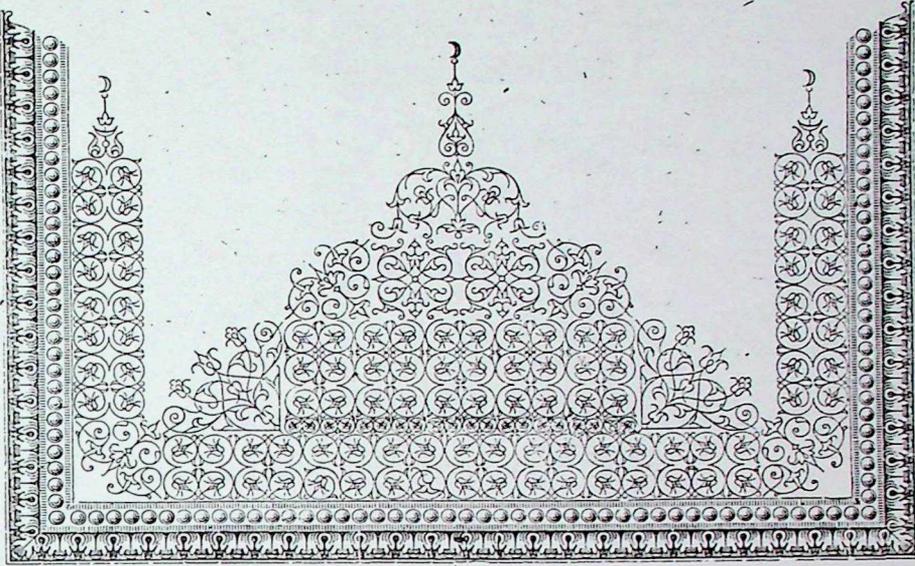

مختصر الوقایة ترجمه سنی
ترکیچه

معلوم اولنه دور اوشبو مختصر الوقایه کتابی حنفی
المذهب اولان هر کیمسینه کا غایة کرا کلی اولدقندان ترک
قران اوزریتته ترجمه قیلندی مضبوط مسائلدن مقصود کماهو حقته
بلنسن اوچون ترکیسنی هیچ قطع قیله بیچه ترتیب قیلندی وهم مطالعه قیلوچی لارغه
ینکل بولسون اوچون هر مسئله ننگ قارشوسنک مصنف ننگ عربی عباره سنی یازلدی
ترجمه قلغان وقتیک جامع رموز - هدایه - هم شرح وقایه کیمی معتبر کتاب لار ایله مطالعه قیلندی
کرچه انساننده نقصانات ونسیان منطوی اولسه ده علی قدر الوسع اجتهاد ایله بیان قیلندی عزیز قلو
اخوانهم دن اوتنه من اکرده خطاسنه یا که غلطنه یقینا مطلع بولا قالسه لار کرم ایدیب
تور ایتکی لر امانت کانه مطلع بولسه لار اللرنی اوظاطهاغای لار اوز مرکز ارجاع قلغای لار
یا که علی حاله قالدردغای لار ودخی معلوم اولاکه بر یا که ایکی لفظ غه غنه
معناسنی بیان قیلوب ترجمه قیلماوز ننگ سببی چونکه آننداین
تور لکان ترجمه لغتنی بلو اوچون کنه تور لکان کتاب بولا دور
اما بوکیمی کتاب لار دان اصطلاحی مفادنی
* آنکلاو مقصود دور * *
* مترجم شهاب الدین بن ملا عبد العزیز ایمنلی باشی *

بو کتاب ننگ باصمه سنه رخصت بیرلدی پطربورغده ۲ چی سینتابرده ۱۸۹۵ چی یلده
باصمه اولنمشدور قزاندی دومراؤسکی ننگ طبع خانه سنک محمد جان بن منهاج الدین
بشرکه اخیه شریف جان الکریمی ننگ خراجاتی ایلان ۱۸۹۶ چی یلده

Довожено цензурою С-Петербурга, 2 Сентября 1895 года,
Типографія Б. Л. Домбровскаго бывш. Вечеслава въ Кавани.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله ما تناولى بولولارنك بارچاسى الله تعالى كاغاص دور رافع اعلام الشريعة الغراء آق دين و شريعت
علم لرنى و معرفة لرنى هم علما لرنى بلند درجه لى هم شرافتلى قيلغوجى اول الله تعالى جاعلها قلعوجى اول
الله تعالى اول شريعتى شجرة اصلها ثابت و فرعها فى السماء شونداين بر آغاج شكللى اول آغاج نك طامر لارى
ير آستنده قرار لانغوجى دور هم بوتاق لارى كوك كا ياقين لاشمش كبرى بيونك در يعنى شريعة بر كلكده
ير كا طامر لارى فاتى اولطروب بيل سلكته آلمان آغاج كبرى دور هم كافر لار و منافق لار نك ابطال غه قصدندان
يراق لنده بيونك آغاج نك بوتاق لارى نك بيونك كبرى دور تايش لرينه اوغرى لرنك قول لارى يتشه
آلماس و الصلوة و السلام اول الله تعالى نك رحمتى و سلامى على رسوله محمد الله تعالى نك رسولى محمد
عليه الصلاة و السلام غه بولغاي ابدى اللهم صل على محمد و على آل محمد عليه الصلاة و السلام
اسمى ذكر قلنگان مجلسده بر مرتبه صلوة ايتو فرض كفايه دور كچه اول مجلسك كوب مرتبه
ذكر ايتلسه ده اما اسمى ذكر ايتلكان صاين صلوة ايتو مستحيدر افضل الرسل و الانبياء رسول لرنك هم
بيغبر لرنك آرتغراقى اول محمد عليه الصلاة و السلام و على آله و ذى اول الله تعالى نك رحمتى و سلامى اول
بيغبر نك امثينه بولغاي ابدى و اصحابه نجوم الاقتداء و الاهتداء و ذى بيغبر عليه السلام نك صحابه لرينه

يعنى صحبتك بولغوچى امتارينه بولغاي ايدى اول صحابه لر ننگ هر قايسى توغرى بولغه كونلوچىنى ايار توگا هم كوندر وكلاحيتماي بولوده بولدوز لاركى دور ننگا ك بر من يراق سفر كاچقسه كر چه بارا تورغان شورى ننگ بولنى بلدسه ده بولدوز لارغه فاراب بارسه مقصودينه ايرشور اوشانداق صحابه لر ننگ قايسنه غنه ايارسه ده اخروى مقصودينه ايرشور وبعده الله تعالى نى ما فتاوه هم بېغمبرينه وامتارينه صلواة سلام صونكندنه فان العبد المتوسل الى الله تعالى باقوى الذريعة عبيد الله بن مسعود ابن تاج الشريعة آننگ اوچون الله تعالى كا وسيله لر ننگ قوتلى راكى ايله الله غه ورسولنه ايماني ايله يقين لغنى تلاوچى قل يعنى عبيد الله مسعود اوغلى مسعود تاج الشريعة اوغلى تاج الشريعة عه ننگ لقبى در عمر عبيد الله اوغلى اول محمود اوغلى اول محمد محبوبى اوغلى سعد جده اينكو قلغاي ايدى اول الله تعالى عبيد الله ننگ اجتهاد قلغان نرسه سنى يعنى مختصر كتابى وانجج جده ودخى ظهر طابدرغاي ايدى اول الله تعالى اول قل ننگ مقصودينه ايرشور كايعنى مختصر كتابى تونونى بولدر وغه يقول ايتنه دور اول قل قد الف تحقيق تصنيف قبلدى وتوندى جدى منم بابام يعنى آنام ننگ آتاسى ومولايى هم شولوق منم خوجام يعنى استاذم العالم الربانى اوكر اتوچى عالم العامل الصمدانى جميع عالم كاخوجه الله تعالى كا طاعت وعبادت قبلغوچى برهان الشريعة اول بابام ننگ لقبى برهان الشريعة در معناسى شريعة ننگ قوتلى دليلى ديه كبر برهان الحق والدين حق لى ننگ هم دين ننگ قوتلى دليلى يعنى حق لى ايله متصف الله تعالى نى دليل لر ايله اثبات قبلغوچى در هم دين اسلام نى دليل لر ايله اثبات قبلغوچى ذكر حال اراده محل در وارث الانبياء والمرسلين بېغمبر لر ننگ هم رسول لر ننگ وارثى يعنى بېغمبر لر دن رسول لر دن قالغان علم لر نى بلكوچى محمود بن صدر الشريعة اول بابام ننگ اسمى محمود صدر الشريعة اوغلى يعنى عبيد الله اوغلى عبيد الله محمود اوغلى محمود محمد محبوبى اوغلى محمود ننگ آتاسى صدر الشريعة يعنى عبيد الله بو مختصر ايتاسى عبيد الله ننگ آتاسى مسعود ننگ باباسى هم آناسى ننگ باباسى هم آناسى ننگ باباسى بولادر هم مسعود آتاسى عه ننگ آتاسى بولادور نسلى آتا هم آناجا نبندان عبيد الله ابن محمود ابن محمد محبوبى ده توناشه مشدور جزاه الله عنى وعن سائر المسلمين خير الجزاء الله اول آنام ننگ آتاسى محمود نى منم طرفندان هم باشقه مسلمان لار طرفندان ايند كوجرا ايله جزا لاندريغاي ايدى يعنى آننگ تصنيف قلدغى وقايه كتابى بنكامه باشقه مسلمان لارغه فايد الانورغه سبب بولغانلقى اوچون فايد الانوچيلار طرفندان دعا لارى سببلى ياكه الله تعالى ننگ اوزى ننگ عنايتيله مجازات ايتكلى ايدى لاجل حفظى كتاب وقاية الرواية منم ياديهه آلهما قلمغ اوچون وقاية الرواية اسملى كتابى يعنى روايه نى نقل نى جيفان كتابى توندى فى مسائل الهداية هدايه كتابى ننگ مسئله لر نى بيانده يعنى امام برهان الدين على بن ابي بكر المرغينانى ننگ فقه علمنده هدايه اسملى بر اصل كتابى وار دور شول هدايه ننگ مسئله لر نى جيبوب وقاية الرواية كتابى توندى اول بابام وهو كتاب ام تكتمل عين الزمان بثنائه اول وقاية الرواية كتابى شونداين كتاب كه زمانه ننگ كوزى بو كتاب ننگ ايكنچيسى ايله سر مه لىدى فى وجازة الفاظه مع ضبط معانيه

يعنى بوكتاب ننگ لفظ لارى و عباره سى قصه چه و جينا قلى اولوب اوزن لفظ لار شيكلى كامل معنائى بلدر توده
 بوز مائه ننگ اهلى وقايه اوغشاشلى كتابنى كورمدى ثم انى لها وجدت قصور هم بعض المحصلين بعد من
 قل يعنى عبید الله بعض علم تحصیل قبلغوجى لار ننگ همه لارى ننگ ورغبه لارى ننگ هم قصد لارى ننگ كم چيلكنى
 طابقانم ز مانده اتخدت منه هذا المختصر اول وقاية الرواية كتابندان بو مختصر كتابنى آلوب تونز دوم مشتملا
 اچينه آلغوجى بولغانى حالده اول مختصر على ما لا بد منه اصلنده يعنى وقايه ده كتر لكان مسئله لرننگ هر كه
 بيك كرا كلى مسئله لرنى فمن احب استحضار مسائل الهداية بس بر من علم تحصیل قبلورغه وقتى ومعبشتمى
 كينلكى سببلى هدايه مسئله لرنى استحضار قبلورغه يعنى ذهنك جيوب بلور كا سويسه فعليه بحفظ الوقاية
 بس لازم قيلسن اول من اوزينه شرح وقاية كتابنى يادلاؤنى يعنى وقاية الرواية كتابنى ننگ مسئله لرى ننگ
 مضموننى بلونى اوزينه لازم قيلسون الفاظنى بيكلاؤ لازم ايهاس بلکه فايد اسرغه عمرنى صرفى قبلوبولادر
 ومن اعجله الوقت اما بر منى وقت آشد رسه يعنى علم تحصیل قبلورغه وقتى طار بولسه فليصرفى الى هذا المختصر
 بس دونسون اول من اوشبو مختصر كتابنى يادلاؤغه مختصر كتابى وقايه دن قصه راق بولغانلقدان
 تين ز ماندى يادلاؤمكندر وعنان العناية دخيده قصد تر كننه دونسن اول من انه ولى الهداية
 حقيقتده اول الله تعالى مقصود لارغه ايرشوننگ خوجاسى هم وليبى در

كتاب الطهارة

كتاب الطهارة فرض الوضوء غسل الوجه من الشعر الى الاذن واسفل الذقن ويديه ورجليه مع مرفقيه وكعبيه ومسح راسه وكل مايستر البشرة من اللحية نماز او قو درست بولورلق قدرى با كلنمق اوچ تورلى در برى غسل ايكتچى طهارة اوچوچى تيمم (طهارة ننگ فرض لازى سنت لرى هم مستحب لرى واردر (طهارة ننگ فرض لارى دورتدر برى يوزين يومقدر مانكللاى ساچندان باشلاب اياك استنه چه هم بر قولاغندن ايكتچى قولاغنه چه (حاصل اوشبو ايتلكان دورت اعضاننگ آراستده بولغان تن ننگ هيچ قايسنى يومى چه قالدرماس (ايكتچى ايكى قول لرى ترسك لرى ايلان يومقدر (اوچ-وچى ايكى آياقاريني توبق لارى ايلان يومقدر دورتچى باشى ننگ دورتدن برينه مسح قلمقدر هم صقال كى طهارتده يوؤ فرض بولغان اعضانى قابلاغان نرسهنى مسح قيلمق يعنى هر ايكى صورتده قولنه يانكا صو آلوب صيپامقدر وسنته البدايه بالتسمية وبغسل يديه الى رسغيه ثلاثا للمستيقظ والسواك وغسل فمه بمياه

كأنفه وتخليل اللحية والاصابع وتقليمت الغسل ومسح كل الرأس مرة والاذنين بمائه والنية والترتيب والولاء طهارة ننگ سنتلرى اون اوچدر (اول بسم الله الرحمن الرحيم ديب باشلمق) ايكتچى طهارتله باشلاغان كشى حاضر كنه يوقودان تورغان بولسه يوزين يوماسدان اول ايكى قول لارين بلازك بوؤن لارينه چه اوچار مرتبه يوؤب باشلمق (اوچوچى مسواك استعمال قلمقدر (مسواكنى استعمال ننگ طريقي اوز نلغى بر قارش قالنلغى بر برمق مقدارى آچى آغاچ ايله اونك ياقداغى تش لرننگ اوستدا كى لرين بعد آستداغى لارن اشقماق (هم صول ياقداغى تش لرننگ اولى اوستدا كى لرين سنكره آستداغى لارين اشقماق (موندان صونك تلى ننگ اوستون اشقماق (دورتچى آغزىن يومق آغزنى يوغانده اوچ مرتبه وهر قايسنده يانكا صولار ايله يومق (بشچى بورنن هم آغزنى يوغان كى اوچ مرتبه يانكا صولار ايله يومق (آلتچى صقالن برمقلارى ايله آرا لاشدرمق توبنه صوايرشسن اوچون (يدچى برمقلرين برمقلارى ايله آرا لاشدرمق (سكزچى يوؤله تورغان هر اعضالارنى اوچار مرتبه يومق (توقزچى باشى ننگ كلسنه بر مرتبه مسح قيلمق (اونوچى باشنى مسح قلغان صوايله قولالارى ننگ اچنه طشنه مسح قيلمق (اون برچى نيت قيلمق يعنى طهارة تونوايله الله تعالى ننگ رضالغنى وعبادتنى قصد قيلمق (اون ايكتچى هر اعضانى ترتيبچه اوز مرتبه سنك يومق يعنى اولى ايكى قوللارين بلازك لرينه چه يومق بعد آغزىنه بورننه صو آلمق بعد يوز لارين يومق بعد قوللارنى ترسكلرينه چه يومق بعد باشنه مسح قيلمق بعد ايكى آياغن يومق (اون اوچچى طهارة ننگ هر فعل لارنى توتوش قيلمق يعنى بر اعضاسنى يوغاچ ايكتچى اعضاسنى يومچه توقتاب طورماس ياكه بر بر اش ايشلمس بلكه توقفسز برى آرتندان ايكتچى سننى تيرلك ايله يوؤب طهارتنى تمام قبلور ومستحبه البتامين ومسح الرقبة) طهارة ننگ مستحبلرى ايكى برى ايكى برداى اعضاننگ اونك ياقداغى اول يومق ايكتچى مويينه مسح قلمق وناقضه ماخرج من السبيلين اوغيره ان كان نجسا سال الى ما يطهر بر مرتبه تون كان طهارة بوزولماس بوروننى قدرى بولسه ده كوب نمازلار او قورغه يارى (طهارتنى آدمى ننگ ايكى مخر جندن چققان نرسه بوزا (هم ايكى مخر جندن باشقه دن چققان نرسه ده بوزا اكرده اول نرسه قان كى

نجس بولسه هم چقچاق ايکچي اورنغه آقسه اما ايکي عجزدن باشقه دن چقغان نرسه پاك بولسه مثلاً خاتون لر ننگ سوتی شکلی نرسه طهارتنی بوز ماس یا که نجس بولسه ده ايکچي اورنغه آقماسه طهارتنی بوز ماس والقیی^۲ دماق قیقا ان امر به البزاق لان اصفر به وغيره ان ملاء الفم لابلغما اصلا صبق قاننی قوصو طهارتنی بوز ار کرده توکر کنی قزار طسه اما قزار طسه بلکه صار غایتسه غنه بوز ماس (قانندن باشقه قوصق آغز طولی بولسه غنه بوز ار آغز طولی بولماسه بوز ماس قاقرقنی قوصو هیچ قايو صورتده بوز ماس یعنی کرک آغز طولی بولسون کرک بولماسون و ماليس بحدث ليس بنجس طهارتنی بوز می تورغان هر نرسه نجس توکل (و هر نجس نرسه طهارتنی بوز اما بعض نرسه اوزی نجس بولماسه ده طهارتنی بوز ا یوقلهق کبی ریح کبی بو اورنده هر نجس نرسه ننگ طهارتنی بوز ماقتی بیاندر بعض نجس توکل شی ننگ طهارتنی بوز ماقته مثلاً یوقی نجس ایمس طهارتنی بوز ادر منافاتی یوقدر و نوم متکیء الی مالوازیل لسط بر نرسه کا طایانوب یوقلاؤ طهارتنی بوز ار کرده طایانغان نرسه سن آغچاق یقلب کیتارک بولسه اما اول طایانغان نرسه بی آغچاده اولطرب قالورلق بولسه بوز ماس والاعماء والجنون و قهقیة بالغ فی صلوة مطلقه هوش ننگ کتما کی عقل ننگ کیتما کی یعنی دیوانه لنماقی (و دخی رکوع لی سجده لی نمازده بالغ ننگ ققرب کولما کی طهارتنی بوز ار اما بالغ ننگ جنازه نمازنده هم صبی ننگ هر قايو نمازده ققرب کولما کی طهارتنی بوز ماس والمباشرة الفاحشة لامس المرأة والذکر مباشرة فاحشه یعنی ایرنک عورتی بالانچاق و قیام کوینچه خاتون ننگ عورتنه اورونماقی هر ایکی ننگ طهارتن بوز ار اما قولیلله اوزی ننگ عورتن یا که خاتونی ننگ عورتن تو تو بوز ماس و فرض الغسل غسل فيه و انقه و کل البدن غسل ننگ فرضی اوچدر بری آغزین یومق ایکنچی بورنی ننگ اچین یومق اوچوچی هر تننه صوایر شدرمک وسنته ان یغسل یدییه و فرجه و یزیل النجاسة ثم یتوضاء الارجلیه ثم یفیض الماء علی بدننه ثلاثا ثم یغسل رجليه لافي المستنقع و یکفی لذات الضفيرة ان ابتل اصلها غسل ننگ سنتی آلتی در (اول ایکی قول لارین یومق) ایکنچی عورتن یومق (اوچوچی تنندن نجاستنی کیتارمک) دورنچی طهارت توزمک آباغن یومیچه غنه (بشنچی بتون قننه اوچ مرتبه صوقویمق) آلتنچی آباق لارنی یومق کرده باسقان اورنی پاک بولسه یا که قوینغان صوجیلورلق بولسه (ساچنی اورکان کشی کاقوینغانده ساچی ننگ توبن چلاطویتار اوریمن سوتب یومق واجب توکل و موجب انزال منی ذی دفع و شهوة عند الانفصال و غیبه هشفة فی قبل او دبر علی الفاعل و المفعول به و رؤیة المستبیط المنی او المنی و انقطاع الحیض و النفاس لاوطیء بهیمة بلا انزال غسل واجب ایتکوچی نرسه لر منی ننگ اورنندن شهوة ایله قوبماقی هم چقاندن قوه ایله آطلب چقماقی (ایرننگ عورتی خاتون ننگ عورتنه کرما کی) یوقوسندن او یغانچاق کیمینک یا تننده منی یا مندی تابماقی (حیض هم نفاس ننگ کیمسها کی) بهایم منی و طی انزال سز واجب ایتماس و سن للجمعة و العیدین و الاحرام و عرفة جمعه کوننده ایکی عید کونلرنده احرام باغلاغانده هم عرفه کوننک غسللنوسنة و یتوضاء بقاء السماء و الارض و ان تغیر بالمکث او اختلط به طاهر الا اذا اخرجه عن طبع الماء و غیره

۲۹۵۹

طبخا وهو مما لا يقصد به النظافة يغمر صوى ايله هم برداكي يلغه لار دينكر لار كول لار قبولار صوى ايله طهارة تونمك درست كرچه اوزاق تورغانلقدن تمى ياتوسى يا ايسى اوزكار كان بولسده اما نجس نرسه فاشقانلغى سببلى بواوچ صفتنك برى اوزكار كان بولسه طهارة تونو دوست توكل اما پاك نرسه فاشوسببلى بواوچ صفة ننگ برى اوزكار سده درست اكرده صونى طبيعتندن چقار ماسه مثلا صيقلغندان چقار ماسه اما صيقلغندان چقار سه درست توكل (ودغى عرفده طهارة تونونى قصد قلنمى تورغان پاك نرسه قوشب قايناطوب اوزكار تلكان صوبرلان مثلا ايت صالوب قايناتقان شور يا بلن طهارة

تونو درست توكل وان اغتلبه نجس فان كان جار يا او عشر افي عشر لايجس ارضه بالغرف لايجس الا اذا غير طعمه اولونه اوريجه وان لم يكن نجس) آغم صوغه ياكه آقى تورغان بولسده ايلنه سى قرق آرشن بولوب قولنى چومرب اوچ بله صو آلفانك توبى آچلوب قالماسلق صوغه نجس توشسده طهارة تونو درست اكرده بوسونك (تمى) يا ايسى (ياتوسى اوزكار مسه) اما بواوچ صفة لار ننگ برسى كنه اوزكار سده طهارة تونو درست توكل (ايلنه سى قرق آرشدن كيم بولغان صوغه نجس توشسه صو نجسلنور كچه يوقار يده ايتلكان اوچ صفة لار ننگ برسى اوزكار مسده ولا باس بهوت مائى المولد وما ليس له دم سائل) صوحوانى توشب اولكان صوبرلن ياكه صوحوانى بولمسده چيكر تكه چين شكلى آغا تورغان قانى بولماغان جان اياسى توشب اولكان صوبرلن طهارة تونوده ضرر يوق ولا يتوضاً بما اعتصر

من شجر او ثمر ولا بماء استعمال لقرية اورفع حدث آغاچدن يايمشدن كوچلب صغب چقارغان صوبرلن هم ثواب اوچون ياكه طهارتسز لكى كبتار و اوچون استعمال قلنغان صوبرلن طهارة تونو درست توكل (اما آغاچدن اوز كوي نجه صغى غنه چقغان صوبرله مثلا ياز كوندنه اور انكى هم قاين آغاچندان چقارغان صوبرلن هم قاون قار بوز صوى ايله طهارة تونو امام ابو يوسف قاشنده درست امامين فاشلرنده درست توكل و كل اهاب اذا دبع فقد طهر الاجلد الخنزير و الا آدمى هر حيوان ننگ تيرسى كچه اولكسه نكى بولسده ايلابورلن پاكلانه اما آدم برلن دونكغز ننگ تيرسى ايلابورلن ده پاكلانمى (آدمى ننگ پاك استعمال جائز توكل ذاتى شريف بولغان اوچون دونكغز تيرسى استعمال جائز توكل عين نجس بولغان اوچون و ماطهر جلد

بالدبع طهر بالدكاة و كذا الجمه وان لم يوكل و مالا فلا تيرسى ايلابورلن پاكلان تورغان اولكسه ننگ تيرسى هم ايتى شريعة قوشقاچه چالوبرلن هم پاك بولا كچه ايتى آشارغه ياراماسده (اما ايلابورلن پاكلانمى تورغان اولكسه ننگ تيرسى چالوبرلن ده پاكلانمى و شعر الميتة و عظمها و عصبها طاهر و كذا الانسان اولكسه ننگ هم آدمى ننگ توكى سوباكى طامرى پاك دونكغز ننگ نجس

۲ فصل البئر ﴿ بئر فيها نجس او مات فيها حيوان انتفخ او تفسخ او مات مثل آدمى او شاة بنزج كل مائها ان امكن و الا فقد مافيهما بقول ذوى بصارة قبوغه بول تيرك خمر شكلى كچه بر كنه طامعى قدرى بولسده نجس توشسه ودغى اولوغ كرك كچك حيوان ياغبرى جان اياسى توشب اولوب كونسه يا اچر سه ياكه جئده آدم برله قوى غه او غشاشلى ياكه آندان ضرور اق حيوان توشب اولسه كونسه يا اچر سه ده قبونك صوين بتونلاى چقارلوب توكلور اكرده بارينده

تو کو ممکن بولسه اما ممکن بولسه فهم و معرفة ایاسی ایکی ایردن قیوده نیچه چیلاک صوبولور لغن صوراب بوا یکی ایر فلاچیه مقدار چیلاک صوبولور دیب ایتمکان مقداری چقارب توکلور (آدم قیوغه توشکاج اولمسه ده استنجاسز بولسه قیوننک بار چه صوی چقار لور و فی نحو دجاجة ار بعون الی ستین جنه ده طاوق هم ماچی ضرلغی حیوان قیوغه توشب اولسه کوبکن یا اچر مکان صورته اور طاپه چیلاک بر لن قر ق چیلاک چقاروب توکار کا تیش آلهش غه طولطر و مستحب) اما کوبسه یا اچر سه قیوننک صوین بتونلای توکار کا تیش و فی نحو عصفور نصف ذلك دلوا وسطاوغیره یحتسب به جنه ده چیچی یا طچقان ضرلغی جان ایاسی قیوغه توشب اولسه اور طاپه چیلاک ایله یکر می چیلاک چقاروب توکار کا تیش او تون غه طولطر و مستحب چیلاک صور یا کچکنه بولسه اور طاپه غه چاغشدر لور و تنجس من وقت الوقوع ان علمو الا فیندیوم وليلة وان انتفخ فمندیلثة ایام و لیا لیاها و قال مند و جد نجس توشکن قیوننک صوی نجس توشکن و قتنن بیرلی نجس بولور اکرده قایچان توشکانلکی بلنسه اما بلنسه اولکان نر سه اچر مکان صورته بر تاو لیک حساب قیلنور یعنی بر تاو لیک ننگ نمازنی قضا قیلور (اما اچر کن بولسه اوچ تاو لیک دن اول قیوننک نجسلکی بر لن حکم قیلنور یعنی اوچ تاو لیک ننگ نمازنی قایتار لور امامین قاشنده قیودن نجس طابلغان و قتنن حکم قیلنور و سور الا دمى و الفرس و کل ما کول اللحم طاهر آدم ننگ آط ننگ و دغی ایتمی اشار غه درست بولغان حیوان لار قوش لار ننگ سور ی یعنی آشاغان اچکاندن ان قالغانی پاک طهارة تونز کادرست و سباع البهائم نجس بر تقچی حیوان لار ننگ سور ی نجس طهارة تونز کادرست توکل و الهرة و الدجاجة و الخلاة و سباع الطیر و سواکن البیوت مکروه (ایوماچیسی ننگ) اوز ایر کن یوری تورغان طاوق لار ننگ (بر تقچی قوش لار ننگ و دغی طچقان کر پی کبی ابوداکی حشرات لار ننگ سور ی مکروه کیک لنکان ماچی ننگ سور ی نجس ابو طاوقی ننگ سور ی پاک و الحمار و البغل مشکوک فیبه ویتوضا به ویتیم ان عدم غیره ایشاک ایله قاجر ننگ سور لری ننگ ایکنچی نر سه نی پاکلاونده شک بار اوز لری ننگ پاکلغند شک یوق باشقه صوطا بلماغانده ایشاک قاجر سور یله طهارة تونز لور هم تیم صوغلور و العرق کالسور هر حیوان ننگ هم آدمی ننگ تنندن آغب چقغان تبری سورینه اوخشایدر (سور ی پاک بولسه تیزی پاک (نجس بولسه نجس) مشکوک بولسه مشکوک ❁ ۳ فصل التیمم ❁ التیمم یخلف الوضوء و الغسل عند العجز عن الماء بعدة میلا اولر ض اولبرد او عدو او عطش او عدم آله او خوف فوت مایفوت لالی خلف کصلاة العید ابتداءً او بناً و الجنابة لغیر الولی تیمم طهارة بر لن غسل اور ننه طور ادر هر چان صوبر میل قدر ی یراق بولسه یا که یراق بولمسه ده سرحاوی ننگ آرطووندان یا صو و قلقدن یادشماندان یا که صوی آن بولوب طهارة تونز کن تقد برده صونکغی کونده صو صاوندن قور قسه (یا که صونی آلورعه آله بولمغانلقدان مثلاً قیودان طار طب چقار غه چیلاک ایله جب بولمانلقدان آلوب استعمال قیلور غه قادر بولسه (یا که صوطاوب ده استعمال کا هم قادر بولوبده طهارة تونز کن تقد برده قضاسی ممکن بولمغان نماز غه ایر شه آله اوندان قور قسه مثلاً عبداک (یا که جنازه نمازینه) ایر شه آلام دیب قور قسه طهارتی کرک نماز غه چه کرک نماز آرا سنده بوز لسن

تیمم درست هم بوضو رتار ننگ هر قایو سنده تیمم ایله نماز قیلور (اما جنازه نمازی اوچون ولی کابیعنی میتنی
 کوموده تدبیر و تصرف قیلوچی قدراشنه تیمم درست توکل (۲) وهو ضریبه لمسح وجهه وضریبه لیدیبه مع مرفقیه علی
 کل طاهر من جنس الارض ولو بلا نفع تیمم قلوهر بر اریمی تورغان هم یاندرغانده کل بولمی تورغان پاک
 یر جنسی برلن درست کر چه طوزان سر بولسه ده (۳) وعلیه مع القدره علی الصعید ودخی یر جنسندن بولغان
 نرسه نی استعمال کا قادر بولا طور بوق طوزان برلن تیمم درست تیمم ننگ کیفیتی بر مرتبه یورنی مسح اوچون
 قولنی یر جنسنه یا طوزانغه صوغب یورینه سور تمک (ودخی ایکنجی مرتبه قوللاری یر کاصوغب شول قولبله
 قوللاری هم تره کارینی مسح قیلدیق یعنی صول قولبله اونک قولنی هم اونک ترسکنی صیماق اونک قولبله
 صول قولنی هم صول ترساکنی صیماق (۴) بنده اداء الصلاة) متعلق بضریه تیمم برلن نماز او قوننگ درستلمکی
 اوچون تیمم قلمغانده نماز او قونی نیت قلو شرط (نیتسز صوقغان تیمم ایله نماز او قو درست توکل
 نیتنی بولای فاورغه کرک (الی نیته قیلدم تیمم صوغارغه طهارتسز لکنی کیتار اوچون هم نماز او قونی مباح
 قیلور اوچون (۵) ویصح قبل الوقت والطاب من الرفیق ویصالی بو احد ماشاء تیمم نی نماز وقتی کرماسدن اول
 هم ایبداشندن صوصور اودان اول صوغو درست بر تیمم ایله تلدکی مقدارنی فرض دن نفلدن نماز او قور
 (۶) وینقضه ناقض الوضوء وقدرته علی ماء کافی لظهوره لارده طهارتنی صندرا تورغان هر نرسه (طهارتنی بوزا
 تورغان نرسه لر ننگ بیانی اولکی فصلک اوندی) ودخی طهاره کا یتار لک صوتی استعمال کا کوچی یتو تیمم نی صندرا
 (امامر تدبولو صندرمی) مثلا تیمم صوقغاندان صونک بر من العیاذ بالله مرتد بولسه تیممی صناسدان اول
 ینه مسلمان بولسه شول وقت آراسنده باشقه نرسه ایله تیممی صنماغان بولسه مذکور تیمم ایله نماز او قوماق
 درست بولور (۷) وندب لر اجه صلاته آخر الوقت صوطابلونی امید ایتکن کشی کانمازی آخر وقتنه چه کچکترو
 مستحب (بعد آخر وقتنده تیمم صوغب نمازین او قور اکرده صوطابمهسه (۸) ویجب طلبه قدر غلوة ان ظنه
 قریبا واذا ذکره فی الرحل لایعید الصاوة صویقین در دیب گمان قیلغان کشی کابر غلوه قدری یعنی اوچبور
 آرشن قدری دورت یور کچه بارب صوار لو واجب (یوکنده اوزی ننگ صوی بارلغنی اونطوب باشقه
 یردن صوطابماغانلقدان تیمم تورب نماز او قوغاندان صونک اوزی ننگ یوکنده یانرسه لر آراسنده صو
 بارلغی ایسنه توشسه ده همان نمازنی قایتارماس * ۴ فصل المسح (۱) المسح علی الخفین جائز
 للمحدث دون من علیه الغسل مسح قلو طهاره تور کاندکنه طهارتلی وقتک کیتکن چتک لر کادرسر اما حیض دن
 یانفاس دن آرنو سبیلی یا جنب لک سبیلی غسل واجب بولغان کشی کا درست توکل (بلکه چتکن صالوب
 قوبنورغه تبیش (۲) وفرضه خطوط قدر ثلث اصابع البید فی اسفل من الساق مسح ننگ فرضی ماوبقدان توبین
 قول ننگ اوچ بارهق لاری ایله صوبرلن اوچ بارهق یوبی صرب چلاتق صفة المسح وفی فتاوی قاضیخان صوره
 المسح علی الخفین ان یضع اصابع یده الیمنی علی مقدم خفه الایمن ویضع اصابع یده الیسری علی مقدم
 خفه الیسری ویهدهما الی الساق فوق الکعبین کفایه من شرح الهدایه (۳) ویچوز علی الجر موقین وعلی
 کل مایستر الکعب ویمكن به السفر مسح جر موقغه یعنی کاؤش کبی چتک اوستندن کیبله تورغان آباق کبیمنه

درست ودخی طوبقنی اور تب آنک ایله سفر ممکن بولغان هر نرسه گذارست (۴) و شرط کونهما ملبوسین علی طهر تام وقت الحدیث لا الجبیره چتک کاجر موقعه مسح ننگ درسته لکنی کامل طهارتلی وقتده کیبیره کیری شرطیله در (اما کامل طهارتلی وقتده کیبیره مثلا کیبکان خرمادن صقلغان صوایله طهارة توزب هم تیهیم صوغب کیبیلگان چتک کا اصلا مسح درست توکل ودخی صاحب عذر ننگ یعنی جراحةلی کشی ننگ طهارة توزب کیبکان چتکنه طهارتی بوز لغاچ ایکنچی طهارة توزب کاندده مسح قلهاقی درست توکل بلکه چیتکن صالوب آیاق لارین یوار (اما جبیره کا یعنی جراحة اوستنه یابقان نرسه کا مسح ننگ درستکی اوچون جبیره ننگ کامل طهارتلی وقتده یابلماقی شرط توکل چونکه جبیره جراحة اوستنه یابلش چویرا کدر جراحةلی کشی صاحب عذر اولد قندن کامل طهارتلی اولماقی متصور توکل (۵) و لا بأس بسقوطها الا عن برء جبیره ننگ جراحة اوستندن قوبوب یا چیشلب توشماکی ضرر بیر می یعنی چتک صور لب چقان صورتده طهارت ننگ صنماقی کیی جبیره توشو سببلی طهارة صنمی مکر جراحة توزب کانلکدن توشه طهارتنی صندرا (لکن جراحة توزب الکاج اتوشه سه ده صندر رغه تبش جبیره کا مسح قلغانک یار طسندن کوبیرا کنه بر مرتبه مسح قلویتار (۶) و لا یمسح سائر غیر الر جل الاهی آیاقغه کیبکان نرسه دن باشقه غه هیچ نرسه کا مسح قبلنماس یعنی مسح درست توکل مکر جبیره کا کنه یعنی جراحة اوستنه یابقان نرسه کا کنه مسح قبلنور (۷) ومدته للمقیم یوم وليلة وللمسافر ثلثة من وقت الحدیث مسح ننگ مدتی مقیم کا یعنی اوچ تا اولیک لیک یولده سفرده بولمغان کشی کا بر تا اولیک (مسافر غه یعنی اوچ تا اولیک لیک مسافه لی یولک بار اتورغان سفر دا کی کشی کا اوچ تا اولیک بوبر تا اولیک ننگ هم اوچ تا اولیک ننگ مدته باشی کامل آیاق یووب طهارة توزب چتک کیبکاندن صونک طهارة توزب ولغان وقتندر (جبیره کا مسح ننگ چیتکی یوق کوب تا اولیک لر کچه درست هم طهارة توزب کان صاین مسح قلو رغه تبش (۸) و ناقضه ناقض الوضوء ومضى المدة و خروج اکثر العقب الی الساق) و بعد احد هذین الامرین غسل رجليه فقط چتک کا هم جبیره کا قلنغان مسح فی طهارتنی صندرا تورغان هر نرسه صندرا (ودخی چتک کا مسحنی ۷ چیی مسئله ده مذکور مدته ننگ او توی صندرا (ودخی او کچه ننگ یار طسندان کوبیرا کی ننگ بالطر طرفنه صور اووب چقهماقی صندرا (بوصونگی ایکی سبب ننگ برسی ایله یعنی (طهارتلی وقتده مدته او توب یا او کچه چقوب مسح بوز لسه آیاق لارین غنه یومق واجب بتونلای طهارة توزب و واجب توکل (۹) و یمنه خرق ید و منه قدر ثلث اصابع الر جل اصغرها چتک ده آیاق ننگ اوچ کچکنه بارماق لاری ظاهر بولور دای بر تق ننگ بولوی مسح قلو ننگ درست لکن منع قبله (یعنی چتکده اوچ کچکنه بارمق صباردی تبشک بولسه بوچتک کا مسح درست توکل بلکه هر ایکی چتکنی صالوب آیاق لاری یومق ایله طهارتی کامل اولور (۱۰) و یجمع خرق غف لاغین بر چتک ننگ تبشکری جیلور ایکی چتک ننگ جیولماس (یعنی بر چتک ننگ کوب اورون لارنده واق تبشک لری بولسه اما بارین جبعاج آیاق ننگ اوچ کچکنه بارمق لاری صبارلق بولسه مسح درست توکل اما ایکی چتک ننگ تبشکارین جبعاج غنه اوچ بارمق صبارلق بولسه مسح ننگ درست لکن طیبی (۱۱) و فی سفر المقیم وعکسه قبل یوم وليلة معتبر الا غیر و بعد هایتنزع چتک کیبیرینه بر تا اولیک او تپاسندن اول سفر کچقان صورتده هم سفر دا کی کشی ایو کافایته ان صورتلارده آخر عیسی معتبر (یعنی مسافر مقیم بولغان صورتده چتک کیبیرینه بر تا اولیک او تکان بولسه چتکارین قایتقاچ انوق صووزور

بر تاولیک طولماغان بولسه طولغاچ صورر امامه قیم چتک کیمکانه بر تاولیک طولماسدان اول سفر کچغسه اوچ تاولیک طولغاچمه مسح قیلور ❁ ❁ فصل الحیض ❁ (۱) الحیض دم ینفضه رحم بالغة لاداعبها ولا یاس بها حیض بالغة یعنی توقز باش طولوب ایاس وبالاتوغندر ودان امیدسن بولماغان یعنی آلتمش یاشندان اورنماغان هم غسته بولمغان سلامت خاتون ننگ رحمندن یعنی بالا قاپچغندن قویولغان قاندر (۲) واقله ثلثة ایام ولبالیها وا کثرة عشرة حیض ننگ اینک کیم مدتی اوچ تاولیک دن کیم بولمی (ساعة حسابیله یتمش ایکی ساعت موندان چیرک ساعت گنه کیم راک کورسه ده اول قان حیض بولمی بلکه استحاضه بولادر (حیض ننگ اینک کوب مدتی اون تاولیک دن آرطمی آرتقانی استحاضه بولادر (اماعدتد اکی حیضی اون تاولیک دن کیم خاتون مثلا بش تاولیک کا عادتنگان خاتون اون کون قان کورسه حیضی اون کون کا ایلنه اما اون کوندنده آرطب کیتسه بش کوندن آرتقانی بار سیده استحاضه بولادر (۳) و اقل الطهر خمسة عشر یوما واحد لا کثرة حیض دن پاک لانغاچ ایکنچی حیض کچه پاک بولوب شریعة حکم لری یوری تورغان ننگ یعنی پاکلق ننگ اینک کیم مدتی اون بش تاولیک (آندن کیم بولمی) اما کوبنه چیک یوق عبر بوی حیض کورمیچه پاک بولوب تورماقی جائز (۴) و الطهر المتخلل بین الدمین فی مدته و مارات من لون فیها سوی البیاض حیض یمنع الصلوة والصوم فیتضی هولاهی بز حیض مدتنده یعنی اون کون ایچنده یا کیم ده ایکی مرتبه قان کورب بو ایکی قان آراسنده بولغان آراشقان پاکلق (یعنی پاک بولوب حیض کورمی طوزغان وقت (ودخی قبل دن کلوب توسی آق بولمغان هر نرسه حیض در نمازنی هم روزنه نی طیار یعنی نماز او قوماس روزه توتیاس (توسی آق نرسه کلسه حیض توکل) حیض دن آرو لانغاندان صونک روزه قضاقلنور نماز قضاقلنماس ❁ ودخول المسجد والطواف واستمتاع ماتحت الازار حیض مسجدکا کرونی حج باعمره اوچون طوانی قلوبی ودخی اشطانی آستنه ابری ننگ قول صور ماقنی طیار یعنی بونلار درست توکل حرام (۶) ولا تقراء کجنب ونفساء بخلاف المحدث حیض کورچی خاتون جنب کشی شکللی هم نفاس کورچی خاتون شکللی قرآندان بر بتون آیه قرآن او قماس لار (اکرده بو حالدا اکی کسه ار سبق اوگراتکوجی بولاقالسه لار قرآن اوگراتکانه برسوز برسوز ایقب یا که بتون آیتدن کیهراک او قوب اوگراتورکاتیش (طهارتسر کسه ننگ خلافتچه یعنی طهارتسر کشی کا قرآن او قودرست (۷) ولا یمس هو علاء مصحفا الایغلاف متجانی وکره بالکم ولادر هماغه سورة الابصرة او شبوا یتلمش لر یعنی حیض هم نفاس کوره تورغان خاتون لار ودخی جنب هم طهارتسر کشی لر کلام شر یعنی توتماسلار یعنی بونلارغه قرآننی توتودرست توکل مکر بوش یعنی قرآن ننگ طشندان آیروم بو قچا ایله درست (اما قرآن غه نکلان بو قچا ایله توتودرست توکل کرچه کوندن بولسه ده جینک برلن یا ایبتاک برلن گنه توتومکروه (ودخی بونلار ننگ بتون آیه یاز لغان آچه نی یا چغندن باشقه توتماقلاری درست توکل (۸) وحل وطی من قطع دمهالا کثر الحیض او النفاس قبل الغسل حیض ننگ یا نفاس ننگ کوربرا ک مدتلری او تکاندان صونک یعنی حیض نی اون کون نفاسنی قرق کون کورکاندان صونک قان ننگ آقماقی توقتاغاچ غسل لنمسن اول وطی درست (۹) دون من قطع دمهالا قل منه الا اذا مضی وقت یسع الغسل والتحریمه حیض ایله نفاس ننگ

کوبر الکی مد تله نندن کیمه یعنی حیض ننگ قانی اون کونندن کیمده نفاس ننگ قانی قرق کونندن کیمه کیسلکچوک
 وطی حلال توکل مکر قان کیسلکاندن صونک غسل لور لک هم تکبیر تحریمه ادا فلور لق وقت اوتکلاچ وطی حلال بولور
 (۱۰) والنفاس دم بعقب الولد ولاحد لاقله واكثره اربعون يوما نفاس دید کهز بالاتوغاچ توغدر وچی خاتون
 ننگ قبلندن کلکان قاندر نفاس ننگ آزینه چیک یوق (یعنی قان ننگ بالاتوغدر غان ساعتله بتواحتمالی
 باز یا که بز ایکی کونندن صونک بتواحتمالی بار هم قان ننگ هچتده بولماؤی اتمالی بار) نفاس ننگ اینک کوب
 مدنی قرق کوندر (۱۱) وهولام التوأمین من الاول وانقضاء العدة من الاخير اجماعا ایکن بالاتوغان صورتک
 نفاس ننگ اولی اولکی بالادان حسابلانور (امام محمد ایله امام زفر قاشلر نده صونکغی بالادان حسابلانور)
 اماعدة ننگ اوتماکی امام لار ننگ کلسی قاشلر نده صونکغی بالاتوغان وقتده در (۱۲) وسقط بری بعض
 خلقه ولد تام فتصیر المرأه به نفساء والامه ام الولد ويقع المعلق بالولد وتنقض العدة به سقط یعنی کامل بولدیچه
 بعض اعضاسی غنه توشکان بالاشریعتده کامل بالا حکمنده در توشروچی خاتون نفاس کور وچی بولوب
 اورلور اکر ده کنیز الکی بولسه ام ولد بولوب یعنی بالاناسی بولوب اولور هم بالاتوشروچی ننگ
 بالاتوغدر وینه قوبلغان شرط لار بیجای کور (مثلاً بر که سنه خاتوننه ایتسه اکر ده سن بالا طایسانک من سنکا
 یوز تنکه آچه بیرر من دیسه بعد بو خاتون کامل توکل بالاتوشرسه خاتون غه ایتلکان یوز صومنی بیرو ابر
 اوستنه واجب بولور) ودخی طلاق قلمغان خاتون ننگ بالاتوشکاچه عدتی اوتیکان بولسه بالاتوشکاچه عدتی اوتار
 (۱۳) وما نقص عن اقل الحيض او زاد على حیض المبتدأة وهو عشرة اوعلى نفاسها وهو اربعون يوما وعلى العادة
 فیها و اجوز اکثرهما ومارأت حامل استحاضة لاتمنع صلاة ولا صوما و طبا حیض ننگ آز مد تندن یعنی
 اوچ کون دن کیم کور نکان قان (یا اینکه اولی حیض کور کاندک اون کونندن آرتقان قان) یا اینکه اولی توغر ژندن
 قرق کونندن آرتقان قان (یا یسه عادتندن آرتوب هر ایکسندده یعنی حیضک نفاسک کوبر الکی مد تله ننگ
 چیکندن اوتسه اولد اکی عادتندن آرتقان قدرسی) ودخی قور صاقلی وقتده کور نکان قان هر قایوسی
 استحاضه در نمازی روزه نی وطی نی منع قیلماس لار (یعنی بو صورتلر ننگ کلسنده نمازی او قور روزه نی
 توتورواجب وقتنده اوتباشه صونکندن قضاقلور) (۱۴) ومن لم یض وقت فرض الاوبه حدث من استحاضة اور عافی
 اوخوها يتوضأ لوقت كل فرض ویصلی به فیہ ماشاء فرضا وتغلا بر من ننگ استحاضه وقتسن چاغنده
 قان کور مک شکلی (یار عافی یعنی بور نی قاناماق شکلی) یا بولی توتناقسن بولماق شکلی یا کور نندن یاش
 ایله اربن قاتش آقماق شکلی ترسه لر اولد قندان بتون فرض نماز وقتی اوتباس بورون اختیار سن
 طهارتی سنسه بر فرض نمازی وقتی اوچون بر گنه طهارة تورن صاحب عذر اولد قیچون شول طهارتیه وقت
 چقماچه فرضنی نغلینی قلکان قدسی او قور (۱۵) ویبقضه خروج الوقت كطواع الشمس لادخوله كالزوال عذری
 كشی ننگ بز وقت فرض نمازی اوچون تورن لکان طهارتن شول وقت ننگ چقماق غنه بوزار مثلا ابر قه
 نمازی اوچون تورن لکان طهارتنی قویاش ننگ توغماق بوزار وقت ننگ کر ماکس بوزماس مثلا اوبله نمازی
 اوچون وقتی یقماچه تورن قویغان صورتده اوبله وقتی ننگ کر ماکس بوزماس یعنی طهارة ایله اوبله

نمازنی او قودرست (ودخی عندرلی کشی ننگ جراثمتدان چقغان نجس کبیمینه ایرشکان صور تده هم وقت چقماس بورون شول کبیم ایله نماز او قلسه ده بعض علما لاریومق لازم توکل دیوتصریح ایلمش لر چونکه کبیم تندن قوتلی راک توکل (اما وقت چقغاج ایکچی طهارة تور کاندده یوارغه تبش •

(۶) فصل ﴿ (۱) يطهر الشيء عن نجس مرعى بزوال عينه وان بقى اثره يشق زواله بالماء وبكل

مايع مزيل وعما لم ير اثره بغسله وعصره ثلثا ان امكن والا يغسل ويترك الى عدم القطران ثم وثم وعن المنى بغسله او فرك يابسه نجسلنکان نرسه کورنپ تورغان نجاستدن پاک صوبرله يومق ایله پاکلنور (ودخی ماء مستعمل هم سرکه شکلی نجاستنی یباره تورغان صبق پاک نرسه برلن یووب نجاستنی ننگ ذاتی کبیتسه پاکلانه گرچه اول نجاستننگ صوبرلن کتاروی مشقة بولغان صفتی قالسه ده (مثلا ایسی قالسه ده) اما بول شکلی کورنهی تورغان نجسدن اوچ مرتبه یوؤب اوچ مرتبه صقو ایلان پاکلانه صغو ممکن بولمغان نرسه نی مثلا پالاسنی اوچ مرتبه یووب اوچوسنده ده طامچیسی بتکاچیه الب تورغاج پاکلانه (ودخی منی دن یوؤش بولسه يومق برلن پاکلانه کبیکان بولسه اوؤب یبار وایله پاکلانه •

(۲) والحق عن ذی جرم جف بالدلك الارض وعن غيره بالغسل فقط (والسيف ونحوه بالمسح چتک کافتی کبیکان نجس تبسه یوو برلن هم یرکا اشقو برلن پاکلانه (اما قتی توکل یوش نجس دن یوو برلن کنه پاکلانه (قانچ پچاق شکلی لاکلی نرسه لر توفراقغه یا طاسطه بالغه سور تو ایله پاکلانه (مثلا حیوان چالغانده بوغاز قانی تیمکان پچاقنی یرکا اشقغاج پاکلانه در (۳) والبساط یجرى الماء عليه ليلة بالاس کبیر شکلی قالن نرسه کا نجس تبسه برکیچ صوده توتارغه تبش (بالاس ننگ بر باشنه نجس تبسه پاک باشنده نماز او قومطلقا یعنی بالاس

کرك کچکنه کرك صور بولسون درست دیوملاخسر وتصریح ایلمش (۴) والارض وما اتصل بها كالخص والكلاء بالبيس وذهاب الاثر للصلاة للتعيم (توفراق بالحق (ودخی یرکا توتاش نرسه لر مثلا یرکا باطرب یا آیاق آستنه توشکان طاش لار کر بچ لر کبی لر هم کلا یعنی حیوان لار او طلی تورغان آیاق آستند اغی کیسلماکان اولن لر کبی یرکا توتاش نرسه لر کبیبوب نجاسة ننگ اثری کبیتو برلن پاکلانه اوستنده نماز او قودرست بولور اما مذکور اورون ننگ توفراقنه تیم صوغو درست توکل چونکه تیم اوچون صعبد طیب کرك

کبیسکان آغاج غه چالغان پچن کانجس تبسه یومه پچه پاکلانه (۵) ويعنى مادون ربع الثوب من نجس خفيف كبول فرس

وما اكل لحمه وخرء طير لايؤكل واما خرء طير يؤكل فظاهر الا الدجاج آط بولی ایتی آشالا تورغان حیوان لار ننگ بولی هم ایتی خرآم قوش لار ننگ تیراکی ینکل نجس لر کبیم ننگ دور تدن برینه تبسه معفو نجسلی (ایتی حلال قوش لار ننگ طاوق دان باشقه سی ننگ تیراکی پاک دور (۶) فانه غلیظ کسائر ماخرج من المخرجين والدم

والخمر فبعضی منه قدر الدرهم وهو مثقال في الكثيف وقد عرض اليك في الرقيق وبول انتضح مثل رؤس الايز

لینش بشیء طاوق ننگ تیراکی (آدمی ننگ بولی تیراکی (فان (هم ایشر تکچ کبی لر آغر نجس در کبیم کا

تیکان صور تده قویوسی بدر درهم ضرور لغندان آرتق بولسه هم صیغی داوچ یاصلغی قدر تدن

آرتق بولسه معفو کبیم نجس بولمی در (اینه اوچلاری کبی کنه بول طامچی لاری کبیم کا چرسه معفو

یومق واجب توکل (اما صوغه چپرکان صورتک صونجس بولادر (۷) و ماء ورد علی نجس نجس کعکسه نجس اوستنه سالنغان آن صو مثلا چیلاک ده نجس بولوب شول چیلاک کا صو صالسنه صو آغر نجس بولوب آورلور اوشانداق آن صو اوستنه نجس توشکان صورتک صو آغر نجس بولوب آورلور بو صودن کبیم کاتبکان صورتک شول کبیم نی یوقار یده ایتمکچیه بوب پاکلارغه تیش (۸) ورمادالقدر طاهر کیمار صامخا تبراک کلی پاکدر طوز کولنه توشب اولوب طوزغه اؤرلکان ایشاک وغیری حیوان کبی پاکدر (۹) و یصلی علی ثوب بطانته نجسه و علی طری بساط طری آخر منه نجس اچنه نجس تبکان کبیم ننگ طشقی طرفنده نماز لقی ایتم جیب نماز قلو درست (ودخی بر یاغنه نجس تبکان پالاش ننگ ایلندر ب نجس تبکان یاغنده نماز قلو درست) پالاش کرک اولوغ کرک کچک بولسون بر چیتندن کوترکچ ایکنچی چیتی کوترلسن کرک کوترلسن (۱۰) و فی ثوب ظهر فیه من التجسس ندوة بحيث لا یقطر منه شیء ان عصر (او وضع رطبا علی ما یطین بطین فیه سر قین و بیس پاک کبیم کاشقچاق طاماسلق بولوب یوؤش نجسدن دم تیسه اول کبیم ایله نهان او قو درست طامارلق بولسه درست توکل (ودخی یؤش پاک کبیم نی بالحق قاتشقان حیوان لار آستندان چتغان تبرس کا النسه ده کبیکچ پاک بولور (۱۱) اونسی محل التجاسة فغسل طرف منه کحنطة بال علیها امر تدوسها فغسل بعضها او هب او قسم کبیم ننگ بر چیتنه نجس تیسه بعد قای یرینه تبکانن اونو طسه یر یرین حتی تحری دان باشقه ده قوتوب یوسه پاک بولور اوشانداق بغدادی وغیری ایکن نی باصدرغاننک ایکن اوستنه حیوان لار بول ایتمه لر بعد کشل کا جیغان دان صونک اول ایکن ننگ بعضسی یوؤلسه یا که صدقه یا هبه قلنسه یا که بولنسه پاک بولور (۱۲) الاستیجاء من کل حدث غیر النوم والریح بنحو حجر حتی ینقیه سنة ولا بعظم ولا بروت ویهین ثم غسله ادب ولو جاوز المخرج اکثر من قدر درهم فواجب فیغسله ببطون الاصابع بعد غسل الیدین مرخیا مخرجه ببالغته ثم یغسل البید استیجاء یعنی یوقورله بیلدن باشقه دن طهارة هر مرتبه بورلغاندن صونک طاش هم آغاج شکلی نرسه ایله مخرجنی مسح یعنی سورتمک سنه در (سویا ک برلن حیوان تبراکی برلن و دخی اونک قولی ایله استیجا قلو مکروه (بویله استیجادان صونک مخر جندن درهم قدرندن آرتماغان صورتده صوابله یومق ادب (اما مخر جنده درهمن آرتسه یومق فرض بو صورتده قول لارین یوغانندان صونک استیجا اورنون کونکنه پاکلی اورناشقاچه یؤار بعد ینه ایکی قول لارین یؤار (۱۳) و کره استقبال القبلة واستدبارها فی الخلاء استیجا خانه ده قبله غه (قویاش غه هم آی غه) آلدی هم آرطی برلن اولطرو مکروه (استیجادان اول استبرأ قلو فرض تا احلیلندن بول ننگ کبیم کلنه کونکی قرار طابقاچه قورطر بعد استیجا قلور ﴿ ۷ ﴾ کتاب الصلوة ﴿ ۱ ﴾ وقت الفجر من الصبح المعترض الی الطلوع ابرته نمازی ننگ وقتی طانک طرفنده اونک غه هم صولغه یا قتروب صزلغان طانکدن باشلاب قویاش چقاچه در قویاش ننگ بر چیتی آن غه کورنه باشلاسه ده نماز درست توکل (۲) والظهور من الزوال الی بلوغ ظل کل شیء مثلیه سوی فی الزوال و فی رواية مثله) اویله نمازی ننگ وقتی توش کولکه سی اوز ایا باشلاغانندان آلوب

هر نرسه ننگ کولکه سی توش کولکه سندن باشقه سی اوزی بویی ایکی بولغان وقتغه چه (و دخی ایکنچی
 روایه ده توش کولکه سندن باشقه سی اوزی بویی بر بولغان وقتغه چه در (۳) والعصر منه الی الغروب ایکندی
 وقتی توش کولکه سندن باشقه سی اوزی بویی ایکی بولغان وقتدن باشلاب صونکغی روایه کأ بناء اوزی
 بویی بر بولغان وقتدن باشلاب قویاش بابوغاچه در اکرده قویاش کورنسه (اما قویاش کورنسه قویاش
 چقوشی طرفنک قار انغولق ظاهر بولغاچه در اذا قبل اللیل من هنا فقد اضر الصائم حدیثیچون (۴) والمغرب منه الی
 غیبة الشفق وهو الحمرة وبه یفتی آخشام نمازی ننگ وقتی قویاش بتونلای باطوب بتکاندان آلوب شفق
 باقناچه در شفق دیکانهن قویاش بایغاندان صونکغی قز للق در امامین قاشنک اما امام اعظم قاشنک شفق مذکور
 قز للق صونکنداغی آق لق در فتوی شفق ننگ قز للق بولهاقنه در (۵) والعشاء منه والوتر یعمل الی العجر لهما یستوی
 نمازی ننگ وقتی شفق باقاندان آلوب طانک آقناچه در وتر نمازی ننگ وقتی یستونی او قوغاندان آلوب
 طانک آقناچه در (۶) ویستحب للعصر البدایة مسفر اصبحت بیکنه ترتیل اربعین آیه ثم الاعادة ان ظهر فساد وضوئه
 بش نماز ننگ وقت لاری بیان قبلوندی اما هر قایوسی ننگ وقت لاری اوزون اولدقندن نمازنی وقت ننگ
 اولنده یا اورطاسنده یا آخرنده اوقمق ثوابلی راقمی یا که هر قایوسی بردای مو بیان تیش اولدی (ابرته
 نمازین طانک آقاندان صونک یا قتر غاچراق (فرض ننگ ایکی رکعتنده سورہ فاتحه دن باشقه قرق آیت
 او قوب بعد طهارتی ننگ بوز قلعی بلنکان تقدیرده ینه ایکی رکعه ده سورہ فاتحه کأ قرق آیه قوشب قایتارلق
 وقت قالدرب کرشب او قومستحب (قویاش چقار آلدندنغنه تمام قیلورلق ایتب کرشب او قوسه یا که طانک
 آقناچوق یا قتر ماس بورن او قوسه مستحبی قویغان بولور (۷) وتأخیر ظهر الصیف جای کوننده او یله نی کون
 قز ولغی بتکان وقتغه چه کچکتر و مستحب (یعنی بر آن کون صالحنایا توشکاج او قومستحب (۸) والعصر مالم یتغیر
 ایکندی هر وقتده قویاش ننگ نوری اوزن کار ماسدای وقتغه چه کچکتر و مستحب یعنی قویاش ننگ توسی
 اوزن کره باشلار آلدندن غنه تمام قیلورلق ایتب کرشب او قومستحب (۹) والعشاء الی ثلث اللیل والوتر الی آخره
 لمن یثقی بالانتباه یستونی هر وقتده کچ ننگ اولکی اوچدن بری ننگ آخربنه چه کچکتر و مستحب وترنی هر
 وقتده یوقوسندان او یغانوبنه اوشانغان کشی کچ ننگ آخربنه چه کچکتر و یعنی طانک آطور آلدندن غنه
 او قومستحب او یغانوبنه اوشانغان کشی کابوقلاماسدان اول او قو ثوابلی راق (۱۰) وتعجیل ظهر الشتاء والمغرب
 ویوم غیم یعجل العصر والعشاء ویؤخر غیرهما قش کوننده او یله برلن آخشامنی اول وقتنده او قومستحب
 (بولوطلی کونده ایکندی برلن یستونی اول وقتنده او قومستحب ایزته نمازنی او یله فی آخشامنی آخر
 وقت لازنده او قومستحب (۱۱) ولا یجوز صلاة وسجدة تلاوة وصلاة جنازة عند طلوعها وقيامها وغروبها الا عصر یومه
 فرض هم واجب نماز لار سجده تلاوة یعنی سجد آیتنی او قوغان اچون قبلنه تورغان سجد (بیانی ۱۹ جیمی فصلک)
 قویاش چقاندنه (هم توش وقتنده یعنی کون اورطاسنده کولکه قصقاروب بتکان وقتده) (ودخی قویاش
 بابوغانده درست توکل حرام اما قویاش بابوغانده شول کون ننگ ایکندی کنه درست (ایکندی باشلاب
 بر آن زین او قوغاچ قویاش با یومه نمازی درست اما ایزته نمازین قویاش چقاسدن اول باشلاب بعد تمام
 قلماس بورن قویاش چقسه نمازی فاسد اولور صونکندن قضا قیلورغنه تیش (۱۲) ویکره اذا خرج الامم للحطبة النفل

فقط وبعد الصبح الاسنته وبعد اداء العصر الى اداء المغرب اوچ وقتند نفل نمازی مکروه اول اوچ وقت ننگ اولی امام خطبه او قورغه چقغاج (خطبه نی کرک ایشتن کرک ایشتماسن) ایکچی طانک آتقاندان صونک قویاش چقغچه ایرته نمازی ننگ سنتندن باشقه نفل نمازی مکروه (اوچوچی) ایکندی او قوغاندان صونک آغشام او قوغچه نفل نمازی مکروه (بو اوچ وقتلارده قضانمازلاری جنازه نمازی تلاوة سجده سی مکروه توکل)

(۱۳) ومن هو اهل فرض في آخر وقتة يقضيه فقط بر من زمان ننگ آخر وقتند غنه فرض غه اهل بولسه (مثلاً صبی بالغ بولسه کافر مسلمان بولسه حیض یا نفاس کوره تورغان خاتون پالانسه یتون نمازی او قوب بتر راک وقت قالغان بولسه تکبیر تحریمه نی گنه صیدر راق وقت قالغان بولسان) مذکور وقت ننگ نمازی غنه قضا فلور (اولگی لارین قضا قلماس (امام شافعی ایکنان بو وقتدن اولگی بروقت ننگ نمازین هم قضا قاور دیب

(۱۴) لا من حاضرت فيه نماز ننگ آخر وقتند حیض کوره باشلاسه (یا که باشقه سبب برلن نماز غه اهل لکن چقهسه صونکندن) مذکور وقت ننگ نمازی قضا قلماس (چونکه نماز او سکافر صولماقن یا که اوستدن توشما کن آخر وقتی معتبر * (A) فصل الاذان (۱) هی سنة للفرايض فقط في وقتها بش وقت نماز اوچون هم جمعه اوچون هر قایوسی ننگ وقتلر ننگ اذان ایتو یعنی نماز وقتن بلدر تو اوچون مشهور اون بش کلامه لرنی قچقرو سنة مؤکک (اذان عید اوچون هم غیر نمازلار اوچون مشروع توکل (۲) وبعادلواذن قبله نماز وقتی کر مسندن اول ایتکن اذانی نماز وقتند قایتار غه تیش (چونکه اذان نماز وقتی ننگ کرکانکنی بلدر تو اوچون مشروع در

(۳) ویتورسل به مستقبلواصبعاه فی اذنبه ولا یاجن ولا یرجع اذان فی ترسل قیلوب یعنی بر کلامه سنی ایتکچ ایکچیستی آشقیچه مهله برلن ایتور (قبله غه فارشی طورب) بارماذلاری ننگ اوچ لارین قولاغنه طغب کویلیچه (هم تر جمع قیلیمچه یعنی اذان ننگ ایک بر دای سوز لری ننگ (مثلاً اشهد ان لا اله الا الله ننگ) اولکبسن طاوشسن آقر نراق غنه ایتوب ایکچیسن قچقرب ایتماس بلکه هر قایوسن بر تیکز قچقرب ایتور

(بویله کویلو هم تر جمع مکروه) امام شافعی قاشنده تر جمع سنة (۴) ویجول وجهه فی الجعلتین مینة ویسرة وان لم يتم الاعلام يستدير فی المئذنة حی الصلاة دیب قچقرغانده ایک مرتبه سنکده یوزنی اونک یا قغه ایلندر (ودخی حی الفلاح نی قچقرغانده هر ایکسنده ده یوزنی صول یا قغه ایلندر اکرده یوزین ایلندر بکنه ده هر کم کابلدر تو تمام بولسه یعنی هر کم ایشتماسلیک بولسه حی علی الصلاة ایله حی الفلاح نی قچقرغان وقتن اذان ایته تورغان اور نونده ایلنوب قچقرو (۵) والاقامة مثله لکن یحدر فیهاوین اذ قد قامت الصلاة قامة اذان او خشاشیلدر یعنی قامتده ایتله تورغان سوز لری اذان ده ایتله تورغان سوز لری کبی در لکن قامتد حدر قیلنور یعنی سوز لری آراسنی آیرمیچه آشقرب آیتلور بس اذاندای کبی ترسل قلماس یعنی سوز لری آراسن آیروب مهله برلن ایتماس ودخی حی علی الفلاح دان صونک قد قامت الصلاة نی آرطدر لور (وهم اذاندای کبی حی علی الصلاة ایله حی علی الفلاح نی ایتکن وقتند اونک یا قغه هم صول یا قغه قاراماس قامة ننگ بو اوچ صنتده اذاندان آیرماسی باز (۶) ولا یتکلم فیها مؤذن اذان ایتکانده هم قامة توشرکانک سوز لشماس (اذان فی ایشتوچی نمازده یا غطبه طنکلاغانده بولسه یا که سبقی اوکراتو یا اوکراتو حالتند یا که حیض ونفاس هم جنب حالتند بولسه مؤذن ایتکان شکللی ایتور کاتبش (مؤذن حی علی الصلاة فی قچقرغانده لاحول ولا قوة الا بالله

العلی العظیم دیور (حی علی الفلاح) نی قچقرغانده ماشاء الله کان وما لم یباشأ لم یکن دیور (۱) الصلوة خیر من النوم) نی ایتمکانده صدقت وبررت دیور بعض روایة ده صدقت وبالحق نطقت دیور دیبشار (اشهد ان محمدا رسول الله فی ایتدکی وقت ایکی باش بارماقلاری ننگ ترناق لارین آغزینه تیکرب بعد کوزینه قویوب (اللهم متعنی بالسمع والبصر دیسه رسول الله اول کشنی جنه کایتا کلاب آلوب کرر من دیووعک قلمش (۷) والتثویب حسن فی کل صلاة تثویب یعنی اذان فی ایتوب بترب دعا قلغاندان صونک هر ولایتده اورلرنده مشهورچه نماز وقتن کامل بلدر تو اوچون قچقر ومثلا قران ولایتده الصلاة الصلوة دیب تکرار قچقر و کورکام اشدر لکن اخشامده قچقر لباس (۸) ویجلس بینهما الا فی المغرب اذان ایتکاج قامة کچه اخشامدان باشقه نمازده کشی لر اشلرنندان بوشانورلق مقدراری اولطرب طورر (۹) ویؤذن للفائمه ویقیم وکذا اولی الفوائت ولكل من البواق یأتی بهما اوبها بر من ننگ قضاغه قالغان نمازی برکنه بولسه قضا قلغان اذان هم قامة ایتوتیش اما قضاغه قالغان نمازی کوب بولسه اولکسی اوچون اذان هم قامة ایتور قالغان لاری ننگ هر برسی اوچون اذان فی تلسه ایتور تلمسه ایتماس اما هر قایوسی اوچون قامة ایتور (۱۰) وکره اقامة المحدث لا اذانه ولم یعبادا طهارة سر کشی ننگ قامة تشروی مکروه اذان ایتوی مکروه توکل لکن اذان ایتلکان قامة توشرکان صورتده هر ایکسی قایتار لباس (۱۱) وکرها للجنب ولا تعاد هی بل هو کاذان المرأة والمجنون والسكران جنب ننگ اذانی هم قامتی (خاتون ننگ) مجنون ننگ (ایسرک ننگ اذانی هم قامتی کبی مکروه در بونکلار ننگ اذان لاری قایتار لور قامة لری قایتار لباس (۱۲) وکره ترکهما فی السفر وفي جماعة المسجد سفرده کرچه یالغزغنه بولسه ده ودخی جماعة نمازی او قوله تورغان مسجدده اذان برله قامتی قویومکر وه (۱۳) لافی بیته فی مصر مصرده یعنی هر نماز وقتی اوچون مسجد ننگ اذان ایتله تورغان شهرده یا اولک نماز فی ابوده او قغانده اذان فی قامة فی قویومکر وه توکل (۱۴) ویقوم الامام والقوم عند حی علی الصلاة ویشرع عند قد قامت الصلاة (امام هم قوم قامة توشرکانده حی علی الصلاة فی ایتور آلدند انغنه نمازغه کرشو اوچون آباق اوره طورر لار) اما قامة توشروچی امام تور اچق بولسه قامة توشرب بترکاج طورر لار (قد قامت الصلاة فی ایتکان وقده هر قایوسی فولاق قاغوب نمازغه کر شر لر) اذان باری اون بش کلمه در اینک اول (الله اکبر دورت مرتبه امام مالک فاشنده ایکی مرتبه کنه) اشهد ان لا اله الا الله ایکی مرتبه (اشهد ان محمدا رسول الله ایکی مرتبه) حی علی الصلاة ایکی مرتبه (حی علی الفلاح ایکی مرتبه) الله اکبر ایکی مرتبه صونکندان لاله الا الله بر مرتبه ابرته نمازی ننگ اذاننده الصلاة خیر من النوم ایکی مرتبه باری اون یدی کلمه بولادر (اذان دان صونک بودعانی اوقور اللهم رب هذه الدعوة التامة والصلوة الغائبة آت محمدا الوسيلة والفضيلة والدرجة العالية الربعة وابعثه مقاما محمودا الذی وعدته وارزقنا شفاعته يوم القيامة انک لا تخلف الميعاد) ترجمه سی ای باری خدایا اوشبو کامل دعاننگ هم اوقولا چق نماز ننگ خوجاسی محمدا علیه الصلوة والسلام غه یتا کچی لکنی آر تفلقنی بوقاری وبلنددرجه فی بیرکل ودخی آنکا

اور نك ننگ وعده قلغان ماقتالمش اور نونكنى بىر كل (ودخى بزلره آننگ شفاعتنى وكناه لار مردان قوتولور غه يار دمنى قيامت كوننده نصيب ايت تحقيب سن وعده كا خلاف لىق قلمپسن

(۹) فصل فى شروط الصلاة (۱) شروط الصلاة طهر بدن المصلى من حدث وغبت وثوبه ومكانه نماز او قودرست توكل مكر آلطى شرطنى بجاى كلتر كان ننگ بعدندو كنه نماز ننگ شرط لارى نماز او قوچى ننگ (تنى نچاستدن هم طهارتسن لكدن كيى هم اورنى نچاستدن پاك بولماقدور يعنى پاك بولور غه تپش

(۲) وستر عورته واستقبال القبلة والنية والوقت عورتى اور تلمش بولور غه تپش (گرچه قار انغوده بولسه ده (ودخى قبله غه يعنى مكه شهرى طرفنه (مكه ده كى كمسه مرم يعنى كعبة الله فى احاطه قلغان مسجدار طرفنه (مرم ده كى كمسه لر كعبة الله غه يونالوب او قور غه تپش اما بن ننگ قران يور طنداغى كمسه لر قوياش ننگ توشلكداكى اور نوندن آز غنه اونكغاراتى قاراب او قور غه تپش بخار طرفنداغى كمسه لر قشقى قوياش بايشنه قاراب او قرلار چونكه قران ننگ طولى مكه ننگ طولندن آرتغراقدر بخار ننگ طولى هر ايكسى ننگدان آرتغراقدر (ودخى نمازنى نية قبلو شرط نية لمپچه او قسه نماز دان كتماس (ودخى وقت شرط اكرده وقت كرماسدن اول او قسه مثلا ايرته نماز بن طانك آطماسدان اول او قسه عورتن اور تيمپچه

قبله غه قار شوطور مپچه هم نيتسن او قسه نمازى اوستندن توشماس (۳) وعورة الرجل من تحت سرته الى تحت ركبتة ايرلر ننگ عورتى (يعنى اور تيمپچه نماز او قودرست بولماغان اعضا لارى) كندك آستندان باشلاب تز آستنه چه در (تز عورة كندك عورة توكل (۴) والامة مثل هذا مع ظهرها وبطنها كنبز الك خاتون ننگ عورتى ايرلر ننگ عورتى كى كندك دن باشلاب تز آستينه چه در ودخى آرقاسى هم قورصاقى عورتن در (۵) والحرمة كل بدنها الا الوجه والكى والقدم آزاد خاتون ننگ يورندن ايكى قولندن بلانكلر ينه چه ايكى

آياغندن توبق لارينه چه يعنى بو اوچ تورلى اعضا لارندان باشقه سى هر قايسى عورة در (۶) وكشف ريع العضو يمنع الصلوة نمازده وقتده عورة اعضا لارندان بر بىتون اعضا ننگ دورتن برى آچق بولسه نماز درست توكل اكرده نمازده وقتده آچلسه نمازى بوزلور عورتن اور قىب نمازنى يانكادان باشلار (۷) والساق عضو كالغخذ والذكر منفردا والانثيين وشعر نزل صبراق يعنى تز دن باشلاب توبق غه چه بر اعضا (بو ط يعنى بو ط توبندن باشلاب تز نه چه بر اعضا آلت اوزى بر اعضا صبتين ايكسى بر اعضا خاتون لار ننگ باشندن اصلنغان ساچلرى اوزى بر اعضا (۸) وعادم مزيل النجس صلى معه ولم يعد ولم يجز

عاريا وربع ثوبه طاهر وفى اقل منه الافضل معه كيىمنى نچاستدن پا كلى تورغان نرسه مثلا صوطا بىغان كمسه نجس كيىم برلن او قور نماز او قوغاندان صونك صوطا بىسه ده هم نماز وقتى چقماغان بولسه ده نماز بن فايتار ماس (بر من ننگ نجس كيىمى بولوبنده دورتن برى پاك بولسه كيىم سر نماز اوقماق درست توكل اما كيىمى ننگ پاك يزى دورتن بزدندن كيم بولسه بو كيىمى نى صالوب بالانغاچ اوقماقى درست لكن همان شول كيىم ايله اوقماق ثوابلى راق (۹) وعادم الثوب يجوز صلاته قائما وتندب قاعد امونيا كيىمى يوق كشى كه آياق اوزه طورب ركوع سجده برلن او قودرست (اما اول طرب آياق لارين قبله طرفنه

صوئب ایکی قولین ایکی بوئی اوستنه قویوب اشاره بر لان او قوماقی مستحب (۱۰) و قبله خائف الاستقبال
 جهة قدرته قبله طرفنه یونلب نماز قلورغه قور قغان کشی ننگ قبله سی یونلور کا کوچی بیتکان طرفدور
 (۱۱) وان عدم من یعلم تحری ولم یعد غطی قبل مصیب لم یحتر بر من صحرا ده وقتک قبله ننگ قایو طرفک ایکانلکن
 بلمسه هم قایو طرفده ایکانلکن کور ستوچی بولمسه تحری قبلور یعنی ذهنن هر قایو طرفه صرف قلوب
 قارار ذهنی کور بر اک قایو طرفه کیتسه شول طرفه قاراب او قور نماز دان صونک غطا قلغانلقی بلمسه ده
 قایتار ماس اما تحری دن باشقه او قوغاندان صونک قبله ننگ قایو طرفده ایکانلکی بلمسه نمازی قایتار
 گرچه یونلوی قبله طرفنه توغری کلکان بولمسه ده (۱۲) وان تحول رأیه مصلیبا استدار تحری قلغاچ ذهنی
 بر طرفه اولطرب نمازغه کر شسه بعد نماز ده وقتده قبله ننگ ایکنچی طرفده بولمفلغنه کونکی دونسه
 نمازین بوز میچه ایلنور هم نماز ننگ قالغان قدر سین او قور (۱۳) و لایضر جهله جهة امامه اذا علم انه لیس خلغه بل
 یضه تقدمه او علم مخالفته تحری قلوب امامغه او یغوچی ننگ نماز ده وقتده قبله ننگ ایکنچی طرفک ایکانلکنه
 کونکی دونب شول طرفه بوز یله ایلنسه شول وقتده اوزی ننگ امامی ننگ قایو طرفه یونلکانلکنی بیلاموی
 ضرر بیرمی اکرده آرطده توکل ایکانلکنی بلمسه (یعنی نمازی بوز ولمی گرچه واقع ده یونلکان طرفی امامی
 یونلکان طرفنک خلاقی بولمسه ده) بلکه اوزی ننگ امامندن آلدن تورماقنی یا که امامی یونلکان طرف
 ننگ خلافتنه یونلما کنی بلماکی ضرر بیره (یعنی نمازی بوزله بو ایکی صورتده یانکادان باشلاب
 او قورغه تیش (۱۴) و یقصد صلاته و اقتدائه متصل بالتحریمة ومع اللفظ افضل نمازغه کرشکان هر کیمسنه کا
 کرک امام کرک او یغوچی کرک بالغز او کوچی بولسون قایسی نمازغه کرشکان بلب نیه قلوب
 کرشکا تیش (و دخی امامغه او یوغان کشی کا جمعه دن باشقه نماز ده امامغه او یوماقن نیه قلورغه تیش
 نمازی هم او یونی نیه قلماق تکبیر تحریمه کا توتاش قبلورغه تیش توتاش قیلماسه درست توکل (کونکی
 برلن نیه قیلغانده تلی برلن ایتمای کی ثوابلی راقی حاصل کونکل برله نیتلو فرض (نیتلکان وقتده تل
 برلن ایتموسنه کونکل برلن نیتلمیچه تل برلنکنه ایتمسه نمازی درست توکل (۱۵) و یکفی لغیر الفرض والواجب
 نیه مطلق الصلاة و شرط لهما التعین لا العدد فرض برلن واجب دن باشقه نمازغه کرشکانده مطلق نیه برلن
 (مثلا الهی نیه قلدن نماز او قوماقغه دیب) کرشب او قو درست نماز دن کیتار (اما فرض برلن واجبغه
 کرشکانده تعین شرط قلندی یعنی تعین قلمسه درست توکل نماز دان کیتماس (مثلا ایرته نمازینه کرشکانن
 او یله فی نیه قلوب کرشسه یا که هیچده تعین قلمیچه کرشسه فرض اوستندن توشماس بلکه نیتلکانده الهی
 نیه قلدوم اوشبو کون ننگ او یله نمازی او قوماقغه آتی منکاینکل و میسر قیل و جنابنکنده قبول قیل الله اکبر
 دیب کرشر (هم الهی نیه قلدن اوشبو کیچ ننگ یستون نمازی او قوماقغه آتی منکاینکل و میسر قیل و جنابنکنده
 قبول قیل الله اکبر دیب تیلب کرشکا تیش) امار کعله لر حسابن ایقوب نیتلو مثلا الهی نیه قلدن اوشبو
 کون ننگ ایرته نمازی ننگ ایکی رکعه فرضنی او تما ککادیب نیتلو شرط توکل بویله نیتلمسه ضرر یوق (عربچه
 سنة برلن نفل نیتی اللهم انی ارید الصلاة متابعا لرسول الله صلی الله علیه وسلم فیسرهالی و تقبلها منی الله اکبر

دیب قولاق قاغار (فرضنی بویبله نیتلر اللهم انی ارید فجر هذا اليوم فیسره لی وتقبله منی یا که اللهم انی ارید
عشاء هذه الليل فیسرهالی وتقبلها منی دیور) امام غه او یوغانده اللهم انی ارید فجر هذا اليوم متابعا للامام
فیسره لی وتقبله منی الله اکبر دیور جنازه نمازنی بویبله نیتلر الهی نیه قلدن جنازه نمازنی او قوماقغه سنکا
حمد ثنا او چون بومیت کادعا او چون آنی منکاینکل ومبسر قبل وجنابنکده قبول قبل الله اکبر دیور *

(۱۵) فصل فی صفة الصلاة

(۱) فرضها (التحریمه) والقیام (وقراءة آیه فی کل من رکعتی الفرض وفي کل من الوتر والنفل والمکنتی بهامسی ؓ
نماز ننگ فرض لاری یعنی رکن لری یتدی در (قولاق قاغو تکبیری) هر رکعتده قرأة وقتنده آیاق اوره
تورمق فرض نماز ننگ ابکی رکعتنده وتر برلن نفل ننگ هر رکعتارنده برار آیه قرآندن او قوفرض یعنی
بر آیه دن کیم او قوسه نماز دان کتماس) اما بر رکعتده بر آیه کنه او قوب نماز قبلسه کنه کار اولور
(واجبنی یعنی سوره فاتحه فی ترک قلغانی او چون (۲) وعندهما آیه طویله او ثلث آیات قصار امام محمد ایله امام
ابویوسف قاشلارنده هر رکعتده بر اوزون آیه یا اوچ قصه آیه او قوفرض) امام اعظم قاشنده بو فصل ننگ
برنجی مسئله سنده کی کبی بر آیه او قوب نماز قلغان صورتده کنه کار اولدی کبی امامین قاشلارنده
بومسئله ده ایتلهش کبی قراة او قوب یعنی بر اوزون آیه یا که اوچ قصه آیه کنه او قوب نماز قبلسه کنه کار
اولور سوره فاتحه فی قوید قیچون (۳) والركوع والسجود بالجمه والانس وبه یفتی ودخی رکوع ایله سچن نماز ننگ
فرض لاریدر (رکوع باشنی بیلینه قدری ایمک بیلن بو کیمچه باشن غنه بو کسه نمازی درست توکل (سچن فی
مانکلاین هم بورنن یرکاتیرب خشوع خضوع برلن قلمق یعنی اوزنی جور و ذلیل کورب الله تعالی فی اولوغ
کورمک سچده مانکلائی ایله بورن ننگ هر ایکسنی قویماق ننگ کرا کلکنه فتوی (بعض علمالار مانکلاین
قویسه بورنن قویماسه ده سچن طابلا دیکانلر (۴) والقعدة الاخرة قدر التشهد والخروج بصنعه نماز ننگ آلطنچی
فرضی هر رکعتلرین تمام قیلوب آخرغی سچده دن تورغاچ بر التحیات او قور قدری اولطرمق) نماز ننگ
یدنچی فرضی بر التحیات او قور مقداری اولتورغاندن صونک اوزنی ننگ اختیار لی اشی برلن نماز دن چقمق
(حاصل اوز اختیار ایله سلام برب یا که کیشی برلن سوز لشب یا که سلام بیر وچی کا جواب قایتاروب
یا که باشقه اش ایله چقمق) اما اختیار سز اش ایله چقمسه مثلا بر کشی کلوب کوچلب آشاطسه یا چرتسه نمازی
بورن لور (۵) وواجباتها قراة الفاتحة وضم السورة بها وراعاة الترتيب والقعدة الاولى والتشهدان ولفظ السلام وقنوت

الوتر وتكبيرات العبدین وتعيين الاوليين للقراءة وتعديل الاركان قومة وجلسة والجهر والاختفاء فيما يجهر ويخفى
وسن غیرهما وندب نماز ننگ واجبارنی یعنی نماز ننگ قویوسبلی نماز بورن لی تورغان فعل لری یوری قویغاندن
کنه کار اولوب خطاء قویغاندن سچده سهو واجب بولا تورغان فعل لری (بو فصل ننگ اولکی مسئله سنده ایتلاکچه
قراة او قوله تورغان رکعتلر ننگ قیامندن یعنی آیاق اوره تورغان وقتنک سوره فاتحه او قومق (هم سوره فاتحه کا
بر اوزن آیه یا که اوچ قصه آیه مقداری سوره قوشمق) (وهر فرضنی مرتبه سنده رعایة قیلمق) یعنی
اولدنه کلتر و تبش بولغانن اول کلترمک مثلا قراة تنی رکوع دن اولن رکوعنی سچده دن اول کلترمک) اولکی

اولطرش یعنی اوچ رکعتلی یادورت رکعتلی نماز لارننک اؤلکی ایکی رکعتنی او قوغاچ التحیات غه اولطرمق
 (هر ایکی اولطرشده التحیات او قومتی (نماز بتکلیج السلام علیکم ورحمة الله دیب سلام بیرمک (وتر نماز ننده
 قنوت دعاسی او قومتی واجب (ایکی عیدننک قولاق قاغو تکبیر نندن باشقه لاری واجب (اؤلکی ایکی رکعتنی
 قراءه اوچون بیلگولمک یعنی دورت رکعتلی یا اوچ رکعتلی فرضننک اؤلکی ایکی رکعتنده قراءه او قو واجب
 اما اؤلکی ایکی رکعتنده او قومچه آخرعی ایگسندده او قوسه ده نمازی نماز دان کبتار مونی قصد اقلسه کناه کار
 اولور خطاه قبلسه سجده سهو قیلور (تعدیل ارکان یعنی نماز ده قلووی فرض بولغان رکنلر نی قومه جلسه
 ایله یعنی رکوع دن تورغاچ بر تسبیح ایتور مقدار ی سجده دان تورغاچ بر تسبیح ایتور مقدار ی قرار قیلوب
 طور ب کامل قبله یاق قرائتی ققرب او قولاق تورغان نماز لارده یعنی ایرته نماز ننده (آخشامده (یستوده
 (جمعه ده (ایکی عید نماز لار ننده هم جماعه برلن او قوغانده تراویح ده قرائتی ققرب او قو واجب هم قرائتی
 یاشرین او قولاق تورغان نماز لارده یعنی او یله ده ایکندی نده نفل نماز لار ننده تراویح دن باشقه لار ننده قرائتی
 یاشرین او قو واجب نماز ننک او شبنونده ایتمک لکن فرض هم واجب فعل لرینه باشقه لاری سنه یا مستحب دور

---

(۶) فاذا اراد الشروع کبر بلامد الهمزة والباء ماسا باهامیه شحمتی اذنبه والمرأة ترفع یدیه احذاع منکبیها نماز غه
 کر شر کاتسه الله اکبر دیکانده الله ننگ البفن ودعی اکبر ننگ البفن هم باسن صور میچه غنه ایکی باش
 بارمقلاری ایله ایکی قولاق یومشاغن توتوب الله اکبر دیب تکبیر ایتوب کر شر (خاقونلار هم نماز غه
 کرشکانده بویله قورلار لکن باش بارمقلاری ایله قولاق یومشاغن توتماس لار بلکه قول لارین اینک
 باشی توغرسنه غنه کوتر لر (۷) و يجوز بكل ما دل علی التعظیم لایشوب بدعاء ولو بالفارسیة لا القراءه بها الا بعدنر
 وبه یفتی قولاق قاغو تکبیری اورننه الله نی اولوغ لاؤغه دلالة قبله تورغان سوز لر ننگ قایوسی برلن
 بولسه ده کرشودرست مثلا الرحمن اکبر دیب الله اکبر دیب سبحان الله دیب لاله الا الله دیب گرچه اول
 الله نی اولوغ لامق غه دلالة قبله تورغان سوز لر فارسیچه بولسه ده (مثلا خدا بزرک کبی مونکا نظرا ترک میچه
 هم درست بولور غه تیش مثلا تنکری صور الله اولوع دیب الله نی اولوغلی تورغان سوز نی ایتب قولاق قاقسه
 اولوغلی تورغان سوز کا اللهم اغفر لی یا اللهم ارزقنی یا استغفر الله کبی دعالار قاتشدرماس موند این دعالار
 قاتشدرسه نمازی درست توکل (عنر بولمغانده فارسی تلی برلن قراءه او قودرست توکل فتوی بوسوز کا
 عنر بولسه مثلا عرب سوزین ایتور کا تلی بوگولمه قرآن ننگ فارسیچه ترجمه قلغانن او قوب نماز قلهماقی
 درست (بولای بولسه ترجمه قبله یاق فرض کفایه اولدی (۸) و یضع یمینه علی شماله تحت سرتیه فی کل
 قیام فیه ذکر مسنون ویرسل فی قومة الركوع و بین تکبیرات العیدین) قراءه هم یا باشقه دعالار شکللی ذکر
 مشروع بولغان قیامده وقتنده اونک قولین صول قولی اوستنه قویوب کندک آستنه باغلار امار کوع دن
 قومه کا تورغاچ (هم عید تکبیرلری آراستنده) قول لارین باغلاماس ایکنی یا قغه آصلندر ب طور ز (چونکه
 عید تکبیرلری آراستندک مشروع ذکر یوقدور (۹) ثم یثنی قولاق قاغو تکبیر نندن صونک ثنا یعنی سبحانک
 اللهم نی او قور ثنائتک مشهوری سبحانک اللهم و بحمدک و تبارک اسمک و تعالی جدک و لاله غیرک —
 ترجمه سی سبحانک اللهم جمیع آلائتک وصفات لارنک ایله پاک دیب اعتقاد قلدن من سنی یا الله و بحمدک

Handwritten marginal notes in Persian script, including the word "تاریخ" (Tarih) and other illegible characters.

سنی ماقتاوبرلن شغل لندم وتبارک اسمک سننک ایز گولکنک دائم بولدی وتعالی جدک سننک اولوغ لقتنک
 بز ننگ فهم ایرشکاندن بلند بولدی ولاله غیرک سنندن باشقه تذکری یوقدر (۱۰) ولایوجه سبحانک اورننه
 یا که آندان اول هم صوتکندن توجیهنی قوشب اوقوماس یعنی وجهت للذی فطر السموات والارض حنیفا وما
 انا من المشرکین قل ان صلاتی ونسکی ومعیای وعاتی لله رب العالمین لاشریک له وبذلک امرت وانا اول المسلمین
 آیتنی اوقوماس (بو امام ابو یوسف کاغلافی آننگ قاشنده ثنائی هم توجیهنی بر کا جیب اوقوسنه (امام شافعی
 قاشنده ثنا اورننه توجیهنی اوقومق سنه (۱۱) ویتعود للقراءة لالثناء فبقوله المسبوق لا المؤتم ویؤخره عن
 تکبیرات العید اولکی رکه ننگ قراءتندن اول اعوذ بالله من الشیطان الرجیم فی ایتو سنه (منسبوق کا یعنی
 نماز ننگ اولنه امام غه ایرشمان کشی کا امام سلام بیرکاندن صوتک قالغان رکه لر نی اوتار کانور غاچ قراءه
 اوقوغاچه سبحانک دن صوتک اعوذ بسم الله فی ایتو سنه (اما مؤتم کا یعنی امام برله بر کا کرشب اویوغان کشی کا
 اعوذنی ایتو سنه توکل (اما عید اوقوغانده اولکی رکه تنده اعوذنی تکبیر لر دن صوتک سوره فاتحه فی اوقور
 آلدندان غنه ایتور (۱۲) ویسمی لایین الفاتحه والسوره ویسرهن سوره فاتحه دن اول هر رکه تنده
 بسم الله الرحمن الرحیم فی ایتو سنه سوره فاتحه ایله سوره آراسنده بسم الله فی ایتو سنه توکل
 بلکه مکر وه سبحانک اللهم فی هم اعوذ ایله بسم الله یاشرین ایتو سنه (۱۳) ثم یقرأ ویوء من سرا کالمأموم
 سوره فاتحه فی اوقوغاندن صوتک امام غه هم بالغز وایوب اوقوغوی غه آمین دیب یاشرین ایتو سنه آمین ننگ
 معناسی یا الله قبول قبل دیمکدر (اما امام غه اویوغان کشی اویله برلن ایکندیده آمین دیب ایتماس)
 (۱۴) ثم یکبر خافضا ویعتمد بیده علی رکتیه مقر جا اصابعه باسطا ظهره غیر رافع ولا منکسر رأسه قراءتی
 تمام قلغاج الله اکبر دیب رکوع غه باشنی بیلی برلن بر تبکن بولغاچه بوکار بارماق لارین طاراطب ایکی
 اوچی برلن ایکی تزینه طایانور باشن بیک تو بنده بیک یوقاریده قلماس حاصل آرقاسنده صؤی طولی
 صاوت ننگ صؤی توکلهاسدای تبکن طورر (۱۵) ویسبح ثلاثا وهو ادناه رکوع ده اینک کیمی اوچ مرتبه
 سبحان ربی العظیم دیب تسبیح ایتور آندان آرطبرسه طاق ایتدرب آرطدرر (نماز غه ایر شوچنی کوتو
 اوچون رکوعنی اوزون قلو مکر وه اما کلوچی کشی فقیر بولسه درست دیکانلر (۱۶) ثم یسمع رافعاً رأسه ویکتفی به
 الامام وبالتحمید المؤمن ویجمع المنقر دینهما ویقوم مستویا رکوعک سنتچه تسبیح ایتکاندن صوتک قومه کا کوتار لور
 کوتار لکانده (امام سمع الله لمن حمده دیب ایتور (اویغوچی ربنالک الحمد دیب ایتور (بالغز اوقوغوی
 هر ایکسن ایتور بعد رکوع دان تنی طور ایغاچه طورر (۱۷) ثم یکبر ویسجد فیضع رکتیه ثم یدیه ضاما
 اصابعه ثم وجهه مبدیاً یضعه مجافاً یبطنه عن فخذیه موجهاً اصابع رجليه نحو القبلة قومه دن تکبیر ایتوب یعنی
 الله اکبر دیب (سجده کا کتکانده بر کا (اول تزلزلین قویار (تزدن صوتک بارماق لارین طاراطبچه ایکی
 قولین قویار (ایکی بو طی برلن قورصاقی آراسن بوش قلور (آیاق بارماق لاری ننگ باشلارین قبله طرفنه
 یونلدر (۱۸) ویسبح ثلاثاً ویجوز علی کل شیء یجد حیمه ویستقر جهته ویجوز علی ظهره من یصلی صلاته

فی الزحام سجده ده اینک کیمی اوچ مرتبه تسبیح ایتور (سبحان ربی الاعلیٰ دیب) نماز سجده سنی مانکلان هر نرسه کاقویوب قلو درست اکرده مانکلاینه قاطلق طوبولسه هم مانکلای قمر لانسه یعنی یومشاق بولغانلقدان مثلا توشاک شکللی باسقان صاین باطماسه باطسه درست توکل (ودخی کشی کوبلکدن طهر لوق چاغندک بو کشی ننگ نمازی شکللی اوچوی ننگ آرقاسنه سجده قلو درست (مثلا هر ایکسی اویله نمازی یا هر ایکسی ایکندی نمازی او قوسه لار اوزی ننگ آلدنداغی کشی ننگ آرقاسنه سجده قلماقی درست امانماز او قومی تورغان کشی ننگ آرقاسنه یا ایکچی نمازی اوقی تورغان کشی ننگ آرقاسنه سجده قلسه نمازی نماز دن کتماس (۱۹) والمرأة تخفض وتلتق بطنها بفخذها (خاتونلار سجد قلغاندک (ایر لر کاخلاق قلو لار) ایکی قول لارین قابر غالارینه یابشد لر لار آیاق بارماقلارین برکاتک قبله غه یونالد رمس لر قورصاقلارین بو ط لارینه یابشد لر لار (ایکی بلا ک لرین برکات وشار لر (۲۰) ویرفع رأسه مکبرا ویجلس مطمئنا ویسجد مطمئنا ویرفع رأسه بعد سجده دن باشنی (تکبیر ایتوب) کوتر کوتر کولکچ جلسه قلو یعنی اعضا لاری قمر لانسه اولطر (بعد ایکچی سجده کا الله اکبر دیب کتار اوشانداق ایکچی سجده ده اوچ مرتبه سبحان ربی الاعلیٰ دیور (۲۱) ویرفع رأسه ثم یرفع یدیه ثم رکبته ویقوم بلا اعتماد علی الارض ولا قعود ایکچی سجده دن الله اکبر دیب تکبیر ایتوب باشنی کوتر (صنکره ایکی قول لارین کوتر صنکره ایکی نزلرین کوتر بر کاطایانمیچه هم اولطر میچه آیاق اوره طور (۲۲) والرکعة الثانية کالاولی لکن لاثناء ولا تعود ولا رف ید فیها (واذا اتها افترش رجله البسری وجلس علیها ناصبا یمناه موجه اصابه نحو القبلة واضعا یدیه علی فخذیه موجه اصابه نحو القبلة مبسوطة ایکچی رکعة اولکسی کبی در لکن سبحانک اللهم فی او قوماس (اعوذنی ایتماس هم ایکی قولارین تکبیر کا کوترماس (اوشبو ایکچی رکعتنی تمام قلعاج صول آیاقن توشاب آننگ اوستنه اولطر (اونک آیاقی ننگ بارماقلارین کتب قبله غه یونلد لر ایکی اوچلارنی ایکی بو ط اوستنه قویوب بلرماقلارنی قبله غه یونلد لر توشاب نزلن التجباتغه اولطر (۲۳) والمرأة علی البتها البسری مخرجة رجليها من الجانب الایمن خاتون لار التجباتغه اولطر غانده صول یاقغه طابا اولطرب اونک طرفندن ایکی آیاقنی چقار لر لار (۲۴) وی تشهد کابن مسعود رضی الله عنه مذکور ایکچی رکعتنی بترب التجباتغه اولطر غاچ (حضرت عبد الله ابن مسعود رضی الله تعالی عنه رواه قلغان التجباتنی اوقور (اول رواه قلغان التجبات بودر التجبات لله والصلوات والطیبات السلام علیک ایها النبی ورحمة الله وبرکاته السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمد عبک ورسوله معناسی التجبات هر تن عبادتی والصلوات هر تل عبات والطیبات هر مال عبادتی لله الله تعالی کا مخصوصدر السلام علیک ایها النبی جمیع آفتلر دن سلامتک ورحمة الله الله تعالی ننگ رحمتی وبرکاته الله تعالی ننگ برکاتی سننگ اوزر نکا بولغای ایدی ای الله ننگ پیغمبری السلام بارچه آفت لر دن سلامتک علینا برکا وعلی عباد الله الصالحین هم الله تعالی ننگ ایدگو قل لارینه نصیب بولغای ایدی اشهد ان لا اله الا الله الله تعالی دن باشقه تنکری بوق دیب کواهل ق بیرامن واشهد ان محمد ا

عبد ورسوله ودخى محمد عليه السلام الله تعالى نذك قلى هم ببار لكان اياچسى وپيغمبرى ديب كواهلوق ببرا من
 (التحياتده وقتده اونك قولى نذك باش بارمقى نذك باشنى اورطا بارماق نذك باشينه تيرب آلقه لاندر ب
 اشهد ان لا اله الا الله فى ايتكائده ايمن بارمقيه اشاره قلوبى مذهب حنيفه ده اولان امام لارسنه ديكانلر (اما
 ابي موسى الاشعري روايه قلغان التحياتنى او قوماس اول روايه قلغان التحيات بوييله التحيات لله الطيبات
 والصلوات باشقه لارى ابن مسعود روايه قلغانچه دور (۲۵) ولاينيد عليه ولاينقص منه التحياتنى دورت
 ركعتلى يا اوچ ركعتلى نماز نذك اولكى اولطر شنده ذكر قلغان قدرى دن آرطدر ماس هم كيمه ماس يعنى
 عبده ورسوله كايتهكاج اوچونچى ركعتكاطورر بومذ كوردن يورى آرطدر و مكر وه يانكلش ب آرطدر سه سچنه
 سه و واجب (امانقل نماز نده آرطدر و كراهيه دن باشقه درست ديو علمه الار بيان قلغان لار (۲۶) ويقرأ فيما بعد
 الاوليين الفاتحة فقط وان سبخ اوسكت جاز اولكى ايكي ركعتدن باشقه ركعتلر ده سوره فاتحه او قوسنه اما سبحان الله
 ديب تسبيح ايتسه يا كه تيك طور سه ده درست (لكن سوره فاتحه او قور قدرى تسبيح ايتور كاياتيك طور رغه تيش
 (۲۷) ثم يقعد كالاولى وبعد التشهد يصلى على النبي عليه الصلاة والسلام (نماز نذك ركعة لرين او قوب
 بترب آق قغى سجده نى قلغاندان صونك اولكى اولطرش كى اولترب التحيات او قور بعد پيغمبر عليه
 السلام غه صلوات ايتور بوييله اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على ابراهيم وعلى آل ابراهيم انك
 حميد مجيد اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على ابراهيم وعلى آل ابراهيم انك حميد مجيد
 (معناسى الهى پيغمبر من محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم كا وهم آنتك آله كامل رحمة ايله نيك ابراهيم
 عليه السلام غه هم آنتك آله رحمت ايلد نك الهى پيغمبر من محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم كا هم آله
 كامل مبارك ايله نيك ابراهيم عليه السلام غه هم آنتك آله كامل مبارك ايلد نك بوييله معنى بير كا ننتك بعد نك
 مشهور بحث كليدر (۲۸) ويدعوا بما لا يستل من الناس بوييله صلواتدن صونك آدميلر دن صور الاتورغان
 جو مشغ اوخشامى تورغان دعا لار بر لان مثلاً قرآندغى (ربنا اغفر لنا ولاخواننا آيتى كى لرايله ودخى
 اللهم انى استللك من الخير كله ما علمت منه وما لا اعلم واعوذ بك من الشر كله ما علمت منه وما لا اعلم كى لرا
 ايله) ودخى اللهم اصرف عنى شر كل ذى شر كى لرايله هم اللهم اشغلنى فى طاعتك وطاعة
 رسولك كى بلكه الله تعالى دن كنه صور الاتورغان دعا لار ايله دعا قور (اما آدمى لردن صور الاتورغان
 كى بر لن قلسه مثلاً اللهم ارزقنى ما لا ديب يا اللهم زوجنى فلانة ديب يا اللهم اقض دينى ديب دعا قلسه
 نمازى بوز ولور لكن تشهد قدرى اولطر غاچ بيله دعا قلسه بوز لهاس ديوتانار خانبه دن نقل قلنمش اول
 صور تده موند اين دعا لار ايله نماز دان چوقوبولور بلكه خروج بصنعه بولادر (۲۹) ثم يسلم عن يمينه بنية من ثم
 من البشر والملك ثم عن يساره كذلك بعد اونك ياغنه سلام بير كائده اونك ياغنده بولغان آدمى لركا
 هم فرشته لركا بارچه آفتدن سلامتكنى تلاب السلام عليكم ورحمة الله ديب سلام بيرر هم سول ياغنه سلام
 بير كائده او شانداق قيلور (۳۰) والمؤمن بنوى امامه فى جانبه وفيهما ان اذاه والمفرد الملك فقط امام غه اويوغان

Sapara
 1000
 1000

1000
 1000

کشی سلام بپرکانه امامی قایسی یافنده بولسه شول یافغه سلام بپرکانه امامنی هم نیه قیلوب سلام بپرر (اما امام توغر سنده بولسه هر ایکی یافغه سلام بپرکانه امامنی نیه قیلور نمازنی یالغز او قوچی هر ایکی یاغنه سلام بپرکانه فرشته لرنی کنه نیه قیلوب سلام بپرر

﴿ ۱۱ ﴾ فصل بجهر الامام ﴿

(۱) بجهر الامام فی الجمعة (والعیدین) وفي الفجر واولی بی العشاءین اداء وقضاء لا غیر امام جمعه ده ایکی عید نماز نند (ایرته نماز ننده) هم اخشام ایله یستوننک اولگی ایکی رکعتلر ننده وقتلار ننده هم قضا قلوب او قغاننده قرءاتلرنی ققرب او قور (باشقه نماز لارده ققرب او قوماس بلکه یاشرین او قور حاصل امام بولغان کشی ننگ مذکور نماز لارده قرءاتنی ققرب او قوماق واجب قصدا یاشرین او قوسه کنه کار اولور یا نکلشوب یاشرین او قوسه سجده سهو قلوب (۲) والنفر دخیب ان ادی وخافت حتما ان قضی قرءتی ققرب او قولاتور غان نماز ده یالغز او قوچی ننگ وقت لار ننده او قوغانده اختیاری بار تلسه یاشرین او قور تلسه ققرب او قور اما وقتندن صوتنک قضا قلوب او قوغانده یاشرین او قوماق واجب یالغز او قوچی نفلده هم اختیاری در تلسه ققرب او قور تلسه یاشرین او قور (۳) وادنی الجهر اسماع غیره وادنی المخافتة اسماع نفسه وهو الصحيح وکذا

فی کل ماتعلق بالنطق کالطلاق والعناق والاستثناء وغیرها ققرب او قوننک اینک کبیم در جه سی اور نندن باشقه اقل برکشی کا ایشتلور لک او قومق (یاشرین او قوننک اینک کبمی اوزینه ایشتدر مک (ققرب او قو برلن یاشرین او قوننک چیکنی تور لوچه بیان قلسه لارده) بولورنده غی بیانی در ست ودخی طلاق عینق استثناء کبمی سوز لشو برلن بولاتور غان اش لرده بعضسند اقل مر تبه اوزینه ایشتورب ایتوتبوش بعضسند کشی کا ایشتدر وتبوش یعنی خاتونن (طلاق قلوبی آزاد قلوب) استثناء قلوب یعنی طلاق قلعانده بعضسنی آبروب طلاق قلمیچه قالد رعان کبمی صور تده مثلاً خاتونلار منی هر قایوسنی طلاق قیلدم زینب دن باشقه سنی دیب استثناء قلعان صور تدرده اقل مر تبه اوزینه ایشتدر وکراک ا کرده اوزینه ده ایشتدر میچه ایتسه خاتونی طلاق بولماس قلی آزاد بولماس هم خاتونلار منی هر قایوسنی طلاق قلدیم دیب اوزینه ایشتدر ب ایتوب مکر زینب ن کنه دیکان سوزنی اوزینه ده ایشتدر میچه ایتسه زینب هم طلاق بولور (امانت رفات ننگ بعضسند اوزنی ننگ کنه ایشتما کی یتیمی مثلاً صانو آلوده اقل برکشی کا اشتدر وتیش (۴) وسنة القرءة فی السفر عجلة الفاتحة مع ای صور ة شاعو امانحو البروج) سفر ده آشغچ وقتده قرءة ننگ سنتی سور ة فاتحه هم آثار غه قصه سور ه لرننگ تلسه قایوسن قوشب او قومق اما قور قنچسز وایمین لک وقتنده (بروج سور ه سی شکلنی او قور (بروج سور ه سی

۲۲ آیه (۵) وفي الحضر استحسنوا طوال المفصل فی الفجر والظهر وواسطه فی العصر والعشاء وقصاره فی المغرب ایوده تور غانده باکغ غیری اور ننده مقیم بولغانده ایرته نمازنی ایله او یله ده هفتیک ننگ اوزون سور ه لرین او قوننی علمالار کور کام کور کانلر (ایکندی ایله یستونماز لارنک هفتیک ننگ اورطا سور ه لرین) هم آخشام ده قصه سور ه لرین او قوننی کور کام کور کانلر (۶) ومن الحجرات طوال الی البروج ثم اوساط الی لم یکن ثم قصر الی الآخر) هفتیک ننگ اوزن سور ه لری حیر اتدان باشلاب بروج سور ه سنه چه اور طله لاری بروج دان باشلاب لم یکن سور ه سنه چه (قصه لاری لم یکن دن باشلاب آخر بنه چه) اوزن لاری

۳۶ سوره (اورطاچه لاری ۱۳ سوره (قصه لاری ۱۷ سوره باری ۶۶ سوره (۷) وفي الضرورة بقدر الحال نماز وقتی اونو کبی ضرورت و قتلارده مقیم کافرائتنی کوچی بیتکان قدری او قوسنة (ایرته نماز نك اولکی رکعة نك قرائتنی ایکنچی سی نك قرائندن اوزن قوسنة (۸) و کره تعیین سوره للصلاة بر نماز او چون بر کته سوره نی تعین قلو یعنی اول نمازده باشقه سوره نی او قوماسلق بی لکلا و مکروه (۹) وینصت المؤمن و کذا فی الخطبة الا اذا قرأ صلوا علیه فیصلی السامع سرا امام غه او یوغان کشی قراءه او قومیچه تیک طور او شانداق امام خطبه او قوغانده تیک طور مکر امام (صلوا علیه) دیکانده ایشتوچی لر (اللهم صلی علی محمد و علی آل محمد دیب یاشرین صلواته ای تور لر (۱۰) و الجماعة سنة مؤکدة جماعة نمازی یعنی فرض نمازی امام برله بر کا اقل امام دن باشقه بر او یوچی بر لن مسجدده یا که باشقه اورنده او قوسنة مؤکد حتی یغور یا که آباق آستی بالحقلی بولمق کبی یا صالطونلق یا قرانغولق کبی عندر لر بولمغانده قویار غه رخصت یوق (۱۱) والاولی بالامامة الاعلم بالسنة ثم الاقرأ ثم الاورع ثم الاسن امام لق غه شریعتنی بلکن راک کشی آر تغراق اکرده شریعة نی یخش بلکن کشی ایکو بولسه لار قرائتنی یخسراق بلکن آر تغراق (قرائتده ده بر دای بولسه لار پر هیز کار راغی یعنی حرام شبهه دن صافلانغراقی آر تغراق) بعد یاشده اولوغ راقی آر تغراق (اکرده عقلنه ضعفک کلمکان بولسه (۱۲) فان ام عبد او اعرابی او فاسق او اعمی او مبتدع او ولد زنا کره کجماعة النساء و حد من فان فعلن تقف الامام وسطهن و کمحضور الشابة کل جماعة والعجوز الظهر والعصر امام (قل یا) اعرابی یعنی قرغزلار کبی بیانک تور غوچی یا (فاسق یا) مبتدع یعنی اعتقادی اهل سنة و جماعة مذمبند بولغان کمسنه لر نك اعتقادینه قارش بولغان کمسه لر (یاز نادن توغان کشی امام تورسه مکروه نماز اولور خاتون لر نك خاتون امام غه او یوب جماعة نمازی او قومق لاری کبی مکروه در اما خاتون لار بویله خاتون امام غه او یوب بر کته جماعة بولوب اوقی قالسالار بوضورنده امام لاری اورطالارنده آله اورمیچه طور ابر امام کبی آله طور امام بولسه ده دورست لکن کناهلر اولور) ودغی شابه خاتون لار نك یعنی توقریاشندن باشلاب اوتوز اوچ یاش اچنداکی خاتون لار نك هم کهله خاتون لار نك یعنی اوتوز یاشندن باشلاب ایلی یاش اچنداکی خاتون لار نك هر قایو جماعة نمازینه حاضر بولولاری کبی مکروه ودغی عجزه خاتون لار نك یعنی ایملی یاشنه بیتکان خاتون لار نك او یله بر لن ایکندی کما جماعة نمازینه بارولاری کبی مکروه در (حاصل کلام) قل نك (اعرابی نك) فاسق نك (صوقر نك) مبتدع نك (زنادان توغان کشی نك) خاتون نك خاتون لار غه امامتی هم آله تورماقی مکروه او شانداق مطلقا هر قایو خاتون نك جماعة نمازینه بارماقی عجزه خاتون نك او یله بر لن ایکندی کابارماقی مکروه اما ایرته نمازینه آخشام غه یستوکا جماعة نمازینه بارماقی مکروه توکل

(۱۳) ویقتدی المتوضی بالیتیم والغاسل بالماسح والقائم بالقاعد والمومی بالمومی والمبتغی بالمفترض طهارة تورب نماز او قغوچی نك تیمم بر لن او قغوچی غه او یوماقی (آیاعن یوغان کشی نك چتکلرینه مسح قلغان کشی کابارماقی) آباق اوره طور او قوغان کشی نك اولطرب او قغوچی غه او یوماقی (اشاره بر لن

یعنی قاتی سرخاوندن رکوع سجده سز باشی برلن اشاره قلوب او قغوچی ننگ اشاره برلن او قغوچی غه او یوماقی (نفل او قغوچی ننگ فرض او قغوچی غه او یوب او قوماقی درست (۱۳) لار جل بامرأة اوصبی (ولا طاهر بمعنور (وقاری ۶ بامی (ولا بس بعار (وغیر موم بهوم (ولا مفترض بمتفل (ولا مفترض بمفترض فرضاً آخر ایر ننگ خاتون غه هم صبی غه یا غشی غه او یوماقی (خاتون ننگ صبی غه او یوماقی (پاک و کامل طهارتلی کشی ننگ عززلی و جراح علی کشی کا او یوماقی (نیاز درست بولور لوق قدری یعنی اقل قرآن دن بر اوزن آیه یا که اوچ قصه آیه قراة اوقی بلکن کشی ننگ امی کا یعنی بوقدری اوقی بلکن کشی کا او یوماقی (اوستنه کبیم کیکن کشی ننگ بالانغاچ کشی کا او یوماقی (اشاره قلمیچهر کوع سچین برلن او قغوچی ننگ اشاره برلن او قغوچی غه او یوماقی (فرض او قغوچی ننگ نفل او قغوچی غه او یوماقی بر توری فرضی او قغوچی ننگ ایکچی فرضی او قغوچی غه او یوماقی حاصل اوشموندن مذکور سکن توری قوم ننگ مذکور اون توری قوم کا او یوماقی درست توکل (۱۵) والامام لایطبلها ولا قراة الركعة الاولى الا فی الفجر امام نمازی قوم بالقرلق اوزون قلماس هم اولکی رکعة ننگ قراعتنی ایکچسندن اوزون راق قلماس بلکه هر قایوسن ده قراعتن بردای قلوب مکر ایر ته نمازی ننگ اولکی رکعتنک قراعتنی ایکچی سندن اوزن راق قلموسنه (۱۶) ویقوم الهو ۶ تم الواحد علی بهینه والرائد خلفه امام غه او یوچی بر کنه بولسه امام ننگ اونک یا غنده امام دن او طه یچه طورر اما او یوچی بردن آرتق بولسه امام ننگ آرتنده صفلنور لار (۱۷) ویصف الرجال ثم الصبیان ثم الخنثائی ثم النساء جماعت نمازنده آلداغی صف غه ایر لر صفلنور لار (ایر لر آرتنه صبی لار صفلنور لار (صبی لار آرتنه غنشی لار صفلنور لار (بعد خاتون لار صفلنور لار (۱۸) فان حادثه فی صلاة مشتركة تحریمه واداء فسدت صلاته ان نوى امامتها والافسدت صلاتها اکرده نماز اوقی تورغان خاتون ننگ آیاغی شول خاتون ایرله تحریمه سی هم اوتاوی مشترک نمازده غی ایر ننگ مثلا امامی ننگ یا که بو خاتون او یوغان امام غه او یوغان ایر ننگ بر اعضاسنه توغری کسه حاصل ایکسی ده بر صفده بولوب گرچه آرتنه بولسه ده خاتون ننگ اعضاسی بو خاتون اوقی تورغان نمازی تحریمه ده هم اداده مشترک او قغوچی ایر ننگ مثلا او ایرله وقتنده امام غه او یوب او قغوچی خاتون ننگ بر بر اعضاسی او ایرله نی وقتنده شولوق امام غه او یوب یا که اوزی بو خاتون غه امام بولوب او قغوچی ایر ننگ اعضاسنه توغری کسه ایر ننگ نمازی بوزولور اکرده ایر بو خاتون غه امام بولونی نیه قیلسه اما ایر کشی بو خاتون غه امام بولونی نیه قلمسه (یا که نیه قیلسه ده آرتقه چیکار کا اشاره قیلسه) خاتون ننگ نمازی بوزولور بر توغرده طور وننگ مقداری بر رکن کامل نی اوتا کاندن تورمقدر اکرده بر رکن نی اوتار لک طور مسه یا که ایکسی بر نمازده بولسه لار یا که ایکسی ننگ آراسنده برده بولسه هیچ قایوسی ننگ نمازی بوزولماس اوشانداق تحریمه ده مشترک بولسه لارده مثلاً بر توغرده طور وچی ایر بر لار خاتون هر ایکسی بر امام غه مسبوق بولوب کلوب او یوسه لارده امام سلام بیر کلاچ قالغاننی تمام قلوبور غه تورغاچ برسی ننگ اعضاسی ایکچی سی ننگ اعضاسنه توغری کسه اداسی بر بولمغانلقدان هیچ قایوسی ننگ نمازی بوزولماس *

﴿ فصل مصل سبقه حدث ﴾

(۱) مصل سبقه حدث تویاً واتم (ولو بعد التشهد والاستیناف افضل نماز او قوغان حالده طهارتی بوزولسه

هیچ نوبت با وسر صوتی بر افتد ان باروب آلیجه غنه هم عورتن آچه بیجه غنه طهارة تونز کرجه آقطعی التجابتدان
صونک بوزولغان بولسه ده نماز ننگ قالغان قدری سن تمام قبولور لکن باشدن آلوب او قو آرتغراق

(۲۱) والامام بجز الاخر الی مکانه ثم يتوضأ ويتم ثمه او يعود كالمتفرد ان قرغ امامه والاعاد وكذا المقتدى
امام ننگ نمازده طهارتی بوزولسه اورتنه بر کشتنی امام لغنه طارط قویار اوزی طهارة تونز کا کبتار طهارة
تونزوب بتر کایجه اولکی امام اورننه قالغان ایکنچی امام نمازنی قالغان قوم برلن هیچ توقتامیچه اوقی طور راکرده
ایکنچی امام نمازنی اولکی امام کلوب بیتاس بوزن تمام قلمسه تلسه طهارة تونز کان اورننده او قور تلسه اولده
او قوماقی اورننه قایتوب او قور اما ایکنچی امام نمازنی تمام قلمغان بولسه اوز اورننه قایتوب او قوماقی واجب
اوشانداق امام غه او بوعان کشی ننگ طهارتی بوزولسه امام نمازنی تمام قلمغان بولسه امام غه کلوب
او قوماقی واجب ایکنچی اورنده او قوسه نمازی بوزولور طهارة تونز کاندنه قالغان رکن لر نی امام سلام
بیرکاج مسبق کبی تمام قور طهارة تونز کاندنه امامی نمازنی تمام قلمغان بولسه تلسه قایدده او قور (۳) ولوجن

او اغمی علیه اونام فاحتملم او قهقه او اعدت عمدا او اصابه بول کثیر او شج فسال او ظن انه اعدت فخرج من
المسجد او جاوز الصفوف خارجه ثم ظهر طهارة بطلت صلوته ولولم یخرج اولم یجاوز بنی نماز او قوماقی اوشبو
توبنده ذکر قلنه چق سکن توری اش ار واقع بولسه (یعنی دیوانه لانسه) یا هوشی کتسه یا که یوقلاب
توشلنسه (یا ققرب کولسه) یا قصد طهارتن صندرسه (یا کبیینه کوب بول ایرشسه) یا باشی یار ولوب قان
آقسه (یا طهارتم صندی دیب ظن قلوب بتونلای مسجدن چقسه یا که صف لاردن او توب کیتسه بعد بو آقطعی
ایکی صورتده طهارتی ننگ صنباغانلقی ظاهر بولسه - بوصورتلر ننگ کلسنده نمازی بوزولور بنا قلوب
او قوماقی درست توکل (اما طهارتم صندی دیب کمان قلمغان صورتده بتونلای مسجدن چقسه یا صف لاری
اوتس بوزون طهارتی ننگ صنباغانلقی ظاهر بولسه بنا قلوب او قوماقی درست نمازی بوزولماس

(۴) وبعد التشهد ان عمل ما ينافيها تم صلوته وتفسد صلاة المسبوق صونکغی اولطرشده التجابتدان صونک
نماز اچنده قلوبی درست بولغان بر اشنی قیلسه کرجه سلام بیرماسه ده نمازی تمام بولور نماز اچنده قلوبی
درست بولغان اشنی اشلاب امام نماز دان چقسه امام ننگ هم باشقه او یغوچی لار ننگ نماز لاری کامل بولور

امام مسبق ننگ نمازی بوزولور (۵) وان وجد هنار وية المتيمم الماء ونحوه فسدت عند ابي حنيفة له لفرضية
الخروج بصنعه لا عندهما التجابتدان صونک نماز دان اختیاری برلن چقودان اول تیم برلن نماز او قوچی
طهارة تونز لک صوکورسه هم تیم لی کشی ننگ صوکورما کی شکلی نمازنی بوز غوچی باشقه نرسه لر طالبسه
مثلا آباق چتکن صوز ولوب چقسه یا که مسح ننگ مدتی اوتسه اما اعظم قاشندن نمازی (هم تیمی) بوزولور
(اما امل ابو یوسف ائله امام محمد قاشلار نده نمازی تمام بولور (تیمی بوزولور) *)

(۱۳) ❁ فصل ما یفسد الصلاة ❁

(۱) یفسد ما الکلام مطلقا والسلام عمدا و نحوه والانیین ونحوه عماله صوت والبكاء بصوت الا لامر الاخرة والتخنيخ
الاعذر وتشبیه العاطس ویجواب الکلام بطول بالکفر والفتح الا لامه والقراءة من مصیبي والسجود علی نجس

والدعاء بها يستل عن الناس والاكل والشرب والعمل الكثير اى (ما يحتاج الى البدن او ما يستكثره المصلى)
 (اويظن الناظر ان عامه غير مصل) نماز ده دنيا سوزنى سوز لو مطلقا يعنى كرك اختيار ياه كرك او نطوب كرك
 آن كرك كوب بولسون بوزار قصه نماز دان چقو او چون سلام بير و بوزار (امانماز دان چقو او چون يانكشوب
 سلام بير سه نمازى بوز ماس كشى كا سلام نى يانكش بير سه ده بوز لور (كشى كا سلام قايتار و قصدا كرك
 يانكشوب بولسون بوزار (ودى آه اوه اف تى) انكغراشو (طاوش چقارو بوزار (طاوش برلن بغلاؤ
 بوزار اما آخرت اشى او چون الله دن قور قوب بغلاو بوز ماس عندر سز ظاماعن قرو بوزار (توچكر و چيكا جواب
 سوز كا جواب بير و گر چه ذكر برلن بولسه ده بوزار مثلا بر او فلان كشى وفات بولدى ديكاچ نماز او قغوچى) انا لله
 وانا اليه راجعون) ديب جواب بير سه نمازى بوز لور (اوزى ننگ اما مندن باشقه نماز ده قرأتنده يانكشغان
 كشى ننگ قراعتن فتح قلوب يعنى تور اقب ايتوايسنه توشرو قراعتنى قرآن دان قاراب او قو (نجس اور نغه سجين
 قنو) آدمى لردن صور لا تور غان نر سه نى صوراب دعا قلو مثلا اللهم اعطنى ما لا كثير ا ديب دعا قلو
 آشاؤ هم اچو كرك آن كرك ك كوب بولسون نمازى بوزار (عمل كثير يعنى كوب اش اشلوه صنف رحمة الله عليه
 عمل كثير نى اوچ تور لى تفسير قلمش اولكى سى اول اشنى اشلكانده ايكى قولغه محتاج بولور ايكنچى سى نماز
 او قغوچى اول اشنى كوب اشكاسا بلار (او چونچسى چيتمدن قاراب طور وچى يو كشى بو اشنى اشلكانكندن نماز ده
 توكل در ديب گمان قلو رلق بولور (حاصل او شبونده مذكور اون اچ تور لى اش لرننگ هر قايسى نمازى
 بوزار (۲) و كره كل هيئه فيها ترك الحشوع و قلب الحصى لى مسجد الامرة و مسح جبهته من التراب فيها و السجود
 على كور عمامته و اقتراش ذراعيه (نماز ده حشوع حضور غه مناقى بولغان هر تور لى صفة غه كروم كروه
 مثلا كوز لر ين يوموايسناو بار مق لارين شار طلاو كوى لار (واق طاش لارنى چوب لرنى بر مرتبه دن آرتق
 كوچر وهم تيگر لو اكرده سجده قلو رغه قبين ايتار لك بولسه بر مرتبه تيگر لو مكر وه توكل مانكلايندن
 طوزان توفراقتى سور تو مكر وه تيرنى سور تو مكر وه توكل (چالما تور كا كنه سجده قلو سجده ده ايكى ذراعن يعنى
 بلاك لر ين بر كا توشاب ياطو مكر وه ذراع تر ساك دن باشلاب بار ماق اوچلار ينه چه در (۳) و عقص شعره
 و سدل ثوبه و كفه (ساچن باشى ننگ توبه سنه چر ناب تورب او قور كييه ننگ بينكلرين قولنه كييه چه
 يافاسن باشنه يا بيلكاسته صالوب او قو (هم ايتا كلرين بر توشكا چيشد بر تورب او قو مكر وه (۴) و تخصيص
 الامام بى مكان لان قام فى المسجد و سجد فى الطاق (امام ننگ هر وقتن بر بيلكى اور ونك او قوماق هم طاق اچينه يعنى
 حراب اچينه كرب او قوماق مكر وه اما مسجد طورب حراب اچينه سجد قلماقى مكر وه توكل (۵) و القيام خلف صف
 و جاب فيه فرجة) صف ده كشى صبارلق آچق اورن بار چاغنده صف آرتنك طورب نماز قلو مكر وه
 (۶) و صورة حيوان فى ثوبه و مسجد وجهه غير خلف و تحت لان صغرت جدا او مى راسها (كبيمنك هم
 سجده قلماتور غان اور نونده آرتنك ان هم استند ان باشقه دورت جانبنده يعنى ال دنك او ستنده اونكك
 هم صولنده جان اياسى ننگ صورتى بولسه نماز قلو مكر وه (اما قر مصقاشكللى بيك كچكنه جان اياسى ننگ
 صورتى بولسه ياكه كچكنه بولسه ده باشى جو بولغان بولسه قايوجانك بولسه ده مكر وه توكل (۷) و فى ثياب

اليداة وخرر أسه الأتدلالايو آر اسنده كون صاين كيبه تور عان كيم بر لن نماز قلو مكر وه (باشن آچق قيلوب او قومكروه اما اوزين خور كور واوچون آر تق خشوع بولسون اوچون آچق قيلوب او قو مكر وه توكل (۸) وعد ما يقر أنماز ايچنده او قوغان آية رين تسبيح لر ين صاناو مكره چونكه الله غه منة قيلوغه

وعبادتنى كو بسنو كا او خشايدور (۹) وعلق باب المسجد والوطى والحدث فو قه لا يكره ۶ فوق بيت فيه مسجد مسجد ايشكن بيكلاؤ مكر وه چونكه نماز دان طبوغه او خشايدور اما نرسه لرى اوغر لانودان قور قغانده بيكلاوده ضرر يوق مسجد توبه سنده وطى قلوبول تين الك ايتو مكر وه اما ايوا ايچنده كى مسجد ننگ باشنده هيچ فايوسى مكره توكل (مسجد لر آر اسنده اينك حرمتلى سى كعبه الله بعد مدينه منوره مسجدى بعد بيت المقدس مسجدى بعد جمعه مسجد لرى بعد محله مسجد لرى بعد صحر الارداغى امامى مؤذنى بولمغان مسجد لر

(۱۰) ولا تزيينه و صلوته الى ظهر من لا يصلى (وقتل الحية والعقرب فيها مسجدنى مر مر طاشى ايله هم ساج آغاچى ايله هم آلطون صوى كى ايله زينتلو مكر وه توكل (نماز او قومى تورغان كشى ننگ آر قاسنه طابا قاراب او قو (هم نماز ده حالده يـلان چيان فى اولترو مكر وه توكل

(۱۱) وبأثم بالمرور امام المصلى فى مسجد صغير وفى غيره فقيها ينتهى اليه بصره ناظر اى مسجد وه وحادى

الاعضاء الاعضاء ان صلى على دكان ان لم يكن سترة اى خشب بقدر زراع وغلظ اصبع يغرر عدا اء احد حاجبيه يقربه كچكنه مسجد ده نماز او قوچى ننگ آلدندان او توسبىلى (هم صحراده او قوچى ننگ سجده قىلا تورغان اورننه قاراب تورغان تقدير ده ده كور نرك ياقن اور وندن او توسبىلى او توچى كناهكار اولور (ودخى دكان اوستنده يعنى كشى بو يندن تو بئر الك بيك اورنده او قوچى ننگ آلدندان او توسبىلى اكرده بو صونكى صورتده او توچى ننگ اعضاسى نماز او قوچى ننگ اعضاسنه توغرى كلسه كناه كار اولور اكرده نماز او قوچى آلدنك پرده بولمسه يعنى اقل مرتبه بوبى بر آرشن قالنلغى بر بارمق مقدارى آغاچ دان بولغان پرده ايكى قاشى ننگ برسى توغر سنك تكلم قوبولغان بولسه (۱۲) ويكى سترة الامام امام غه او بوغان كشى كا امام ننگ پرده سى يتار (۱۳) و جاز تركه عند عدم المرور ودخى آلدينه پرده قور ميچه نماز قلو درست

هر چقان او توچى بولماسلغى بلسه (۱۴) ويدراً بالتسبيح او الاشارة ان عدم السترة او مر بينه وبينها نماز او قوچى سبحان الله ديب تسبيح ايتوب ياكه قولى بر لن اشارة قلوب او توچى قايتار اكرده آلدنك پرده بولمسه ياكه پرده ننگ اچكى ياغندان او قه باشلاسه) * (۱۴) فصل الوتر (۱) الوتر

ثلث ركعات واجب بسلام واحد وقبل ركوع الثالثة يكبر رافعا يديه ثم يقنت فيه ابدادون غيره وتر نمازى بر سلام ايله اوچر كعه واجب وتر باشقه نماز لار كى او قولور لكن باشقه لغى شوندا غنه اوچونچى ركعه ننگ ركوعند ان اول قراعتندن صونك ايكى قولين كوتار بى الله اكبر ديب قولاق قاغوب تكبير ايتور بعد قول لارين باغلاب قنوت دعاسنى او قور قنوتنى بيمون يل ننگ ايلنه سنك او قور امام شافعى مذهبك لركى رمضان ننگ آقطقى يار طسند اغنه هم ايرته نماز نده او قوماس (قنوت دعاسى بوييله اللهم اننا نستغثيك ونستغفرك ونؤمن بك ونتوكل عليك ونثنى عليك الخير كله نشكرك ولا نكفرك ونخلع ونترك من يفجرك

اللهم اياك نعبد و لك نصلى و نسجد و اليك نسعى و نختد نرجو رحمتك و نخشى عذابك ان عذابك بالكفار ملحق
(ترجمه سى يا الله بز سندن يار دم و يار لقا يو استيمز سنكا ايمان كلتر ايز و توكل قيلامز هم سنى ما قتميز حمد
و ثنا ايتهمز هر ايند كوك سنكا غنه در سنكا شكر قيلامز سنكا كفر لك هم كفران نعبة قلميمز سنكا قار شولق و خلا فلق
قيلان كشنى طاشليمز) يا الله سنكا غنه قل لق نماز سجده قيلامز سنكا آشغامز سنكا اطاعة قيلامز باشقه غه
قلمايهمز سنكا رحمتنكدرن اميد ايتهمز عذابنكدرن قور قامز آننك اوچون عذابنك كافر لركا تو تاشقوچى در

(۲) و يقرأ فى كل ركعة منه الفاتحة و سورة و تر نمازى ننگ هر ركعتنده برسوره فاتحه او قور آنارغه
برسوره قوشار (۳) و يتبع القانت بعد ركوع الوتر لالقانت فى الفجر بل يسكت و تر ننگ آقطغى
ركوع سندن صونك قنوت دعاسى او قغوچى غه ايبارب ركوع دن صونك قنوت او قور اما ايرته نماز نده قنوت
او قغوچى غه او يوسه امامى آر تندان ايبارب قنوت دعاسى او قوماس بتكايجه تيك كوتب طورر حاصل
حنفى مذهبلك شافعى مذهبلك كا و تر نماز نده او يوسه امامنه موافقه قنوتنى اوچوچى ركوع دن صونك
او قور (اما ايرته نماز نده او يوسه امامنه موافقه قلماس قنوتنى هيچده او قاماس تيك طورر (۴) و سن قبل

الفجر و بعد الظهر و المغرب و العشاء ركعتان و قبل الظهر و الجمعة و بعد ما ربيع بتسليمه ايرته نماز ندان اول
اويله دن آخشامدن يستودن صونك برسلام ايله ايكي ركعة نماز او قوا و ايله دن اول جمعه دن اول هم صونك برسلام ايله
دورت ركعة او قوسنت (۵) و حبت الاربع قبل العصر و العشاء و بعده ايكندى هم يستو آلدندن دورت
ركعة او قوم يستودن صونك ايكي ركعة سنة او رننه دورت ركعة ايتوب او قوالله قاشنده سيوكلاوش هم

كور كام و مستحب (۶) و كره من يد النفل على الاربع بتسليمه نهار او على ثمان ليلا و الاربع افضل فى الملويين
(نفل نماز ين برسلام بزله كوندر ده دورت ركعة دن آر طدر و كيچ ده سكر ركعة دن آر طدر و مكروه) نفل
نماز ين كوندر ده هم كيچ ده دورت ركعة ايتوب او قو ثوابى لى راق (۷) و لزوم النفل بالشروع الا بظن انه

واجب عليه نفل نماز ينه كر شو سببلى تمام قيلو واجب بولور (مكر او ستمه واجب ديب گمان قيلوب كر شكچ
واجب توكل لكى ايسنه توشسه نام قيلو واجب توكل هم بوزسه قضا قلو واجب توكل (مثلا اويله نماز ينه
او قومغان ديب گمان قيلوب كر شسه اما اوزى اولده او قومغان بولوب كر شكچ او قومغانلقى ايسنه توشسه تمام

قلو واجب توكل بوز ماسه نفل دن كيتار بوزسه قضاسى واجب توكل (۸) و قضى ركعتين لو نقص فى الشفع
الاول و الثانى نفل نماز ينه كر شكچ كر ك شفع اولنده يعنى اولكى ايكي ركعتنك بوز سن كر ك ايكنچى شفع سنده يعنى
آخر غى ايكي ركعتنده بوز سن ايكي ركعة قضا قلو واجب بولور (۹) و ترك القراءة فى ركعتى الشفع

الاول يبطل التحريمه عند ابى حنيفة (وعند محمد فى ركعة شفع اول ننگ هيچ قا يوسنده قراة او قومار
امام اعظم قاشنده تحريمه نى باطل قيلور اكر نفل نمازى بولسه يانكا باشدن ايكي ركعة قضا قلو
واجب برسنده كنه قراة او قوم هيچ برسنده او قوسه تحريمه باطل بولمى (امام محمد قاشندك كر چه شفع ننگ
بركته ركعتنده بولسه ده قراة نى او قوم او تكبير تحريمه نى باطل قيلور (۱۰) وعند ابى يوسف لا اصلا
(امام ابو يوسف قاشنده قراة نى كر چه شفع اول ننگ هر ايكي ركعتنده قويسه ده تحريمه باطل بولمى

بلكه ادا سنى غنه بوزار (۱۱) فيقضى اربعا عند ابى حنيفة فيما ترك فى احدى الاول مع كل الثانى او بعضه
(اولكى شفع ننگ بر ركعتنده هم ايكنچى شفع ننگ بر ركعتنده ياهر ايكي ركعتنده قراة نى قويسه امام
اعظم قاشنده دورت ركعة قضا قلو او شبو آلطى صورتده *

امام اعظم قاشندک بوسوف قلدرد دورت رکعة قضا واجب	دورتنجي رکعة	اوچونجی رکعة	ایکینجی رکعة	اولکی رکعة	۱۱ جی صورتہ جی مسئلہ
ترک	ترک	قرأ	ترک القراءة	ترک القراءة	
ک	ک	ک	ق	ق	
ق	ک	ق	ک	ک	
ک	ق	ق	ک	ق	
ق	ک	ک	ق	ق	

(۱۲) وعند ابی یوسف فی اربع مسائل یوجد التمرک فیہا فی الشفعین امام ابو یوسف قاشندہ شفعین نذک ہر رکعة لرندہ یا بعضی رکعتارندہ قراءتی قویغان صورتدہ دورت رکعة قضا قلو واجب بولور اوشبو دورت صورتدہ *

امام ابو یوسف قاشندک دورت رکعة قضا قلو صورتلری	دورتنجي رکعة	اوچونجی رکعة	ایکینجی رکعة	اولکی رکعة	۱۲ جی صورتہ جی مسئلہ
ک	ک	ک	ق	ق	
ک	ق	ک	ق	ق	
ق	ک	ک	ک	ک	
ک	ک	ک	ک	ک	

(۱۳) (وقی الباقی رکعتین باشقہ مسئلہ لرده یعنی امام اعظم قاشندہ شفع اول نذک برسندہ کنہ قراءتی قویوب شفع ثانی نذک کلسندہ یا بعضسندہ قراءتی قویغان صورتدہ ہم امام ابو یوسف قاشندہ ہر ایکی شفعدہ قراءتی قالدردیچہ بلکہ برکنہ شفع نذک ہر ایکی رکعتندہ یا برکنہ رکعتندہ قراءتی قالدردغان صورتدہ توبندہ مذکور دورت صورتدہ ایکی رکعة قضا قلو واجب *

امام اعظم ایله امام ابو یوسف قاشندہ اوشبو دورت مسئلہده ایکی رکعة قضا قلدور	دورتنجي رکعة	اوچونجی رکعة	ایکینجی رکعة	اولکی رکعة	۱۳ جی صورتہ جی مسئلہ
ق	ق	ک	ک	ک	
ک	ک	ق	ق	ق	
ق	ق	ق	ک	ک	
ک	ق	ق	ق	ق	

(۱۴) وعند محمد ركعتين في الكل امام محمد قاشنده اون بش مسئله لرننك هر قابوسنده
ايكى ركعة قضاقلو واجب

نچه ركعة قضاقلور			دورنچی ركعة	اوچونچى ركعة	ايكنچى ركعة	اولسكى ركعة	احتمالات عقلبه اون آلتى مسئله
امام محمد قاشنده	امام ابويوسف قاشنده	امام اعظم قاشنده					
۲	۴	۴	ترك القراءة	ترك	قرأ	ترك القراءة	۱
۲	۴	۴	ك	ك	ك	ق	۲
۲	۴	۴	ق	ك	ق	ك	۳
۲	۴	۴	ك	ق	ق	ك	۴
۲	۴	۴	ق	ك	ك	ق	۵
۲	۴	۴	ك	ق	ك	ق	۶
۲	۴	۲	ك	ق	ك	ك	۷
۲	۴	۲	ق	ك	ك	ك	۸
۲	۴	۲	ك	ك	ك	ك	۹
۲	۲	۲	ق	ق	ك	ك	۱۰
۲	۲	۲	ق	ق	ك	ق	۱۱
۲	۲	۲	ك	ك	ق	ق	۱۲
۲	۲	۲	ق	ك	ق	ق	۱۳
۲	۲	۲	ق	ق	ق	ك	۱۴
۲	۲	۲	ك	ق	ق	ق	۱۵
تمام	تمام	تمام	ق	ق	ق	ق	۱۶

(۱۵) وان لم یقع فی الوسط اول نوى اربعا واتم اثنین فلا شیء علیه دورت رکعتی نفل نمازی ننگ اور طاسنده التجاتغه اولطرماسه باکھ دورت رکعة نیتاب ایکی رکعة برلن تمام قبلسه اول من کاهیچ شیء واجب توکل (۱۶) ویتنفل راکبا مومیا خارج المصر الی غیر القبلة وقاعد مع قدرة على قیامه وکره بقاء (نفل نمازی مصر ننگ طشندہ وقتدہ عذر سن آط اوستنه آطلانغان کویچہ سجدہ سن رکوع سندن تو بنراک قلوب اشارہ برلن او قودرست هم آیاق اوره او قورغه قدرتی بولا طورب اولطرب او قودرست اما آیاق اوره باشلاغان نفل نمازی اولطرب تمام قلو مکروه (۱۷) وان افتتح راکبا ونزل بنی وبعکسه فسدت (نفل نمازی آط اوستندہ کویچہ باشلاسه آطدان اینوب قالغان قدر سن تمام قلو درست امایر ده چاغندن باشلاب تمام قلماس بورن آطغه آطلانسه نمازی بور لور آطلانغاچ بانکدان باشلاب او قوتیش (۱۸) وسن التراویح عشرین رکعة قبل الوتر او بعدہ وعلی کل ترویحۃ اربع رکعات بتسلیمتان جلسته بقدرها (تراویح نمازی رمضانده یستودن صونک وتردن اول یا که صونک یکر می رکعة او قوسنة مؤکده هر بر ترویحہ سن یعنی دورت رکعتن ایکی سلام ایله ایکشار ایکشار رکعة قلوب او قور بر ترویحہ او قواچ ترویحہ مقداری اولطرب طورر اولطرب تورغانن اوچ مرتبه تراویح ایتور بویله سبحان ذی الملك والملكوت سبحان ذی العزة والعظمة والقدرة والكبر یاعو الجبروت سبحان الملك الحی الذی لا یموت سبحان قدوس رب الملائكة والروح لاله الا الله نستغفر الله نستلک الجنة ونعوذ بک من النار (۱۹) وسن الختم مرة ولا یترک الامام لکسل القوم رمضان بویینه تراویح ننگ رکعة لرندہ سورہ عفاحه کاقوشب بتون قرآن فی ختم قلو سنة یا که ختم قبلسه هر رکعتنه اونار آیه قوشار امام قرآن فی ختم قلو فی قوم ننگ بالقول غندان قوبماس (۲۰) ولا یوتر بجماعة خارج رمضان رمضان آیندن باشقه ده وترنی (هم سنه فی) جماعة برلن او قولماس (لکن او قولغان تقدیر ده مکر وهلق اوزره درست تراویح فی جماعة برلن او قومغان کشی کاده وترنی جماعة برلن او قودرست لکن یستونی امامغه او بومیچہ بالغز او قوسه وترنی هم امامغه او بومیچہ بالغز او قورغه تیش

(۱۵) فصل فی الکسون

(۱) عند الکسون یصلی امام الجمعة بالناس رکعتین نفلا تخفیما طولا قرآنه فیهما ثم یدعو عتی تنجلی الشمس قویاش توتولغان وقتدہ جمعه نماز ننگ امام طور اتورغان امام قوم برله برکامعه مسجد نده یا که عبداوقولا تورغان اورنده (یا که غیرى مسجدده جماعة برلن ایکی رکعة نفل نمازی او قور قراعتن هر ایکی رکعتده (سورہ عفاحه کایقره سورہ سى شکلی اوزون سورہ قوشب) اوزون قیلوب هم یاشرین او قور (نماز دان صونک امام توبه واستغفار قاور هم یا قتر غاچہ دعا قور قوم آمین دیب طور رلاز خطبه او قولماس) وان لم یحضر امام الجمعة صلوا فرادی کالکسون امام جمعه او قوته تورغان امام حاضر بولمسه هر کم اوزنی ننگ ایونده بالغز بالغز آی توتولغانده او قولا تورغان نماز شکلی ایکی رکعة نفل نمازی او قور لاریعنی آی توتولغانده هر کم اوزنی ننگ ایونده بالغز ایکی رکعة نفل نمازی او قور لار (۳) والاستسقاء دعاء واستغفار مستقبلا (استسقایعنی یغهور تلاؤ قبولارنده هم بلغه لارنده صولاری بولمغان یردن یغهور کبسلب

اوز لری هم حیوان لاری اوچون اچارلك صولاری بتکاج الله دن یغهور صوراب دعاقلوهم کناه لارندان توبه واستغفار قلودر بویله دعا واستغفار قلو اوچون امام قوم برلن صحراغه توتوش اوچ کونکچه جباوخشوع عضو برله ایسکی کبیم لرین کبیب اوز لرین کچر ای تب غور کور ب هر کوننی چقما سدن اول صدقه بیرب کناه لار دن توبه قیلوب صحراغه چقرلار بعد قبلهغه قارشى طور ب اللهغه حمد ثنا ایتوب کناه لارندان توبه واستغفار قلودر بویله (استغفر الله النى لاله الا هو الحى القیوم واتوب الیه دیوبعد امام (اللهم اسق عبداک وبها یمک وانشر رحمتهک) دیوهم غیر دعا لار برله دعاقلور قوم آمین دیب طور رهم الهی ضعیف لر قار تار قار چق لار یاش بالالار حیوان لار حقنه یغهور بیر دیب دعاقلور لار (۴) وان صلوا فرادی جاز هم بالغز بالغز ایکشار رکعة نفل نمازی او قوسه لارده درست (امامین فاشنده امام قوم ابله ایکی رکعة نفل نمازی جماعه بولوب قراءتنی چقرب او قورعتی امام محمد دن عید کبی تکبیر لر ابله او قوب هم ایکی خطبه او قولور دیور روایة قلنمش در (۵) ولایقلب رداة ولا یحضر ذمی (امام ردا سنی ایلندر ماس دعاقلشو اوچون ذمی کافر لر نی حاضر قلنماس

﴿ قال الله تعالى وما دعاء الكافرين الا في ضلال ﴾

(۱۶) ﴿ فصل ادراك الفريضة ﴾

(۱) من شرع فی فرض فاقبمت ان لم یسجد للركعة الاولى او سجد لها وهو فی غیر الرباعی قطع و اقتدی و کذا فیہ بعد ضر رکعة اخرى وان صلی ثلاثا منه بتمه ثم یقتدی متفلا الا فی العصر بر من فرض نماز او قورغه کرشسه بعد اولکی رکعتی اوچون سجده قلماسدن اول یا که اولکی رکعتی اوچون سجده قلغان بولسه ده اول نماز دورت رکعتی نماز بولسه بلکه ایکی یا اوچ رکعتی بولسه شول وقتده بوکشی اوقی تورغان نمازی جماعه برلن او قور اوچون قامة توشر لسه نمازین بورب جماعه کا او یور (او شانداق کرشکان نمازی دورت رکعتی بولسه قامة توشر کان وقتده ایکی رکعة او قوغان بولسه ده نمازی توقتا توب امامغه او یور اما بر کتھر رکعة او قوغان بولسه مذکور او قوغان بر رکعتنه ینه ایکنچی رکعة قوشب او قورده نمازین توقتا توب امامغه او یور (اما دورت رکعتی نماز ننگ اوچوچی رکعتی ننگ سجده سن قلغاچ قامة توشر لسه نمازی دورت رکعة ایتوب تمام قلورده تمام قلغاچ امامغه نفل ایتوب او یور (مذکور نماز ایکندی نمازی بولسه

نفل ایتوب او یوماس چونکه اول وقتده نفل مکروه (۲) و کره خروج من لم یصل من مسجد اذن فیہ لالمقیم جماعه اخرى اذان ایتلکچ نماز او قوه یچه طهارتی بولا طور ب مسجد دن چقو مکروه کر چه قامة توشر لمکان بولسه ده (اما ایکنچی مسجد دا کی جماعه نمازینه باروی لازم بولغان من ننگ (مثلا ایکنچی مسجد ننگ امامی یا که مؤذنی ننگ یا که اول مسجد کا بار ماغان تقدیرده جماعه ننگ طار الواحتمالی بولغان کشی ننگ

اذان ایتلکان بولسه ده چقماقی مکروه توکل (۳) و لامن صلی الظهر والعشاء الا عند الاقامة وفي غیرهما یخرج وان اقیمت اویله نمازی ابله یستون نمازی او قوغان بولسه اذان ایتلکچده مسجد دن چقو مکروه توکل اما قامة توشر له باشلانسه اولده نمازین او قوغان بولسه ده چقماقی مکروه باشقه نماز لارده قامة توشر له باشلانسه ده چقو مکروه توکل (چونکه ایرته نمازی وقتنده سنتندن باشقه نفل نمازی مکروه هم ایکندی دان صونک آخشام او قوغانچه نفل نمازی مکروه اما آخشامغه نفل ایتوب اوی قالسه امام سلام بیرکچ طور بینه بر رکعة او قوب دورت ایتوب

تمام قبلور غه تیوش (۴) ویتروک سنه الفجر ویقتدی من لم یدکه بجمع ان اداها و من ادرك رکعة منه صلاها بر من ایرته نمازی ننگ سنتنی او قوغان صورتن فرضنه امام غه او یور غه بر رکعتنه ده ایرشه آلام دیب گمان قیلسه سنتنی او قومپچه امام غه فرض غه او یور (اما فرض ننگ اقل بر رکعتنه ایرش من دیب گمان قلغان صورتده اول سنتنی او قور (۵) و لایقضیها الاتبع الفرضه ایرته نمازی ننگ یالغز سنتنی کنه قضا قلماس مکر فرضی بر لن بر کالغان صورتده قضا قلور (ایرته نمازی او یله نماز ینه چه قضا قیلا آلماسه فرض غه قضا قبلور سنتنی قضا قلماس (۶) و یتروک سنه الظور فی الحالین ویقتدی ثم یقضیها قبل شفعه او یله نمازی ننگ سنتنی هر ایکی حالده قویار (یعنی سنه او قوغانده امام فرض او قور غه باشلاب سنه او قوچی سنتنی تمام قلغان تقدیرده فرض ننگ اقل بر رکعتنه ایرش م دیب (هم بر رکعتنه ده ایرشه آلام دیب گمان قلغان صورتده سنتنی تمام قلمپچه فرض غه او یور بعد فرض تمام بولغاچ او شبودورت رکعت سنتنی ایکی رکعت سنه دن اول قضا قلور (۷) و غیرهما لایقضی اصلا ایرته نمازی ننگ سنتیله او یله ننگ سنتنن باشقه سنه لر قضا قلماس لار هیچ بر حالده (نه فرضی ایله ونه فرضنن باشقه نه وقت ننگ اچنده ونه وقتی او تکاچ

﴿ ۱۷ ﴾ فصل فی قضاء الفوائت ﴿

(۱) فرض الترتیب بین الفروض الخمسة والوتر فائتا کله او بعضها (۱) یچی بش وقت فرض نماز لار آراسنده هم وترده ترتیب فرض یعنی بر نماز قضاغه قالب ایکنچی نماز وقتی یتسه ده اول قضاغه قلغان نمازی قضا قلو فرض اکرده ایکنچی وقت ننگ نمازی او قور غه کرشکاچ اولده قضاغه قلغان نمازی کرچه وتر ننگ قالغانلی بولسه ده ایسنه توشسه او شبو کرشکان نمازی بوز لور بس او شبو آلطی نماز لار ننگ کلسی بابعضی قضاغه قالسه وقتی کرکان نماز دن اول قضا قلو غه تبش قالغان لار ین قضا قلمپچه غنه وقت اچنده کی نمازی او قسه نمازی نماز دان کیتماس (۲) الا اذا ضاق الوقت اونسى اوقات ستة مکر قالغان لار ین قضا قلمسه ده وقت اچنده کی نمازی نماز دان کیتار هر قجان اوچ تورلی مانع لار ننگ برسی بولسه (اول قالغان نماز لاری قضا قبلوب شغل لنگان تقدیرده مذکور وقت داغی نمازی او قورلق وقت قالسه یعنی وقت طار بولسه (ایکنچی اونوطسا یعنی قضاغه قالغان نمازی وقت اچندا کی نمازی او قوب بترکاچه ایسنه توشاسه او قوچی قضاغه قالغان فرض لاری آلطی وقت ننگ فرضی بولسه لار (اما آلطی ننگ برسن کنه قضا قبلسه ده ینه ترتیب قایتور اولکی ایکی مانع بولسه یعنی قالغان نماز لاری قضا قبلوب شغل لنگان تقدیرده وقت اچندا کی نمازی او قورلق وقت قالسه و دخی قالغان نمازی اونوطمه اول آلطی دن قالغان بش وقت ننگ نماز لار ین قضا قلو تیوش او شانداق مذکور بش فرض لاری قضا قلغاندا ده ترتیبچه قضا قلو تیوش یعنی اولی ایرته نماز ین بعد او یله نی وهکدا (بر من ننگ بر فرضی مثلا ایرته نمازی قضاغه قالسه بعد مذکور ایرته نمازی ننگ قضاغه قالغانلی ایسنده بولاطور ینه بش نمازی یعنی او یله نی ایکندی آخشام نی یستونی هم ایکنچی کون ننگ ایرته سنی او قوسه بوبش نماز هر قایوسی بوز قدور ایرته نمازی قضا قلمغاغانلی او چون اما ینه دن ایکنچی کون ننگ او یله سنی ده وقتنده او قوسه مذکور بش نمازی درست کا ایلنور اما او یله نی او قوماسدان اول مذکور قالغان ایرته نمازی قضا قیلسه قضاغه قالغان بش نمازی هر قایوسنی

قضاقلو واجب بولور (واحدة تصحح خمساً واحدة تفسد خمساً) ننگ معناسی بودر بر نماز یعنی ایکچی کونده اویله نمازین قالغان کون ننگ ایرته نمازنی قضاقلماسدن اول اوتاو مذکور بش نمازنی درستلی در اوشانداق بر نماز یعنی ایرته نمازین قضاقلو اوتالکان بش نمازنی بوزادر

﴿ فصل سجود السهو ﴾ (۱۸)

(۱) تجب بعد سلام واحد سجدهتان وتشهد وسلام اذا قدم ركنا او اخره او كرره او غير واجبا او تركه ساهبا كركوع قبل القراءة و تاخير القيام الى الثالثة بزيادة على قدر التشهد والركوعين والجهر فيما يخافت وترك القعود الاول ويوعى الكل الى ترك الواجب نماز ننگ بر بر فرضن وقتندان اول قبلسه مثلا ركوعنى قراءتدن اول قبلسه (يا كه صوتك قبلسه مثلا التحياتنى تكرار او قوب او چوچى ركعة ننگ قيامن كچكترسه (يا كه بر ركننى تكرار قبلسه مثلا بر ركعتده ايكى مرتبه ركوع قبلسه (يا كه واجبنى اوركارتسه مثلا عيد تكبير لرين كيم ايتسه (يا كه يانكلشوب واجبنى قويسه مثلا اولكى اولطرشنى قويسه بر مرتبه اونك ياقعه سلام بيركاندان صوتك ايكى مرتبه سهو سجده سى واجب بولور بعد التحيات او قور (اوشبو مذکور سجده سهو واجب ايتكوىچى بش نرسه لر هر قايسى واجبنى ترك كا قايتادر (۲) ولا تجب بسهو الهؤتم بل بسهو امامه ان سجد امام غه اويوغان كشى ننگ سجده سهو واجب ايتوچى بر فعلنى قلماق سببلى هيچ كم كا نه اورينه نه امامنه سجده سهو واجب توكل امامانكلشسه هر ايكسنه يعنى امام غه هم اويغوچى غه واجب بولور اما بصورتده امام سجده قلمسه اويغوچى غه واجب بولماس (۳) والمسبق يسجد مع امامه ثم يقضى مسبوق (يعنى نماز ننگ اولنه ايرشيمچه صوتكندان كلوب اويوغان كشى) امامى سجده سهو قلغانده بر كا قيلور بعد امامى تمام نماز دان بوشانوب سلام بير كاچ نمازنى ننگ قالغان قدر سنى طور ب قضاقلور (۴) واذا لم يقعد وهو اقرب اليه قعد ولا سهو عليه والاقام وسجد للسهو ايكى ركعتنى تمام قلغاچ اولكى اولطرش غه اولطر مپچه يانكلش اوچوچى ركعة كا طور ب كيتسه قارار اكرده اولطرش غه ياقن بولسه كبرى قايتوب اولطر سجده سهو واجب توكل اما قيام كاياقن بولسه طور ب بتون نمازین تمام قبلوب سجده سهو قيلور (۵) وان لم يقعد اخبر اقعء عالم يسجد وسجد للسهو وان سجد تحول فرضه نفلا وضم سادسه ان شاء اكرده آقطقى اولطرشقه اولطر مپچه يانكلش بشتى ركعة كا قيام كا طور سه سجده قلماس بورون كبرى قايتوب التحياتقه اولطر ماقى درست سجده سهو قلوب نمازى تمام بولور اما بشتى ركعة ننگ سجده سين قبلسه فرضى باطل بولور نفل كاؤر لور تلسه آلتىچى ركعة قوشب تمام قيلور بعد وقت چقماغان بولسه اوشبو فرضنى يانكا باشدان او قور وقت چقسه قضاقلور (۶) وان قعد الاخيرة ثم قام سهو اعاد عالم يسجد وسلم وان سجد تم فرضه وضم سادسه وسجده للسهو والركعتان نفل اتنوبان عن سنة الظهر اكرده آقطقى اولطرشقه اولطر التحيات او قور قدرى تور غاچ يانكلش اوچوچى يابشتى ركعة كا طور ب كيتسه سجده قلماس بورن يانكلش قانى ايسنه نوشسه قايتوب اولطر سلام بيرر نمازى تمام بولور سجده سهو قلماس (اما بشتى ركعة كا سجده قلغاچه يانكلش قانى ايسنه توشه مپچه سجده قبلسه فرضى تمام بولور بونكا

بینه بر رکعة قوشب آلطی رکعة ایتوب تمام دیلور سجده ۶ سهو قبلور (اولکی دورت رکعتی فرض دن کیتار
 آقطغی ایکی رکعتی نفل دن کیتار) بو ایکی رکعة نفل اویله ننگ ایکی رکعة سنتی اورننه طور ماس (یعنی
 اکرده اویله ننگ فرضنده بویبله یانگلشغان تقدیرده آقطغی ایکی رکعة نفل اویله ننگ ایکی رکعة سنتی
 اورننه طور ماس اوشاندای یستوده وغیرینده (۷) ومن اقتدی به فیها صلاهما وان افسد قضاهما بر من اوشبو
 آقطغی ایکی رکعة نفلنی اوقوغانده ایکنچی بر او قصدا نفل ایتوب کلوب اویوسه اوشبو ایکی رکعتی
 باشقه نفل رکعی تمام قلو واجب بولور امام ایله بزکاسلام بیرر امام عهد فاشنده آلطی رکعة ایتوب تمام قلو
 واجب اکرده تمام قلمیچه بوزسه ایکی رکعة قضاقلو واجب بولور امام بشچی رکعة کا طور غاچ فرض دیب
 اویوماقی درست توکل (۸) وان سجد للسهو فی النفل لایبنی وان بنی صح نفل نمازنده یانگلشغان اوچون
 سجده ۶ سهو قلغاندان صونک سلام بیرر تمام قلو تیش ینده بر یا ایکی شفع بناقلو تیش توکل اما بنا قیلسه درست
 (۹) وان سلم من علیه السهو فهو فی الصلوة ان سجدوا الا لا سهو سجد سی واجب بولغان کمسه سلام بیرر کاندان
 صونک هیچ توقنسز سجده قیلسه نماز اوقغوچی دن حسابلانور اما سلام دان صونکوق سجده قلمسه نماز
 اوقغوچی دان محسوب بولماس بلکه نماز دان چقغوچی بولور نمازی نقصانلق ایله تمام بولور (۱۰) ومن شک
 اول مرة انه کم صلی استأنی وان کثر اغذ بغالب ظنه وان لم یغلب فبالاقل بر من نمازده وقتک کوبیو آز مو
 یچه رکعة اوقماقنده شک قلمسه اوشبو شکلی عهزنده اول مرتبه بولسه نمازین بوزوب باشدن آلوب اوقور
 (اما بویله شک قلمای ننگ وقوعسی عهزنده کوب بولسه تحری قلوب ظن غالبی ایله عمل قبلور یعنی ایکی
 رکعة می اوچ رکعة مو اوقدم دیب شک قلغان صورتده ظن غالبی ایله عمل قبلور مثلاً ظن غالبی ایکی رکعة کا
 کیتسه ایکن رکعة اوقوغان بولوب یینه قالغان قدر سنی اوقوب تمام قلو بعن سجده سهو قلوور (اما ظنی
 هیچ قایوجانب کا غالب اوامادقده آن جانب کا کونکلنی اول طرف عمل قبلور مثلاً ایکنی مو یا اوچنی مو اوقدم
 ایکن دیب شک قبلورده ظنی هیچ قایوجانب کا غالب بولسه ایکنی اوقوغانغه حساب لاپ یینه قالغان قدر
 سین اوقور سجده ۶ سهو قلوور (۱۱) ویقعد حیث توهمه آخر صلوة (اکرده ظن غالبی بویچه یا که آن راق
 جانبی آلوبویچه نماز ننگ آخری ایکنلکی بلنسه هیچ توقنسز التحیات غه اول طرف سلام بیرر تمام قبلور
 هم سجد ۶ سهو قبلور (۱۹) فصل سجدة التلاوة

(۱) تحب سجدة بین تکبیر تبین بشروط الصلوة بلارفع ید وتشهد وسلام وفيها سبعة السجود علی من تلا آية
 من اربع عشرة آية (اون دورت سجده آیتلری ننگ برسی ننگ بیتونلاین یا که یارطیدان یا که کوبراکن
 یا که سجده سوزین قاتشدر ب یارطیسن اوقوسه یا که ایشتهسه گرچه کافر دن یا مجنون دن یا صبی دن
 یا حیض ونفاس کوروچی خاتوندن یا یوقلاغان کشی دن یا قوشدن بولسه ده ایشتهسه نماز ننگ شرطلاری
 ایله یعنی (نية هم) تکبیر ایله (قبله غه قارشی طور ب) عورتنی اورتب (طهارتیه) قول لارین تحریمه کا
 کوتر میچه التحیاتدان سلامدان باشقه سجده تسبیحنی ایتوب یعنی سجده ده سبحان ربی الاعلی دیب
 اوچ مرتبه تسبیح ایتوب ایکی تکبیر آراسنده بر مرتبه سجده قلو واجب بو سجده فی
 شریعة سجده تلاوة دیب آطیدر یعنی اوقواوچون بولغان سجده دیمکدر (روایتده کلمشدر بر من سجد

آيتارين مجموعسن بر مجلسده اوقوب هر قايسی اوچون يعنى اون دور تسی اوچون اون دورت مرتبه
 سجده تلاوة قبله الله تعالى اول من نك جميع محتاج لارين يتكرر ودخى رسول اکرم صلى الله عليه وسلم
 ايتنى بر من سجده آيتنى اوقوب سجده قبله شيطان اول من دن قاچار ودخى يغلاب ديور که
 نى اوکچ در اوشمو من سجده بر لن امر قلندى هم اطاعة ايدب سجده قلدى آنکا جنه واجب بولدى
 بن ايسه سجده ايله مأمور اولندوم اما اطاعة ايتدم تهوع واجب اولدى ديور (۲) التى فى آخر الاعراف
 والرعد والتحل وبنى اسرا ئل و مریم و اولی الحج والفرقان والنمل والم السجدة و ص وحم السجدة والنجم
 وانشقت واقراً اوسمعها (قرآنك سجده آيتى اون دورت يرده در اولی اعرافى نك آخر نداغى ايکنچى
 رعد نك اور طاسنداغى اوچنچى نك ثلث اولندى دور تنچى بنى اسرا ئل نك آخر نداغى (بشنچى
 مریم نك اور طاسنداغى) آلتنچى حج نك ربع اولندى (يدنچى فرقان نك ثلث آخر نداغى) سكرنچى
 نمل نك ثلث اولنده گى (توقنچى الم السجدة نك اور طاسنداغى) اونونچى ص نك ثلث اولنده گى
) اون برنچى هم السجده نك اور طاسنداغى اون ايکنچى نجم نك آخر نداغى (اون اوچونچى انشقاق نك
 آخر نداغى اون دور تنچى اقر آنك آخر نداغى اوقسه ياكه اشتمه سجده تلاوة واجب بولور
 (۳) واذقلى الامام فمن سمع ثم اقتدى به فى ركعة اخرى يسجد بعد الصلاة كمثل سمع من بر من امام دن
 سجده آيتن ايشتمه بعد شولوق امام غه ايکنچى ركعتن اويوسه نماز دن صونك سجده قلور نماز ده حالنك
 باشقه كشى دن ايشتكان كى يعنى نماز ده حالنده ايکنچى بر نماز ده بركا توكل كشى دن سجدن آيتنى ايشتمه
 نماز دان صونك سجده قلور (۴) ليس معفى الصلاة ومن اقتدى به فى تلك الركعة بعد سجود الامام
 لا يسجد وقبله يسجد معه وان لم يسجد) بر من اويوماس بورون امام دن سجده آيتنى ايشتب شولوق ركعتن
 اويوسه (اما امام يوايشتوچى كهسنه اويوماس بورن سجدن قلسه اويوچى غه سجده تلاوة نه نماز نك اچند
 ونه طشندك واجب بولماس اما امام سجده قلماس دان اول اويوسه سجدن آيتن ايشتمه ده امام ايله بركا سجدن قيلور
 (۵) وان تلاه مؤتم لا يسجد احد الاسماع خارجى (امام غه اويوغان كشى سجده آيتن اوقوسه اوشبونى
 امام هم باشقه اويوغان كشى لر ايشتمه لرده هيچ قايسنه هم اورينه سجدن تلاوة واجب بولماس اما نماز نك
 طشندك بولغان من لر ايشتمه لر آنلار غه واجب بولور (۶) والصلوتية لا تقضى خارجها والركوع بلا توقف
 ينوب عنها) نماز اچنده واجب بولغان سجده تلاوة نماز طشندك قلماس (نماز اچنده سجده آيتنى
 اوقوغاچ توقفسن ركوع قلو سجدن قلمسه ده سجده تلاوة دن طور ا (۷) وان كرر فى مجلس او صلاة يكفى سجدة
 بر مجلسده يابر نماز ده بر سجدن آيتن كوب تكرر قبله ده بر سجدن ايتار اما تورلى سجده آيتن اوقوسه مجلس
 بر كنه بولسه ده هر آيتنه بر سجده واجب بولور (۸) ويعتبر للسمع مجلسه (سجده آيتن ايشتوچى نك
 اور مجلسى معتبر) يعنى اوقوغوچى نك مجلسى اور كار مسده ايشتوچى تورلى مجلسده ايشتمه هر ايشتمه كى
 اوچون بر سجدن واجب بولور (۹) واستدأء الثوب والانتقال من غضن الى غضن آخر تبديل (كلب صار ويرلن هم
 آغاچ نك بر بو طاغند ان ايکنچى بو طاغنه كوچو برلن مجلس اور كاره (۱۰) ويكره ترك آية السجدة وعدها لا عكسه

و ندب ضم غیرها إليها (قرآن او قوغانده نمازده کرک غیریده بولسون سجده آیتن کنه طاشلاب او قو مکروه اما سجده آیتن گنه او قوب باشقه آیتنی قالدرب او قومکر وه توکل لکن سجده آیتن او قوغانده آنارغه آلدان یا آرطدن باشقه آیتنی قوشب او قومستحب (۱۱) واستحسن اخفاؤها عن السامع (ایشتموچی حاضر بولغانده سجده آیتن یاشرین او قومستحسن و کورکام در

﴿ ۲۰ ﴾ فصل صلاة المريض

(۱) ان تعذر القيام لمرض حدث قبل الصلاة او فيها صلى قاعدا یرکع ویسجد (نماز دن اول یا اچنده سرخاو عارض بولوب نمازنی آیاق اوره طورب او قودن عاجز قالسه یا که سرخاوی ننگ آرتماقندان یا اوزا بیووندان یا اوز لکئووندن قور قسه یا که آیاق اوره تورغان صورتده باشی ایلنسه اولطرب او قور هم باشقه نماز داغیچهر کوع سجده قبلور (۲) وان تعذرا مع القيام اوما برأسه قاعدا ان قدر (آیاق اوره طوررغه هم رکوع سجده قبلور غه ده حالندن کلمسه اولترغان حالده رکوع کا هم سجده کابا شیله اشاره قبلور (۳) ولامعه فهو احب (اکرده) رکوع سجده قبلور غه کوچی یتمهسه آیاق اوره طوررغه کوچی یتمهسه اولطرب اشاره قلماقی آیاق اوره طورب اشاره قلودان آرتغراق (۴) وجعل سجوده اخفض من رکوعه ولا یرفع اليه شیء لیسجد علیه والافعلی جنبه متوجها الى القبلة او ظهره وذا اولی (اشاره برلن او قوغانده سجده سن رکوعسندن توبنراک اشاره قاور اما سجده قلو او چون مانکغاینه طاش یا آغاچ کبی نرسه نی کوتر ماس (اما اولطرب غه ده کوچی یتمهسه اونک قابر غاسی اوستنه یا طب باشنی مغرب طرفنه آیاق لارنی مشرق طرفنه یوزنی قبله غه یونلدر ب یوقاریده ایتکاچه باشیله اشاره قیلور یا که آرقاسی اوستنه چالقان یا طب آیاق لارنی قبله طرفنه صوزب یوزیله قبله غه قارشی طورب اشاره قیلوب او قور (چالقان ارقاسی اوستنه یا طب اشاره قیلوب او قو یانیله یا طب اشاره قیلودان آرتغراق (۵) والایما بالرأس فان تعذر اخرت (خسته کشی کا اشاره برلن نماز او قوده باش ایله اشاره معتبر یعنی باش ایله اشاره کاده کوچی یتمهسه وقتندن کچکتر (۶) وموم صح فی الصلاة استأذنی (باشی ایله اشاره قیلوب او قوغان وقتده نمازی تمام بولماسدن اول رکوع سجده برلن او قورلق بولوب سلامتسه نمازنی یانکا باشدان آلوب رکوع سجده برلن او قور (۷) وقاعد یرکع ویسجد صح فیها بنی قائما (آیاق اوره طورب او قور غه کوچی یتمهکانلکدن اولطرب او قور غه کرشکچ نماز آراسنده آیاق اوره طوررلق بولوب سلامتسنه قالغان قدر یسن طورب او قور باشدن آلماس (۸) صلی قاعدا فی فلك جار بلا عذر صح وفي البر بوط لا الابعذر (برمن کیمده اولطرب بارغان حالده باش ایلنوکوز آلدی قارانغولانوشکللی عذر لر دن باشقه ده اولطرب رکوع سجده برلن او قسه نمازی دورست بولر اما صوچیتنه یا اور طاسنه باغلانغان کیمده عذر سز اولطرب او قور دست توکل (۹) جن او اغمی علیه یوما وليلة قضی ما فات وان زاد ساعة لا (برمن برکیچه وکندز دیوانه لانسوب یا هو شی کیتوب طورسه آینغاج قضا قبلور اما تاو لیک دن برکنه ساعت آرتسه ده قضا قیاماس

﴿ ۲۱ ﴾ فصل المسافر

(۱) المسافر من فارق بيوت بلده قاصدا مسافة ثلاثة ايام ولبالها بسير وسط (شريعتده مسافر ديب تور اتورغان يرندن اور طيور ش برلن اوچ تاو ليك لك يولغه قصد قيلول چقغان كمنهكا ايتله مسافر بولو اوچون كوني توني باررغه لازم توكل بلكه اوچ تاو ليك نيك كونلري نيك توش وقتلارينه چه بارسه يتار

(۲) وهو مسار الابل والراجل والفلك اذا اعتدلت الريح وما يلقى بالجبيل (شريعتده اور طا يورش دورت نرسه نيك يورشينه اعتبار قبلته (توه يورشنه (جايو يورشكا (بيل معتدل بولغانده كمنه ايله يورشكا (هم طاغ آراسنده يورشكا طاغ غه موافق يورش ايله (۳) فيقصر الرباعي الى ان يدخل بلده او ينوي اقامة نصف شهر ببلدة او قرية واحدة وبصحراء دارناوه وخبائى (بس بر من اوشبونده ذكر قلغاچيه مسافر بولديسه اور شهرينه كبرى قايتوب (ياكه ياط يرد بولسه ده بر شهرده يافر يده يارطى آي تور ماقتى نية قلغاچيه (ودخى قرغزلار شكلى باپانده چاظر لار برلان كوچنوب يورى تورغان كشى اور بر نيك صحرا ده يعنى يورط لار برلن تور اتورغان مسلمان لار نيك صحرا سنده يارطى آي تور ماقتى نية قلغاچيه - دورت ركعتلى فرض نمازنى ايكي ركعة ايتوب قصار توب او قور (اما خبائى بولغان يعنى پانده كوچنوب يورى تورغان كشى پانده كرچه اون بش كون تور ماقتى نية قبلسه ده قصار توب او قور چونكه خبائى بولغان كشى نيك صحرا ده اقامه نى نيتى دورست توكل هم آنا رغه صلاحه لى توكل ودخى مسافر نيك اقامه نى نيتى اوچون مذكور اوچ حالدين لا بد (۴) لا بدار الحرب او البغى محاصر اكن طال مكته بلان نية (دار حريده كافر لرايله صوغشقانده آنلارنى محاصره قيلول يعنى چر ما ب آلوب تورغانده (ودخى دار السلامه باغى لارايله يعنى عدل پادشاه دان باش تار تقوچى مسلمان لار برلن صوغشقانده آنلارنى محاصره قيلول تورغانده - بر يرد يارطى آي طور و نى نية قبله چه يارطى آيدانده آرطق تورغان كشى كى نمازنى قصار توب او قور يعنى اولكى ايكي صورنده يارطى آي طور و نى نية قبلسه ده نيتى درست توكل هم قصار توب او قور صونكى صورنده نية قلغاچيه ان قصار توب او قور (۵) فلو اتم وقعد الاولى تم فرضه واساء وما زاد نفل وان لم يقعد بطل فرضه (مسافر كشى نمازنى قصار توب چه دورت ايتوب اولكى اولتور شقه اولطرب تمام قلسه فرضى تمام بولور آقطقى ايكي ركعتى نفل دان كتار (قصد ا فرض غه نفلنى قانشدرغان لعى اوچون كناهكل اولور (اما اولكى اولطرب شقه اولطرب توب دورت ايتوب او قوسه فرضى باطل بولور اولكى اولطرب شنى قوبعانتلقى اوچون (۶) مسافر امه مقيم فى الوقت يتم وبعده لايومه وفى عكسه اتم المقيم وقصر المسافر قائلاندا اتواصلاتكم خانى مسافر (نمازنى وقتنده او قوغانده مسافر مقيم كا اوبوسه دورت ايتوب تمام قيلول اما وقتى چقچاق قضا قلغانده مسافر نيك مقيم كا اوبوماق دورست توكل (اما مقيم مسافر كا اوبوغان صورتك مسافر ايكي ركعة او قوچاچ سلام بيرر اما ايوغوچى مقيم دورت ايتوب تمام قيلول (امام بولغان مسافر سلام بيرر كاچ سن نماز غزنى تمام قبلغز من مسافر ديماكى مسجبد در (اما كر شكاچه ايتما كى لايق راك كر (۷) ويبطل الوطن الاصلى مثله لا السفر (وطن اصلينى يعنى (توغان يرنى

اولنكان يرنى (هم تر بيه لنب اوسكان يرنى وطن اصلى ننگ او خشاشى مثلا وطن توطن (يعنى بالكليه طورر اوچون كوچكان يرنى) باطل قيلور (مثلا بر من وطن اصليندن يعنى (توغان) يا اوسكان) يا اولنكان يرنندن ايكتي شهر كا كوچنب طورر غه كيتسه كوچنكان يرنى وطن اصليندن مدة سفرده بولوب ياكه مدة سفرده بولماسده ايكتي شهر كا بارغانده مذكور يردن بر سب بر له بارغانده وطن اصلينه كرب اقل يارطى آي طورونى نيت قبلسه مسافر نمازى او قور وطن اصلينى وطن سفر باطل قلماس (مثلا سفرده وقتك بر برده يارطى آي طورونى ايويته قايتسه همان مقيم نمازى او قور (۸) ووطن الاقامة مثله والسفر والاصلى (وطن اقامتى يعنى بتونلاي كوچنمچه كنه اقل يارطى آي مقيم بولوب تورغان يارطى يرنى مثلى يعنى ايكتي وطن اقامة باطل قبلا) يعنى بر من بر يردن مثلا مسكو كشتى قرانده اقل يارطى آي مقيم بولوب طورسه بعد ايكتي برده مثلا سبرده ينه مقيم بولوب طورسه بعد ينه اولى مقيم بولوب تورغان يرنه يعنى قرانغه قايتسه قايتوبله مقيم بولوب اور ملاس تا يارطى آي طورونى نية قبله بچه بس بو صورتده قرانداغى وطن اقامتى سمبرداكى وطن اقامة باطل قيلدى اوشانداق وطن اقامتى وطن سفر هم وطن اصلى باطل قبلا مثلا برا كو بر يارطى برده مقيم بولوب طورسه بعد آندان ايكتي بر كا سفر قلغاچ ينه مذكور مقيم بولوب تورغان يرنى قايتسه مسافر نمازى او قور وطن اقامتى وطن سفر باطل قيلاننگ معناسى اوشو ببيان قيلنغانى در (اما وطن اقامتى وطن اصلى باطل قيلاننگ معناسى شول كه بر اكور يارطى برده مقيم بولوب طورسه بعد اوزى ننگ وطن اصلينه قايتسه بعد ينه مذكور مقيم بولوب تورغان اور ننه كبلسه اقل يارطى آي طورونى نية قبلسه مسافر نمازى او قور (۹) والسفر وضده لاغير ان الفائة (مسافر بولو هم آننگ ضدى يعنى مقيم بولو فضاغه قالغان نمازى اور كارتمى (يعنى مقيم وقتده فضاغه قالغان نمازى سفرده فضا قبلسه دورت ايتوب فضا قيلور هم سفرده قالغان نمازى ايوده فضا قبلسه ايكي ركة ايتوب قضا قيلور (۱۰) وسفر المعصية كغيره فى الرخص (كناه قيلو اوچون بولغان سفر لار (مثلا قل ننگ قاجماتى كى وپادشاهه قارشى تورمق كى هم خاتون لار ننگ ايرندن يا بحر مندن باشقه سفر كا چقماق كى لار شريعةده مسافر كار خصه بيلر لكان حكم لرده يعنى روزه نى آچوده هم مسح ننگ اوچ تاويليك اولماقنده مباح سفر لار كى در

﴿ ۲۲ ﴾ فصل الجمعة

(۱) شرط لوجوب الجمعة الاقامة بمصر والصحة والحريّة والذكورة والبلوغ وسلامة العين والرجل وتقع فرضا ان صلاحا فاقدما (اى عدم هذه الشروط الاربعة) جمعه ننگ نفس وجوبى ننگ شرط لارى آلطى در (مصرده مقيم بولوب تورمق) سلامتلك (آز ادلىق) اير كشى بولمق (بالغ بولمق) كوز لرى (هم آياق لارى سلامت بولمق بونلاز ننگ برسنى طابلمغان كشى كا يعنى (قريهده تور غوچى غه) سر خاوغه (قلغه) خاتون غه (صبى غه) صوقر غه (چاطان غه جمعه غه بار و فرض توكل ايوده اويله نمازى او قور لار اما بويتلكن شرط لار طابلمغان كشى لركلوب جمعه او قوسه لار اوستلر نندن فرض توشار اويله او قماش لار (۲) وشرط لادائها المصر او فنائها وما لايسع اكبر مساجده اهله مصر وما اتصل به معد المصالحة فنائها والسultan اونائيه ووقت الظهر والخطبة نحو تسبيحة فى الوقت والجماعة اى ثلاثة رجال سوى الامام فان نفروا بعد سجود

الامام اتمها وقبله بدأ بالطهور والاذن العام ودعى جمعة في ادا قلو يعني اوتاؤ واجب بولو او چون آلتی شرط بار
 (اول مصر یا که مصر ننگ فناسی یعنی مصر ننگ کراکی او چون حاضر لنگان بنا لاری) ایکتیچی سلطان یا که آننگ
 نائبی یعنی سلطان اور ننه قالغان کشسی هم امر قلنمشی (او چوچی اویله وقتی) دور تچی خطبه (یعنی وقت
 ایچنده اقل الحمد لله یا که سبحان الله دیمک) بشتیچی جماعه یعنی امام دان باشقه اوچ ایر کشی (جمعه کا
 کرشکاج جماعه سجده قلغاندان صوننگ جمعه تمام بولماس بورن طار الوب بتسه لار امام جمعه فی اوزی تمام
 قبولر اما سجده قلغاچه طار الوب بتسه لار جمعه سن بورنوب اویله کا کرشر (آلتیچی شرطی اذن عام یعنی
 مسجد ننگ ایشکندن کررکا هر کم رخصه بولورغه کررک - (مصر دیو مسجد لری ننگ ضرور اغنه جمعه واجب
 بولغان کشی لری صیماسلق بولغان شهرکا ایتله) فناء مصر دیب شهر مصاحتی او چون شهر ننگ قریننه
 شهر ننگ اورون لارینه توتاش اورنغا صالغان بنا لاری ایتله) ودخی مفتی وقاضی لار امر یله مسجد صالغان
 قرینه لرده جمعه او قومی فرض دیو بعض علما لار فتوی بیر کانلر (اما قاضی لار امر نندن باشقه صالغان مسجد لرده
 جمعه او قولسه جمعه دن صوننگ دورت رکعه اویله دیب نیتلب او قور لار مسافر بولسه ایکی رکعه او قور (نیتلکانده
 احتیاط الطهور دیب نیتلوتبوش توکل چونکه واقع ده احتیاط اسملی نماز یوق بلکه الهی نیت قلدیم اوشبو کون ننگ
 اویله سنی او قوماقغه دیب نیتلارکا تبوش (سلطان ننگ نائبی شول سلطان طرفندن جمعه ده امام تور مق
 ایله امر قلغان کشی بولور) اذن عام بولوی شول هیچ کمنی مسجدکا کرون طیناسقه کررک اکرده کشی
 جیلوب بتکاج بولسه ده مسجد ایشکنی بیکاسه لار جمعه لاری جمعه دن کتماس حبس داکی کشی لرننگ جمعه
 او قوماقی درست توکل (۳) و کره فی المص ظهر المعذور و غیره جماعه شهر ده جمعه واجب بولغانلقدان مثلا
 معذور بولغانلقدان جمعه غه بار ماغان کشی لرننگ ایوده اویله فی جماعه برلن او قوماق لاری مکروه هم
 حبسداکی کشی لرننگ اویله فی جماعه برله او قوماق لاری مکروه هم جمعه فرض بولبد ه باری قالغان
 کشی ننگ کرچه بالغز بولسه ده جمعه دن اول اویله او قوماقی مکروه (۴) وسعیه الیها والامام فیها یبطله وان لم
 یدرکها ومدیرکها فی التشهد او سجود السهو یتبها بر من جمعه کوننده اویله فی ایرته راک او قوب او قوغان دان
 صوننگ جمعه او قوقصدی ایله مسجدکا بارسه امام آنده بولسه کرچه جمعه او قورغه ایرشمه ده اویله سی
 باطل بولور اما امام غه کرچه التحیات او قوغان وقتده غنه یا که سجده سهو قلغاندا غنه ایرشمه ده امام غه
 او بور امام سلام بیرکاج باشقه نماز داغی کبی بنا قلوب تمام قبولر (۵) و اذا اذن الاول ترکوا البیع والشراء وسعوا
 جمعه نمازی او چون اولکی اذان ایتلکاج صاتو آلونی قوبار هم مسجدکا آشغوب بار لار (۶) و اذا خرج الامام
 للخطبة حرم الصلاة والكلام حتی یتتم الخطبة امام خطبه او قور او چون عز ایدان چققاج نفل نماز یننه کرشو هم
 سورلشو حرام تا خطبه بتکاجچه (اما صاحب ترتیب بولسه قالغان نمازنی قضا قلوب چونکه قضا قلیغان تقدیر ده
 جمعه کا کرشو ممکن توکل (هم نفل نماز یننه امام چققاجه کرشکان بولسه تمام قلوب اولکی اذان دیب ایتلدی
 آننگ او چون ایکتیچی اذان امام قارشوشنده ایتلکانلکدن بارمغان کشی لریکا وقتی معلوم توکل (۷) و اذا جلس
 علی المنبر اذن ثانی یبین یدیه واستقبلوا مستعین امام منبرکا اولتورغاچ مؤذن امام آلدنده امام غه قارشوی

طوب اذان ایتور (قوم خطبه وقتنده امام غه یوزلری برلن قارشى طورلارهم خطبه نی طنكلارلار
 (۸) ويخطب خطبتين بينهما جلسة قائما طاهرا اذان ايتلکاج امام منبر اوستنده آياق اوره طورب طهارة برلن
 قلاج يا طاياق توتوب ايکى خطبه او قور ايکى خطبه آراسنده اوچ آية او قومقدارى اولطرر اکر اولطر ماسه
 كناه كل اولور سنتنى ترك قلدق اوچون (خطبه نی طهار تسز او قومکروه) خطبه دن اول اعوذنى ياشرين
 ایتور بعد قحقر ب الله غه حمد ایتوب باشلار بعد ايکى شهادتنى کلترر بعد صلواة ایتور بعد وعظ ایتور
 بعد قرآندان اوچ آية مقدارى او قور (۹) واذاتمت اقميت وصى الامام رکعتين خطبه بتکاج قامه توشر لور
 بعد امام قوم برلن ايکى رکعة جمعه نی او قور (قراءتنى قحقرر) جمعه ده سوره فاتحه کا جمعه سوره سبله مناقون
 سوره سنى (يا که اعلى برلن غاشيه سوره سنى قوشو آرتقراق) حدیثده کلمشدر بزمن جمعه کوننده
 غسل لب کوچى يتدکچه پاكلانوب هم خوش بويلانوب جمعه کا بارسه امام خطبه او قوغانده طنكلاب طورسه
 وتيوشلى نمازنى او قوسه اول من ننگ ايکى جمعه آراسنده اولان كناه لارى يارلقانور ديو

﴿ ۲۳ ﴾ فصل العیدین ﴿

(۱) ندب يوم الفطران يأكل ويستاك ويغتسل ويتطيب ويلبس احسن ثيابه ويؤدى فطرته ثم يخرج الى المصلى
 رمضان عیدى کوننده طانك آتقاج عید کچه فى الجملة (طعام لنمک) مسواک استعمال قلمق (غسل لنمک)
 هم خوش بويلانمق (يخنشراق كيم لارين كيب فطره صدقه سن اوقاب عید نمازینه چقماق مستحب
 (۲) ولا يتقبل قبل الصلاة عيد نمازینته چه نفل نمازى او قومکروه (۳) وشرط لها شرط الجمعة وجوبا واداء
 الا الخطبة عيد نمازى ننگ نفس وجوبنه جمعه ننگ نفس وجوبنه شرط بولغان نرسه لر شرط لر (يعنى مصرده
 مقیم بولو (سلامتک) آن ادلق) ايرلک (بالغ بولو) کوزلرى آياق لارى سلامت بولو (هم اداء وجوبنه جمعه ننگ
 اداء وجوبنه شرط بولغان نرسه لر شرط در (يعنى مصر يا) فناسى اولمق) سلطان (يا نائبى اولمق) جماعه يعنى
 امامدان باشقه اوچ ايركشى اولمق) هم اذن عام اما خطبه شرط توکل (بلكه نماز دان صوتک ايکى خطبه او قوسنه در احکام
 فطرنى و صدقه فطره نی بيان اوچون عیدده خطبه او قوماسه ده درست لکن عذر سنر قويسه كناه كلر اولور
 اوشبو ذکر قلنغان شرط لار طالبلغان كهمه عيد نمازنى او قوسه واجب دن كيتار (۴) ووقتها من ارتفاع
 الشمس الى زوالها عيد نمازى ننگ وقتى قوياش بر طاياق بويى كوترلکاج توش وقتنه چه در توش وقتى
 كرکاج عيد درست توکل ايکچى كوتکا قالور (۵) ويكبر ثلاثا ز افعايديه بعد الشاء وفى الركعة الثانية
 بعد القراءة عيد نمازنده باشقه نماز داغى كى تكبير تحريره دن صوتک سبحانک اللهم ني او قور بعدينه اوچ
 مرتبه قول لارين كوتار ب قولاق لارين قاغار (بعد قولالارين باغلاب ياشرين اعوذ بسم الله ني ایتوب
 سوره فاتحه او قوب آنكابر سوره قوشار ايکچى رکعتده قراءتن دن صوتک اولكى رکعتده كى كنى الله اكبر
 ديب اوچ مرتبه تكبير ایتوب اوچ مرتبه قولاق قاغار (بعد دور تچى مرتبه تكبير ایتوب ركوع كا كيتار
 (۶) ويصلى غدا بعدر عذر سبلى عيد نمازى ايکچى كوتنى او قولور (كون بولو طلى بولغانلقدن يا باشقه
 سبب برلن كچ دن آى كور نمسه بعد عيد بولاسى كونده توش وقتنده يا آندان صوتک كچه آى كورندى

دیو کو اولی بیره لر روزنی آچار لار اما عیدنی بو کونک عبدوقتی چققلانقدان او قماسلر ایکچی کونده او قور لار (۷) و اذ اصلی الامام لایقزی من فاته عیدنی امام بعض قومی ایله او قوسه او قومی قالغان کشی لر قضا قیلا آلماس لار (۸) و الاضحی کالغطر لکن ندب الامساک الی ان یصلی قربان عیدنی رمضان عیدنی کبی در یعنی واجب تکبیر لر نده و سنة بولغان فعل لر نده لکن نماز دان چقاچقه آشاما و مستحب (۹) و یکبر جهر افی الطریق و یصلی ثلاثة ایام بعذر او غیره قربان عیدینه بارغانده بو فصل ننگ ۱۲ نچی مسئله سنک بیان قلنغاچه یولده ققرب تکبیر ایتوب بارر (رمضان عیدینه بارغانده باشرین ایتوب بارور قربان عیدنی عذر برلن هم عذر دن باشقه اوچ کونکچه او قودرست یعنی اول کونده او قولماسه ایکچی کونده او قور ایکچی ده او قولماسه اوچونچی کونده او قور قویاش سونکو بوی کوتر لکاندن باشلاب توش آراسنده بولغان وقتده او قولور (لکن عذر سنز ایکچی یا اوچونچی کونکا قالددر سه کنه کار اولور (۱۰) و یعلم فی خطبته تکبیر التشریق و الاضحیة و ثم احکام الغطر قربان عیدنی ننگ خطبه سنده تشریق کونلر نده فرض نماز لار ننگ آخرنده ایتو واجب بولغان تکبیر تشریق فی بیان قبلور هم قربان چالوننگ حکم لرین بیان قبلور (رمضان عیدنی ننگ خطبه سنده آغز آچوننگ هم فطره صدقه سی ننگ حکم لرین بیان قبلور (۱۱) و لاجتماع یوم عرفه تشبهها بالواقفین عرفات طاغنده جیلغان کسه لر کا اوخشاو اوچون عرفه کونی ننگ اویله سنندن صونک بر اور نغه جیلوب طور و مشروع توکل (۱۲) و یجب قوله الله اکبر لا اله الا الله والله اکبر الله اکبر و الله الحمد من فجر عرفه عقیب کل فرض ادی بجماعة مستحبه علی المقیم بمصر و مقتدیة بر جل و مسافر مقتد بمقیم الی عصر یوم العید و قال الی عصر آخر ایام التشریق امام اعظم قاشنده عرفه کون ننگ ایرته نملر ندان باشلاب عید کونی ننگ ایکند سنه چه یعنی سکز فرض نماز لار ننگ آخرنده سلام بیر کاندان صونک تکبیر تشریق ایتو واجب بویله الله اکبر الله اکبر لا اله الا الله والله اکبر الله اکبر و الله الحمد اما امامین قاشلار نده تکبیر تشریق کونلری ننگ آخر غسنتک ایکند سنه چه یکر می اوچ نماز ننگ آخرنده واجب یعنی عرفه کونی ننگ ایرته نماز ندان باشلاب عید ننگ دور تنچی کونی ننگ یعنی آی ننگ اون اوچونچی کونی ننگ ایکند سنه چه واجب هر قچان نماز مستحب طریقیه جماعه ایله او قولسه هم اوزنی مقیم بولسه یعنی مسافر بولسه (او شانداق ایرکا اویوغان خاتون غه (مقیم کا اویوغان مسافر غه واجب) اما مسافر یا لغر او قوسه (یا که جماعه نمازنی مستحب طریقیه او قولماسه مثلا خاتون لار خاتون غه اویوب او قوغان صورتده تکبیر ایتماس لر (۱۳) و به یعمل ولا یدعه المؤتم ولو ترک امامه بو آنده عمل امامین سور لر یله در یعنی یکر می اوچ فرض نماز لار دان صونک تکبیر ایتله در (چونکه عبادتده احتیاط آر تغراق) تکبیرنی امام قویا قالسه ده اویوغان کشی قویماس ایتور (چونکه اویوغان ننگ امام غه هر فعلنه ایبار وی نماز ننگ اچنده کنه واجب اما بو تکبیر نماز ننگ طشنده در

(۲۱۴) سن للمختصر

(۱) سن للمختصر ان یوجه الی القبلة علی ینبینه و ایتبر الاستلقاء ویلقن الشهادة و فات بولور غه یاقن بولغان

كشنى اونك ياغى اوستنه ياتقرب قبلهغه قارشويونلدر وسنة (امايزم ديارم زده چالغان ياتقرو و آياق لارين قبله طرفنه صوزو اختيار قلندى (وفات بولورغه ياقن بولونك علامتى آياق لارى صوونويانكاق لارى باطوو وغيرى لر (بعد كلمه ۶ شهادة تلقين قلنور يعنى اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمد عبده ورسوله ديب خستهغه ايشدر رلك ايتلور (اما شهادة كلمه سى ايت اى فلان ديب كوچلنماس خسته بر مرتبه شهادة كلمه سى ايتسه ينه تلقين قلنماس (مكر بر بر دنيا سوزيله سورلسه يانكادان كنه تلقين قلنور تادنيادان چقغانده آخر سوزى كلمه ۶ شهادة بولسون اوچون (۲) فاذا مات يشد لجياه ويغض عيناه ويجهر تحته وكفنه وترا (جاني چقچاق ايكي يانكافلارين بيلنور ايكي كوز بن يومدرلور باشقه اعضالارين صوزولور اوچى اور ولماسن كووبهسن اوچون قورصاق اوستنه قاج باپچاق شكلى تيمر قوبولور يانكاغن بيلاكانده تماق آستندن ايلندرب بيلوچ ننگ ايكي اوچون باش توبه سندن بيلنور بعد كور شلرينه هم قزداشلرينه بيلدرلور (بعد آستون هم كفنن عودا آغاي ياندر ب ياباشقه خوش بوى ايله بر يا اوچ مرتبه يابش مرتبه حاصل تاق ايتوب بوركلور بش مرتبه دن آرتق توسلمس عورة غليظه سن چوپرا ك بر لن اورتلور (۳) ويغسل بلامضمة واستنشاق وقلم ظفر وتسريح شعر ويجعل الخنوط على راسه ولحيته والكفور على مساجده بعد آغز ينه بورننه صو آلدريمچه ترناقلارين كيسه مچه توكلرين طارامچه يوؤلور بعد باشنه سقالنه خوش بوى سورتلور سچده اعضالارينه يعنى مانكلاينه بورننه ايكي كوزينه ايكي آياق لارينه كافوسورتلور (۴) وسنة الكفن له ازار وقبص ولفافة واستحسن العمامة وبرا دلها الدهار وخرقة تربط بهائديها وكفايته له ازار ولفافة وبرا دلها الدهار ايرلرننگ كفننى ازار يعنى باشندن آلوب اياق ننگ توبقنه چه قبلوقبص يعنى مويئندن آلوب آياق طاباننه چه قبلب هم (لفافه اول هم باشدن آلوب آياقغه چه حاصل بوييله اوچ قات قبلوسنة بعد اوشبو مشهور چالما كى چالما صروب كير توكلور كرم ومستحبر خاتون لار ننگ كفننى هم ازار قبص لفافه دن آرتقى خمار در يعنى بور كاخچك هم ايمچا كلرين بيلار اوچون خرقة آرطدرلور كفننى بو طريقه قبلورغه يتشيمان صورتده ايرلر كا ازار برله لفافه يتار هم خاتون لارغه ازار لفافه هم خمار يتار (۵) ويعقد الكفن ان غيب انتشاره اكر ده طارالوب كيتودن قورقلسه كفننى باغلانور بعد كفنلنوب تمام بولغاچ جنازه نمازى او قولور (۲) وصلوته فرض كفاية جنازه نمازى فرض كفاية در يعنى بعض قوم ميت گاجنازه او قوسه لار ثوابلى بولورلار هم او قومغان كشى لرننگ اوستلرنندن فرض توشار اما جنازه نمازى او قومچه قبر كا قويسه لار بلكان كشى لر كناه كار اولورلار (۷) وهى ان يكبر ويثنى ثم يكبر ويصلى على النبي عليه السلام ثم يكبر ويدعوه ثم يكبر ويسلم ولا يرفع اليد الا في الاول ويقوم الامام بحذاء الصدر جنازه نمازى ننگ كفننى بوييله نية قلغان ننگ بعدنده باشقه نماز داغى كى الله اكبر ديب تكبير ايتوب قولاق قاغوب قول لارين كندكى آستنه باغلار بعد سبحانك اللهمنى آخرينه چه او قور (بعد قول لارين پيام مچه ايكتىجى مرتبه الله اكبر ديب تكبير ايتور (بوتكبير دن صونك التحيان داغى صلواة كى صلواة او قور يعنى بوييله (اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على ابراهيم وعلى آل ابراهيم انك حميد مجيد اللهم بارك على محمد وعلى آل

محمد كما باركت على ابراهيم وعلى آل ابراهيم انك حميد مجيد (بعد او چو چي مرتبه تكبير ايتوب دعا او قور بوييله اللهم اغفر لحينا وميتنا وشاهدنا وغائبنا وذرنا وانثانا) اللهم من احببته منا فاهبه على الاسلام ومن توفيته منا فتوفه على الايمان اللهم ان كان محسننا فذق احسانه وان كان مسيئا فتجاوز عنه (اكرده ميت صبي بالا بولسه مذكور دعا اورننه بوييله او قور) اللهم اجعله لنا فرطا وذخرا شافعا ومشفعا (بعد دور تيجي تكبير ني ايتور بو تكبير دن صونگ هيچ نرسه او قوميجه اونكده صولنه سلام بيررر) حاصل جنازه نمازي ننگ ركني دورت تكبير درهم سلام در جنازه نمازي ننگ اولكي تكبير ندين باشقه سنده قولاق قاغلماس (امام ميت ننگ كو كراكي توغر سنك طورر)

(۸) والاعق بالامامة السلطان ثم القاضي ثم امام الحى ثم الولي كما في العصبات ويصح الاذن جنازه نمازنده امام طوررغه تيشلى راك (سلطان اول بولمه قاضى) اول بولمه محله امامى (اول بولمه سولى يعنى عصبه سى) عصبه لك تر تيبنيجه يعنى اول يقين راق عصبه قارالور اول بولمه يراق راق عصبه نمازنى قيلور جنازه نمازى ندين قلدر و برلن ايكنجى كشى كا اذن بيرماكي درست (۹) فان صلى غيرهم يعيد الولي ان شاء ولا يصلى غيره بعده جنازه نمازنى قلدر و تيشلى كشى لر قيلسه لار يعنى (سلطانندان قاضى دان محله اماندان باشقه كشى قيلسه لار بعدولى نمازنى قايتاررغه تلسه قايتارر) اما او قوررغه تيشلى بولغان كشى او قوتقاندان صونگ هيچ كم قايتارا آلماس (۱۰) ومن لم يصل عليه فدفن بصلتي على قبره مالم يظن تفسخه بر ميت يوؤلغان ننگ بعدنك جنازه نمازى او قوليجه كوملسه اچرماكي مظنون بولغان مدتده ياكه اوچ كون او تكمان بولسه قبرى اوستنه باروب او قولور اما يوؤلميجه قوبولغان بولسه او قولماس چونكه جنازه نمازى ننگ درستلكى او چون ميت ننگ مسلمان بولماق هم يوؤلغان بولماقى شرط هم قبردان چقارب يوؤلماس (۱۱) ولم يجز راكبا وكرهت في مسجد جماعة ولو وضع الميت خارجه اختلف المشايخ جنازه نمازى ندين آطغه منكان حالده او قودرست توكل ميت ني مسجد اچنه قوبوب او قومكروه اما ميت ني مسجد ننگ طشنه قوبوب قوم مسجد اچنه كرب او قوننگ كراهيتدن باشقه درستلكنده ايكي روايه بار (اختلاف شونكر مبنى كه بعض علمالار ايتكان لر مسجدده جنازه مكره چونكه تلويث مسجد يعنى مسجدنى ايند تسر لو بولدر ديب) اما بعض علمالار ايتكان مسجد بش وقت نماز او چون بناقلغان ديب اولكى سوزكابناء ميت ني طشقه قوبوب قوم مسجد اچنك او قوغان صورتده كراهيه يوق صونگى سوزكابناء بار (۱۲) وسن في حمل الجنازة اربعة وان تضع مقدمها على يمينك ثم مؤخرها على يمينك ثم كذا على يسارك جنازه ني كوتار او چون دورت كشى بولوسنه (امام اعظم امام ابو يوسف غه خطاب قيلوب ايتدى يا ابا يوسف سن ميت ننگ آلدين يعنى ميت ننگ اونك ايتك باشى توغر سنداغى جنازه ننگ صول ياغنداغى تو تقاسن اونك ايتك باشنكا قوبوتيش (بعد اون آدوم مقدارى كتكچ آرط ياغنه كوچب جنازه ننگ آرط داغى اونك ياق تو تقاسن اونك ايتك باشنكا قوبوتيش) بعد اون آدوم مقدارى بار غاچ آلغى ياغنه كوچب جنازه ننگ اونك ايتك باشنكا قوبوتيش) بعد ينه اون آدوم مقدارى بار غاچ آرقه كوچب صول ياغنداغى تو تقاسنى صول ايتك باشنكا قوبوتيش حاصل هر قايجاننده اونار آدوم بارى قرق آدوم بار و ثوابلى راق چونكه حد ينده كلمشدر من حمل جنازه ار بعين

خطوة كفرت عنه اربعين كبيرة (يعنى بيغمبر عليه السلام ايتدى بر من جنازه فى قرق آدم كوتر ب
 بارسه اول من ننگ قرق اولوغ كناه لاري يار لقانور ديو (۱۳) ويسرعون بها لاخبيا والمشى خلفها احب
 وكره الجلوس قبل وضعها ويأجد القبر ويدخل الميت فيه مما يلى القبلة جنازه كوتر وچيلر آشغوب بارور
 امايو كتر ب جو ژرطب بارماسلار جنازه آرطندن ايبارب بارو كوركام و ثوابلى اش اما آلدان بارو مكر وه
 ميتنى لخد كا قويماسدان اول اولطر ومكروه قويغاچ اولطر ودرست قبر كالد ياصلور هم ميتنى لخد كا قبله
 طرفدان قويولور (۱۴) ويقول واضعه بسم الله الرحمن الرحيم وضعناك وعلى مله رسول الله سلمناك ويوجه الى القبلة
 وتحل العقدة ويسوى اللبن وسيجي قبرها لا قبره ميتنى لخد كا قويوچى بسم الله الرحمن الرحيم وضعناك
 وعلى مله رسول سلمناك ديور لخد اچنده باشنى قوياش باطوشى طرفنه آياق لارين قوياش چقوشى طرفنه
 قويوب اونك ياغنه راق يا تقرب يوزنى قبله طرفنه ايلندى قويغاچ بيلوچ لرين چيشار بعد پشمان كر بچ
 ياقامش ايله لخد آوزين تيگن قيلنور (خاتون لار قبرى ننگ اوستون لخد تيگن بتر كنجيه چارشاو كى
 نرسه ايله پرده لب طورلور ايرلر قبرى پرده لنماس (۱۵) وكره آلاجر والحشب ويهال التراب ويسنم
 القبر) لخد آوزين پشكن كر بچ يا آغاچ ايله طومالاؤ مكر وه لخد آوزين طومالاغاچ قبر قازغانده چقغان
 توفراق ايله كوملور چيتدن توفراق كلترماس قبر اوستون يريرله بر تيگن قلنماس بلكه تسنيم قيلنور
 يعنى صرتلاب اويب كلترلور *

۲۵ فصل الشهيد

(۱) الشهيد هو مسلم طاهر بالغ قتل ظلما ولم يجب به مال ولم يرتث (شهيد شريعة ده شول جنازة دن
 حبض دن نفاسدان پاك ظلم برلن اولتور لكان بالغ مسلمان هم اولتور وچى كا موى اولتور وسيملى مال يعنى
 دية تولو و واجب بولسه هم صوغش صفندان كوچر لكان لكدن اولهسه شهيد بولور توبنده ذكر قيلنه چق
 شهيد حكم لرى يورتلور (شريعة ده اولتور و دورت تورلى برى قتل عمد يعنى يورى اولتور و اولتور وچى
 اولتر لمشنى غالبا صوغان صورته اولتره تورغان نرسه برله مثلا بر او بر او فى قاج برلن چاؤب صوغب اولترسه
 ياكه ضرطاش يا آغاچ برله صوغب اولترسه بويورى اولتور وبولدر حكى اولتور وچى كناه كار اولمق
 اولتور وچنى اولتور لمش اورننه اولتر مكد (اما كفارة هم مال واجب توكل اشبو قتل عمد ده اولتر لمش
 شهيد بولدر ايكتچى قتل شبه عمد يعنى يورى اولتور و كا اوغشاشلى اولتور ودر يعنى اولتور وچى اولتر لمشنى
 كشى اولتر ماسلك آغاچ ياطاش برلن صوغب اولتور مكد جر حكى اولتور وچى كناه كار اولمقدر هم
 دية تولر بعد كفارة تولر بو صورته اولتر لمش شهيد بولماس (اوچونچى سى خطأ اولتور ودر مثلا اولتور وچى
 بر كيك كاوق ملطق آتقنده يانكلش كشى كا تيسه بو قتل خطائى بولدر حكى كفارة هم دية تولمكد در
 ميت شهيد بولماس (دورتچى سى بر سبب برلن اولتور ودر مثلا بر كشى قازغان قيوغه قوشب اولسه بو قتل
 بالنسب بولدر حكى قيو قاز وچى غه دية واجب بولور اكر اوز ملكنده قاز ماغان بولسه يعنى كشى ملكند
 اذنسر قازغان بولسه (۲) فينزع عنه غير ثوبه ويزاد وينقص ليتم كفته شهيد ننگ اوستندن كين لككا
 صلاحيتلى بولمغان كيم لرى يعنى طون چيكن بورك ايتك چيتك كى لرى صالدرلور (كولمك

اشطاننی صالدرلماس کفن کایتماسلک بولسه طولطرلور آرتقی بولسه صالدرلور (۳) ولا یغسل ویصلی علیه وینقن بدمه شهید باشقه میت لرحبی یؤلماس مکز نجس اعضالارین یؤوی پاکلانور جنازه نمازی او قولور فان لاری برله برکا کوملور (۴) وغسل من وجد قتیلا فی مصر لم یعلم قاتله او جروح وارث بان نام او اکل او شرب او عولج او آوی خیمه او نقل من المعركة میا اوبقی عاقلا وقت صلاة شهرده یاقر به ده طابلمان اولوک ننگ اولتروچسی بلنمسه (یا صوغش صفنده جراثینکچ کوچرلسه یا آشاسه یا چسه یادارو ایتمسه یا چا طرغه کولکاکه قویولسه یا که صوغش صفندان تریک کوینجه کوچرلسه یا که بر نمازوقتی مقدارنی عقلنی بولوب طورسه (یا که بربر دنیا شی برله وصیه ایتمسه یو قولور جنازه نمازی او قولوب کوملور (۵) وان قتل لبغی او قطع طریق غسل ولا یصلی (انرده پادشاهدان باش تارتقانی اوچون یا که یول طالاغانغی اوچون اولترلسه یو قولور نماز او قولماس *
(۲۶) فصل صلاة الخوف

(۱) اذا اشتد خوف العدو جعل الامامه نحو العدو و صلى باخرى ركعة في الثنائى و ركعتين في غير ه و مضت

هنه البه و جاءت تلك الاخرى و صلى بهم ما بقى و سلم الامام و عد و مضت هذه اليه و جاءت اخرى و اتمت بلا قراءة ثم الاخرى بها (نمازی وقتنده جماعه برله بتونلاى برکاجیلوب او قوغان تقدیرده دشومان کلوب باصودان قور قنچ بولسه امام قومنی ایکی اولوش کا بولر (بر اولوشن دشومان طرفنه قارشى طوررغه بیارر قالغانی ایله نمازغه کرشر ایکی رکعتلی نماز بولسه او یوغان لاریله بررکعه او قوغاچ سجده دن صونک او یوغان قوم طورب دشیمانغه قارشى طوررغه کیتارلورت رکعتلی بولسه ایکی رکعه او قوغاچ کیتارلر (بعد بولار باروب یتکاج دشیمانغه قارشى طورروچی لاریله امامغه کلوب او یورلار آنلار کلوب یتکاجه امام اولطرب کوتب طوررکلوب یتکاج ایکی رکعتلی نمازده ایکنچی رکعه ننگ دورت رکعتلی ده اوچونچی ننگ قرائتن اوقی باشلار بعد بوقوم ایله امام اوزنی ننگ نمازین تمام قیلوب سلام بیرکاج قوم سلام بیرمیچه طورب دشیمانغه قارشى طوررغه کیتارلر بعد آنداغی قوم کلوب قالغان رکعتلرنی تمام قیلوب سلام بیرکاج دشیمانغه قارشى کیتارلر (آنک طوروچی قوم کلوب یینه نماز لاری ننگ قالغان قدر یسن تمام قیلوب سلام بیرکاج دشیمانغه قارشى طوررغه ایبداشلر یینه باروب قوشلورلار امامغه اولکی رکعتن او یوچی لاری قالغان قدر یسن امامدان باشقه او قوغاننک قرائتن باشقه او قورلار لاحق اولدقلر یچون (اما ایکنچی یا اوچونچی رکعتده اولوچی لار قالغان قدر یسن امامدان باشقه او قوغاننک قرائت برلن او قورلار مسبوق اولدقلر یچون اما امام مسافر بولسه قوم ننگ بعضی مقیم بعضی مسافر بولسه لاری امام قوم ننگ اولکی یارطسیله بررکعه او قوغاچ قوم طورب کیتارده ایکنچی یارطسیله یینه بررکعتن او قور قوم دشیمانغه قارشى باروب طوررغاچ اولکی یارطی کلب مقیم لری اوچ رکعه مسافر لاری بررکعه قرائت سز او قورلار بونار دشیمانغه قارشى طوررغه بارب یتکاج آنداغی یارطی قوم کلوب یینه مقیم لری اوچ رکعه مسافر لاری بررکعه او قوب سلام بیررلر بعد دشیمانغه قارشى طوررغه بونالورلر (۲) وان زاد الخوف صلوا رکبانا فرادى بايماء الى اى جهة قدر و ا و یفسدها

القتال والمشى والركوب (دشمنان قور قئج بیکراک آرتق بولسه حتی آطلارندان ده توشو ممکن بولسه
بالغن بالغن آطلارندان توشیچه کنه اشاره برلن کوچلری بتکن طرفه یونلب او قور لار آط اوستنده کی
نمازی صوغشو یوروهم آطلانو بوزار (یعنی دوشماندان قاچوب یورسه یا که نمازی باشلاغاچ آطقه آطلانسه
نمازی بوزلور اما دوشمانغه یوروسبیلی هم نمازغه کر شکاچه آطقه منکان بولسه نمازی بوز لماس

(۲۷) ﴿ الصلوة فی الکعبة ﴾

(۱) صح فی الکعبة الفرض والنفل ولو کان ظهره الی ظهر امامه لالمن جعل ظهره الی وجه الامام کعبة الله نذک
اچنده فرض هم نفل نمازی او قودرست کرچه آرقاسی امامی نذک آرقاسنه طابا طورسه اما آرقاسی امامی نذک
یورینه طابا طورسه درست توکل یوزی امامی نذک یورینه طابا قاراب او قوم کعبه اوستنده او قوم کروه
(امام شافعی قاشنده فرضه نفلده درست توکل امام مالک قاشنده نفل درست فرض درست توکل (۲) وان اقتدوا
حولها وبعضهم اقرب اليها من امامه صح ان لم یکن فی جانبه قوم کعبه نذک اطرافندن طورب امامغه اویوسه لار
امام هم قوم طشده بولسه لار اویوچیننک بعضی کعبه کا امام دنده یقینراق بولسه ده نمازی درست اکرده
امام دن یاقن راق کشی کعبه نذک امام تورغان جانبنده بولسه امام جانبنده بولسه درست توکل اوشانداق
امام کعبه نذک اچنده طورب قوم طشده طورب اویوسه لار نماز لاری درست اکرده کعبه ایشکی آچق بولسه
﴿ ۲۷ کتاب الزکوة ﴾

(۱) لا تجب الاعلی حر مسلم مکفی مالک ملکاتاما لنصاب نام وهو اما بالثمنیة او السوم او نية التجارة مع الحول
فاضل عن حاجته الاصلیة وعن دین مطالب من عبد زکوة کشی کا بیراسی بورچندان اوسه تورغان حاجة
اصلیه سندن هم کشی کا بیراچک بورچندان آرتوق نصاب قدری مالنی کامل ملک برلن ملککنان آزاد
مسلمان مکفی یعنی عقللی بالغ بولغان مسلمان غه غنه واجب (اوسه تورغان مال بولو آچه بولو برلن بولور
یا که یارطی بلدان کوبراک یاپاننده اوطلاب یوزی تورغان حیوان لار بولور (یا که طابش کیترو نبتی
برله تصرف قلنه تورغان مال بولور کرک نندی مال بولسون (بس اوشبواوچ تورلی مالغه مالک بولوب
یل ایلنکاچز گاه بیر ونیش بولغان توبتک ذکر قلنه چق یدی تورلی مصارف نذک کلسنه یا بعضسنه بیر واجب بولور

(۲) فلا تجب علی مکانب ولا بعد الوصول لایام کان ضمرا کمفقود و محجود بلا حجة و ماخوذ مصادرة بس زکاة
مکاتب کا واجب توکل کرچه بای بولسه ده قولنداغی مالی کامل اوز ملکنده بولمغانلقی اوچون (اوشانداق
اوزی نذک تصرفندن کیتوب سنکره کوبهو آرمو یلدن صوتک اوز قولنه قایتقان مالندان واجب توکل (یوغالغان
یا قایقان یا آداشقان قلدان (بورچ آلوی طانغان مالدان زکاة واجب توکل (اکرده بورچ بیروی نذک
اثبات قلو رغه نه شامدی نه غیردی دلیلی بولمسه هم قولندان کوچلب عصبلب آلتغان مالدان قولنه کیری
قایتقانان صوتک بودورت صورت نذک هیچ قایوستنده اوتکن وقت لاری اوچون یعنی قولندان کیتوب
تورغان وقت لار اوچون واجب توکل اما قولنه قایتوب کرکان وقتدان صوتک یل ایلنکاچ یا که باشقه
مالندان زکاة بیر وقتنده واجب (اوشانداق بورچ ایاسی یعنی نصاب اییاسنه بیر اچاک بار کشی طانسانده
واجب هر قمان اثبات قیلا آلسه بورچ آلوی طانغان صورتنده کرچه تولی آلماسلق جاری بولسه ده اول

مالدان زكاة واجب (٣٠) و شرط النية وقت الاداء والعزل الا ان يتصدق بالكل زكائني بمركان وقتده
يا بمركا تشليسن آيروپ قويغاند نية قلو شرط اما بتون مالن صدقه ياهبه قبلسه نية شرط توكل نية قبله مسده
فرض اوستندان توشار (٣٤) ويحب في كل خمس من الابل شاة توه نيك هر بشسندان يكرمي دوزت كچه
برار قوي واجب يعني (بش توه دان تو قرغه چا بر قوي) اون دن اون دورتكچه ايكي قوي اون بشدن
اون توقز غاچه اوچ قوي (يكرمي دن يكرمي دورتكچه دورت قوي) (٥) ثم في خمس وعشرين بنت مخاض وفي ست
وثلاثين بنت لبون وفي ست وار بعين حقه وفي احدى وستين جذعة (يكرمي بشدن اوتون بش كچه بر بنت
مخاض يعني برياش تولغان توه ببر واجب) اوتون آلطيدان قرق بيشكچه بر بنت لبون يعني ايكي
باش تولغان توه ببر واجب (قرق آلتى غه تولغاچ آلتش غاچه بر حقه يعني اوچ باش تولغان بر توه
ببرو واجب) آلتش بردن يتمش بش كچه بر جذعة يعني دورت باش تولغان بر توه ببرو واجب
(٦) وفي ست وسبعين بنت لبون وفي احدى وتسعين هقتان الى مائة وعشرين (يتمش آلتى دن توقسان
غاچه ايكي بنت لبون واجب) توقسان بردن يوز يكرمي كچه ايكي حقه واجب (٧) ثم في كل خمس شاة وفي
خمس وعشرين بنت مخاض وفي مائة وخمسين ثلث حقاچ يوز يكرمي دن آرتقاچ آرتقاني نيك هر بش توه سنه
بر قوي يكرمي بش كچه (يكرمي بش دن بر بنت مخاض اولكى يوز يكرمي ايله يوز ايللى كا تولغاچه
(يوز ايللى دن اوچ حقه (٨) ثم تستأنف كالاؤل فيز ادقي كل ست وار بعين الى خمسين حقه صكره آرتسه
ينه باشدان آلتور آرتقاني قرق آلتى غه تولغاچ بر حقه بپرلور ايللى كچه آندان آرتقاچ ينه باشدان
آلتور يعني بش توه دن بر قوي بپرلر وهكندا حاصل يوز توقسان آلطى دن دورت حقه بپرلور ايكي
يوز كچه ايكي يوز دن آرتقاچ باشدان آلتور اولكيچه ايكي يوز قرق بش دن بش حقه ايكي يوز ايللى كچه
ايكي يوز ايللى دن آرتسه ينه باشدان آلتور ايكي يوز توقسان آلطى غه چه آندان آلطى حقه اوچ يوز كچه
(٩) وفي ثلاثين من البقر تببع او تبعة وفي اربعين مسن او مسنة ثم في كل ثلاثين تببع او تبعة وفي كل اربعين
مسن او مسنة صبر نيك نصابى اوتون دن بر تببع يعني برياش تولغان طانايابا او كوز واجب (اوتون توقز غاچه
(قرق دن ايللى توقز غاچه بر مسنة يعني ايكي باش تولغان بر صبر واجب آلتش دان سكسان توقز غاچه ايكي
تببع) بعد هر اوتون صغردان بر تببع (قرق غه تولغاچ بر مسنة يتمش دن بر تببع بر مسنة (١٥) وفي اربعين
ضانا او مغز اشاة وفي مائة و احدى وعشرين شاتان وفي مائتين وواحدة ثلث شياه وفي اربع مائة اربع شاة ثم
في كل مائة شاة (قوي نيك نصابى قرق قويبدان يا قرق كچه دن يوز يكرمي كچه بر قوي واجب) يوز يكرمي
بردن ايكي يوز كچه ايكي قوي واجب (ايكي يوز ده بردن اوچ يوز توقسان توقز غاچه اوچ قوي واجب) دورت
يوز دن دورت قوي واجب (بعد هر يوز دن بر قوي واجب قرق دن كيم دن زكاة يوق (١١) وفي كل
فرس من الاثان او المختلطة دينار اور ربع عشر قيمتها نصابا) آط لاردان زكاة ببر واجب هر چقان بايطل
لار غنه بولسه لار) ياكه آيغزلى بايطل الى قاتش بولسه لار اما آيغز لار آلاش لار غنه بولسه واجب توكل زكاة

بیر کاند آط ایاسی اختیار لی در هر آطدان بر دینار یا اون درهم بپیرر (اون درهمی بر صوم قرق تین کا توغری کپله) یا که آطننک حقن قویدرب حقن نصابقه بتارلک بولسه حقن ننگ قرق اولوشندن بر اولوشن بپیرر (۱۲) ولا تجب الا فی السائمة ای المكتفیه بالرعی فی اکثر الجول زکاة باپانده یازطی یلدان آرتغراق آیاتی

آستنده غی آزی برلن آن قلانغان حیواندان غنه واجب (۱۳) ولا فی الصغار الا تبعاللا کبار ولا فیها یعمل یاشی طولمغان حیوان لاردان زکاة واجب توکل مکر اولولارینه غنه ایارتب یعنی یاشی طولمغان لارینه قاتش بولمغان صورتده هر قایوسندان واجب اش اوچون آصرالاتورغان حیوان لاردان زکاة واجب توکل کرچه بیل ننگ کوبیراکنده آیاتی آستنداغی آزی برلن آن قلسه لارده (۱۴) والواجب الوسط فان لم

یوجد یاخذ العامل الادنی مع الفضل والاعلی ویزد الفضل حیوان دان زکاة بپیر کاند یوقارینه ایتمکچه یاشلرین توغری کترب یخشیلقدنه ناچارلقدنه اورطاپاسن بیرو واجب (اما اورطاپاسی بولمسه عامل زکاة یعنی پادشاه طرفندن زکاة جبو اوچون قویلمغان توره حیوان ننگ ناچار لارین آلوده اورطاپچه حیوان لارغه برابر کلسون اوچون یینه اوستاتر (یا که یخشیسن آلوب اورطاپچه برابرینه قالسن اوچون آرتقان قدری سننگ بهاسن یا که حیوانن حساب قیلوب قایتارب بپیرر (۱۵) ونصاب الذهب عشرون مثقالا والفضة

مائتا درهم کل عشرة سبعة مثاقیل فیجب ربع العشر معه ولا اوتبرا آلتون ننگ نصابی یکر می مثقال دن یازطی مثقال آلتون بپرو واجب کمش ننگ نصابی ایکی یوز درهم هر اون درهمی یتدی مثقال در بر مثقال قر لاری قویر قلازی بولمغان یوزار په بر درهمه یتمش آریه آغر میدور (او رص یوز طنداغی یکر می تین لک کمش بز مثقال کلسه اون دورت تین کمش بر درهم بولاد بویبله بولسه کمش یکر می سکن تنکه لک بولسه نصابقه طولایکر می سکن تنکه دن یتمش تین کمش زکاة تیش بولا آلتون ننگ مثقالی بشار تنکه دن ایکی یوز تنکه لک آلتونی بولغاچ ایکی صوم ایلیلی تین بیرو واجب بولور (حاصل آلتون ایله کمشدن کرک قویغان بولسون لاردینار درهم صاوت لار کبی (کرک قویماغان بولسون

اوندن بری ننگ دورتدن برین بپرو یعنی قرقدان برین بپیر واجب (۱۶) وفی کل غمس ز ادعلی النصاب بحسابه نصابدان آرتقای نصاب ننگ بشدن بری قدری بولسه یعنی آلتون دورت مثقال بولسه کمش قرق درهم بولسه اولکیچه قرقدن برینی حساب قیلوب بپیرلور (اگرده آرتقای بشدن بردن کیم بولسه آرتقاندن هیچ نرسه واجب توکل) (۱۷) ويعتبر الغالب وان غلب الغش یقوم آلتون ایله کمش صرف غنه بولمسه بلکه جبر یا باقر یا غیر بری نرسه قاتشقان بولسه کوبیرا کنه اعتبار قلسور کمش یا آلتونی یازطی سندن آرتغراق بولسه واجب کیم بولسه آلتون کمش حسابندن واجب توکل بس باشقه طاوار لار منزله بولغانلقدان سودا گز لاردان بها قویدر لور بهاسی نصابلق بولسه یعنی ۲۸۰ تنکه لک بولسه زکاة واجب هر قمان تجارة فی نية قیلسه اما قیلسه هم نصابقه بولمسه واجب توکل (۱۸) لافی غیر مامر الابنية التجارة عند ثملکها بغير الارث اذ بلغ قیمته نصابا من احدیها انفع للفقیر مذکور بیل کوبیراکنده

آیات آستنداعی آزدان اوطلی طورغان حیوان لاردان آلطون کمشدن باشقه مال لاردان زکاة واجب توکل مکر تجارتنی فایدا کورونی قصد قلغان مالدان واجب گرچه تجارة قبلسه ده هر چنان اول مالنی ملک نومیراث غه قیبب بولسه یعنی ملک نما کی اختیار سز بولسه بلکه اوز اختیار ی برله بولسه حاصل میراثدان تیکان مال دن زکاة واجب بولاتورغان مال جنسندن بولسه یعنی آلطون کمش حیوان سائیه بولسه بلکه باشقه مال بولسه تجارة نی نیتلؤ برلنگنه زکاة واجب توکل ناشول مالنی تجارة ده تصرفی طوبی یا صاتی یا بالغه بیرمی طوبی امامیراثدان باشقه سبب برله ملک لکان مالدان تجارة نی نیتلؤ برلن واجب هر چنان قیمتی آلطون ایله کمش ننگ فقیر کافیدالی راغی ننگ بهاسنه چاغشدر ب قاراغانده نصاب غه بولسه حاصل بوز مانده کمش بهاسنه قویغانده فقیر کافیدالی راق چونکه بها قویغان مال کمش بهاسنه قویغانده یکر می سکر تنکه لکی نصابه طولادر اما آلطون بهاسنه قویغانده ایکی بوز تنکه لک مال بولور غه کرک بولادر (۱۹) و يجوز دفع القيم فی الزکوة و الفطرة و الکفارة و العشر و النذر زکاة ننگ فطره صدقه سی ننگ عشر ننگ کفارة ننگ نذر ننگ واجب بولغان مقداری ننگ قیمتارین بیرو درست (۲۰) و الهلاک بعد الحول یسقط الزکوة بحصته یل تولغاچ زکاتی اوتالمکان مال ننگ کلسی یا بعضی هلاک بولسه هلاک بولغان قدری ننگ زکاتی اوستندن توشار گرچه واجب بولغاندان صونک اوتاؤدان مانع شرعی بولغان بولسه ده مثلا برهن کایکی بوز تنکه دن بیش تنکه زکاة واجب بولغاچ بر بوزی هلاک بولسه بوز صومدان غنه زکاتن ایکی صوم ایلی تین بیرو (۲۱) و الزکوة فی النصاب لا یعفو فیجب بنتی مخاض ان هلیک بعد الحول خمسة عشر من اربعین زکاة نصاب دان واجب عفودان واجب توکل بیس بولای بولسه قرق توه دن اون بشی هلاک بولسه بر بنت مخاض یعنی یکر می بش توه دن واجب بولغان بر یاشلیک بر توه بیرو گرچه اولده قرق توه دن بیرو واجب بولغان بر بنت لبون یعنی ایکی یاش تولغان توه بیرو واجب بولغان بولسه ده اون بش ننگ هلاک بولماقی سببلی ساقط دور اوشاندای قرق قویدان بوز یکر می کچه بر قوی واجب ایردی (بر من ننگ بوز قوی بولسه زکاتی واجب بولغاچ آلطوشی هلاک بولسه همان بر قوی واجب عفو قدرسی کنه هلاک بولور برلن ساقط توکل نصاب بار وقتیک زکاتنی بیرو (۲۲) و یضم المستفاد وسط الحول الی نصاب من جنسه و الذهب الی الفضة نصاب قدری مالی بولغاندن صونک یل تولغاچه قوشلغان فاید اوزی ننگ جنسداشنه قوشلور مثلاً بر اوننگ یل باشنده اوچ بوز درمی بولسه یل تولغاچه یینه اوچ بوز درم فایدا کورسه گرچه بوفایدانی ایرته کایل طولا دیکان کوننی کنه کورسه ده آلطی بوز درم دن زکاة واجب (اوشاندای یل اچنده حاصل بولغان آلطون کمش نصابنه قوشلور هر چنان آلطون ننگ اوز نصابی بولغان بولسه هم کمش حاصل بولسه آلطون نصابنه قوشلور یل باشنده کمش ننگ اوز نصابی بولغان بولسه (۲۳) و العروض الیهما بالقيمة لا یتام النصاب یل تولغاچه حاصل بولغان هم تجارة نیتی متعلق بولغان عروض دن یعنی آلعون کمش سواثم کا باشقه مال لاردان بها قویدر لوب نصابنی طولطرو اوچون آلطون غه یا کمش کا قوشل زکاة بیرو هر چنان اوزی ننگ جنسداشی ننگ نصابی بولماسه (۲۴) و نقصانه فی اثناء الحول هدر (بر من یل باشنده نصابنی

مالک بولسه بعدیل اور طاسنده کیمسه یابتونلای بیسه بعدیل طولغان کوننک ینه نصابنی مالک بولسه زکاة واجب یل آراسنک مالک بولماوی اوستندن توشرمی هم معتبر توکل (۲۵) و جاز تقدیمها حول اواکثر و نصب لندی نصاب) بر بیلق هم کوب یل لقرکانلارنی اول بیر و درست هم بر نصابنی مالک بولغان کشی ننگ کوب نصاب لار اوچون بیرب قویماقی درست امان کانی بیر لکان یل لاری اوتماسدان اول مالسن قالسه بیرکان زکانلارنی فقیردن فایقارب الا آلهاس *

﴿ ۲۶ ﴾ فصل نصب العاشر

(۱) وينصب العاشر على الطريق لاخذ زكاة التجار فيأخذ من المسلم ربع العشر ومن الذمی ضعفه (سوداگرلارننگ زکانن عشرين آلور اوچون پادشاه طرفندن عاشر یا که عامل زکاة یعنی زکاة عشر جیوچی قوره قویولور) اوشبو توره مسلمانان مالی تنک اوندان بری ننگ دورتن برین یعنی قرقدان برین آلور امانی دان یعنی مسلمان قول آستنک بیعت بیرب طوروچی کافردن مسلمان دان آلغان قدری ایکی اولوش آلور یعنی یکر می دن برسن آلور (۲) و صدق مع الیمین ان انکرا حول اوالفراغ من الدین اواذ عباداه الی عاشر آخر یعلم وجوده اوالی فقیر فی غیر السوائم امام مسلمان هم ذمی نصاب ننگ یلی طولوینه یا بورچ لارندان آرتولارینه انکار قبلسه لار یا که بو عامل کا معلوم بولغان ایکنچی عامل کا بیرونی دعوی قبلسه لار (یا که سوائم دن باشقه یعنی یا پانده آن فلانا تورغان مالدان باشقه ننگ زکانن فقیر لار کا بیرکانکنی دعوی قبلسه لار - عامل زکاة مال اییاسن آنط ایتندرز بیر دک دیب آنط ایتمسه لرسوز لری راستقه توتولور زکانلارین آلهاس) اما آنط دان باش طارطسه لار آلور (حیوان لاردان قیشلی بولغان زکاننی فقیر لار کبیرونی دعوی قیلوب آنط ایتمسه لرده قبول قلماس چونکه حیوان لار زکاننی مصارفته طابشر و پادشاه اشی (۳) ومن الحربی العشران لم یعلم ما یاخذون منا وان علم اخذ مثله ان کان بعضا ولم یاخذ منه ان لم یاخذ و امانا) حربی دن یعنی باشقه مملکت دن مسلمان مملکتنه کرکان کافردن اوندان برنی آلنور اکرده آنلار ننگ مملکتنده بز دن چققان کشی ننگ مالندان کوببو آرمو آلغانقلاری بلنمسه اما بلنسه آنلار آلغان قدری آلنور هر قجان آنلار بز دن چققان کشی ننگ مالی ننگ کلسنی آلهاس لار بعضسنی گنه آلسالار اما آنلار بز دن چققان کشی ننگ کلنی مالنی آلسالار آلاردان چققان کشی ننگ مالنی هیچ ده آلهاس اوشانداق بز دن چققان کشیدن هیچ ده آلهاس لار آنلاردان چققان کشیدن هیچ ده آلهاس (۴) و عشر عمر الذمی لاغزیره (و لا امانة) و عشر الحربی ثانیاً قبل الحول جائیاً من داره ذمی کافر ننگ تجارة اوچون بولغان عمر نندن یکر می دن بری ننگ قیمتن آلنور دونکفر نندن هیچ نرسه آلهاس (امانه مالدان زکاة آلهاس) حربی کافردن کلکان صاین عشرنی یعنی اوندن بر زکاننی آلنور کرچه یل اچنده بش اون مرتبه کلسه ده (۵) و خمس معدن ذهب او نحوه وجد فی ارض غراج او عشر و یاقبه للواحد ان لم تملك الارض و الا فلما لکها خراجی یا عشری بر ننگ آستندن طابلغان معادن دن یعنی کشی کو فیجه الله تعالی یار اطوی برله بولغان آلتون کیمش تپهر قورغاشن جبر باقر قالای تری کیمش کبی اوطن ایزی تورغان نرسه لردن نصاب غه طولماسه ده هم بر یل طولماسه ده

بشدن برنی آنور قالغان دورت اولوشی طابوچیغه بولور هر قچان بر باشقه کشی ننگ ملکنده بولسه اما بر کشی ننگ ملکند بولسه قالغان دورت اولوشی بر اییاسنه بولور (خراجی هم عشری بر لر یاقنده بیان قیلنور (۶) ولاشی ء فیه ان وجه فی داره فی ارضه روایتان معدن اوز یور طندن طابلسه هیچ شیء بیرو واجب توکل یعنی بش دن بر واجب توکل اما آلتون یا کوش بولسه هم حاجه اصلیه سندن آرتقانی نصابغه طولارلق بولسه فرقدن بری بل تولغاچ واجب معدن اوز برندن طابلقان صورته یکی روایه بار یعنی بر روایه کا بناء خمس واجب توکل بر روایتان واجب (۷) ولا فی لؤلؤ و عنبر و فیروزج و عد فی الجبل لؤلؤ معدن یعنی در یالار توپنده صدی اچنده یار اطلغان ینجودن (عنبر دن یعنی عنبر اسملی خوش بویلی نرسه دن هم فیروزج دن یعنی فبره دن بش دن بر واجب توکل (عنبر دیدکی نرسه دینککرده یار اطلب صوقور بینه چققاچ آدمی لر الله کرر خوش ایسلی بر نرسه در ابو علی سینا تعریفنه بناء دینککر توپندکی چیشمه دن چققان نرسه در دینککر ننگ قر بینه چققاچ آدمی لر قولنه توشار (اوشانداق یاقوتدن آحاق دان وغیری طاش لاردن بش دن بر واجب توکل لا خمس فی الحجر حدیثیچون (۸) و کنز فیه سمة الاسلام کاللقطة) و ما فیه سمة الکفر خمس و باقیه للواجدان لم تملک الارض و الا فلا تحتطله ای المملک فی اول الفتح بر آستندان کشی کومکان خزینه طابلسه اول مالدیه اسلام علامتی بولسه لقطه منزلندن در یعنی بازار لارده مسجد اشکلری توپنده اعلام قیلنور ایاسی طابلسه طابوچی فقیر بولسه اوز نینه صرف قبولور بای بولسه تلسه صدقه قبولور هر ایکی صورته صونکندن ایاسی طابلا قالسه تولار (اما کافر علامتی بولسه بشدن بری خزینه کا آنور قالغان دورت اولوشی طابوچی غه بولور هر قچان بر ننگ اییاسی بولسه اما بر ننگ اییاسی بولسه مذکور برنی کافر لر قولندان آغان وقتده پادشاهدن یاز و برلن ملکنوچی مسلمان غه بولور اوزی بولسه وارث لرینه بولور کرچه بویر ایکنچی کشی کا صانلقان بولسه ده صانوب آلوچی غه بیر لهاس اما پادشاهدان یاز و برلن اول ملکنوچی ننگ وارث لری هم طابلسه بیت المالغه آنور بعض روایتده اول برنی مالک مسلمان لار ننگ معلوم لری ننگ اینک یوقار غسنه بیر لور حاصل آندان اولکی خو جاسی معلوم بولماس (۹) ورکان صحراء دار الحرب کله لم تستامن وجهه (وان وجهه فی دار منها رده علی مالکها کافر مملکتی ننگ بری آستندان طابلقان معدن کرک کنز بولسون کلسی طابوچی مسلمان غه بولور اکرده بر بر کشی ننگه ملکنده بولسه اما کرچه بر خر بی ننگ بولسه ده ملکنده بولسه بر خو جاسنه بولور (۱۰) وان وجد رکاز متاعهم فی ارض لم تملک خمس و باقیه للواجد اسلام علامتی ننگ هیچ کشی ملکتمکان برندن کافر لر کومکان متاع یعنی آلتون کمش دن باشقه مال طابلسه بشدن برنی بیرو واجب قالغانی طابوچی غه بولور (اما بر کشی ملکنده بولسه مسلمان لار قولنه کرکاج پادشاه طرفندن یاز و برلن اول ملکنوچی کا بولور اول ملکنوچی اوزی بولسه وارث لرینه بولور وارث لری طابلسه بیت المالغه آنور (۱۱) و فی غسل ارض عشریة اوجبل و ثمره عشر بر ننگ هم طاع بالندن و دعی طاع ننگ یمشندن نی بار چققانند ان عشر یعنی اولن ان بر واجب کرچه آن غنه چقسه ده (اما امام محمد قاشنده بال بش فرقدن کیم بولسه عشر واجب توکل فرق دیگانی اوتوز آلتی قداق بولادر بش فرق دورت هبوط یکرعی قداغه توغری کله (۱۲) و ما خرج

من الارض وان قل عشران سقاء سبح او مطر الافى نحو عطب (و نصف عشران سقى بغرب اودالیه بلارفع مؤن
الزرع عشرى یرنک یردن اوسوب چققان هر ایکنندن یرشدن آرغنه بولسه ده اوندن بری واجب کرده
یعفور صوتی ایله صوغار لسه (یا سیح ایله یعنی یلتنک کو بر اکنده یلغه لردان آرق لاردان آغوب کبله
تورغان صوتی ایله صوغار لسه - (اما غرب ایله یعنی صوت لاز میچکه لر برلن طاشت صوغار لغان ایکنندن
هم دالبه ایله یعنی حیوان ایله چقر لاز ایله طاز طدر ب صوغار لغان ایکنندن عشر ننگ یارطسی یعنی یکر میدن بری
واجب (عشر میرکنده ایگور اصخوط لازین هم چچو ایگن لرین طاشلامیچه یردن ی چققان ننگ اوندان برسنى
یا یکر میدن بری بیرو واجب (اوطون قامش شیکلی نرسه لردن عشر واجب توکل (۱۳) و ماء السماء والیتر والعین
عشرى عشرى یردا کی یغهور قیو چشمه در بالار صولاری عشرى بولادر اما خراجی یردا کی موند این صولار
خرایجدر (۱۴) و ماء انهار مفرها العجم خراجی و کذا الایهار الاربعة عند ابی یوسفی لاعند محمد قزل باش
پادشاهی کسری قاز تقان فرات در یاسی خراجی در (امام ابو یوسفی قاشنده دورت یلغه یعنی (جیحون
سیحون (دجله فرات خراجی در (اما امام محمد قاشنده بودورت یلغه ننگ صولاری عشریدر (حاصل ایکن
عشرى یرده عشرى صوبرله صوغار لسه عشر واجب اما خراجی صوایله صوغار لسه خراج واجب (خراجی
یر ذمی قولنده بولسه خراج واجب گر چه عشرى صوبرلن صوغار لسه ده امام سلمان قولنده بولسه خراجی صوایله
صوغار لسه خراج واجب عشرى صوایله صوغار لسه عشر واجب (۱۵) وارض العرب و ما اسام اهل اوفتح عنوة
و قسم بین حبشنا و البصرة عشریه عربستان بری (و دخی خلقی اوز اختیار لاریله مسلمان لقیه چققان بر مدینه
کبی (هم قاج برلن قهر قلوب صوغش آلنوب مسلمان لارغه بولنپ اولشلکان یر (اوشانداق بصره
شهرى عشرى در (چونکه بصره عبر رضی الله عنه خلیفه زماننده رأسا مسلمان لار بنا قلغان شهر در
(۱۶) و السواد و العراق و ما فتح عنوة و اقر اهل علیه اوصالهم خراجیه سواد عراق یعنی بصره ایله کوفه کا تابع
قریه لر (هم عراق یعنی کوفه ایله بغداد (و دخی قهر برله مسلمان لار قولنه کرب خلقی اسلام دیننه کر میچه کنه
خلقى اوز اورننده جنیه یا صالح برله قالد لر لغان یر - خراجی در (سواد عراق ننگ خلقی فتح قلندغى وقتن
اسلام دیننى قبول قلغانلقلاری اوچون حاضرده گر چه مسلمان بولسه لارده همان خراجی در (۱۷) و موات احبى
يعتبر بقربه ارض موات یعنی ایکن چاچار کباب اوسر یر یارارلق ایتوب تور اتلسه مثلا اورمان ننگ آغاچ لاری
آرچلسه صارلق یر کیبتر لسه یا قنداغى شهر لر کا مملکت لر کا اعتبار قیلنور یعنی بوتون اتلکان یر کایا قنراق
یرننگ شهر ننگ یا مملکت لر ننگ یر لر ی عشرى بولسه بوهم عشرى بولور خراجی بولسه خراجی بولور
بس ایدل بوی بلغار مملکتى عشرى بولورغه تیش چونکه بلغار مملکتى اول ارض موات ایدى اورمانن
آچوب تور اقلدی هم ایکن ایکار کا صلاحیتلى قلندى و دخی بلغارغه یا قنراق مملکت بخاری شریف عشرى
چونکه هجرة ننگ توقسان بشتچی سنه سنده حضرت قتیبه النده فتح قلوب اهلی اسلام دیننى قبول
قلمش لاردر شوننگ اوچون عشریدر بلغار هم بخارا حکمنک بولوب عشرى بولادر (۱۸) و الخراج اما خراج
مقاسه کما یوضع ربع او نحوه و نصف الخراج غایة الطاقة خراج ایکی تورلی در بری خراج مقاسه ایکنچسنى

خراج موظف خراج مقاسمه شول بردن چقان ایکن ننگ دور تدن برنی یا که بشدن برنی آلمق کبی تعیین
 قلوب آلنور (خراج مقاسمه تعیین قلعغان برلردن بیر چچار کایراؤسن لانغانلقدن ایکن ایگلمسه یا ایگبده
 راصخو طندن فایداسی آرطماسه خراج آلوناس) بردن چقان فایداننگ یارطیسن آلو اینک کوب درجه سبدر
 یعنی فایداننگ یارطسن دان آرتق آلوناس (۱۹) واما موظف کهماوضع عمر رضی الله تعالی عنه علی السواد لکل
 جریب یمبلغه الماء صاع من بر او شعیر و درهم و لجریب الرطبة خمس دراهم و لجریب الکریم و الخلة متصله ضعفها
 ولما سواه و البستان ما یطیق خراج موظف شول حضرت عمر رضی الله عنه سواد عراق ننگ صو ایرشه تورغان
 جریبته یعنی چبرک دیساتنه کا بر صاع بغدادی یا آربه هم بر درهم آچه بیررکا تعیین قلماق کبی (رطبه
 جریبته یعنی اولن چچه تورغان جریب کا بش درهم تعیین قلماق کبی) هم کرم ایله نخل جریبته یعنی
 ویناغر ادلق هم خرما جریبته اون درهم تعیین قلماق کبی و دخی موندان باشقه لارینه مثلان عفران مامق جریبته
 اوسکان نرسه سی ننگ فایداسی کو تررک تعیین قلماق کبی اولجاؤلی برکا تعیین قلودر (جریب
 دیو آلتش من یعنی اوج بوط چچو ایکنی کره تورغان برنی ابتله) خراج موظف تعیین قلعغان بردن کرچه
 ایکن چچمه سه ده خراج آلنور هر چقان ایکن چچرکا صلاحبتلی بولسه (۲۰) ولاخراج لو انقطع الماء عن ارضه او
 غلب الماء علیها او اصاب الزرع آفة خراجی بردن صوکبلسه یا آرتق صوباصسه یا ایکن کچیکر تکا یا بوط
 کبی آفة ایرشسه شول یل ننگ خراجی توشار (۲۱) و یجب ان عطلها مالکها ایثار کا یاراولی خراجی برنی
 خوجاسی تعطیل قبلسه یعنی ایکن ایکمچه بوش توتسه ده همان خراج بولور (عباره سی وان عطلها بولسه
 اولی بولور ایدی (۲۲) و یبقی الخراج ان اسلم المالک او شراها مسلم من ذمی بریر کا اهلی کافر بولغانلقدن
 خراج قویلقانندان صونک اسلام دینته کرسه لرده یا که بر مسلمان ذمی دن خراجی برنی صاتوب آلسه اول
 بردن همان خراج توشماس (۲۳) وان شری الکافر عشریة من مسلم وضع الخراج ذمی کافر مسلمانندان عشری
 برنی صاتوب آلسه خراج قویولور *

﴿ ۳۰ ﴾ مصرف الزکاة ﴿

(۱) مصرف الزکوة الفقیر ای من له مال دون النصاب و المسکین ای من لاشی علیه و عامل الصدقة فیعطی بقدر
 عمله و المکاتب فیعان فی فکر قبته و مدیون لا تمکک نصابا فاضلا عن دینه و فی سبیل الله ای منقطع الغزات عند
 ابی یوسف رحمه الله و منقطع الحاج عند محمد رحمه الله و ابن السبیل ای من له مال لامعه (زکاة) عشر (فطره
) ندر کبی واجب صدقه لرنی اوستدن توشتر و اوچون بیرله تورغان کشی لریتی در (اول فقیر یعنی حاجه
 اصلیه سندن آرتق نصاب طولماساق قدری مالی بولغان کشی) ایکنچی مسکین یعنی هیچ نرسه سی بولمچه
 باری بر کوننگ آرتق بولوب یا که کوندن کونکا خدمت ایتوب نفعه لنه تورغان کشی (اوچونچی عامل
 زکاة یعنی پادشاه طرفندن واجب صدقه لاری خلق دن جبار اوچون قویلقان توره بو عامل زکاة کرچه بای
 بولسه ده معبشتنه بتاریک زکاة مالندن بیرلر یعنی پادشاه زکاة مالندان وظیفه بیرر (دورتمچی مکاتب یعنی

خو جاسندن اوزین جولوب آلوب آزاد فلورلق مال طابارغه یازو آلفان قلغه اوزین آزاد فلور مقیداری
بیر و درست کر چه چیه منکر کرک بولسه ده (بشچی بورچلی غه قولنداغی مالی بورچندان نصاب قدری
آر تها سلق بولسه) آلتچی الله یولندن قالغان کشی کا الله یولندن قالغان کشی امام ابو یوسفی مالی بتب
ضوغشقه بارا آلپچه یولده قالغان کشی دیگان (امام محمد حج یولنده فقیر بولوب مالی بتب قالغان کشی دیگان
(یدچی ابن سبیل یعنی اوزی ننگ ملکندن براق بولوب یاننده نفقه لکی قالغان کسسه کر چه عملکننده

نصاب قدری مالی بولسه ده (۲) فیصری الی الکل او البعض تملیکا لالی من بینهما (ولاد) اوز وجیهه (وعلوکه
(وعبداعتق بعضه) و غنی (وعلوکه) و طفله (وبنی هاشم) (و موالیم) (و لالی ذمی زکوة مذکوریدی توری
مصارى ننگ هر قایوسنه یا بعضسنه ملکندرب بیر لور اکرده زکاة بیر وچی برله آلوچی آراسنده طووشو
بولسه یعنی آلوچی بیر وچیکا آنا یا که با با ابی بولسه یا که بالایا بالاننگ بالاسی بولسه (هم زوجیه
یعنی ایرلک خاتون لق بولسه) (ودخی قلنه زکاة بیر و درست توکل (هم بعضی آزاد قلنغان قلنه درست توکل
(اوشانداق عامل زکاة یا مکاتب یا ابن سبیل بولمغان بایغه بیر و درست توکل (ودخی بای ننگ مکاتب بولمغان
قلنه (بای ننگ یاش بالاسنه) (بنی هاشم غه کر چه فقیر بولسه لازده بنی هاشم دن آزاد بولغان قل لارغه
(ودخی ذمی کافر کزکاة بیر و درست توکل حاصل بواون توری قوم کا بله طور ب زکاة بیر سه زکاتدان کیتماس
اوستندن فرض توشماس (۳) و جاز غیرها الیه زکاة عشر دن باشقه صدقه نی مثلا (فطره) (کفارة) (نذر

(نفل صدقه سنی ذمی کا بیر و درست (۴) و ات دفع الی من ظنه مصرفا فظهر انه علوکه یعبدها وان ظهر موانع
اخر لایعبد بر من نی زکاة ننگ مصرفی دیب ظن قبلوب بیزسه بعد زکاة آلوچی بیر وچی ننگ اوزی ننگ
قلنی ایگانلکی بلنسه قایتاروب ایکنچی مصرفنه بیرز اما ایکنچی مانع ظاهر بولسه مثلاً زکاة آلفان کشی (هاشمی
(یا بلی) یا آنا (یا بالایا ایگانلکی ظاهر بولسه قایتاروب آلاس هم زکاتدان کیتار اکرده بیر کان وقتده
پونلار نی زکاة ننگ مصرفی ایگانلکن تحری قبلوب بیر کان بولسه اما تحری دن باشقه بیر کان بولسه زکاتدان
کیتماس (۵) و ندب دفع مایغینه عن السؤال یوما زکاتنی بر کشی کا بر کون ایچنده صور انوغه محتاج سن

ایتوب یعنی بر کون کافقه لنور کا بتارنک ایتوب بیر و ثوابلی راق هم مستحب (۶) و کره دفع النصاب الی فقیر
غیر مدیون و تغلها الی بلد آخر الالی قریبه او اوج من اهل بلده بولچسن فقیر کانصاب قدری زکاة بیر و
مکروه اوشانداق ایکنچی شهر کا یا قریبه کا ایلتوب بیر و مکروه اما ایکنچی شهر دا کی قرنداشنه بیر و (یا که
یاط کشی کا بولسه ده اوزی ننگ شهرنده کی فقیر دن محتاج راقغه ایلنوب بیر و مکر وه توکل

(۳۱) فصل الفطرة

(۱) الفطرة من بروما یخذ منه و زبیب نصف صاع و من تمر او شعیر صاع و جاز منوان بر ا فطره یعنی جان و باش
صدقہ سی (بغدادیان) (بغدادی ننگ اونوندان) (زبیب دن یعنی قور بور مدین یار طقی صاع واجب) (توردن
یعنی کیپکن خرما یا آربه بیر کان صورتده بر صاع بیر و واجب) (بغدادی بیر کان صورتده ایکی من بیر و هم
درست بر من یوز سکسان مثقال بولادز ایکی من اوج قداقده اوج چبرک بولادز صاع سکر قداق یارم غه

توغری کله در (۲) - وحب علی حر مسلم له نصاب الزکوة وان لم ینم (وبه یحرم الصدقة وتجب الاضحية ونفقة القریب حاجة اصلیه سندن آرتق نصاب قدری مالی بار کشی کا کرچه اوسمی تورغان مال بولسه ده هم بل ایلنمکان بولسه ده بوکشی مسلمان آزاد بولسه کرچه صبی یا مجنون بولسه ده فطره صدقه سی واجب (بوند این مالی بار کشی کا واجب صدقه آل و حرام قر بان چالوهم نفقه لندبر وچیس یوق محرم قرداشلرین نفقه لندبر واجب (۳) لنگسه وطفله فقیر او خادمه ملکا ولومد بر اوام ولد او کافر فطره صدقه سن اوزی اوچون یاش بالاسی اوچون اکرده یاش بالاسی فقیر بولسه خدمت اوچون آصر الا تورغان قلی اوچون بیرر واجب قل لاری کرچه مدبر یا م ولد یا کافر بولسه لارده (۴) لالز و جته وولده الکبیر وطفله الغنی بل من ماله و مکاتبه و عبدک للتجارة و عبدله ابق الابعده و عبد مشترک و کذ العبد المشتركه خلافا لهما (خاتونی اوچون) بالغ بولغان بالاسی اوچون بای یاش بالاسی اوچون مکاتبی اوچون (تجارة اوچون بولغان قل لاری اوچون) قاچقان قلی اوچون (ایکچی کشی برلن اورناق بر قل اوچون فطره صدقه سی واجب توکل) بای یاش بالاسی اوچون بالانک اوز مالندان بیرر قاچقان قلی قایتقاچ او تکل کون لری اوچون بیرر واجب توکل (ایکی کشی آراسند مشترک کوب قل لار اوچون امام اعظم فاشنده واجب توکل امامین قاشلارنده واجب (۵) وحب بطوع فطر الفطر و جاز تقدیمهها ولا تسقط ان اخر فطره صدقه سین بیرر وعید کونی ننک طانکی آتقاچ واجب بولور اما آندان اول بیرر وهم درست اوستندن توشار کچکتر و برلن اوستندن توشماس قیچان بولسه ده اوتارکا تیش

﴿ ۳۲ ﴾ کتاب الصوم ﴿

(۱) هو ترک الاکل والشرب والوطیء من الصبح الی المغرب مع النية روزه مطلقا کرک رمضان آینده کرک باشقه آیده بولسون نیه برلن یعنی الله تعالی کا طاعة نی قصد برلن طانک آطاباشلار وقت ننک آلدندان غنه باشلاب قویاش بایغونجه آشاودان اچودن وطی دن طیلوب تورماق نیتسز گنه آشاودان اچودن وطی دن طیلوب طور و بزلن گنه روزه دان کیتمی (۲) و یصح اداء رمضان بالنية قبل نصف النهار الشرعی وبنية نفل وبنية طاعة و واجب آخر الا فی سفر او مرض (رمضان روزه سن نهار شرعی ننک یارطسندن اول نیتلب توتو (نفل روزه سی دیب نیتلب توتو) مطلق نیه برله یعنی الهی نیه قلدیم روزه توتارغه دیب نیتلب توتو (ودخی - قضا) کفارة (ندر کبی ایکچی واجب نی نیتلب توتو درست یعنی رمضان روزه سن وقتنده ایوده هم سلامت وقتک توتقانده شرعا کوندر ننک یارطسندن اول نیتلب هم نفل دیب یا مطلق روزه دیب یا ایکچی واجب نی نیتلب توتسه رمضان روزه سندن کیتار (امامسافر یا غسته کشی رمضانده ایکچی واجب نی نیتلسه رمضان روزه سندن کیتماس بلکه نیتلکانندن کیتار (نهار شرعی ننک یارطسی وقتک یا که آندان هم صونک نیتلب توتسه هیچده روزه دن کیتماس نهار شرعی ننک باشی طانک آطاباشلاغان وقتدن آلوب آخری قویاش بایوغان وقتک در بس نهار شرعی ننک یارطسی کوندر کی ساعت اون بر نیچی یارطی لار چاماسند بولسه کرک بولای بولسه اقل مرتبه ساعت اون بر نیچی یارطیدن اول نیتلر کا تبوش (۳) و کذا النفل والنذر المعین الا فی الاخیر نفل روزه سی هم نذر معین یعنی کوننی بیلکلاب ای تکلان نذر روزه سی رمضان روزه سی

كبي مذکور نيتملر ايله) يعنى نهار شرعى ننگ يارطسندان اول نيتملر توتوبرله نفل ديب نيتملر توتوبرله مطلقاروزه ديب نيتملر توتوبرله درست نفلدن باندر معين دن كيتار (اما ايكيچى واجب روزه نيتملر توتوبرله اولماس مثلاً قضا روزه سى با كفارة روزه سى ديب نيتملر توتوسه نيتملر كاندن كيتار نفل دن هم ندر معين دن كيتماس (٤) و شرط للقضاء والكفارة والندر المطلق ان يببت ويعين (رمضان) ياندر (يانبتلر بوزغان نفل روزه سن قضا قلغانده) ودغى كفارة روزه سنى (هم مطلق ندر يعنى كوننى بيلكله يچه ايتكان ندر روزه سنى توتقانده كيچ دن نيتملر كرك گر چه طانك آلدندن فنه اولسه ده) (هم قايسى روزه نيتملر توتقانن بيلكلا و شرط قبلندى يعنى كيچ دن نيتملر يچه كوندن كا چقفاچ نيتملر هم قايسى روزه ننگ قضا سن با كفارتن توتقانلغن بيلكولى ايتمهسه اوستندن توشماس (٥) والصوم يوم الشك افضل لمن وافق صوما يعتاده وللخواص شك كوندنه يعنى شعبان ننگ اوتون چي كونيمو يا كه رمضان ننگ اولكى كونيمو ايكانلكى بلسن بولغان كونده نفل روزه سى توتارغه عادتلىكان كونه توغرى كاسكان كشى كا عادت يچه نيتملر توتو هم خاص كشى لركا يعنى امام مفتى شكلى اولوغ كشى لركا هم نفل ديب نيتملى بلكن كشى لركا روزه توتو آرتقراق (عادتلىكان كوفى توغرى كلمك بوييله بولور مثلاً بر اودوشنبه كون با كچي جمعه كون نفل روزه سى توتارغه عادتلىكان بولسه هم شك كوفى اوشبو كونكا توغرى كلسه روزه توتوى آرتقراق (٦) ويفطر غير هم بعدنصى النهار (اما شك كوفى عادتلىكان كونه توغرى كلكان كشى لركا ودغى هيچ ده روزه توتارغه عادتلىكان كشى لركا هم خواص دان بولغان كشى لركا عرفداكى يارطى كوندن صونك روزه لارين آچار لار لکن يارطى كونكچه روزه بولوب طور رلار ايكنچي شهر دن ياقريه دن آي كورنكان خبر كلوا احتمالي بولغانلى اوچون (عرفده كوندر ديب قوياش چقغاندن آلوب قوياش بايوغاچه وقتنى ايتله توش وقتنده يارطى بولا (٧) و كره ان نوى واجبا (شك كوندنه واجب روزه ديب نيتملر توتو مكر وه (٨) ولاصوم لونوى ان كان الغد من رمضان فاننا صائم والافلا ايرته كار رمضان آبي بولسه روزه بولور من بولسه روزه توكل ديب نية قلوب توتسه روزه سى روزه دان كيتماس (٩) و كره ان ردد بين صوم رمضان وغيره فان كان رمضان يقع عنه والافنفل شك كوندنه بيلكوس نية برله توتو مثلاً ايرته كار رمضان بولسه رمضان روزه سندن بولسن (رمضان بولسه فلان ندر مننك اداسى يا قضا سى بولسون يانفل بولسون ديب بيلكوسن مردد نية برله روزه توتو مكر وه لکن بوييله توتقان صورتده در واقع رمضان بولسه رمضان ان كيتار رمضان بولسه نفل دن كيتار (باشقه واجب دان كيتماس (١٥) ومن رأى هلال صوم او فطر وحده يصوم وان ردد قوله وان افطر قضى ولا كفارة بر من رمضان يا شوال آين بالغزغنه كورسه گر چه سوزينه اوشانماسا لارده هر ايكسنده روزه توتار اما افطار قبلسه قضاغنه قبلور كفارة تولس (١١) وقبل خبر عدل ولو قننا و امرأة للصوم مع غيم (روزه غه كر كاند) (بولوطلى (ياطوز انلى) ياتوتونلى (ياطومانلى كونده بر كنه كشى آي كوردم ديب خبر بيزسه اير كرك خاتون آرد كرك قل بولسون عدل بولسه يعنى مسلمان عقللى هم بالغ بولسه سوزى راستقه توتولور قبول قبلوب روزه غه كز لركا (١٢) و شرط مع غيم للفطر نصاب الشهادة ولفظها والعدالة لا الدعوى روزه دن چقغانده

بولطلى طوز انلى طومانلى كوندن آي كورنكانلىكى راستقه تو قوب سوز لرى قبول قلىنو او چون نصاب شهادة كرك يعنى (ايكى اير) ياباير اير ايكى خاتون بولورغه كرك هم اوز تل لرى برله كو اهلق بيرانم فلان طريقه آي كوردم ديب كو اهلق بيز ولرى كرك هم كو اهلق بيز وچى لر عدل بولورغه كرك يعنى مسلمان عقللى بالغ بولماقلارى شرط امامدوى شرط توكل (۱۳) وبلاغيم جمع عظيم فيهما روزهغه كركانده هم چققانده آي كورنر وقتك آياز بولسه ايكى كشى ننگ كنه سوزينه اوشانلىمى بلكه جمع عظيم ننگ يعنى اولوغ جيبين ننگ كوروى كرك امام ابو يوسف فاشنك اولوغ جيبين ديگانمز ايللى كشى دن كيم بولسته كرك (۱۴) وبعدصوم ثلثين بقول عدلين حل الفطر وبقول عدل لاواضحى كالفطر ايكى عدل كشى آي كوردم ديب كو اهلق بيز و برلن روزهغه كرك اوتوز كون تو تقاندىن صونك آي كورنر نچوك روزه دن چقولور (اما كركانده بر عدل كشى ننگ كنه سوزى برلن كركان صورته چقلماس قر بان آينى كوركانده شوال آينى كوركانداكى كى كون بولوطلى بولغان صورته اقل مرتبه ايكى عدل ابر ننگ يا بر عدل اير ايكى عدل خاتون ننگ كو اهلق بيز ولرن دن لابد هم آياز بولسه جمع عظيم كرك

❁ ۳۳ ❁ فصل مابعد الصوم ❁

(۱) من جامع او جمع في احد السبيلين او اكل او شرب غذاء او دواء عمدا قضى وكفر كالمظاهر رمضانده روزه حالنده قصد اجماع قبلسه يا قلنسه ياكه قصد ان قلنه تورغان طعامنى يادارونى آشاسه يا اچسه روزه اچلور بر كون اورننه بر كون روزه توتار هم كفارة تولر يعنى بر قل آزاد قلور كوچى يتماسه توتوش آلطمش كون روزه توتار آنا رغه ده كوچى يتماسه آلطمش مسكين نى طويدر ريباكه هر قايسنه بر فطره صدقه سى قدرى طعام صدقه قبلوب بيزر (۲) وهى بافساد اداء رمضان لاغير كفارة رمضان روزه سى ننگ ادا سن يعنى وقتنده تو تقانده قصد ابوز و برلن كنه واجب بولور باشقه روزه لارنى يعنى نفل نذر كفارة هم قضا روزه نى بوزغان او چون كچه رمضان روزه سى ننگ قضا سى بولسه ده كفارة واجب توكل بلكه قضاغنه واجب (۳) وقضى فقطان افطر خطا ومكرها او فعل بظن انه ليل او وصل دواء الى جوفه او دماغه من غير المسام او ابتلع حصاة او تقياء ملاء الفم (اكر يانكاش اچسه ياكه ايكنجى كشى كوچلب اچورسه ياكه كيج در ديب كهان قبلوب آشاسه يا اچسه صونكندن كوندن ايكانلىكى بلنسه يا اچنيه يامبينه مسام دن باشقه دان يعنى تنى تير سنده بولغان توكل لرى تو بنده كى تيشكلر ندين باشقه بر ندين مثلا آغز ندين يابور نندن يا قلاق تيشكندن دؤا اير شسه ياطاش يوطسه ياكه كوچلب قصد آغز طولى قوصسه بو صورتلر ده قضاغنه قبلور كفارة تولس (۴) لان غلبه او افطر ناسيا او اهتلم او نظر فائزل او دخل غبار او دخان او ذباب خلقه (اما اختيار سر قوصو برلن او نطوب اچو برلن هم قوشلنو برلن يا قاراب منى اينوى برلن (هم بوغاز ننه طور ان ياتوتون يا چين كيتو برلن روزه اچلنى قضا هم واجب توكل (۵) ولو وطى بهيمه او ميتة او في غير الفرج او قبل اولهس ان انزل قضى والا فلا بهيمه كاميته كام فرج دن غير كا جماع سببلى (او بو قوچوسببلى اينسه روزه بوز ولور قضا واجب بولور اينسه بوز لهاس

(۶) ولا یفسد باکل ما بین اسنانہ اقل من الحمصۃ الا اذا اخرج من فیه ثم اکل (تش آراسندہ قصلب قالغان طعامنی آشاوروزہنی یوزمی اکرده نوغت بور چاغندان کچکنہ بولسہ اما نوغت بور چاغندان ضرور بولسہ یا کہ کچکنہ بولسہ ده آغزندن چقارغاچ کبری یوطسہ آغز آچلور قضا واجب بولور (۷) ولا باکل سہ سبۃ مضعا جیعن اور لغن چیناب یوطسہ آغزی اچلماس اما بتون کویچہ یوطسہ آچلور (۸) وعود القی عیفسدان کثر وعند محمد ان اعبد (قوصوق آغز غہ کلوب ینہ کبری قایتوب یوطسہ کوب بولسہ یعنی آغز طولی بولسہ روزہ بور لور امام محمد قاشندہ اوزی کوچلب قایتار سہ غنہ بور لور کوچلمیچہ اوزی قایتسہ بور لہماس (۹) وکرہ الذوق ومضع شیء الا طعام صبی ضرورۃ آچاتورغان نرسہنی طابب قاراؤم بوطسہ چہ غنہ چیناب قار او مکر وہ اما صبی اوچون چیناومکر وہ توکل ضرورۃ بولغانلقی اوچون ہر ایکی صورتہ آغز آچلمی (۱۰) والقبلة ان خانق لا السواک والکحل آرتق اشدن قور قلسہ او بومکر وہ (مساوک استعمال قیلوسرمہ طار طومر وہ توکل (۱۱) وشيخ فان عجز عن الصوم افطر واطعم لكل يوم مسکینا کاللفطرة ویقضى ان قدر (روزہ تو تودان عاجز قالغان قوتی کیتکان قار ط روزہ سن آچار بعد ہر کونی اوچون ہر مسکین کلابر فطرہ صدقہ سی قدری طعام بیرریموندان صونک روزہ توتار غہ قوۃ کرسہ قضاقلور (۱۲) وحامل او مرضع خافت علی نفسہا اولدما ومرضع غاف زیادۃ مرضہ والمسافر افطروا وقضوا بلا فدیۃ وصوم سفر لا یضرب قور صاقلی یا بالا ایہزہ تورغان خاتون اوزینہ یا بالا سنہ ضرر کلودن قور قسہ (ودخی خستہ کشی سرخاؤی آرطودان قور قسہ ہم سفر داکمی کشی گرچہ سفری مشقہ لی بولسہ دہ روز لارین آچار لار بعد ہر کون اوچون ہر کون قضاقلور لار (اما قارط کشی فدیہ بیر کان کبی فدیہ بیرماس لر (اما سفر دہ روزہ توتو بخشیراق اکر دہ ضرر کلہما سلیک بولسہ (۱۳) وان صح او اقام ثم مات فدی وارثہ مافات ان عاش بعدہ بقدرہ والاف بقدرہما روزہ سی قالغان خستہ تر لکاچ (ہم مسافر سفر دن قایتقاچ قالغان قدری روزہنی قضاقلور لق وقت خستہ سلامت طور سہ ہم مسافر ایودہ طور سہ اما اوزی قضا قیلا آ لہ ایچہ وفات بولسہ قضا قلناغان کون لری اوچون وارث لاری فدیہ بیرر لر (اکر دہ روزہ سی قالغان قدری کونلر سلامت بولوب یا مقیم بولوب طور آ آلسہ اما اول قدری طور میچہ وفات بولسہ تورغان قدر سی اوچون فدیہ بیرر لر (۱۴) وشرط الا یصاء ونفذ من الثلث میت ننگ قالغان روزہ سی اوچون فدیہ بیرر و وارث لر گا واجب بولہا ہر چنان میت اوزی فدیہنی اوتار کوصیہ ایتکان بولسہ اول صورتہ وارث لار مال ننگ اوچدن ہرندن بیرر لر اوچدن ہری گرچہ فدیہ سنہ یتماسلیک بولسہ دہ (وارث لاری بولسہ مالی ننگ کلسندن بیرر لور اما وصیہ ایتسہ بیرر وارث لرینہ واجب توکل لکن قالور لق مالی بولغاندہ وصیہ ایتو وفات بولماس بورن ہر کم ننگ اوزینہ واجب روزہ ننگ فدیہ سی فطرہ صدقہ سی کبی بغدادیان یارطی صاع آرہہ بیزہ قالسہ ہر صاع در (۱۵) وفدیہ کل صلاۃ کصوم یوم ہر ہر وقت نماز ننگ فدیہ سی ہر کون روزہ ننگ فدیہ سی کبی در یعنی فطرہ صدقہ سی مقدار ی بغدادی یا کبیکان یوزم بیزہ یارطی صاع اما آرہایا کبیکان خرمابیزہ قالسہ ہر صاع بیرر صاع سکر قداق یارم ہر بیل لق نماز ایلہ روزہ غہ منکدہ ہر یوز اون دورت صاع بغدادی یا کہ ایکی منکدہ ایکی یوز یکرمی سکر صاع آر پاتیش (ہر بیل لق نماز

اوچون اوچا و برله ایکی یوز اوتوز اوچ پو طیکرمی بر قداق یارم بغدای تیش هم بر یلقر زو ه اوچون اوچ پو طیک
 یدی قداق یارم بغدای تیش بولادر یارسی ایکی یوز اوتوز آلطی پو طیک یکر می سکن قداق بغدای تیش
 بولادر فدییه وقتنک بغدای ننگ بر پو طی بز صوم کمش بولسه ایکی یوز اوتوز آلتی صوم یتمش تبین آنچه حاضر لب
 دؤر فلور غه تیش دؤر قلغاند صبی وقتی اوچون ایر لر ننگ یاشندن اون ایکی یاش خاتون لار یاشندن تو قر
 یاش طاشلاب دؤر قیلنور (۱۶) و عبادت غیره لانتجر و ه کشی اوچون باشقه کشی ننگ عبادتی درست تو گل
 حاصل نماز روزه شکللی تن عبادت لرین کشی اوچون وفات بولمس دن اول هم صوتک درست تو گل امان گاه
 حج شکللی مال عبادت لر نی کشی اوچون قیلو درست (۱۷) ویلزم النفل بالشروع الا فی الایام المنهیه و صح
 النذر فیها لکن افطر وقضی وان صام صح نفل روز ه سنه کر شو بر لب تمام قیلو واجب بولور (تمام قیله یچه بوز سه
 قضاسی واجب بولور مکرر روز ه دن منهی کونلر ده کرش کلاچ تمام قیلو واجب تو گل هم تمام قلماس بوز ن بوز سه
 قضاسی واجب تو گل ایام منهیه یعنی روز ه تو تودن طبلغان کونلر بش در ایکی عید کونلری هم قربان
 عید نندن صوتکغی اوچ کون (ایام منهیه ده روز ه تو تار غه نذر ایتو درست لکن اول کونده روز ه تو تماس
 صوتکندن قضا قیلور اما روز ه تو تسه ده درست (۱۸) ویفطر بعذر ضیافه ثم یقضي (قوناق عذی ایله نفل
 روز ه سن آچو درست کرک اوزی قوناق بولسون کرک اوزینه قوناق کلسن صوتکندن قضا قیلور (۱۹) ویهسک
 بقیه یومه مسافر قدم و حائض طهرت و صبی بلغ و کافر اسلم و لایقسی ه دان طانکدان صوتک سفر دن قایتقان
 مسافر کونلر هیض یان قاسن دن پاکلانغان خاتون بالغ بولغان صبی هم اسلام دینن قبول قلغان کافر کون ننگ
 قالغان قدر سنده روز ه تو تار لار اما آتطقنی ایکی یعنی بالغ بولغان صبی مسلمان بولغان کافر کون ننگ
 اولنر روز ه تو تماغان بولسه لازده صوتکندن قضا قلماس لار (۲۰) و یتیم مقیم ساغر ولو افطر لاکفاره مقیم
 روز ه حالنده سفر کاچقب کیتسه روز ه سن تمام قلماق لایق اما آپسه کفاره واجب تو گل (۲۱) و جنون کل الشهر
 مسقط الا البعض آی بو نیچه دیوانه بولوب طور و بتون آی ننگ روز ه سن اوستدن قوشر کوچیدر اما رمضان ننگ
 بز گنه کوننده عقلنه کلوب طور سه ده بتون آی نی قضا قیلور (۲۲) وان اغمی علیه ایاما قضاها الایوم انوا ه
 هوشی کیتوب روز ه تو تا آلمغان کمسنه کر چه آی بو نیچه اینما ساده صوتکندن قضا قیلور مکرر روز ه تو تار غه
 نیتلکان کونی اوچون گنه قضا قلماس (یعنی اول باشد ه رمضان ننگ بر کونده هوشی کیتسه شول کونده روز ه
 تو تار غه نیتلکان بولسه شول کون اوچون قضا قلماس هوشی کیتب تورغان باشقه کونلرین قضا قیلور .
 آخشام نماز نندن اول روز ه سن آچو مستحب روز ه نی آچقاچ بو ییله دعا قیلو سنه (اللهم لیک صمت و یک
 آمنت و علیک توکلنت و علی رزقک افطرت و لصوم غد من شهر رمضان نویت فاغفر لی ما قدمت و ما اخرت تر جمه سی
) الهی سننگ اوچون روز ه تو تدم سنکا ایمان کتر دوم سنکانوکل قلدوم سن بیر کان رزق ایله روز ه منی آچتم
 بوز رقتک ایله طانکده رمضان شریف آی ننگ روز ه سن تو تماغه تیه قیلدم یارب منم اولده کی هم صوتکداغی
 کنا ملار منی بارلقاغیل . اکر ده بر یچه دعائی اوقی بلمسه مذکور تر جمه نی اوقوب دعا قیلور .

هر آزاد مسلمان مکلف عقلی بالغ هم سلامت کوز لری کوره تورغان کمسنه کا بولده ایمینک طحج بولسه حج
 فرض هر چنان حاجة اصلیه سندن هم اوستنه نفقه سی فرض بولغان جماعت لری ننگ حج دن ایلبن قایتور و قغه چه
 نفقه سندن آرتقانی مکه کا بارب هم ایلبن قایتارلق یعنی بولده آرفاق هم آطلانوب بار لرق هم اطلانوب
 قایتورلق (مالی آرتسه اما یول بویینه آطلانوب باررغه هم قایتورغه بتارک بولسه فرض توکل
 (۲) والزوج او المحرم للمرأة ان كانت بينها وبين مكة مسيرة سفر في العمر على الفور خاتون لارغه
 بوایتلکان شرط لاردن باشقه ایونندن مکه کاچه مده سفر بولغان صورتده یعنی اوچ کبچه و کوندن لک بولدن کیم
 بولسه بولداش بولوب باررغه ایری یا که نکاحلنو حرام قرداشی بولورغه کرک بولسه فرض توکل (بوایتلکان
 شرط لار طابلغان کشی کا تیر لک ایله عمر نده بر مرتبه حج فلو فرض (۳) ولو احرم صبی فبلغ او عبد فعتق
 فمضی لم یؤد فرضه ولو جد الصبی احرامه للفرض صح لا العبد صبی حج او چون احرام باغلاغاچ بالغ بولسه
 یا که آزاد قبلنسه موندان صوتک حج قبلسه لارعه رده بر مرتبه فلو فرض بولغان حج اوستلر نندن توشمی اما صبی وقوفی
 بعرفه دن هم طوای زیارة دن اول احرامنی یا نکارتسه اوستندن توشار یعنی صبی بالغ بولغاچ طوای دن وقوفی دن
 الکاری میقاتینه قایتوب فرض احرامنی احراملنسه هم فرض حج او چون تلبیه سنی قبلسه حج درست بولور قل احرام
 یا نکارتسه ده توشماس (۴) وفرضه الاحرام والوقوف بعرفة وطوای الزیارة حج ننگ فرضی او چدر (بری احرام یعنی
بعض براشنی قلوبی حرام قبله قی بعض بر سنی قلبه ماونی حرام قبله قی) (ایکتچی وقوف بعرفه) (یعنی عرفه کونی ننگ توش
وقتی ایله عید کونی ننگ طانک وقتی آراسنک عرفات اسملی طاعده اقل بر ساعت توقتاب تورمق) (او چوچی
طوای زیارة) (یعنی خر کونلری ننگ برنده بیت الله تبرک سنده بتی مرتبه ایلمنک احرام حج ننگ شرطی در
وقوف بعرفه ایله طوای زیارة رکن لری در (۵) و واجبه وقوف جمع والسعی بین الصفا والمروة و رمی الجمار
وطوای الصدر للفاقی والحلق حج ننگ واجب لاری بش در اول (وقوف جمع) (یعنی خر کونی ننگ ایرته
نمان ندان صوتک باقتر غاچه مردلفه ده برکا جیلوب توقتاب تورمق) (ایکتچی سعی یعنی صفا برلن مروه
آراسنده آشغوب یورمک) (او چوچی رمی جمار) (یعنی عید کونندن باشلاب دورت کونده منانک اوچ
اورنونک یتمش مرتبه واق طاش لار آتق) (دور تپچی طوای صدر یعنی ایسن لشو طوافر) (یعنی میقاتند انک
طشده بیر اقد بولغان کمسنه لرکا کعبه الله ایله کور شو طوافر) (بشچی حلق یعنی احرامدن چققان وقتده
ساچن کتارمک) (۶) و غیر هاسنن و اذاب حج ننگ اوشبولاز دان باشقه فعل لری سنه هم ادبدن در (مثلا
طوای قلبی وقت اونکدان باشلامق حیرا سودنی اوبهک) (طوای قدوم) (مناده کیچ قونمق) (اضطیاع یعنی
احرامی ننگ رداسن اونک قولطغی آستنه قسطرب آرقاسنه ایلبندرب صالحق) (عرفه کوننده بر اذان
ایکی قامه ایله او یله وقتنده او یله برلن ایکندی جماعتیله قلمق) (هم اخشام ایله یستونی یستو وقتنده بر اذان
بر قامتیله جماعتیله قیلیمق کبی لر کلسی سنه در بویله قیلیمه کناه کلر اولور) (عرفات ده وقوفدن اول غسلنو
(دعاده اجتهاد قبلو حج ننگ ادبلر نندن در قیلیمه ثوابلی اولور قیلیمه کناه کلر اولماز) (۷) واشهره شوال
وذو القعدة وعشر ذی الحجة وکره احرامه له قبلها فرض حج ننگ آی لاری شوال وذو القعدة وذو الحجة ننگ اون
کونی حج او چون شوال دن اول احرام باغلق مکروه) (لکن همان احرام باغلا ساده عرفه کوننه چه احرامدن باشقه

فرض او تلمس هم درست توکل هم نحر کوننه چه فرض بولغان طواف زيارتی او تاو درست توکل (٨) والعر
 سنة وهی طواف وسعی و جازت فی کل السنة و کراهت فی یوم عرفه و اربعة بعدها عمره یعنی احرام بیل بیت الله
 تلذکی مقدار طواف قبله هم صفا برلن مروه آراسنده سعی قبله سنة عمره یل ننگ کلسنه درست اما عرق
 کوننده آندان صوتک دورت کونده مکروه (چونکه بوبیش کونلر فرض حج کونلر بدر (٩) ومیقات المدنی
 ذوالحلیفه و العراقی ذات عرق و الشامی جحفة و النجدی قرن و الیمنی یلملم مواقیت یعنی احرام باغلی تورغان
 اورنلار بش در مدینه لک هم مدینه آرقلی حج غه کبله تورغان من لر ننگ میقاتی (ذوالحلیفه در) مکه در
 یوز میل مسافه ده (عراق و لایتندن کلکان کشی لر ننگ میقاتی (ذات عرق در) مکه دن قرق آلتی میل مسافه ده
 (شامی لر ننگ میقاتی جحفة در اما بوز ماننک رائع اسملی اورنده احرام باغلی لار چونکه جحفة سیل برلن غراب
 اولمشدر (نجد و لایتلیک و آنکا یولی توغری کلکان من لر ننگ میقاتی قرن اسملی طاع در مکه دن ایکی مرحله
) یمن و لایتندن کلکان من لر ننگ میقاتی یلملم اسملی اورندر مکه دن ایکی مرحله اوشبو بش اورنلار
 مکه ننگ بش طرفنک در (١٥) و عمرم تأخیر الاحرام عنهما لمن قصد دخول مکة لا التقدم مذکور مواقیت لار ننگ
 طشقی طرفنداغی کشی لر کا مکه کا حج یا عمره او چون صاتو آلو او چون یا باشقه سبب برلن بارغان صورنده
 احرامنی بو مواقیت دان کچکتر و حرام اما بو مواقیت لر کا یتماس بوزن احرام باغلاو حرام توکل (١١) و حل لاهل
 داخلها دخول مکة غیر محرم مذکور میقات لار ننگ اچکی طرفنداغی کشی لر کا یعنی مکه طرفنداغی لار غه
 احرام باغلا میچه مکه کا کور درست (١٢) و میقانه الحل و لمن بمکة للحج الحرم و للعمرة الحل میقات لار ننگ
 مکه طرفنداغی کمسنه لر کا حج و عمره او چون احرام ننگ میقاتلری حل یعنی میقات لار ایله حرم آراسنداغی
 تلکان اورندر (مکه ده تور غوچی لار ننگ میقاتی حج او چون حرم در عمره او چون حل در (١٣) و من شاء احرامه
 توضأ و الغسل احب و لبس ازارا و رداء طاهر بن و تطیب و صلی شفعاً بر من احرام غه کور کا تلسه مییغن
 تر نازلارین حرام توکلرین کیتارر (طهارة توزر) اما غسل نو آرتغراق بعد بر ازار برردا باغلازار ازار
 بیلدن توین اعضانی اور ترردا اینک باشندان آلوب بیلکاچه بولغان اعضانی اور تر نرسه در هر ایکی سی
 پاک بولور غه تیش موندان صوتک خوش بوی سورتنور بعد بر شفع یعنی ایکی رکعة نماز او قور (١٤) و قال
 المفرد بالحج اللهم انی ارید الحج فیسره لی و تقبله منی ثم لی بنوی بها الحج وهی لبیک اللهم لبیک لاشریک لک لبیک
 ان الحمد و النعمة لک و الملک لاشریک لک و لا ینقص منها و ان زاد جاز حج او چون کنه احرام باغلاغانک اللهم انی
 ارید الحج فیسره لی و تقبله منی دیور (یعنی الهی بن بو احرام بیله حج او تماکا کالتیمن اداسنی نصیب ایت
 و قاشکنده قبول قبل دیمکدر موندان صوتک حجنی نیه قلغانده بو بیله تلبیه ایتور لبیک اللهم لبیک لاشریک
 لک لبیک ان الحمد و النعمة لک و الملک لاشریک لک ذیب موندان کیم ایتماس آرتدر سه درست (معناسی
 سننک حج برلن امرنکا مطیع مقیم من یا الله و سننک طاعتنکا حاضر من (سننک هیچ شر یکنک یوقدر (و سننک
 امرنکا اطاعة قبلوب حجه حاضر اولامن هر ماقتاوی بولق و هر نعمة و هر ملک سننکدر و ملکنکنک شر یکنک یوقدر

(۱۵) فصار محرماً في رفق والفسوق والجدال وقتل صيد البر والاشارة اليه والدلالة عليه والتطيب وقلم
الظفر وستر الوجه والرأس وغسل رأسه ولحيته بالخطمي وقصها وحلق رأسه وشعر بدنه ولبس خيط وعمامة
وغفين والمصروع بطيب الابد زواله بو طريقه قلعان ننگ بعد ننگ احراملى بولوب اورلور موندان صونك
(رفت دن يعنى قبيح چير كانچ سوز لرنى سوز لودن صاقلانور (فسوق دان يعنى شريعة حكم لرنندن چقودن
(هم جدال دان يعنى بولد اشلارى توه چى لرى وغيرى لرايله دعوا لاشو وجو ابلاشودان صاقلانور (ودخى
بايان كيبكن اولتور دن (آوچى غه كورستودن هم بولشودان صاقلانور (كيبينه ياتننه خوش بوى
سورتودن (ترناعن كيمسودن (يوزين اورتودن اير كر ك خاتون بولسون صاقلانور (ودخى باشن
اورتودن صاقلانور (خاتون لار باش لارين اورتور (هم باشن وصقالن خطمى اسملى صابون اورننه استعمال
قبلنه تورغان اولن ايلن يومقندن صاقلانور (صقالن قصار تودان ساچن هم قنى ننگ توكلرين وميقلارين
كلسن بابعضن كيتارودان (تكلن كيبم چالما چتك كيبودن (خوش ايسلى نرسه ايله بويالغان كيبم كيبودن
صاقلانور (مكر خوش ايسى بتكندن صونك درست بو ايتكلن لرننگ كلسندن صاقلانور تيش اوشبولارده آز
بولسه ده راحة طابلقانلقى اوچون (۱۶) لا الاستحمام والاستلال ببیت او بهممل و شد هيبان فى حصره موچه غه
كرو دن (ايوكولكه سنك ياكه توه اوستنه يا صاغان كولكه برلن كولكه لنودن (آچه يا چقن بيلنه بيلودن صاقلانور
واجب توكل (۱۷) واكثر التلبية متى صلى او علاش فا او هبط واديا اولقى ركبا او اسحر هر نماز دان
بوشانغاندان صونك هم بيوك اورنلار غه منكان وقتده وتوبن اورنلار غه توشكان وقتده (ايكچى
كشى لرك اوچراغانده (ودخى سحر وقت لارنده (وبر حالدن ايكچى حال كادونكانده تلبيه نى كوب ايتور
(۱۸) واذا دخل مكة بدأ بالمسجد وعين رأى البيت كبر وهلل ودعا بما شاء مكة مكرمه كراچ اول مسجد
حرام ايله باشلار مشرق طرفندن بنى شيبه اشكندن (تواضع (خشوع (حضور ايله تلبيه ايتوب بو اورن ننگ
اولوغ لغن ايسكانوشرب مسجد حرام غه كرر (بعد كعبة الله نى كور كراچ الله اكبر ديونكبير ايتور ودخى
لا اله الا الله ديو تهليل ايتور هم تكلن دعا ايله دينوى اخروى مقصودلارى ننگ حصولن صوراب دعاقلور چونكه
دعاننگ قبول بولا تورغان اورنيدر بعضى امام لار اللهم اجعلنى مستجاب الدعوة ديو دعا برلن امر قلمشور
(۱۹) ثم استقبل بالحجر وكبر وهلل يرفع يديه كالصلوة واستلمه ان قدر غير مودو الايمس شبتا فى يده وقبله
وان عجز استقبله وكبر وهلل وحمد الله تعالى وصلى على النبي عليه الصلاة والسلام موندن صونك حجر اسود كارقشى
طورب قول لارنى تكبير تحريم كوتردكى كى كوترب تكبير وتهليل ايتور هم هيچ كنى رنجته يچه اوباركا
هم توتار غه كوچى يتسه استلام قبلور يعنى اوبار هم قوتار (اما كشى كوبلكدن حجرا سودكا يقبلنشه آلباسه
قولنه تاباق يا غيرى نرسه آلبوب حجرا سودكا سو كاپ تاباقنى اوبار تاباقنى ده سو كى آلباسه
حجرا سودكا قارشى طورر ايكى اوچى ننگ اچ لرين حجر طرفنه اشاره قبلوب تكبير تهليل هم الله تعالى كاهم
ثنا ايتور هم رسول الله غه صلوة ايتوب اوچونى اوبار (۲۰) وطان طوانى القدوم وسن للافاقى آخذنا عن
يمينه عمالى الباب وراء الحطيم سبعة اشواط يرملى فى الثلاث الاول مضطبعوا وكلمهم بالحجر فعل ما ذكر بعد طوانى

قدوم فی یعنی کلو اوچون بولغان سنه طوافنی فلور مکه کا چیتدن کلکان کشی لراکطوانی قدومنی اونک یاقدان باشلاب فلوسنه مسجدننک ایشکی بانندن عظیم اسملی اورنی ننگ آرتندان باشلاب یتمی مرتبه کعبه اللهی ایلنور اولکی اوچوسنده رمل قیلور یعنی ایکی اینک باش لارین سلسکتب آشغوب طوانی قیلور طوانی وقتنک رداسن اضطباع قیلور یعنی رداسن اونک قولطق آستنه قسطرب اوچون صول اینک باشنه اصلندرر یتمی مرتبه ننگ هر قابوسنده حجر اسود توغرو سنه یتکلچ قارشى طورب قوللارین تکبیر تحریمه گا کوترگان کبی کوترب تکبیر تهلیل ایتور کوچی یتسه استلام قیلور یعنی حجر اسودنی اوبار هم قوتار کوچی یتسه بابا ایتکلچه قارشى طورب اوچ طابانن قارشى نوتوب تکبیر تهلیل حمد ثنا صلوات ایتوب اوچونی اوبار (۲۱) واستلام الرکن البمانی حسن طوانی قلغانده رکن بمانی فی استلام قیلو یعنی قولى برلن توتو مستحب

وادبدر (۲۲) و عتم الطوانی باستلام الحجر ثم صلی شفعاتجب بعدکل طوانی عندالمقام اوغیره من المسجد ثم عادواستلم الحجر وکبر وهلل یتمی مرتبه طوافنی حجر اسودنی استلام برلن توفتاتور یعنی کعبه اللهی یتمی مرتبه ایلنکازدن صونک حجر اسودنی استلام قیلور استلام دن صونک مسجدننک مقام ابراهیم علیه السلام ده یاباشقه اورننده بر شفع نماز او قور طوانی دن صونک بویله شفع نماز فلو هر وقتده واجب (نماز قلغاندن صونک یانکادان کلوب حجر اسودنی استلام قیلور تکبیر تهلیل ایتور) موندن صونک زمزم صوی اچار زمزم صوی اچکانده بویله دعا قیلور (اللهم انی استلک رزقا واسعا وعلما نافعوا وشفاء من کل داء) (۲۳) وخرج فصعد

الصفا واستقبل البيت وکبر وهلل و صلی علی النبی علیه السلام ورفع یدیه ودعا بهاشاء ثم مشى نحو المروة

سابعیا بین المیلین الاخضرین فصعد فیها و فعل ما فعل علی الصفائم سعی الی الصفا فصار اثنین یفعل هكذا سبعا ثم سکن بکعة محرما طانی نفلا ماشاء بعد تلذکی ایشکدن آقر نلق ایله چقوب صفا طاغنه منار بیت الله غه قارشو طورب تکبیر تهلیل صلوات ایتور هم قوللارین کوترب دینوی اخیروى مقصودلارین صوراب دعا قیلور (موندان صونک صفا طاغندن اینب مروه طاغنه یونالور چقور اچنده گئی ایکی باشل میل آراسنده آشغوب اوتار هم مروه طاغنه منار ایکی میل ننگ اطرافنده آقر نلق ایله یورر مروه ده هم صفاغه قلغان کبی قیلور یعنی کعبه الله غه قارشو طورب تکبیر تهلیل صلوات ایتور موندان صونک مقصودلارین صوراب دعا قیلور بعد مروه دن صفاغه یونالور صفاغه بارغانده مروه کا کلکاندا کبی قیلور یعنی ایکی باشل میل آراسنده آشغوب اوتار مل ننگ طشلار نده آقر نلق ایله یورر بو ایکی سعی بولاد بری صفادان مروه کا ایکتیجی مروه دن صفاغه بویله یتمی مرتبه سعی قیلور بویندی ننگ دورتسی صفادان مروه کا سعی اوچوسی مروه دن صفاغه (سعی تمام بولغاندان صونک بر شفع نماز قیلور اگر ده حج کوئی یتمه کان بولسه مکه کا کرب احرام غه منافی بولغان نرسه لردن صافلانوب حج وقتن کوترب طورر تلکلچه نفل طوافلاری قیلور هر یتمی مرتبه طوانی دان صونک ایکی رکعة نماز او قوز (۲۴) وخطب الامام ذی الحجة وعلم المناسک ثم التاسع بعرفات ثم الحادی عشر بمنى (امام یا که حج امیری ذوالحجه آئی ننگ ۷ نیچى کوننده اویله دن صونک بر خطبه او قور بو خطبه ده ترویبه کونندن یعنی آئی ننگ سکر نیچى کونندن آلوب عرفه کونی ننگ نوش وقتنیچه تبشلی بولغان مناسک حینی یعنی حج ننگ حکم لرین بیان

قبلور (بعد آی ننگ تو قرنجی کوننگ یعنی عرفه کوننده توشدن صونک جمعہ خطبہ سی کبی ایکی خطبہ او قور بو خطبہ سندہ عرفه کونی ننگ توش وقتندن باشلاب آی ننگ اون برنجی کونی ننگ توش وقتنہ چہ قیلو تبشلی بولغان حج ننگ حکم لرین بیان قبلور (بعد آی ننگ اون برنجی کوننده مینادہ بر خطبہ او قور بو خطبہ ده آی ننگ اون برنجی کونندن باشلاب اون اوچونجی کونی ننگ توشندن صونکنہ چہ تبوشلی بولغان حکم لرین هم بر مانع سبیلی یا قضاغہ قالغان فعل لری ننگ طریقن بیان قبلور (۲۵) ویخرج غداة الترویة

الی منا و مکتبها الی فجر عرفة ثم منها الی عرفات و کلها موقف الابطن عرفة (امام قوم ایله بر ویه کونی ننگ ایر تکاسندن یعنی آی ننگ سکرنجی کوننده ایرته برلن مکہء مکرمہ دن مناغہ چقار هم منادہ او یله ایکندی آخشام یستو نمازین قبلور کیچ قونار منادہ عرفه کونی ننگ طانکنہ چہ طور لور ایرته نمازین طانک آتقاچوق او قوسنة یا قتر غاچہ کوتلماس ایرته نمازین او قوغاچ عرفاتغہ یونالور لر (عرفات ننگ بطن عرفه اسملی اورنندن باشقہ سی هر قایوسی حج ننگ وقوف بعرفه اسملی فرضنی اوتار کا درست اور نلار در (۲۶) فاذا زالت الشمس

خطب الامام الجمعة و جمع بین العصر والظهر باذان واقامتین و شرط الجماعة والاعرام فیہما فلا یجوز العصر لفاقد احدہما (عرفه کونی ننگ او یله وقتی یتکلیچ امام جمعہ خطبہ سی کبی ایکی خطبہ او قور بعد قوم ایله او یله برلن ایکندی او یله وقتندہ بر اذان ایکی قامہ ایله جماعہ بولوب او قور او یله برلن ایکندی بوییلہ او یله وقتندہ جیوب او قوننگ در ستلکی اوچون ایکی شرط بار اول امراملی بولوق ایکنجی جماعہ (اما امراملی بولمغان کشی کا یا کہ امراملی بولسده یا لغز او قوغان کشی کا بروقتندہ جیبوب او قودر ست توکل (۲۷) ثم ذهب الی الموقوف بغسل سن (نمازنی تمام قیلغاچ امام قوم ایله فرض اولان وقوف بعرفه فی اداقلور اوچون عرفات ننگ جبل الرحمة دیگان اورننه یونالور لر موقی کا کتمسندن اول غسل لنوسنة در (۲۸) ویکفی حضور ساعة

من زوال العرفة الی فجر یوم النحر ولونائما او معنی علیه او اهل عنه رفیقہ او کان المحرم جهل انها عرفة (عرفه کونی ننگ توش وقتندن باشلاب عید کونی ننگ طانکنہ چہ بولغان وقت آراسنده کرچه یوقلاب یا هوشی کتکان حالده بولسده یا کہ آننگ اوچون ایکنجی کشی احرام باغلاغان بولسده برساعتہ مقیداری موقوف ده توقتاب طور سه یقار هم وقوف بعرفه دیگان فرضی اوستندن توشار اوشانداق اوستندن فرضی توشار کرچه موقده توقتاب طور وچی تورغان برینی عرفات طاعنی ایکانن بلمسده (۲۹) واذا غربت الشمس اتی بہر دلفة وکلها موقف الاوادی محسر (عرفه کونی ننگ قویاشی باتقاچ امام قوم ایله مزدلفه کا کلور مزدلفه ننگ وادی محسر اسملی اورنندن باشقہ سندہ هر قایو اورنوندہ وقوف جمع اسملی واجب وقوفی

ادا قبلور در ست (۳۰) وصلی العشاءین فی وقت الشاء باذان واقامة وان ادی المغرب فی الطريق اعاد مالم تطلع الفجر (مزدلفه کا کلد کندن صونکرہ امام قومی ایله یستو وقتندہ آخشام ایله یستونی بر اذان بر قامہ ایله اوتار اکرده آخشامنی مزدلفه کا کلماس بوزون او قوغان بولسده مزدلفه کا یتکلیچ قایتارو واجب (۳۱) ثم صلی الفجر بغسلن ثم وقف ودعا (آی ننگ اونونجی کونی ننگ طانکی توغاچ ایرته نمازین قار انغولق برلن او قور بعد یا قتر غاچہ مذکور مزدلفه ده وقوف جمعنی قلور بو وقوف واجب در همد صلواة

تکبیر تهلبل ایاتور قولن کوتارب حاجتن صوراب دعافلور دعاننک قبول بولاتورغان اورنیدر
 (۳۲) وادا اسفراتی مناورمی جهره العقبة من بطن الوادی سبعا حنفا (بعد قویاش چقارلق بولوب
 یاقتر غاچ مناغه کلور لر آنده چقورننک اچندن طاغ غه طاباطورب کعبه نی صول یاقدنه منانی اونک یاقدن
 قالدرب جهره عقبه نی آطاری یعنی واق طاش لار آطله تورغان اورنننک آقطغنده حنی قیلوب یعنی ایکی
 بار واق لاری ننگ باشی برله غاتون لار آتقان کبی یومشاق غنه یتمی مرتبه طاش لار آطار طاش آطغانده هر مرتبه
 سنده الله اکبر دیو تکبیر ایاتور (۳۳) وقطع التلبیة باؤلها ثم ذبح ان شاء (اولکی طاشنی آطوایله تلبیه
 ایتوننی ثوقتاتور تا طاش لاری آطوب بتر کاچه طاش لاری آطوب بتر کاچه تلسه قربان چالور (۳۴) ثم حلق
 او قصر وحلقه افضل وحل له الا النساء (موندان صونک ساچن کیتارر یا قصارتر اما کیتارو آرتغراق ساچن
 کیتار کاچه احراملی وقتده مرام بولغان نرسه لر ننگ کلسی حلال بولور مکر خاتوننه یا قنلا شوغنه حلال بولماس
 (۳۵) ثم طای للزيارة يومامن ایام التخرسبعة بلارمل وسعی ان كان سعی قبل بعد خركونلری ننگ
 برنده یعنی قربان چالور دست بولغان اوچ کونلر ننگ برسند حج ننگ طوای زیارة اسملی فرضنی اوتار
 یعنی کعبه الله تیکر اسنده یتمی مرتبه ایلنور رمل دن باشقه یعنی یتمی مرتبه ایلنور ننگ اولکی اوچوسنده
 اینک باشلارین سلسکتب یوکر میچه گنه هم بو طوافدن صونک صفا برلن مروه آراسنده سعی قیلو میچه کرده
 اولده صفا برلن مروه آراسنده سعی قلغان بولسه اما اولده صفا برلن مروه آراسنده سعی قلهاغان
 بولسه طوای قلغانده اولکی اوچسنده رمل قیلور بعد صفا برلن مروه آراسنده سعی قیلور چونکه اولک
 یعنی طوای قدومده رمل قلهاغان بولسه بو طوافده رمل واجبدر هم رمل ایله طوای بعدنده سعی
 واجب اولده سعی ننگ بارلغی طوای قدومده رمل ننگ بارلغنه دلالة قیله در بس طوای قدومدن صونک
 سعی بولسه طوای زیارة ده رمل ننگ عدمی لازم سعی تکرار مشروع بولمغانلغی اوچون (۳۶) (واول
 وقتده بعد فجر یوم التخر وهو فيه افضل وحل له النساء) طوای زیارة ننگ اول وقتنی خر کونی ننگ طانکنندن صونکدر طوای
 زیارة فی شول کونک یعنی آی ننگ اونوچی کوننک اوتاوون برچی هم اون ایکنچی کونلر ننده اوتاووان آرتغراق
 بو طوای زیارة فی اوتکاچ غاتون لار غه یا قن بولو حلال بولور (۳۷) فان اخره عنها کره ووجب دم طوای زیارة فی
 اوچ خر کونلر نندن کچکتر ب قلو مکره اکرده کچکتر سه بر قربان چالمق واجب بولور (۳۸) وبعد زوال
 ثانی التخر رمی الجمار الثلث یدأ بما یلی المسجد ثم ما یلیه ثم العقبة سبعا سبعا طوای زیارة دن صونک
 مناغه قایتور مناده خر کونلری ننگ ایکنچسی ننگ توشندن صونک اوچ اورن لار ننگ هر قایوسنده یدشار
 یدشار واق طاش لار آطار اوچ اورن لار ننگ (اولی مسجد حنی یا ننده) ایکنچسی مسجد دن اوچ یوز بش
 آرشن چیتده (اوچونچسی جهره عقبه یعنی آقطغی آطاتورغان اورن آطاتورغان اورن ننگ ایکنچسندن
 دورت یوز سکسان یدی آرشن چیتده جهره عقبه ننگ اورتی مسجد حنی دن ۷۹۲ آرشنده بولادر (۳۹)
 وکبر بکل ووقف بعد کل من الاولین ودعا هر طاشنی آطقان صاین تکبیر ایاتور اولکی هم ایکنچی
 اورنلارده طاش لارین آطوب بتر کاندن صونک یکر می آیه او قور مقدار ی ثوقتاب طورز قول لارین

کو تر بھمد ثنا تکبیر تھلیل صلواۃ ایتور حاجتارین صوراب دعاقیلور (۴۰) ثم غدا كذلك ثم بعده
 كذلك ان مكث بهنا وهو واجب ويسقط بغيره قيل فجر الرابع (بعد طانكنك يعنى آى نك اون ايكتچى كوننك
 آى نك اون برچى كوننده قلغان كى توشدن صونك اوچ اور نلار ده طاش لار آطار بوكوندن صونكى كوننك
 يعنى آى نك اون اوچوچى كوننك ينه شويله قیلور اكر ده بواون اوچوچى كوننك ميناده طور اقالسه بوكوننك ميناده طور و
 فاي تودان اجر لى راك اما بواون اوچوچى كون نك طانكنك ان اول مينادان فاي تودان قيسه مذ كور كوننك اوچ اور نك
 آطلاچق يكر مى بر طاش اوستندن توشار طانك وقتنده ميناده بولا قالسه ميناده توش وقتنه چه طور ب توشدن
 صونك طاش آطو واجب بولور فاي تماقى درست توكل (۴۱) واذا نزل الى مكة نزل بالحصب (مينادان مكه كا
 فاي تاننده حصب ديكان اور نغها اينوسنة حصب مكه ايله مينا آراسنك برچقور كه ابطح هم بطحاء ديوا آطار لار
 (۴۲) ثم طاف للصدر سبعة بلار مل وسعى (بعد مكه كا فاي تچاچ كعبه اللهى رمل سن يعنى اولكى اوچ
 ايلنونده ايكى اينك باشلار ين سلكتب يوكر ودان باشقه يتى مرتبه ايلنوب طواى صدر واجب هم طواى
 دان صونك سعى قيلماس (۴۳) ثم شرب من ماء زمزم وقبل العتبة ووضع وجهه و صدره على الملتزم
 (بعد زمزم صوى اچار باشنه يوزينه وغير تنارينه سور تر) هم اشك نك عتبه سنى يعنى بوصا غاسنى اوبار
 (يوزنى كوكر اكنى ملتزم كا قويار تكبير تھليل حمد صلواۃ ایتور حاجتارین صوراب دعاقیلور) ملتزم حجر
 اسود برلن ايشك آراسنك دورت آرشن اورن (۴۴) وتشبث بالاستار ودعا مجتهدا ويبكي متحسرا
 ويرجع قهقرى حتى يخرج من المسجد (بعد كعبه اللهى اور تكان آستار غه بابشوب اجتهاد قیلوب ودعانك
 قبول بولا تورغان اورنى ايك نك كن غنيمه بلب حاجتن صوراب دعاقیلور هم بيت الله دن آير لڊ قنه كوينب
 يغلار بعد تامسجد دن چقغاچه يوزنى كعبه الله طرفنه قیلوب آرطنه طابا چقار (۴۵) والهرارة لا تكشنى
 رأسها بل وجهها ولو سدللت شيئاً عليه مجافياً جاز ولا تلبى جهر اولا تسعى بين الميلىن ولا تخلق بل تقصر وتلبس
 المخيط ولا تقرب الحجر فى الزحام) خاتون لار حج نك هر احكامنده اير لر كى در مكر باشن آچق قلماس لار
 يوزن آچق قیلور لار لكن بوزينه بر نرسه آصلندرسه لر اول نرسه برله يوزنى نك آراسى بوش طور سه درست (تلبيه
 نى فچقرب ايتناسلار باشرين ايتور لر) طواى دهر مل قيلماس لار (ايكى باشل ميل آراسنك سعى قيلماس لار يعنى
 آشغوب يورماس لر) خلوة طابسه لار صفا برلن مروه كا آشماس لار ساچ لر ين كيتار مس لر بلكه قصقار تر لار
 غنه تكلن كينيم كيار لر (طغرلق بولسه حجر اسود كا يقبن بارماس لار) (۴۲) وحيضها لا يمنع الا الطواى
 خاتون لار نك حبضى حج فعل لر ين قیلور غه هيچده ضرر بير مى مكر حبض حالنده طواى غنه دورست
 توكل بس حبضى كى سلكاچه مكه ده طورر كى سلكاچ طواى قیلور (۴۷) وفائت الحج طائى وسعى وتحلل وقضى
 من قابل (بر من وقى بعرفه كا اير شه آلپچه حجن اوتى آلسه اهرامندن چقواوچون عهره اوتار يعنى
 كعبه الله يتى مرتبه طواى قیلور بعد صفا برلن مروه آراسنده سعى قیلور موندان صونك اهرامندان
 چقار بعد حجنى آلداغى بلده يانكادان اهرام باغلاب قضا قیلور وقونى بعرفه كا اير شه آلپچه ديوتقبيد
 قیلدق شو نك اوچون كه عرفات ده وقونى بوفصل نك ۲۸ نچى مسئله سنده ايتلكاچه وقتندن

اوتسه باشقه وقتده اوتاودرست توکل اما طوانی زیارة نی وقتندان فقط قصدا کچکتر ومکروه قایسی وقتک بولسه ده اوتاودرست کرچه محرم آینه یا بشقه آی لارغه قالسه ده

(۳۶) فصل القرآن والتمتع ﴿

(۱) القرآن افضل مطلقا وهوان یهل بحج وعمره من مبیقات فی اشهر الحج معا ای فی زمان واحد ویقول اللهم انی

ارید العمره والحج فیسره مالی وتقبلهما منی قران یعنی حج برلن عمره اوچون مبیقاتدان بریولی اللهم انی ارید

العمره والحج فیسره مالی وتقبلهما منی دیب هر ایکسن نیه قیلوب تلبیه ایتوب یعنی لبیک اللهم لبیک لاشریک

لک لبیک ان الحمد والنعمة لک والمملک لاشریک لک اقل بر مرتبه ایتوب احرام باغلاؤ افراددان یعنی حج

اوچون کنه احرام باغلاؤدان هم تمتع دان یعنی اول عمره اوچون آیروم موندان صونک یا لغور برحج نی

نیت ایتب احرام باغلاؤدان ثوابلی راق (۲) وطای للعمره سبعة اشواط یرمل للثلث الاول ویسعی

ثم یحج کما یرقارن یعنی حج هم عمره اوچون احرام باغلاغان کشی اول عمره اوچون بیت الله فی یتى مرتبه

طوانی قیلور اولکی اوچوسنده رمل قیلور یعنی اینک باشلارین سلکتب آشغوب بورر طوانی دان صونک

صفا برلن مروه آراسنده سعی قیلور (بعد اوتکان فصلده بیان قلنغاچه حینی اوتار (۳) وذبح للقران

بعدرمی یوم النحر وان عجز صام ثلثة ایام آخر هاعرفة وسبعة بعد حجة این شاء وان فاتت الثلث تعین الدم

بعد عید کوندنه میناغه کلوب جمره عقبه نی یعنی وای طاش لار آطله تورغان اوچ اورنلار ننگ آقطقسندنه

وای طاش لار آتقاندان صونک قرانی ننگ شکرانه سی اوچون بر قربان چالور (اکرده قربان چالورغه

کوچی یتسه قربان اورننه حج ده اوچ کون روزه توتار اول اوچ کون لر ننگ آخری عرفه کونی اولورغه

تیش بعد حج دن صونک یتى کون توتار تلسه مکده تلسه ایوینه قایتقاچ بارسی کامل اون کون بولادر

اولکی اوچ کونکی روزه سی وقتندان کچکسه قرانی اوچون لابد قربان چالو واجب بولور ای جنایت اوچون دم

لازم بولور (۴) والتمتع افضل من الافراد وهوان یحرم بعمره من المبیقات فی اشهر الحج ویطوف ویسعی

ویحلق اویقصر ویقطع التلبیه فی اول طوافه ثم یحرم للحج یوم الترویة وقبله افضل تمتع یعنی حج آی لارنده

یا باشقه ده مبیقاتدان عمره اوچون کنه احرام غه کرب عمره اوچون کعبه الله فی یتى مرتبه ایلنب طوانی قیلوب

بعد صفا ایله مروه آراسنده سعی فلغاچ ساچون قرب یا قصار تب مذکور طوانی ننگ اولنده تلبیه نی قطع

قیلوب بتر کاچ حج اوچون ترویبه کوننک ایکچی مرتبه احرام غه کر و افراددان یعنی حج یاعمره اوچون کنه احرام غه

کرودن آرتغراق تمتع قلوچی ننگ حج احرامنه ترویبه کونندن اولراک کرماکی ترویبه کوننک کرودن

آرتغراق (۵) وحج کالمفرد وذبح وان عجز صام کالقران بوییلله احرام غه کرکان کشی یا لغز حج اوچون کنه

احرام غه کرکان کشی شکلی حینی اوتار ودخی قران اوچون قربان چالغان شکلی تمتعی ننگ شکرانه سی

اوچون قربان چالور قربان چالورغه کوچی یتسه قران داغی شکلی حج ده اوچ کون حج دن صونک یتى کون

روزه توتار حج داکی اوچ کون ننگ آقطقسی عرفه کوندنه بولورغه تیش (۶) وان احرام بیسوق الهدی

وهو افضل تمتع ننگ عمره اوچون احرامنی سوق هدی برلن باغلاماقی آرتغراق یعنی تمتعی ننگ شکرانه سی

اوچون چالناچق قر بانلغنی احرام باغلاغان بوندن قووب بارونیتی بران (۷) لایتخللثم یحرم بالحج که امر متمتع عمره اوچون سوق هدی ایله احرامن باغلاغان بولسه امرامندن چتماس بلکه شول عمره احرامی اوستنه حج اوچون احرام باغلاب حینی او تکلیج ساچنی کیتارب یا قصقارتب ایکی امرامندان بریولی چقار حج ده ساچ آلدرو نماز ده سلام بیرومنزلنده در نعاک سلام بیرو ایله نماز دان چقله در اوشانداق احرام دان ساچ کیتارو ایله چقله در (۸) والمکی یفرد فقط بش میقات ننگ مکة طرفنده طور وچی لار هم مکة ده طور وچی لار احرامنی مفرد بولوب غنه یعنی حج یا عمره اوچونکنه باغلار لار آنلار غه متمتع قران مکروه

﴿ فصل الجنات ﴾ (۳۷)

(۱) ان طیب عرم عضوا وادهن اولبس مخبطا اوستر رأسه یوما و اخلق ربع رأسه اوعضوا او قص اظفار ید اورجل او الککل فی مجلس او طای للفرض محدثا او غیره جنبا او افاض قبل الامام او ترک واجبا او اکثره او قدم نسکا علی آخر او اخر طوای الفرض عن ایام النحر او ترک اقله فعلیه دم و بترک اکثره بقی عمر ما حتی یطوف جنایة یعنی احرام باغلاغان کشی ننگ احراملی کشی کا درست بولمغان اشنی اشلسه گرچه اول اشلر باشقه وقتده درست بولسه لارده توبند ذکر قلنه چق حکم واجب بولور (حاصل احرام باغلاغان کشی بتون بر اعضاسنه خوش بوی سورتسه یا مایلاسه یا تککلن کبیم کیسه (یا باشن یا یوزین بتون بر کون اورتب طور سه (یا که ساچی ننگ دورتدن برین کیتار سه (یا که بر بتون اعضاسی ننگ توکن کیتار سه (یا که بر قولی ننگ یا بر آیاغی ننگ ترناقلا رین کیسه (یا که ایکی قولندن بولسه ده بش بلماغی ننگ ترناقلا رین کیسه (یا که ترناقلا ری ننگ مجموعسن بر مجلسده کیسه (یا که فرض طوافنی یعنی طوای زیارة فی کلسن یا بعضسن طهارتسن قبلسه (یا که باشقه طوای فی جنب کویبچه قبلسه (یا که عرفاتدن امامدان اول چقسه (یا که بش واجب دان برسنی یا که برسی ننگ یارطدان کویبر اکنی قویسه (یا که صوتنکندان قبلوی تبش بولغان حج ننگ بر فعلنی اول قبلسه مثلا قارن قرانی اوچون قر بان چالودان اول ساچن کیتار سه (یا که فرض طوافنی نحر کونلر نندن کچکتر سه (یا که بوفرض طوای ننگ یارطسندان کیمنی مثلا اوچوسنی یا که اوچندن ده کیمنی قبلمی قالد سه قر بان چالمق واجب بولور قوی یا کجه چالور اما فرض طوای ننگ یارطسندان کویبر اکنی مثلا دورتسنی یا که آندانده آرتقنی قویسه احراملی بولوب قالور طوافنی اوتلمکن حکمک بولور تیا بانکادان اوتکاچه (۲) وان طافه جنبا فبندة اکرده فرض طوافنی جنب کویبچه قبلسه بر بدنه یعنی توه

صغر کبی بر ضرور حیوان چالو واجب بولور (۳) وان فعل اقل ما ذکر او طای غیر الفرض محدثا او ترک القلیل من الواجب او اخلق رأس غیره تصدق بنصف صاع من بر اولکی مسئله ده ایتلمش جنایة لزی ایتلکن مقدار دان کیمراک قبلسه مثلا خوش بوینی یا ماینی بتون اعضادان کیم کا سورتسه (یا که تککلن کبیمنی بر کوندن کیم کیسه یا باشن بر کوندن کیمراک اورتب طور سه یا که فرض طوافندان باشقه طوافنی طهارتسن قبلسه یا که بر واجب ننگ یارطدان کیمراکن قویسه مثلا طوای صدر ننگ اوچسین یا اوچندن ده کیمن ترک قبلسه یا که ایکچی کشی ننگ ساچن کیتار سه یارطی صاع بغدادینی بر مسکین کا صدقه قبلو واجب بولور

(۴) وان تطيب او حلق بعذر ذبح او تصدق بثلاثة اصوع طعام علي ستة مساكين او صام ثلثة ايام اكرده عذر سببلى بتون اعضاسنه خوشبوى سورتسه ياكه ساچن كبتارسه حرم ده قربان چالورتلسه آلطى مسكين كا اوچ صاع طعامنى يار طيشار صاع ايتب صدقه قبلور ياكه اوچ كون روزه توتار اوشانداق اهرام حالنده قلوى حرام بولغان باشته فعل لرنى عذر سببلى قيلسه مذكور اوچ نيك برسقن قیلوده اختيارلى در (۵) ووطبه

قبل وقوف عرفه افسد حجه و مضى و ذبح و قضى و لم يفترقا امراملى كشى وقوف بعرفه دن اول خاتوننه ياقنلاشسه حيمى بوز لور لكن بوز ولسه ده درست حج كى تمام قبلور يعنى وقوف بعرفه نى قبلور هم طوائف يارتنى قبلور ساچنى كيتارب امرامندان چقار اما بر قوى بوغان لمق واجب بولور بوچنى آلداغى يلدن قضا قبلور (قضا فلغانده خاتونندان آبروم يورب قضا قلماقى واجب توكل امام مالك كا خلاف آنك قاشنده قضا فلغانده خاتونندان آبروب طور و واجب تا حيمى تمام قلغاچقه (۶) وبعده حجب بدنه و بعد الحلق شاة وقوف بعرفه دن صونك خاتوننه جماع قبلسه حيمى بوز و لباس كز چه فرض طوائف دان اول بولسه ده اما صور حيوان قربان چالمق واجب بولور ساچن كيتار كاندان صونك طوائف يارتنن اول جماع سببلى بر قوى چالمق واجب بولور

(۷) وان قتل عرم صيدا او دل عليه قاتله يجب جزائه اى ما فومه عدلان فى مقتله او اقرب مكان منه في شترى

به هديا يذبح بمكة او طعاما يصدق به كالقطرة او صام عن طعام كل مسكين يوم او ما فضل عنه تصدق به او صام يوما اهرام باغلاغان كشى كز چه خطاء بولسه ده قروع بر كيبكن اولترسه ياكه اول كيبكنى اولترر كا ايكنچى كشنى دلالة قبلسه اولترر لكان كيبك نيك طور مش حقن تولو و واجب بولور يعنى اولترر لكان اورنده يا كه آندان ياقن اورنده ايكى عدل كشى دن بو كيبك نيك سلامت وقتنده تورغان حقن قويدرب شول حق غه قربان آلوب مكه ده چالو واجب بولور ياكه بار آچه سنه بغدادى صائوب آلوب هر مسكين كا بر فطره صدقه سى قدرى صدقه قبلور ياكه هر فطره صدقه لغى اوچون بر كون روزه توتار قويلغان حقى صور حيوان صائوب آلورغه يتارلك بولسه صور حيوان آلوب چالور كچكنه دان آرطاسه كچكنه نى چالور حيوان صائوب آلفاچ آرطوب قالغان آچاسنه بغدادى صائوب آلوب يارطشار صاع صدقه قبلور يا كه يارطى صاع اوچون بر كون روزه طوطار (۸) وان نقصه حجب مانقص اكر بر كيبك حيوان غه كچكچيليك ضعيف لك كلترسه كيه تكان بهاسن تولر اول صورتده ايكى عدل كشى دن سلامت وقتداغى بهاسن قويدر لور بعد ضعيف كويچقه تورغان

بهاسن قويدر لور كيمكان بهاسنه هدى الور هدى آلورغه يتسه طعام آلور ياكه روزه توتار (۹) وان اخرجه عن حيز الامتناع او كسر البيض فقيمه اكر بر كيبك كا كچكچيليك كلترسه كيبك شول سبب دن تلكان برينه بارا آلماسه يا كه بر تقج دن قاچا آلماسه ايمكا توچى بتون حقن تولر اكر كيبك نيك يومر قه سن واطسه يومر قا حقن تولر يومر قه چيشلى بولسه چيش حقن تولر (۱۰) وكدان ذبح الحلال او حله اوشانداق حلال يعنى اهرام باغلاماغان كشى هر ملك معيشه قيله تورغان كيبكنى چالسه كيبك نيك قيمتن تولر اكر سوتن صاوسه سوتى نيك قيمتن تولر (۱۱) او قطع حشيشه او شجره الاملو كا و منبتا او جافا و دغى امراملى يا اهرام سن كشى حرم اچنده كى اولرنى (يا آغاچنى كيسسه يوقار يده ذكر قلغاچقه ايكى عدل قويلغان قيمتنى تولر) مكر اولرن يا آغاچ حرم اچنده

بولسه ده برکشی ننگ ملکنده بولسه (یا که کشی تریه لب اوسدرکن آغاچ یا اولن بولسه یعنی اوز آلدینه اوسکن بولسه) (یا که اوز آلدینه اوسکن بولسه ده کبیکن بولسه قیمتنی تولو واجب توکل (۱۲) ولا برعی الحشیش ولا یقطع الا الاذخر حر م شریفی اچندا کی اولن لرنی حیوان لارنی ایرک قویوب اوظلاطو حرام ودغی اذخر اسملی اولندن باشقه هیچ قایو اولن نی کیسودرست توکل (۱۳) وبقتل قلمه اوجراده صدقه وان قلت احراملی کشی کا بریتنی یابر چیکنرکه نی اولتر و سبیلی بر کیساک ایکمک یابریمش کبی آنرسه نی بولسه ده صدقه قبلو واجب بولور (۱۴) ولاشی ۶ بقتل غراب وحدأة وعقرب وحیة وفارة وکلب عقور وبعوض وبرغوث وقرادوساحفاه وسبع صائل آقارغه نی اولتر و سبیلی حدأتنی یعنی توبلکاننی یلاننی چباننی طحقاننی یمان اتنی چمننی برچه نی قاندا لانی ساحفاتنی یعنی قابلی باقانی هم هلاک قبلورغه قصد قبلوب کلکان وقتده برتقوچی حیواننی اولتر و سبیلی هیچ شی ۶ واجب توکل (اما برتقوچی حیواننی اوزنی هلاک قبلورغه کلکان چاغنده اولترسه قیمتنی تولو واجب (۱۵) ولذبح حیوان الاهلی واکل ماصاده حلال وذبحه بلا دلالة محرم احراملی کشی کا ایو حیوان لارین چالودرست هم احرام باغلامغان کشی آولاغان هم چالغان کییک ننگ ایتمنی آشاماقی درست اکرده احرام باغلامغان کشی اول کییکنی احرام باغلامغان کشی ننگ دلالتندن و بولشوو ندان باشقه آولاغان بولسه (۱۶) ومن دخل الحرم بصیدارسله برمن کرک احراملی کرک احرام سز بولسون یاپان کییکن توتوب حرما کرسه یبارماکی واجب بولور (۱۷) وردبیعه ان بقی والاجزی برمن کییکنی حرما کا آلوب کرکندان صونک حرمدنه یا که حرمدن چقچاق صاتسه کییکنی صاتوچی غه قایتارب آچه سنی کیری آلو واجب اکرده کییک آلوچی قولنده قالسه هم صاتوچی غه کییکنی اچقندرب یبارو واجب اما الوچی ننگ قولند قالسه صاتوچی آلوچی دن آلغان حقن تولر چونکه حرما کا کروبرلن یبارو واجب بولادر (۱۸) کببع المحرم صیدا اوشانداق احراملی کشی کرچه حرما شریفده بولمغان چاغندن بولسه یاپان کییکن برمن کا صاتسه کییک آلوچی قولنده بولغان مدتده قایتارب کییکنی اچقندرب یبارو واجب بولور اما آلوچی قولنده بولمه صانقانک آلغان حقن تولر (۱۹) لاصیداهه اذا حرما احرام دن اول اویونک یا چیتلکنده بولغان کییکنی احرام باغلامغان ده حرما شریفی کا آلوب کرسه یبارو واجب توکل اما حرما کا آلوب کرسه یبارو واجب بولور (۲۰) ومن ارسل صیدافی ید محرم ان اخذه حلالا ضمن (برمن احراملی کشی ننگ قولند اغی کییکنی اچقندرب یبارسه یباروچی کییک ایباسنه قیمتن تولر اکرده احراملی کشی بوکییکنی احرام باغلاماس بورن توتقان بولسه اما احرام باغلامغان توتقان بولسه تولهس (۲۱) وان قتل محرم صید محرم فکل یجزی ورجع آخذه علی قاتله بر احراملی کشی ایکنچی احراملی کشی ننگ کییکن اولترسه هر ایکسی بتون قیمتن تولر لر اصوصونکندن کییک خو جاسی بولغان احراملی کشی اوزنی تولکن قدری حقنی دعوالاب اولتر وچیدن تولتر (۲۲) ومابه دم علی المفرد فعلى القارن دمان الاستحواذ الوقت غیر محرم (یوقاریده ذکر قلنغاچه احرام حرمتن صاقلاماغانلقی سبیلی مفرد کا یعنی حج یا عبره اوچون کنه احرام باغلامغان کشی کا برقر بان چالو

واجب بولغان صورتلرده قارن کا ایکی اهرام ننگ حرمتن صافلاماغانلقی اوچون ایکی قربان چالو واجب بولور مکر قران طریقتجه اهرام باغلاغان بولسه ده اهرامنی میقاندان اوتکاج باغلاغان بولسه برکنه قربان واجب (۲۳) ویتنی جزاء صید قتلہ حرمان (برکیبکنی اهراملی ایکی کشتی اولترسه لر هر ایکیسی تورغان قیبتی ننگ بتونن تولر اوچ اهراملی کشتی اولترسه اوچ حقن تولر لر (۲۴) واتحد لوقتل صید الحرم حلالان (حرم شریفی کیبکن اهرام باغلاماغان ایکی کشتی اولترسه ایکیسی برحقنی تولر لر اما حرم کیبکن بر اهراملی بر اهرامسن کشتی اولترسه اهراملی کشتی بتون حقن تولر اهرامسن کشتی بارطی حقن تولر یا که بر اهرامسن بر مفرد یعنی برکنه اهراملی بر قارن یعنی ایکی اهراملی کشتی اوچاو حرم ننگ برکیبکن اولترسه لر اهرامسن کشتی اوچدن برنی تولر برکنه اهراملسی کیبک ننگ بتون حقن تولر ایکی اهراملسی کیبک ننگ ایکی حقن تولر (۲۵) باع المحرم صیدا اوشراه بطل (اهراملی کشتی ننگ کیبکنی صاتوب آلوی هم کشتی کا صاتوی درست توکل باطل (۲۶) ولو ذبحه حرم ولو اکل منه غرم قیمة ما اکل (اهراملی کشتی بر یاپان کیبکن چالسه اولکسه منزلنک بولور ایتنی آشاو هیچ کم کا درست بولماس اما اهراملی کشتی اوزی اهراملی چاغندک چالغان کیبک ننگ ایتن ضروره بولغان لقدان آشاسه اول اول کیبک ننگ تورغان حقن تولگان بولسه ده ینه آشایان قدری ایتنی ننگ حقن تولر اما اولی کیبک حقن تولگان بولسه ایت حقن تولو واجب توکل بلکه کیبک حقن تولو واجب (۲۷) لا محرم لم ینذبه (اهراملی کشتی چالغان کیبک ننگ ایتنی ایکنچی اهراملی کشتی آشاسه هیچ شی تولو واجب توکل لکن استغفار قبلور (۲۸) ولدت طبیة اخرجت من الحرم وما تاغر مهمنا وان ادى جزائها ثم ولدت لم یجزه (برمن حرم شریف کا ایشکان قرکیه سنی یا که باشقه کیبکنی حرم دن چقار سه چقار غاچ بالالاسه بعد آناسی هم بالاسی اولسه لر حرم دن چقار وچی هر ایکیسی ننگ حقن تولر اما چقار غاچ آناسی حقن تولسه بعد کیجه بالالاسه بالالاعاچ هر ایکیسی اولسه ده بالا حقن تولس

(۳۸) فصل الاجصار

(۱) (ان احصر المحرم بعد و او مرض بعث المفرد ما والقارن دمین اهرام باغلاغان کشتی حج قبلودان طیلسه مثلا دشمانی یا باشقه نرسه ایرک بیرمه مفرد یعنی حج یا عمره اوچون کنه اهرام باغلاغان کشتی حرم ده چالو اوچون بر قربان کوندر قارن ایکنی کوندر ریا که آنده صاتوب آلوب چالو اوچون قیبتن کوندر (۲) وعین یوما ینذیح فیه ولو قبل یوم النحر و ینذبه یحل حج دن طیلغان اوچون چالنه تورغان قربان ننگ قایسی کونده چالنه چاغن بیلکلاب ایتوب یبارر کا تبوش کرچه قربان چالنه طورغان اوچ کوندر دن اولراک بولسه ده قربان چالورغه بیلکلاب کونک ساچن آلدرب یا قصقار تب اهرامند ان چقار (۳) وفی حل لا حج دن طیلغان اوچون چال نورغه یبارلکان قربانلقنی حرم دن باشقه اورنده چالو درست توکل اکرده حرم دن باشقه اورنک چالنه قالسه اهرامند ان چقماغان حکم ده بولور تا ایکنچی قربانلق کوندر بر حرم ده چالمی طورب (۴) وعلیه ان حل من حج حج وعمره ومن عمره عمره وقران حج وعمرتان حج یا عمره

قبلیچه قربان چالوب غنه امرامندان چققان کشی کا آلداغی یل بر حج بر عمره قیلو واجب بولور عمره دان طبلغان کشی کا بر عمره واجب قران ایله امرام باغلاغان کشی کابر حج ایکی عمره واجب بولور (۵)

واذال احصاره وامکنه ادراک الهدی والحج توجه والاله ان یحل حج یا عمر قبلودان طبلغانلقی اوچون مکه کا قربانلق یبارکچ حج دن طباتورغان نرسه کیتسه حج قبلورغه یونالور اکرده یبارلکان قربانلقی چالناماسدان اول هم حج ننک وقتی اوتماسدان اول ایرشرلک بولسه اما برینه ایرشه آلماسلق بولسه یا که حج وقتی اوتماسدان اول ایرشه آلماسلق بولسه یونلماش اما قربانلقنی چالماش بون ایرشه آلماسلق بولسه ده حج غه ایرشرلک بولسه یونلور یانکادان امرام باغلاب حجنی قبلور (۶) ومنعه عن رکنی الحج بهکة احصار وعن احد همالا حج ننک ایکی رکنی ده یعنی وقوف بعرفه نی هم طوائی زیارة نی قبلورغه ایرک بیرلمسه حج دن طبلغان کشی حکمنده بولوب یوقاریده ایتمکان طریقچه عمل قبلورغه تیش بولور اما ایکی رکنی ننک برندن کنه طبلسه حج دن طبلغان حکمنده بولماس هم قربانلق کوندر ب امرامندان چقماقی درست توکل چونکه وقوف بعرفه دن کنه طبلسه عمره نی اوتاب امرامندان چقماقی درست اما وقوف بعرفه دن طبلماشه بلکه طوائی دن غنه طبلسه وقوف بعرفه نی وقتنده اوتاب طوائی طباتورغان نرسه کیتکاننی کتوب طرورر چونکه طوائی زیارة ننک وقتی اوتایدیر (۷) ومن عجز فاحج صح ويقع عنه ان دام عجزه الی موته ونوی عنه بر من غسته لقی یا که حبسک بولماقی سبیلی فرض حجنی اوتادان عاجز قالسه ایکنچی کشی کابنورب اوزی اوچون حج قلدرماقی درست کرچه سرخاوندن سلامتلمها کی هم حبسدن چقماقنی امید ایتمسه اما امید ایتمکان صورتده قلدرماقی واجب هم ایکنچی کشی نی فوشب قلدرغان حج قلدروچی ننک اوستندن توشار اکرده ایکی شرط بجای کتترلسه اول قلدروچی ننک قلودان عاجز لکی دائم بولسه یعنی وفات بولغانچه طارطلسه ایکنچی کشی اوچون قلوچی قلدروچی اوچون نیتلسه (۸) ودم الاحصار علی الامر والقران والینایة علی الحاج کشی اوچون امرام باغلاغان کشی حج دن طبلسه طبلغان اوچون چالنه چق قربان قلدروچی ننک مالندان واجب اما قران هم جنایة اوچون یعنی امرام ننک حرمتن صافلامغان اوچون واجب بولغان قربان کشی اوچون قلوچی ننک اوز مالندان واجب (۹) وضمن النفقة ان جامع قبل وقوفه کشی اوچون حج قلو برلن بیورلغان کشی وقوف بعرفه دن اول خاتونغه جماع قیلوب حجنی باطل قیلسه بیورروچی غه بیرکان مالنی تولر (۱۰) وان مات فی الطریق یحج عن منزل آمره بثلث ما بقی لامن حیث مات کشی اوچون حج قبلورغه امر اولنوب یولغه چقوچی بارب یتماش بورون یولده وفات بولسه یانکادان بیورروچی ننک مالی ننک قالغان قدر سننک اوچدن برندن حج قبلورغه بیورروچی ننک وطنندان نفقه بیرب ایکنچی کشی نی یبارب قلدرو واجب اما اولده بیورلغان کشی وفات بولغان اورندان یبارلماش (صورة مسئلة بویله برمن ننک اوستنه حج فرض بولوب اوز عمر ننده اوتی آلمغانلقدان کشیدن قلدرو اوچون وصیة ایتمسه بعد وارث لری وصیة نی بجای کتتر اوچون نفقه لک بیروب برکشنی حج کایبارسه لزیبارلمش کشی یولده وفات بولسه وارث لاری یانکادان اوشبوکونده قالغان مال ننک اوچدن برندن نفقه بیرب ایکنچی کشنی وصیة ایتوچی ننک اورنونندان یبارلور اولده یبارلمش وفات

بولغان اورندان غنه يبارماس لر بو حکم مال کوب بولوب يتارلسک بولغان صورتده اماوصيه ايتوچي ننگ اورنوندان يباررکا يتماسليک بولسه يتارلسک اورندان يبارر لر (۱۱) ولايجوز للهدى الاجائر التضحية هدى کا يعنى جنایة اوچون قران اوچون حج منع قلنغان اوچون چالنورغه قربانلق غه چالنه تورغان حيوان غنه درست حاصل قربان لقعده هم هدى کا ايکي کوزيسک هم برکنه کوزي صوقر حيوان درست توکل بر آياغى آقساق سوباسکنده بيلسکي بولمسلق آرق قولاقى قويرقى کيسک حيوان درست توکل (۱۲) واکل من هدى تطوع و متعة و قران فقط چالوچي ننگ اورينه تمتع قران اوچون هم نفل هدى ننگ يعنى مکه ده چالغان قربان ننگ ايتندن آساماقى درست باشقه دن جنایة احصار اوچون هم نذر هدى ننگ يعنى حج ده اوشبو اوچ تورلى عله ايله چالغان قربان ننگ ايتندن آساماقى درست توکل (۱۳) وخصايوم البحر لاغيرهما والکل بالحرم و تصدق بجه و خطامة تمتع ايله قران اوچون هدى ني چالو نحر کونلرينه يعنى عيد کوننه هم اندان صونک ايکي کونک خاص بوايکيدن باشقه لارى نحر کوننه خاص توکل تلسه قايقوننک چالنور لار اما هدى ننگ هر قايقوننک چالور مده کنه درست باشقه ده درست توکل هدى ني چالغاج جوکلنن مونچاغن تزکنن صدقه قلو تيش (۱۴) ولايعطى اجر جزا منه هدى ني ايکتچي کشى قوشب چالدرسه چالغان اوچون يال عفن هدى ايتندن بير و درست توکل (۱۵) ولايرکب الالضرة ولايجلب هدى اوچون حاضر لنکان توه اوستنه عنرسن آطلاناس هم سوتنى صاوماس (۱۶) وماعطب او تعيب بفاحش هدى چالورغه آلوب بارغانده يولده هلاک بولسه ياکه چالورغه يارامانلق بولوب عيبلنسه موننگ اورننه ايکتچي آلشدرر اکرده بو هدى ني اوستنه واجب بولغانلقدان آلوب بارا تورغان بولسه عيبلنکاني تلسه قايقو يار امانفل اوچون آلوب بارغانده هلاک بولسه يا عيبلنسه آلشدرر واجب توکل (۱۷) وان شهد و بالوقوف قبل و قته قبلت لابعده حاجى لار و قوف بعرفه ني اوتا کاج بر قوم کلوب کواهللق بير سه لرديسه لر که سز و قوف بعرفه ني وقتندن اول ادا قلدغن مثلاً نرويه کوننده ديسه لر قارالورا اکرده بونلار ننگ کواهللق بير وي بو يچه کواهللق بير ولرى و قوف بعرفه ننگ وقتندن اول بولسه سوز لرى قبول قبلنور هم بانکادان و قوف بعرفه ني ادا قبلنور (اما بونلار ننگ سوزى بو يچه ده کواهللق بير ولرى و قوف بعرفه وقتندن اول بولسه حاصل بو کواهلقتى بير وچى لر ننگ سوز لرينه قاراغانده و قوف بعرفه ني اوتار لک وقت قالمالغان بولسه سوز لرى قبول قلناس (۱۸) نذر حجامشيامشى حتى يطوف الفرض بر من جيا و باز ب حج قیلور غه نذر ايتسه جيا و بار هم جيا و حج قیلور تا طواف زيارتنى اوتکاچه طواف زيارتنى اوتکاندان صونک آطلانسه ده درست

❁ ۳۹ کتاب النکاح ❁

(۱) ينعقد باليجاب و قبول لفظها ماض كز و جيت و تز و جيت او امر و ماض كز و جنى فقال ز و جت وان لم يعلمها معناه نکاح يعنى ابرلسک خاتون لى شر يعتجه بيلنه ايجاب قبول برلن يعنى نکاح عقيدن بيلاوچى ايکي کشى ننگ اولکى سى جفتلندرونى يا جفتلنورنى تلاب ايتماکيله هم ايکتچى سبننگ قبول قيلماقيله اکرده

بواجب برلن قبول هر ایکی او تکان زمانغه دلالة قیلاتورغان سوزلر ایله ایتمسه لر مثلا خاتون زوجت دیکانده یعنی من سنکا اور منی جفتلندرم دیکانده ایر تزوجت دیسه یعنی جفتلندم دیسه یا که ایجاب برلن قبول ننگ برسی امر بولوب ایکنچسی او تکان زمانغه دلالة قیلاتورغان سوزلر برلن ایتمسه مثلا بر او قز آتاسنه زوجنی دیکانده یعنی قز نکنی منا جفتلندر دیکاج قز آتاسی زوجت دیسه یعنی قز منی سنکا جفتلندرم دیسه نکاح باغلانور گرچه ایجاب قبول قیلشوچی لار نکاح باغلانا تورغان سوزنی اورلری ننگ تلنچه بولمغانلقدان معناسنی بلمسه لره (۲) وقوله ماد او پذیرفت بلامیم بعد دادی و پذیرفتی کبیع و شراة دخی ده خاتون ننگ فار سیچه داد یعنی بیردی دیکان سوز بیه هم فار سیچه پذیرفت یعنی قبول قلدی دیکان سوزلریله میم سن ایتمسه لره یعنی دادم پذیرفتیم دیب ایتمسه لره نکاح باغلانور دادم بیردم دیکان معناده پذیرفتیم قبول قلدیم دیکان معناده (حاصل ایر خاتون غه ایتمسه دادی یعنی بیر دنکمی دیسه خاتون دادم اورننه داد دیسه بعد خاتون ایر کا ایتمسه پذیرفتی دیسه یعنی منی خاتون لوق غه قبول قلدنکمی دیسه ایر پذیرفتیم اورننه پذیرفت دیسه نکاح باغلانور ننگ صاتم آلدوم اورننه صاتو آلودیم که صاتو عقدی باغلانور مثلا صاندنکمو دیکانده جواینده صاتو دیسه هم آلدنکمو دیکانده جواینده آلودیسه (۳) لایقوله ما زن وشویم اما ایر برلان خاتون ننگ کواه لار آلدنک ما زن وشویم یعنی بزارلی خاتونلی کشیمز دیمکار یله ایجاب قبول بولمی هم نکاح عقدی باغلانمی (۴) ویصح بلفظ نکاح وتزوج وماوضع لتملیک العین حالا نکاح عقدنی باغلاو نکاح لار نوهم جفتلانو سوزلریله درست مثلا خاتون اور منی سنکا نکاحلندرم دیسه ایر قبول قلدیم دیسه یا که اور منی سنکا جفتلندرم دیکانده ایر قبول قلدیم دیسه او شانداق بر نرسه بر کشی حاضر کی زمانده مالکلندر کانده ایته تورغان سوزلر برلن نکاح عقدنی باغلاو درست مثلا خاتون ایر کا ایتمسه من اور منی سنکا بیه قلدیم یا صدقه قلدوم یا که صاتم دیسه ایر قبول قلدیم دیسه نکاح عقدی باغلانور (۵) وشرط سماع کل منهما لفظ الاخر و حضور حرین او حر و حر تین مکلفین مسلمین سامعین معالفظهما نکاح ننگ ایکی شرطی بار بری نکاح قیلشوچی لار ننگ کرک ایر ایله خاتون اورلری بولسون کرک ولی وکیل لاری بولسون بری بری ننگ سوزلرین ایشتولری کرک برسی ایشماسه ده درست توکل ایکنچی نکاح مجلسنده آزاد مکلفی مسلمان ایکی ایر ننگ یا که بر ایر ایکی خاتون حاضر بولوب عقد سوزلرین هر ایکی بر کا ایشتوب شاهد بولمقلاری شرط (۲) و صح عند فاسقین ولا یتظهر عند الدعوی وعند ابنیهما او احدهما ولا تقبل للقریب ک نکاح مسلم ذمیة عند ذمیین ولا تقبل علی المسلم نکاح ایکی فاسق شاهد لار حضورنده درست گرچه قذنی او چون حد قلیغان بولسه لاره اما فاسق شاهد لار ننگ سوزلری دعوی وقتنده تو قلماس (ودخی ایر برله خاتون ننگ ایکی ننگ ده برار اوغلی حضورنده یعنی ایکی ننگ اوغل لاری شاهد بولوب شولار حضورنده هم برسی ننگ کنه ایکی اوغلی حضورنده نکاح درست لکن دعوا وقتنده اوزی ننگ یاقنی فایداسنه تو قلماس مثلا ایر ننگ بر اوغلی نکاح وقتنده شاهد طورسه بعد ایر برلن خاتون دعوا لاشسه لار دعوا وقتنده ایر ننگ اوغلی آتاسی فایداسنه شاهد طورسه شاهد لغی تو قلماس (او شانداق بر مسلمان بر ذمیة ایکی ذمی شاهد حضورنده نکاح لانسه بعد آرالارند دعوی واقع بولسه کواهلق لاری مسلمان ضررینه تو قلماس ذمیة فایداسنه تو قلماس کرده ذمیة فایداسنه

توتلغانده مسلمان غه ضرر كورلك بولسه (۷) والوكيل شاهد عند حضور الوكيل كالولى عند حضور الولية بالغة بر خاتوننى چفتلندرب آلوب بېر وبرلن اير طرفندن وكيل بولغان كشى ننگ اير اوزى نكاح مجلسند حاضر بولسه ايكى شاهد ننگ برسى بولماق درست اوشانداق ولى ننگ يعنى قزنى تد بېر تصرف قىلوب ايركا ياراشب بېر وچى ننگ شاهد بولماق درست اكرده قز بالاغه بولسه هم نكاح مجلسند حاضر بولسه اما قز بالغ لغه اير شمكن بولسه ولى ننگ شاهد بولماق درست توكل كرچه قز اوزى نكاح مجلسند بولسه ده (۸) و حرم على

المرء اصله و فرعه و فرع اصله القريب و صلبه اصله البعيد و من زوجته و بنتها موطوءة و زوجة اصله و فرعه و كل هذه رضاعا اير كشى كا اوزى ننگ اناسنى هم ابيسى نى قدرى بر اقداغى بولسه ده نكاح لانهق حرام هم قزنى و قزى ننگ قز لارنى نى قدرى توپن كيتسه ده نكاح لانهق حرام و دغى آنا اناسى ننگ قز لارنى هم آنلار ننگ بالالارى ننگ قز لارنى نكاح لانهق حرام هم بابا ابيسى ننگ صلبه قزى حرام بابا ابي ننگ قزى ننگ قزى حرام توكل خاتونى ننگ اناسى حرام كرچه خاتوننى و طى قلمغان ان بولسه ده خاتونى ننگ قزى حرام اكرده خاتونن و طى قلعان بولسه و طى قلمسه حرام توكل (آناسى ننگ خاتونى حرام بالاسى ننگ خاتونى هم بالاسى ننگ بالاسى ننگ خاتونى حرام نى قدرى توپن كيتسه ده بونلار ناسب حيثيتندن حرام بولغان شكللى ايهز و حيثيتندن هم حرام يعنى ايهز و سببلى انا بولغان نى نكاح لانهق بالاسى آناسى بوقارىك ايتلكاچه غيرى لرنى نكاح لانهق حرام (اما ايهز و سببلى بالابولغان ننگ قز قرداشى و قرداشن ايهز وچى خاتون و توغانى ننگ ايمچا كداشى هم ايهز و حيثيتندن بولغان بالاسى ننگ ابيسى حرام توكل لکن

بونلار نسا حرام (۹) و فرع من نيته و ممسوسته و ماسته و منظور الى فرجها الداخل بشهوة و اصله و دغى اير ننگ اوزى برله زنا قلعان خاتون ننگ قزى و شهوة برله توتولمش خاتون ننگ قزى (هم شهوة برلن بو ايرنى توتوچى خاتون ننگ قزى (و فرج داخله شهوة برله قارالمش خاتون ننگ قزى نى قدرى توپن كيتسه ده حرام اوشانداق بودورت تورلى خاتون ننگ آنالارى ابي لرنى نى قدرى بوقارى كيتسه ده حرام (۱۰) و مادون تسع سنين ليست بمشتهاة توقز ياشدان كيم بالامشتهاة ايهس يعنى بوفصل ننگ توقز نچى مسئله سنده ايتلش فعل لرسببلى آنالارى هم بالالارى حرام بولماس (۱۱) و يحرم نكاح امراة

وعدتها نكاح امراة ايتها فرضت ذكر الم تحل له الاخرى و وطئها ملكا ايكى خاتون ننگ برسن اير ايتوب فرض قلعان صورته برسى ايكتچسنه نكاح غه حرام بولسه شول ايكى ننگ برسى بر اير ننگ نكاحنده بولغان يا كه نكاحندن اير لغان بولوب عدتى تولماغان مدتلك ايكتچس نكاح لانهق حرام (اما ايكتچسى ماسكن بولسه مثلا كنيرلك بولسه و طى حرام بولاد حاصل ايكى خاتون ننگ هر برام برامن اير ايتوب فرض قلعان صورته اير ايتوب فرض قلعاننه ايكتچسى دوزست بولمسه كرك ايكى بر توغان قز لاركى اما ايكى ننگ برنى اير ايتوب فرض قلعان صورته ايكتچسنى نكاح لانهق درست بولاقالسه اول صورته بو ايكى خاتون نى بر اير ننگ نكاح لانهق حرام توكل مثلا بر ايردن قالغان يا اير و لغان خاتوننى آلسه بعد مذکور اير ننگ ايكتچى خاتونندن توغان قزنى آلسه درست چونكه بو صورته قز اير ايتوب فرض قلعان صورته مذکور خاتون ننگ ايرى ننگ اوغلى بولغان لقدان اول خاتون نى نكاح لانهق درست بولمسه ده مذکور خاتون نى اير ايتوب فرض قلعان

صورتده بالکلیه اجنبی بولادر بس بوایکی خاتون نی بر ایر ننگ نکاح لانماقی درست بولادر (۱۲) وکذا
 و طو هاملما و طمها نکاحا و مالکا لانکاهافان نکاهالایطاً واحدة حتی یحرم الاخری و دخی بر کنیزانک خاتوننی
 ملکنده کویچه و طی قبلوا یکی خاتوننی نکاحهم ملکنده کویچه و طینی حرام قبلا کرده بوا یکی خاتوننی
 ایرایتوب فرض قلغانک یوقاریک مذکور کنیزانکی نکاح لانماقی درست بولسه هم کنیزانکی ایرایتوب
 فرض قلغانده بوخاتوننی نکاح لانماقی درست بولسه (اما مذکور کنیزانکی ملکا و طی ایکچی خاتوننی نکاحنی
 حرام قیلمی (بر فرض ایکچی خاتوننی نکاحلاناقالسسه برسند ده و طی قلماس نابرسنی اوز بنه حرام قلمی طور ب
 یعنی کنیزانکی آزادیما کاتبه قیلمی طور ب یا که صونکنندان نکاحلانغان قرداشنی طاق قیلمی طور ب
 (۱۳) و صح نکاح الکتابیه کتابی کافر لرننگ یعنی بیودی و نصرانی کبی کتاب لاردان بولغان بر کتابغه
 هم بر بیغمبر کا اینانوی کافر لرننگ قز لارنی نکاح لانو درست کر چه بو کتابی کافر کنیزانک بولسه ده (۱۴) و الامه مع
 طول الحرة از ادخاتوننی نکاحلانورغه کوچ یته طور ب کنیزانکی نکاحلانودرست (۱۵) و المحرم و المحرمه حج
 یاعمره اوچون احرام باغلاغان ایر ننگ احرام باغلاغان خاتوننی نکاحلانوی درست کر چه احراملی وقتک و طی درست
 بولسه ده (۱۶) و حبلی من زنا و لا توطاء حتی تضع زنادان یو کلی خاتوننی نکاحلانودرست زنا قلوچی کرک
 اوزی کرک باشقه کشی بولسون لکن بالاسن توغدر غاچه و طی قلماس هم ایرکانفقه سی واجب توکل اما
 زنا قلوچی اوزی نکاحلانسه و طی درست نفقه واجب (۱۷) و من ضمت الی عمره نکاحی حرام بولغان خاتونغه
 قوشلوب نکاح لاندلغان خاتون ننگ نکاحی درست مثلاً بر ایر کا یکی خاتوننی بر یولی نکاح لاب بیرسه اما بوا یکی
 خاتون ننگ برسی عمر می یا مجوسی قزی اولد قندان نکاح حرام بولسه نکاحلانوی درست بولغانی ننگ نکاحی
 باغلاتور ایکسنه آطالغان مهر ننگ بارسین نکاحی درست بولغاننه بولور (۱۸) لانکاح امته و مالکته و کافرة غیر کتابیه
 اوزی ننگ کنیزانکن نکاحلانودرست توکل و دخی قل ننگ اوز خوجه سی خاتوننی نکاحلانوی درست توکل
 کتابیه بولمغان کافر ننگ یعنی مجوسی ننگ هم بت پرست ننگ خاتون قزنی نکاحلانودرست توکل
 (۱۹) و اخری فی عدة رابعة و للعنفی عدة ثانیة از اد ایر ننگ دور تیچی خاتوننی ایر لغاچ شول ایر لغان
 خاتون ننگ عدتی طولماس بورن بشتیچی خاتوننی نکاحلانوی درست توکل اما قله ایکچی خاتوننی ننگ عدتی
 طولماس بورن اوچونچی نکاحلانوی درست توکل (۲۰) و امه علی حرة اوفی عدتها آزاد
 خاتون اوستنه کنیزانک خاتوننی کوند اشلیک کا نکاح لانوب آلودرست توکل اما آزادی کنیزانکی بر
 یولی نکاحلانسه آزادی ننگ غنه نکاحی درست کنیزانکی ننگ باطل هم از اد خاتوننی ایرغان بولسه ده عدتی
 طولماس بورن کنیزانکی نکاحلانودرست توکل (۲۱) و حامل ثبت تسب حملها بر ایردن یوگی ننگ
 نسبی ثابت بولغان یو کلی خاتوننی نکاحلانودرست توکل بالاسن توغدر غاچه (۲۲) و نکاح المتعة و الموقت
 متعه هم نکاح موقت درست توکل نکاح متعه شول ایر خاتوننی برحق ایله کلش ب فلاچه آی طور رسن دین یا که
 وقت تعیین قیلمیچه غنه حق قویوب بر کا طور رغه کلشوا مانکاح موقت شول بر وقت تعیین قیلوب مثلاً فلاچه
 آی غه یا بر یلغه آلدوم دین نکاح لانوبونلار ننگ هر ایکسی درست توکل لکن شاهد لر حضور نده من سنی

نکاحلاندوم بر یلدان صونک آبرورمن دیسه نکاح درست هم شرطی باطل یعنی بر یلدن صونک هم آبرلماس اکرده قصدا آبرماسه

﴿ ۴۰ ﴾ فصل الاولیاءوالاکفاء

(۱) نفذ نکاح حره مکلفه ولومن غیر کفوبلاولی وله الاعتراض ههنا وروی بطلانه بلاکفو (آزادهم مکلفه یعنی عقلی هم بلوغ کا ایرشکان قزننک اوز اوزنی ولی دن باشقه کیاوکا پراشماکی دورست کرچه کفوبینه یعنی قزننک تینکداشی بولمغان ایرکا بولسه ده کفوننک معناسی بوفصل ننگ آخرنده بیان قیلنور (اماقز اوز اوزنی کفوبولمغان ایرکا جفتلندر کن صورتده دعوی قیلوب بوز ارغه قزننک ولی ننگ حالندن کیله یعنی قزننک یقین راق محرم ایر قرداشی یا آتاسی نکاحنی بوز ارغه قلسه بوز ارغه حالندن کیله رضا بولسه نکاح درست بولب قالا (امام اعظم دن بر روایتک قزننک اوز اوزنی کفودن باشقه غه جفتلندر ماسکی ولی ننگ امرندن باشقه بولغانده باطل یعنی ولی صونکندان دعوی قیلسن کک قیلماسن نکاح درست توکل (بالغ لقعغه ایرشماکن صبیبه ننگ اوز اوزنی یاراشماکی کفوبینه هم کفودن باشقه درست توکل (کفوتینکد اشلیک ایر طرفندان اعتبار قیلنه یعنی ایرکیم درجه ده بولوب خاتون آندن بلند راک درجه ده بولسه کفوبولمی اما خاتون نی قدری کیم درجه ده بولسه ده بلند درجه داکمی ایرکا کفوبولادر

(۲) ولا یجبر ولی بالغة ولو بکرا وصمتها وضحکها وبکؤها بلاصوت اذن ومعه رخصین استبدانه اوبلوغ الخبر بشرط تسمية الزوج لالمهر (ولی ننگ آزاد بالغه قزنی جبر لب نکاح قیلوب ایرکا بیر ماسکی درست توکل قز کرچه با کره بولسه ده ثبیه بولسه بطریق اولی درست توکل یا قن ولی مثلا آتاسی قز دن فلان کشی کا خاتون لق غه رضامی دیب اذن صور اغانده یا که نکاح لاغان خبری اشتلکانده با کره قزننک جواب بیر میچه تیک طوزوی مسخره قیلمیچه کولوی هم طاوش سن یغلاوی اذنی بولادر اما مسخره قیلوب کولسه یا که ققرب یغلاسه رضا بولهاؤی بولادر قز دن اذن صور اغانده ایرننگ کم ایکنلکن درست آطاب ایتوش شرط درست ایتلمسه تیک طور سه ده هم یا که طاوش سن یغلاسه ده اذنی بولمیدر

اما مهری ننگ کوبه و آن موایکان لکن ایتوب اذن صور او شرط توکل (۳) ولواستأذن غیر ولی اقرب فراضاؤها بالقول کالشیب (قز دن یراق ولی مثلا باباسی نکاح لاند رر غه رضالغن صور اغانده قزننک اوز تلی برله ایتکانده کنه رضالغی بولادر بو صورتده یغلاؤ یا کولور ضالغ غه یا که رضاتوکل لک کا دلالة قیلمایدر طول قز شکلی یعنی طول قز دن کرچه اینک یا قن ولی اذن صور اسه ده اوز تلی برله رضا یرضا توکل دیب جواب بیر ماسکی شرط ایر بالادان هم نگاهمه اذن صور اغانک طول خاتون کیم جواب بیر ماسکی ضرور دور

(۴) والرائل بکرتها بزنا او غیر جماع کالبکر (زنا برلن یا که زنادان باشقه سبکر و برلن بکری رائل بولغان قز با کره قز حکمنده در نکاح لاند رر غه یا قن ولی صور اغانده بوفصل ننگ ایکنچی مسئله سنده ایتکانه تیک طور ماتی طاوش سن یغلاماتی هم مسخره قیلمیچه کولهای اذنی بولادر یراق ولیمی صور اغانک

رضا یرضا توکل دیب آچق ایتماکی ضرور در (۵) وقولها رددت اولی من قوله سکتت وققبل بینته علی سکوتها ولا تخلفی هی ان لم یقم (اکر نکاح دن صونک ایر برلن خاتون دعوا الاشسه لاز خاتون نکاح غه اذن

صور اغانده من رد قلم دیسه ایر تیک طور دنک دیسه خاتون سوزی تو توله اما خاتون ننگ تیک تورغان
 لکن ایر شاه لار برلن اثبات قیلسه ایر ننگ اثباتی قبول قیلنه هم سوزی تو توله ایر شاهد لار برلن اثبات
 قیلا الهاسه خاتون آنط ایتمدی ایکی سنی ننگ آراسن آیر ولادور (۶) ولولوی انکاح الصغیر والصغیره ولوثیبیا
 صبی ایر بالایی هم قزنی نکاح لاندرو ولی کا یعنی یاقن محرم ایر قرداش لرینه تیوش کرچه طول بولسه لارده
 ولی لرندن باشقه اور لری ننگ کته نکاح لاندرا لری هم ولی لری بولا طور ب تر بیه چی لری ننگ نکاح لاندرا ماق
 درست توکل (۷) ثم ان زوجها الاب او الجد لزم وفي غیرهما فسخ الصغیر ان حین بلغا او علما بالنکاح بعده
 (اگرده بالالاری صبی وقتده آناسی یاباسی کفور لینه یا که کفور بولمغانلارغه نکاح لاندرا سه لار نکاح
 لازم وثابت بولور نکاح لاندرا صبی وقتده هم بالغ بولغاندن صونک نکاح لاری بوزا الهاس لار اما آتا برله
 بآبادان باشقه ولی لر نکاح لاندرا سه لار بالغ بولغان وقتده یا بالغ بولغاندن صونک نکاح فی بلکن وقتده
 بوزارغه حال لرندن کبیله کرچه بری برینه کفور بولسه لارده (۸) وسکوت البکر رضی ههنا ولا یتمد خیارها
 الی آخر المجلس وان جهلت به (صبی وقتده یراق ولی لری نکاح لاندرا غان باکره ننگ بالغ بولغاندن
 صونک یا نکاحی بلکاندن صونک نکاحی بوزو دان بالغ بولو مجلسی ننگ یا که نکاحی بولو مجلسی ننگ آخرینه چه
 بوظیمچه تورماقی رضا بولماقی بولادری یعنی بالغ بولو مجلسند یا نکاحی بولو مجلسنده بلکاچوک بوزارغه تذل
 آچماسه مجلس ننگ آخرینه چه اختیاری قالماس یعنی مجلس ننگ آقطنده بوزا آلهاس کرچه مجلس ننگ
 آخرنده اختیاری ننگ یوقلغن بلمسه ده (۹) بخلاف المعتقه (آزاد قلندش کنیزک ننگ خلافتچه در یعنی
 کنیزک صبی وقتده کرک بالغ لفته ایر شکاچ بولسون نکاح لاندرا لسه بعد آزاد قیلنسه آزاد قلنغان
 ننگ صونک بالغ لقیغه ایر شکاچ یا که نکاحی بلکاچ شول مجلسنده نکاحی بوظیمچه توقتاب تورماقی
 رضالق توکل در بلکه رضالغن تلی برله ایتمور کا کرک رضا بولمسه ایرندن آیر لو رچونکه کنیزک ننگ
 نادانلی عذر در (۱۰) وخیار الغلام والشیب لا یبطل بلارضاء صریح اودالته ولا بقیامهما عن المجلس
 ولی لری نکاح لاندرا غان ایر (هم طول کویتمچه نکاح لاندرا لغان قز بالغ بولغان دان صونکوق رضالق لارین
 ایتمسه لرده اختیار لری باطل بولمی تانکاح غه رضا من دیب ایتمی طور ب یا که ایر ننگ مهر بیبر و شکلی هم
 طول ننگ مهر صورای شکلی فعل لرندن رضالق لاری بلنمی طور ب هم نکاحی بولو مجلسنده کته اختیار لاری
 کیتمی (۱۱) وشرط القضاء لفسخ من بلغ لامن عتقت صبی وقتده نکاح لاندرا لغان ایر ایله خاتون بالغ بولغان دان
 صونک آیر ولشورغه تلسه لر آیر لو اوچون حکم شرط قاضی ننگ حکمندن باشقه آیر لا آلهاس لار (اما آزاد
 قلنغان کنیزک قاضی حکمندن باشقه ده آیر لور (۱۲) والولی العصبه علی ترتیبهم بشرط حره وتکلیف واسلام
 فی ولد مسلم ثم الام ثم ذی الرحم الاقرب فالاقرب ثم مولى الموالا ثم قاض فی منشوره ذلک نکاح لاندرا چی
 ولی عصبه لردز اور لری ننگ میراث عصبه بولولاری ترتیبچه یعنی نکاح لاندرا چی ولی یاقن راغی بولورغه
 تیش مثلا (اول اوغل) آندان صونک آتا (بعد ایر قرداش لاری) (بعد آناسی ایلان بر توغمه ایر
 قرداش لری) (مسلمان بالایی نکاح لاندرا چی ولی آزاد مکلف یعنی عقلی بالغ هم مسلمان بولورغه تیش
 (کافر عصبه مسلمان بالایی نکاح لاندرا سه نکاحی درست توکل) نکاح لاندرا چی بالاننگ عصبه لری بولسه آناسی

ولی بولوب نکاح لاندیرر آتاسی بولمسه ذوی الارحام یعنی عصبه بولمغان هم میرانده اولوشی بولمغان یراق
 قرداش لار ولی بولوب نکاح لاندیرر لار ذوی الارحام ده بولمسه (مولی موالات) یعنی کشی کا ضرر کتر کاندہ
 برسی اوچون ایکنچسی تولر کا اول وفات بولسه میرانن آلورغه سور قویشقان من نکاح لاندیرر صنکره بوکشی ده
 بولمسه باز لغان دفتر قایسی قاضی قولنک بولسه شول قاضی ولی بولوب نکاح لاندیرر (۱۳) و الا بعد بزوح بغیبه
 الاقرب مالم ینتظر الکفو الخاطب خبره وعند البعض مدة السفر او تکان مسئله ده مذکور تر تیپچه یا قن راق
 ولی غائب بولسه یراق ولی نکاح لاندیرر اگر ده خاتون لقغه صور اوچی کشی قزغه کفو بولسه هم یا قن ولی ننگ
 خبرن یا قایتقانن کو تمسه (بعض امام لار قاشنده یا قن راق ولی مده سفر ده یعنی اوچ تا ولیک لک مسافه بولنک
 غایب بولسه یراق ولی نکاح لاندیرر (۱۴) و تعتبر الکفاءة فی النکاح (نسباً فقریش بعضهم کفو لبعض والعرب
 بعضهم کفو لبعض فی العجم) اسلامان و ابوین فی الاسلام کفو لندی آباء فیہ لا ذواب له اولاً مسلم بنفسه له
 (و حریه وهی کلا اسلام فیما ذکرنا) و دیانته فلیس فاسق کفو البنت صالح (وما لافالاعاجز عن اداء المهر المعجل
 والنفقة غیر کفو لفقیره و حره فحائک او حجام او کناس او دباغ لیس بکفو لعطار و نحوه نکاح ننگ درستلکی
 اوچون ایر برلن خاتون آراسنده بش تورلی کفولک یعنی تیگز لک معتبر (اول نسبک تیگز لک کرک قریش
 نسبلیک لر بعضی بعضسنه کفو بولالار باشمه عرب لر بعضی بعضسنه کفودر (ایکنچی) عجم لرده یعنی
 عرب لردن باشقه قوم ده اسلامک یعنی مسلمان بولوده کفو معتبر اوچ با اوچدن آرتق آنا بابا لاری مسلمان
 بولغان کشی کا ایکی آتاسی یعنی آتاسی هم آتاسی ننگ آتاسی مسلمان بولغان کشی کفو بولالا (اما بونلارغه
 آتاسی غنه مسلمان لغغه چققان کشی کفو بولالا می (اوزی مسلمان لقغه چققان کشی بونلار ننگ هیچ قایوسنه
 کفو بولالا می) اوچوچی آزدلقده کفو معتبر مسلمان لق داغی کفولک تر تیپچه (دور تیچی دیانته تقوالق ده
 عدل لک ده کفو معتبر فاسق ایر تقوی قزغه هم تقوی کشی ننگ قزینه کفو بولالا می) بشتیچی بای لفته کفاءة
 معتبر فقیر ایر فقیره خاتون غه هم بای خاتون غه هم بای کشی ننگ قزینه کفو بولالا می بای دیب نکاح کوننده
 مهر معجلنی اوتار کا هم خاتون غه بای لار نفقه سنی بیرر کا وغیری مقوق نکاحنی ادا قیلورغه قوتی بتکان منی
 ایته بونلارغه کوچی بتمسه فقیر بولوب کفو بولالا می (آلتیچی کسب ده هنر ده صناعتده کفو کرک کو نکچی
 فان آلوچی ایوسبروچی تبرس توکوچی تیر ایلاوچی لر خوش بوی صاتوچی غه بور قماچ صاتوچی غه آچه
 الشدرب کسب ایتوچی کا کفو بولالا می (۱۵) وان نکحت باقل من مهرها فلله فی الاعتراض حتی يتم اویفرق
 بر خاتون اوزینه کفو بولغان ایر کالیبی ننگ رغصتندن باشقه مهر مثلندن کیم کا نکاح لانسه صونکندن ولی ننگ
 مهر مثلکا طولطر طرغه حالندن کبله طولطر مسه قاضی غه مرفعه قیلوب آیر طرغه حالندن کبله (۱۶) ووقی
 نکاح الفضولی علی الاجازة فضولی ننگ نکاح لاندیرر وی ننگ درستلکی اجازتکا قوقی قبلانکاح فضولی دیب
 شونی ایته مثلا عهر زید بلمکان ده زید کار نبی نکاح لاندیرر بیره فضولی ننگ نکاحنی دیب اطلالا
 بونکاح ننگ درستلکی اوچون زید ننگ ایشکچ رضابولوی کرک تان زید رضابولغاچه بونکاح ننگ درستلکی
 زید ننگ رضالغنه توقتاب طور ارضابولمسه نکاح بولنی الا حاصل نکاح فضولی اوچ تورلی متبصر اول ایر طر فندن غه

فضولی بولور یعنی نکاح وقتنده ایرکا معلوم بولماس صونکندان غنه ایشتور (ایکچی خاتون طرفندن غنه فضولی بولور مثلاً زید بر ایرکا زینب نی نکاح لاندرب بیررکا امر قبلسه ایر زینب کا ایتمیچه من سنکا زینب نی نکاح لاندردم دیسه بونکاح خاتون طرفندن فضولی بولام ایشتکاج زینب ننگ رضا بولوبینه توقتاب طوراً (اوچوچی هر ایکی جانبندن فضولی بولور مثلاً هیچ قایوسی بلمکانده نکاح لاندرب لسه لار هر ایکسی ننگ رضا لغنه توق قبلادر (۱۷)) ویتولی طرفی النکاح واحد غیر فضولی فضولی بولمغان نکاح لاندروچی برکشی هر ایکی جانبندن یعنی ایر و خاتون جانبندان ولی بولوب نکاحنی باغلی آلا مثلاً برکشی اوزی ننگ توغانی ننگ اوغلیته ایکچی توغانی ننگ قرنی نکاح لاندرا آلا ما برکشی هر ایکی جانبندن فضولی بولا آلی هم بر جانبندن ولی بولوب ایکچی جانبندن فضولی بولا آلی (یا که بر جانبندن وکیل بولوب بر جانبندن فضولی بولا آلی هم بر جانبندن اصل بولوب یعنی ایر یا خاتون اوزی بولوب ایکچی جانبندن فضولی بولوب نکاح لاندروچی بولا آلی مثلاً من اوزمه زینب نی جفتلندردم دیب زید اوز جانبندن اصل بولوب زینب جانبندن فضولی بولسه زینب مونی ایشتکاج کرچه رضا بولسه ده نکاح باغلانمی

﴿ ۱۴۱ ﴾ فصل المهر ﴿

(۱) اقل المهر عشرة دراهم فتجب ان سمی دونها نکاح قلغان وقتنده نکاح لاندروچی ایر خاتون غه مهر بیرر تبوش یعنی قالن مهر ننگ اینک کبی اوز درهم یعنی برصوم قرق تبین کمش کرچه آندان کیم بیرما کچی بولوب نکاح لانسده اوز درهم بیرر واجب بولور (۲) وان سمی غیره فاله سمی عند موت احدیها اوخلوة صحت) اکرده اوز درهم دن آرتقنی ایتب نکاح لانسده ایر یا خاتون کرچه خلوة صحیحه بولماسدان اول ایکسی ننگ برسی وفات بولسا یا که خلوة صحیحه بولسه ایتکان مهر ننگ باری بیرر واجب (۳) وهی ان لا یوجد مانع وطیء مساو شرعا او طبعاً کم مرض یمنعه و صوم رمضان و صلوة فرض و اهرام و حیض و نفاس بخلاف الجب والعنة والحصاء خلوة صحیحه شول ایر برلن خاتون ننگ بر اوزنده آولا قدده کرچه آرنغنه وقتنده بولسه ده تورماقلاری هم شول وقتنده (حسایعنی کورر کوزر کاملاً ایر ننگ بلغاتون ننگ آور و بولوی شکللی (هم شرعی یعنی شریعه جانبندن مثلاً رمضانده روزه بولمق یا فرض نمازده بولمق یا اهراملی بولمق کبی (ودخی طبعاً یعنی طبیعه جانبندن مثلاً حیض یا نفاس وقتی بولمق کبی جماع دن مانع لار بولماس اکرده بو ذکر قلنغان مانع لار بولسه ایر برلن خاتون بر توشده آولا قدده فالسه لارده خلوة صحیحه بولمی (اما آلتی کبیک کشی ننگ قائم بولمی تورغان کشی ننگ هم بچتر لکان کشی ننگ خلانچه یعنی بونلار خلوة صحیحه بولودان مانع لار توکل (۴) ونصفه بطلاق قبلها وان لم یسم غالتمعه قبلها ومهر المثل بعدها مهرنی اوز درهم دن آرتق اطاب نکاح لانغاج خلوة صحیحه دن اول طلاق قبلسه اطالغان مهر ننگ یارطیسن بیزر واجب بولور اما کوبهو مهر بیراسن آطامیچه نکاح لانغاج خلوة صحیحه دن اول طلاق قبلسه متعه بیزر واجب خلوة صحیحه دن صونک طلاق قبلسه مهر مثل یعنی بو قرننگ اوغشاشی ننگ مهرنی قدری مهر بیزر واجب متعه دیودر ع و غمار و محفقه کا ایتلدر ع خاتون لار کولماکی غمار شال یا که اور بیک ماجمه یورغان

یعنی اوشبو اوچ نرسه فی بیرو واجب اوچوسی بش درهمل کدن کیم بولمسقه تبوش (۵) وصح النکاح بلاذ کر مهر ومع نفیه وبشی غیر مال متقوم و بهجول جنسه و یجب مهر المثل کما مر مهر فی آطامیچه نکاح لانو مهر فی بیرو او شرطی ایله نکاح لانو یا که خه رودونکغز شکلی شریعة قاشنده حقی بولمغان نرسه برابرینه نکاح لانو یا که جنسی بلمس نرسه برابرینه نکاح لانو مثلاً حیوان برابرینه یا کبیم برابرینه دیب نکاح لانو اما نیند این حیوان آطمی صارق مو ایکانن ایتمیچه یا که کبیم ننگ طونه و کولما که مو ایکانلکن ایتمیچه نکاح لانو درست اوشبو دورت صورتلر ده ایر یا خاتون وفات بولسه یا که خلوة صحیحه بولسه مهر مثل بیرو واجب اما خلوة صحیحه دن اول طلاق قبلسه بوفصل ننگ دورتیچی مستاهسندنه بیان قلتغایچه متعه واجب (۶) اوصفته فالوسط او قیمته صفتی نیند این ایکانلکی بیان قلتغایان نرسه فی مهر کا صالوب نکاح لانو درست مثلا آط بیرو و من دیب نکاح لانو امانتندی آط ایکانلکن ایتماس اول صورتده آطننگ اورطاجاسن یا اورطاجه آطننگ قیمتن بیرو واجب بولور (۷) و بخدمة الزوج العبد تجب هی قل ایر ننگ خدمتی برابرینه نکاح لانغان صورتده شول قل ننگ خدمتی واجب بولور مثلاً غوجاسی اذنیله نکاح لانغانده مهر کا صالور غه هیچ نرسه سی اولمد قندن مهر اوچون خاتون ننگ اوزینه یا غوجاسنه بریل خدمت ایتما کچی بولسه شول نکاح لانوچی قل ننگ بریل خدمتی واجب بولور (۸) و بهذا او هذا فمهر المثل ان كان بينهما والاخس لودونه والاعز لو فوقة وان طلق قبل وطی و خلوة فنصف الاخس (برسی قیمتلی برسی آرنانلی ایکی قلغه طابا اشاره قیلوب یا بوسی یا بوسی برابرینه دیب نکاح لانسه قارالور اکرده خاتون ننگ مهر مثلی قل ننگ قیمتلی سندن کیمه را ک آرنان لبسندان آرتغراق بولسه مهر مثل بیرو واجب بولور مهر مثلی آرنان لی قلدان ده کیم بولسه آرنانلی قلتی بیرو واجب بولور قیمتلی قلدان آرتق بولسه قیمتلی قلتی بیرو واجب بولور اما بویله نکاح لانغان خاتون خلوة صحیحه دن اول طلاق قلتسه آرنانلی قل ننگ حقی ننگ یارطسنی بیرو واجب بولور (۹) وان نکح بالفی علی ان لا یخرجهما او بالفی ان اقام بها وبالفین ان اخرج فان وفی واقام فالفی والافهر مثل لایزاد علی الفین ولا ینقص عن الفی خاتوننی اوز ایونندن چقارماو شرطیله یا اوستندن اولانماو شرطیله یا اوزی تورغان ایوده توتو شرطیله منک تنکه مهر ایله نکاح لانسه اما ایونندن چقارغان تقدیرده یا اوستندن اولنلکن تقدیرده یا که ایوننده توتوغغان تقدیرده ایکی منک تنکه مهر بولور دیب شرط قبلسه بعد ایر سوزنده طورسه بر منک تنکه مهر بیرو واجب بولر اما سوزنده طورسه مهر مثل واجب بولور منک دن کیمتیاو ایکی منکدن آطدرماو شرطیله یعنی مهر مثلی کرچه بر منکدن کیم بولسه ده بر منک کا طولطر هم ایکی منکدن آرتق بولسه ده ایکی منکنی کنه بیرو آطدرماس (۱۰) وان نکح بهتین العبدین واحدهما هر قلها العبد فقط ان ساوی عشرة بر من ایکی کشی کا اشاره قیلوب مهر کا اوشبو ایکی قل بولسون دیب نکاح لانسه صوتنکدن اول ایکی کشی ننگ برسی آز ادا ایکانلکی بلسه قل بولغاننی غنه بیرو واجب بولور اکرده قل اون درهمن کیم طورماسلیق بولسه اما اون درهمن کیم طور رلق بولسه اون درهمن کا طولطرر (۱۱) وان شرط البکارة و وجدت ثیباً لزم الکل نکاح لانغانده باکره بولونی شرط قیلوب یون تنکه برابرینه

نکاح لانسہ مثلاً اما صونکندن طول ایکانلکی بلسه ده مهر ننگ کلسی یعنی یوز واجب بولور (۱۲) وفي النکاح الفاسدان لم یطأ لایجب شیء وان وطئ اثبت النسب من وقت الوطئ ۶ ومهر مثل لا یزاد علی المسمی یوزق نکاح ایله نکاح لانسہ مثلاً محرم قرادشنی یا که عدتی طولغان خاتوننی یا که کوچلب رضالغندان باشقه نکاح لانسہ وطئ قبله ساهه هیچ نرسه واجب توکل نه مهر نه متعه نه نفقه اما وطئ قبلوب بالاتوغسه وطئ کونندن نسبی ثابت بولور یعنی وطئ قلغان کونندن آلطی آیدان کیم بولغانده هم ایکی یلدا ن آرتق بولمغانده بالاتوغسه یوزق نکاح ایله نکاح لانوچی دن نسب ثابت بولور اما نکاح کونندن ثابت یولماس یعنی نکاح ایله طور ژینه اعتبار یوق هم مهر مثلنی بیر و واجب بولور اما آطاغان مهر دن آرتق بیر لاس یعنی آطاغان مهر مهر مثلدن آرتق بولسه آتاغان بیر لور آتاغان دن کیم بولسه آتاغاننی بیر لور برده آطاغان بولسه

مهر مثلنی بیر لور (۱۳) ای مهر مثلها من قوم ایبها (سنا) وجمالا (ومالا) وعتلا (ودینا) وبلدا (وعصرا) وبلکرة (وٹیابة) مهر مثل شول قز ننگ آتاسی ننگ نسلنک باشده کور کام لکده بای لقدمه عقلمه دینک بر شهرده طور وده (عرفا مهر اوز کار ماسلیک زمانه ده با کره لکن طلقده بو قز برلن تیکر قز لار ننگ مهری

قدریچه دیکن معناه در (۱۴) فان لم یوجد منهم فمن الاجانب لا الام وقومها ان لم تکن من قوم ایبها کرده آتاسی ننگ نسلنن مونداین قز طابله ساهه یوقاریده ایتمککن صفة لار طابله ساهه قز یاط نسلنن قارالور اما آتاسی ننگ هم آتاسی ننگ قز توغانی ننگ مهرینه قارالماس کرده آتاسی ننگ نسلنن بولسه اما آتاسی آتاسی ننگ نسلنن بولسه هم یوقاریده مذکور تو قز صفة ده تیکر بولسه آتاسی ننگ مهری ننگ مثلنی آلنور (۱۵) وصح ضمان ولیها مهرها ولوصغیرة قز گرچه صبیله بولسه ده مهرنی قز غه تولاؤنی قز ننگ ولی ننگ ضامن اولماقی و اوز اوستنه آلماقی درست بوسور قز صغیره بولغانده مهرنی صور اوچی ده ولی کنه بولای بولسه ولی ننگ صورالمش هم اولماقی جائز اولور می سؤالن دفع اوچون دینلدی بعد قز بالغ لوقه ایرشکاندن صونک مهرنی تلسه اوز ولیبندن تلسه ایرندن طلب قبلوب آلور (آکرده اوزی ننگ ولیبندن طلب قبلوب آلسه ولی ایردن آلور آکرده اولده یعنی نکاح وقتنده ایر ننگ امریله ضامن بولغان

بولسه بولسه ایردن آلا آلماس (۱۲) والمعجل والمؤجل ان بینا فداک والافالم تعارف مهر ننگ کوبهوسی معجل یعنی حاضر کوبهوسی مؤجل یعنی صونکنندن بیر اچا کی بیان قانسه نکاح وقتنک بیان قلمناچه بیر لور اما بیان قلمسه عرفدا کی چه بیر و واجب (۱۷) وقبل اخذ المعجل لها منعه من الوطئ ۶ والسفر بها ولو

بعد وطئ ۶ برضاها بلاسقوط النفقة والسفر والخروج للحاجة بلا اذنه مهر معجلنی آلماسدان اول خاتون ننگ وطیدن منع قبلور غه هم ایری برلن سفر کا چقما سقه حالندن کیله گرچه اولده رضالغی ایله وطئ قلغان بولسه ده هم خاتون ننگ منع قلماقی سببلی ایری اوستندن نفقه سی توشماس (اوشانداق ایری ننگ

آذندن باشقه سفر کا هم باشقه حاجه لرینه چقار (۱۸) وبعد اخذته ینقلها وقل لایسافر بها وبه یفتی خاتون مهر معجلنی الغاچ ایر خاتوننی بر شهر دن ایکنچی شهر کا یافر یه کا کوچرر کا حالندن کیله بر قبل ننگ روایتنده گرچه مهر معجلنی آلسه ده تلسه ایری ایله هم سفر کا چقما سقه حالندن کیله فتوی بو قبل ننگ

روایتنه (۱۹) ان بغت الیها شیئا فقالت هو هدیة وقال مهر فالقول له الا فیما هی ۶ لالکل خاتوننه مهر معجلنی

عزل قیلور یعنی وطنی قلغانده بالا بولماس اوچون عمل قیلور اما آزا دخاتون ننگ ابری خاتون ننگ رخصتی الیه گنه عمل قیلور (۹) وان وطنی ۴۱۰۰ ابنه فولدت فادعاه ثبت نسبه وهی ام ولد وهی قیمتها لامهر ها ولاقیمه ولدها کنیز اکنی خو جاسی ننگ آتاسی وطنی قیلسه بعد کنیز اکنی بالا توغدرسه هم خو جاننک آتاسی بالامندن دیب دعوا قیلسه نسبی ثابت بولور کنیز اکنی آتاننک ام ولد ی بولور او غلبینه کنیز اکنی حقن تولماکی واجب بولور مهر توامس بالاننک قیمتتی تولو واجب توکل (۱۰) والجد کالاب بعد موته آتاننک آتاسی بابا آتاسی در آتا اولکاندان صونک آتاسی در یعنی اوغلی ننگ اوغلی ننگ کنیز اکنی وطنی قیلوب بالا توغسه بعد بالامندن دیب دعوی قیلسه نسبی ثابت بولور کنیز اکنی باباننک ام ولد ی بولور اوغلی ننگ اوغلبینه کنیز اکنی حقن تولماکی واجب بولور مهر تولو واجب توکل هم بالاننک قیمتتی تولمس اکرده کنیز اکنی خو جاسی ننگ آتاسی وفات بولغان بولسه بولسه یا طکشی منزلنده بولور (۱۱) وان نکحها صح ولم تصرام ولده و یجب مهرها لاقیمتها والولد مهر بقرا بته خو جاننک آتاسی اوغلی ننگ کنیز اکنی نکاحلنماقی درست بالا توغسه کنیز اکنی آتاننک ام ولد ی بولماس بلکه اوغلی ننگ ام ولد ی بولور آتا و زنی ننگ کنیز اکنی خو جاسی اوغلبینه مهر ویرماکی واجب کنیز اکنی ننگ قیمتتی واجب توکل اما کنیز اکنی ان توغان بالا آتاسی ننگ خو جاسی بیره توغان بولغانلقدان آزاد بولور (۱۲) والطفل یتیم خبر الابوین دینا وعند عدهما یتیم الدار والمجوسی شر من الکتابی یاش بالاننک آتاسی اناسی ایکسی ایکسی تورلی دینده بولسه لار یخشیراق دینلوسنه ایبار تلور آتا اناسی بولسه ملکک کا ایبار تلور مجوسی ننگ دینی کتابی ننگ دینندن ناچار راق کتابی مثلاً یهودی یا نصرانی مثلاً ایر برلن خاتون ننگ بری مجوسی بولوب بری نصرانی بولسه بالانی نصرانی قیلنور مجوسی شول هیچ نرسه کا طابنهی تورغان کافر لری یا که صنمغه طابنور لار (۱۳) وان اسلم الیتمز وجان بلا شهود اوفی عده کافر معتقدین ذلک اقراعلیه وفرق محرمان اسلم کافر چاغنده نکاحلنشقان ایرلی خاتونلی ایسکوسیده مسلمان لقیغه چقسه لار نکاح لارین یانکاز تیچوق شول نکاح لرنک قرار قلماقلاری درست گرچه نکاحلنغان وقتن شاهد لاردان باشقه یا که عده طولماغان بولسه ده هم اوزلری ننگ کافر وقت لارند اعی اعتقاد لار نیچه شاهد ننگ هم عده ننگ کراکلیکن بولسه لرده (اما ایرلی خاتونلی ایکسی محرم مسلمان بولسه لار آرا لرین آبرولور (۱۴) وفی اسلام زوج المجوسیه اوامراه الکافر عرض الاسلام علی الاخر فان اسلم فهی له والافرق وهو طلاق ان ابی ولامهر ان ابنت الاله و طوؤة مجوسیه خاتون ننگ ابری یا که کافر ننگ خاتونی مسلمان بولسه مسلمان بولمغاننی اسلام دینده اوندالور قبول قیلسه اولکی نکاح لارنده قالد لور قبول قیلسه ایکسی سی ننگ آراسین آبرولور قاضی ننگ بویله آیرماقی مجوسیه ننگ ابری قبول قیلماغان صورتن طلاق حکمنده بولا خاتون مو طوؤه بولسه مهر ننگ کلسی واجب مو طوؤه بولسه یار طیبسی واجب اما کافر ننگ خاتونی اسلامنی قبول قیلماغان صورتن مهر بیر لیس مکر وطنی قلغان بولسه مهر ننگ کلسن بیرلور (۱۵) وفی دار هم تبین بیضی ثلث حیض قبل اسلام الاخر دار هر بده مجوسیه خاتون ننگ ابری مسلمان بولسه اسلامغه اوندالوی ممکن بولغانلقی اوچون

قاضی ننگ تدبیرندن باشقه ایر اوزی نظر قیلور اکرده خاتونی اسلامه گامسه ایر اوزی مسلمان بولغان کوندن باشلاب خاتونی اوچ حیض کورکاج آیرلور اوشانداق دار هر بده کی کافر ننگ خاتونی اسلامنی قبول قیلوب ایری قبول قلمغان صورتده مسلمان بولغاندان صونک اوچ حیض کورکاج ایرندن آیرلور (١٦) وتبین بتباین الدارین لالسی دار هر بده کی ایرلی خاتونلی ایکی کافر ننگ برسی دار اسلام غه مسلمان بولوب یازمی یا اسیر بولوب چقهسه آرالاری آیرلور اما ایرلی خاتونلی برکاسیر بولوب چقهسه

آیورلشماس لار (١٧) وار تداد کل منهما سخ عاجل ثم لله و طوة کل مهرها و لغیرها نصفه لوار تده و لاشی علوار تده ایر برلن خاتون ننگ برسی مرتد بولسه نکاح لاری شول ساعت بوز ولور خاتون غه مهر ننگ کلسن بیر و واجب بولور اکرده وطی قلمغان بولسه کرک قایسی مرتد بولسون اما وطی قلمغان بولسه نه مهر نه نفقه هیچ قایوسی واجب توکل اکرده خاتون مرتد بولسه اما ایر مرتد بولسه مهر ننگ یارطسی واجب بولور (١٨) و بقی النکاح

ان ارتد اما و اسلامعا و فسدان اسلم احدهما قبل الاخر ایر برلن خاتون هر ایکی بریولی مرتد بولسه لار بعدینه بریولی مسلمان لق غه چقهسه لار نکاح لاری بوز لباس اما برسی برسندن اولرک مسلمان بولسه نکاح لاری بوز ولور (١٩) و کل الزوجات فی القسم سواء الا المملوكة و لیانصف الحره خاتون لار ننگ هر قایوسی قارطی یاشی طولی بگری اولوشده بر تیکر لر در یعنی نفقه ده کیم ده طورر اورنک و غیر ی نرسه لرده هر قایوسنی تیکر قبولر غه تبوش اکرده هر قایوسی آزاد بولسه لار کینر اک لر کا آزاد خاتون ننگ یارطسنی بیرلور

(٢٠) و یصح ترک القسم و الرجوع (خاتون ننگ اورینه تیکن اولوشن برکنه کونداشنه هم مجموعسه بیر ماکی درست هم قایچان بولسه ده قایتاروب آوی درست

(٢٣) ﴿ کتاب الرضاع ﴾

(١) یثبت بمصه فی حولین و نصف فقط امومة المرصعة و ابوة زوج لبنها منه للرضیع ایکی یاش یارم طولما غان بالا خاتون ننگ ایچا کندان گرچه برکنه صوژرب بولسه ده سوت ایسه بو بالاغه ایمزوچی خاتون ننگ سوت ایچا کندان بولوی ثابت بولا هم بوسوت آندان بولغان ایر ننگ آتا بولوی ثابت بولا ایکی یاش

یارم دن صونک ایسه بو ایچا کندان لر بولمی در (٢) فیحرمان مع قومها علیه کالنسب بعد بو ایر برلن خاتون جمیع قوم لر یله نسل لر یله یعنی آتا آناسی بابا ابیسی و بالالاری ایله حاصل بو ایر برلن خاتون غه نی قدری محرم بار هر قایوسی ایله بو ایچوچی بالاغه محرم بولوب نکاح لاری حرام بولور لار نسبه گنی کمسنه لر کی مکر ایچکده قز قزداشی ننگ آناسی درست (مثلار یز ننگ آناسندن زینب ایسه زینب زید کا ایچکد اش بولوب حرام بولادر اما زید کا زینب ننگ آناسی حرام توکل هم ایچا کندان اوغل بولغان ننگ قز قزداشی

حلال اما بونلار نسبه درست توکل (٣) و فروعه و الزوجان علیهما سوت ایچوچی ننگ بالالاری و بالاننگ جفتلنکان ایری هم خاتونی ایمزوچی خاتون غه هم خاتون ننگ ایرینه حرام بولور لار یعنی سوت ایچوچی ایر بولسه او یلنکاج گرچه ایرسه ده بو ایچوچی بالادان آیرولغان خاتون ایمزوچی خاتون ننگ ایرینه حرام بولور هم ایچوچی قز بولسه ایری خاتون غه حرام بولور اما ایچوچی ننگ آتا آناسی بابا ابیسی ایمزوچی خاتون غه هم آننگ ایرینه حرام بولماس (٤) و تحل اغت اخبر رضا کا فی النسب ایچوچی کا ایچکد اشی ننگ توغانی حلال

نمک نسیبک توغانی ننگ ایه چکداشی هم نسیبک توغانی حلال مثلایر من ننگ یاش آنا سندن آتاسنه بر بالاتو غسه هم بویاش آناننگ اولک ابکتچی ایرندن بر قز بالاسی بولسه بو قز بالانی نکاح لانیق درست کر چه نسیبک توغانی ننگ نسیبه توغانی بولسه ده (۵) والاحتقان ولبن الرجل وماخلط بطعام لایحرم وبغیره یعتبر الغلبة سوتنی بالاننگ فر جندن طامن و طعام بر لن قاتشدر ب آشاطو ودخی ایر لر سوتنی حرام قیلمی اما طعام باشقه غه مثلا صوغه یاداروغه قاتشدرغان صورتده کوبرا کنه اعتبار قبلنور سوتنی کوب بولسه حرام قیلور آن بولسه حرام قیلماس (۶) ویحرم الاستعاط ولبن البکر والیهت سوتنی بالاننگ بورندن طامن و باکره قز ننگ سوتنی ایه ویا بورنده طامن وهم اولکان خاتون ننگ سوتنی ایه و حرام قیلور (۷) وان ارضعت ضرته ارضیعة حرمتا ولاهر للکبیرة ان لم توطأ وللرضیعة نصفه ورجع به علی المرضعة ان قصدت الفساد بر خاتون اوزی ننگ کونداشنی ایه نسه ایرکا شول ساعت هر ایکسی حرام بولور ایه زوچی خاتونغه هیچده مهر بیرماس اکرده وطی قلمباغان بولسه هم ایهوچی سنه یارطی مهر بیرر شول مهرنی ایر صونکنندن ایه زوچی خاتونندن دعویا اب آلور اکرده آبر لونی قصد قیلوب ایه رکان بولسه ایه زوچی خاتون وطی قلمباغان بولسه صونکنندن ایهوچی نلسه نکاحلنور اما وطی قلمباغان بولسه نکاح لانو درست ٹوکل هم ایه زوچیکا بتون مهرین بیرر

❁ (۴۴) ❁ کتاب الطلاق

(۱) الطلاق یقع من مکنی فقط ولو سکران او عبدا لامن سیده ونائم (طلاق یعنی خاتوننی نیکامدن آیر و مکنی دن یعنی عقللی بالغ کشی دان واقع بولور گرچه اسرک بولسه ده اکرده کم ننگ کم ابکانن آیر رلق بولسه هم قل بولسه ده اما قل ننگ خاتوننی خو جاسی آیرا آلماس ودخی یوقلاغان حالنده توشلنب طلاق قیلور بر لن آیر لماس (هم صبی ننگ و مجنون ننگ آیر ماقی ایله آیر و لماس (۲) واحسنه طلقه فقط فی طهر لاوطی ء فیہ (طلاق اوچ تور لی احسن یعنی مستحب حسن یعنی سنه بدعی یعنی حرام طلاق ننگ احسنی و کور کام را کی شول وطی قلمباغان طهرده بر مرتبه طلاق قیلماق بویله طلاقنی فقها طلاق احسن هم طلاق مستحب دیب آطاغان لار حاصل طلاق احسن بولو اوچون دورت نر سه کرک (اول بر طلاق) ایکنچی خاتون حیض دان پاک بولور غه کرک (اوچونچی مدخوله بولور غه کرک دور نچی یوکل یو لماسقه کرک (۳) وحسنه وهو السنی طلقه لغیر المدخولة ولو فی حیض ولله وطوئة تفریق الثلث فی اطهار لاوطی ء فیها فیمن حیض واشهر فی الصغیرة والایسة والحامل ولو بعد الوطی ء (حسن و کور کام طلاق اوچ تور لی متصور (بری وطی قیلماق خاتونن گر چه حیض کور کن وقتده بولسه ده بر کنه مرتبه طلاق قیلوق (ایکنچی خاتونی وطی قیلنغان بولوب حیض کوره تورغان بولسه اوچ طهر ده هیچ قایو سنده وطی قیلمیچه برار مرتبه اوچ مرتبه طلاق قیلماق (اوچونچی خاتون یاش بولغانلقدن یعنی بالغه بولغانلقدن (یا که آیسه لکدن یعنی وقتی اوتار لیک قار تاییغانلقدن (یا که حامله لیکدن حیض کور می تورغان خاتون نی کر چه وطی بدن صونک بولسه ده اوچ ای ده اوچ مرتبه طلاق قیلماق بویله طلاقنی طلاق حسن و طلاق سنه دیب اطلار (۴) وبدعیه واحدة فی طهر و طقت فیها او حیض

موطوءة وما فوقها بلارجعة بينه في طهر (بدعة طلاق اوچ تورلی متصور (بری خاتوننی وطی قلنغان پا کلفند
 بر مرتبه طلاق قبلق ایکچی مدخوله خاتوننی حیض وقتنده بر طلاق قبلق اوچونچی مدخوله خاتوننی
 ایکی یا اوچ مرتبه طهر نده طلاقندن قایتیچه طلاق قبلق بویله طلاق بدعة و طلاق حرام دیلر
 (۵) ویر جمع ان طلق فی الحیض فاذا طهرت طلقها ان شاء (بر من خاتوننی حیض وقتنده طلاق قبلقالسه
 بو طلاقندن قایتماقی واجب صونکندن ان تلسه حیضندن پالانناچ طلاق قبلاور (۶) و طلاق الحرة ثلثة و الامة اثنان
 ولور وجهها خلافهما (آزاد خاتوننی اوچکچاقلی کنبر انک خاتوننی ایکی کچاقلی طلاق قبلو ممکن ایرلری
 کرک آزاد کرک قل بولسون لاری یعنی کرچه اوچدن یا ایکی دن آرتق طلاق قبلسه ده معناسز بولادر
 (۷) و صریحه ما استعمل فیه دون غیره مثل انت طالق و مطلقة و طلقتك (طلاق ننگ
 صریحی بارهم کنایه سی بار طلاق صریح شول طلاق قلغان وقتنگ غنه ایتمه تورغان سوز بر لن خاتونن آیرومثلا
 انت طالق یعنی سن طلاق یا یسه انت مطلقة یعنی سن طلاق قلنمش دیمکه یا که و طلقتك یعنی سنی طلاق قلدیم
 دیمک شکللی آیروم آچق خاتونن آیروغه غنه دلالة قبلاتورغان سوز لر یله طلاق قبلق هیج بر ایکچی
 معنائی احتمال توتبی تورغان سوز لر یله طلاق قبلق (۸) ويقع به رجعية ابدا (موند این آیروم آچق
 خاتون آیروغا غنه دلالة قبلاتورغان سوز لر یله باشغه غه دلالة قبلمی تورغان سوز لر یله طلاق قلغانده
 طلاق رجعی واقع بولادر ایر عده طولماس بورون تلکان وقتده عده اچنده بو طلاقندن قایتور غه هالنندن
 کبله نکاح یا نکار طوهم خاتون ننگ رضالغی کرک توکل (۸) وان ذکر المصدر فثلث ان نواها و الا فر رجعية
 (طلاق قلغان وقتده مصدر نی ذکر قبلسه مثلانت طلاق دیسه یعنی سن طلاق دیسه اوچ طلاق واقع
 بولور اکرده اوچنی نیه قبلسه اوچنی نیه قبلسه کرک هیچده نیه قبله سن کرک بر نی یا ایکنی رجعی
 یا بائن نی نیه قبلسن بر طلاق رجعی واقع بولور (۱۰) و صح اضافة الطلاق الی کلها او ما یعبر به عن الكل
 کر أسک و رقبتک اور وحک او فرجک او الی جزء شایع کنصفک لالی الید کالر جل و البطن و الظهر (خاتوننه
 سننگ بوتوننگ طلاق دیمک ایله یا که بوتون اعضاسندن تعبیر بیر له تورغان اعضاسیله ایتمه طلاق قبلور دست
 مثلا باشنگ طلاق دیسه یا که جیلکانک یا که جاننگ یا که فرجنگ یا که اور تاق بیلکوسن اعضاسنی ایتمک ایله مثلا
 یار طنگ طلاق دیب طلاق درست هم واقع بولور اما بتونندن تعبیر بیر لی تورغان اعضاسن ایتمه طلاق قبلور بر لن
 هم اور تاقلسن بر بیلکولی اعضاسن ایتمه طلاق قبلور بر لن مثلا قولنگ یا که آ یا غنگ یا که قر صاغنگ یا که آرقاننگ طلاق
 دیمکیله طلاق واقع بولاسن (۱۱) و بعض الطلقة طلقة (بر طلاق ننگ بعضی یعنی بر دن کیم طلاق باری بر بر طلاق
 بولادر مثلا خاتوننه سن یار طی یا ثلث یا سبع یا تسع یعنی تو قز دن بر یا اوندن بر طلاق دیسه باری بر بر
 بتون طلاق واقع بولادر (۱۲) و اثنان فی اثنین اثنان و یصح نیه مع (ضرب بر لن طلاق قبلغانک یعنی
 فلاچیه توشه فلاچیه طلاق دیکانک مجموعسی واقع بولماس بلکه مظر و فی صانچه غنه واقع بولور مثلا خاتوننه سن ایکی
 توشده ایکی طلاق دیسه ایکنی واقع بولور ایکی توشده بر طلاق دیسه بر طلاق واقع بولور اما ظریفه فی ارده
 قبلتیچه معیة فی ارده قبلسه هر ایکی صورتده اوچ واقع بولور (۱۳) و ابتداء الغایة یدخل لانتها

ومابین کون (ابتدا غایه یعنی باشد اعی چیک حکم تحتنه کره اما انتهاء غایه یعنی آفطقی چیک کر می
 مثلاً بر من خاتوننه ایتسه سن بر دن آلوب ایکیکاچه طلاق دیسه بر طلاق واقع بولور یا که بر دن آلوب اوچ
 کاچه طلاق دیسه ایکی طلاق واقع بولور (عربده مابین دیکن سوز من لفظی کبی ابتداء غایه اوچون در
 یعنی سن بر بر لان ایکی آراسنده طلاق دیسه بر واقع بر بر لن اوچ آراسنده طلاق دیسه ایکی واقع
 (۱۴) وانت طالق فی مکة تنجیز وفی دخولک مکة تعلیق (خاتوننی سن مکده طلاق دیب آیر و تنجیز
 بولادری یعنی شول ساعتده اوزب طلاق بولادری امامکه کا کر کاننک وقتده طلاق دیسه تعلیق بولادری یعنی
 مکه کا کر ماس بورون طلاق بولمپیچه بیلنب طور ا خاتون اکرده عمر بویینه مکه کا بار ماسه طلاق هیچده
 بولمی قال (۱۵) ویقع عند الفجر فی انت طالق غدا اوفی غد ویصح نية العصر فی الثانی فقط (خاتوننه
 ایتسه سن طانکده طلاق دیسه یا که ایرته کا طلاق دیسه آلداعی کونده طانک وقتنده طلاق واقع بولور اما
 ایرته کا طلاق دیکن صورتده ایکنچی کون ننگ ایکندی وقتنه چاقلی زماننی نیه قبلوممکن طانکده طلاق
 دیکن صورتده ایکندی کاچه وقتنی نیه قبلوممکن توکل (۱۶) ویقع الا فی انت طالق امس وان نکح بعده
 فغو (سن کیچه یعنی اوتکن کونده طلاق دیسه حاضر طلاق واقع بولور اما خاتوننی بویله ایتکن دن
 صونکنغه نکاح لانسه سوزی بوش بولور یعنی خاتون اولده نکاحنک بولمغان بولسه (۱۷) ویقع آخر العمر
 فی انت طالق ان لم اطلقک وما لافی متی لم اطلقک وسکت (من سنی طلاق قبلما سام طلاق بولور سن دیکن صورتده
 عمری ننگ آخرنده کنه طلاق واقع بولور اما طلاق قامغانم مانده یا که قایوز مان من سنی طلاق قبلما سام
 سن طلاق دیسه صونکندن طلاق قبلمیچه بر آز توقتاب طوره شول زمان طلاق واقع بولور
 (۱۸) وفی اذ اینوی فان لم ینفک ان (اکرده خاتوننه ایتسه هر چان من سنی طلاق قبلما سام سن طلاق دیسه
 فی طریقه نیه قبلسه شول طریقه طلاق واقع بولور یعنی اکرده بوسوزنده من سنی طلاق قبلما سام طلاق
 بولور سن دیکن سوزنی اراده قبلسه آخر عمرنده طلاق واقع بولور اما طلاق قلمغانم مانده طلاق یا که
 قایوز مانده من سنی طلاق قبلما سام طلاق دیکن سوزنی اراده قبلسه شول زمان واقع بولور حاصل اوتکن
 مسئله داکی ایکی توری صورتنک برسی بولور اکرده ایکی توری ننگ برسن نیه قبلسه اما بر سنده نیه
 قبلسه آخر عمرنده طلاق واقع بولور (۱۹) والیوم للنهار مع فعل مهتم کامرک بیدک یوم یقدم زید
 (طلاق قبلغانده کون دن یا کوندن مراد بولور یا که مطلق وقت غنه مراد بولور کون اکرده تعلیق
 قلمغان شرطی طابلقاچه اوز ایوی ممکن بولغان نرسه کا قوشلب ایتسه کوندن مراد بوله در مثلاً بر من خاتوننه
 ایتسه زید سفردن قایتقان کونده طلاق اوز اختیار نیکده بولسون دیسه کوندن کوندن مراد بولوب زید
 کوندن قایتسه غنه خاتون ننگ شول کوندن زده اوزنی طلاق قبلور غه اختیاری بار تا قویاش با یوغاچه چونکه
 بو اورنده کون اوز ایوی ممکن بولغان نرسه کا یعنی خاتون ننگ اختیار قبلوینه قوشلوب ایتلکن هم بولای
 شرط قلمغان صورتده زید کیچ سفردن قایتسه خاتون ننگ اوزنی طلاق قبلور غه اختیاری یوق
 (۲۰) ولوقت المطلق مع فعل لا یتمد کانت طالق یوم یقدم زید (اکرده کون تعلیق قلمغان شرطی

طالبغاچده اوز ايوي مهكن بولمغان نرسه كا قوشلب ايتلسه مثلابر من خاتوننه ايتسه سن زيد سندر دن قايتقان كوندك طلاق بولور سن ديسه زيد كر ك كوندز كر ك كچ قايتسن شول ساعتني خاتوني طلاق بولور چونكه بواورنده اوز ايوي مهكن بولمغان نرسه كا بعني طلاق بولوغه قوشلب ايتلدى طلاق ننگ اوز ايوي مهكن

توكل اختيار ننگ اوز ايوي مهكن (۲۱) وفي انت طالق ثلثا لغبر المدخولة يقعن وبالعطف تبين بالاول كما لوعلق وقدم الشرط ويقع الكل ان اغر (بر من اوزي ننگ مدخوله بولمغان خاتوننه سن اوچ طلاق برلن طلاق ديب توتوش ايتسه اوچوسيده واقع اما آيروب سن طلاق طلاق ديب اوچ مرتبه ايتسه اولكي برله بر باين طلاقغه واقع بولور آقطقى ايكي بوش بولور اوشانداق بر شر طقه تعليق قيلول شرطنى اول ايتسه بر كنه باين طلاق واقع بولور اكر اوچنى ايتسه ده مثلا يو كا كر سنك سن طلاق طلاق ديسه اما شرطنى صوتكندن ايتسه مثلا سن طلاق طلاق اكر ده يو كا كر سنك ديسه او يو كا

كر كچ اوچ طلاق واقع بولور (۲۲) وفي انت طلاق واحدة قبل واحدة اوبعدا واحدة يقع واحدة وفي الموطوءة اثنتان (بر من مدخوله بولمغان خاتوننه سن بر طلاق دان اول بر طلاق ديسه بيايسه بر طلاق دان صوتك

بر طلاق ديسه بر طلاق واقع بولور اما موطوءه خاتون غه بوييله ايتسه ايكي طلاق واقع بولور (۲۳) وفي قبلها وبعد ومعها ومع اثنتان (بر من خاتوننه ايتسه سن بر طلاق آندان اول بر طلاق ديسه) بيايسه سن بر طلاق آندان صوتك بر طلاق ديسه (بيايسه سن بر طلاق آنگك برلن بر طلاق ديسه بيايسه سن بر طلاق برلان بر كا بر طلاق ديسه بودورت صور تکرده خاتوني كر ك موطوءه كر ك غير موطوءه بولسون ايكي طلاق

واقع بولور (۲۴) وان اشار بالاصبع يعتبر عدد المنشورة وان اشار بظهورها فالمضموم (تلى برلن چه طلاق قلغانن ايتيمچه بار ماقلارى برلن كنه اشاره قيلول كورسته قار الور اكر ده بار ماقلارى ننگ اچ لر ين اوزينه طابا توتسه طار الوب تورغان بار ماقلارى چه بولسه شوننگ حسابچه طلاق واقع بولور اما بار ماقلارى ننگ آرقالارى اوزينه طابا توتسه قوشقان بار ماقلارى چه بولسه شولار صانتچه طلاق واقع بولور

(۲۵) وان وصف الطلاق بالشدة او الطول او العرض اوشبهه بمايدل على هنة ثلث ان نواها والافباينة (اكر ده طلاقنى قاتى لق اوزون لق بياصلى لق برلن صقتلاسه مثلا تيه ركبى قاتى طلاق ديسه يا كه نار اطياديليكه بويى اوزون طلاق ديسه يا كه طاغ كينككى طلاق ديسه يا كه بر كيسمك طولى طلاق ديسه اوچ نية قيلسه اوچ

طلاق واقع بولور اوچنى نيت قيلسه بر باين طلاق واقع بولور (۲۶) وكنايته مايجتمله وغيره فتحو اخر جى واذهبي وقومى يجتملردا (طلاق ننگ كنايه سى شول طلاق قيلولنى هم باشقه سوزنى يعنى طلاق قيلولنى احتمال توتاتورغان سوز برلن ايتوب طلاق قيلو مثلا اير ننگ خاتوننه چق كيت طور ديكان سوز لرى طلاقنى احتمال توتقان شكللى خاتون طلاق صور اغند سوز ين قايتارونى احتمال توتايغنى طلاق صور اما قار شمدان چق كيت طور ديكان سوز

بولادر طلاق واقع بولمى (۲۷) وخوخلية برية بته باين عرام يصاح سبا (اير ننگ خاتوننه سن بوش (سن بيزلمش (سن كيسلمش (سن آبرلمش (سن منع قلنش ديكان سوز لرى طلاقنى هم شوكونى

احتمال توتا (۲۸) وخواعتدى استبرى عرمك انت واحدة انت حرة اختارى امرك بيدك وسر حتك

وقارتك لاجتئلهما (ایرننگ خاتوننه ایتماسی (عدة صانا (رهنمکنی پالا (سن بالغزغنا (سن آزاد اوزننگ اوچون اختیار قیل (اوزاشننگ اوزننگه سنی خلاص قیلدم سنی آبردم دیکان سوزلری خاتون ننگ سوزنی قایتارونی هم آنی سوکونی احتمال توتونی اما طلاق صور اوینه جواب بولونی احتمال توتا اول وقتن طلاق واقع بولا هم من بیر کان نعمتلری صاناب قارارهنمکنی هر امدان پالا دیکان معنائی احتمال توتا

اول صورتده طلاق واقع بولمی (۲۹) ففی الرضاء يتوقى الكل على النية وفي الغضب الاولان وفي مذاكرة الطلاق الاول فقط (اوشبو یوقاریداغی اوچ مسئله لرده ایتمکان سوزلر خالی توکل باطنج تورغان وقتن ایتلور یا که آچبغ وقتنده ایتلور یا که طلاقنی ایسکا توشرب سوزلشکانده ایتلور اکرده طنج تورغان وقتده ایتمسه بوسوزلرننگ هر قایوسی نیه کا توفقی قیلا یعنی طلاقنی نیه قیلسه طلاق واقع بولادر طلاقنی نیه قیلسه واقع بولمیدر اکرده آچبغ وقتنده ایتمسه لر اولکی ایکی قسمی یعنی یکرمی آلتنجی یکرمی بدنجی مسئله لر داکی سوزلری نیه کا توفقی قیلا یعنی طلاقنی نیه قیلسه طلاق واقع بولور نیه قیلسه بولمی اما آقطقی قسمی یعنی یکرمی سکرنجی مسئله داکی سوزلر هیچده نیه کا توفقی قیلمی طلاق واقع بولادر اکرده طلاقنی ایسکا توشرب سوزلشکانده اولکی قسمی یعنی یکرمی آلتنجی مسئله داکی سوزلرنی کنه ایتمسه نیه کا توفقی قیلا آقطقی ایکی قسمی نیه کا توفقی قیلمی طلاق واقع بولادر

(۳۰) فان نوى الثلث يقعن والافبائنة (اوشبو اوچ مسئله لرده ذکر قلنغان سوزلرنی ایتوب طلاق قلغانده اوچ طلاق واقع بولور اکرده اوچنی نیه قیلسه اما اوچنی نیه قیلسه بر باین طلاق واقع بولور کرک برنی کرک ایکنی کرک رجعی کرک بائننی نیه قیلسن (۳۱) وفي اعتدی واستبرئى رهمك وانت واحدة رجعية (یکرمی سکرنجی مسئله داکی کبی عدة صانارهنمکنی پالاسن بالغزغنا دیکان سوزلرده بر رجعی واقع بولور کرک نینداین کنه طلاقنی نیه قیلسن (۳۲) ويقع باسناد البینونة والحرمه اليه لا الطلاق ایر بائنلقنی هم هر املقنی اوزینه اسناد قیلسه مثلا خاتوننه ایتمسه من سندن باین من سنکا حرام دینسه طلاق واقع بولور اما طلاقنی اوزینه اسناد قیلور برن مثلا من سندن طلاق دیمکیله طلاق واقع بولماس

﴿ ۱۴۵ ﴾ فصل تفویض الطلاق ﴿

(۱) تفویض طلاقها اليها يتعقد بمجلس علمها خاتوننی طلاق قلوونی خاتونننگ اوزینه طابشر و مکن دخید یاد کشی کا طابشر و مکن و هر قایوسی ننگ حکم لری باشقه (خاتونننگ اوزنی طلاقنی اوزینه طابشر و هم طابشرغاننی بلو مجلسنده اوزنی طلاق قیلماقی درست ایکنچی مجلس کا قالسه درست توکل (۲) الا ان يقول كلها شئت ومتى شئت و اذا شئت بخلاف ان شئت و ذی ایکنچی مجلسده طلاق قیلسه ده درست اکرده ایر هر تلکاننگ زمانده اوزننگی آیر رسن دیب یا که قایوز مانده تلسننگ آیر رسن دیب یا که تلکاننگ زمانده اوزننگی آیر رسن دیب طابشرسه اما اکرده اوزننگی تلسننگ طلاق قیلور رسن دیب طابشرسه ایکنچی مجلسده آیرماقی درست توکل طابشرونی بلکان مجلسده کنه اوزین اوزنی طلاق قیلماقی درست (۳) ولا يرجع عنه

طلاق خاتون ننگ اوزینه طابشرغان صورتده ایر ننگ بوسوزندن قایتماق درست توکل چونکه بو طابشر و خاتوننه ملکندر بولادر خاتونی ننگ ملکنده کی نرسه سن آلهاقی درست توکل (۴) والی غیره لایتمه بدویر جمع طلاقنی باشقه کشی کا طابشر سه مثلابر خاتونن طلاقنی ایکچی خاتوننه طابشر سه طابشر ونی بلکان مجلسند گنه توکل بلکه تلکن وقتده آیررغه حالندن کیله مادامکه ایر بو طابشر وندن قایتماسه ودخی طابشر وچی ایر ننگ خاتونندن باشقه کشی کا طابشرغان صورتک سوزندن قایتماق درست چونکه ایکچی کشی کا طابشرغانه طلاقنی ملکندر ب بیرو بولمی در بلکه یا ط کشنی وکیل قیلوغنه بولادر (۵) و المجلس انما یختلف بالقیام اول الذهاب اول الشروع فی قول او عمل لایتعلق بمامضی خاتون ننگ اختیارینه طلاقنی طابشر و مجلسی اوز کاره دورت صورتده (اول خاتون اورنوندان طورب کیتوبرلن ایکچی باشقه مجلس کابار و برلن اوچونچی باشقه سوز کاکر شو برلن دورتیچی طلاقنی طابشرغان ده اشلی تورغان اشدن باشقه غه کر شو برلن (۶) و فلکها کبینه تا وسیر دابتهاکسیرها خاتون اولطرغان کیمه ایو حکمنده در مثلا ایر خاتوننه کیمه ده وقتده اوزنی طلاق قیلورغه اختیار بیرسه کیمه گرچه سیر قیلسه ده مجلس اوز کارمی تا اوزی کیمه ده او تکان مسئله دا کی دورت فعل ننگ برنی قبلمی طورب (اما بو خاتون اولطرغان یا آطلانغان حیوان ننگ باروی اوزی بارو منزلنده بولوب مجلس اوز گزاردر (۷) وفی اختاری بنیه التفویض فقالت اخترت لایقع الابائنه طلاقنی طابشر ونبتی ایله ایر خاتون غه ایتسه اوز ننگنی اختیار قبل دیسه هم خاتون اختیار قبلدم دیسه بر گنه باین طلاق واقع بولور (۸) و شرط ذکر النفس من احدهما او قوله اختاری اختیارة فتقول اخترت خاتون طلاق قیلونی اختیارینه طابشرغان صورتده ایکسی ننگ برنی نفس لفظن یعنی اوز ننگنی یا که اوز منی دیکن سوزنی قوشب ایتورگا تیوش برسیده قوشماسه طلاق واقع بولماس مثلا ایر ایتسه اوز ننگنی اختیار قبلدم دیسه خاتون اختیار قلدیم دیسه ده طلاق واقع بولور اما ایر ایتسه اختیار قبل خاتون اوز منی اختیار قبلدم دیسه گنه طلاق واقع بولور اوز منی دیکن سوزنی قوشمیچه اختیار قلدیم دیب گنه ایتسه طلاق واقع بولماس (یا که (بر اختیارنی) دیکن سوزنی ایکسی ننگ برنی قوشارغه تیوش مثلا ایر اختیار قبل دیکاج خاتون (بر اختیارنی) اختیار قلدیم دیسه طلاق واقع بولور اختیار قلدیم دیسه طلاق واقع بولماس اما ایر بر اختیارنی اختیار قبل دیکاج خاتون اختیار قلدیم دیسه ده طلاق واقع بولور (۹) ولو کرهائنا فاختارت احدیها فثلث ولو قالت طلقت نفسی او اخترت بتطلیقة فبائنه (ایر اوز ننگنی اختیار قبل (اختیار قبل (اختیار قبل دیب اوچ مرتبه ایتسه خاتون بر سنی قبول قلدیم دیسه یا که اولکیسن یا ایکچیسن یا اوچونچیسن قبول قلدیم دیسه اوچ طلاق واقع بولور اما ایر گرچه اوچ مرتبه ایتسه ده خاتون اوزنی بر گنه طلاق برلن طلاق قبلسه بر باین طلاق واقع بولور (۱۰) ولو قال امرک بیدک بنیه التفویض فطلقت نفسها فبائنه وان نوى الثلث یقعن بر من خاتوننه طلاقنی طابشر ونبتی برلن طلاق قلو اوز قولنکده بولسن دیسه بعد خاتون اوز منی طلاق قلدیم دیسه بر باین طلاق واقع بولور اما ایر اوچونی نیه قیلوب ایتکان بولسه اوچ طلاق واقع بولور (۱۱) وفی امرک بیدک فی تطلیقة او اختاری تطلیقة فاختارت فرجعة اوز ننگنی بر طلاق قبلوده اختیار بیردم دیکاج یا که بر طلاقنی اختیار قبل دیکاج خاتون اختیار

تقدم دیسه بر رجعی طلاق واقع بولور (۱۲) وفي امرک بیدک الیوم وغدا یدخل اللیل وان ردت فی الیوم لا یتقی بعنه بوکون هم ایرته کا طلاق قبلورغه اوز نکا اختیار بیردم دیکان صورتده مذکور ایکی کون آراسنده توند اختیار قبلسه ده طلاق واقع بولور اما ایرننک بو طریقہ اختیار بیر و ژندن صونک اختیار قبلیم دیب سوزین قایتارسه اوزنی طلاق قبلورغه هیچک نه بوکون نه ایرته کا طلاق قبلورغه اختیاری قالماس (۱۳) وان قال الیوم وبعد غد یختلف الحکمان بوکون هم طانکدان صونک طلاق امری اوز اختیار نکلک دیب ابر اختیار بیرسه اوتکان مسئله دا کی ایکی حکم ننگ خلافتچه در (یعنی ایکی کون آراسنداغی کپچک اختیار قبلسه طلاق واقع بولماس هم شول کونده من اختیار قبلیم دیب ایری ننگ سوزین قایتارسه ده ایکنچی کونده اوزنی طلاق قبلورغه اختیاری قالور (۱۴) وفي طلقتی نفسک ان نوی ثلثایعین والافرجعیة ایر اوز نکنی طلاق قبل دیسه خاتون طلاق قبلدم دیسه اوچ طلاق واقع بولور اکرده ایر اوچنی نیه قبلغان بولسه اوچنی نیه قبلغان بولسه بر رجعی واقع بولور (۱۵) وفي طلقتی نفسک ثلثا طلقت واحدة تقع لافی عکسه اوز نکنی اوچ مرتبه طلاق قبل دیب خاتون غه اختیار بیرکانده خاتون بر طلاق قبلسه بر واقع بولور اما اوز نکنی بر طلاق قبل دیکانده اوچ طلاق قبلسه هیچده واقع بولماس (۱۶) ولو امرت بالباين او الرجعی فکست یقع ما امر به ایر باین بار رجعی طلاق غه ایرک بیرسه خاتونی ایری ایتمکان ننگ خلافت قبلسه ده ایری ایتمکانی واقع بولور (۱۷) والشرط فی انت طالق ان شئت مشیه متجزه او معلقة بما قد علم وجوده لا ما یعلم بعد كما قالت شئت ان شئت اکر تلسنک سن طلاق دیمک صورتده طلاق ننگ وقوعی ننگ شرطی حاضر مهلة سن متجز تلمای کی ایله اولور یعنی هیچ شرطه تعلیق قبله یچه تلمدیم یا کی ایله اولور یا که وقوعی معلوم بولغان شرطه تعلیق قبلماقی ایله واقع اولور مثلاً ایری اکر تلسنک طلاق بول دیکانده ایتمسه اکرده محمد علیه السلام بیغیر بولسه طلاق بولدم یا تلمدیم دیسه طلاق واقع بولور چونکه محمد علیه السلام ننگ بیغیر لکن ننگ وقوعی معلوم ایدی اما وقوعی معلوم بولغان شرطه تعلیق قبلوب ایتمسه فلان شی واقع بولسه مثلاً سن تلسنک تلمدیم دیسه واقع بولماس ایر کر چه صونکندن من تلمدیم دیسه ده (۱۸) وفي کما شئت تطلق ثلثا متفرقة لا بعد التحلیل (هر تلکان وقتکنده سن طلاق دیسه خاتون اوچ طلاق تلسه اوچوسن اوچ مجلسده آیروم آیروم طلاق قبلماقلغی کرک بعد تحلیل دن صونک بو ایرکا ینه نکاح لانسه طلاق قبل آلماس (۱۹) وفي کیفی شئت تقع بائنة او ثلث ان نوت ولم یخالفها نیتہ والافرجعیة (تلسنک نیندی کیفتده طلاق بول دیسه بر باین طلاق یا اوچ باین واقع بولور اکرده خاتون بو ییله نیه قبلسه هم نیتنی ایری ننگ نیتنه خلاف بولسه اما ایری ننگ نیتنه خلاف بولسه ایر هم خاتون کرک کنه نیند این طلاق فی تلسن لوز رجعی واقع بولور (۲۰) وفي ماشئت من ثلث مادونها اوچ طلاق ان تلسنک قایوسن نه دیکانده اوچدن کیم ننگ قایوسنی تلسه ده یعنی کرک ایکنی کرک برنی تلسن تلسکانی واقع بولور اما اوچنی تلسه واقع بولماس

(۴۹) فصل التعلیق

(۱) شرط صحة التعلیق الملک او الاضافة الیه بر شرط غه تعلیق ننگ درستکی اوچون مثلاً فلان اشنی قلسنک

یا که فلان اش واقع بولسه سن مندن طلاق بولور سن دیب زینب کا ایتونک درستلکی اوچون ملکند
 بولماقلغی یعنی زینب ننگ ایتوچی ایر ننگ ملکند بولماقلغی شرط یعنی ایر زینب کا ایتسه فلان ایوکا
 کرسنک مندن طلاق بولور سن دیسه زینب شوندان صونک ایوکا کرسه طلاق بولور اکرده زینب
 اول وقتده ایتوچی ایر ننگ نکاحنده بولسه امانکاحنده بولسه معناسن بولور یا که ملک کا سبب بولغان
 نرسه کا اضاغه قلماقی کرک مثلاً نکاحنده بولغان خانونعه ایتسه من سنی هر چان نکاح لانسام طلاق بولور
 سن دیسه یا که اکر من سنی نکاح لانسام طلاق بولور سن دیسه نکاح لانغاج طلاق بولور (۲) والفاظه ان
 و اذا و اذ اما ومتی ومتیما وکل وکما طلاقنی شرطه تعلیق قلعانده ایتله تورغان سوز لر (اول اکر) ایتچی
 چان (اوچوچی قایو وقت) دورتیچی قایوزمان (بشچی قایوغنه زمان) (آلتچی هر) (یدچی هر زمان
 (مثلاً اکر منکاطاعت قبله سنک طلاق بولور سن دیسه اطاعة قبله سه طلاق بولور) (یا که هر چان یوز ننگ
 اورتمی اورامغه چتسانک طلاق بولور سن دیسه طلاق بولور هم (غیر سوز لری او شانداق اونکاینده قوشلوب
 ایتسه شرط طابلاغچ طلاق واقع بولور) (۳) و زوال الملک لایبطله طلاق ننگ وقوع سن شرطه تعلیق
 قلعان ننگ بعدنده شرط ننگ وقوع سن اول ملک و تصرف ننگ زائل اولماقی شرطنی باطل قبله (مثلاً
 خانوننه ایتسه اکرده فلان ایوکا کرسنک طلاق بولور سن دیسه لکن ایوکا کرسدن اول تنجیر اطلاق قبله سه
 بعد طلاق قلعاندا صونک ینه نکاح لانسه صکره ایوکا کرسه یانکادان طلاق واقع بولور (۴) فقی غیر
 کلها ان وجد الشرط مرة في الملك يتحل الى جزاء وفي الملك لا الى جزاء بوصف ننگ ۲ چی مسئله سنده
 ایتکاخچه شرطه تعلیق قلعانده ایتله تورغان سوز لر ننگ هر زمان دیکان سوز دن باشقه سن قوشب ایتکان
 صورتده شرط بر مرتبه طابلسه قارالور اکرده شرط طابلاغنده خاتون ملکند بولسه یعنی نکاحنده
 بولسه جزاغه منحل بولور یعنی طلاق واقع بولوب شرط ننگ قوتی بتار (بعد خاتون نکاحنده بولوب
 شرط هم طابلسه ده طلاق واقع بولماس) (اما شرط طابلاغنده خاتون ملکند بولسه جزاغه منحل
 بولماس یعنی طلاق واقع بولماس بلکه جزا سزغنه شرط ننگ قوتی بتار (۵) وفي کلها يتحل بعد
 الثلث فلا يقع ان نکحها بعد زوج آخر الا اذا دخلت في التزوج خاتونی ننگ طلاق بولون شرط قلعانده
 قوشب ایتله تورغان سوز لر ننگ هر زمان دیکاننی قوشب ایتسه مثلاً هر زمان ایوکا کرسنک طلاق بولور سن
 دیکان صورتده تعلیق بتوی و پیشلوی اوچون اوچ مرتبه ایوکا کرب اوچ مرتبه طلاق ننگ واقع بولوی
 کرک (بعد تحلیل دن صونک اولکی ایری نکاح لانغاج خاتون کرچه ایوکا کرسه ده طلاق واقع بولماس
 مکر نکاح لانونی شرط قبلوب هر زمان نکاح لانسام طلاق بولور سن دیسه هر نکاح لانغان صاین طلاق واقع بولور
 حاصل عمر بویینه بوخاتونی خاتون ایتب نکاحنده توتا آلماس (۶) وان اختلفا في وجود الشرط فالقول له
 الامع حجةها وفي شرط لا يعلم الامنها نحو ان حضرت فانت طالق وفلان صدقت في حقها فقط في حکم بعد ثلثة ایام
 بالطلاق في اولها ایر خاتوننه ایتسه اکرده سن فلان اشنی قلسنک طلاق بولور سن دیب شرط قلعان صورتده
 ایر برلن خاتون اختلافی قبله سه لار ایر شرط طابلهادی دیسه خاتون طابلهادی دیسه ایر آنط ایتدرب سوزی

طو طولور (اما خاتون دلیل برلن اثبات قیلسه خاتون ننگ سوزی توتولور یا که خاتون لاردان غنه صور الوب بلنه تورغان شرطغه تعلیق قلعان صورتده مثلا کرده سن حیض کور سنک سن هم فلانه خاتونم ایکنکز طلاق بولور سن دیسه خاتون حیض کور دم دیسه بو حیض کور وچی خاتون ننگ اوزی حقنک سوزی طو طلب طلاق ننگ وقوع سیله حکم قیلنور اما فلانه حقنده توتولماس اکرده ایر بالغانغه توتسه اما بالغانغه توتسه فلانه حقنک هم سوزی توتولوب طلاق واقع بولور بعد هر ایکی صورتده حیض کوره باشلاغاچ اوچ کون اونکاچ بواوچ کوننک اولنده طلاق ننگ وقوع سی برلن حکم قیلنور (اوچ کون او تپچه حکم قیلنور ننگ سببی حیض بولماؤ احتمالی بلکه استخاضه بولو احتمالی بولغانلقی اوچ-وندنر (۷) و فی ان حضرت حبضة یقع اذا ظهرت اکر بر حیض کور سنک طلاق بولور سن دیسه حیض کور پالانغاچ طلاق واقع بولور (۸) و فی ان صحت یوما اذا غربت بخلاف ان صحت اکر بر کون روزه توتسنک طلاق بولور سن دیسه روزه توتقان کوننی قویاش بایوغاچ طلاق بولور (اما اکر روزه توتسنک طلاق بولور سن دیسه خاتون روزه نیتیه بر کنه ساعت بولسه ده آشامی اچی طور سه طلاق واقع بولور (۹) وان علق طلقه بولاده ذکر و طلقین بانئی فولد تهما ولم بدر الاؤل طلق واحد و ثنتین تنرها و انقضت العدة بالثانی اکر ایر بالاتوغدر سانک بر طلاق قر بالا توغدر سانک ایکی طلاق بولور سن دیسه خاتون بر قریر اوغل ایکنز بالاطابسه اما اول فایوسی توغانی بلنسه حکم قاشنده بر طلاق واقع بولور اما دیانه ایکی واقع بولور ایکنچسنی توغدرغان وقتنک عدتی طولار (اما اول ایر بالاتوغذلقی بلنسه بر طلاق واقع بولور قر توغانلقی بلنسه ایکی طلاق واقع بولور (۱۰) وان علق بشیئین یقع ان وجد الثانی فی المملک ایر اوزی ننگ خاتونی ننگ طلاق بولورن ایکه شرطغه تعلیق قیلسه بعد خاتونی نکاحنک وقتنک ایکنچی شرطی طابسه طلاق واقع بولور (شرطنک اولکسی کرک خاتونی ملکندک وقتده طابلسن کرک ملکندک بولمه خاندن طابلسن مثلاً بر ایر خاتوننه ایتسه سن (زید هم (بکر ایله سوزلشنک طلاق بولور سن دیسه بو ایکی ننگ برسی برلن سوزلشور برلن کنه طلاق واقع بولماس تا ایکنچسی برلن سوزلشمی طور ب اما برسی ایله سوزلشکاچ تنجیرن طلاق قیلوب بیمار سه هم خاتون بو ایر کا یانکادان نکاح لانهاس بورن ایکنچسی ایله سوزلشسه نکاح لانهاس یانکادان سوزلشسه ده طلاق واقع بولماس (اما ایرندن ایرلغاچ ایکنچسی برلن سوزلشماس بورن اولکی ایرینه ینه نکاح لانهاس نکاح لانهاس ان صونک ایکنچسی ایله سوزلشسه طلاق واقع بولور (۱۱) و التنجیرن یبطل التعلیق فلو علق ثم نجح الثلث ثم عادت الیه بعد التحلیل ثم وجد الشرط لا یقع تنجیرن یعنی شول ساعت اوزب طلاق قیلو بر شرطغه تعلیقنی باطل قیلور مثلاً ایوکا کر سنک اوچ طلاق بولور سن دیب شرط قیلسه اما ایوکا کر مسدن اول اوچ مرتبه تنجیرن اطلاق قیلسه بعد بحلیل دن صونک ینه نکاح لانهاس صکره ایوکا کر سه ده طلاق واقع بولماس (۱۲) وان وصل انشاء الله بکلامه بطل (سن طلاق دیکان سوزینه انشاء الله فی قوشمه سوزی باطل بولور (یعنی طلاق واقع بولماس)

(۱۴۷) فصل طلاق المریض

(۱) من غالب حاله الهلاک که مریض عجز عن اقامة مصالحه خارج البيت و من یارز او قدم لقصاص اور جم مریض مرض الموت (بر من ننگ حالی هلاک لقه یا قنلاشقان بولسه مثلاً ایوننک طشند اغی اشلر فی اشلی آلماسلق

خسته بولسه (یا صوغش میداننه بر به طور غه فارشی چقهسه) یا که قصاص (یا رجم او چون اولتر لور کا کتر لسه بونلار هر قایوسی اولوم سر خاوند اغی که سنه حکمنده در بو وقتده مالنده وغیری اشدیه کی تصرف لری نه کامل اعتبار قلمی (۲) فلوا بان زوجته بغیر رضائها ومات ولو بغیر ذلك السبب وهی فی العدة ترث بر ابر خاتوننی شوند این حالده یعنی ۱ چچی مسئله ده بیان قلنغان حال کادو چار بولغان وقتده خاتنی ننگ رضالغندان باشقه طلاق قبلسه بعد ایر کر چه بو ای تلکان سبب لردن باشقه بر لن بولسه ده خاتونی ننگ عدتی طولماس بورن وفات بولسه خاتون ایرندن میراث آلور (فقها لار بو طلاقنی طلاق فار دیو آ طی لار یعنی ایر وفاتی یقین بولغان قلندان خاتونه مالندان میراث تی بودن قاجوب طلاق قلغانلقی سببلی فار قاجوچی معناسنده

(۳) ومن هو فی صف القتال او هم او حبس لقتل صحیح (صوغش صفتد اغی کشی) بیر کاک خسته لی کشی هم اولتر لو او چون حبس قلنغان کشی سلامت کشی حکمنده در (بونلار خاتون لارین طلاق قیلوب وفات بولسه لار خاتون لاری عدتده بولسه ده میراث آلا الماس لار (۴) ولو تصادقا فی مرض علی طلاقها ومضى عدتها او ابانها یا مرها ثم افر لها بدین او اوصی لها فلها الاقل منه ومن الارث بر ابر ایتمسه من خاتونومنی اولده طلاق قیلوش ایر دم الحال عدتی طولدی دیو خسته حالنده دعوی قبلسه خاتونی هم ایر غانلقغه انکار قلمه چه ایری ننگ سوزین راستقه توتسه یا که خسته حالنده بولسه ده خاتونی ننگ اوتنوی بو یچه بار خستیه طلاق قبلسه بعد ایر من خاتونیه فلا چه قدری مثالیون تنکه بور چلی من دیب اقرار قبلسه یا که کوبه و آز مومال بیررکا وصیه ایتمسه ایر وفات بولغاچ ایر اقرار قلغان مال خاتون غه بیر لور ا کرده میراندان کیمراک تبسه اما اقرار قلنغان مالندان میراث کیم تبسه میراث بیر لور (۵) وان علق بینونتها بشرط ووجد فی مرضه ترث ان علق بفعله او بفعلها ولا بد لها منه بر من خاتونی ننگ طلاق بولورین اوزی ننگ فعلنه یا که خاتونی ننگ صولاری آشادی اچوی کبی حاصل آندان باشقه طور وممکن بولغان فعلنه سلامت کرک خسته وقتده بولسون تعلیق قبلسه اما شرطی خسته وقتنده طابلسه خاتون طلاق بولور عدتی طولماس بورن ایری وفات بولسه خاتون میراث آلور سلامت وقتده طابلسه ایر کر چه عده طولماس بورن وفات بولسه ده میراث آلا الماس اما ایر خاتونی ننگ آندان باشقه طوروی ممکن بولغان فعلنه تعلیق قبلسه مثلاسن آلطون یوزک کیسانک طلاق بولور سن دیسه خاتون کر چه آلطون یوزکنی ایری ننگ خسته حالنده بولسه ده کیسه عدتی طولماس بورن ایری اولسه میراث آلا الماس (۶) او بغیرهما وقد علق فی المرض ا کرده ایر اوزی ننگ هم خاتونی ننگ اشنه تعلیق قبلسه بلکه یا ط کشی ننگ اشنه تعلیق قبلسه مثلا عمر بغدادغه بار سه سن طلاق بولور سن دیسه بس شرط ایر ننگ خسته وقتنده طابلسه یعنی عمر بغدادغه ایر خسته وقتده بار سه خاتون طلاق بولور هم ایر خاتون ننگ عدتی طولماس بورن وفات بولسه ایر دن میراث آلور ا کرده ایر ننگ تعلیقی خسته حالنده بولغان بولسه یعنی عمر بغدادغه بار سه سن طلاق دیها کی خسته حالنده بولغان بولسه اما سلامت وقتده یا ط کشی ننگ اشنه تعلیق قیلوب خسته وقتده شرطی طابلسه خاتون طلاق بولور ایر خاتون ننگ عدتی طولماس بورن وفات بولسه خاتون ایر دن میراث آلا الماس

(۱۴۸) ❁ فصل الرجعة ❁

(۱) تصح الرجعة في العدة وان ابنت اذالم تبين غفيرة او غليظة طلاق قلعان خاتونن عدة اچنده نکاح يانکله طه پچه کيری قايتاروب آلودرست خاتون کرچه کلمسکاتلسه ده (اکرده باين عففه ايله يعنى بر يا ايکی باين طلاق ايله ياکه باين مغلظه ايله يعنى اوچ باين طلاق برله طلاق قلعمان بولسه بلکه طلاق رجعی برلن طلاق قلعان بولسه (۲) بنحور اچعتک وبوطئها و مسها بشهوه ونظره الى فرجهها بشهوه و نوب اشهاده على الرجعة واعلامها بها خاتونن عدة اچينده کيری قايتارب اوزينه آلعانده (من سنی کيری قايتاردم ديکن سوزی برله ياوطی برله هم شهوة برلن توتوايله اوشانداق فرج داخلنه شهوة برلن قار اؤايله قايتور (سنی اوزينه قايتاردم ديک سوز برلن قايتارغانده کواه لاندروهم خاتوننه بلدر تو مستحب حاصل اوزی ننگ خاتوننی قايتارب آلوين خاتون غايب بولغانده بلدر توتبوش خاتون حاضره بولسه يانکادان بلدر توزير توکل (۳) وان لايدخل عليها حتى يؤذنها ان لم يقصد رجعتها آيرغان خاتونی ياننه رجعة في قصد قلمی کرگان صورتده خاتوننه بلدر توب کررکاتبوش اما رجعة في يعنى يانکادان خاتونن قايتارب آلونی قصد قلعان صورتده بلدر تمپچه کرودرست (۴) ومعتدة الرجعی تترين وله وطبها طلاق رجعی دن عدة صافلاؤچی خاتون زينتلب طوررغه تبوش عدة طولماس بورن ايرننگ وطی قبلماقی درست يعنى وطی قلغاچ رجعة طابلام خاتون ايرينه حلال بولا (۵) ولايسافر بها حتى يشهد على رجعتها طلاق قلعان خاتونن کيری قايتارب آلغانن کواه لاندرا مسدان اول خاتونن سفرگا آلوب چقماقی درست توکل (۶) وصدقت في مضي عدتها ان امکن وبقائها اير رجعة قبلوررغه تلگانده خاتون عدتم اوتدی ديسه خاتون ننگ سوزی توتولور اکرده عدتی اوتون وقت صيدرسه يعنى طلاق قلعان کوندن بيرلی حيض کورمی تورغان آزادخاتون بولسه اوچ آی اوتسه حيض کورمی تورغان کنير الك آی يارم اوتسه حيض کوره تورغان بولسه آزادخاتونرغه آلمش کون کنير الك قرق کون اوتکن بولسه ايرتلسه ده رجعة قبلا آلماس اما بوقدری کونلر اوتمکن بولسه خاتون ننگ سوزی توتولماس اير رجعة قبلور اوشانداق خاتون عدتم اوتمکن ديسه هم اوشانلور کرچه عدة اوتوين وقت صيدرسه ده ايرتلسه رجعة قبلور طلاق فار صورتنده ميراث آلور (۷) وتکذبها اخباره بالرجعة عدة اوتکاندان صونک اير عدة اچينده قايتعانلقن دعوی قبلسه خاتون قايتمادی ديک انکار قبلسه خاتون سوزی توتولور يمين دن ياشقه (۸) ولا تحل مرة بعد ثلث ولا مرة بعد اثنتين حتى يطأها بالغ او مراهق بنکاح صحيح و تمضي عدة طلاقه اوموته آزادخاتوننی اوچ مرتبه قل خاتوننی ايکی مرتبه طلاق قبلغان دن صونک اولکی ايرينه نکاح لانماقی درست يوکل تا تحليل قلدرو اوچون بالغرغه يامراهق غه نکاح صحيح برلن نکاح لاندرب وطی قبلوب بعد بو تحليل قبلوچی اير طلاق قلعانندان يا اولکاندن صونک عدتی اوتمی طورب (۹) والنکاح بشرط التحليل يکره ويحل ايکنچی اير ننگ تحليل قبلو شرطی ايله يعنى نکاح لانغاچ وطی دن صونک آيرو شرطيله نکاح لانماقی درست لکن مکروه (۱۰) وان قالت حملت والهدة

تحتمل و غلب علی ظنه صدقه اهل نکاحها تحلیل قبلدر میچه اولکی ایرینه درست بولمغان خاتون من تحلیل
 قلندم دیسه نکاح لاندورست اکرده مدۀ احتمال توتسه یعنی اولکی ایرندن آیرلغان دان صونک عدتی اوتارلك
 وقت هم تحلیل قلنغان دان صونک عدتی اوتارلك وقت اوتکان بولسه هم ایری ننگ ظن غالبنه خاتون ننگ
 درست سوزلماکی کیلسه (۱۱) و الزوج الثانی یهدم مادون الثلث خلافاً لمحمد ایکنچی ایر اولکی ایر ننگ
 اوچ دن کیم طلاقن هدم قبلای یعنی یوق حکمنده قبلای (یعنی بر ایر اورزی ننگ خاتون بر یا ایکی مرتبه طلاق
 قبلغان دان صونک بو خاتوننی ایکنچی ایر نکاح لانسه اولکی ایر ننگ طلاق لاری یوق حکمنده بولور ایکنچی
 ایر خاتوننی آیرغان دان صونک اولکی ایر نکاح لانا قالسه ینه اوچ طلاقنی مالک بولور امام محمد کاغلاف آننگ
 قاشنده اولکی طلاق لاری یوق حکمنده بولماس اولکی سی ایله اوچ طلاق غه مالیک بولور ایکنچی ایر
 اولکی ایر ننگ اوچ طلاقنی یوق حکمنده قبلوده عامالار متفق

❁ (۴۹) ❁ فصل الایلاء

(۱) الایلاء خلق یمنع وطیء الزوجه اربعة اشهر حرة وشهرین امة ایلاء شول طلاق قبلور غه اهل بولغان
 ایر ننگ اورزی ننگ نکاحنده بولغان خاتوننه والله من سنکیا قنلق قلمام دیب آنط ایتماکیدر (یا که من
 سنکوا لله چه اع قلمام) یا که من سننگ ایله جنابتدن غسل لنمام دیو آنط ایتماکیدر (یا که من سنکا دورت
 آی یا قنلق قلمام یا که من سنکیا قنلق قلمام طلاق بولور سن یا که اوستمه حج واجب بولسون یا که قلم آزاد
 بولسون دیو شرط قویوب آنط ایتماکیدر که بویله آنط ایتمکآن خاتوننی آزاد بولسه دورت آی و طینی منع

قبلور کنیزک خاتون بولسه ایکی آی و طینی منع قبلور (۲) فان قر بها فی المدة حنت و تحب الکفارة فی
 الحلق بالله و فی غیره الجزاء و یسقط الایلاء ایر اکرده بویله ایلاء قلغان دان صونک آزاد بولسه دورت آی
 کنیزک بولسه ایکی آی اوتماس بورن یا قنلق قیلسه حانت بولور ایلاء ساقط بولور بس اوشبو حانت بولغان
 صورتده الله برلن آنط ایتمکآن بولسه کفارة واجب بولور (اما بر شرطه تعلیق صورتنده مثلاً من سنی و طی
 قلمام طلاق بولور سن دیو تعلیق صورتنده بر طلاق باین واقع بولور هم ایلاء ساقط بولور یعنی موندان
 صونک نکاح لانسه ده اولکی ایلاء قیتماس (۳) و الایلاء بواحدة و یسقط الحلق الموقت لاله و بدفتبین باخر یمین

ان مضت مدة اخرى بعد نکاح ثان بلاقیء ثم اخرى كذلك بعد ثالث و بقی الحلق بعد ثلث لا الایلاء فان
 قر بها کفر ولا تبین بالایلاء امامة ایچنده یعنی دورت آی یا که ایکی آی ایچنده اوشبو ایلاء قلنغان خاتوننی
 و طی قنلسه بر باین طلاق واقع بولور هم ایلاء ساقط بولور اکرده اولده دورت آی وقت تعیین قبلوب
 یعنی والله من سنی دورت آی و طی قلمام دیب یا که اکرده من سنی دورت آی طولماس بورن و طی قلمام
 فلان نرسه بولسون دیب آنط ایتمکآن بولسه (اما والله من سنکیا قنلق قلمام دیب منکولک آنط ایتمکآن بولسه
 ایلاء ساقط بولماس یعنی ینه نکاح لانسه هم ایلاء قایتور بو نکاح دان صونک دورت آی و طی قیلماسه ینه
 ایکنچی باین طلاق واقع بولور (بو طلاق دان صونک نکاح لانسه ینه ایلاء قایتور بو ایلاء ایچنده دورت آی
 طولماس بورن و طی قیلماسه ینه اوچوچی باین طلاق واقع بولور (بو اوچوچی طلاق واقع بولغان دان

صونك آنطى قالور اما ايلاء قالهاس (ايلاقالماس ننگ مغناسى شول اضرده ايلاقيلوچى تحليل دن صونك يمه نكاملانسه ايلاقايتماس هم ايلا سببلى باين ده واقع بولماس آنطى قالور ننگ مغناسى شول اوشبو تحليل دن صونكغى نكاملده وطى قيلسه هانت بولور الله برلن آنط صورتنده كفارة واجب بولور تعليق صورتنده جزا مترتب بولور مثلاً اولده اكرده من سنى وطى قيلسام طلاق بولور سن ديب تعليق قلغان بولسه طلاق واقع بولور

(۴) ولو عجز عن النىء بالوطى لمرض احدهما اوغيره فبيئته ان يقول فئت اليها فان قدر قبل المدة فبيئته بالوطى ايلاقيلوچى اير دورت آى مده ايچنك اوزى ياغاتونى غسته بولغانلقدان ايلا سندان وطى قيلوب قايتورغه كوچى بتمسه سوز برلن قايتور يعنى (من خاتوغه ايلامدان قايتوم ديور) اما سوز برلن قايتقان دان صونك مده اوتماس بوزن وطى كا كوچى يتسه يمه وطى قيلوب قايتور سوز برلن قايتقان دان صونك مده اوتماس بوزن وطى كا كوچى يمه طور بوطى قبله يچه مده اوتوب كبتسه يوقار يده بيان قلنغاچه بر باين طلاق واقع بولور (۵) وفي انت على حرام ان نوى الظهار او الثلث او الكذب فما نوى وان نوى التحريم فايلاء وان نوى الطلاق اولم ينوشبئاً فيه وكذا في كل حل على حرام فباينة برابر خاتوننه ايتسه (سن منكا حرام) ديسه (ظهارنى) يا اوچ طلاقنى (يا كه بالغاننى نية قيلسه ديانه نية قلغانى واقع بولور اما قضاء ايلاء واقع بولور (اما اكرده (سن منكا حرام) ديكان سوز يله خاتوننى اوزينه حرام قيلونى نية قيلسه ايلاء واقع بولور كرك ايلانى نية قيلسن كرك قبله ماسن ايلاء بولواوچون حرام قيلونى نبتى يئار (ودغى اكرده (سن منكا حرام) ديكان سوز يله طلاقنى نية قيلسه (يا كه هيچ قايسون (نه ظهارنى (نه ايلانى (نه طلاقنى (ونه حرام قيلونى نية قبله مده بر باين طلاق واقع بولور اوشانداق (منكا حلال بولغان هر نرسه حرام بولسون) ديكان صورتنك كرك (طلاقنى نية قيلسن كرك (هيچ نرسه نية قبله ماسن (سن منكا حرام) ديكان صورتنده كى كى بر باين طلاق واقع بولور

❁ (۵۰) فصل الخلع ❁

(۱) لآبأس بالخلع عند الحاجة حاجة وقتده مثلاً اير برلن خاتون آراسنده طنج طور وهم طاطولوق بولمغان صورتنده خاتون اير يمه مهر كا سالورغه صلاحيتلى نرسه نى بيرب خلع قلنماقنده ضرر يوق (۲) وهو طلاق باين ويچب عليها بده خلع قلنغاچه بر طلاق باين واقع بولور خلع برابر يمه تعيين قلنغان مالنى بير و خاتون اوستنه واجب بولور (۳) وكره اخذه ان نشز والفضل ان نشزت اير اوزى نشوز قلغانلقدان يعنى آيرورغه اوزى كنه ميل قلغانلقدان اوزى مهر كا سالغان قدرى مال آلوب خلع قلماق كراهه تحريمى ايله مكروه اما خاتون نشوز قلغان صورتنده مهر كا سالغان قدرى آلوب خلع قلوبمكروه توكل مهر كا سالغاندان آرتق آلوب خلع قيلومكروه (۴) وان طلق بمال او على مال وقع باين ان قبلت ويخبر او خنزير لا يوجب شىء و وقع باين فى الخلع و رجعى فى الطلاق (اير اوزى ننگ خاتوننى بر معلوم مقدار حاضر آچه آلوب يا كه صونكندان بير ماكى شرطيله طلاق قيلسه (هم خاتون بيروب يا كه صونكندان بير ماكى بولوب قبول قيلسه بر باين طلاق واقع بولور اما خاتون قبول قبله ماسه طلاق واقع بولماس (اكرده خير يادونكغز

برابرینه خلع قبلسه بر باین طلاق واقع بولور (طلاق قبلسه بر رجعی طلاق واقع بولور اما خاتون اوستنه هیچ نرسه بیرو واجب توکل مال توکل نرسه برابرینه بولغانلقی اوچون (۵) وان طلبت ثلثا بالف فطلقها واحده فباینه بثلث الالی (وفی علی الف رجعیه بلاشی عند ابی حنیفه ره بر خاتون ایرندن منک تنکه برابرینه اوچ طلاق صوراسه اما ایر بر کنه طلاق قبلسه خاتون منک تنکه ننگ اوچدن برین کنه بیرو هم بر باین طلاق واقع بولور (امامنم اوستمه منک تنکه لازم بولسون دیب یا که منک تنکه بیرونی شرط قبول اوچ طلاق صور اچ ایر بر کنه مرتبه طلاق قبلسه بر طلاق رجعی واقع بولور امام اعظم قاشنده خاتون ایرکا هیچده مال بیرو اما امامین قاشنده منک تنکه برابرینه صور اغان صورتده کی کبی منک ننگ اوچدن برنی بیرو واجب بولور بر باین طلاق واقع بولور (۶) والخلع معاوضه فی حتمها یصح رجوعها و شرط الخیار لها خلع خاتون حقتده معاوضه بولادر یعنی مال بیرو اوزی ننگ سلامتکن آالشو بولادر سوزندن قایتماقی درست اکرده ایجاب خاتون جانندن بولسه مثلا خاتون ایتسه یوز تنکه برابرینه منی خلع قیل دیسه ایری بوسوزنی قبول قلماسدان اول سوزندن قایتماقی درست (خیار شرط هم خاتون طرفنده در مثلا ایر خاتون غه ایتسه من سنی یوز تنکه برابرینه خلع قیلدوم اوچ کونکاچه قبول قیلور غه قیلما سقه اختیار نک بار دیسه خاتون ننگ قبول قیلور غه قلماسقه اوچ کون ایچنک اختیاری بولور اختیار قبلسه خلع واقع بولور یوز تنکه بیرو مک واجب بولور قبول قیلما سقه هیچ شی بولماس ایر خاتون غه خیار شرط غه ایرک بیر مکان صورتده خلع مجلسنده کنه خاتون اوزنی خلع قبلسه قیلا آور مثلا ایر ایتسه اوز نکنی یوز تنکه برابرینه خلع قیل دیسه خاتون بو مجلسده قبول قیلمی طور ب کیتسه خلع واقع بولماس ایر ننگ ایجابی باطل بولور (۷) ویمین فی حقه حتی انعکس الاحکام خلع ایر حقتده یمین در یعنی طلاقنی خاتون ننگ قبول قیلما فته تعلیق در حاصل ایجاب ایر جانندن بولسه حکم ل ایر حقتده اوتکان مسئله ننگ خلافتچه بولور یعنی خلع قیلور غه رضا بولغان دان صوتنک خاتونی قبول قلماسدان اولده ایجابندن قایتماقی درست بولماس (اختیاری هم قالماس یعنی خاتون غه اوچ کونکا خیار شرط غه ایرک بیر کاچ ایر طرفنده خیار شرط قالماس هم اوز اوزینه خیار شرط قلماقی درست بولماس مثلا من سنی منک تنکه برابرینه خلع قلدیم لکن اوچ کون ایچنده تلسام قایتور من دیما کی درست توکل (ودخی ایر ننگ مجلسی اوز کلو بر لرن کنه خاتون ننگ مجلسی اوز کار می طوزب مجلس اوز کلماس (۸) والعبد بمنزلتها قل یا کنیز یا ک خو جاسندان مال برابرینه آزاد بولما قده خلع صور اغان خاتون منزلنده در خوجا ایر منزلنده در (مثلا بر قل من اوز منی سندن منک تنکه برابرینه آزاد قلدیم دیسه خو جاسی قبول قلماسدان اول سوزندن قایتماقی درست بولور ایجابی باطل بولور هیچ شی واجب بولماس اما قل سوزندن قایتماسندن اول خوجا قل ننگ سوزنی قبول قبلسه قل آزاد بولور قل اوستنه منک تنکه واجب بولور اما خوجا ایتسه من سنی منک تنکه برابرینه آزاد قیلدیم دیسه قل شول مجلسدن طور ب کیتماس بوزن خوجا ایتکان سوزندن قایتا آلماس کر چه خوجا بو مجلسدن طور ب کیتسه ده هم قل خوجا ننگ سوزنی قبول قبلسه منک برابرینه آزاد بولور (یا که خوجا قل غه اوچ کون ایچنک منک تنکه برابرینه آزاد بولونی قبول قیلور غه قیلما سقه خیار شرط غه ایرک بیروسه قل اوچ کون اوتماسندن اول قبول قبلسه منک برابرینه آزاد بولور (۹) ویسقط الخلع والبراءة

حقوق النكاح عنهما مبارأة یعنی بیز شمک خلع کبی در مثلاً ایر خاتوننه ایتسه من سننک نکاحنکدن منک تنکه برابرینه بیز دوم دیسه خاتون قبول قبلسه مباره واقع بولور یعنی خلعداغی کبی بر باین طلاق واقع بولور خاتون اوستنه منک تنکه واجب بولور خلع هم مباره ایر برلن خاتون ننگ هر ایکسندن حقوق نکاح فی توشرر اما خاتون ننگ عدة وقتنداغی نفقه سی هم بالافقه سی ایر اوستندن توشماس مکر ذکر قبلسه لارغنه توشار (اما سکنی یعنی عدة طولغاچه طورر اورن کرچه ذکر قبلسه لارده ایر اوستندن توشماس (مهر کرک آغان کرک آلمغان بولسون ایر اوستندن توشار کرچه ذکر قلمسه ده اما حقوق نکاح دان بولغان نرسه لار توشماس مثلاً ایر یا خاتون بری برندن بورچ آلوب تورغان بولسه تولو واجب بولور (۱۰) وان خلع صیبه بهالغالالا فی وقوع الطلاق وکذا ان قبلت وعلی انه ضامن فعلیه المال (برابر اوزی ننگ بالغ لقعغه ایر شمکان خاتونن مال برابرینه خلع قبلسه طلاق واقع بولور اما مالی شرط قلوبی بوش بولور صیبه خاتون کرچه مال بپرر کارضا بولسه ده بیزرو واجب بولماس (اوشانداق صیبه ننگ آتاسی بدل خلعی تولمچی بولسه صیبه خلعی قبول قبلسه طلاق واقع بولور صیبه اوستنه بدل خلعی تولو واجب بولماس اما قر ننگ آتاسی اوستنه واجب بولور

❁ (۵۱) ❁ فصل الظهار

(۱) الظهار تشبیه ما یضانی الیه الطلاق من الزوجه بما یحرم الیه النظر من عضو محرمة ظهار شول ۴۴۴ نجی فصل ننگ ۱۵ نجی مسئله سنک ایتکاچه اوزی ننگ خاتونی ننگ طلاق اضافه قبلو درست بولغان اعضاسن محرمی ننگ یعنی نکاح لائوی منکو حرام بولغان خاتون ننگ قاروی حرام بولغان بر اعضاسنه اوغشاتمق در مثلاً خاتوننه ایتسه من منکا آنام ننگ آرقاسی کبی یا قر داشم ننگ یا اییم ننگ یا آنام ننگ یا آنام ننگ قر داشی ننگ آرقاسی یا قورصاغی یا بوطی کبی دیسه یا که سنک باشنک یا ایلیکانک یا جاننک یا قر جنک یا بار طنک یا چیر کنک آنام ننگ آرقاسی کبی دیسه ظهار بولور (اما نیکامی منکو حرام بولغان بلکه وقتی گنه حرام بولغان خاتون ننگ اعضاسنه اوغشاتو برلن مثلاً سن منکا خاتون ننگ قر توغانی ننگ آرقاسی یا قورصاغی کبی دیمک ایله ظهار واقع بولماس (هم نیکامی منکو حرام بولغان خاتون ننگ قاروی حرام بولغان اعضاسنه خاتونی ننگ طلاق اضافه قلمی تورغان اعضاسن اوغشاتسه (مثلاً سننک قولیک) یا آیاغنک آنام ننگ آرقاسی کبی دیسه ظهار بولماس (۲) وهو یحرم وطئها ودواعیه حتی یکفر ظهار قلعان خاتوننی کفارة تولمسدن اول وطی هم وطی ننگ دواعی لاری یعنی اوبو قوچو کبی لر حرام (۳) وفي انت علی کامی صح نیه لکرامة والظهار والطلاق وان لم یبولغا بر من خاتوننه ایتسه (سن منکا آنام کبی) دیسه بوسوزندن خاتوننی (حرمتلونی نیه قلماقی ظهارنی نیه قلماقی) یا که طلاقنی نیه قلماقی درست یعنی نیه قلعانی واقع بولور اما هیچ قایوسن نیه قبلمسه سوزی بوش بولور هیچ نرسه واقع بولماس (۴) وفي انت علی حرام کامی مانوی من ظهار او طلاق وان لم یبولغای عند ای یوسف وظهار عند محمد رحمهما الله تعالی اگر خاتوننه ایتسه (سن منکا آنام کبی حرام) دیسه بوسوزندن ظهارنی نیه قبلسه ظهار واقع بولور طلاقنی نیه قبلسه طلاق واقع بولور اما بوا یکیدن هیچ

قايوسن نية قبله امام ابو يوسف فاشنده ايلاء واقع بولور امام محمد فاشندك ظاهر واقع بولور (۵) وفي انن
 على كظهر امي لنبائه تجب لكل كفارة بر من خاتونلارينه ايتسه سز منكا بار نكرده انام ننگ آرقاسى كبنى ديسه
 خاتون صاين بر كفارة تولو واجب بولور (اما خاتون لارى ننگ هر قايوسن ايلالغان صورتده بر كنه كفارة
 واجب بولور (۶) وهى تجب بالعوداى بالعزم على وطبها ظاهر قلوچى ايز كا ظاهر قلنغان خاتوننى وطى
 قبلونى قصد برلن وطى قبله اسدن اول كفارة تولو واجب بولور (اكرده كفارة تولم سدن اول وطى قبله قالسه
 توبه استغفار قبلور (۷) وهى عتق رقبة الافائت جنس المنفعة كالا عى والمقطوع يداه او ايهاماه اوبدور جل
 من جانب والمدبر و مكاتب ادى بعض بدله ونصف عبد مشترك ثم باقيه بعد ضمانه ونصف عبد ثم باقيه بعد وطبها
 ظاهر ننگ كفارتى بر قل آزاد ايتمكدر مؤمن كرك كافر اير كرك خاتون بالغ كرك صبى بولسون هر قايوسى
 بر اما ذاتنده ضررى بار قلنى صورنى صانكفر اونى توتونده يورشندك عقلمنده ضعيفلكى بارنى قولى آياغى
 كيسكى ايكى قولى يا ايكى باش بارماقلارى كيسك قلنى بر جانبدن بر قولى بر آياغى كيسكى كفارة اوچون
 آزاد قبلو درست توكل موند اين ضعيفنى آزاد قبلسه ده اوستوندن توشماس (ودخى مدبرنى هم بعض
 حقنى او تكلن مكاتبى آزاد قبلو درست توكل (بر كشى برلن مشترك قلى ننگ اور حصه سنى آزاد قبلو
 بعد خاتوننه وطى قلغاندان صونك قلده مشترك ايبداشنه آننگ اولوشى ننگ حقن تولب آزاد قبلو
 امام اعظم فاشنده درست توكل امامين فاشلارنده مشترك قل صورتنده درست چونكه اور اولوشى ايله
 ايبداشى ننگ حجه وعسى بر قل بولادر اما اورى ننگ حقنى آزاد قلغاچ وطبدن اول ايبداشنه حقنى تولب
 آنى هم آزاد قلغان صورتده اتفاقا درست (۸) وان عجز من العتق صام شهرين ليس قيمها رمضان والايام
 المنهية وان افطر استأنق وكذا ان وطئها لبلعها او يوما مطلقا اكرده قل آزاد قبلور غه كوچى يتمسه
 ايكى آى توتوش روزه توتار روزه كونلارنده رمضان هم روزه حرام بولغان بش كون توغرى كلسه ايكى
 آيدان مساب بولماس ايكى آى طولماس بورن بر كنه كون روزه توتومچه طور سه ده كچه عذر سنبلى بولسه ده
 ينه باشدان آلب التمش كون روزه توتار اوشانداق شول ايكى آى ايجنده كيچ ده خاتوننى قصد او طى
 قبلسه ياكه كوندن وطى قبلسه مطلقا يعنى كرك قصدا كرك اونطوب بولسون ينه باشدان آلب التمش
 كون روزه توتار (۹) وان عجز اطعم ستين مسكينا كلاقدر الفطرة او قيمته وان غدا هم وعشا هم واشبعهم
 او اعطى من بر ومنوى تمر او شعير او واعداد شهرين جاز وفى يوم قدر الشهرين لا اكرده خسته لقندن
 ياقار تلقدان ياباشقه دان روزه توطار غه كوچى يتمسه آلمش مسكين كا هر قايوسنه برار فطره صدقه سى
 قدرى طعام يعنى يار طبشار صاع بغدادى ياقيمتنى بيرر اما آلمش مسكيننى ايرته كيچه آشطب طويدر سه ده
 درست (ياكه ايكى قداق بغدادى ايله دورن قداق كيبكان خرما) ياكه ايكى قداق بغدادى ايله دورن
 قداق آرىا بيرسه درست (ياكه بر مسكين كا آلمش كون كاچه كون صاين بيرمك هم درست اما بر مسكين كا
 آلمش كونلكنى بر يولى بيرمك جائز توكل

(۵۲) ❁ فصل اللعان ❁

(۱) من قذف بالزنا زوجته العفيفة وكل صالح شاهدا اونفی ولدها وطالبت به لاعن (بر من اوزی ننگ تحت نکاحنده بولغان عقیقه خاتونن یا که طلاق رجعی برلن طلاق قلغان عقیقه خاتونن یعنی حرام وطبی دان وتهمتدن پاک خاتونن عدتی طولماس بورون صریحاننا برلن سوکسه مثلان ناچی دیسه یا که نفی ولد قبلسه فوندان صونک خاتونی دعوی قلسه لعان وقتنده ایر برلن خاتون هر ایکسی شاهد لقی غه صالح بولسه لاری یعنی مسلمان عدل بالغ عاقل بولسه لاری اوزی ننگ ایر اوزی ننگ در ستلکن دلیل برلن اثبات دان عاجز قالسه لعان یعنی خاتونی زناچی ایکانلکن هم نفی ولدین اوشاندر ر اوچون اوزینه لعنة او قور (اما باط خاتوننی هم طلاق باین برلن طلاق قلغان خاتوننی زنا برلن سوکسه زناچی ایکانلکنی دلیل برلن اثبات قیلا آلماسه لعان قلدر لباس بلکه سوکچی نی حد اور لور (لعان ننگ معناسی شول ایر برلن خاتون هر ایکسی اوز لوی ننگ کواهلقت لاری یمین لر برلن تأکید قیلوب اوز لرینه لعنة او قور برلن اوشاندر وچی شهادتدر) یعنی کواهلقت بیر ودر (۲) فیقول اربعا اشهد بالله انی صادق فیما رمیتها به من الزنا اونفی الولد وفي الخامسة لعنة الله علیه ان کن کاذبا فیما رمیتها به (ایر لعان قلغانده ایتور الله برلن کواهلقت بیرب ایتمن = من بو خاتونمنی زنا برلن سوکوؤمده راست من دیب دورت مرتبه ایتور (هم بالانی نفی قلغانده شو یله نفی قیلور یعنی والله من بالانی نفی ده راست دیب دورت مرتبه ایتور بعد بشچی ده ایتور اکرده سوزمده یالغایچی بولسام الله ننگ لعنتی منم اوزریمه بولسون دیور

(۳) ثم تقول اربعا اشهد بالله انه کاذب فیما رمی به وفي الخامسة غضب الله علیها ان کن صادقا فیما رمی به بعد خاتون ایتور الله برلن کواه لقی بیرب ایتمن من منم ایر مننی زنا برلن سوکوونک یا که بالامنی نینده یالغایچی دیو دورت مرتبه ایتور (بشچی بسنک ایتور اکرده ایر مننی زنا برلن سوککن سوزنک راست بولسه الله ننگ آچیغسی منکا بولسون دیولغان قیلور (ایر جانبند اکی لعان حد قذفی اور نینه طورا خاتون جانبند اکی لعان حد زنا اورننه طورا (۴) ثم یفرق القاضی بینهما فیتبین بطلقة وینفی نسب الولد عنه) بویله لعاندان صونک قاضی ایر برلن خاتون ننگ آراسن ایر در بر باین طلاق واقع بولور ایر خاتونی ننگ بالاسنی نفی قیلوب سوکو صورتنده قاضی بالاننگ نسبنی ایر دان نفی قیلور عدة نغقه سی وسکناسی ایر کا واجب بولور (۵) وان ابی عن اللعان حبس حتی یلاعن او یکذب نفسه فیحد وان ابنت

حبست حتی تلعن او تصدقه (ایر اوزی ننگ خاتوننی زنا برلن سوککچ لعاندان باش طارطسه حبس کایابلور تالغان قلغایچه یا که اوزنی یالغانغه نسبته بیر کانچه اکر لعان قبلسه او تکان مسئله ده کنی حکم یورتلور اما اوزنی یالغانغه نسبته بیر سه حد قیلنور اما خاتون لعاندان باش طارطسه هم حبس قیلنور تالغان قلغایچه یا که ایری ننگ سوزین راسته توتقانغاچه اما ایری ننگ سوزنی راسته توتوسبیلی حد قلنماس اکرده ایر ننگ نفی ولد قیلوب سوککن سوزین راسته توتسه بالاسنی ننگ نسبنی نفی قیلنور (۶) وان کن عبدا او کافرا او محمدا فی قذف حد (اکرده شاهد لقی غه صالح بولغان ایر مثلا قبل

یا کافر یا زنا برلن سوکو سبیلی عد اور لغان ایر شاهد لغنه صالحه بولغان خاتوننی زنا برلن سوکسه یانفی ولد قبلسه لعان قلندر لباس عد قیلنور (۷) وان صالح شاهد او هی امة او کافرة او محدودة فی قذفی اوصیبه او مجنونة اوز انبة فلاحه ولالعان (شاهد لك کا صالح ایر شاهد لك کا صالحه بولمغان خاتونن مثلاً کنیز انک یا کافره یا قذفی او چون محدوده خاتوننی یا صبیبه یا مجنونه یا زانیه خاتوننی زنا برلن سوکسه حد هم لعان واجب توکل (والمتلعنان لا یجتمعان ابدا وان اکذب نفسه حد وحل له نکاحها وکذا ان قذفی غیرها فحد اوزنت فحدت (لعان قلشقان ایر برلن خاتون آر الارین قاضی آیر غاندان صونک هر ایکسی شاهد لك کا صالح بولغان لاری مد قده نکاح ده منکو بر کا جیلش اسلار مکر برسی یا ایکسیده شاهد لك کا صلاحیتدن چقهسه لار نکاح ده بر کا جیلشور لار (مثلاً ایر زنا برلی خاتونن سوکماکنده یا که بالاسن نفی ده اوزنی یا لغانه توتسه حد قیلنور حد قلنغاچ شاهد لك کا صلاحیتدن چقغانلقی او چون لعان قلنغان خاتوننی نکاح لانی حلال بولور اوشانداق ایر باشقه خاتوننی زنا برلن سوکو او چون حد قبلنسه یا که خاتون یا ط ایرنی زنا برلن سوکو او چون یا که زنا او چون حد قبلنسه بر نکاح ده جیلولاری درست بولور (۹) ولالعان بقذفی الاخرس ونفی الحمل (تلسر خاتوننی زنا برلن سوکو سبیلی هم یوکن نفی سبیلی لعان یوق (۱۰) و بزینت وهذا الجهل منه تلعنا ولم ینتق الولد (بر من خاتوننه ایتمسه سن زنا قلدنک بویوکنک زنادان دیسه لعان قلشور لار لعان قلشقاندان صونک قاضی آر الارین آیرور اما بالاننک نسبی شوشی آتادان ثابت بولور نفی قلمها غانلقی او چون (۱۱) ومن نفی الولد زمان التهنية اوشراء آلة الولادة صح وبعده لا ولاعن فیها بر من تهنيه زماننده یعنی بالاسی ننگ دنیاغه کلکالکی او چون شادلق قلغان وقت لار ده یا که بالا او چون کراکلی نرسه لر صاتور آلغان وقتده بالامندن توکل دیب نفی قبلسه نفی قبلماقی درست اما بویاتلکان ایکی وقتدان صونک نفی قبلماقی درست توکل اما هر ایکی صورتده ایر برلن خاتون لعان قبلشور لار (۱۲) وان نفی اول توأمین واقر بالا خر حد وفی عکسه لاعن ویثبت نسبهما فیها (بر من خاتونندان ایکنر بالاتوغانده اولکسنی نفی قبلوب صونکفسنی اقرار قبلسه حد قیلنور اوز اوزنی یا لغانه نسبة بیر کانلکی او چون (اماموننک عکسی صورتده یعنی اولکسین اقرار قبلوب صونکفسین نفی قبلسه لعان قبلشور لار اما هر ایکی صورتده هر ایکی بالاننک نسبی ثابت بولور

❁ (۵۳) ❁ فصل العنین ❁

(۱) ان اقرانه لم یصل الیهما اجله الحاکم سنة قهریه ورمضان وایام هیضها منها لامدة مرض احدهما فان لم یصل فیها فرق بینهما ان طلبته وتبین بطلقة ولها کل النهر ان غلبها وتجب العدة بر خاتون ایر موطی قبلآلمی وصول بولا آلمی دیو قاضی غه مرافعه قلغاچ (ایر بالغ بولسه هم وصول بولماوین اوزنی اقرار قبلسه حاکم آی حسابیله بر یلغه مهلة تیرر رمضان آبی خاتونننک حیض کونلاری شول یلدن حساب قیلنور (اما ایکسی ننگ بری سرخاو کونلر وغیری مانع کونلر حساب قلنماس (بر یلدن ان صونک ووطی قبلآلمی دیبینه اقرار قبلسه حاکم ایکسی ننگ حضورنده ایکنکرنی آیردوم دیب آیرور (اکرده خاتون آیرلور غه تلسه بو آیر وایله بر طلاق

باين واقع بولور (يلايلنه سنده خلوة صحبته بولغان بولسه خاتون غه مهر ننگ كلسن بيرر اماخلوة صحبته بولماسه يار طيسن بيرر خاتون غه عدة واجب بولور (۲) وان اختلافوا كانت ثيبا اوبكرا فنظرت النساء فقلن ثيب حلى فان حلى بطل حقها وان نكل او قلن بكر اجل سنة قمرية (ولو اجل ثم اختلافوا لتقسيم هنا كما مر وبطل حقها لخلفه حيث بطل ثمه كمالو اختارته وغيرت هنا حيث اجل ثمه امامت كور اير وصول بولهادى ديو اقرار قيلماسه بلكه وصول بولدى ديب طورسه خاتون وصول بولهدى ديو اختلافى قيلشسه لار بوييله اختلافى اول باشداغى دعوا ده بولسه يعنى بريل كچكتر مسدن اول بولسه قار الور (خاتون اولده ثيبه بولور يا باكره بولور خاتون ثيبه بولسه اير آنط ايتدر لور آنط ايتسه خاتون ننگ حقى باطل بولور اما اولده باكره بولسه خاتون لاردان قاز اطلور خاتون لار ثيبه ديسه لور اير آنط ايتدر لور آنط ايتسه ينه خاتون ننگ حقى باطل بولور اما اير آنطدان باش طارطسه يا كه خاتون لار باكره طايديق ديسه لار قاضى بريل كچكتر بريل دن صونك ينه اختلافى قيلشسه لار تقسيم اولك بيان قلنغاچيه يعنى ثيبه بولسه اير آنط ايتدر لور آنط ايتسه همان خاتون ننگ حقى باطل بولور اوشانداق يلا طولماس بورون هم طولغاچ ده ايرى برله بركا طرفونى اختيار قيلسه حقى باطل بولور يعنى آيرو لا آلماس اما باكره بولسه خاتون لاردان قاز اطلور خاتون لار باكره ديسه لور يا كه اير آنطدان باش طارطسه خاتون غه آيرو لور غه اختيار قويولور ننگ اولكى صورت ده بومر تبه ده بريل كچكتر لى ايدى (۳) والحصى كالعينين فيه وفى المجهوب فرق حالابطليها (حصى يعنى بچتر لکن كشى خاتونيله دعوا مقام ننگ عينين كى در يعنى خاتوننه وصول بولا آلمغان كشى حكمنده در اما مجبوب يعنى آلتى كيسلمش كشى ننگ خاتونى آيرو لورنى صور اغان ساعته آيرو لور كچكتر لماس (۴) ولايتخير اهدهما بعيب الاخر (اير برلن خاتون ننگ برسى عيبلى بولوسببلى مثلا برسى ننگ ديوانه يا آلتلى باجنام زهمتلى بولوسببلى آيرو لور غه اختيار قويولماس يعنى اير بوييله سرخاو بولسه خاتون دعوا قبول آيرو لا آلماس

۵۴ (فصل العدة)

(۱) العدة ليرة تحيض وللطلاق والفسخ ثلث حبض كوامل كام ولد مات مولاها واعتقها او موطوءة بشبهة عدة شول وطى قلنغان خاتون غه نكاح دن آيرلغاندان صونك كوتوى لازم بولغان معلوم يا كه نامعلوم مدة وقت (حبض كوره تورغان خاتون طلاق دان صونك يا كه حكم برلن فسخ دن صونك ام ولد كنيزك غوجاسى وفات بولغاندان صونك يا كه آناد قلنغاندان صونك (شبهه برلن بانكاح فاسد برلن وطيدن صونك ايرى اولكندان صونك يا كه قاضى تفر يق قلنغاندان صونك كامل اوج حبض كوركاچيه عدة صاقلار لار (اما بيك ياشليك ياييك قارتلى سببلى يا كه ياشى يتكان بولسه ده حبض كورمى تورغان خاتون لار اوج آي عدة صاقلار لار (۲) وللموت اربعة اشهر وعشرو لامة تحيض حبضتان ولمن لم تحض او مات عنها زوجه انصى مال الحرة ايرى وفات بولغان آناد خاتون لار بولكل بولمسه لار دوزت آيدنه اون كون عدة صاقلار لار كنيزك خاتون حبض كوزه تورغان بولسه ايرندن آيرلغان صورتك هم قاضى فسخ قلنغاندن صونك ايكي كامل حبض كورر اما حبض كورمى تورغان بولسه هم ايرى اولكندان صونك آناد خاتون ننگ يارطسى قدرى صاقلار يعنى حبض كورمى تورغان بولسه آي يارم ايرى

اولگاندن صوتک ايکي آيتده بش كون عدة صاقلار (۳) وللحامل للحره او الامة وان مات عنها صبى وضع حملها ولمن عبت بعد موت الصبى عدة الموت ولا نسب في وجهيه ايرندن يوکلي قالغان خاتون كرك آزا ذكرک کينزالك بولسون کرچه صبى ايرلري وفات بولغاندن صوتک قالسه لارده بالالارين توغدرغاچه عدة صاقلار لار اما صبى ايرى وفات بولغاندن ان صوتک يوکلي بولسه دورت آيده اون كون عدة صاقلار اما هر ايکي صورتک يعنى صبى ايردن کرک يوکلي بولوب قالسن کرک صوتکندن يوکلي بولسون صبى ايردن بالاننک نسبي ثابت بولماس (۴) ولا مرأة الفار للباين ابعد الاجلين وللرجعي مالموت طلاق فار يعنى اولوم سرها ونده طلاق باين برلن طلاق قيلنوب عدتى طولماس بورن ايرى وفات بولغان خاتون ايکي عدة ننگ يعنى طلاق عدتى ايله اولوم عدتى قايسى اوزونراق بولسه شولسن صاقلار مثلا عيض كوره تورغان خاتون بولسه اوچ عيض كوررگا تبوش ايردى بو اوچ عيض نى دورت آيده اون كون ايچنده كورب بتره آلماسه ايرى وفات بولغاندن صوتک اوچ عيض كامل لارنى كورکچ عدة اوتار (اما دورت آيده اون كوندن اوچ عيضى کيم كورسه دورت آيده اون كون عدة صاقلار اما طلاق فارده ايرى رجعي طلاق برلن طلاق قيلغان بولسه اولوم عدتى يعنى دورت آيده اون كون عدة صاقلار (۵) ولمن اعتقت فى عدة رجعي كعدة حره وفى عدة باين او موت كامة) کينزالك خاتون طلاق رجعي برلن طلاق قنغاندن صوتک عدة طولماس بورن آزا قيلنسه آزا خاتون عدتنى صاقلار يعنى عيض كوره تورغان بولسه طلاق كونندن صوتک اوچ كامل عيض لار كوزر عيض كورمى تورغان بولسه اوچ آي صاقلار (اما طلاق باين دن صوتک ياكه ايرى اولگاندن صوتک عدتى طولماس بورن آزا قيلنسه ده کينزالك لار عدتنى صاقلار (۶) وآيسه رأت الدم بعد عدة الا شهر تستانى بالمحيض كما تستانى بالشهور من حاضت حيضة ثم آيست آيسه خاتون يعنى ياشى ايللى بش كايتمك عيض كورمى تورغان خاتون آي مسابندن عدة صاقلار عدتى اوتگاندن صوتک فان كورسه فان كوره باشلاغان كوندن عدتى ننگ باشى مساب قلنور اوچ عيض كورکچ عدتى اوتار اولكى اوتگن كون لرى معتبر توكل (اوشانداق عيض كوره تورغان خاتون آي مسابيله عدة صاقلاننده عدتى طولماس بورن بز يايكى عيض دن صوتک آيسه لك كا اورلسه آي مسابندن عدة صاقلار يعنى آيسه لك كا اورلگان كوندن باشلاب اوچ آي عدة صاقلار (۷) وعلى معتدة وطئت بشبهة عدة اخرى وتداخلتا فاذا تمت الاولى انقضى بعض الثانية بر خاتون طلاق دان يافسخ دن ياييرى اولگانلگدن عدة صاقلان وقتده شبيهه برلن وظى قيلنسه وظى كونندن باشلاب ايکچي عدة صاقلار حاصل بو صورنده خاتون ننگ ايکي عدتى بولادر اولكى عدتى ننگ آقطنى آقطنى عدة ننگ اولنه طوطاشادر اولكى عدة اوتكچ ايردن عدة نفقهسى توشار هم غيرى اير اوستنه واجب بولغان نرسه لار توشار اما خاتون غه ايکچي عدتى اوتقى طويرب اير كانگالانو درست (۸) وعدة النكاح الفاسد عقيب تفرقه او عزمه ترك الوطى ء وتنقضى العدة وان جهلت نكاح فاسدان صوتک صاقلانا تورغان عدة ننگ باشى حکم براله يالولوم برله ياباشقه برلن ايرلغاندن صوتک باشلاب ياكه ايرى ننگ وظى نى تركى وقتنندن در خاتون کرچه اوزى ننگ عدتى قايسور ماندان باشلانغان

بلمسه ده عدتی اوتار (مثلا بوزق نکاح ایله نکاح لانغان ایری یراق سفرده بولسه آنده وفات بولسه وفاتی
 خیری خاتون غه ایشتل کاندہ وفات کونندن بیرلی دورت آیدہ اون کون اوتکان بولسه شول وقتدوق
 عدتی اوتار (۹) وان نکح معتدته من باین وطلق قبل الوطی عیجب علیه مهر تام وعدة مستقبلة بر ایر
 اوزی ننگ طلاق باین برلن طلاق قبلتوب عدتی طولغان خاتونن نکاح لانسہ اماینه وطی قلماس دان اول طلاق
 قبلسہ بتون مهر بیر واجب بولور یا نکاح پاشدان عدة صافلاو واجب بولور (۱۰) ولأعدة علی ذمبة طلبة واذمی
 ولا حریبة غیر جت البنا مسلمة الاحامل ذمی کافر ننگ طلاق قلنغان خاتوننه عدة صافلاو واجب توکل اوشانداق
 دار هر بدن دار اسلام غه مسلمه یاذمیه یا مستأمنه بولوب چتغان هر بیه کاعده صافلاو واجب توکل مکر یوکلی
 بولسه لار ذمیه کاهم هر بیه کابالانوغاچه عدة صافلاو واجب (۱۱) وتحد معتدة الباین والموت کبيرة مسلمة
 بترك الزينة ولبس الهر عفر والمعصر والدهن والحناء والطيب والكحل الابعثر لامعتدة عنق ونکاح فاسد
 طلاق باین دان صونک هم ایری وفات بولغان دان صونک عدة صافلاغانده مسلمان وبالغہ خاتون ننگ بر عفران
 بزله وغیری بویاؤ برلن بویالغان کیم لرین کیم یچه ساچ لرین قاش لارین ما بلا یچه تر نافلارین
 قنلا یچه خوش بوی سورته یچه کوز لرین سر مه لیم یچه هم باشته زینه لر ایله زینه لیم یچه نکاح نعمتی اوتکانل کدن
 فایغو چیک اولتور ماتی واجب مکر عندر وقتنده غنه مثلا باشقه کیمی بولسه بویاؤلی کیمین کیم کی هم باشی
 آغر غانلقدان ساچنی مایلاؤده ضرر یوق (اما آزاد قلنغاندان صونک هم نکاح فاسدن صونک عدة
 صافلاغانده حد واجب توکل یعنی زینه لنوتی طاشلاب طلاق بایندن یا ایری اول کاندان صونک عدة
 صافلاؤچی خاتون شکالی فایغولانوب اولطرو واجب توکل (۱۲) ولاخطب معتدة الاتعریضا
 طلاق باین دن هم ایری وفات بولغان دان عدة صافلی تورغان خاتون صراحة جاوچیلانماس مکر کنایه کنه جاوچی لاو
 درست اما طلاق رجعی دن عدة صافلی تورغان نه صراحة کنایه جاوچیلانماس (۱۳) ولا تخرج معتدة
 الرجعی والباین من بیتها اصلا وتخرج معتدة الموت فی الملوین طلاق رجعی دن هم باین دان عدة صافلی
 تورغان خاتون ایوندن اصلا چقماس اما ایری اول کاندن صونک عدة صافلی تورغان کونندن ده هم کیم ده
 معاشی اوچون تور اوتورغان ایوندن چقار نغقه چیس بولغانلقی اوچون (۱۴) وتبیت فی منزلها وتعتد فی
 منزلها وقت الفرقة والموت الا ان تخرج او خافت تلای مالها والانهام اولم تجد کراء البیت آیرولغان خاتون
 عدة صافلاغانده ایرندن آیرلغان کونلرده ایری بری برکا تورغان اورنده طورر (اوشانداق ایری
 وفات بولغاندان صونک عدة صافلاغانده ایری ایله وفات بولغان کونلرده برکا تورغان اورند کیم قونار هم
 طورر مکر ایری برله تورغان اورندان چقارلسه (یا مالی ننگ تلف بولوؤندان قورقسه یا که بر سب برله
 بویورطننگ هلاک بولوؤندان قورقسه) یا که بورطده تورغان اوچون یا لحقی تولرک آچه سی بولسه
 بویاؤدن چقار (۱۵) ولا بد من سترة بینها فی الباین وان ضاق المنزل علیها فالاولی خروجه وکذا مع فسقه
 طلاق باین دان عدة صافلاغان وقتده ایری برلن ایکسی ننگ آراستده برده دن باشقه تورماقلاری درست
 توکل اکرده ایگای توررغه طار بولسه یا که طار بولسه ده ایرن نادان چبر کانمی تورغان فاسق بولسه ایر ننگ

یوایودن عدة طولغاچه چقوب طورماقی آرتغراق (۱۶) وحسن ان یجعل بینہما فادرة على الجمولة قاضی ننگ بیت المالدان یال حقى بیرب عدة صاقلی تورغان خاتونیدن ایرنی وطیدن وغیریدن منع قیلوب طورردای قارچقنی باللاب قویماقی کورکام کورله در (۱۷) ولو ابانها اومات عنهار وجهافی سفرهما فان کان بعد ما عن مصرها او مقصدها مسیره سفرو عن آلاخر اقل بتوجه الیه والاخیرت معها ولی اولا والعود احمد وان کانت فی مصر تعتد ثمه ثم تخرج بمحرم بر ایر اوزی ننگ خاتونی برلن بر کاسفرده وقتده طلاق باین برلن طلاق قیلسه یا وفات بولسه قارار اکرده اوزنی ننگ شهرندن یا که بار و مقصود بولغان شهر دن قایوسی مدة سفر دن کیم بولده بولسه شولسنه یونلور اکرده هر ایکسی مدة سفرده بولسه لار هیچ قایوسنه یونلما س مدة سفر دن کیم ده نیندی گنه شهر یا قریه بولسه شوننگ بارب عدة صاقلار امامده سفر دن کیم ده نه شهر نه قریه بولسه تاسه قایو شهر کایونالور اوزیله بر کاحرمی بولسون کرک بولماسن لکن بوصولک یعنی مدة سفر دن کیم ده هیچده شهر بولمغان صورتده اوزی ننگ شهرینه یونلما کی آرتغراق بوییله بیان طلاق یا وفات بیانده بولغان صورتده اما شهرده یا قریه ده طلاق قیلسه یا ایر وفات بولسه شول شهرده عدتنی تمام صاقلار عدتی طولغاچ محرمی ایله برکا ایوینه یونلور

(۵۵) فصل الحضانة ﴿

(۱) الحضانة للام بلا جبرها طلقت اولائم امها وان علت ثم ام ابیه ثم اخته لآب وام ثم لام ثم لآب ثم خالته ننگک ثم عمته كذلك بشرط حریتهن فلاحق لآمة وام ولد یاش بالانی حضانه یعنی توینده یادایتلکان وقتقاچه تربیه قیلوغه کرک طلاق قیلنسن کرک قیلنماسن آناسی تیوشلیبراک لکن جبر قلماس یعنی تربیه قیلونی اختیار قیلسه آناردان بالانی کوچلنپ آنماس هم تربیه قیلونی اختیار قیلماسه بالانی آنارغه کوچلنپ بیراس (اناسی بولسه یا که بولوبده تربیه قیلمهسه بالاننگ آناسی ننگ آناسی تیوشلی راک) بعد آناسی ننگ آناسی تیوشلی راک (بعد آناده آناده بر قز قرداشی بعد آناغنه بر قز قرداشی) بعد آناغنه بر قز قرداشی (بعد آناسی ننگ آنا آنابر قز قرداشی) بعد آناسی ننگ آناغنه بر قز قرداشی (بعد آناسی ننگ آناغنه بر قز قرداشی) بعد آناسی ننگ آنا آنابر قز قرداشی (بعد آناسی ننگ آناغنه بر قز قرداشی) بعد آناسی ننگ آناغنه بر قز قرداشی - بومذکور اون کر وه خاتون لار آزاد بولوشرطی ایله اما کنیز اک یا ام ولد بولسه لار حضانه ساقط (۲) والذمیة کالمسلمة حتی یعقل دینا) بالانی تربیه مقامنده ذمیة خاتون مسلمه کیمی در تابالا دیرنی طانغان وقتقیجه آندان صونک تربیه چبسی مسلمان خاتون بولورغه تیوش (۳) وبنکاح غیر محرم سقط حقها وبمحرم لا کام نکحت عهه وجدة جده بالانی تربیه قیلورغه تیوش بولغان خاتون لار کرک قایوسی بولسون بالاننگ محرمی بولمغان یا ط ایرکانکاح لانسه لار حضانه حقى اوستلرندن توشار (اما بالاننگ محرم منه نکاح لانسه لار بوبالاننگ حضانه سی اوستلرندن توشماس مثلا آناسی آتاسی برلن بر توغانغه نکاح لانسه ایسی باباسنه نکاح لانسه (۴) ویعود الحق بزوال نکاح سقط به حضانه فی اوستلر توشره تورغان بالاننگ محرمی بولمغان یا طقهغه نکاح ننگ کیتوی برله حضانه حقى یینه قایتور (۵) ثم للعصبات على ترتیبهم لکن لاتدفع صبیة الی عصبة

غير محرم كمولى العتاقة وابن العم ولا فاسق ماجن ولا يخبر طفل بوقار يدين مذکور طریقہ بالانی تربیہ فلورغہ نبوش بولغان خاتون لاردان هیچ قایوسی طابلماسه میراث داغی تربیجہ عصبه لره التزام قلنور یعنی اول (آتاغہ آنا بولسه آتاننک آتاسنه بعد آنا آنا بر توغاننہ التزام قیلنور اکرده بر درجه دا کی عصبه لرب کوب بولسه لار تقواراغنه طابشرلور تقوالقبه هم مساوی بولسه لار قار تراغنه طابشرلور (لکن صبیہ قز بالانی تربیہ اوچون محرم بولغان عصبه سنه بیرلمس مثلا آتاسی ننگ ایر توغانی ننگ اوغلینه بیرلمس اوشانداق مولی عتاقه سنه بیرلمس یعنی آزاد قلوچی عوجاسنه هم آننک عصبه سنه بیرلمس (ودغی فاسق ماجن غه یعنی قولده فعلده هیچ بر نرسه دن چیرکانمی تورغان فاسق عصبه کا طابشرلماس کرچه بالاغہ محرم بولسه ده تربیہ چی عصبه ننگ قایوسنده تربیہ لنورکا بالاننک اوزینه اختیار قویلماس (۶) والام

والجدة احق به حتى ياءكل ويشرب ويلبس ويستحي وهده وبالبنث حتى تحيض وعن محمد بنه حتى تشتبه وهو الهتمد لفساد الزمان وغيرهما حتى تشتبه ایر بالانی آناسی یا ابیسی تربیہ قلغان صورتده آشی اچه استیجا قیلا کیم کیبه بله باشلاغاچه تربیہ قیلوهم صبیہ نی حیض کوره باشلاغان وقتغه چه تربیہ قیلولاری تیشلی راک اما آنا برلن اییدن باشقه لار تربیہ قلغان صورتده صبیہ قز بالانی شهوة وقتنه چه یعنی توقز باشنه چه تربیہ قیلورلار امام محمد قاشنده آنا برلن ای تربیہ قلغان صورتده قز بالانی شهوة وقتنه چه تربیہ قیلورلار زمانه بور قلقغه اورلکانلکی اوچون امام محمد ننگ سوزی مفتی به بولورغہ اعتبارلی راک (۷) ولاتسافر مطلقه بولدها الالی وطنها الذی نکحها فيه وهذا لام فقط طلاق قلنش خاتون تربیہ قیلو اوچون اوزی ننگ بالاسنی ایکنچی شهرکا آلوب چقماس مکر اوزی ننگ نکاح لانمش شهرینه آلوب باروب تربیہ قیلور (نکاح لانغان یاط شهرکا بالانی آلوب چقماق آناسندان غیر ی حضانه واجب بولغان من لیرکا جائز توکل یعنی آنادان باشقه تربیہ چی لرب بالانی اوزی ننگ وطنندن آلوب چقماس لار ❖

(۵۶) ❖ فصل الحمل ❖

(۱) اقل مدة الحمل ستة اشهر واكثرها سنتان فيثبت نسب ولد المعتدة الرجعي وان جاءت به لاكثر من سنتين مالم تقر بمضى العدة فيثبت الرجعة ولاقل منهما الا بالايوكى ننگ آز مدتی آلتی آی کوبی ایکی یل (طلاق رجعی ایله طلاق قلنغان خاتون کرچه طلاق قلنغان کونندن باشلاب ایکی یلدا ان آرتق ده بولسه ده بالاتوغدرسه ایردن بالاننک نسبی ثابت بولور هم رجعة یعنی ایر ننگ بو خاتون نی یانکادان قایتاروب آلماقلی ثابت بولور ایرغاندان صونک عدتی وقتنده ایری ننگ وطی قلغانلغی بلنکانلکی اوچون اکرده خاتون اوزی ننگ عدتی ننگ اوتوین اقرار قلمغان بولسه هم اکرده ایکی یلدا ان کیم ده بالاتوغدرسه بالاننک نسبی ثابت بولور امارجعة ثابت بولماس حمل طلاقدان اول بولغانلغی اوچون امارعدتی ننگ اوتوین اقرار قلمغان بولسه اقرار قلمغان وقتدن آلتی آیدان کیم ده بالاتوغدرسه غنه ایردن نسبی ثابت بولور اما آلتی آیدنه یا آرتق ده کترسه ثابت بولماس (۲) ومبتوتة ولدته لاقل منهما لالتمامها الا بدعوة ويحمل على وظئها بنسبة في العدة طلاق باين ايله طلاق قلنغان خاتون ننگ بالاسی ننگ نسبی اولکی ایردن ثابت بولور اکرده ایکی یلدا ان کیم ده توغدرسه اما ایکی یل تولغانده یا آرتقده توغدرسه نسبی ثابت بولماس خاتون کرچه عدة اوتوین

اقرار قبله ماه سه ده مکر ایری بالائی مندن دیو دعوا قیلسه غنه ایردن نسبی ثابت بولور و بودعوا صور تنده عده وقتنده ایر ننگ سبه برلن وطینه حمل قیلنور (۳) فاذا جمحد ولاده زوجته تثبت بشهادة امرأة بر خاتون نکاح لانغاندان صونک آلتی آیده یا آرتق ده بالا کلترسه خاتون ننگ ایری بالامندن دیب اقرار قیلسه یاسکون قیلسه بالاننگ نسبی ثابت بولور (اما ایر انکار قیلسه بو خاتون ننگ توغدر وی برله بو بالائی شوشی خاتون توغدر دیو بر خاتون کواهلحق بیرسه ایردن نسبی ثابت بولور ایرلعان قیلور خاتونن زنا برلن سوک کانکی اوچون بر خاتون عده صاقلاننگ بالا طابسه اما بالا طابوین انکار قیلسه بالاننگ نسبی ایردن ثابت بولماس مکر بو خاتون ننگ توغدر غانلقی برلن ایکی ایر یا که بر ایر ایکی خاتون کواهلحق بیرسه لار

❁ (۵۷) ❁ فصل النفقة ❁

- (۱) تجب النفقة والكسوة والسكنی على الزوج ولو صغير الا يقدر على الوطی للعرس مسلمة او كاذرة كبتيرة او صغيرة تطاء بقدر حالهما خاتون ننگ نفقه سی کییهی طور رلق اورنی مسلمان کرک کافره بالغه کرک صیه بولسون درست نکاح برلن نکاح لانغان ایر اوستنه واجب ایر کرچه وطی غه سوچی یتماسلیک بولسه ده (خاتون ننگ صیه سی وطی دان ابا قبله اسلق نحو صلاحیتی بولسه یعنی ایر ایله صیه خاتون اور لری ننگ کوچ لری یتکایچه وطی قیلشور غه صلاحیتی بولسالار (۲) ففی الموسرین نفقة اليسار وفي المعسرین نفقة العسار وفي الموسر والمعسرة وعكسه بین الجالین ولو هی فی بیت ابیها او مرضت فی بیت الزوج ایر برلن خاتون هر ایکیسی بای بولسه لار ایر اوستنه بای لار نفقه سی واجب بولور هر ایکیسی فقیر بولسه لار فقیر لار نفقه سی واجب بولور برسی بای برسی فقیر بولسه کرک قایوسی بای بولسون اور طایچه نفقه واجب بولور مثلا بای لار بیر کونده دورن درهملیک نفقه لئسه لار فقیر لار ایکی درهملیک نفقه لئسه لار خاتون غه اوچ درهملیک نفقه بیرمک ایر اوستنه واجب بولور خاتون کرچه آتاسی ننگ ایونده طور سه ده یا که ایری ننگ ایوند خسته بولسه ده
- (۳) لالناشرة خرجت من بیته بغير حق و محبوسة بدین و مریضة لم ترزف و معصوبة کرها ایر ننگ ایوندن هیچ عله سر باش طارطب چقغان خاتون غه بورچلی بولغانلقی اوچون حبس قلنغان خاتون غه خسته لئدان زفای قلنماغان یعنی ایری خاتونی یاننه هیچ ده کرملکن خاتون غه هم ایری ننگ قولندن جبر لنب کوچ برلن غصب لنوب آلنغان خاتون غه نفقه لک بهر و ایر اوستنه واجب توکل (اما مهر معجلنی طولطرمغان اوچون باش طارطب چقسه نفقه ایرکا واجب (۴) و حاجة لامعه ولو كانت معه فلها نفقة الحضر لا السفر ولا الكراء ایردن باشقه حج غه چقغان خاتون ننگ نفقه سی ایرکا واجب توکل اما حج غه برک چقسه لار ایوده قدری نفقه بیر و واجب سفر نفقه سی هم توه بال حقنی واجب توکل (۵) و علیه موسر نفقة خادم واحد لها فقط لامعسرا فی الاصح ایر بای بولسه خاتون ننگ بز گنه خدمتچیسی ننگ نفقه سی ایرکا واجب اما ایر فقیر بولسه در ستر اک روایة کلباء واجب توکل (۶) ولا یفرق بینهما بعجزه عنها و تؤمر بالاستدانة علیه خاتون غه نفقه لک بیر و دن ایر ننگ عاجز بولیتی سبیلی ایکیستی ایر و لباس لکن قاضی خاتون غه ایر اوستنه بورچه ألوب نفقه لنو برلن امر قیلور
- (۷) ومن فرضت لعساره فایسر تم نفقة یساره ان طلیت فقیر ایرکا قاضی طرفندن فقیر لار نفقه سی کی حکم

برلن التزام قلمغاندان صونك اير بايوسه بعد خاتون طلب قبلسه باي لار نفقه سي بيرو التزام قيلنور
 (۸) ونسقط في مدة مضت الا اذا سبق فرض قاض اورضيا بشيء فتجب لهامضى مادامحيين فان مات احدهما
 او طلقها قبل قبض سقط المقر وض الا اذا استعدت بامر قاض فقبر لكي ياغائب بولمقي ياكه عجبوس بولماق
 سبيلي بيرو آلباغان اوتكان كون لرننك نفقه سي اوستندن توشار (مكر قاضي اوتكان وقت اوچون تولوني التزام
 قلمغان بولسه ياكه اوزلري آي حسابي ياييل حسابيله تولما كچي بولوب رضالاشسالار اوتكان كون لرن اوچوننك
 تولو واجب بولور تا اير برلن خاتون هر ايكسي تريك بولغانلاري مدتلك اما ايكسي ننگ بري وفات بولسه
 ياكه طابشر ودان اول طلاق قبلسه اوستندن توشار (مكر خاتون قاضي ننگ امريله اير اوستنه بورچه آلوب
 نفقه لنگان بولسه اير اوستندن توشماس بورچني اير تولار (۹) ولاسترد معجلة مدة مات احدهما قبلها اير
 اوزي ننگ خاتوننه بر يداق نفقه لكن كون اول بيرب قويسه اما ايكسي ننگ بري يل اوتماس بورن مثلا
 يارطي يل اوتكاج وفات بولسه قالغان يارطي يداق نفقه لك خاتون دان قايتاروب آلونماس (۱۰) ونفقة عرس
 القن عليه ويباع فيها مرة بعد اخرى وفي دين غيرها مرة قل ننگ خاتوني ننگ نفقه سي قل غه واجب بولور
 (اما اكرده خو جاسي ننگ اذني ايله نكاح لانغان بولسه نفقه كرك صاين بر خوجادان ايكتچي خوجاغه صاتلور
 اما نفقه لك دن باشقه بورچ اوچون بركنه مرتبه صاتلور چونكه نفقه لكننك كركلكي هر وقتده يانكلروب
 طور ادر (۱۱) وتجب سكنها في بيت ليس فيه احد من اهله ولو ولدته من غيرها الا برضاها وبيت مفرد من داره
 غلق كفاها خاتون غه كونداشندن اير ننگ آنا آناسندن باشقه خاتون دان بولغان بالا لارندان وغيري
 قرداش لرنندن آيروم طور اچق ايو حاضرمك اير اوستنه واجب مكر خاتون اير ننگ باشقه جماعتي
 برلن برك طور غه رضا بولسه غنه آيروم اوزن حاضراو واجب توكل اما بر يوز ننگ كوب
 بوله لري بولوب خاتوني اوچون بيكلب چقارلق بر بولمه سن تعيين قبلسه يتار (۱۲) وله منع والد بها
 وولدها من غيره من الدخول عليها لامن النظر اليها وكلامها متى شاء او قبل لامنع من الخروج الى الوالدين
 ولامن دخولها عليها كل جمعة وفي محرم غيرهما كل سنة وهو الصحيح (خاتوننك آنا آناسن هم باشقه اير دن
 بولغان بالاسن خاتوني ننگ ياننه كرون اير ننگ منع قبولر غه حالندن كبله اما كور شب سور لشمكا ككا
 قايوغنه زمانده تلسه لر اير هيچ وقتده منع قيبلا آلماس بر قيبل ننگ روايتنده خاتونني آنا آناسي ياننه
 جمعه ده بر مرتبه بارودن هم آنا آناسن خاتوني ياننه كرون جمعه ده بر مرتبه كرون منع قيبلا آلماس
 (اما آنا آناسندن باشقه محرم لرينه بارودن هم آتلا رني كلودن يلده بر مرتبه منع قيبلا آلماس يلدان
 كيمده منع قبولر بو قيبل ننگ روايتي درست (۱۳) ويفرض نفقة عرس الغائب وطفله وابويه في مال له من
 جنس محتم فقط عند مودع او مضارب او مديون ان اقربه وبالنكاح او عام القاضى بتلك ويحلها انه لم يعطها
 النفقة ويكفلها قاضى غايب كمسه ننگ مالندان خاتوني آنا آناسي ياش بالاسي اوچون كيناو كا كيمتكن قوزي
 اوچون هم بالغ اير بالاسي اوچون اكر خسته بولسه بونلار غه كركلي نفقه لك كا صلاحيتلي مال ننگ جنسندن
 مثلا بغدادان اوندان ايكمك دن ثمن دن تعيين قبولر كرك مذكور غايب ننگ مالي اير اوتنك قولنده امانه

بولسون کرک برکا صانوايته تورغان شریکی ننگ قولنده بولسون یا غایب کا بور چلی ننگ قولنده بولسون اکرده غایب ننگ مالی قولند اگی کشی غایب ننگ مالی اوزی ننگ قولنده ایکانلکنی و خاتون مال ایسی ننگ نکاحنده ایکانلکنی هم غیری قرداشلری ننگ مثلا آنا اناسی ننگ بالالار ننگ غایب کشی ننگ نسبی ایکانلکنی اقرار قبلسه یا که بو خصوصده قاضی اوزی بلسه نفقه لک تعیین قیلور اما نفقه دن باشقه کر اکرری اوچون تعیین قلماس ایر خاتون غه نفقه بیرب قالدیر ماغانلقنده خاتون آنط ایندر لور هم قاضی خاتون دان کفیل آلور خاتون آنط ایتمسه نفقه لک تعیین قلماس کفیل شوننگ اوچون آلنور که اکرده ایر سفر دن قایتقاچ ایر سفر کا کیتکاچه خاتون غه نفقه لک بیرب قالدیر ماغانلقی بلسه کفیل دن قاضی تعیین قلماس مالنی تولتلور (۱۴) لاباقامة بینة علی النکاح ولا ان لم یخلق ما لافاقامت بینة لبفرض

علیه ویأمرها بالاستدانة ولا یقضی به وقال زفر یقضی بالنفقة لابلانکاح وعمل القضاة الیوم علی هذا للحاجة (خاتون غایب ایر ننگ نکاحنده ایکانلکن بینة برله اثبات قیلور برلن هم اوستنه نفقه لک التزام قیلنوب ایری اوستنه بور چقه آلوب نفقه لنوب برلن حکم قلماس اوچون ایری نفقه لک مال قالدیر ماغانلقنی اثبات قیلو برلن کنه قاضی ایر اوستنه نفقه لک التزام قلماس هم ایر اوستنه بور چقه آلوب نفقه لنوب برلن حکم قلماس لکن امام زفر ره ابتدی اکرده خاتون بویله اثبات قبلسه ایر اوستنه نفقه فی التزام قیلوب بور چقه آلوب نفقه لنوب برلن حکم قیلنور بویله حکم دن ایر کا اصلا ضرر بولمغانلقی اوچون چونکه ایر سفر دن قایتقاچ مال قالدیر ماغانلقن اقرار قبلسه حکم اوز کویتچه قالور اقرار قبلسه خاتون دان تولتلور اما نکاح ننگ ثبوتیله حکم قلماس (بور مائک آدمی لر ننگ احتیاجی اوچون قاضی لر ننگ حکم لر ی بومسئله ده امام زفر ره قولبله در

(۱۵) ولمطلقة الرجعی والباين والمفرقة بلامعصية کخيار العتق والبلوغ والتعریق لعدم الکفاة النفقة والسکنی (رجعی هم باين طلاق دان صونک عدة وقتنده ودخی کناهدان باشقه سبب برلن قاضی ننگ تقریقندن صونک مثلا ۴۰ نچی فصل ۱ نچی ۷ نچی ۸ نچی ۹ نچی مسئله لر نده بیان قلماس کبی خیار عتقی هم خیار بلوغ اوچون هم کفو توکل لک اوچون تقریق دان صونک عدة صافلاغانده خاتون غه نفقه لک

هم طورر اورن ایر اوستنه واجب (۱۶) لالمعتدة الموت والمفرقة لمعصية كالردة وقبيل ابن الزوج (ایری اولکاندن صونک هم برکناه سببلی تقریق دان صونک مثلا خاتون ننگ مرتکب بولمغانلقی سببلی یا که ایری ننگ اوغلنی اوپما کلمکی سببلی تقریق دان صونک عدة صافلاغان وقتن خاتون غه نفقه لک هم طورر اورن ایر اوستنه واجب توکل (۱۷) وردة معتدة الثلث تسقط لاتیکنها ابنه (خاتون اوچ طلاق برلن ایر ولغاندن صونک عدة

صافلاغان وقتنده مرتده بولماقی ایر اوستندن نفقه فی توشرر اما ایری ننگ اوغلینه بیون صنماقی توشرر ماس (۱۸) ونفقة الطفل فقیر اعلی ابیه لایشار که احد کنفقه ابویه وعرسه (صبی بالالار ننگ نفقه سی آنا اناسی ننگ نفقه سی کبی هیچ کم ایر سه اور تا قلاشودان باشقه آتاسنه واجب کر چه فقیر بولسه ده (۱۹) ولبس علی امه ارضاعه الا اذا تعینت (یاش بالانی ایمن مک آناغه واجب توکل مکر بالاننگ مالی بولمغانلقدن یا که بای آتاسی بولمغانلقدن یا که بای بولسه ده ایر زچی طابلمغانلقدن یا که طابلسه ده آتاسندن باشقه ننگ

ایچا کندن ایماهسه آناسی ایمز و اوچون جهربل تعیین قبلنور (۲۰) ویستأ جر الاب من ترضعه عندها ولو استأجرها منکوحه او معتده من رجعی لترضعه لم یجز (بالانی آناسی فائنده ایمز و اوچون ایمز وچی نی بالاماق بالاننک آتاسنه واجب اما بالاننک اوز آناسن آتاننک نکا خنده کو بیچه هم طلاق رجعی دن عدة صافلاغان وقتده ایمز و اوچون باللاماق درست توکل (۲۱) وفی المبتوتة روايتان ولارضاعه بعد العدة اولابنه من غیرها صح وهی احق من الاجنبیة الا اذا طلبت زیادة اجر (طلاق باین دان عدة صافلاغان وقتن بالاننک آناسن ایمز و اوچون باللاوننک درستلکی خصوصنده ایکی روایة بار اما عدتدن صونک اوز بالاسن ایمز و اوچون باللاماق یا که عدة ایچنده بولسه ده ایر ننگ ایکیچی خاتون دان بولغان بالاسنی ایمز و اوچون باللاماق درست (عدتدن صونک آناسن باللاماق یاد خاتوننی باللاودان آرتغران مکر یاط خاتون لار صور اغان کبی اجر دن آرتغراق صوراسه بالاننک اوز آناسی یاط خاتوندن آرتق توکل (۲۲) ونفقة البنت بالغة والابن من اعلی الاب خاصة وبه یفتی (ایرکا کیتمکن قر ننگ تر بیه سی هم اوزاق واقندان بیرلی خسته یاطا تورغان ایر بالاننک تر بیه سی کُرچه بالغ بولسه ده خاصة آناغه واجب بولماقنه فتوی آناغه واجب توکل (۲۳) وعلى الموسر بسار الفطرة نفقة اصوله الفقراء بالسوية على الابن والبنت ويعتبر فیها القرب والجزئية لا الارث ففی من له بنت و ابن ابن علی البنت وفی ولد بنت واخ علی ولدها (فطره صدقه سنی بیرو واجب بولورلق بای که سنه کا یعنی حاجة اصلیه سندن آرتقان مالی ایکی یوز دره ملک بولغان کشی کا فقیر آتاسین آناسین باباسین ایسن نفقه لندر مک واجب فقیر آتاباباننک آنا بی ننگ نفقه سی اوغلغه قرغه هر ایکسنه بر تیکن واجب هم یاقن لقی معتبر میراث آلومعتبر توکل مثلاً بر فقیره خاتون ننگ بر بای قرزی بولسه هم اوغلی ننگ اوغلی بای بولسه نفقه قرغه واجب بولور اوغلی ننگ اوغلنه واجب توکل کرچه میراث دان هر ایکسنه یار طیشار تیسده (اوشانداق قرزی ننگ بای بر بالاسی بولسه هم اوز یله بر توغان ایر قرداشی بولسه نفقه قرزی ننگ بالاسنه واجب کرچه میراثی بتونلای ایر توغاننه تیسده (۲۴) ونفقة کل ذی رحم محرم صغیر او بالغة فقیرة او ذکر زن او اعمی علی قدر الارث (صبی بالالار ننگ یار اشلمکان قر ننگ کرچه بالغه بولسه ده اوزاق خسته ایر ننگ صوقر ننگ اکرده فقیر بولسه لار نفقه لری میراث تیه تورغان محرم بای قرداشلرینه میراث یتکان قدری واجب میراث تیه تورغان محرم توکل قرداشلرکا واجب توکل (مثلاً بر صوقر ننگ بر بای ایر قرداشی وبر قرداشی بولسه نفقه ننگ ایکی اولوشی ایر قرداشنه بر اولوشی قر قرداشنه واجب (۲۵) ويعتبر فیها اهلیة الارث لاحقیقته فنفقة من له خال و ابن عم علی الخال (بومذکور فقیر لر ننگ نفقه لری محرم قرداشلرینه میراث قدری واجب بولغاننک باری نفقه بیروچی قرداش میراث غه اهل و صالح بولوینه غنه اعتبار قبلنور اما حقیقه میراث تیوینه اعتبار قلنماس معلوم بولمه غانلقی اوچون بس بومذکور لردان برا کوننک مثلاً صوقر ننگ آناسی ننگ ایر توغانی بولسه هم آناسی ننگ ایر توغانی ننگ اوغلی بولسه نفقه آناسی ننگ ایر توغاننه واجب کرچه حقیقه میراث وفات کوننک بونلار ایکاوسی قالا قالسه آناسی ننگ ایر توغانی ننگ اوغلینه غنه تیسده (۲۶) ولا نفقة مع الاختلاى

دنيا الاللزوجة والاصول والفروع والاعلى الفقير الالهة والفروع الالغنى الالهة (كافر قد داش لرننك نفقه لرى واجب توكل مكر آنا انانك بابا ايبنك هم بالالارنك نفقه لرى واجب ودخى فقير كشى كا هيچ كم نيك نفقه سى واجب توكل مكر خاتونى نيك هم بالالارى نيك غنه نفقه لرى واجب ودخى هيچ باى نى نفقه لندرو واجب توكل مكر خاتونى غنه نفقه لندرو واجب يعنى خاتون كچه باى بولسه ده نفقه سى ايركا واجب (۲۷) وباع

الاب عرض ابته لاعقاره لنفقتة ولالدين له عليه سواها والالام تبيع ماله لنفقتها (آنا اوزى نفقه لئوا وچون بالاسى نيك عرض يعنى كچه تورغان مال لارين مثلا حيوان لارين كييلارين صاتار اما عقارين يعنى كوچى تورغان مال لارين مثلا يورطن يرين باقچه لارين صاتا آلماس هم بالا آتاسنه نفقه لك كا بورچلى بولغانلى اوچون آنا اوز بورچى اوچون عرضى صاتوب آلور اما باشقه بورچ لرى اوچون آلا الماس آنا بالاسى نيك مالنى اوز نيك نفقه سى اوچون هيچ قايسى مالن نه عرض نه عقارين صاتماس

(۲۸) وضمن مودع الابن لو انفقها على ابويه بلا امر قاض لا الابوان لو انفقها ماله عندهما (مال قويلوب صاقلاب طوزوچى كشى مال اياسى نيك آنا آناسى نيك بالالارى نيك خاتون لارى نيك نفقه لكى اوچون قاضى حكمندن باشقه بير سه مال اياسنه امانت صاقلوچى تولر اما آنا اوز لرى نيك قولنده بولغان مالنى نفقه لك اوچون حكم سر صرفى قبلسه تولمس لر (۲۹) واذا قضى بنفقة غير العرس ومضت مدة سقطت الا ان

ياذن القاضى بالاستدانة (قاضى بر كمنه كا خاتونندن باشقه قد داش لرى نفقه لندرو برلن حكم قلغاندان صونك همان نفقه بير ميچه كويبو آن مومدة وقت اوتوب كيتسه اوتكان كونلرى اوچون اوستندن نوشار مكر حكم وقتنده قاضى نفقه تيوش قد داشلرينه نفقه بيروچى نيك اوستنه بورچه آلوب نفقه لئو برلن امر قبلسه اوستندن توشماس آلنغان بورچنى تولر اما خاتوننى نفقه لندرو برلن حكم ايتلكانندن صونك همان نفقه بير ميچه وقت اوتسه ده اوتكان كونلرى اوچون تولو واجب خاتون اير اوستنه بورچه آلو برلن حكم قبيلنسن كرك حكم قبيلنماسن (۳۰) ونفقة المملوك على سيده فان ابى كسب وانفق وان عجز عنه امر يبيعه (قل هم كئير الك لرنك نفقه لرى خوجالارينه واجب خوچه نفقه لك بير مسه اوز لرى كسب لئب نفقه لئو لر اكر كسبدان عاجز فالسه لار صاتلو برلن خوچه امر قلنور

❁ كتاب العتاق ❁ (۵۸)

(۱) العتاق يصح من مملوك بصريح لفظه بلانية كانت حرا ومعتق او عتق او عتقتك او محررا ومهررتك او هذا مولاي او يامولاي اوراسك حروخوه ماعبر به عن كل البدن آزاد هم مكفى يعنى بالغ مسلمان يادى نيك قلى آزاد قلماقى درست آزاد قلمق ايكى تورلى برى صريح ايكى كئيه صريح سوز برلن آزاد قيلو مثلا سن آزاد ديمكله سن آزاد قلنش ديمكله ياسنى آزاد قلندم ياكه آزاد بولونمش ديمكله ياسنى آزاد ايلدم ياكه بومنم آزاد قلنشم (ياكه اى منم آزاد قلنشم ديو ندا قلمقيله) يايسه سنك باشك آزاد ديمكله اوشانداقى آدمى نيك بتون تنندن تعبير بيرله تورغان اعضاسنى آزاد قيلوايله مثلا جيلكانك يابوز نيك آزاد ديمكله بوييله صريح سوز لرى ايتسه آزاد قيلونى نية قبلسن كرك قبيلماسن قلى آزاد بولور (۲) وبكنايته ان نوى

للاملك لى عليك ولا سبيل ولا رِق وخرجت من ملكي وخليت سبيلك ولا مته قد اطلقتك وبهذا ابني للاصغر
والاكبر كناية سور لر برلن آزاد قبلومثلا (منم سنده ملكم يوق ديه كيله) ياكه منم اوچون سنكا يول
يوق ديه كه (ياكه سنده قللق يوق ديه كه) ياكه سن منم ملكم دن چقدنك ديه كه (ياكه سنك يولنك
آچق ديه كيله ياكه كنيز اكلاسنى چيشدم ديه كه ياكه بومنم او غلم ياقزم ديه كه كر ك اولوغ كر ك كچك
بولسون بواو غلم ديب ايتلكان بالانك اوشبو آزاد قلوچى دان تو غماق ياش حيثيتندن متصور بولسه
بوسوز لر نى ايتب آزاد قلو نى نيه قيله آزاد بولور آزاد قلو نى نيه قيله بولاس (۳) لايبا ابني ويا غنى
ولا سلطان لى عليك ولفظ الطلاق وكنايته مع نيه العتق وانت مثل الحر بخلاف ما انت الاحر اوزى نيك قلنه
يا او غلم باقر داشم ديه كه منم سنكا سلطانتم و تصرفم يوق ديه كه ياكه كنيز اكنه سنى طلاق قلم ديه كه ياكه
طلاق نيك كناية سيله ايتسه مثلامن بيز كوچى سن بوش عده صاقلا رحمنكنى ياكلا ديمك كى سور لر يله
آزاد قلو نى نيه قيله ده آزاد بولماس هم سن آزاد شكللى ديه كه آزاد بولماس كر چه آزاد قلو نى
نيت قيله ده اما سن هيچ نر سه تو كبل مكر آزاد ديه آزاد بولور (۴) ومن ملك
ذار هم عرم او اعتق لوجه الله اول الشيطان اول الصنم او مكرها اوسكران او اضاف عتقه الى ملك او شرط ووجد
عتق كعبك لحر بي خرح الينا مسلما بر من نيك عرم قرداشى صاقوب آلو برلن ياهبه يا وصيه سبيلى ملكنه
كر سه ياكه قلنى الله رضالغى اوچون ياشيطان رضالغى اوچون ياصنم رضالغى اوچون ياكشى كوچلكانلكدن
يا ايسرك حالنده آزاد قيله ياكه من سنى صاقوب آلسام ياكه فلان اشنى اشلسنك آزاد بولور سن
ديسه بعد قلنى صاقوب آلسه ياكه قل ايتكان اشنى اشلسه بو صوره لر نيك كل سنده آزاد بولور اوشانداق
بر مسلمان حربى كافر قولنده قل بولوب دار اسلام غه چقسه آزاد بولور (۵) والحمل يتبع امه فى الملك
والرق والعتق وفروعه الا ان ولد الامة من مولاها حر (قور صاقد اغى بالا قل لنده آزاد لنده هم آزاد قلتنك
فر علرنده يعنى مكاتب لك مدبر لك هر وقتده اناسنه تابع لكن بالاخوجاننك اوزندن بولغان صور تده
آزاد بولور كنيز اكنى خوجا ايركا بير سه بالاخوجاسنه بولور آزاد خاتون نيك بالاسى كر ك آزاد
دان كر ك قل دان نو غسن آزاد بولور

(۵۹) ❁ فصل عتق البعض ❁

(۱) ان اعترق بعض عبده صح وسعى فيما بقى وهو كالمكاتب بلارد الى الرق لو عجز (بر قل نيك بعضسن
مثلا بار طيسن ياچير كن آزاد قيلمق درست آزاد قلنمغان بعضسى اوچون مكاتب شكللى كسب قلوب تولر
لكن تولى آلماسه ده مكاتب شكللى خالص قللق غه قايتار لماس اما مكاتب وقتنده محن تولى آلماسه يانكادان
خالص قللق غه قايتار لور (بعضسى آزاد قل صانتم او ده ايكتچى كشى دن ميراث آلماو ده خوجا اذندن
باشقه نكاملانا آلماو ده مكاتب شكللى در (۲) وقال عتق كله (امامين فاشنده قل تنك بعض اولوشى آزاد
قلنسه كلسى آزاد بولور بيس قل نيك بعضسى آزاد قيلنسه آزاد قلنمغان اولوشى اوچون كسب قلباس هم خوجاسنه
هيچ نر سه تولمس (۳) ولو اعترق شريك حظك اعترق الآخر او استسعى او ضمن العتق موسرا قيمه
حظه لامعسرا (بر قل ده ايكى خوجاننك اور تاغى بولسه بر سنى اوزى نيك اولوشنى آزاد قيله ايكتچى سنى

اوز اولوشن (تلسه آزاد قیلور) تلسه کسب ایتدرب قلدان تولتور بعد آزاد بولور تلسه آزاد قلوچی شریکندن قل ننگ آزاد قلعان کونده کی حق ننگ اوز اولوشنی تولتر اکرده آزاد قلوچی آزاد قلعان کوند بای بولسه یعنی یوز طندان خدمتی حقندان ایونر سه لر نندن کیمندن آرتقان مالی آزاد قلموچی شریکنه تولر لک بولسه (اما آزاد قلعان کونده فقیر بولسه تولته آلماس بلکه آزاد قیلور باقلدن کسب قلدرب تولتور شریکنه تولکان صور تده شرینه تولکان قدری مالنی قلندن کسب قلدرب

تولتور ماکی درست (۴) والولاء لهما ان اعتق او اسمعی وللمعتق ان ضمنه ورجع به علی العبد و قال له ضمانه غنیا والسعیة فقیرا فقط والولاء للمعتق قل ننگ بر شریکی آزاد قلعانندان صونک ایکچیسی اوز اولوشنی آزاد قیلسه یا که کسب قلدرب قلدان تولتسه امام اعظم قاشنده بوقلعه ولی لک وعصبه لک هم بوقلدان میراث هر ایکسنه اوز لری ننگ اولوشی مقداری تبار یعنی اولل بوقل هر ایکسی ننگ یار طشار بولسه قالغان مالنی هم اور طالی بولر لر اما بری ننگ اوچدن ایکی اولوشی بری ننگ بر اولوشی بولسه میراثنی هم شولای بولر لر لکن ایکچی شریک اول آزاد قلوچی شریکندن اوز اولوشن تولتسه میراث آزاد قلوچی غه غنابولور (امامین کا خلاف یعنی امامین قاشنده اکر آزاد قلوچی بای بولسه ایکچی شریک آزاد قلوچی دن اوز اولوشنی تولتور) فقیر بولسه کسب قلدرب قلدان تولتور اما آزاد قیل آلماس (آزاد قلوچی ایکچی شریک ننگ اولوشنی تولسه تولکان قدری حقنی قلدان تولت آلا آلماس هم ولاء

آزاد قلوچی اولکی شریک کا کنه بولور هر قایو صور تده (۵) ومن ملک ابنه مع آخر عتق حصته ولم یضمن و قال ضمن غنیا لافی الارث بر من بر شریک بر لن اور تاق اوزی ننگ اوغلن یا باشقه حر من ملک کنسه اوز اولوشی آزاد بولور ودخی کر چه بای بولسه ده شریکنه اولوشن تولمس شریکی اوزی ننگ حصه سن تلسه آزاد قیلور تلسه کسب قلدرب قلدن تولتور اما صاحبین قاشنده قل ننگ حر می بولغان شریک بای بولسه ایکچی شریکنه تولر مکر میراث طریقیچه کنه ملک کنسه تولس (صورته مسألهمسی شول مثلا ایکی ابر ننگ آتابر لن توغانلاری ننگ بر جاریه سی بولسه بوایکی ابر ننگ بری جاریه نی جنتلن بر ابر بالاتوغسه صنکره مذکور آتابر لن توغانلاری وفات بولوب تر که کا جاریه هم جاریه ننگ اوغلی قالسه بوایکی ابر عصبه بولوب اوشبو تر که آنلار غه تبار لکن بوایکی ابر ننگ بری جاریه ننگ اوغلی ننگ آتاسی ابردی که میراث طریقیچه اوغلنی ملک نوی ایله اولوشی آزاد اولدی هم امامین قاشند ایکچی شریک ننگ هم اولوشی آزاد بولدی بالاننگ آتاسی بولغان شریک کر چه بای بولسه ده ایکچی شریک کا اولوشنی تولس بلکه ایکچی

شریک قلدان خدمت ایتدرب تولتر (۶) وان قال لعبدیه احدکما هر فخر ج و احد و دخل ثالث فاعاده ومات بلا بیان عتق من ثبت ثلثة ارباعه ومن کل عن غیره نصفه وعند محمد ربع من دخل بر خوجا اوزنی ننگ قاشنده تورغانده ایکی قلنه ایتسه سرننگ ایکگز دن بر نکر آزاد دیسه شونندان صونک بوایکی ننگ برسی چقب کیتسه اوچونچی قل کلوب کر سه خوجا ینه ایتسه سرننگ ایکنکر ننگ بریکز آزاد دیسه قایوسی آزاد ایکانلکن بیان قیلسه بیان قلنغانی آزاد بولور بیان قلموچه وفات بولسه چقب کتکانی برله کلوب کرکانی ننگ یار طشار لاری آزاد بولور اولدن چقی تورغانی ننگ اوچ چدر کی آزاد بولور چونکه چقب کتکانی برله

چقمی تورغان ننگ اول ایتوبورلن یار طشار قللق لاری آزاد بولدی بعد ایکچمی ایتوبورلن صونکندن کرکائی ننگ یارطسی آزاد بولور چقماغائی ننگ قللغی ننگ ینه یارطسی یعنی چیرکی آزاد بولور امام محمد فاشنده ایکچمی ایتوده هر ایکسی ننگ یعنی چقمی تورغانی ننگ صونکندن کرکائی ننگ چیرکری آزاد بولور امام محمد فاشنده کشی یارم آزاد بولادر امامین فاشلارنده بریتونده اوچ چیرک آزاد بوله در (۷) وان فال ذلك في مرضه ولم یجز وارث جعل کل عبد سبعة وعتق مین ثبت ثلثة ومن کل من غیره سهمان وعند محمد

رحمه الله تعالى کل ستة وعتق مین خرج سهمان ومین ثبت ثلثة ومین دخل سهم وسعی کل فی الباقی اکرده اولوم خسته سنده بو طریقه یعنی آلتچی مسئله ده ایتلکچیه آزادقلسه اما وارث لاری بتونلای آزاد بولورغه رغصت بیرمسلهر بو اوچ قل هر قایوسی یدیشار اولوش قبلنور اولده چقمی قالغان قل ننگ یدیدن اوچ اولوشی آزاد بولور قالغان ایکسی ننگ ایکشار اولوشی آزاد بولور آزادقلنماغان اولوش لاری اوچون کسب قاب وارث لارغه تولرلر (امام محمد فاشنده هر قایوسی آلطشار اولوش قبلنور چقمی تورغانی ننگ اوچ اولوشی آزاد بولور چقماغائی ننگ ایکسی اولوشی آزاد بولور کلوب کرکائی ننگ بر اولوشی آزاد بولور آننگ اوچون اولوم خسته سنده بویله آزاد قلو وصیه منزلنک بولادر وصیه مال ننگ اوچدن برندن یورتله در (۸) والوطی و الموت بیان فی طلاق مبهم طلاق مبهم ده یعنی بلمسز طلاق ده وطی هم اولوم بیان بولادر مثلاً بر من ایکسی خاتونی اوزی ننگ قارشوسنده تورغانده سن ننگ ایککنز ننگ برنکرز طلاق دیسه بعد برسنی وطی قبلسه وطی قلنماغانی طلاق ایکنلکی بلنور یا که بری وفات بولسه تریک قالغانی

طلاق ایکنلکی بلنور (۹) کبیع وموت وتدابیر واستیلاذ وهبة وصدقة مسلمتین فی عتق مبهم دون طی علیه بلمسز آزادقلوده (صاتو) اولوم (تدابیر قلو یعنی قلتی مدبر قلو) استیلاذ یعنی کنیزا کنی بالاطابدر و اوچون اوزینه توتو (هبه هم) صدقه قلو بیان بولادر (مثلاً خوجا ایکسی قلینه برنکرز آزاد دیکن ننگ بعد ننگ برسن صاتسه صاتلماغانی آزاد بولماقی بلنور) یا که برسی وفات بولسه تریکی آزاد بولماس (یا که برنی مدبر قبلسه مدبر قلنماغانی آزاد بولور) یا که برنی بالاتوغدرو اوچون اوزینه حاضر لاسه ایکچمی آزاد بولماقی بلنور (یا که برنی صدقه یا هبه قیاسه قلنماغانی آزاد بولماقی بلنور) اکرده بو صدقه ایله هبه قلنغان صورتده طابشرلسه اما طابشرلماغان صورتده همان بلمسز بولادر بلمسز آزاده وطی بیان توکل (۱۰) و اشهاده بالعتق المبهم باطل لا الطلاق المبهم بلمسز آزادقلونی بیان قلوب کواهلوق بیر ومقبول توکل باطل مثلاً برخوجا یوقارید ایتلکچیه ایکسی قلنه ایتسه سن ننگ ایککنز ننگ برنکرز آزاد دیسه خوجا قیاسی قل ایکنلکن بیان قلنچه وفات بولسه یا که وفات بولسه اوز اختیار یله بیان قبلماسه بعد بر یا ایکسی کشی خوجا فلان قلتی آزاد قلدی دیو کواه طورسه لار کواهلوق لاری قبول قلنماس اما بلمسز طلاقنی تعیین قیلوب کواهلوق بیر و باطل توکل حتی برابیر بلمسز طلاق قیلا قالسه قایسی خاتوننی طلاق قلنماغانی بیان قلدیر اوچون جبر قلنور

(۶۰) فصل الخلق بالعتق

(۱) ويعتق بان دخلت فکل مملوک لی یومئذ حر من له عین دخل ملکه وقت الخلق اوبعده وبلا یومئذ من له وقت حلفه فقط لا الحمل بکل مملوک لی ذکر حر برخوجه ایوکا کرکن کوننده هر بر قل لارم آزاد بولسون

دیو آنط ایتهسه آنط ایتهکان وقتده غی قل لاری هم آنط ایتهکان دن صونک ملکنه کرکان قل لاری هر قایوسی آزاد بواور (حاصل ایو کا کرکان وقتنده ملکنده نی قدری قل لاری بولسه هر قایوسی آزاد بولور ایو کا کرکان وقتنده ملکنده هیچ ده قل بولماسه هیچ کم آزاد بولماس آنط وقتنده قل لاری بولسون کرک بولماسن) اما ایو کا کرک زنده هر قلم آزاد بولسون دیب کوننی قوشه یچه آنط ایتهوب ایتهسه آنط وقتندی غی قلی غنه آزاد بولور صونکنده آن آغای آزاد بولماس (ایر بولغان قل لار منک هر قایوسی آزاد بولسون دیکان صورتده

قور صادق غی بالا آزاد بولماس کرچه ایر بولوب تو غسه ده (۲) ومن اعتق علی مال او به فقبل عتق والمال دین علیه بر قل جنسی مقداری معلوم مان بپر و شرطیه یا حاضر مال برابرینه خو جاسی رضا بولوب آزاد قلغانده خو جاسی ایتهکان قدری مالنی بیرما کچی بولوب آزاد بولونی قبول قیلسه آزاد بولور مال اوستنه بورچ بولور (۳) والمعلق عتقه بالاداء مأذون ان ادی عتق لامکاتب آزاد بولوی مالنی او تاوکا شرط قلغان قل مثلا خو جا ایتهسه منکامنک درهم طاوب بیرسانک سن آزاد دیسه بو قل اذن بیرلکان قل بولادر مکاتب بولمیدر منک درهمنی او تاسه آزاد بولور اذن بیرلکان قل حکمی باشقه هم مکاتب ننک حکمی باشقه آلد غی فصل لرده بیان قیلنور (۴) وقی اذنت هر بعد موتی بالنی ان قبل بعد موته و عتقه الوارث والا لا) بر خو جه اوزی ننک قلینه ایتهسه سن من اولکاندن صونک بزمنک تنکه برابرینه آزاد دیسه قل آزاد بولور شول صورتده کرده خو جاسی اولکاندن صونک خو جاسی ننک بوسوزنی قبول قیلسه هم خو جاننک وارث لاری بوسوزنی قبول قیلسه اما ایو یکی شرط ننک بری طابله مسه ده آزاد بولماس (۵) وان هر ره علی خدمه سنه فقبل عتق و یخدمه سنه فان مات مولاه قبلها یجب قیمته وعند محمد رحمه الله تعالی یجب قیمة خدمته بر خو جا اوزی ننک بر قلی بریل خدمتی برابرینه آزاد قیلسه قل شول مجلسه قبول قیلسه شول ساعتده آزاد بولور بعد بریل خدمت ایتر ا کر شول ساعتده خو جاسی وفات بولسه قل وارث لارکا اوزی ننک بتون قیمتن تولر اما قل یارطی یلکان صوننک وفات بولسه قل اوزی ننک یارطی حقن تولر امام محمد فاشنده خو جا شول ساعتده وفات بولسه بریل لقی خدمت حقن تولر یارطی یلکان صوننک وفات بولغان صورتده یارطی یللق خدمت حقن تولر

❁ (۹۱) فصل التذییر والاستیلاب ❁

(۱) من اعتق بعد موته مطلقا اوالی مدة غلب موته قبلها مدبر لایباع ولایرهن ولایوهب ویستخدم ویستأجر والمدبرة تو طاء و تلخ بر من اوزی ننک قلنه ایتهسه سن من اولکاندن صونک آزاد بولور سن دیسه یا که فلان وقتغه چه اولسام آزاد بولور سن دیسه اول وقتغه چه غالبه اولما کی مظنون بولسه مثلا کرده من یوز یاشدن اول وفات بولسام آزاد بولور سن دیسه وفات بولغاچ بو قل آزاد بولور چونکه غالبه کشی ننک عمری یوز یاشنه یتماید بر خو جاسی وفات بولغاچه بو قل مدبر بولادر (بو قل صاتلماس رهن کا صالتماس هبه هم صدقه قلتماس اما خدمت ایتر لور یالغه بیر لور مدبره خاتوننی خو جاسی وطی قلو رغه هم ایرکا بیررکا قدرندن کیله (۲) وان مات سیده عتق من ثلث ماله وسعی فیها زاد وان استفرق

دینه فنی کله خو جا وفات بولغاچ مدبر قل بور چدن قالغان مال ننگ اوچدن برندن آزاد بولور وارث لاری بتونلای آزاد بولورغه رضا بولمه لار مدبر آزاد قلمنی قالغان اوچ اولوش ننگ ایکی اولوشی اوچون کسب قلوب وارث لارغه تولر اما خو جانتنگ بار قالغان مالی بور چقه بتسه مدبر اوزی ننگ بتون حقی اوچون کسب قلوب وارث لارغه تولر (۳) وان قال ان مت فی مرضی هذا فی هذه السنة صح بیعه وان وجد الشرط عتق کلدبر) بر من قلنه ایتمه ا کر شوشی سرخا ومدان اولسام یا بویل اولسام آزاد بولور سن دیسه قل ننگ صا تو آلر ایتمه کی باشقه تصرفاتی درست بولور هم شرطی طالبسه یعنی مذکور خسته دن وفات بولسه یا که شول یلده وفات بولسه مدبر شکلی آزاد بولور اکر وارث لار رضا بولمه لار مال ننگ اوچدن برندن آزاد بولور قالغانی اوچون کسب قلوب تولر بورچی کوب بولسه بتونی اوچون کسب قلوب تولر (۴) وامة ولدت من سیدها فادعی الولد او من زوج فیلکها ام ولده کنیز اک بالا کلترا کچ خو جاسی بالامندن دیو دعوی قبلسه یا که اقرار قلمسه کنیز اک خو جانتنگ ام ولدی بولور بالاننگ نسبی خو جادان ثابت برلور بو ام ولد دن ایکنچمی بالاتو غاچ اقرار قلمسه ده نسبی ثابت بولور یا که کنیز اک بالائی اوزی ننگ ایرندن کلترسه بعد ایره به باغیری سبب برلن بو کنیز اکنی ملک نسه کنیز اک ایری ننگ ام ولدی بولور (۵) و حکمها کالهدبره الانها تعتق عند موته من کل ماله ولم تسع لینه ام ولد ننگ حکمی صا تلم او ده رهن کا صا تلم او ده هبه و صدقه قلنه او ده خدمت ایتمه رده و طی قلنوده یا لغه بیر لوده مدبره کنیز اک کبی در لکن ام ولد خو جاسی وفات بولغاچ کلسی آزاد بولور وارث لار کرک رضا بولسون کرک بولماسون خو جانتنگ کرچه بورچی کوب بولسه ده کسب قلدرب تولتلماس (۶) ولایثبت نسب ولد الامة الابد عوة ثم بلا دعوة لکن ینتقی بالنفی کنیز اکنی توغان بالاننگ نسبی دعوی برلن کنه ثابت بولور دعواسن هیچ کمدن ثابت بولماس اولکی بالادعوی برلن ثابت بولغاچ ایکنچمی کرچه دعوی قلنماسه ده ثابت بولور لکن خو جاسی یا ایری بالائی نفی قبلا ناسه بالاننگ نسبی ثابت بولماس اولکی ننگ نسبی کرچه ثابت بولغان بولسه ده

❁ فصل الولاء ❁ (۶۲)

(۱) من اعتق باعتاق او یفرع له او یملک قریبه فولائه لسیده وان شرط عدمه بر قل اعتاق یا مدبر لک یا مکتب لک برلن آزاد قیلنسه یا که محرمی ننگ ملک نسه کر و سبیلی آزاد بولسه ولی لکی وعصبه لکی خو جاسنه بولور کرچه خو جاسنه ولی لکی بولماونی شرط قلنسه ده (۲) ومن اعتق امة زوجها فن فولدت فله و لاء الولد فان اعتق جر هالی قومه ان کان بین اعتاق الامة و ولادتها اکثر من نصف الحول بر من یاط کشی ننگ خالص قلنه نکاح لاند لرغان اوزی ننگ کنیز اکنی آزاد قیلنسه کنیز اک ننگ بو ایردن توغان بالاسنه ولی لک وعصبه لک کنیز اک خو جاسنه بولور اما کنیز اک ایری قل آزاد قیلنسه ولی لکنی آنا اوزی ننگ خو جاسنه طار طار اکر ده بالاننگ آزاد قلنغان کوندن آلطی آیدان آر تفر اقل طوغسه اما آلطی آید با کیم ده توغسه ولی لکی همان کنیز اک خو جاسنه فایغور (۳) و البعتق عصبه قدم النسبیه علیه و هو علی ذی الرحم قل وفات بولغاچ آزاد قلوچی خو جا عصبه سببیه بولور قالغان مالنه وارث بولور اکر ده قل ننگ نسبا عصبه سی بولمه (آزاد قلوچی عصبه ذوی الارحام دان اول عصبه بولور

یعنی قل ننگ آزاد قلوچی بار وقتده ذوی الارحام قلدان قالغان مالنی آلا آلماس (ذوی الارحام شول میت ننگ مالندان نه عصبه لک نه وارث لقی برلن مال تیمی نورغان براق قرداشی (۴) فان مات السید ثم المعتق فالولاء لا قرب عصبه سیده ولا ولا للنساء الا ما اعتقن کما فی الحدیث آزاد قلوچی خوجا قلدان اول وفات بولسه بو قلغه خوجاننگ عصبه سی عصبه بولور اما خوجاننگ خاتوندان بولغان عصبه سی مذکور قل ننگ وفاتی وقتنده عصبه بولا آلهاس چونکه خاتون لار اورلری آزاد قلغان قلغه غنه عصبه بولور لار ننگ حدیثده بویله مذکور حدیث شول (لیس للنساء من الولاء الا ما اعتقن او اعتق من اعتقن او کاتبین او کاتب من کاتبین او دبرن اود بر من دبرن او جر ولا معتقن او معتق معتقین ای ما اعتقته او اعتقه من اعتقته) یعنی خاتون لار غه اصل اولی لک وعصبه لک یوق مکر اورلری ننگ آزاد قلغش لارنده غنه یا که آزاد قلغش قل لاری ننگ آزاد قلغش لارنده غنه هم مکاتب لارنده مکاتب لاری ننگ مکاتب لارنده کنه ومدبر لارنده مدبر لاری ننگ مدبر لارنده کنه (ودخی آزاد قلغش هم آزاد قلغش ننگ آزاد قلغش ولی لک وعصبه لکنی بو خاتون غه طارطغان صورتده کنه ولی لک وعصبه لک بار ولی لکنی طارطو صورتی مثلاً خاتون ننگ بر قلی بولوب اول قل یاط کشی ننگ کنیز کنی نکاح لانسه بعد کنیز کنی خوجه سی آزاد قیلسه آزاد قلغان بوندن صونک یارطی یلدن آرترغزده بالا کتر سه هم کنیز ک ایرنی مذکوره خاتون آزاد قیلسه بالاننگ ولی لکی آنا سنی آزاد قلوچی خاتون غه طارطور

❖ (۶۳) ❖ کتاب المکاتب ❖

(۱) الکتابه اعتاقی ملوک یداحالا ور قبه ماء لا کتابه یعنی مکاتب قلو دیب اوزی ننگ مالکنده بولغان قلنی یا کنیز کنی حال زمانده تصرفدن هم کلاچک زمانده بتونن آزاد قلوغه ایته (۲) فان کاتب قنه ولو صغیرا یعقل بمال حال او متجم او مؤجل او قال جعلت علیک الفانودیه نیچوما ولها کذا و آخرها کذا فان ادیته فانت حر وان عجزت فتن وقبل العبد صح وخرج من بده دون ملکه بر من اوزی ننگ قلنی کر چه قل صبی بولسه ده کسبنی عقلی بلور لک بولسه مالنی توتوش کویچه بیر وشرطیله یا که آیلاب بیر وشرطیله یا که معلوم مد تکچه کوتوش شرطیله مال بر اورینه مکاتب قیلسه یا که خوجا ایته سه مونسنا ننگ اوستنکامنگ تنکه لازم قلدیم یوز آی ایچنده آی لاب بیر بتر رسن اول یوز آی ننگ اولی فلان یلان فلان آی آقغی فلان یلان فلان آی شولای من ایته کچه منک تنکه فی بیر بتر رسنک آزاد بولور سن بیره آلهاساننگ قل کویچه قالور سن دیسه بعد قل قبول قیلسه مکاتب بولور ایته لکان منک تنکه اوستنه لازم بولور بعد بوقل خوجا سی ننگ تصرفدان چقار مالکندن چقهاس (۳) وعتق بجانان اعتق قلنی مکاتب قلغان ننگ صونکنده مکاتب اوستنه لازم آقجه فی توله سدن اول خوجا آزاد قلوب بیارسه هیچ نرسه تولوی واجب بولمایدیچہ بتمولای آزاد بولور اکرده خوجا سلامت بولسه اما اولوم خسته سنده آزاد قیلسه اوچدن بری معتبر (۴) وغرم السید العقران وطی عمکاتبته والارش ان جنی علیها وعلی ولدها و مالها بر من اوزی ننگ مکاتبه کنیز کنی وطی قیلسه مهر مثل تولر یا که مکاتب ننگ اوزنی یا بالاسنی جراحته دیتن تولر مالن تانی قیلسه هم تولر تصرفدان چقغانلقی اوچون (۵) وصحت علی حیوان ذکر جنسه فقط ویؤدی الوسط او قبیته قلنی جنسی بیان قلغان حیوان برابر مکاتب قلو درست مثلاً

آب با صغریا قوی برابرینہ صفتنی بیان ضرور توکل اما طابشرغان و قندہ اور طاچا لاری یا قیمتنی طابشر
 (۶) و فسدت علی خمر او خنزیر من المسلم قلنی اوزی ننگ حقی برابرینہ مکاتب قلوہم مسلمان اوزی ننگ
 قلنی خمر یادونکغز برابرینہ مکاتب قلماقی درست توکل فاسد اما ذمی اوزی ننگ کافر قلنی خمر ہم دونکغز
 برابرینہ مکاتب قلماقی درست مسلمان قلنی درست توکل (۷) و صح للمکاتب البیع و الشراء و السفر و انکاح
 امته و کتابتہ و اہ و اولائہ ان ادی بعد عتقہ و لسیدہ ان ادی قبلہ مکاتب ننگ صانو آ لو ایتما کی سفر قلماقی کرچہ
 خو جاسی سفر کا چقماونی شرط قلسہ دہ کنیزا کن ایرکا نکاح لاندرب بیرما کی ہم قلنی مکاتب قلماقی درست
 مکاتب ننگ مکاتبی ننگ ولی لک و عصبہ لکی مکاتب ننگ اوزینہ یعنی خو جا بولغان مکاتبکا بولور اگر دہ مکاتبی
 خو جا مکاتب آزاد بولغان دان صونک حقی تو لاب آزاد بولسہ اما آزاد بولماسندان اول حقی تو لاب آزاد
 بولسہ مکاتب ننگ مکاتبی ننگ ولی لکی خو جا مکاتب ننگ خو جاسنہ بولور (۸) لاتزوجہ و ہبتہ ولو بعوض
 و تصدقہ الایسیر و تکفلہ و اقراضہ و اعتاقی عبدہ ولو بہ مال و بیع نفس عبدہ منہ و انکاحہ مکاتب ننگ اولنمکی ہم
 یاط کشی کابر نرسنہ ہبہ قلماقی کرچہ برابرینہ بر نرسہ آ لو ب بولسہ دہ و دخی صدقہ بیرما کی اصلا درست
 توکل مگر آزغنہ نرسہ فی صدقہ قلماقی درست (اوشانداق باشقہ کشی او چون کفیل بولماتی بور چقہ بیرما کی
 ہم قلنی آزاد قلماقی کرچہ مال برابرینہ بولسہ دہ) و دخی قلنی قل ننگ اوزینہ صاتماتی (قلنی اولندرما کی
 درست توکل) اما قلنی یاط کشی گنا صاتماتی درست (۹) و الاب و الوصی فی رقبی الصغیر کالمکاتب
 صبئی بالاننگ آتاسی ہم و وصیہ فلنہش کہ سنہ سی مکاتب اوز مالندہ تصرف تیلا آ لغان قدری تصرف قیلا
 آلور لاری یعنی صبئی بالاننگ آتاسی بالاسی ننگ قلنی مکاتب قلماقی کنیزا کنی ایر کابیرما کی درست اما قلنی
 آزاد قلماقی ہم او یلندر مکی بالاسی ننگ مالنی صدقہ و ہبہ قلماقی درست توکل (۱۰) و اذا عجز عن نجم
 ان کلن لہ وجہ سیصل الیہ لا یعجزہ الحاکم الی ثلاثہ ایام و الاعجزہ و فسخا یطلب سیدہ اوسیدہ برضہ و عاقر قہ
 و مافی یدہ لسیدہ مکاتب وعدہ سنندہ مالنی تولودن عاجز قالسہ قاضی آ شقہ درماس بلکہ اوچ کون کاہلہ
 بیرا کردہ مکاتب ننگ مالی تیز اوز قولنہ تولر لک ایر شرکا و جہسی بولسہ مثلاً کشی قولندہ بور چدہ
 بولسہ یا کہ سفردن قایتوب یتمکان بولسہ اما تیز تولر کا ہیچ دہ و جہسی بولسہ خو جا مکاتب لکنی بیوزونی
 صوراسہ قاضی بوزار مکاتب کرک رضا بولسون کرک بولسون مکاتب رضا بولغان صورتدہ خو جا
 قاضی دن باشقہ مکاتب لکن بوز سادہ درست مکاتب لکنی بوز غاچ خالص قل لقی غہ قایتور قولنداغی
 مالی خو جاسنہ بولور (۱۱) فان مات عن و فاعلم تفسخ و قضی البذل من ماله و حکم بہوتہ حر او الارث
 منہ و عتق بنیہ و لدوائی کتابتہ او شراہم او کو تب ہو و ابنہ صغیر او کبیر ابیرہ مکاتب حقی خو جاسنہ تولمسدن
 اول وفات بولسہ مکاتب لک عقدی بوز و ماس خو جاغہ تیوشلی حقی مالندان بیرلور ہم آزاد بولوب
 وفات بولماتی ایلہ قرداش لری ننگ آندان میراث آلماتی ایلہ و دخی مکاتب لکی وقتندہ توغان یا صانوب
 آ لغان بالالاری ننگ آزاد قلمی برلن حکم قلنور (اوشانداق مکاتب لکنی بریولی آ لغان صبئی یا بالغ
 بالالاری ننگ آزاد قلمی برلن حکم قیلنور (۱۲) و طاب لسیدہ ان ادی الیہ من صدقہ فعیجز مکاتب اول

مرتبہ ده اوزی ننگ خو جاسنه واجبه یا نافله صدقہ دن بیرسه بعد مکاتبکی ننگ حقنی او تاودن عاجز قالسه خو جامدکور صدقہنی مکاتبک حقنی او چون حساب لاسه پاک و علال اولور (۱۳) (ولاتنسخ بهوت السید وادی البدل الی ورثته علی نجومه وان اعتقه بعضوم لایصح وان اعتقوه عتق بجانا) خو جاسی وفات بولوبرلن مکاتب ننگ مکاتبکی بوزولماس سولشکان حقنی آبی ننگ وعده سنده وارث لارینه بیرر وارث لارننگ بعضی ننگ آزاد قلماقی درست توکل (اما وارث لارننگ کلسی آزاد قیلسه لار بجانا یعنی هیچ حق تولیچه آزاد بولور

﴿ ۶۳ ﴾ کتاب الایمان ﴿

(۱) هی ثلث فحلفه علی فعل او ترک ماض کاذبا عهدا غموس یاثم به (آنط ایتواوچ تور لیدر بری غموس ایکچی لغو او چونچی منعقد آنط غموس شول بر اشنی برز مانده قلغان لقی غه یا که قلمغان لغه قصدا یا لغان آنط ایتمکدر بویله آنط سبیلی آنط ایتوچی ضرور کناهلی بولور صونکندن توبه واستغفار قیلو تیوش بولور (۲) او طانا انه حق وه وضده لغویر جی عفو لغو آنط شول بر نرسه نی حق دیب کمان قیلوب اوزی ایتکاچه دیب بلوب آنط ایتمکدر اما اول نرسه واقع ده بو کشی آنط ایتوب ایتکاچه بولماس بلکه صدیقه بولور بو آنط لغو یعنی بوش بولادر مونداین آنط نی یار لقانہق الله تعالی دن امید ایتلور

(۳) وعلی آت منعقد وکفر فیه فقط ان حنت ولو سوا اوکرها (منعقد آنط شول کلاچکده بر اشنی قلو ی با قلمو ای او چون آنط ایتمکدر مثلا والله بالله تالله ما کم صور اغانه کورکانهنی ایشکانهنی بلکانهنی توغری ایتور من دیو آنط ایتسه منعقد یعنی توغری ایتوبنه باغلانمش بولوب تور ادر اکرده بومنعقد آنطده توغری ایتسه حانت بولور کفارة تولو لازم بولور مذکور اوچ توری آنط لارننگ منعقد دن باشقه سنده کفارة لازم توکل حانت بولغانده کرک اونطوب کرک ایکچی کشی کدوچکلکن لکن حانت بولسون هر قایوسی بر کفارة واجب (۴) والقسم بالله اویاسم من اسمائه کالرهن

والرحیم والحق اوبصفا یحلف بها من صفاته کعزة الله وجلاله وکبريائه وعظمته وقدرته (آنط الله دیکلن سور بزلن بولور هم اسم لری ننگ بر سن ایتوبرلن بولور مثلاً رحمن رحیم حق اسم لریله ودخی الله ننگ ذاتنه خاص بولغان باشقه اسم لریله ودخی عرب لری آنط ایته تورغان سور لریله مثلاً الله ننگ عربله جلاله کبر یاسیله عظمتیله قدرتیله آنط ایتامن دیکلن صورتده آنط بولور (۵) لا یغیر الله کالنبی والقرآن

والکعبه ولا بصفة لا یحلف بها عرفا کرهته و علمه ورضائه و غضبه و سخطه و عذابه (آنط الله دن باشقه بزلن ایتکانده بولماس مثلاً) پیغمبر بزلن (قرآن بزلن) کعبه ایلان آنط بولماس (ودخی عرفده آنط ایتلمی تورغان الله ننگ صفة لاریله آنط بولماس مثلاً الله ننگ رحمتیله علمیه رضاسیله اچیغسیله عذابیله آنط ایتسه آنط بولماس (۶) وقوله لعمر الله وایم الله وعهد الله وميثاقه واقسم واحلف واشهد

وان لم یقل بالله وعلی نذر اویمین او عهد وان لم یضف الی الله وان فعل کذا فهو کافر وان لم یکنر علقه بیاض او آت و سوتکند میخورم بخدا قسم (الله تعالی ننگ بقاسیله یعنی منکولکیله هم ایم الله دیب آنط ایتمک ودخی الله تعالی ننگ عهدیله و وعده سیله آنط ایتو (ودخی قسم قیلانن) آنط ایتامن (وکوا هلق بیرامن

دیب ایتسه کرچه بالله دیب ایتسه ده آنط بولور (ودخی منم اوستمه نذر بولسون (یا آنط بولسون (یا وعده بولسون دینسه آنط بولور کرچه الله غه اضافه قیلیمچه ایتسه ده (ودخی فلان اشنی اشلسام کافر بولیم دینسه کرچه او تکلن زمان داغی اش اوچون ایتکن ده کفاره واجب بولسه ده بولای ایتو آنط بولادر ودخی کلاچک زمان داغی اش ننگ وقوعسی اوچون فلاچیه قاسام کافر بولیم دینسه بوم آنط بولادر حانت بولسه کفاره واجب بولور ودخی الله حقی اوچون آنط ایتمن دیمک آنط بولادر (۷) وحقا وحق الله وحرمته وسوکنده خورم بخدا یا بطلاق زن وان فعله فعلیه غضبه اوستمه اولعنته اوانازان اوسارق اوشارب خور او آکل ربوالا حقایعنی در ستمک اوزة فلاچیه اشلمن یا اشلمام دیمک (الله حقی اوچون اشلمام دیمک یا که الله حرمتی اوچون اشلمام دیمک (الله غه آنط ایتمن دیمک هم خاتونم ننگ طلاقنه آنط ایتمن دیمک (ودخی فلان اشنی اشلسام منکا الله ننگ غضبی بولسون یا سخطی بولسون یا لعنتی بولسون دیمک (ودخی من زناچی من اوغری من خور اوچوچی من ربایوچی دیمک لر هیچ قایوسی آنط توکل (۸) وحر ورف القسم الواو والباء والتاء وتضمر کالله لا افعله عربده الله برلن آنط ایتکن ده قوشلب ایتله تورغان مر فلر او مثلا والله دیکانده بامثلا بالله دیکانده تامثلا تالله دیکانده (بعض وقتده بوحر فلر نی حنی قلوب ایتسه ده آنط بولور مثلا الله لا افعله دینسه یعنی الله برلن آنط ایتمن بواشنی اشلمام دینسه بواوچ حرف لر ننگ آنط حرفی بولما قلفی کرچه کلام عربده بولسه ترک وتاتار وفارسی تلارینه علم ومعرفة عربدن اخذ قلنگانقدان عربدن غیری لر بوحر فلر نی قوشوب هم آنط ایتسه لر آنط بولور (۹) وکفاره عتق رقبة او اطعام عشرة مساکین کماهما فی الظهار او کسوتیم لکل ثوب یستر عامة بدنه فلم یجز السر او یل فان عجز عنها وقت الاداء صام ثلثة ایام ولاء وام تجز بلا حنت بر من یهین منعقدنده حانت بولسه مثلا والله فلان اشنی اشلمام دیکانده صونک اول اشنی اشلسه کفارتنده اختیار لی در (بر قل آزاد قلور (یا اون مسکین کا طعام بیرر هر قایوسنه بر قطره صدقه سی مقداری (یا که اون مسکین کا نماز ده عوره اور ترک قدری کیم بیرر (اشطانغنه بیرسه کفارتی اوستندن قوشماس چونکه عرفده اشطانغنه کیکن کشی کا یا لانچاچ دیلر (اگر ده بواوچ ننگ برنی اوتادان اوتار وقتنده عاجز قالسه توش اوچ کون روزه توتار (آنط اوچون بولغان کفارتنی حانت بولودان اول اوتادو درت توکل (۱۰) ومن حلق علی معصية کعدم الکلام مع ابویه حنت وکفر بر من قلمای کناه بولغان اشنی قلمام دیو آنط ایتسه مثلا آتام آنام برلن سوزلشمام دیو آنط ایتسه حانت بولور یعنی سوزلشوو واجب بولور بعد کفارتن تولر (۱۱) ولا کفارة فی حلق کافر وان حنت مسلما کافر ننگ آنطنه کفاره واجب توکل کرچه مسلمان بولغاچ حانت بولسه ده (۱۲) ومن حر مملکه لا یجزم وان استباحه کفر بر من اوزی ملکنده کئی حلال بولغان نرسه نی حرام قیاسه مثلا منکا بوچاپانم حرام بولسون دینسه حرام بولماس چونکه حرام قلوچی الله تعالی گنه هم مذکور چاپاننی کیسه کفاره واجب بولماس اما حرام بولغان نرسه نی حلال بولسون دینسه مثلا خور منکا حلال بولسون دینسه بعد اچسه کفاره تولو لازم بولور (۱۳) ومن نذر مطلقا او معلقا بشرط بر بدکن

قدم غایبی فوجد وفي وبها لم بریده کان ز نیت وفي او کفر وهو الصحيح بر من هیچ بر شرطه تعلیق
 قلمچه مطلقا ندر ایتسه مثلا الله او چون منکاح یا عمره لازم بولسون دینسه یا که وقوعی امید ایتلکان بر شرطه
 تعلیق قیلسه مثلا سفر دن فلان کشی قایتسه یا که فلان کشی هسته سندان سلامتسه بر آی روزه وتوار
 ایدم دینسه بعد شرط طابلسه یعنی فلان سفر دن قایتسه یا که سلامتسه ندرنی اوتا و واجب بولور کفارة
 برلن کنه ندری اوتالهس اما اوز قاشنده قلو ی مراد بولغان نرسه کا تعلیق قیلسه مثلا نازا قلسام مسجد سالور
 ایدم دیو ندر ایتسه بعد زنا قیلسه اختیار لی در بیاندر اوتار نلسه ندرین اوتماس کفارتن اوتار اما درست
 روایة کاتباء کفارة اوتار تیوش

﴿ ۶۵ ﴾ فصل الحلی بالفعیل ﴿

(۱) من حلی لایدخل بیتا یحنت بدخول صفة لالکعبه او مسجد او بیعة او کنیسه او دهلیز او ظلة باب دار
 کهافی لایدخل دار ا فدخل دار اخریة بر من ایو کا کرمام دیو آنط ایتکاندن صونک صفة کا یعنی جای تور ا تورغان
 آق کلت کا کرسه هانت بولور چونکه ایو کشی تور ا تورغان ا ورن اما بویله آنط ایتکاندن صونک کعبه الله غه
 مسجد کابیه کا یعنی نصار الار معبدینه کنیسه کا یعنی یهودی لر معبدینه کرو برلن هم دهلیز کا یعنی چولان غه
 ودخی ایر ایشکی ننگ کولکه سی آستنه کرو برلن هانت بولماس اوشانداق یور طغه کرمام دیو آنط
 ایتکاج بویورط غراب بولغاج هم ایولرنی واطقاندا صونک اورننه بارب کرو برلن هانت بولماس (۲) وفي هذه
 الدار یحنت ان دخلها منهمة صحراء او بعد ما بنیت اخری او وفق علی سطحها وقیل فی عرفنا لایحنت کهالو
 جعلت مسجدا او هاما او بیستا اودخلها بعد هم الجهم بویور طغه یا بوایشک آلدیند کرمام دیو آنط
 ایتسه بعد بویورط ننگ بنالاری جیهر لب صحراغه ایلنکان ننگ بعدنده کرسه یا ایتکیچی مرتبه قیه برلن
 ایلنرب بناقلغان ننگ بعدنده کرسه یا که اولکسی هلاک بولمسه ده بناسی ننگ توبه سنه منسه هانت بولور
 بر قیلده بویله آنط ایتکاندن صونک بنالار جیهر لکاج یا ایتکیچی بناقلنغاج کرسه فارسی لار عرفنده هانت
 بولمی دیکان لر اوشانداق بویورط مسجد قلنغاج یا موچه قلنغاج یا باقچه یا ابو یا صالحاچ یا موچه واطلغاندا
 صونک کرسه هانت بولماس (۳) وکهدا البیت ودخل منهما صحراء او بعد ما بنی بیتا او هذه الدار فوفق
 فی طاق باب لو اعلق کان خارجا بوا یو کا کرمام دیو آنط ایتکاج ایونی جیهر ب بوشلق قالغاج کرسه یا که
 ایتکیچی ابو صالحاچ کرسه یا که بویور طغه کرسام دیو آنط ایتکاج قابقا باشی ننگ اشغنه کلوب توقتاسه
 اکر قابقانی یا بقان صورتده طشده قالورلق بولسه هانت بولماس (۴) اولایسکنها و هوساکنها اولایلسه
 و هولابسه اولایر کبه و هورا کبه فاخذ فی الثقله و نزع و نزل بلامکت اولایدخل فقعدها الا ان یخرج ثم یدخل
 بر من بوایوده طورمام دیو ایو ایچنده تورغانک آنط ایتسه بعد توقفسن چقوب کیتسه (یا بو کیهنی کیمام
 دیو کیکن حالنده آنط ایتسه آنطدان صونک توقفسن سالوب طاشلاسه (یا بو آطقه آطلانام دیو آطلانغان
 حالنده آنط ایتوب توقفسن آطلدان اینسه) یا که بوایو کا کرمام دیو ایوده اولطرغان وقتده آنط ایتسه
 شول اولطر وایله ایوده اوزاق اولطر سه ده هانت بولماس اما ایودن چقوب یا نکادان کرسه هانت بولور

(۵) وفي لايسكن هذه الدار لا بد من خروج باهله ومتاعه اجمع حتى يحنث بوثديقى بخلاف المصر والقريه
 برمن بو يورطده طورام ديوانت ايتسه اول كشي بارچه ابو جماعتياه وجهبع مال ملكتيه اول يورطدان كوچودن
 لايد تا اول يورطده بر شرسى غنه قالسه ده حانث بولور شهر هم قريه نيك خلافتيه يعنى برمن بوشهر ده
 طورام ديوانت ايتسه اوزى شهر دن چقهسه جماعتى يانرسه لرى شهر ده قالسه ده حانث بولماس (۶) وحنت
 فى لايجزج لوهبل واخرج بامره لان اخرج بلامره مكرها اوراضيا بو ايودن چقام ديوانت ايتسه بعد اوزى
 امريله ايكنچى كشي كو توب چقارسه حانث بولور اما اوزى نيك امرندن باشقه چقارسه كوچلب كرك
 رضالقي برلن بولسن حانث بولماس (۷) ومثله لايدخل اقسام او حكما بو ايوكا كرام ديب انط ايتوقسم ده
 حكومه بيان قلنغاچه چقام ديب انط ايتوكبى در يعنى امريله كرتلسه حانث بولور امرندن باشقه كرتلسه
 كوچلب كرك رضالغى برلن كرتلسن حانث بولماس (۸) ولا فى لايجزج الا الى جنازة فخرج يريدها
 ثم الى امر آخر جنازه دان باشقه بر قايداه چقام ديوانت ايتسه بعد جنازه غه چقعاچ باشقه جو موش لارينه
 بارسه حانث بولماس (۹) وحنت فى لايجزج الى مكة فخرج يريدها ورجع لافى لاياتبها حتى يدخلها وذهابه
 كخوجه فى الاصح مكه باررغه چقام ديب انط ايتكاج باررغه چقهسه بعد مكه كا بارب يته آلمى قايتسه ده حانث
 بولور اما مكه كلهم ديوانت ايتكاج مكه كا كرمسه بار و برلن كنه حانث بولماس اما مكه باره م ديب انط ايتو
 صورتنده علمانك اختلافى بار بعضى لركلهم ديوانت ايتوكبى در مكه كا كرميه حانث بولماس ديدى لركل
 بعضى لركلهم ديوانت ايتوكبى در باررغه چقو برلن حانث بولور ديدى لركل چقه مكه كا كرمسه صوتنكغى
 روايه درستراك (۱۰) وفي لياتين مكة ولم يأتبها لايجنث الا فى آخر حيوته (وحنت فى لباتينه عدا ان
 استطاع ان لم يأتبها بلامانع كهرض او سلطان ودين نية الحقيقة مكه كا كلور من ديب انط ايتوب كلمسه آخر
 عهرنده حانث بولور (اما كوچم يتسه مكه كا ابرته كا كلور من ديسه كلمسه حانث بولور اكرده كلوركا
 كوچى يتسه يعنى سرهاو بولسه ياپادشاه طرفندان ياغير يدين مانع بولسه كرچه مكه برلن بوكشى
 آراسى برنچه آى لقي يول بولسه ده اما كوچ يتون حقيقه كوچ يتونى آراده قديم ديسه ديانه اوشانلور
 حقيقه كوچ يتوشول - بر نرسه نى قباورغه تلكانده الله تعالى شول زمانده اول فعلنى حادث قلور مثلا
 بر اچهللك صواچاركا تلكانده اوزى سلامت بولسه صوا حاضر بولسه هيچ بر مانع بولسه بو صونى اچار كا حقيقه
 كوچى يتكوچى ديب ايتله اما اوزى سلامت بولسه اچودن هيچ مانع بولسه لكن صوا حاضر بولسه بلكه
 ايكي اوچ كونلك يولده بولسه هه ان كوچى يتكوچى ديب ايتله لكن حقيقه كوچى يتكوچى ديب ايتله (۱۱)
 (وشرط للبر فى لايجزج الابدانه لكل خروج اذن (لافى الا ان اذن خاتونمنى اذنمدن باشقه ايومدن اصلا
 چقارام ديوانت ايتكاج صورتده يميننده راست بولو اوچون ايودن چقغان صاين اذن بيرمكى شرط خاتونى
 بر كنه مرتبه اذندن باشقه چقهسه ده حانث بولور اما خاتونم من اذن بيركاج كنه چقار ديب انط ايتسه
 يميننده راست بولو اوچون چقغان صاين اذن شرط توكل بلكه بر مرتبه اذن بيرسه يتار (۱۲) وللحنث
 فى ان خرجت وان ضربت لهر يده خروج او ضرب عبد فعلها فورا خاتونى ايودن چقارغه تورغ ائده

یا که قلنی صوقارغه قول کو ترکانده چقسانک طلاق بولورسن دیکانده صوقسانک قل آزاد بولور
 دیکانده شول مینوتده چقسه هم شول مینوتده صوقسه غنه حانث بولور یعنی خانون طلاق بولور هم
 قل آزاد بولور (اما بز ساعتدن صونک چقسه یا صوقسه حانث بولماس بویله آنطنی فور آنط
 دیب آطی لار یعنی تیز آنط دیهکدر (۱۳) وفی ان تغدیت بعد تعال تغد معی تغدیه معه وکفی
 مطلق التغدی ان ضم الیوم برکسه بر اوکا ایتسه بیر وکیل برکایرته آشی آشیق دیسه چاقرلغان کشی
 جوانک ایتسه ایرته آشی آشاسام قلم از اد بولسون دیب آنط ایتسه بعد ایرته آشنی برکا آشاسالار حانث بولور بالغزغنه
 آشاسه حانث بولماس اما بوکون دیکان سورنی آرطدرسه یعنی بوکون ایرته آشی آشاسام قام آزاد بولسون دیب
 آنط ایتسه کرچه بالغزغنه آشاساده حانث بولور (۱۴) و مرکب البأذن لبس لمولاه فی حق الحافی
 الاذالم یکن علیه دین مستغرق ونواه کسب ایتو برلن اذن بیرلکان قل ننک آطلانا تورغان حیوانی
 خوجاسنقی توکل یعنی خوجا حیوانه آطلانام دیب آنط ایتسه بعد صاتو آلو ایتارکا اذن بیرلکان قل ننک
 آطنه آطلانسه حانث بولماس اما مذکور قل ننک تولرکا مالی یتماسلیک بوروچی بولسه هم خوجا آنط
 ایتکان وقتده اذن بیرلکان قلی ننک آطنی هم اراده قیلسه حانث بولور چونکه قل ننک بوروچی بولسه
 حیوان خوجاننک اوزنکی بولادر (۱۵) (و یقیمد الاکل من هذه النخلة یثمرها بو اغاچ دان آشامام دیب
آنط ایتکان صورتده اغاچی اشارغه صلاحیتلی بولسه یمشنه واقع بولور یعنی اغاچن آشاسو سبیلی حانث
بولماس یمشن آشاسه حانث بولور (اما اغاچی اشارغه صلاحیتلی بولسه مثلا شکر قامشی کبی اغاچنی
آشاو برلن حانث بولور (۱۶) وهذا البر بالکله قضاوهذا الدقیقی بالکل خبره فلا یحنت لو استنقه کهاهو
بو بغداد ایدان آشامام دیو آنط ایتکان صورتک بغدادینی بورتکته آشاساغنه حانث بولور اونغه طارطب ایکه کنی
آشاسه حانث بولماس (بو اوندان آشامام دیو آنط ایکه کنه واقع بولور اونلاطا آشاسو سبیلی حانث بولماس
(۱۷) واکل الشواء باللحم قوورغان طعام آشامام دیو آنط ایتکان صورتده قوورغان ایت آشاسه غنه حانث
بولور باشقه طعام ننک قوورغانن آشاسه ده حانث بولماس (۱۸) والطبیخ بما طبخ من اللحم پشکان طعام
آشامام دیب آنط ایتکان صورتک پشکان ایت آشاسه غنه حانث بولور (۱۹) والرأس برأس یکبس فی الفنا نیرو
یباع فی مصره باش آشامام دیب آنط ایتکان صورتده پیچده قوورلوب آشالاتورغان باشنی آشاو برلن کنه
حانث بولور اکرده مذکور باش آنط ایتوچی ننک شورنده صاتلسه (۲۰) والشحم بشحم البطن طونک
مای آشامام دیب آنط ایتسه اچ ماینه واقع بولور طونک مای ننک اچ ماینده سن آشاسه حانث بولماس
(۲۱) والجبن بجبن البر والشعیر لاخبرن الارز ببلد لایعتاد ایکهک آشامام دیب آنط ایتسه بغدادی یا آربه
ایکهکن آشاسه غنه حانث بولور اما دوگی ایکهکن اشارغه عادتلنمکان شورده دوگی ایکهکن آشاو برلن حانث
بولماس عادتلنمکان بولسه حانث بولور بویله اولسه بزیم مسکوی شورلرده ارش ایکه کیله حانث بولور

(۲۲) والفاكهة بالفتح والشهش والبطيخ لالعنب والرمان والرطب والقثاء والخيار فاكهه يعنى بهش
 آشامام دیویمین ایتسه الماغه مشهش کا یعنی اورک کا هم قانونه واقع بولور یعنی بولارنی آشاسه حانث
 بولور (اماؤیناغرادنی انار یهشنی یانکاپشکان خرمانی هم قپارنی آشاورلن حانث بولماس چونکه اولکی لری
 آش سنکدرر اوچون آشالورلار آقطةغنی لاری آن قلق اوچون آشالورلار (۲۳) والشرب من نهر بالکرع
 منه فلا یجنت لو شرب منه باناء بخلاق الخلق من مائه بویلغه دن اچمام دیوانط ایتسه یلغه نك اورندن اغز یله
 اچسه کته حانث بولور صاوت برلن آلوب اچسه حانث بولماس اما بویلغه نك صوین اچمام دیب آنط ایتسه
 هر ایکی صورتده حانث بولور (۲۴) وتحلیف الوالی رجلا یعلبه بكل داغراتی بحال ولایته شهر باشغنی
 برکشنی آنط ایتدرسه سن شهر کچیتمدن کلکان هر فاسق لار اوصال لارنی منکاخبر بیررسن دیوبو آنط آنط
 ایتدروچی باشلق نك باشلق بولوب تورغان وقتنه متعلق بولور یعنی مذکور توره بولوب تورغانه
 چیتدن کلکان اوصال لارنی بلدر تهمه حانث بولور اما اول توره لکدن توشکچ بلدر تهمه ده حانث بولماس
 (۲۵) والضرب والكسوة والكلام والدخول علیه بالحیوة لا الغسل (صوقیق) کیدرمک (سوزلشیک
 هم کرمک تریک حالکا کته متعلق بولادر (اما یومق تریک حالنه کته متعلق توکل) یعنی بر من فلان کهمسنه فی
 صوغار من (یا که فلان کهمسنه کا کیم کیدرر من) یا که آنک برلن سوزلشر من یا که آنک یاننه کرر من
 دیوانط ایتسه تریک حالنده بونلارنی اشلسه حانث بولماس اما وفات بولغاندان صونک غنه صوقسه کیدرسه
 سوزلشسه هم کزسه حانث بولور چونکه وفات بولغاندان صونک بونلار ایله مقصود حاصل توکل (وفات
 بولغاچ بومق ایله مقصود حاصل شونک اوچونده حانث توکل (۲۶) والقرب بهادون الشهر فی ليقضین
 دینه الی قریب والشور بعید یا قنلق آیدان کیم کا واقع بولور مثلاً بر من یا قنده بور چنکنی تولر من دیب
 آنط ایتوب آسه آی تولغاچیه تولسه حانث بولور اما بر آی یراق مثلاً بور چنکنی یراق وعده ده تولر من دیب
 السه برای تولغاچ تولو واجب بولور (۲۷) وما اصطبغ به فادام وکذا للمح لا الشواء ای که مانوب بویاب
 آشالاتورغان طعام ادام در مثلاً سرکه سوت اریکان مای شکللی لر اوشانداق طوز اما قزدرغان ایت اریکان
 مای یومر قاشکللی لر ادام توکل مثلاً بر اکوادام آشامام دیو آنط ایتسه بعد سوت سرکه شکللی ای که مکنی
 بویاب آشالاتورغان طعامنی آشاسه حانث بولور قزدرغان ایت یومر قا آشاسه حانث بولماس (۲۸) ولا یجنت
 فی لیاکل من هذا البسر فاکله رطباً او من هذا الرطب او اللبن فاکله تهر او شیرازا (بر من بو برنی
 یعنی پشپ یتمکن خرمانی آشامام دیو آنط ایتسه بعد پشکاندان صونک آشاسا حانث بولماس) یا که بور طبدن
 یعنی پشکان خرمادان آشامام دیو آنط ایتسه بعد کیمتر کاندان صونک آشاسا (یا که بوسوتنی آشامام دیب
 آنط ایتکلاچ اریچک یا صاغاندان صونک آشاسه حانث بولماس (۲۹) اویسرا فاکله رطباً اولها فاکل سمکا
 اولها اوشما فاکل الیه (ولا فی لایشتری رطباً فاشتری کباسة بسر فیهار طب پشپ یتمکن خرمانی آشامام دیب

آنط ایتکاج پشکان خرما آشاسا (ایت آشامام دیو آنط ایتکاج بالقی آشاسا ایت یاطونک می آشامام ذیب آنط ایتکاج قویرق ایتن ماین آشاسا حانت بولماس او شانداق پشکان خرما صاتوب آلمام ذیب آنط ایتکاج پشب یتمکان خرمانی چبغی کیشانگی لری برله صاتوب السه اراده کرچه خرما لاری بولسه ده حانت بولماس (۳۰) و حنت لوهانی لایاکل رطبا اوبسرا اولار طبا (بر من یانک پشکان خرمانی یاپشب یتمکان خرمانی آشامام ذیب آنط ایتسه یا هیج قایوسن آشامام ذیب آنط ایتسه بعد مذنبه نی یعنی یانک پشه باشلاغان خرمانی آشاسا حانت بولور (۳۱) اولایاکل لهما فاکل کبد او کرشا اولکم خنزیر او انسان (بر من ایت آشامام دیو آنط ایتکاج بوراک یاطلاق یا اچکر آشاسا یا که دونکغز یا آدم ایتی اشاسا حانت بولور (۳۲) والغداء الاکل من طلوع الفجر الى الظهر والعشاء منه الى نصف الليل والسمور منه الى الفجر غدای یعنی ایر ته آشی طانک آتفاندان باشلاب اویله وقتنه چه در (عشا یعنی کچکی آش اویله دن باشلاب یارطی تون کچه در (سحر یارطی توندن باشلاب طانکغچه در مثلاً بر من ایر ته آشی آشامام ذیب آنط ایتسه طانکدان صونگ اویله وقتنه چه آشاسا حانت بولور (۳۳) وفي ان لبست او اکت او شربت ونوی معینالم یصدق اصلا ولوضم ثوبا او طعاما او شرابا دین (بر من اکر کبسام یا آشامام یا اچسام فلاچیه بولسون دیسه مثلاً قلم آزاد بولسون دیسه بعد دعوی قیلسه من معین کبیمنی معین طعامنی معین شرابنی اراده قلم دیسه مثلاً کبیمن چاپاننی طعام دن آر یا ایکه کنی شرابدان طوزلی صونی دیسه سوزنی اصلار استقه توتلماس نه دیانته نه قضاء اما کبیمنی طعامنی شرابنی دیکان سوز لرنی قوشوب ایتسه دیانته یون ندن اوشانلور (۳۴) نو تصور البر شرط صحة الخلق خلافا لابی یوسف فمن حلق لاشربن ماء هذا الكون اليوم ولما فيه او کان فصب فی یومه لایحنت (وان اطلق فکذا فی الاول دون الثاني آنطنده بروراستلقی متصور بولور یعنی سوزنده طور و ننگ امکانی آنطی منعقد بولور و ننگ شرطیدر یعنی آنط قلنمش شی ننگ و قوعسی ننگ امکانی شرط اما ممکن بولسه آنط بیلنمی هم بیلننده بر بولمی (مثلاً بر من من بوکون بو صاوت غه طولطرغان صونی اچار من ذیب آنط ایتسه (اما آنط ایتکان وقتنده صوبولسه (یا که صوبولسه ده آنط ایتکاجیه یا که آنطدان صونک بولسه ده شول کونده توکلسه آنط ایتوچی حانت بولماس (ا کرده کوننی قوشمیچه مطلق ایتسه یعنی بو صاوت غه طولطرغان صونی اچار من دیسه اولکی صورتده یعنی صاوتده صوبولسه حانت بولماس ایتکچی صورتده یعنی صاوتده صوبولسه لکن توکلسه حانت بولور (۳۵) وفي لیصعدن السماء اولیة قلین هذا الحجر ذهباً اولیة قلین فلانا عالمها بهوته انعد لتصور البر و حنت للعجز وان لم يعلم فلا کوککا منازن ذیب یابوطاشنی الطون ایتار من هم وفاتی معلوم بولغان کشنی اولترر من آنط صورتده آنطنده برلک متصور بولغانلقی او چون یهین منعقد بولور بعد بواش لرنی قلم اقدن عاجز قالغانلقد ان حانت بولور اما وفاتی معام بولغان کشنی اولترر من ذیب آنط ایتسه یهینی منعقد بولماس اولترر و مهنتع بولغانلقی او چون هم حانت بولماس چونکه بو صورتده حقیقه اولترر و فی اراده قلبی اولکاننی اولترر و مهنتع اما اولکی صورتده الله تعالی

ترکزه قالسه اولتر وئی اراده قلمدی اول ممکن (۳۶) ومد شعرها و خنقها و اعضها کضر بها (ساچن یولقو بومق چینامک صوقمقی کبی در مثلابر من صوقمام دیب آنط ایتسه یا که ا کرده سنی صوقسام طلاق بولور سن دیب خاتوننه ایتسه بعد ساچنی یولقسه یابوسه یا که چایناسه حانث بولور یعنی آنط ایتکان صورتده کفاره واجب بولور شرط قلعان صورتده خاتونی طلاق بولور (۳۷) وقطن ملکه بعد ان لبست من غزالک فهدی فغز لته ونسج ولبس هدی بر من خاتوننه ایتسه سن اربک صوقغان کیندر دن کبیسام مکه فقراسنه شول کبیمنی هدی و صدقه قلو اوستمه واجب بولسون دیکاندان صونک مامق ملکسنه شول مامقدان خاتونی اربک صوغب کبیرتسه مکه فقراسنه شول کبیمنی هدی قلو واجب بولور (۳۸) وخاتم ذهب حلی لاخاتم فضة وعندهما عقد لولو لم برصع حلی وبه یفتی آلطون یوزک حلی در یعنی زینة اوچون یا صالوب کیله تورغان معادن جهله سندندر اما کوش یوزک حلی توکلدر آلطون کوش برلن نوغلغان انجو قول باوی امام اعظم قاشنده هم امامین قاشلارنده حلی در توغلماغانی امام اعظم قاشنده حلی نوکل امامین قاشلارنده حلی فتوی امامین سوز زینه (۳۹) ومن حلی لاینام علی هذا الفرائض فنام علی قرام فوقه حنث لامن جعل فوقه فرائض آخر بر من بو توشاک اوستنده یو قلامام دیو آنط ایتسه بعد توشاک کا سیراک پرده یا ژوب یوقلاسه حانث بولور اما توشاک اوستنه ایکنجی توشاک صالوب یوقلاسه حانث بولماس (۴۰) او حلی لایجلس علی الارض فجلس علی بساط او حصیر ولو حال بینه و بینها لباسه حنث کمن حلی لایجلس علی هذا السربز فجلس علی بساط فوقه بخلاف جلوسه علی سریر اخر فوقه بر من بر اوستنه اولطرمام دیب آنط ایتسه بعد یرکا جیکان پالاس یا قامش چپطا اوستنه اولطرسه گرچه آنط ایتوچی برله جیکان نرسه آراسنده کبیمنی بولسه ده حانث بولور اوشانداق بو اورند قغه اولطرمام دیو آنط ایتکاچ اورندق اوستنداکی توشاک کا اولطرسه حانث بولور اما اورندق اوستنه ایکنجی اورندق قویوب اولطرسه حانث بولماس (۴۱) ولا یفعله یقع علی الابد (ویفعله علی مرة بر من فلان اشنی قلامام دیو آنط ایتسه اول اشنی منکو قلماسقه تیوش بولور برکنه مرتبه قیلسه ده حانث بولور اما فلان اشنی قیلور من دیب انط ایتکان صورتده عمرنده بر مرتبه قیلسه یقار حانث بولماس (۴۲) وبعلی المشی الی بیت الله تعالی اوالی الکعبة یجب حج او عهرة مشیا ودم ان ركب منم اوستمه بیت الله غه یا کعبه الله غه جباو بارو واجب بولسون ذبهکله جباو بارب حج یا عهرة جباو واجب بولور (اگر بویله ندر ایتکاندن صونک اطلانوب یارسه بر فوی بوغان لامق واجب بولور (۴۳) ولاشیء بعلی الخروج اوالذهاب الی بیت الله تعالی اوالمشی الی الحرم اوالمسجد الحرام اوالصفا اوالمررة منم اوزریمه بیت الله غه چقویا بارو یا یسه حرم شریف کا یا مسجد حرام غه یا صفا غه یا عهرة جباو بارو واجب بولسون ذبهکله هیچ قایوسی واجب توکل (۴۴) ولا یعتق عبد قبل له ان لم احج العام فانت مر فشهدا بنحره بکوفة خو جاقاغه ایتسه من بو یل حج قلمسام سن آزاد بولور

سن دیسه بعد خوجامن حج قلم دیب دعوی قبلسه قل انکل قبلسه هم خوجاننک کوفه ده قر بان چالغانلقنه
ایکی کشی کواھلق بیرسه لرده قل آزاد بولماس کرچه بو ایکی کشی ننگ کواھلق بیر وندن خوجاننک
حج قلمغانلقی ظاهر بولسه ده (۴۵) و حنث بصوم ساعة فی لایصوم لالوضم بوما او صوماحتی یتم یوما روزه توتوما
دیب آنط ایتمک صورتده بر ساعة روزه توتوبرلن حانث بولور صوم شرعی طابغانلقی اوچون اول امساک
مع النية ایدی (اما آنطنه بر کون دیکان سورنی قوشسه یعنی بر کون روزه توتوما دیب آنط ایتمه یا که
بتون روزه دیکان سورنی قوشسه یعنی بتون روزه توتوما دیب آنط ایتمه بر ساعت توتوبرلن کنه حانث
بولماس بلکه بر بتون کون توتوب قویاش بایو غاچ غنه حانث بولور (۴۶) و برکعة فی لایصلی لایمادونها
ولوضم صلاة فبشفع لایاقل بر من نماز او قومام دیب آنط ایتمه برکعة او قوسه حانث بولور بر رکعتدن کیم
برلن حانث بولماس اما بتون دیکان سورنی قوشسه یعنی بتون نماز او قومام دیب آنط ایتمه بر شفع او قو
برلن یعنی ایکی رکعة تمام او قوبرلن کنه حانث بولور بر شفع دن کیمه نی او قوبرلن حانث بولماس (۴۷) و بولد میت
فی ان ولدت فانت کذا خاتوننه یا کنیرا کنه سن بالاتوغدر سانک فلاچیه بول دیسه مثلا خاتونینه ایتمک پلاق
بولور سن دیسه کنیرا کنه آزاد بولور سن دیسه بعد اولوک بالاتوغدر سه ده غاتون پلاق بولور کنیرا کنه آزاد بولور
(۴۸) و عتق الی فی ان ولدت فهو حران ولدت میتا ثم حیما بر من کنیرا کنه ایتمه بالاتوغدر سانک
بالانک آزاد بولسون دیسه اول اولوک بالاتوغوب بعد تر یک بالاتوغسه تر یکی آزاد بولور

(۴۹) و فی لبقضین دینه الیوم وقضاه زیو فالو نبهر جة ارمستحقة او باعه به شیئا و قبضه بر (ولو کان ستوقه
اورصاصا او وهبه له لابر من بورچمنی بو کون تولر من دیب آنط ایتمه بعد شول کوننده زیوف یعنی
خیانتلی آچه یا نبهر جة یعنی باقر قاتشدرغان تنکهلر تولسه یا که ایکتچی کشی کا تیوشلی آچه نی مثلا یا
کشی ننگ امانه آچه سنی یا که بورچی برابرینه بر نرسه صاتوب تولسه هم آق ققی صورتده بورچ ایاسی
بورچلی کشی صانتقان نرسه نی قبض قبلسه آنطنده بر و سوزنده تور غوچی اولور کرچه اولکی ایکی
صورتده یعنی خیانتلی آچه یا که باقر قاتشدرغان تنکه تولگانلکدن بورچ اییاسی قایتمارسه ده (اما
ستوقه یعنی ایکی یاغی کیش اورطاسی باقر تنکهلر تولسه یا که بتونلای قورغاشن تنکهلر تولسه یا که
یخشی آچه نی هبه قیلوب بیرسه آنطنده بر بولماسه کرچه حانث بولماسه ده (۵۰) و فی لایقبض دینه
دره بادون درهم حنث بقبض کله متفرقا لایبعضه دون باقیه اوکله بوزنین لم یخللوهما الاعمل الوزن بورچمنی
بر درهم طولمه ده بر درهم ده آلام دیب یعنی واقلاب آلام بتون کوینچه کنه آلام دیب آنط ایتمه
بتون بورچن واقلاب آلوب بترسه کنه حانث بولور اما بعضسن واقلاب آلوب بعضسن آلمیچه قالدرسه
یا که کلسن ایکی مرتبه اوچاب آلمه اوچا و عملندن باشقه مشقه کمر تکب بولمه حانث بولماس
(۵۱) و لاقی ان کان لی الامائة فکذا اولم یملک الاغسین یوز تنکه اچام بولسه فلاچیه بولسون دیسه مثلا

فلم آزاد بولسون دیسه اما ملکندہ اچھسی ایللی تنکہ بولسه حانت بولماس یعنی قلی آزاد بولماس
(۵۲) ولانی لایشم رجحانان شمورد او یاسمینا برمن ایسلی اولن ایسنهام دیب انطایتسه بعد گل ایسنسه
یا کہ یاسمین ایسنسه حانت بولماس یاسمین غہ بزمدیار زده هم یاسمین دیرلر ماینه ریزید ادرلر
(۵۳) والبنفسج والورد علی الورق بنفشه هم گل دیکانده یافر اقلاری مراد بولور اما بوتاقلاری کوبشه
لری هم مایی مراد توکل یعنی کل ایسنهام دیب انطایتکاج یافر اقلنی ایسنسه حانت بولور بوتاغنی
یامایی ایسنسه حانت بولماس

﴿ ۶۶ ﴾ فصل الخلفی فی القول ﴿

(۱) حنت فی لایکلمه ان کلمه نائما بشرط ایقانه فلان کشی برلن سوزلشمام دیب انطایتسه بعد فلان فی
یوقلاغانده سوزلب او یغانسه حانت بولور (آننک اوچون یوقلاغوچی ننک قولاغنه بوسوز لاؤچی هم
انطایتوچی ننک طاوشی ایشتلدی) اما یوقلاغانده سوزلب انطایتلش فلان او یغانسه حانت بولماس
(۲) وفی لایکلمه الاباذنه ان اذن وام یعلم به فکلمه فلان اذن بیرکانده گنه سوزلرمن (مثلا خوجام اذن
بیرکانده گنه سوزلرمن) دیب انطایتسه بعد فلان اذن بیرسه لکن انطایتوچی فلان ننک اذن بیرکانن بلمسه
هم سویلسه حانت بولور (۳) وفی لایکلمه صاعب هذا الثوب فباعه فکلمه بوکیم ایسی ایله سوزلشمام دیب
انطایتسه بعد کیم ایسی اوشبو کیمینی صائقاندان صونک آننک ایله سوزلشسه حانت بولور (صورتہ مسئلہ
زید عہر ننک چایاننه اشاره قیلوب ایتسه بوکیم ننک ایسیله سوزلشمام دیسه بعد عہر چایاننی بکرکا
صانسه اوشبوندن صونک زید عہر یله سوزلشسه حانت بولور اما بکر یله سوزلشسه حانت بولماس
(۴) وفی لایکلمه هذا الشاب فکلمه شیخا یو یکت برلن سوزلشمام دیب انطایتسه بعد شول یکتیلہ
فارتایعاج سوزلشسه حانت بولور (۵) وفی هذا حران بعته واشتریتہ ان عقد بالخیار بو قلوبنی
صانسم آزاد بولسون دیسه بعد خیار شرطی اوزی ننک طرفنده قالدرب صاتسه یا کہ بو قلوبنی صاتوب
آلسام ازاد بولسون دیسه بعد آلوچی اوز طرفنده خیار شرط قالدرب صانب آلسه قل آزاد بولور صونکفی
صورتده خیار شرطی زائل اولور (اما سنکا مالک بولسام ازاد بولور سن دیسه بعد خیار شرطیلہ صاتوب آلسه
صانوب الوایله آزاد بولماس تامده خیار شرط اوتوب آلوچی ننک ملکنه کر می طورب (۶) وفی ان لم ابعه
فکذا فاعتق او دبر بو قلوبنی صانسم فلانچہ بولسون دیسه (مثلا فلان کنیزا کم آزاد بولسون دیسه (بعد
قلنی آزاد یابد بر یا ام ولد قیلسه حاصل صانوبنی مانع بولغان نند این گنه فعلنی قیلسه ده حانت بولور (یعنی
کنیزا کی آزاد بولور (۷) وبفعل وکیله فی حمل النکاح والطلاق والخلع والکتابه والصالح عن دم عمد والهبة
والصنقة والغرض والاستعراض والایداع والاستداع والاعارة والاستعارة والذبح وضرب العبد وقضاء الدين
وقبضه والبناء والخیاطة والكسوة والحمل فلان اشنی قیلمام دیب انطایتسه بعد اول اشنی انطایتوچی ننک وکیلی

قیلسه (یعنی حق لاری موکل کافایتہ تورغان فعلارنی و کیلی قیلوسبیلی) حانت بولور مثلاً قزیم زینبنی نکاح لاندیرمام و خاتونم زهرنی طلاق یا خلع قیلمام و قلم بکرنی مکانب قیلمام یا براونی قصدا اولترب اهلبله صاح قلمام هبه قلمام یا الهام و صدقه قلمام یا الهام بور چقه بیرمام یا الهام امانه بیرمام یا الهام عاریه بیرمام یا الهام باقوی چالمام یا فلانغه بور چمنی او قہام یا فلاندان بور چمنی الهام (قلمونی صوقمام (یورط بنا قلمام (چیکمان تکمام کبیم کیمام دیب هم صاندوق کوترمام دیوانط ایتسه بعن بومندکور اشرانی وکیل کا قوشب اشلتمسه اوزنی اشلکان کبی حانت بولور (۸) لافی البیع والشراء والاجارة والاستجارة والصاح عن مال والحصومة والقسمه وضرب الولد اماماتوده الوده یا لغه بیر وده یا لاوده (خطاء اولترو اوچون) مال برلن صاحده دعوالاشوده مال بولوده وبالاسنی صوغوده و کیلی ننگ فعلی سبیلی حانت بولماس یعنی بومندکور فعلارنی قیلمام دیب آنط ایتسه بعد و کیلنی امر قیلوب قیلدرسه حانت بولماس چونکه بوفعل لزده حاقوق وکیل ننگ اوزینه قایتچوی در موکل کافایتماس (۹) و لافی لایتکلم قرأ القرآن اوسبح او هلل او کبر فی صلواته او خارجها و دخی سوزن سوزن لمام دیب آنط ایتکاج قرآن او قوسه تسبیح یا تکبیر یا تهلیل ایتسه نماز ننگ اچنده کرک طشنبه بولسون حانت بولماس اکرده نیه قلمسه یعنی سوزن لمام دیب آنطنده قرآن تسبیح تکبیر تهلیل نیه قیلماسه امانیه قیلسه بونلاریله هم حانت بولور (۱۰) و یوم ا کلاه علی الہولین و صح نیه النهار و لیلۃ الکلمه علی اللیل فلان برلن سوزن لشکان کونمده فلانجه بولسون دیکانده کون کوندن کاهم کیچ کا واقع بولور (مثلاً زید برلن سوزن لشکان کونمده خاتونم زینب طلاق بولسون دیسه) بعد فلانیله کوندن کرک کیچ سوزن لشسن طلاق واقع بولور (چونکه کون مطلق وقت معنا سنده مستعمل در) و دخی کوندن کوندن زنی کنه نیه قیلور درست اول صورتک کیچ سوزن لوبرلن طلاق واقع بولماس (اما فلان برلن سوزن لشکان کیچده فلانجه بولسون دیسه) مثلاً طلاق واقع بولسون دیسه کیچ سوزن لشسه کنه شرطی ننگ جزاسی واقع بولور مثلاً طلاق واقع بولور اما کوندن زده سوزن لشسه هیچده واقع بولماس (چونکه کیچ مطلق وقت معنا سنده مستعمل توکل) (۱۱) و الا ان للغایۃ کحتی ففی ان کلمته الا ان یقدم زید او حتی حنت ان کلاه قبل قدمه کلام عربده الا ان لفظی انتہاء غایبہ اوچون هم اشک انط ننگ و غیری فعلار ننگ چیکی اوچون بولماقنده حتی لفظی کبی در مثلاً بر من ان کلمت عہرا فعبدی حر الا ان یقدم زید دیوانط ایتسه یعنی عہریله زید سفردن قایتقاچه سوزن لشمام اکرده سوزن لشمام قلم آزاد بولسون دیسه عہریله زید سفردن قایتقاچه سوزن لشسه کنه حانت بولور اما زید قایتقاچه سوزن لشسه حانت بولماس (۱۲) و فی لایکم عبده او امراته او صدیقہ او لایدخل داره ان زالت اضافتہ و کلاه لایحنت فی العبد اشار الیه بهن الاول و فی غیره ان اشار یهدا حنت والافلا زید ننگ قلی یا دوستی یا خاتونی برلن سوزن لشمام یا که یورطنه کرمام دیوانط ایتسه بعد بوایتلکان لر ننگ زید دن اضافه سی زائل اولسه یعنی زید ننگ قولندن چقغان ننگ صونکنده سوزن لشسه یا یورطنه کرسه آنط ایتکانده بو قلی ایله سوزن لشمام دیب اشاره قیلسن کرک قیلما من حانت بولماس (حاصل) قل (یورط) و غیری مال کبی

زید کا وزی ننگ ملکنک بولغان لقد ان زید ننگ دیو اضافہ قیلنوب ایتلہ تورغان نرسہ لردہ آنط ایتکان دہ زید ننگ بوقلیہ سوز لشہام بویور طینہ کرمام دیو اشارہ قیلوب آنط ایتسن کرک اشارہ قیلہاسن زید ننگ ملکندن چقغان ننگ صونکنده مذکور قلیہ سوز لشسہ ایوینہ کر سہ حانت بولہاس (اما قلدان باشقہ دہ یعنی زید کا ملک بولودان باشقہ سبب ایلہ زید کا اضافہ قلنغان نرسہ دہ مثلاً خاتون لقی یادوستلق سبیلی اضافہ قیلنوب یورنلہ تورغان نرسہ لردہ طلاق صونکنک یادوستی دوستلقدان آیر ولغان ننگ صونکنک آنط ایتوچی سوز لشسہ حانت بولور اکرده آنط ایتکاندہ زید ننگ بو خاتونیلہ یا اوشبو دوستیلہ سوز لشہام دیو اشارہ قیلوب آنط ایتکان بولسہ اما اشارہ قلیچہ مطلق قیلوب زید خاتونیلہ سوز لشہام دیو آنط ایتکاندن صونک زید ننگ

آیر ولغان خاتونیلہ سوز لشسہ حانت بولہاس (۱۳) و حین وزمان بلانیة نصف سنہ نکر اوعرف ومعها مانوی (حین ہن زمان) لفظ لری آنط ایتکاندہ بر سوز کا قوشلوب ایتلسہ معرفی کرک منکر ایتلسن اکرده کوبہو وقت کوبہو زمان ایکانلکن نية ایتمیچہ ایتسہ یارطی یل مراد بولدر (مثلاً بر من زید ایلہ بر چہ زمان سوز لشہام دیو آنط ایتسہ اما وزی کوبہو وقت ایکانلکن نية قیلسہ بعد یارطی یل اوتماسدن اول زید ایلہ سوز لشسہ حانت بولور یارطی یل اوتکلیچ سوز لشسہ حانت بولہاس) اما بولفظ لری ایلہ کوبہو زماننی بولسہ دہ نية قیلسہ

نية قلغانی بولور (۱۴) والدہر لم یدر منکر اوللابد معرفا دہر لفظندن منکر یعنی التی لام سنہم باشقہ تعریفسن بولغان صورتدہ کوبہو زمان مراد ایکانلکی بلنہمی (امام اعظم بلیم دیو جواب ویرمش) اما معرفی بولغان صورتدہ منگودیکان سوز مراد بولدر (مثلاً بر من زید برلن الدہر سولشہام دیو آنط ایتسہ منکوسوز لشہاسکا تبوش بولور حاصل قایوغنہ زماندہ سوز لشسہ دہ حانت بولور) امام اعظم دورت مسئلہ دہ توقی قیلدی غنشی

مشکل دہ وقت حنتان دہ کافر بالالاری ننگ اور نوندہ دہر دہ (۱۵) و ایام منکرہ ثلثہ و ایام کثیرہ و ایام والشہور عشرہ بر چہ کونلر فلان اشنی اشلمام دیو منکر یعنی بلنہمی وقت برلن آنط ایتسہ اوچ کون کا واقع بولور (کوب کونلر کوب آی لار فلان اشنی اشلمام دیو اون کون اون آی مراد بولور

(۱۶) وفی اول عبد اشتری بہر ان اشتری عبدا عتق وان اشتری عبدین ثم آخر فلا اصلا فان ضم وحده عتق الثالث (اولکی آلوومدہ صاتوب آغان قلم از اد بولسون دیسہ بعد اولکی آلوونندہ بر کتہ قل صاتوب آلسہ آزاد بولور اما ایکی یا آندان آر تقنی صاتوب آلسہ آندان صونک برنی بالغز لاته غنہ صاتوب آلسہ ہیچ قایوسی آزاد بولہاس لکن بالغز دیکان سوزنی قوشب ایتسہ یعنی (بالغز کویتیچہ اول آغان قلم از اد بولسون دیسہ مذکور اوچوچی قلی آزاد بولور) چونکہ بر اوچوچی قل بالغز لاته اول آغان قل ایدی

(۱۷) وفی آخر عبد ان اشتری عبدا ومات لم یعتق فان اشتری عبدا ثم اخر ثم مات عتق الا آخر یوم شری من کل مالہ وعندہا یوم مات من ثلثہ (اقطقدان صاتوب آغان قلم از اد بولسون دیسہ بعد وزی ننگ عہرنتہ بر کتہ مر تبہ قل صاتوب آغان ننگ صونکندہ وفات بولسہ مذکور قل آزاد بولہاس (چونکہ صونکندہ قل صاتوب آمادی) اما بر آر طندن ایکچی مر تبہ صاتوب آلسہ بعد وفات بولسہ امام اعظم قاشندہ مالی ننگ کلیندن صاتوب آغان کوندن از اد بولور ایکچی قل ننگ آزاد بولما قلی ہم

آقطقدان الڭغان قل ايكنلىكى خوجه وفات بولغان كونده معلوم بولغانلىقى اوچون امام محمد و امام ابو يوسى قاشلار نده خوجه وفات بولغان كونده هم مال ننگ اوچدن بىرندن آزاد بولور (۱۸) ولايصير الزوج قازالوعلق الثلث به خلافا لها اير بوييله طلاق قبلا قالسه يعنى آقطقدان الڭغان خاتونم طلاق بولسون ديسه قاز بولوب اور لهس يعنى نچي فصل ده ايتلكان كىبى حكم لر يور تلهس هم خاتون عدة ايچنده ميراث آلا آلماس بوييله ايتوچى عمر نده بر كنه خاتون آلهس وفات بولغان ننگ صونكنده خاتونى طلاق بولماس اما ايكنى آلهس آقطقدان الڭغانى نكاح كونندن طلاق بولور امامين قاشنده فار طلاق كىبى در خاتون ميراث آلور عدة صافلار (۱۹) وكل عبد بشرى بكذا فهو حر عتق اول ثلثة بشر وه متفرقين والكل ان بشروه معا (فلان اش توغر سنده اول سيونچ خبر بىر كان هر قلوم مثلا زى ننگ سفر دن قايتونى اول سيونچ خبرى بىر كان هر قلوم آزاد ديسه اول من ننگ اوچ قلى بولسه بعد بو اوچ قل لار بىر ندى صونك برى آيروم ايروم كلوب خبر بىر سه لر اول خبر بىر كانى آزاد بولور صونغى ايكسى آزاد بولماس اوچسبيده بر كا كليوب خبر بىر سه لر اوچسبيده آزاد بولور لار (۲۰) وتسقط بىشراء ابيه لكفار ته هى لا بىشراء عبد حلى بعته ومسيئولة بنكاح علق عتقها عن كفار ته بشرائها (انط يا ظاهر كفارتى اوچون قلمقه تور غوچى آتاسن) ياغبرى عمر قرداشلرين) نيتلب صاتوب آلهس در ست كفارتى اوستندن توشار (حاصل صاتوب الڭغان كفازة نيتى ايله آلور غه كرك) اما آزاد قلور من ديب انط ايتكان قلىنى صاتوب آزاد قلور لن (هم اوزى ننگ تحت نكاحنده بولغان ام ولدنى صاتوب آلور لن كفازة توشماس مثلا بر من بر اوننگ كنين اكنى نكاحلنوب مذكوره كنين اكدان بر بالا توغسه بعد يهين اوچون كفازة واجب بولغان من يعنى بو كنين اك ننگ ايرى خوجا سندن بو كنين اكنى صاتوب آلهس كفارتى اوستندن توشماس اكر ده اير انطى ننگ كفارتى اوچون بو كنين اكنى آزاد قلونى صاتوب آلور غه تعليق قيلسه يعنى ايتسه اكر ده من سنى صاتوب خوجا نكدان آسام انط ننگ كفارتى اوچون آزاد بولور سن ديسه اما انطى ننگ كفارتى اوچون آزاد قلونى صاتوب آلور غه تعليق قيلماسه نيشلى (۲۱) ويعتق بان تسريت امه فهى حرة من تسر اها وهى فى ملكه يوم حلفه لامن شر اها فتسر اها (بر من تسرى قيلسام يعنى بالالار توغدر و اوسدرو اوچون كنين اك آصرى تورغان بولسام آزاد بولسون ديسه اوشبو انطى كوننده ملكنده ايتلكانچه تسرى اوچون آصر آلا تورغان كنين اكنى بولسه آزاد بولور) اما انطندان صونك صاتوب آلور تسرى اوچون اصر الا باشلانغان كنين اكنى آزاد بولماس (حاصل انط كوننده ملكنده بولسه هم شولوق كوننده تسرى اوچون اصر اسا آزاد بولور اما انط كونندن صونك صاتوب آلور بعد تسرى اوچون اصر اسا آزاد بولماس) (۲۲) وبكل مملوك لى عرا ميات اولاده ومدبروه وعبيده لامكاتبوه الابنيتهم (بر من ملكده بولغان قل لارىم هر قايسنى آزاد بولسون ديسه) ام ولد لرى يعنى بالاتوغدرغان كنين اكرى (مدبر لرى يعنى خوجا اوزى وفات بولغاندان صونك آزاد بولاچق قل لارى هم خالص قل لارى هر قايسنى آزاد

بولورلار (اما مكاتب لری یعنی معلوم مدتده معلوم مقدار مال بیروب اوزنی ننگ یاشنی خوجا سندنان
 جلوب الماچی بولوب یازو آلفان قل لاری آزاد بولماس لار مکر خوجا اولکی سوزنی ایتکانه نیه ایتسه
 مکاتب لری هم آزاد بولورلار (۲۳) و بهذا حر او هذا وهذا لعبيده ثالثهم وغير في الاولين كالطلاق
 بر من اوچ قلنه بر من بر منه اشاره قیلوب ایتسه بو قلمور یا بو قلمور هم بو قلمور آزاد بولسون دیسه
 اوچوچیسی شکسز آزاد بولور (و دخی اولکی ایکی ننگ بری آزاد بولور) خوجا آزادلق غه
 مذکور ایکیدن برسنی تلسه قایوسنی تعیین قیلور (و دخی طلاقده اوشانداق قیلور یعنی
 بر من اوچ خاتوننه بر من بر منه اشاره قیلوب بو خاتونم یا که بو خاتونم هم بو خاتونم طلاق دیسه
 اوچوچیسی شکسز طلاق بولور اما اولکی ایکی ننگ قایوسی طلاق ایکانلکنی ایر اوزنی تعیین قیلور
 (۲۴) و لام دخل علی فعل یقع عن غیره کبیع و شراء و اجارة و خیاطة و صباعة و بناء اقتضى امره لیخصه به
 فلم یحنت فی ان بعث لك ثوبا ان باعه بلا امره ملکة اول (لام یعنی سننگ اوچون دیکان سوز (صاتو) آلو
 (بالغه بیرو) کیم تکو (نرسه بویاو) یورط بنا قیلو کبی یا ط کشی اوچون وکیل بولوب اشلاو مکن
 بولغان اشلر کا قوشلوب ایتکانه آنط ایتوچی ننگ حانت بولماقی اوچون مذکور یا ط کشی ننگ امر قیلوب
 اشلماسی کرک مثلان زید عمر کا ایتسه سننگ اوچون فلان اشنی اشلسام قلمور آزاد بولسون دیو آنط
 ایتسه مثلان سننگ اوچون کیم صاتسام قلم آزاد بولسون دیب آنط ایتسه بعد عمر ننگ امر نندن باشقه
 عمر اوچون کیم صاتسه اول کیم زید ننگ مملوکی بولسون کرک بولماسون حانت بولماس اما عمر ننگ
 امر یله صاتسه حانت بولور حاصل بو آنط صورتده زید ننگ حانت بولماقی اوچون کیم نی صاتواشی
 عمر ننگ فایداسنه بولماقلغی منظور در یعنی کیمینی صاتو عمر اوچون بولسه صاتوچی زید حانت بولور
 (لکن بو صاتو عمر ننگ فایداسنه و آنکا خاص بولوب اورلما کی اوچون عمر ننگ امری وزیدنی وکیل
 قیلماقی کرک بولدی) امر نندن باشقه صاتد قده کیمینی عمر اوچون صاتو بولمیدر شو ننگ اوچونده
 حانت بولمیدر (۲۵) وان دخل علی عین او فعل لا یقع عن غیره کاکل و شرب و دخول و ضرب الولد اقتضى
 ملکة فیحنت فی ان بعث ثوبالک ان باع ثوبه بلا امره (لام یعنی سننگ دیکان سوز ذاتقه قوشلوب ایتسه
 مثلان سننگ کیمینکنی صاتسام قلمور آزاد بولسون دیسه یا که سننگ اوچون دیکان سوزنی - آشاو اوچو
 کرو بالا صوغو کبی یا ط کشی اوچون اشلاو مکن بولغان اشلر کا قوشلوب ایتسه بوهر ایکی صورتن
 نرسه آنط ایتامش کشی ننگ مثلان عمر ننگ ملکده بولونی تقضی قیله مثلان سننگ کیمینکنی صاتسام قلمور آزاد
 بولسون دیب زید عمر کا آنط ایتکندن صوننگ عمر ننگ ملکنداسی کیمینی امر نندن باشقه صاتسه
 حانت بولور (ب- و صورت لام ذاتقه کرکان ص- و صورت) اما لام غیریدن و ق- و عسی درست
 بولغان فعل کا مثلا آشاوغه کر سه زید عمر کا ایتسه سننگ اوچون آشا سام قلم آزاد بولسون دیسه بعد
 مذکور عمر ننگ ملکنداسی نعمتی امر نندن باشقه آشا سه حانت بولور (۲۶) و فی کل عرس لی

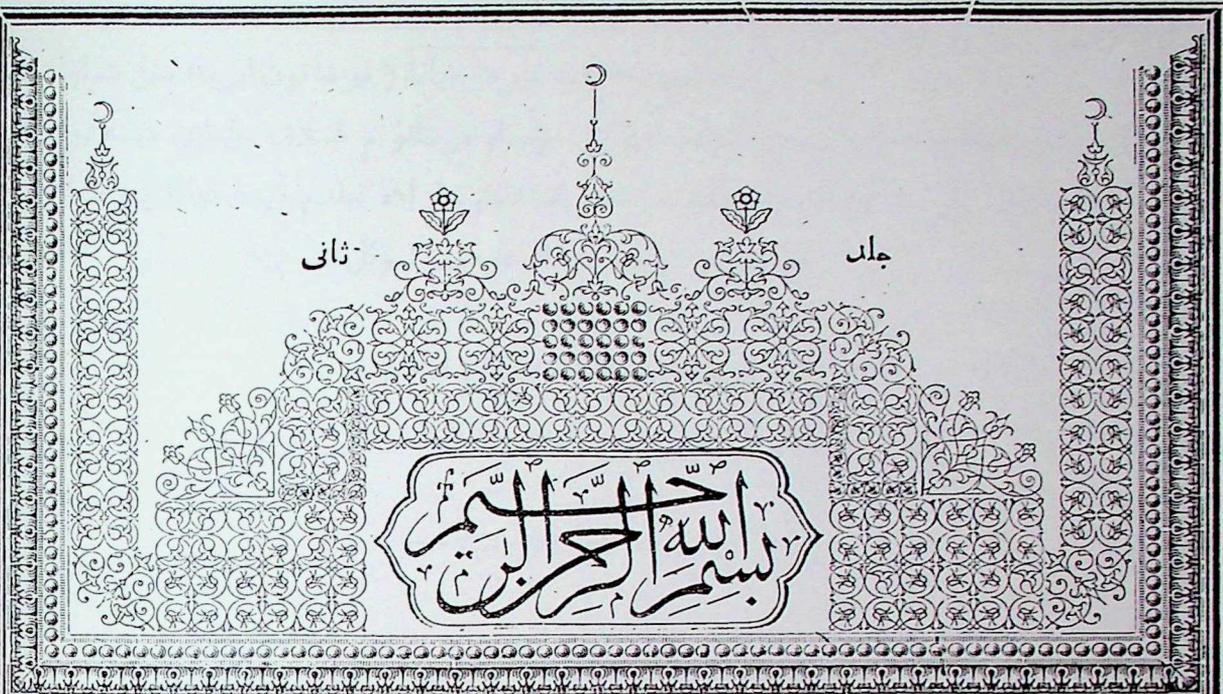
فکذا - بعد قول عرسه نکحت علی طلقت هی و صح نیه غیرها دیانته (بر خاتون ایرینه سن منم اوستهدن
 اویلنمدنکهو دیکانده ایری ایتسه اکرده اولنکن بولسام هر خاتونم طلاق بولسون دیسه بوخاتونی
 هم طلاق بولور - اما ایرمن بوخاتونم دان باشقه سنی اراده قیلدم دیسه دیانته یوزندان
 اوشاندو درست قضاء درست توکل

مختصر ترجمه سی ننگ جلد اولی تمام بولدی

﴿ بونکا یاقنده جلدثانی دور آننگ اولی ۶۷ کتاب بیوع ﴾

(۶۷) کتاب البيوع

(۱) البیع هو مبادلة مال بمال بتراض وینعقد بايجاب وقبول بلفظی ماض وبتعاط مطلقا صاتو آوشول۔ برمالنی ایکچی مال برابرینه یکی یا کہ ایکیدن آرتق کشی لرننک رضا لاشب آشدرماق لاری (صاتو آو عقدی یعنی آشدر و اشی تمام باغلانور شونده هر چان مال آشدر و چی لارننک بر جانبد اکیسی ایجاب قیلسه یعنی صاتو آو قیلشو چیلارننک سوزنی اول ایتو چیسسی صاندوم یا کہ صاندونکمو دیمک کبی سوز لرنی ایتسه هم ایکچی جانبد اکیسی قبول قیلسه مثلا آلدوم یا صاندوم دیماک کبی سوز لرنی ایتسه (سوز لشب صاتو آو قیلغانده حقیقه یا کہ حکما اوتکان زمانغه دلالة قیلا تورغان سوز لرنی بولورغه کرک (حقیقه اوتکان زمانغه دلالة قیلا تورغان سوز ننگ مثالی صاندوم آلدوم کبی حکما اوتکان زمانغه دلالة قیلا تورغان سوز ننگ مثالی صاندونکمو آلدونکمو) اما صاتو آوکیمله چک زمانغه دلالة قیلا تورغان سوز لرنی باغلانماس مثلا صاتار سنمو صاتار من آور سن مو آور من دیمک کبی سوز لرنی ایله باغلانماس) (ودخی ایکی کشی ننگ بری برینه مال لارونی هیچ سوز لشمیچه بیر شولری ایله صاتو عقدی مطلقا باغلانور (بو اورنده مطلقا ننگ معناسی شولکه یعنی اول مال لار کرک ضرر قیمتلی بولسون لار آتون کمش کبی

کرک آرز قیمتلی بولسون لار قیلا قاون وغیری لرن کبی (۲) و اذا واجب واحد قبل الاخر کل المبیع بكل الثمن او ترک الا اذا بین ثمن کل ومالم یقبل بطل الا ایجاب ان رجع الموجب او قام احدهما صاتو چی مالنی معلوم بهاغه صاتارغه رضا بولغان ننگ صونکنده آوچی نرسه ننگ کیلشکان حقنی بیرب مال ننگ کلسنی قبول قیلوب آور یا کہ هیچ ده آلماس (یعنی نرسه ننگ بعضنی گنه صاتارغه ایسی رضا بولمه آورغه تلاوچی بعض آچه برابرینه نرسه ننگ بعضنی گنه آلا آلماس) اما نرسه ننگ هر برام برامی ننگ حقنی

بیان قلنسه آوچی تلسه بعضسنی کنه آور تلسه بار چاسن آور آورغه کیلشوچی نرسه ننک بعضسن کنه
 آسه نرسه ننک قبول قبلنھاغان قدر سنده یعنی آلمیچه فالدرغان قدر سنده ایجاب یعنی نرسه نی
 بو بهاغه صانارغه یا که آورغه رضا بولو بوز لور اکرده موجب صانوچی بولوب فالغاننی صانقان بهاغه
 صانارغه رضا بولو وندان قایتسه یا که موجب آوچی بولوب ایجابندان یعنی اولکی لرنی آغان بهاغه
 رضا بولو وندان قایتسه یا که ایکسندن بزنی ننک صانو مجلسندن طورب کیتما کی ایله مجلس اوز کلسه
 (حاصل بوایکی مانع طابلسه یعنی موجب ایجابندن قایتسه یا که مجلس اوز کلسه) آوچی نرسه ننک
 فالغاننی بایا آغان بهاغه کو چلب آلا آلاس هم صانوچی کوچلب صانا آلاس (صورتی مثلا برکشی یوز
 بوط بغدایینی یوز تنکه کا صانارغه یا آورغه ایجاب قبول رضا بولغاچ آوچی یوز بوط ننک بار چاسنی آور
 یا که هیچ ده آلاس) اما هر بوطی برار تنکه دن ادیب بیان قبلنسه آوچی بوط باشنه برار تنکه بیرب
 تلسه برارنی غنه آور تلسه بار چاسنی آور لکن اول قبول قبلوب آغانده بعضسنی کنه آسه مثلا ایلیلی بوطنی
 آسه فالغان ایلیلی بوطنی صانو مجلسی اوز کار کاچ یا که موجب ایجابندان قایتعاچ - اولکی بهاغه آوچی کوچلب
 آلا آلاس هم صانوچی کوچلب صانا آلاس (۳) و اذا وجد الزم (صانو آو فلغانده ایجاب قبول
 طابلسه یعنی معلوم بهاغه نرسه ایسی صانارغه آوچی آورغه رضا بولوب صانو آو عتدی تمام قبلوش سالار
 صانو آو ثابت و لازم بولور یعنی نرسه نی هم آچانی آوشماغان بیر شملکن بولسه لارده آوشماسقه خیار
 مجلس لری فالهاس یعنی حتی بو مجلسده ده سور لرندن تونار کا اختیار لاری فالهاس (امام شافعی قاشنده
 خیار مجلس قالور) اما خیار عیب ایله خیار رویره لری قالور (یعنی آغان نرسه ننک آلاس بورون بولغان
 عیبی بلنسه آلماسقه اختیاری بار هم کور میچه آورغه کیلشکن صورتک کور کاچ آلماسقه اختیاری بار کر چه
 نرسه ده عیب بولسه ده (۴) و یعزى المبیع بالاشارة لابذکر القدر والصفة الاق السلم والثلث باحدھما
 (کور آلد نداعی نرسه نی صانقاندہ اشاره قبلوب بلدر تو بیتا (مثلا بو نرسه دیت) اما مقدارین هم
 صفتن بیان قبلو لازم توکل (مثلا اون بوط مصر بغدای دیت بیان قبلو لازم توکل) مکر بیع سلم ده نرسه ننک
 مقدارین هم صفتن ایقوب بلدر تو تیش (بیع سلم شول آچانی صانو کوننک نرسه ایناسته بیر و نرسه نی
 بو کونندن صونک آوچی غه بیرو بیانی ۱۰ اچی فصلده کور) اما اچاننک ننداین ایکانلکنی بو تورلی
 بلدر توننک بر سیله بلدر تلور یعنی اشاره قبلوب کور ستب بلدر تلور آلا بولسه مقدارین هم صفتن
 بیان قبلوب بلدر تلور (مثلا ایکی مصر الطونی دیمک کبی (۵) ولا یضر الجزای الا فی الجنس بالجنس
 (نرسه نی اولچمیچه هم صانامیچه جزا فای یعنی کوز بلی صانو آو قبلو ضرر بیز می یعنی صانو بور بوق بولانی
 درست مکر جنسد اشنه بولغانده ضرر بیزه (مثلا برکشل بغدایینی برکشل ار باغه اولچمیچه صانوده ضرر
 بوق درست اما برکشل بغدایینی برکشل بغدای بر ابرینه اولچمیچه کوزه بلی صانو درست توکل ریا
 احتمالی بولغانلقی اوچون (۶) ومطلق الثمن علی الاروج فان استوی رواج التقدود فسد ان اختلف
 مالیتها (مطلق ثمن یعنی مقدار ی بیان قبلوب صفتی بیان قبلنھاغان اچه (مثلا اون بوط بغدای غه ایکی

ایکی آلتون آهاتی بولوب ساتوقیلو) فایدالی راغنه هم ساتو آو آراسنده کوبیرک یوری تورغاننه عموول بولور یعنی نرسه نی آوچی ساتوچی غه معامله ده کوبیرک یوری تورغان آچانی بیرور (اما آچالار ننگ معامله ده یوز مکنزی هر قایوسی ننگ بردای بولسه ماده ارینه قار الور ماده لری تورلیچه بولسه مثلا بعض درهم لر ننگ کهمشی یخشی بولسه بعضی ننگ قاتشلی بولسه ساتو بوزق بولور (ماده لری هر قایوسی ننگ بردای بولسه ساتو درست بولور (۷) وان بیع ذوا فراد کل واحد بکننا فان لم تتفاوت صح فی واحد والا فلا صلا (کوب کینسا کلی نرسه لر نی هر برسی فلان بهادیب ساتقان صورتی کسا کلر یومره شکلی بارسین بر تیکز بولسه لار بر کینسا کنده ساتو درست بولور باشقه لار نده درست بولماس (مثلاً لار کلر نینکادا کی یومر قاننگ هر برام برامی ایکی تین دیسه یا که برکشل بغدادی ننگ هر قایچی بش ننگه دیسه بر یومر فاده بر قایچی بغدادیده ساتو درست بولور) اما قوی شکلی برسی برسیده تیکز بولغان صورتی هیچ قایوسندک درست توکل (هر کینسا کلری بر تیکز بولغان صورتی شول مجلسده حساب لاری بلنسه صانوبار چه سنده درست بولوب اورلور مثلاً برکشل بغدادینی قایچی لار قار اغاچ چه قایچی ایکنلکی بلنسه صانوبار قایوسندک درست بولوب اورلور امام اعظم فاشنده آوچی کورب ساتو لاشب رضا بولسه قوی لار صورتنده هم درست (۸) فان باع صبره علی انه مائة صاع بمائة فان نقص اخذ مشتری بالحصه اوفسخ وان زاد فللبایع (برکشلی برکشل بغدادینی اولچه چه یوز بوط بولور دیب یوز ننگه کاصاتسه صنگره آوچی اولجاب قار اغاچ کیم چقسه (مثلاً سکسان بوط غنه چقسه سکسان ننگه برابرینه آلور) هم هیچ ده آلماسقه اختباری باز (اما یوز دن آرطسه یوز بوطنی یوز ننگه برابرینه آلور آرطقانی ساتو چیغه قالور (۹) وفي المنروع اخذ الاقل بكل الثمن او ترک والا کثر له وان قال کل ذراع بدرهم فبالحصه فیهما (برکشلی منروع نی یعنی آرشن لاب ساتو لاورغان نرسه نی (مثلاً لر نی یا که کیم لکنی) اون آرشن بولور دیب اون ننگه کاصانوب آغاندان صونک اولجب قار اغاچ کیم چقسه ده آچاسنی کیم تماس بلکه اون ننگه ک آلور یا که هیچ ده آلماس اما آر تق چقسه آر تقانی ساتوچی غه بولور هر آر شنی فلان بهادیب مثلا بر درهم دیب ساتقان صورتنده اون آر شندان کیم چقسه کیم آچایر ابرینه آلور آر تق چقسه آر تق آچه بر ابرینه الور (۱۰) وصح بیع البرو الباقلاء ونحوه فی قشره الاول (بغدادینی باشاغنده کویچه صانو (هم باقلائنی یعنی کشینگی بملر نی کیشانگوسنده کویچه صانو (ودخی آر پادوکی طاری شکلی ایکن لر نی قایق لاری صونلماغان کویچه صانو (اورلری ننگ جنسداش لری بر ابرینه بولمغانده) درست (جنسداشی بر ابرینه مثلاً دوکی دوکی بر ابرینه درست توکل شبهه ربای یولغاناتی اوچون

(۱۱) و بیع ثوره لم یبند صلاحها (او قد بدا و یجب قطعها) و شرط ترکها علی الشجر یفسد البیع کاستثناء قدر معلوم (فایدالانور لوق مرتبه کا یتمکن پشپ یتمکن بهشنی هم پشپ یتمکن بهشنی آغاچنده کویچه صانو آو درست هر ایکی صورتده هیچ توقنسن آغاچدان بهشنی کیمسب آلو واجب بولور پشمنک بهشنی آغاچنده تو توشر طبله صانو آلوقیلو صانوبی بوزق قیلور (ساتوچی بهشنی بر معلوم مقدار نی (مثلا

بر یا ایکی پوٹنی) اورینہ ایروب قالدرونی شرط قیلوشکلی یعنی یمشنی اغاچنده کوینچه ساتقاچ
بر معلوم مقدارنی خو جاغه قالدرونی شرط قیلو ساتونی بوزق قیلور اما بر معلوم اغاچ ننگ یمشنی قالدرونی
شرط قیلودرست (پشبیتمکان یمشنی اغاچنده کوینچه ساتوب الغان صورنده ساتو عقدنی تھام قلغاند
اغاچنده نوتونی شرط قیلویچہ غنہ صونکندان رخصتہ صوراب پشکاچہ توتودرست

❁ (۶۸) ❁ فصل خیار الشرط

(۱) صح خیار الشرط لكل منهما ولهما ثلثة ايام او اقل لاكثر الا انه يجوز ان اجاز ساتو آلوده كيلشكان
وقته سوزنی كیسب بترپ صونکنندان نرسه نی سویهكان صورتك یا كه باشقه سبیدن ساتو قیلوچی لارننگ
برسی ننگ ساتونی بوز ارغه تلسه ده بوز آلمغان کبی ساتونی قلغان وقتك اوچ کونکچه یا کبمه قایتار ورغه
یا آلورغه ساتوچی ننگ غنہ یا آلوچی ننگ غنہ یا هر ایکسی ننگده اختیارلی بولماق لارونی شرط قیلودرست
(امام اعظم فاشنده اوچ کونندن آر تقنی شرط قیلودرست توکل) لکن اوچ کونندن آر تقنی شرط قیلوه ده
اوچ کون تولغاچہ ساتوغه رضا بولسه ساتودرست کا ایلنور (اما ساتوغه رضالغنی یارضا توکل لکنی ایتچیچہ
اوچ کون طولوب او توب کیتمسه ساتو بوزق بولور - ودخی اوچ کونکچه قایتار ورغه اختیارنی شرط قلغان
صورنده اوچ کون ایچنده قایتار ماسه یارضا توکل لکنی بلدر تهمسه ساتو ثابت بولوب یعنی بر کلب قالور
صونکنندان قایتار آلماس (۲) وکذا ان شرط انه ان لم یبق الثمن الی ثلثة ايام او اکثر اوشانداق
آچانی اوچ کون ایچنده بیر مکان تقدیرده ساتونی قایتار ورغه اختیارنی شرط قیلوب ساتو قیلودرست اوچ کون
تولغاچہ آچانی تولسه ساتو ثابت بولور هم اوچ کونندن آر تقده مثلاً بش کونده آچانی تولی آلمغان تقدیرده
قایتار ورغه اختیارنی شرط قیلوب ساتو قیلغانده ده اوچ کون تولغاچہ تولسه ساتودرست کا ایلنور اوچ کون
تولغاچہ نرسه ننگ آچاسنی تولسه ساتو بوزولور (بونداین اختیار نغدیب آطلا - یعنی نرسه
عقنی حاضر آچہ ایتوب تولیک دیه کدر (۳) ولا یخرج مبیع عن ملک بابعه مع خیاره فهلکه فی ید المشتري بالقیمه
ساتوچی طرفنده خیار شرط بولغان صورنده صانلمش نرسه ساتوچی ننگ ملکندن چقیاس اوشبو صورنده
آلوچی طرفنده خیار شرط بولسه آچہ ملکندن چقار ساتوچی ننگ ملکنه کرماس (بو وقتده نرسه آلوچی
قولنده هلاک بولا قالسه قیمتی برابرینه بولور) یعنی ساتو وقتنده کیلشكان قیمتی برابرینه بولماس بلکه
واقع داکمی قیمتی برابرینه بولور (قیمتی بیر لکان آچہ سندن آر تق بولسه طولطرر کیم بولسه قایتاروب
آلور) هر ایکسی ننگ خیار شرطیله ساتو قلغان صورنده ساتونی بوز ارغه برسی کنه تلسه ده بولور
برسی ننگ کنه ساتوغه رضا بولوب اور طرفندان خیار شرطنی بتروی ایله ایکچسی ننگ خیار شرطی بتماس
(وهر ایکسنده خیار شرط بولغان مدتده مال لاری ملک لارندن چقیاس (۴) کالمقبوض علی سوم الشراء
اوشانداق یعنی خیار شرط مدتده نرسه آلوچی ننگ قولنده هلاک بولا قالسه قیمتی برابرینه بولماق کبی
ساتوب آلونیتی برلن قارارغه آلمغان نرسه کبی دور (مثلاً برمن بر نرسه نی ساتوب آلونیتی برله
قارارغه آلسه شول وقتده نرسه ایاسی ایتسه رضا بولسانک فلان بهائغہ آلورسن دیسه بعد نرسه قارارغه
آلوچی ننگ قولنده هلاک بولسه بوفصل ننگ ۳ چی مسئله سنده ایتلهش کبی بونرسه ننگ بازار بهاسنی

تولو واجب بولور نرسه ایاسی ایتکان بهانی تولو واجب بولماس (امانرسه خو جاسی نرسه نی بیرکان وقتده بهاسنی ایتمیچه گنه رضا بولسانک آلور سن دیب بیرکان اولسه هیچ نرسه تولمس (۵) ویخزج مع خیبار المشتري فیله که فی یده بالثمن کتعبه لکن لایه لکه المشتري آلوچی طرفنده غنه خیبار شرط بولغانده نرسه ساتوچی ننگ ملکندن چقار آلوچی ننگ ملکنه کرماس نرسه بو وقتده یعنی خیبار مد ننگ آلوچی ننگ قولنگ هلاک بولسه یا عیب لنسه ساتو وقتنده کیلشکان آچه برابری نه بولور (اما مین هیچ وقتده یعنی خیبار کرک هر ایکی جانبده بولسون کرک بر جانبده گنه بولسون آلوچی ننگ ملکندن چقماس (۶) فلا یثبت اعکام الملك فی الخیار کعتق قریبه و نحوه خیبار شرط بر لن آغان نرسه ده خیبار مدتنده محرم قرداش نی هم موندک اوخشاشنده آزاد بولماقی کبی ملک حکم لری ثابت بولماس (مثلا بر من اوزی ننگ محرم قرداشنی ساتوب آلسه یا که سنی آلسام آزاد بولور سن دیو شرط قویلماشنی ساتوب آلسه خیبار شرط مدتی اوتوب تمام اوزی ننگ ملکنه کرماس بورون آزاد بولماس لار (اما بر من اوزی ننگ محرم قرداشنی خیبار شرطدان باشقه ساتوب آلا فالسه شول ساعتیله آزاد بولادور (۷) والفسخ لایعمل الا ان یعلم صاحبه خیبار شرط بر لن ساتو قلاغ مدتنده ساتونی بوزسه بوزماقی مقبول بولور شونده هر چقان خیبار مدتنده موندک بوزماقنی ایبداشی بلسه (اما ساتوغه رضا بولماقنی ایبداشی ننگ بلوی لازم توکل بلاسه ده اختیاری بتار (۸) وسقط بهیضی المدة وما یدل علی الرضاء کالرکوب والوطی ء واللمس والتقبیل ساتونی بوزمیچه یارضا بولمیچه خیبار مدتی ننگ اوتوب کیتماکی ایله ودغی آلوچیدان ساتوغه رضا بولو وینه دلالة قیلاتورغان اش لر ننگ صادر بولماقی ایله مثلا خیبار شرط بر لن آغان آطقه آطلانوب یاچیگب یورسه - کنیزا کنی وطی قبلسه یاتوتسه یا اوبسه ساتونی قایتارغه اختیاری بتار ساتو مثبت اولور (آلایده آط آغان صورتده صنار

اوچون گنه یورتیب قار او یلان ساتو مثبت بولماس (۹) وشرایء احد الثوبین او ثلاثة صح لافی الاکثر برکیبینی معلوم بیاغه ساتوب آلوصورتنگ ایکی یا اوچ کیم آراسندن برسنی آلو اوچون اوچ کیم آلوب طور و درست آرتق درست توکل (مثلا بر چاپان نی اون تنکه کا کیلشب آلور لکن ایکنی یا اوچ چاپان آراسندان برسنی تعیین قیلونی شرط قیلور معلوم مدة ایچنده برسنی تعیین قیلوب آلور اما اوچدن آرتقه (مثلا حورت چاپان آراسندان برسنی تعیین شرطیله درست توکل (قیاس جلی کا نظر ایچ قایوسنگ درست بولماسقه کرک ایردی لکن اوچده هم کیمده غبن فاهش نی دفع ننگ ضرورتی اوچون استعسانا درست قیلندی اما حورتده درست توکل لکننگ سببی دور تیچی کا حاجه یوقلغی اوچوندور درست لکن ننگ درست توکل لکن ننگ منشای ضروره و حاجه ننگ بارلغی هم یوقلغی ایدی (بونی خیبار تعیین دیرلر

(۱۰) وشرایء عبدین بالخیار فی احدیها صح ان فصل الثمن وعین محل الخیار وفسد فی الاوجه الباقیه (وشرایء عبدین) ایکی قل ساتوب آغانده برسنی خیبار شرط ایله آلودرست اکرده هر قایوسی ننگ آیرب آیرب آچه سی ننگ مقداری ایتلسه هم خیبار شرط قایوسنده ایکانلاکی ایتلسه باشقه صورتلرده درست توکل بیزق (مثلا بر او ایکی قلنی منک تنکه کا ساتوب آلسه اما هر قایوسی بشار یوز تنکه دیب یا که

زید اسمایسی آلتی یوز بکر اسمایسی دورت یوز دیب مثلایان قلمسه (یاکه بهالاری بیان قیلنسه ده
 خبار شرط قایوسنده ایکانلکی بیان قیلنسه (یاکه خبار قایوسنک ایکانلی بیان قیلنور لکن هر قایوسی ننگ
 بهالاری آیرم ایرم بیان قلمغان بولور - بو اوچ صورتده ساتو درست توکل بوزق (دورتچی صورتده
 یعنی هر قایوسی ننگ بهاسی آیرب آیرب بیان قیلنسه هم خبار شرط قایوسنده ایکانلکی بیان قیلنسه
 ساتو درست (۱۱) وعبد مشتری بشرط کتبه ولم یوجد اغذیثمه اوترک یازوچی بولوی شرطیله ساتوب
 آلفغان فل ننگ آلفغان دان صونک یازوچی توکل لکی بلنسه آوچی اختیار لی دوریا آچاسنی قایتارب آلور
 ذلنی قایتارب بیرر - یاکه ساتوغه رضا بولوب قلمنی اوزنده قالدیرر (امابر آن آچاسنی قایتارب
 آل آلماس (باشقه هنر لر شرطیله آلمسه بونکاچاغشدر لور (۱۲) ویورث خبار التعین والعیب لا الشرط
 والرؤية) خبار تعین ایله خبار عیب وارث لره میراث بولوب قالور (یعنی بر من بر نرسه نی خبار تعین
 ایله آلمسه بعده وفات بولسه همان اختیاری بتماس وارث لارینه قالور یعنی وارث لری ایکی یا اوچ نرسه
 آراسندان تلکاننی صایلاب آلور (اوشانداق بر من بر نرسه نی آلفاچ وفات بولسه وفاتی بعد ننگ ساتوب
 آلفغان نرسه ده ساتوچیده وقتداغی عیبی بلنسه میت ننگ وارث لری اختیار لی دور تلسه لر ساتونی
 قایتارور لار تلسه لر قایتار ماس لار اما خبار شرطیله خبار رؤیه میراث غه قالماس

(۶۹) فصل خبار الرؤیه

(۱) صح شرا مالم بیره ولمشتریه کور مکان نرسه نی ساتوب آلدورست شول نرسه نی کور کان وقتده الوچی
 ننگ اختیاری بار تلسه رضا بولوب آلور تلسه آلماس ساتونی بوزار (گرچه نرسه ننگ هیچده عیبی بولمسه ده)
 (اگرده کور کچده ساتونی بوزدان اول اختیارین کیماره تورغان بر بر اشنی اشلسه اختیاری کیماره
 تورغان نرسه لر بو فصل ننگ ۲ چی مسئله سنده) گرچه کور مسدن اول ساتوغه رضا بولغان بولسه ده نرسه نی
 کور کچ قایتارور غه قایتار ماسقه اختیاری بار (اماصاتوچی اوزی ننگ کور مکان مالنی ساتسه خبار رؤیتی
 قالماس کور کچ ساتماسقه تلسه ده اختیاری یوق (۲) ویبطله تعبیه وتصرف یوجب حق الغیره کالبیع بلاخبار
 ذبل الرؤیه وبعدها ومالا یوجبه کالبیع بخبار ومساومه وهبة بلا تسلیم تبطل بعدها فقط خبار رؤیتی باطل
 قیلور اوشبولار اولان نرسه آلوچی ننگ قولنده عیبلیها کی (ایکتچی آلوچی دان باشقه کشی کاحقنی واجب
 قیلانورغان تصرفی مثلا آلوچی ننگ نرسه نی کور مسدن اول هم کور کاندان صونک ایکتچی کشی کاوز طرفندان
 خبار شرط دان باشقه ساتماقی (صونکغی آلوچی طرفنده خبار شرط بولسون کرک بولمسون (اوچوچی باشقه
 کشی کاحقنی واجب قیلماغان تصرف لار مثلا خبار شرطیله ساتماقی کبی (ساتوب آلور غه تلاوچی کافزار اوچون
 بیرمک کبی (هم به قیلو کبی طابشر ماسدان اول (حاصل آلوچی ننگ بو فعل لری یعنی خبار شرط سن
 ساتماقی آلور غه تلاوچی کافزار غه بیرما کی هم طابشر میچه هبه قیلماقنی نرسه نی کور ودن صونک بولسه غنه
 اختیاری بقرر (امان نرسه نی کور ودن اول بولسه اختیاری بتماس بلکه تلسه ساتونی قایتارر (۳) کوجه

الامة ووجه الدابة وكفلها وموضع علم المعلم وظاهر غيره ونظر وكيله بالشراء او بالقبض لانظر رسوله وجس

الاعهى وشمه وذوقه ووصف العقار عنده صانوب آغان نرسه نى قاراغانده صانوب آلودان مقصود بولغان
 یرنى کورو معتبر مثلا کنیز اک ننگ یوزین (حیوان ننگ یوزین هم آطلاناچاق یر بن علامتلى نرسه ننگ
 علامتن (هم علامتس نرسه ننگ طشنى کورو معتبر (ابو آغان صورتک طور اچق اورنون کورو معتبر (مذکور
 یرلرین کورمیچه ایکچی یرلرین کنه کررب آلسه کورمیچه آغان نرسه حکمنده بولور آلوچی ننگ خیار
 رؤیتی بولور (ودغى نرسه ننگ ایتلکان یرلرین اوزى کورمه (نرسه صانوب آلورغه بیور ولغان وکیللى
 ننگ کورمى (هم صانوب آغان نرسه نى صانوبچیدان تیکشرب قاراب آلورلن امر قلنغان وکیل ننگ
 کورمكى معتبر (یعنی اوزى کورمه ده وکیللى کورمه صانوب تمام بولور خیار رؤیتی قالماس)
 اما ایچی ننگ کورمكى معتبر توکل (ودغى صوتر کشى ننگ (توتوب ایسناب تهن طابوب قاراماق هم ابوبر
 صوشکلى کوچى تورغان مالنى آغانده ایکچی کشى آننگ آلدنده ایتوب صفة لاب کورسته ماكى معتبر توکل
 (یعنی صوتر کشى کوچى تورغان نرسه صانوب آغانده کورلى کشى نى وکیل قیلوب آلدن ماق تیوش بولادور
 حکایه بر صوتر کهنه یر صانوب آلمات بولدى یعن بوبر ننگ بر باشندان ایکچی باشنه چه قابالاب توتوب
 چقدى سنکره ایتدی بو طایر یر ایهش منکا کرا کماس بوبر اوز اوزنى کیدره آماغان بنى نچک کیدره بلسن
 دیو یانند اغى کشى لر یوق طایر توکل دیسه لرده سوزلرنى طنکلاماغان (۴) ومن رأى شیئا ثم شری فله
 الخیار ان تغیر والقول للبايع فی عدم تغیره ولله شترى فی عدم وعیته بر کشى بر نرسه نى کورمه بعد بر آز
 مد تدن سنکره بونرسه نى صانوب وقتنده کورمیچه صانوب آلسه امانرسه اولده کورکان وقتد اغندان اوز کارکان
 بولسه آلوچی ننگ خیار رؤیتی بار تلسه آلور تلمسه آلماس (اوز کار مکان بولسه خیار رؤیتی یوق یعنی
 آلماسقه اختیاری یوق) اما اختلاف قیلشسه لار یعنی صانوب ایتسه اولکیچه هیچ ده اوز کار مکان دیسه آلوچی
 اوز کارکان دیسه صانوبی آنط ایتدرلور آلوچی غه اوز کارکان اثبات قیلو واجب بولور یعنی اثبات قیلسه
 آلوچی ننگ سوزى توتولور اثبات قیلا آلماسه صانوبی ننگ آنطى توتولور (اما صانوب آلودان اول کوروده
 کورماوده اختلاف قیلشسه لار یعنی آلوچی بو نرسه نى کورکانم یوق دیسه صانوبی کوردنگ دیسه
 آنطى ایله آلوچی ننگ سوزى توتولور *

﴿ ۷۵ ﴾ (فصل خیار العیب)

(۱) ولله شتر وجه له شتر به عیب ناقص ثمنه عند التجار رده او اخنه بئنه بر من بر نرسه صانوب آ لغاخ نرسه ده سودا
 گر لر قاشندن بهاسی کیمر لک آلماس دان بوزون بولغان عیب نى طابسه اختیاری بار نرسه نى تلسه صانوب چسینه قایتارور
 تلسه اولده کیلشکان بهاسی بر ابرینه آلور (اما آچه سنى کیلشکاندان کیمتد ره آلماس (۲) والاباق
 والبول فی الفراش وسرقه صغیر یعقل عیب ومن بالغ عیب آخر یخشنى یهان نى آنکارلق صبی قل ننگ
 خو جاسندان باش طاز طوب قاچماق (یوقلاغاندن توشاککا بول ایتماکى (هم اوغوزلاماق عیب دور
 صانوب آغان ننگ صونکنده عقللى صبی ننگ بو عیب لری بولسه آلوچی ننگ اختیاری بار تلسه صانوب
 قایتارر آچه سنى کیری آلور تلمسه آلماس آنکلاماسلق صبی ده بو فعل لر عیب دن حساب قیلنماس آنکلاماسلق
 صبی نى بش باشندان کیم بولور دیب تقدیر قلغانلار (اما بالغ قلدان بواش لر کورنسه اولکى عیب دن

حساب قیلنماس بلکه صونکندن بولغان عیب دین حساب قیلنوب ساتوب آلوچی ننگ خیار عیبی بولماس
 یعنی قایتارغه نلبسه قایتار آلماس گرچه بوعیب لر اولکی خوجاده قل ننگ صبی وقتنده ظابلغان بولسه لارده
 (۳) وجنون الصغیر عیب ابتدا صبی قل ننگ دیوانه لغی هر وقتک عیب دور یعنی قل صبی وقتنک دیوانه لانسه
 بعد آیتناچ صانلسه آلوچیده بالف لقع ایرشکاج بولسه ده پانگادان دیوانه لانسه آلوچی ننگ خیار عیبی
 بارتلسه قلنی ایاسنه قایتارر آچه سنی آلور تلمسه قایتار ماس (۴) والبخر والذفر والزنا والتولد منه
 عیب فیها لایفه آغن ننگ مکر وه ایسلی بولوی (قاتی صولوشلی بولوزنا) همز نادان توغدر وکنیر اکنده
 عیب ایر قلده عیب توکل کافر لک هر ایکسند عیب (۵) وار تفاع حیض بنت سبع عشره عیب کنیر لک ننگ
 استخاضه کورماکی هم اون یسی یاشنه بتکاندن صونک حیض کورماؤی عیب دور یعنی اون یاشندن ایللی
 باش آراسند اغی وقت ننگ تو توش ایکی یلنده حیض کورمیچه تورماق عیب بولادور (۶) وان ظهر عیب
 قدیم بعد مامان او اعتمه چاننا اودبره او استولده رجع بالنقصان لایعده ما اعتمی علی مال او قتل او اکل بعضه او کله
 اولبس فخر ق نرسه ننگ ساتوچید او قتمد اغی عیبی آلوچی ننگ ملکندن چقغاندن صونک بلنسه (مثلا ساتوب
 آغان قل ننگ اولکی عیبی قل اولکاندن صونک بلنسه) یا که چاننا یعنی برابرینه نرسه آلمیچه آزاد
 قلنغان ننگ صونکنده بلنسه (یا که مد بر قلنغان ننگ صونکنده بلنسه) یا که ساتوب آلتغانی کنیر لک
 بولوب شول کنیر لک بالآتوغدرغان ننگ صونکنده بلنسه - آلوچی ساتوچیدان عیبی برابرینه تیشلی
 بولغان آچاسن قایتاروب آلور (امامال برابرینه آزاد قلغان ننگ صونکنده بلنسه) یا که ساتوب
 آلوچی قلنی اوزی اولتورگان ننگ صونکنده بلنسه (یا که آلونوش نرسه طعام بولوب بعضسنی یا کلسنی
 آشاغان ننگ صونکنده بلنسه) یا که ساتوب آلونغان نرسه کیم بولوب ساتوب آلوچی کی کاج بر طلغان ننگ
 صونکنده بلنسه آلوچی ساتوچیدان اولداکی عیبی ننگ کیه چلمکی برابرینه آچاسنی قایتاروب آلا آلماس
 (۷) وبعد ما حدث عیب رجع به الا ان یاخذ البایع کنلک مالم یختلط به لک المشتري فلا يرجع ان باع
 قبله لایعده ساتوب آغان ننگ صونکنده نرسه ده بر بر عیب بولغان ننگ صونکنده نرسه ننگ ساتوچی ده
 وقتد اغی ایسکی عیبی بلنسه - ایسکی عیبی برابرینه طور رلق بهاسن ساتوچیدان قایتاروب آلور -
 (اما بوضورتبه ساتوچی آلوچیده حاصل بولغان عیبی ایله آغان آچاسنی بتونلای بیر نرسه سن
 قایتاروب آلورغه رضا بولسه نرسه سن قایتاروب آلور آلوچی نرسه نی قایتاروب بیر مسکاحالندن کیلماس
 اکرده مذکور نرسه آلوچی ننگ ملکنداکی نرسه کایروب آلا آلماسلق قاتشماغان بولسه اما قاتشغان
 بولسه عیب برابرینه طور رلق بهاسن آلوچی ساتوچیدان البتة قایتاروب آلور (آلوچی اوزی ننگ
 ملکنداکی نرسه کاتشدر ماس بورن ساتسه عیب برابرینه طور رلق بهاسنی قایتاروب آلا آلماس
 ملکنه قاتشدر غاندا صونک ساتسه قایتاروب آلور) آلوچی ننگ ملکی قاتشماق بویله اولور مثلا ساتوب
 آلونوش نرسه کیم لک بولوب آلوچی آتی بر بویاؤ ایله بویاسه آلوچی ننگ ملکی قاتشش اولور
 (۸) وبعد کسر الجوز ونحوه رجع بالنقصان فی المنتفع به وبالکل فی غیره چیکلاوک هم انکلاو غشاشلی توشلی

نرسه لرني صاتوب آغان صورنده توشى ننگ ناچار لغى بعضىنى واطوب قاراغاچ بلسه قارالور . اكرده قالغان لارى ننگ بار چه سى فايدالانورلىق بولسه كچه چيلك كلگان بهاسن صاتوچيدان قايتاروب آلور اما قالغان لارى ننگ بار چاسى يابعضى فايدا كلتورلك بولمسه نرسه ننگ بار چاسن بيرب آچاسن بتونلاى قايتاروب آلور (۹) و اذا ادعى الاباقى اثبت انه ابق عنده بالبينة اونكول البايع عن الحلقى على العلم ثم برهن انه ابقى عند البايع او حلقه على البتات انه باعه وسلمه وما ابق قط او ماله حق الرد على بهذه الدعوى آلوچى آغان قلى ننگ قاچماقنى دعوى قبلسه يعنى من صاتوب آغاچ قاچدى ديسه بينه برلن مثلا شاهد لار ايله ياغيرى دليل برله اوزندن قاچقانلغنى اثبات قيلور (ياكه صاتوچى ننگ بالله من قلى ننگ آلوچيده وقتده قاچماغان لغنى بله من ديب آنط دان باش نارتماق ايله اثبات قيلور) حاصل آلوچى قاچدى ديب دعوى قلاغچ اثبات قىلا آلماسه صاتوچى يوقار يده ايتلا كچه آنط ايتار كا كوچلنلور قاچماغانلغنى بله من ديب آنط ايتسه آلوچى ننگ دعواسى باطل بولور آنط دان باش طارطسه توبنده مذكور حكم كلور) بوايكى دليل ننگ برسيله اثبات قالغان ننگ بعدنده آلوچى بنه بوقل صاتوچيده وقتده قاچدى ديب دليل برله اثبات قيلور اثبات قىلا آلماسه صاتوچىنى بتات اوزه يعنى كيسب ايتدرب آنط ايتدر لور - بوييله ❖ من بوقلنى بوكشى كا صاندوم هم بالله عيب اردن سلامت كويناچه طابشردوم منم قولمه وقتده هيچك قاچماقنى ديب ❖ ياكه ❖ بالله آلوچى ننگ بودعواسى بوييناچه بوقلنى كيرى قايتاروب آلهاق حقى منم اوستمه واجب توكل ديب ❖ آنط ايتدر لور صاتوچى بوييله آنط ايتسه قلى قايتارولماس اما آنطدان باش طارطسه قايتارولور (۱۰) ولائهن على المشتري اذا ادعى العيب عتى يتبين عدمه آلوچى نرسه ده عيب بارلغن دعوى قبلسه اوزى نرسه ننگ حقنى صاتوچيغه بيرمگان بولسه عيب ننگ يوقلغى ظاهر بولغانغاچه آلوچى آقهنى توار كا جبر قيلنماس (۱۱) ومد اواة المعيب ور كويه فى حاجته رضا لالرده اوسقيه اوشرى علفه اولابنله منه آغان نرسه ده عيب بولسه شول عيب مثلانرسه ننگ خسته لغى بولسه شول خسته ننگ اور ووينه داروقيلو (ياكه آنگان نرسه ميوان بولوب آنارغه اوزى ننگ حاجتى اوچون منب يور و عيبى بولاطورب نرسه نى آلوغه رضالقي بولادور آلوچى ننگ خبار عيبى قالماس) اما صاتوچى غه قايتارغانده يولده منو (ياكه صوغارررغه) ياشول حيوان اوچون آرزق آلورغه بارغانده منو (ياكه باشقه اولوغ ضروره اوچون منو آلورغه رضالقي بولميدر اوشبو آقطنقى دورت صور نلرده خبار عيبى بتماس تلسه قايتارور (۱۲) ولو شرى عبيدين صفقة ووجد باعدهما عيبارده خاصة ان قبضهما والاخذهما اوردهما فى العدى والكيلى والوزنى وان قبض (برمن بر يولى بر كيشو ايله ايكى قل صاتوب آله) بولارينه قولنه آغان ننگ صونكنده برسى ننگ عيبلى ايكانلكى بلسه شول برسنى كنه قايتارور اما قولنه آلودان اول بلسه تلسه عيبى ايله ايكسنى ده قبول قىلوب آلور تلسه هيچ قايسنى آلماس (يعنى عيب قولنه آلماسدان بورن بلسنگان

صورتده عیلسن قایتاروب عیبسزین گنه آلا آلماس) (اما یومر قه شکلی بر تیکز صانالوب یورتله نورغان نرسه ده (هم ایگن شیکلی صاوت برلن یامیزان برلن اولچنوب یورتله تورغان نرسه لر ننگ بعضنده کرچه قولنه آلمان ننگ صونکنده بولسه ده ایسکی عیبی بلنسه تلسه عیبی ایله کلسنی قبول قیلوب آلور تلسه کلسنی قایتارور (ودغی کرچه اولچنه تورغان نرسه بولسه ده پارلی نرسه ننگ صنکارند مثلا کوش ننگ یاچتک ننگ یایبه لای ننگ صنکارند عیب طابلسه هر ایکسن قایتار یاهر ایکسن قبول قیلوب آلور (۱۳) ولواستحق البعض لم یرد الباقی بخلاف الثوب آلمان نرسه ننگ بعضی عیب سبیلی ایاسنه قایتارور غه تیوشلی بولسه شول بعضی گنه قایتارغان صورتده قالغاننه ضرر کلما سلیک بولسه عیبلی سنی گنه قایتارور باشقه سنی قایتار ماس کیم لک ننگ خلافتچه یعنی کیم لک شکلی عیبلی بولغان بعضی گنه قایتارغان صورتده قالغاننه ضرر کلور لک بولسه کلسنی قایتار (۱۴) و صح ان بری من کل عیب وان لم یعدھا صاوتو قلغانده نرسه ننگ بارچه عیبندن بیزب صاوتو قیلماقی درست کرچه نیند این عیب لر ایکانلکن صاناماساده اول صورتون الوچی نرسه نی صاوتو قتنه چه بولغان عیبی سبیلی صاوتو چیغه قایتارور غه خیار عیبی قالماس هم قایتارا آلماس (اماصاوتو قلغاندن صونک قولنه الغاچه بولغان عیبی سبیلی قایتارور غه تلسه قایتارور

﴿ (۷۱) فصل البیع الباطل والفاسد ﴾

(۱) بطل بیع ما لیس بمال کدم والحز واتباعه وبیع مال غیر متقوم کالهر والحزیر بالثمن بوغان قانی کبی اولکسه کبی آزاد کشی کبی و آزاد کشی ننگ تابع لاری کبی (مثلا بعضی آزادقل کبی مکاتب کبی مدبر کبی وام ولد کبی) شریعة قاشنده مال توکل نرسه لر نی صاوتو ودغی خهر هم دونکغز کبی شریعتده فایده الانوی درست بوله اغان مال لاری آچه برابرینه صاوتو باطل (۲) و بیع قن ضم الی هر و ذکیة ضمت الی مبتة وان سهی ثمن کل آزاد کشی کا قولشوب قلنی صاوتو هم اولکسه کافوشوب شریعتچه چالغان حیوان ننگ ایتنی صاوتو باطل کرچه هر قابوسی ننگ آچه سی ننگ مقداری ایتمسه ده (۳) و صح فی قن ضم الی مدبر او قن غیره بحصته کمالک ضم الی وقف مدبر کا قوشلوب صاتلغان قلده (یاط کشی ننگ قلنه قوشلوب صاتلغان قلده (هم وقف مالغه قوشلوب صاتلغان مالده اوز اولوش لرنده صاوتو درست (اما مدبر ده یاط کشی ننگ قلنده وقف درست توکل) (۴) وفسد بیع العروض بالخز وعکسه عروض نی یعنی آچادان باشقه مال لاری خهر برابرینه صاوتو هم عکسی یعنی خهر نی عروض برابرینه صاوتو درست توکل فاسد (بو اورنده خهر دن مراد شریعة ده فایده الانوی درست بوله اغان مال خهر دونکغز وغیر یلر کبی) (۵) ولا یجوز بیع المنبمات قبل ان یملک) مباح نرسه لر نی ملکنودن اول صاوتو فاسد (مثلا اورمانداغی او طون نی صحرا داغی اولن نی هواداغی قوشنی دریا داغی بالقنی هم دریا داغی بلغه داغی هم قیوداغی صونی صاوتو درست توکل فاسد ملکنان ننگ صونکنده درست) (۶) وما لا قدره علی تسلیبه الایحیلة اوبضرر حیله دن باشقه آلوچیغه طابشر غه کوچی یتمکان نرسه نی صاوتو (مثلا قاچقان قلنی صاوتو) هم صاوتوچی اورینه ضرر کترودن باشقه

آلوچی غه طابشررغه کوچی بتمکان نرسه نی صاتو (مئلا بر بیتون کیمیم لکدن بر آرشننی صاتو) فاسد و بوز قدر (اما صاتونی قایتارشودان اول قاقچقان قلنی طاؤب طایشرسه صاتو درستمکاؤر لور)

(۷) وما فيه غرر کحمل و لبن فی ضرع حیوان قوز صاغنداغی بظاؤ یابرن اوغشاشلی هم ایچما کداکی سوت اوغشاشلی غرری بار نرسه نی یعنی بوله یچه آلدان و احتمالی بولغان نرسه نی صاتو بوز ق و فاسد دور

(اما صاتونی بوز و دن اول طابشرسه صاتو هم درست کایلنور) (۸) وما یفرضی جهالة الی الممانعة بلمس لکی نزاع غه و طارطشو غه سبب بولغان بلمس لکر ایلان صاتو فاسد و بوز قدر (مئلا نرسه ننگ یا آچاسی ننگ

مقدارنی بیان قیلیم یچه) - (ازجهله یر صاتقانده آرقلسی بویی نیچه آرشن ایکنلکننی بیان قیلیم یچه صاتو قیلو بوز ق صاتو بولادور) (۹) والمز ابنة وهی بیع تهر مجنود بمثله علی النخل حرصا بیع مرن ابنة یعنی اوز لنگان

کیبکان خرمانی آغاچندان اوز لنگان خرما برابرینه تخمین برله یعنی کوز بهلی اولیم یچه صاتو درست توکل فاسد (۱۰) والملاسة والقاء الحجر والمناينة (بیع ملاسه یعنی توتوشو صاتوی یعنی نرسی نی صاتوچی

اول توتا قالسه قیمتراک صاتارغه آلوچی اول تونافالسه اوچسوزراق صاتارغه سوز قویشوب بعد قایوسی توتقانننگ بعدنده بولسه ده صاتو قیلو فاسد (هم القاء حجر یعنی طاش صالو صاتوی مثلا آلوچی آلاسی

کیلکان نرسه اوستنه طاش یاغیری نرسه نی اول صالافالسه بر معلوم چون راک بهاغه آلهاق بولور صاتوچی صالافالسه قیمتراک صاتارغه سوز قویارلار بویله صاتو فاسد (اوشانداق بیع منابنه یعنی چقارو صاتوی

مئلا نرسه نی صاتوچی آلوچی اوستنه چقاره قالسه قیمتراک بهاغه صاتونی التزام قیلوب صاتو قیلو فاسد) (بواچ تورلی صاتوننگ فاسد بولماقی ننگ سببی اوطوش اویونی قبیلکندن بولغانلقی اوچون دور) (۱۱) ولا اله اعی ولا اجارنها

والنخل الامع الکورات حیوان لار اوطلی تورغان اولنلی یرلرنی صاتو هم اجاره کا وبالغه بیر و درست توکل فاسد بال قورطنی مارطاسندان باشقه صاتو درست توکل فاسد (۱۲) واجزاء الادی والخنزیر وجلد

المیته قبل دبغه آدمی ننگ کرک کنه نیندی بولسه ده کیساکن توکن وسوتن صاتو هم دونگن ننگ کیساکن توکن و هر اعضالارین صاتو اولکسه ننگ تیرسن ایلاودن اول صاتو درست توکل فاسد ایلکچ درست

(۱۳) ودودالقرن و بیضه خلافها یفاک قورتنی اورلغنی هم یومر قاسنی صاتو درست توکل فاسد بومسئله امامین کاخلاف (یعنی امامین قاش لارند، یفاک قورتنی اورلغنی یومر قاسنی صاتو درست)

(۱۴) والعلوبعد سقوطه ایوتوبه سنی توشرکاندن صونک ایوتوبه سی دیب صاتو درست توکل فاسد (۱۵) وشخص علی انهامة وهوعبد کنیزاک دیب قلنی هم قل دیب کنیزا کنی صاتو درست توکل فاسد

(۱۶) وشراء ما باع باقل مما باع قبل نقد ثمنه الاول اوزنی صاتقان نرسه نی آچاسنی آلماسدان اول اوزنی صاتقان بهاسندان کیم کا صاتوب آلودرست توکل فاسد گرچه رضا بولسه ده (اما اوزنی

صاتقان بهاغه یا آرتق غه آلهاقی درست هم آچاننگ جنسی باشقه بولسه کیم گاده درست) (۱۷) وشراء ما باع مع شيء لم یبعه بثمنه الاول فیما باع ودخی اوزنی صاتقان نرسه نی آچاسن آلماسدان

اول شول صانونی قلغان اور نده اینکچی بز نر سه نی قوشب آر طرب اوزی صانقان بهاغه صانوب آلماق
 فاسد درست توکل (۱۸) وزیت علی ان یوزن بظرفه و یطرح للظرفی کذا رطلا بخلاف شرط طرح وزن
 الظرفی آغاچ مایی یا که غیر نر سه صانوب آلفانده صانوبی بران اولچنور هم صانوب اوچون گیر باشینه
 فلاخه قداق صالور سن دیب شرط قیلوب صانو قلو فاسد (اما صانوب آغر لغی صالونی شرط قیلو درست
 (۱۹) والبیع بشرط لایقتضیه العقد و فیه نفع لاحدهما اولبیع یتستحقه صانوعقدی تقضاقیلوی تورغان
 نر سه نی شرط قیلوب صانو قلو درست توکل فاسد (اکر ده اول شرط دان (صانوبچی غه (یا آلوبچی غه
 (یا صانلغان نر سه کا فاید اکلور دای بولسه صانلغان نر سه کا بوشرط دان فایده حاصل بولغان صورت شول
 فاید اصانلغان نر سه کا مستحق و تبوشلی بولور تا صونکغی کونک صانلغان نر سه بو فایداتی قاضی غه مر افعه
 قیلوب یا که باشقه طریق بران طلب قیلور دای بولور بو طریق صانو قیلو فاسد (عقد تقاضا قلغان شرط
 برله صانودان صانوبچی غه فاید بولونک مثالی صانوبچی نر سه نی مثلاً آط صانقان صورتده آطنی بر ایدان
 صونیک طابشر و شرطیله صانلر آلوبچی غه حاصل بولغان فایدانک مثالی شول مثلاً آلوبچی صانوبچیدان بور چقه
 آنچه آلوی شرط قیلور صانلغان نر سه کا حاصل بولغان فایدانک مثالی مثلاً قطنی آلوبچی ننگ ملکندن چقارماو
 شرطیله یا مکانب یامد بر قیلو شرطیله بو اوچ تورلی صانور قایوسی فاسد و بورز قدور (۲۰) والی اجل جهل
 و صح ان اسقط قبل الحلول و عده سی بلمسن مدتکچه کونه چک کا صانوبوزق و فاسد دور (نزاع غه مفضی
 اولد قیچون ننگ بوفصل ننگ ۸ نجی مسئله سنده بیان قیلنمشیدی بو بیله صانو درست بولوب اور لور
 اکرده صانو وقتنده ایملکان و عده سی ایر شماسدن اول آلوبچی نر سه ننگ آنچه سنی تولسه (صورتی
 آلوبچی نر سه نی صانوب آلور حاجی لار حج دن قایتناچ دیب یا که اور اچقی لار اور قلا روتی بتر کاج آچاسنی
 بیور من دیب و عده قویوب چونکه حاجی لار ننگ حج دن قایو کونده قایتماقی هم اور اچقی لار ننگ اور اقلنی
 آی ننگ قایو کونده بتر ماکی معلوم توکل شوننگ اوچونده بو صانوبوزق بولادور - اما حاجی لار قایتناچه
 یا اوراق بتکچه آنچه سنی تولسه صانودرست کا اؤر لور (۲۱) وان قبض المشتري المبیع بیعا فاسد ابرضاء
 بائعه صریحا او دلالة کقبضه فی مجلس عقده وکل من عوضیه مال ملکه و لزمه مثله حقیقه او معنی اوشبو
 فصل ننگ ۴ نجی مسئله سندن باشلاب ۱۴ نجی مسئله سنه چه بیان قیلنمش ۲۹ تورلی بوزق صانوننگ
 بر سیله صانو آلوقیلنوب) آلوبچی نر سه نی صانوبچی ننگ صریحا یا دلالة رضالغی ایله آلسه (صریحا رضالغیله
 آلماق صانو مجلسنده صانوبچی ننگ بیورغی ایله آلماق ایله اولور) دلالة رضالغی ایله آلماق صانوبچی ننگ
 بیورغندان باشقه بولسه ده صانو آلو مجلسنده آلماق ایله اولور (بو صورتده نر سه آلوبچی ننگ ملکنه کور
 کر چه ملک غیبث ایله اولسه ده اکرده هر ایکسینی ننگ نر سه لری شریعه قاشنده مال بولسه (مال بولسه
 ملک کا کرماس) بو صورتده نر سه آلوبچی قولنده ملاک بولا قالسه قارالور اکرده نر سه مثلی بولسه
 یعنی معامله ده ایکن شکلی اولچانوب یورتله تورغان مال بولسه آلوبچی صانوبچی غه نر سه بر ابرینه نر سه لته
 تولر اما قیپی بولسه یعنی حیوان لار شکلی معامله ده بها قویلوب یورتله تورغان مال بولسه حکما مثلنی
 یعنی بهاسنی تولو و واجب بولور (۲۲) فان کان الفساد بشرط زائد فلن له الشرط فسخه و الا فلکل منهما

(بوفصل ننگ ۱۹ نجی مسئلہ سندہ ایتلہش کبی) صاتوننگ بوزوقلغی صاتواشدن طش بولغان شـرط سبیلی بولسه (مثلاً آلوچی غه صاتوچی بورچقه آچقه بیرب طور و شرطیله بولسه) شرط آننگ فایداسنه بولغان کشی کا صاتونی بوزوواجب بولور (مثلاً بوضورنده صاتونی بوزوقی آلوچی غه واجب بولور) (اما صاتوننگ بوزوقلغی صاتودان طش بولغان شرط سبیلی بولسه بلکه صاتوننگ ایچنده بولغان بر اش سبیلی بولسه (مثلاً عرضنی خور برابرینه صاتوبولسه یا که صاتودان طش بولغان شرط سبیلی بولسه ده شرط ننگ فائداسی هر ایکسنه تیکسه) صاتونی بوزوهر ایکسینه واجب بوزور (۲۳) فان خرج عن ملک المشتري اوبنی فیه فلافسخ بوزوق صاتوبرن آلتغان نرسه صاتوچی ننگ رضالغی ایله آلتغان صونکنده (صاتویاهمه یاغیری سبیل ایله) آلوچی ننگ ملکندن چقسه (یا که صاتوب آلتغان نرسه کا بناقیلوب آرطدرسه (مثلاً طاتوب آلتغان نرسه یر بولوب اوستنه ایوکیمی نرسه لر ینا قیلسه یا که کیم بولوب بویاسه) صاتونی بوزو آلباس لار (۲۴) وطاب للبايع ربع ثمنه بعد التقابض لاللمشتري ربع مبیعه فیتصدق به بوزوق صاتوقیلوب هر ایکسی نرسه لر بنی آوشقان ننگ صونکنده صاتوچی غه آلوچیدان کلکان آچهننگ فایداسی حلال بولور (اما آلوچیغه نرسه دن کلکان فایداسی حلال بولماس بلکه فقراغه صدقه قیلور اوزینه حرام (۲۵) وکره التجش نجش یعنی آورغه تلاوچینی قزدر و اوچونکنه اوزنی آورغه تلکان کشی صورتنه کرتب نرسه کا حق ارطدر و مکروه (۲۶) والسوم علی سوم غیره اذارضیا بثن بر کشی بر نرسه نی معلوم بهاغه آورغه کیلشکاندان صوننگ ایکچی کشی ننگ شول نرسه نی آرتق بها بیرب آلتاقی مکروه (۲۷) وتلقى الجلب المضربا هل مصر اول لاردان شهر کا کاتورله تورغان ایکن لاری حیوان لاری هم باشقه مال لاری کاتورله تورغان یولغه شهر ننگ چیتنه چقوب کوتب طورب صانوب آومکروه اکرده موندان شهر خلقتنه ضرر کلور لک بولسه یعنی موننگ سبیلی شهر خلقتی نرسه صاتوب آلاهیچه قالسه لار (۲۸) وبيع الحاضر للبادی زمان القحط آچلق زمان شهر داکی آشلقتی هم حیوان لار آرقونی اول کشی لرینه صاتومکروه (۲۹) والبيع وقت النداء جمعه کا اذان ایتهکن وقتک صاتو آومکروه تانبار دان چقغایچه جمعه کا بارغانک صاتوقیلومکروه نوکل (۳۰) وتفریق صغیر عن ذی رحم محرم منه یاش قل بالانی محرم قزنداشدن آبروب صاتومکروه (یعنی برمن ننگ ملکنک ایک محرم قل لار بولوب بری صبی بولسه قایوشنی بولسه ده صاتوب باهمه یا صدقه قیلوب آیر و مکروه حاصل چک بولسه ده صیبینی قزنداشدن آیر و مکروه) (۳۱) ولابيع من یزید (ارطدر شب صاتو) (یعنی نرسه نی حقن کوبرا ک بیرگانکا صاتو) مکروه توکل عرب لار بوزاتونی بیع مزایده دیر لار

(۷۲) فصل الاقاله

(۱) الاقاله فسخ فی حق المتعاقدين اقاله دیکانهز شریعتده قایتار شو ممکن بولغان صورتک صاتوچی برلارن آلوچی ننگ اوز نرسه لر نی قایتار شماتی لاری شریعتده بودرست بلکه ثوابلی (۲) فتمت بعد ولاد

المبيعه قايتار شو ممکن بولمغانده (مثلا صائولغان نر سه کنیز اک بولوب آلوچی دان بالا طابسه اقاله باطل بولور) (یعنی صائو قايتار و لباس (۳) بیع فی حق ثالث اقاله قايتار شو ممکن بولوب قايتار شقان صورتده صائوچی برله آلوچی حقنده قايتار شو و صائونی بوزو بولغان کبی صائوچی برلن آلوچی دان باشقهغه فراغانده صائو آلوبولادور بوايکی دن باشقه اوچوچی الله تعالی بولور یا که شفیع دعواسی قیلوچی بولور (اول باشقه الله تعالی بولماق صورتی صائولغان نر سه ننگ کنیز اک بولماق صورتی بولور) کنیز ا کده اقاله فلغان ننگ صونکنن کنیز اک دن طبلماق الله تعالی حق اولغانلقدان قايتاروب آلوچی غه کنیز اک دن طبلماق واجب بولور (صائوچی برله آلوچیدان باشقه ننگ الله دان باشقه بولماق کوچرلی تورغان مالنی صائغانده شفیع دعواسن قیلوب آلوچی دور (مثلا کوچی تورغان مالنی برکشی آغان ننگ صونکنده بومال ننگ کور شسی شفیع دعواسنی قیلوب اثبات قیلسه اولکی صائو بوزولوب شفیع حقنده صائوب آلوبولادور (۴) و صحت بهمنل الثمن الاول وان شرط غیر جنسه او الا کثر منه و کذا الاقل الا اذا تعیب صائونی قايتار شو اولده صائغان آچاسی برابرینه کنه درست اگر چندیکه باشقه آچابرابرینه یا که کوبراک آچه برابرینه قايتار شماقنی شرط قیلسالارده اول صائو قلغانده کوبهو آچا آغان ایدی شونی غنه قايتارور (وخی اولدائی آچادان آرزاق برابرینه قايتار شماقنی شرط قیلسالارده اولدائی آچه برابرینه قايتار شورلار) (اما نر سه عیب ننگان بولسه اولدائی آچادان آرزاق برابرینه قايتار شورلار (۵) ولم یمنعها هلاک الثمن بل المبیع و هلاک بعضه منع بقدره آچه ننگ هلاک بولماق صائونی قايتار شماقنی منع قیلماق نر سه ننگ بونولای هلاک بولماق منع قیلور بعضی ننگ کنه هلاک بولماق قالغانن قايتار شونی منع قیلماق یعنی قالغانن طور لقی نهاسی برابرینه قايتارور (مثلا نر سه ننگ یار طسی هلاک بولسه قالغان یار طیسن صائوچی غه قايتارور آچاننگ یار طیسن قايتاروب آلور

(۷۳) فصل التولية والمرأحة

(ا) التولية ان یشرط فی البیع انه مباشری به تولیه لغتده ولی قیلماق یعنی کوبیه کی اوزی آغان بهاغه صائوچ اوزینه ولی وعصبه قیلماق کبی بولادور شریعتده نر سه نی اوزی آغان بهاغه صائونی شرط قیلوب صائو قیلو (یعنی اوزینه نی حق غه توشکان شول حق غه بیرر (۲) والمرأحة مع فضل مرأحة شول - صائوب آلوچی نر سه نی اوزی صائوب آغان بهادان آرتق بر معلوم مقدار طابش الونی شرط قیلوب صائو قیلو (بوايکی تورلی صائوهر ایکسی درست (۳) و شرطهما شراؤه بمثلی تولیه هم مرأحة طریقتچه صائو الو قیلور درست هر چقان بو طریقه صائوچی نر سه نی اوزی مثلی مال برابرینه آغان بولسه (مثلا آچه یا بومر قايتاغده ای بابا باشقه بر اوغشاشی معلوم نر سه برابرینه آغان بولسه غنه اوزی آغان بهاغه یا طابش الونی شرط قیلوب تولیه و مرأحة طریقتچه صائو الو قیلور درست (اما ثمن مثلی بولسه بلکه قیمی بولسه یعنی قیمة قویلوب یوزتله تورغان نر سه بولسه مثلا قوی یا اط یا چاپان شکللی نر سه لر بولسه تولیه و مرأحة طریقتچه صائو درست توکل بو صورتده باشلاب صائو لاشب صائو قلور غه تیوش (۴) وله ضم اجر القصار

والحملى وخوهما ويقول قام على بكذا توليه ومراجه طريقته صاتو قلغانده صاتوچى غه قصار ننگ يعنى كز جووچى ننگ اجرين (ودخى چوك اجرين هم مونكا اوخشاشلى نرسه لر اوچون تو تولغان خراجاننى نرسه ننگ اوسته صالحوب بو نرسه اور يمه فلان حق غه توشدى ديب صاتماق درست (۵) فان ظهر خبانته فى مراجه اخذه بئنه اورده اگرده مراجه طريقته صاتقانده صاتوچى ننگ خبانته بلسه مثلاون غه الغان نرسه نى اون ايكى كا آلدوم ديب آرتقى آلوب صاتقانلقى بلسه آلوچى ننگ اختياري بار تلسه كشيوب آلغان بهاغه نرسه نى اور زنده قالدرر تلسه نرسه نى قايتاروب بيرب آچاسن قايتاروب آلور (۶) وفى التولية حط عن الثمن اگرده توليه طريقته صاتقان ننگ صونكنك صاتوچى ننگ خبانته بلسه (مثلاون ايكى كا اللدوم ديب صاتقان نرسه ننگ اون غه آلنغان لقى بلسه) آرتقى آلغان آچاسنى صاتوچى دان قايتاروب آلور (مراجه ده خبانته ظاهر بولغان صورتده كنى كنى نرسه نى قايتاروب بيرب بتون آچاسنى قايتاروب آلور غه اختياري بولماس (توليه بران مراجه ده صاتوچى ننگ خبانته لى سبز لكان صورتده ايكى تور لى حكم بولوى امام اعظم قاشنده غنه (۷) وعند ابى يوسف حط فيهما وعند محمد خير فيهما مراجه هم توليه طريقته صاتو قاشقاندى ان صونك صاتوچى ننگ خبانته بلكاندى ان صونك امام ابو يوسف قاشنده هر ايكسنده آرتقى بير لكان آچه نى آلوچى صاتوچى دان قايتاروب آلور امام محمد قاشنده هر ايكى صورتده اختياري دور تلسه نرسه نى قايتاروب بيرب بتون آچاسنى قايتاروب آلور تلسه آرتقى بير لكان آچاننى قايتاروب آلور (۷) هر قايبو صورتده صاتوچى ننگ اختياري يوق

(۷۳۴) فصل الربا

(۱) الربا فضل خال عن عوض شرط لاخذ العاقدين (ربا شول صاتو آلوقيلشوچى لار ننگ برسى ننگ نرسه سى برابرينه اوزى بير لكان قدر دان آرتقىنى شرط قيلول آلماق (مثلا بر يوط بغدادى بر ابرينه يوط ياروم ياپوط چيرك شرط قيلول آلور با و حرام بولادور) لکن شرط قيله يچه آرتقى آلسه ربا بولماس (اما صاتو آلوقيلشوچى لار ننگ هر ايكسندن باشقه غه آرتقىنى بير ونى شرط قيله سسه مثلا دلالة بير ونى شرط قيله سسه ربا بولماس (ربا ايكى تور لى برى ربا نقد ايكنچى ربا نسا ربا نقد شول صاتو وقتنك هر ايكاوى ننگ نرسه لرى هم اوز لرى حاضر بولور لار ربا نسا شول صاتو وقتنك هر ايكاوى ننگ نرسه لرى حاضر بولماس بو ايكى تور لى ربا ننگ حكم لرى باشقه توبنك بيان قيلنور (۲) وعلته القدر اى الكيل والوزن مع الجنس (ربا ده آرتقى آلور هر ام بولو ننگ هم برى تيكز آلور واجب بولو ننگ سبب لرى حاصل ربا بولوب اور لوتنك سبب لرى ايكى در (برى مقدار يعنى صاتولا تورغان نرسه صاوت ايله ياكه ميزان ايله اولجته تورغان نرسه بولو ايكنچى هر ايكسى ننگ مال لارى بر جنسداش بولو يعنى هر چجان ايكى مال بر جنسندن بولوب مقدار لارى بولنده ربا بولادور اكرده برسى آرتقى آلسه ايكسنده بر تيكز آلسه لار ربا يوق (۳) والبر والشعير والتمر والمخ كيلي والذهب والفضة وزنى وغيرها على العرف (شريعتده بغدادى ربا كيبكان خرماطور صاوت بر لى اولجته تورغان نرسه لردور آلون ايله كمش ميزان بر لى اولجته تورغان نرسه لردور يومذكور

التي نرسه لردن باشقه لاری غری کا اعتبار قیلنور (یعنی ربا بولور مال لاری بو آلتی غنه ایماس بلکه بو آلتی ننگ دور تسی کیلی وایکسی وزنی اولهائی منصوص دور حدیث وارد اولمش دور (۴) فان وجد الوصفان معارم الفضل والنساء (مال لار ننگ مقدار لاری بولوب هم بر جنسندن بولسه آرتق آروم نسیه کا یعنی کوته چک کا قالدرو حرام بولادور یعنی هر ایکی مال بر جنسداش بولوب اولجاب صاتولا تورغان مال بولا قالسه لار برسی ننگ آرتق الهائی حرام هم گرچه بر تیگز بیر شسه لرده کوته چک کا صاتسه لار حرام ورباء نسا بولادور (۵) وان عدما حلا اکرده مال لارده مقدار ننگ یا جنس ننگ بر سیده طابلمسه (مثلا اون آرشن کندرنی ایکی قاپچق آریاغه صاتسه کرسک حاضر کاکرک کوته چک کا بولسون) آرتق آلو هم کونه چک کا صاتودرست بولادور (چونکه بو صورتده رباننگ هیچ قایوسی یوقدور (۶) وان وجد احدهما حرم النساء فقط) مقدار بر لن جنس ننگ برسی گنه طابلمسه ده نسیه گنه حرام بولادور آرتق آلو حرام توکل (مقدار گنه طابلمهائی بر قاپچق بغداینی ایکی قاپچق آریاغه صاتو صورنده جنس گنه طابلمهائی بر اسلامولی جبهنی قران جبه سنه صاتو صورنده بو صور تارده هر ایکسی ننگ مال لاری حاضر بولسه صاتو درست کوته چک کا بولسه درست توکل رباء نسا بولغانقلی اوچون (۷) ولا یجوز الکیلی الامساویا کبلا والوزنی الامساویا وزنا) کیلی یعنی معامله ده صاوت بر لن اولجاب یور توله تورغان نر سه نی اوزنی ننگ اوخشاشنه صاتو (مثلا بغداینی بغدایغه صاتو) درست توکل مگر هر ایکسی بر تیگز اولجاو بر لن اولجانسه لار درست (ودخی وزنی یعنی معامله ده میزان اولجاوی ایله اولجاب یور تله تورغان نر سه نی اوزنی ننگ اوخشاشنه صاتودرست توکل مگر هر ایکسی وزنده بر تیگز بولسه لار درست) کوته چک کا بولسه اوتکان مسئله ده ایتمکان کبی بر تیگز بولسه ده درست توکل (۸) والجید والریدی عسواء (نر سه ننگ یخشیسن اوزنی ننگ جنسداشی بولغان نر سه ننگ ناچاری بر ابرینه صاتوده ضرر یوق بر تیگز اولچنسه لار کوته چک کا بولسه ربا یوق مثلا بر قاپچق یخشی بغداینی بر قاپچق ناچار بغدایغه صاتو درست ایکی قاپچق ناچار بغدایغه صاتسه ربا بولادور (۹) وجاز بیع حفنه بحفنتین (بر اوچ بغداینی ایکی اوچ بغدای بر ابرینه صاتودرست بر باقر آچه نی ایکی باقر آچه بر ابرینه صاتودرست کوز آلدنده کور ستمب بیلگولاؤ شرطیله (۱۰) واللحم بالحبوان) ایتمنی حیوان بر ابرینه اولچمچه صاتودرست اوننی اوزن جنسداشی ایکن ننگ طارطهاغانی بر ابرینه ایکسندنه بر تیگز صاوت بر لن اولجاب صاتودرست (۱۱) والرطب بالرطب والتمر والعنب بالرینیب یا نکا پشکان خرمانی یا نکا پشکان خرمابز ابرینه هم کبیکان خرمابز ابرینه بر دی اولجاو بر لن صاتو درست (عنب نی یعنی صقماغان یوز منی ژیناغر دانی صقماغان ژیناغر اد بر ابرینه هم ژیناغر ادان کبیکان یوزم بر ابرینه بر تیگز صاوت بر له اولجاب صاتودرست (۱۲) والبررطبنا اومبولا بمثله بالیابس (چی یاچلاطقان بغداینی چی یاچلاطقان باقروغ بغدای بر ابرینه بر تیگز صاوت بر لن اولجاب صاتودرست (۱۳) والتمر او الرینیب المنقع بالمنقع منهما) کبیکان خرماننگ یا یوزم بولوب کبیکان ژیناغر اد ننگ صوغه صالوب

تمنی چقارغاننی بو ایکی توری یهش ار ننگ تمنی چقارغانی بر ابرینه بر تیکر اولجاولی صاوت برلن اولجای صاودرست (یعنی کبیکان خرماننگ صوبرلن چلاطغاننی کبیکان خرماننگ چلاطغانی بر ابرینه یا کبیکان ویناغر اد برابرینه اولجاولین بر تیکر ایتوب صاوتسه لادرست) اما چلاطغانن اوز جنسد اشی ننگ کبیکانی یعنی چلاطماغانی بر ابرینه صاودرست توکل (تهر کبیکان خر ما معنا سنده (زبیب کبیکان یوزم یعنی کبیکان ویناغر اد دیکان معناده منفع کبیکان یهش ننگ صوغه صالوب چلاطغانی معنا سنده

(۱۴) ولحم حیوان بالحم حیوان آخر (بر توری حیوان ننگ ایتنی ایکیچی توری حیوان ننگ ایتی بر ابرینه کر چه برسی آرتق بولسه ده صاودرست (مثلا بر یوط صارق ایتنی یوط یاروم صغر ایتی بر ابرینه یا بالعکس صاودرست (۱۵) وکذا اللبن (بر توری حیوان ننگ سوتنی ایکیچی توری حیوان ننگ سوتی بر ابرینه صاودرست کر چه برسی آرتق بولسه ده (مثلا کجه یا قوی سوتی ننگ ایکی چیلاکنی صغر سوتی ننگ بر چیلاکنی بر ابرینه یا بالعکس صاودرست (۱۶) وخل الدقل بخل العنب (ناچار یوزم ننگ سرکه سنی صغمانان ویناغر اد ننگ سرکه سی بر ابرینه صاودرست کر چه بر سنی آرتق قیلنسه ده (۱۷) وشحم البطن بالالبه اوبالحم (قارن ماینی قوبرق مایی بر ابرینه یا ایت برابرینه کر چه آرتق ایتوب بولسه ده صاودرست (۱۸) والخبز بالبرو والدقیق وان کان اهدهما نسبته (ایکه کی کر چه بغدادی اونوندان پشیر لکان بولسه ده بغدادی بر ابرینه هم بغدادی اونی برابرینه صاودرست کر چه برسی آرتق بولسه ده اوشانداق کر چه برسی کوته چک کا بولسه ده صاودرست اما ایدهک حاضر بولور غه تبوش امام اعظم فاشنده بغدادی یا اونی حاضر بولوب ایکه کی کوته چک کا بولسه درست توکل زبا بولا امام ابویوسفی فاشنده درست (۱۹) لالبر نالد -

قیق اوبالسوویق اولدقیق بالسوویق متفاضلا اومتساویا (بغدادی بغدادی اونی یا بغدادی طالقانی برابرینه هم اونونی طالقانی برابرینه کرک بر تیکر اولجاولرلن بولسون صاودرست توکل زبا بولا دور (۲۰) ولا السهم بالحل الا ان یكون اکثرهما فی السهم ماینی چقاروله تورغان اولقنی چقارلغان مایی برابرینه صاودرست توکل مکر درست بولا دور اکرده چقارولغان مای ننگ اوز لقد اغی مایدان کو براک ایکانلکی معلوم بولسه (اما اولقد اغی مای ایله بر تیکر ایکانلکی یا اولقد اغندان کیم ایکانلکی بلنسه بالاتفاق درست توکل زبا بولا دور

(۲۱) ایکه کی میزان اولجاولی ایله بور چته آلوب طور درست

اما بر ایکه کی تولر کا بر ایکه کی اولدرست توکل (۲۲) ولار بابین السید وعبده ولا بین مسلم وحر بی داره خو جا بر له قلی آراسنده زبایوق ودعی مسلمین بر له حر بی کافر آراسنده داره زبده زبایوق مسلمان ایله مستأمن کافر آراسنده مسلمان مملکتنده زبا بار کافر مملکتنده نایکی حر بی آراسنده زبایوق

﴿ ۱۵۹ ﴾ (فصل لا یجوز بیع مشتری منقول قبل قبضه)

(۱) لا یجوز بیع مشتری منقول قبل قبضه منقول یعنی کوچه تورغان مالنی صاوب آلباچده قولنه آلماس بورن صاودرست توکل (اما عتقارده یعنی کوچهی تورغان نر سه بی قولنه آلماس بورنیده صاودرست (۲) وصح التصرف فی الثمن قبله نر سه صانقاچ آلماسنی قولنه آلماس بورنیده صاوتچی ننگ تصرفی قلماقی درست

(۳) والخطنة صانوب آلتغان نرسه نى قولنه آلماس بورن صانوچى ننگ آلوچيدان آچاسنى صانوب وقتنده كېلىشكان بهادان كېمتوب آلماقى درست (كر ك نرسه يار بولسون كرك هلاك بولسون مثلابر آطنى اون تنكه كا كېلىشكان لر ايكان صانوچى ننگ آلوچيدان ايكي تنكه سنى كېچوب سكر تنكه كنه ايتوب آلماقى درست (۴) والهن يديه ان بقى الهبيع آلوچى نرسه نى كېلىشكان ننگ صونكنده قبض قېلماس بورون يعنى قولينه آلماس بورن صانوچى ننگ آلوچيدان كېلىشان بهاسندان آچاسن آرطدرب آلماقى درست اگر ده شول ساتلغان نرسه هلاك بولمغان بولسه مثلا اون تنكه كا كېلىشكان ايكان اون ايكي صوم ايتوب آلماقى

درست اما نرسه هلاك بولسه اولده كېلىشكان بهانى غنه آلور (۵)

بر نرسه نى آلور غه معلوم بهاغه كېلىشكاندن صونك قبض قېلماس بورون آرطسه آر تغي هم آلوچى غه نبوش بولور مثلا بر آطنى اون تنكه كا آلوب قبض قېلماس بورن بالالاسه ياسيمر سه آر تغانى برابر ينه صانوچى نهن صورى آلماس آر تغي ايله كېلىشكان بهاغه آلوچى غه بېر لوبر لن جبر قېلنور (۶) لکن

الشفيع باغد بالاقل ۳ نچى ۴ نچى مسئله لر ده ايتلدى كى كېى نرسه قبض قېلنماس بورن صانوچى آچاسنى كېم آلور غه راضى بولسه ياكه آر تقي آلور غه تلسه شول زمانده شفيع دعواسى قېلوچى ايكي تورلى بهاننگ ارزاقى برابر ينه نرسه نى كوچلب آلور (يعنى اون تنكه كا كېلىشكان نرسه نى مثلا لوچى غه سكر تنكه كا بېر كا رضابولغانده بر اوشفيع دعواسى قېلسه شفيع نرسه نى سكر تنكه كا كوچلب آلور) اما اون تنكه كا كېلىشكان نرسه دن مثلا اون ايكي تنكه آلور غه تلكانده بر اوشفيع دعواسى قېلسه شفيع نرسه نى اون تنكه كا كوچلب آلور

(۷) وصح تأجيل كل دين الالقرض هر تورلى بور چنى معلوم مده بېر ركاديب وعده بېلگولب كچكتر و درست اما فرضنى يعنى آچاياكه باشقه نرسه بولسون شول نرسه ننگ اوخشاشنى قولر كا بېر تورغان نرسه نى وعده بېلگولب كچكتر و درست توكل قرض اياسى قا يو وقتده غنه صوراسه ده تولو واجب بولور

(چونكه وعده تعين قېلنسه رباءنسا كا اور وله دور) (۸) ويدخل البناء والمفتاح والعلو والكنيف في بيع

الدار لالطله الابنكر كل حق هولها او بهرافقها اوبكل قليل وكثير هو فيها ومنها يورطنى صانقاندە - بنا لارى يوزاقى اچكى بر له ايوننگ توبه سى يعنى قېيغى هم ابره كاپى كرر يعنى صانولور اما چولاقى كرماس مكر اوشانداق چولانېده كرر اكرده صانوچى صانقان وقتده ايتسه يور طقه تابع بولغان حق لار ننگ هر قا يوسى ابله صانوم دېتسه ياكه يور طنك جبيع مرافقى ايله يعنى بار چه منفعة كلتوره تورغان نرسه لر ابله صانوم دېتسه ياكه يور طده آز مى كوبه نى نرسه بار جبيع سېله صانوم دېتسه اوشبو اوچ تورلى

سوزلر ننگ بر سنى ايتوب صانتهق ايله چولانېده صانلور (بوييله ايتسه چولاقى كرماس (۹) والشجر لا الزرع

في بيع الارض ولا الثمر في بيع الشجر بر نى صانقانك اولتورتقان آغاچ لارى هم كرر يعنى آغاچ لارىك صانولور اما ايكن لارى كل لارى صانلماس آغاچنى صانقانك بېشى كرماس (۱۰) ولا العلوفى بيع بيت الايشرطه ايونى صانقانك توبه سى يعنى توبه طاقتاسى كرماس مكر صانوت وقتنده شرط قېلنسه غنه كرر (ودخى منزلنى صانقانده يعنى يورط ننگ ابودن باشقه تور ا تورغان اورون لارى صانقانده توبه سى كرماس) مثلا كلت يا آمبار

صاتسه توبه سی ایاسنه فالورغه تیش) مکر ایونی هم باشقه منزلنی صاتفانده ده قبیغی صاتلور اگرده
 ۸ چیی مسئله ده ایتمش کبی اوچ تورلی سوزارننک برسنی ایئوب صاتسه (یعنی بوکاتباع بولغان
 حق لارننک هر قایوسی ایله صاتم دیسه (یا که ایوننک جمیع مرافقی ایله یعنی ایوکا منفعة کلتوره تورغان
 نرسه لارننک بارچه سیله صاتموم دیسه یا که ایوده آزمی کوبهوی ترسه بار جمیع سیله صاتموم دیسه)
 (۱۱) ولای بیع منزل الابدکر ماذ کر کالطریق والشرب والهسبل ایونی هم منزلنی صاتفانده ذکر
 قلمباغان صورتده توبه سی کر مکان شکلی اوشانداق صاتوب آغان یامن لیدن طشداغی یولی صوی هم صو
 آغان تورغان یولی کر ماس مکر صاتفان وقتده یاد ایتمسه کنه کرر (چونکه بونلار توابع جهله سندندر
 توابعدن بولغان نرسه لرد کر قبله چیه کر مس لرد (۱۲) ویدخل فی الاجارة (یول صو هم صو آغان تورغان
 یول ایونی منزلنی یایورطنی اجاره کا بیرکانده یعنی وقتلاب یالغه بیرکانده کرر لر کرچه یاد ایتمسه لرده
 (۱۳) ویؤخذ الولدان استخقت امه ببینه وان اقر بها لایؤخذ برکسه ننک کنیز اکی صاتوب آغان ننک
 صونکنده بالا کترسه صکره بوکنیز اک ببینه برله یعنی شاهد لار برله یا حکم برله اثبات قبلتوب
 بر اوکا قایتار لورغه مستحقه بولسه بالاسی هم آناسی برله برکا قایتار لوب بیرلور (اما صاتوب آلوچی
 اوزی اقرار قبلوب کنیز اک برکشی کا قایتار لورغه مستحقه قبلنسه بالا قایتار ولماس (اقرار حیه قاضیه
 اولدغیچون) (۱۴) ولما لک باع غیره ملکه فسخه وله اجازته ان بقی العاقدان والبیع بر اوننک مالنی
 بریاط کشی ایاسی ننک رخصتند ان باشقه (فضولی طریقچه) صاتسه خوجاسی ننک اختیاری بار تلسه
 صاتونی بوزار تلسه شول صاتوغه رضا بولور اگرده عاقدین ایله بیع یعنی صاتوچی یاط کشی ایله آلوچی
 هم صاتلمش نرسه حاضر بولسه لار اما عاقدین هم صاتلمش حاضر بولسه لار صاتوغه رضا بولوب رخصت بیره آلمس
 (۱۵) (وکذا الثمن عرضا اوشانداق ۱۴ چیی مسئله ده یاد ایتمش کبی دور ایاسی ننک رخصتند ان باشقه
 صاتفان صورتده نرسه برابرینه آچه اورننه الورغه کیلشکان نرسه عرض بولسه یعنی آچادان باشقه
 نرسه بولسه صاتوچی ننک اختیاری بار تلسه صاتونی بوزار یایسه صاتوغه اجازة بیرر رضا بولور
 (اگرده (مالک) عاقدین (مبیع هم) (نهن یعنی) (نرسه خوجاسنه) (صاتوچی یاط کشی) - آلوچی هم
 آچا یارسی حاضر بولسه لار اما اوشبو یاد ایتمش بش ننک بری حاضر بولسه خوجه صاتوغه رخصت بیره
 آلمس بلکه صاتونی بوزار) (۱۹) وهو ملک للعیز و امانه عند بائعه صاتوچی ننک نرسه سی برابرینه ویروله
 تورغان نرسه آچه بولسه صاتوچی ننک یعنی مال خواجه سی ننک ملکنه کرر فضولی بولوب صاتوچی یاط کشی ننک
 قولنده امانت بولور (فضولی قولنده یعنی اذینس صاتوچی یاط کشی قولنده آچه هلاک بولسه امانه
 بولغانغی اوچون تولو واجب بولماس) (اما نرسه ایاسی خوجا مالنی صاتوغه رضا بولودان اول آچا هلاک
 بولسه) (صاتوب آلوچی اوشبو صاتوچی کشی ننک مال ایاسی توکل ایکنلکنی فضولی ایکنلکنی بولسه یعنی بوکشی مگا
 اوز مالنی صاتاتورغان دور دیب کهن قبلسه صاتوب آلوچی آچانی فضولیدان یعنی اذینس صاتوچیدان
 تولتور) (۱۷) وله فسخه قبل الاجازة (فضولی طریقچه صاتوقلمغان صورتده) نرسه ایاسی ننک صاتوغه
 رضا بولودان اول فضولی ننک یعنی یاط کشی اوچون رخصتسز صاتوچی ننک صاتوغه عدنی بوزارغه

حالندن کلور (نگاهمه کی فضولی ننگ خلافتچه مثلان زین فضولی طریقچه زینب فی عمر کا نکاح لندرسه بونکامنی عمر ننگ اچان تندن یا فسخندن اول زید ننگ بوز ارغه حالندن کلهاس) (۱۸) و جاز اعتاق مشتری من الغاصب لایبعه ان اچیر بیع الغاصب غصیلب آلهش قلنی غاصب دان یعنی کوچلب آلر وچیدان بر اوصاتوب آله بعد قل ننگ اولکی خوجاسی غاصب ننگ صاتواقده راضی بولسه صاتوب آلرچی ننگ آزاد قیلهاقی درست بولور صاتواقی درست توکل

﴿ فصل السلم ﴾ (۷۶)

(۱) یصح السلم فیما یعلم قدره و وصفه کالمکیل و الموزون مثمننا و المذروع کالثوب مبینا طوله و عرضه و رقعه و الهودود متعار یا صوت برلن یا که میزان اولچاویله اولچانوب مقدار ی بلنه تورغان نرسه لرده چه بودا و کچه پوط ایکنلسکن بیان قیلوب هم آرشن بله اولچانوب یور توله تورغان نرسه لرده آر قلیسن بویون قالنلغین نچکله لکن بیان قیلوب و دخی بومر قه هم کیر بیج شکلی هر قایوسی بر تیکن بولغان لقدان صانالوب یور توله تورغان نرسه فی کوبه و چه ایکنلسکن بیان قیلوب بیع سلم قیلو یعنی نرسه برابرینه قیوشلی آچانی حاضر بیر نرسه فی صونکندان معلوم و عده ده بیرما کچی بولوب صاتو قیلو درست آچاسن صونکندان بیرما کچی بولوب صاتو قیلو درست توکل ربا بولادور (۲) فیصح فی السمک الملیح طوزلی بالقنی صوت یامیزان اولچاویله اولچاب سلم طریقچه صاتو درست (صاناب صاتقاندن درست توکل دیملر (۳) لافی حیوان و اطرافه و جلوده و الجواهر حیوان فی هم حیوان ننگ باشی آیاغی شکلی اطرائی لاری اعضا لرونی هم تبریلزنی و دخی آفاق هم تبرجد شکلی جواهر فی سلم طریقچه صاتو درست توکل (۴) و لایصاع و ذراع معینین لم یدر قدره مقداری معلوم بولماغان صوت برلن یا آرشن برلن اولچاب سلم طریقچه صاتو درست توکل

(۵) و شروطه بیان جنسه کبر و نوعه کسقیه و صفته کجید و قدره و اجله و اقله شهر و قدر رأس المال فی السکلی و الوزنی و العددی و مکان ایفاء مسلم فیله لمله موعنه سلم طریقچه صاتوننگ درست بولوی ننگ شرط لاری یعنی دور (اول نرسه ننگ جنسنی بیان قیلو بغدادی دیهک کبی مثلا (ایکچی نوعیسن بیان قیلو صو ایله صوغار و لغان بغدادی دیهک کبی (اوچوچی صمتن بیان قیلو یخشی یا ناچار بغدادی بولور دیهک کبی (دورتیچی مقدارین بیان قیلو اون صاع دیهک کبی (بشتچی نرسه فی طابشر و ننگ و عده سن بیان قیلو بیع سلم ده طابشر و عده سی بر آیدان کیم بولمیدور (بعضی امام لار اوچ کون بعضی لار اون کون بعضی لار یارطی کون دن آر تفر اقدان کیم بولماسقه کرک دیگانلر (آلتچی نهن ننگ مقدارین بیان قیلو اکرده نرسه برابرینه و یورله تورغان نهن صوت برلن یا میزان اولچاویله اولچنه تورغان نرسه بولسه یا که صانالا تورغان نرسه بولسه بیتچی کوچروب یورتما کی مشتتلی آغر نرسه بولسه طابشره تورغان اورنونی بیان قیلو (مثلا اور ایونکده یا فلان قالاده طابشر رمن دیور (۶) و قبض رأس المال قبل الافتراق شرط بقائه سلم طریقچه صاتوغه کیلشکازندن صوننگ صاتوننگ درست بولوب قالوی اوچون صاتو مجلسندن آیر و لشماسندان اول صاتوچی ننگ آچانی آماقی شرط قیلندی (۷) فلوکان دینا و عینا بطل فی حصه الدین امارأس مال ننگ یعنی

صاتوب آلونه چق نرسه برابرینه ویروله چک نرسه ننگ (کرک آنچه کرک باشقه نرسه بولسون بعضنی حاضر بیرب) بعضنی کوته چک کا قالسه کوته چک کا قالغان قدرسنده عقد سلم باطل بولور (مثلا یوز تنکه برابرینه برآیدان صونک یوز پوط بغدادی بیر و شر طبله سلم طریقه صاتونی ایلمی تنکه سن صاتو مجلسند بیرسه ایلمی تنکه سی کوته چک قالسه ایلمی پوط بغدادی حقنده صاتو عقدی درست بولور ایلمی پوط حقنده باطل بولور (۸) ولا يجوز التصرف في رأس المال والمسلم فيه قبل القبض (آنچهانی قولنه آلماس بورون مسلم الیه ننگ یعنی صاتوچی ننگ رأس مالده یعنی آنچهاده تصرف قیلماقی درست توکل (اوشانداتی رب سلم ننگ یعنی نرسه نی صاتوب آلورغه کیلشوچی ننگ قولنه آلماس بورون مسلم فیهده یعنی نرسهده تصرف قیلماقی درست توکل (۹) والاستصناع باجل سلم تعاملوا فيه اولا (اوصطادان بر نرسه نی معلوم مدة تعیین قیلوب اوصطانتک اوز ماده لر یله اشلر کا قوشوب اشلتو خلق آراسنده معامله قیلنه تورغان نرسه بولسون کرک بولماسن بیع سلم بولادور (اما ماده خوجانقی بولسه مثلا اوستل یاصارغه قوشکانن اغاچی هم باشقه اوستل کا کر ا کلی ماده لری اشلتوچی نک بولسه بیع سلم بولهی دور بلکه اجاره یعنی بالاب اشلتو بولادور بولار ننگ آیور ماسی شونده بیع سلم بولغانده آنچه سنی یاصارغه کیلشکان وقتده بیرر کا تیوش اجاره بولغانده نرسه نی یاصاب کلتور کچ بیرور کا تیوش بولادور (۱۰) وبلا اجل فیها یتعامل فیه بیع فیجبر الصانع علی العمل (وعده تعیین قلمچه اوصطانتک ماده لر یله بر نرسه بیوروب اشلتو خلق آراسنده معامله قیلنه تورغان نرسه بولسه استصناع ده سلم ده بولهی بلکه مطلق صاتو آلو بولادور (اما معامله قیلنه تورغان تورغان نرسه ده سلم بولادور بیع توکل) بویله اشلتو سلم بولهی بیع مطلق یعنی مطلق صاتو بولغانقی اوچونده اوصطانی نرسه نی اولسگر تور کا جبر قیلنور (۱۱) ولا يرجع الامر والمبيع هو العین لا العمل (خلق آراسنده معامله قیلنه تورغان نرسه ده وعده تعیین قیلماقی نرسه قوشوب اشلتکانده یعنی اوصطانتک اوز نرسه سیله بر اش اشلر کا امر قلاغانده (امر قیلوچی (مثلا چکچی ننگ اوز کا جولیه چتک تکر کا بیروچی سوز نندن قایتا آلماس (۱۲) فلو جاء بها صنعه غیره اوصنعه هو قبل العقد فاخذها صح (اوصطاشلر کا بیوروچی ایله نرسه ننگ حقن کیشکاندن صونک باشقه کشی اشلکان نرسه نی کلتور سه یا که اوزی اشلکان بولسه ده نرسه ننگ حقنی کیشکا نیچ اشلکان نرسه نی کلتور سه اشلتوچی قبول قیلوب آلمسه صاتو لاری درست بولور (۱۳) ولا یتعین له بلا اختیاره فصیح بیعه قبل رؤیة الامر (بیوروب اشلتکان نرسه اشلوچی ننگ اختیار و نندان باشقه اشلتوچی کا تعیین قیلنماس ایندی بولای بولسه یعنی اشلوچی ننگ اختیار نندان باشقه تعیین قیلنماسه اشلتوچی ننگ ترسه نی کور و نندن هم اختیار نندان اول اشلوچی ننگ اشلکان نرسه نی صاتمافی درست بولادور

(۷۷) فصل

(۱) وصح بیع الکلب والسباع (اتنی و دمی آیو بوری شکلی بر تقوچی حیوان لاری کرک اوگر تلکان بولسون کرک اوگر اقلمکان بولسون صاتو درست بولادور (۲) والذمی فی البیع کالمسلم الا فی الخمر و الخنزیر

فہا کلال والشاة فی عقدنا (مسلمان مہلکتندہ سلطانغہ بیعہ بیروب تور غوچی ذمی کافر لڑانو آلودہ مسلمان لار کبی دور لکن غمہرم غنزیر برلن صاتوایتکندہ مسلمان لار کبی توکل بونلار ایلہ صاتو آلوقیلو ذمی ارکا درست مسلمان لارغہ درست توکل ذمی لڑنک غمہر ایلہ صاتو آلوایتما کی مسلمان لار ننگ سرکہ ایلہ صاتو آلوایتما کی قبیلندن دور غنزیر ایلہ صاتو آلوایتما کی قوی ایلہ صاتو آلوایتما کی قبیلندن دور (۳) ودرہم نثر فوقع فی ثوب رجل فھولان اعده لہ اوکغہ والا فلاخذ برکشی خلق آراسنک آچہ یاچیکلاوک یاباشقہ نرسہ چاچسہ اول براوننک کیبیمینہ توشسہ نرسہ کیم اییاسنہ بولور اکرده کیبیمین یاایتاکن چچکان نرسہ توشسن دیب جیب حاضرلب طورسہ اما جیب طورسہ بلکہ نرسہ اتفاقی توغری کباب کتہ توشسہ قارلور اکرده آلورغہ اولگورسہ اوزینہ بولور اما آلالماسہ اولگورب آلوچی غہ بولور (۴) واعتبر بہ سائر المباحات ووندان باشقہ مباح وھلال نرسہ لرنی بونکا اعتبار وقیاس قبل (مثلا براؤصوقالانا تورغان یرنی تیرسلؤ اوچون تیرسکا اورن یاچقور حاضرلب قویسہ خلق شول چقورغہ تیرسارنی کلغورب توکسہ لرتیرس اورن حاضر لوچی کا تیوش بولور باشقہ کشی لر کلوب آلالماس لار)

﴿ ۷۸ ﴾ فصل الصرف ﴿

(۱) الصرف بیع الثمن بالثمن جنسابجنس او بغير جنس فقہالار بیع صرف دیب آچہ غہ آلدروغہ ایتہ لر کرک برجنسندن بولسون کہش آچہ نی کہش آچہ غہ آلدروکبی کرک ایکسی ایکسی جنسندن بولسون کہش آچانی آلطون غہ آلدروکبی (۲) وشرطہ التفاضل قبل الافتراق آچہ آلدرو ننگ درست بولوی اوچون آلدرو مجلسندن ایرلشماسدان اول هر ایکسی ننگ اورلرینہ تیوشلی آلدروغان آچہ لارین الماقلاری شرط (تیوشلی آچہ لارین المپیچہ صاتو مجلسندن ایرلشوب کیتسہ بیع صرف یعنی آچہ آلدرو صاتوی بوزلور) (۳) وان وقع فی البعض صح فیہ فی اناء فضاء وصار مشترکا اگر آچہ آلدروغہ کیلشوب کیلشکان قدرندن تیوشلی ننگ بعضنی کتہ قوللارینہ آلسہ لار آغان قدرسنده درست بولور (الماغان قدرسنده بوزلور) مثلا کہش صاوت اوغشاشندہ یعنی برمن کہش صاوتنی اون تنکہ کا الشماچی بولسہ اما کہش صاوتنی بیروچی بش کتہ تنکہ آلسہ صاوت ننگ یارطیسی غنہ آلوچینتی بولور صاوت ایکسننک یارطلاش اورطاتی بولور (۴) وکذا فی السیف المحلی ان خلصت الحلیة بلا ضرر اوشانداق کہش صاوتدہ بیع صرف یعنی آچہ غہ آلدرو قبض قلعان قدرسنده کتہ یعنی قولنہ آغان آچہ قدرسنن کتہ درست بولغان شکللی آلطون لاغان یا کہشکان قاجدہ دہ بیع صرف درست اکرده قاجنی بوزمیچہ یا کہ باشقہ ضرر کلغورمیچہ آلتوننی یا کہشنی قاجدان آیروب آلومکن بولسہ (آچہ ننگ بارچہ سنی المغان بولسہ قاج ایکسی سی ننگ آراسندہ اور تاق بولور آلتون یا کہش بیزاک ایلہ بیزاکلنکان قاجنی صاتو یعنی آلدرو درست اکرده بیزاک ننگ جنسداشی برابرینہ آلدروغاندہ مثلا قاج آلطون بیزاکلی بولوی آلطون تنکہ یا آلطون برابرینہ آلدروغاندہ بویاؤلی قاج برابرینہ بیرو لہ آچہ قاج داغی بیزاکدن

آرتغراق بولسه اما قاج ننگ آلطونی قدرندن آرغراق بولسه صاتوو صرف درست توکل چو نکه قاپچی برابرینه نرسه بولمغانلقدان ربابولادور (اما قاج ننگ بینا کئی آلطون بولوب آقچه آننگ جنسداشی بولسه بلکه آقچه کش یا باقر بولسه آقچه بینا اک ایله برابر بولسون یا آرتق یا کیم بولسون صرف و صاتو هر حاله درست بولادور (۵) ویصرف القبض الی ثمنها آلطونلاغان قاج نی صاتوب برابرینه کیلشکان آقچه نی آغانده آقچه آلماق اولی بویاوی اوچون بولادور (مثلا قاج ننگ ۱۵ تنکه لک آلطونی بولسه چم و عسنی اون ایکی تنکه کا کلیمسه لر - اما آلوی تو قزغنه تنکه آقچه بیرسه بو آقچه قاج ننگ بینا کی اوچون کنه بولا قاپچی اوچون بولمی اکرده اون برتنکه بیرسه قاج ننگ بینا کی ننگ بار چه سی آلویچینی بولوب قاج ایکی ننگ آراسنده مشترک بولور (۶) وان لم یقبض شیء بطل فیها فان لم یخلص بطل اصلا آلطون بله بینا کلنکان قاج ده یا باشقه نرسه ده بیع صرف قیلغانده صاتو مجلسنده آقچانی اصلا آلماسه بینا کنده صاتو باطل بولور (اما قاپچنده باطل بولماس دورتچی مسئله ده ایتمک کی کبی) آلطونیه بینا کان قاجدان بینا کئی آیروب آلمومکن بولسه صاتو اصلادرست توکل

❁ کتاب الشفعة ❁ (۷۹)

(۱) هی تمک العقار علی مشتریة جبر ایتمل ثمنه (شفع شول کوچی تورغان مالنی (مثلا بر لر طاش ایولر کبی) بر یا ط کشی دن صاتوب آلوی دان کوچلب آلوب صاتوچی غه آلوی بیرکان مقداری آقچه بیرب نرسه نی ملکنو (یعنی نرسه کا خوجه بولو (۲) ویثبت بقدر رؤس الشفعاء لا الملک شفع دعواسن قیلوچی لار کوب بولسه لار (یا لغزغنه بولسه) شفع باش حسابچه ثابت بولور (مثلا بر یورطک اوچ شریک بولسه لار یورط ننگ یارطی سی زید حصه سی بولسه (اوچ دن بری عمر ننگ (آلطیدن بری بکر ننگ بولسه (زید اون اولوشی یارطی یورطنی بر کشی کا صانسه عمر ایله بکر کا شفع اور تاق ثابت بولور یعنی یارطی ننگ یارطی عمر کا یارطیسی بکر کا بولور بکر ننگ اولوشی کر چه عمر ننگ اولوشندن کیمراک بولسه ده شفع وقتنده عمر ایله برابر آلور (باشقه اوچ مذهبده شفع ننگ ثبوتی بقدر الرؤس توکل بلکه بقدر الحصة دور (۳) لاخلیط فی نفس المبیع شفع اینک اولی صاتلغان نرسه ننگ اور ننگ شریک بولغان کشی کا ثابت بولور (مثلا بر یورطه ایکی کشی اور تاق بولسه (هم بو یورط ننگ کورشی لری بولوب بو یورط ایله کورشی لری ننگ اور تاق بر کایوری تورغان صویوللاری بولسه شفع یورطه اور تاق کشی کا ثابت بولور صویولنده اور تاق کورشی کا ثابت بولماس (۴) ثم لاخلیط فی حق المبیع کالشرب والطریق الخاصین کشر نهر لایجری فیہ السنن (صاتلغان نرسه ننگ اور ننگه شریکی بولسه (شول نرسه اوچون لابد کرک بولغان نرسه لر نده اور تاق بولغان کشی کا شفع ثابت بولور مثلا اور لرینه کنه خاص صویولنده یا صوده یا یولنده شریک بولسه لار (اور لرینه کنه خاص صویولنده اور تاق بولماق بو یله بولور ایکی یا آرتق کشی ننگ ایولرندن کیمه یورمی تورغان کچکنه یلغنه صو آلور غه بار اتورغان یول لاری

بر بولور (خاص یولده اورناق بولماق لاری بویله بولور مثلا بوصاتلغان یورط برلن کورشی - آراسنده اورلاری گنه یوری تورغان یوللاری بولور اول یول اولوغ بولغده یا اورامغه باروب چقماس (خاصه صویولندن غنه اورناق بولغان کشی کا خاص یولده غنه اورناق بولغان کشی دن اول راک شفیع ثابت بولور (۵) ثم لچار ملاحظه بابه فی سکه اخری صاتلغان نرسه ننگ لاید کرک بولغان نرسه لر نده شریکی بولسه هم اوچوچی دور قچی مسئله لرده ایتمک کچه شفیع حقی قیار لک کشی بولسه (قابقاسی یا ایشکی ایکچی اورامده بولغان جنشه کورشی کا یعنی اورون لاری ننگ قوبرق لاری بر کا قوشلغان کشی کا شفیع ثابت بولور (قابقاسی ایکچی اورامده بولغان کورشینا اوچوچی مرتبه ده ایتمدی آننگ اوچون ایشکی صاتلغان ابوننگ ایشکی ایله بر اورامده بولسه ۴ چچی مسئله ده ایتمک کمنسه جهله سنه کرب شفیع ایکچی درجه ده ثابت بولادور

(۶) ویطلبها فی مجلس عامه بالبیع وهو طلب موائبة اوشبو اوچ مسئله ده ایتمک کچه شفیع ثابت بولغان شفیع نرسه ننگ یاط کشی کا صاتلغانن بلکان مجلسنده (فلان کشی ننگ فلان کشی کا فلان نرسه فی صاتیقنده بنکاشف تیه شول شفیع فی من صوریهن دیب شفیع سنی صورار (شفعی مجلس ننگ کرک اولنده کرک آخرنده طلب قیلسن هر قایوسی بر (بو مجلسده هیچ کمنسه حاضر بولسه ده طلبی درست یاط کشی کا صاتیقانتی بلکان مجلسده شفیع تیه تورغان کشی طلب قیلسه اختیاری باطل بولور صونکندان طلب قیلا آلهاس) صاتیق بلکان مجلسنده شفعی طلبنی فقهار طلب موائبه دیلر یعنی آشغ طلب معناسنده دور

(۷) ثم یشهد علی طلبه عند العقار اودی یده من بایع او مشتری نرسه ننگ صاتلغانن بلکان مجلسده طلب قیلغاندان صونک صاتلمش نرسه جاننگ اوزی ننگ شفیع دعواسن قیلغاننی (ای قوم کواه بولغز من بوصاتلغان نرسه ده شفیع دعواسی قیلدوم دیب) کواهلاندرور یا که صاتوچی آلدننگ کواهلاندرور اگر ده صاتوچی ذی ید بولسه یعنی صاتلغان نرسه فی تدبیر تصرفه تورغان بولسه (تدبیر تصرفه قیلای تورغان بولسه آننگ آلدنده کواهلاندرماقی درست توکل) یا که مشتری آلدنده کواهلاندرور (بو نرسه صاتوب آلوی ننگ تدبیر و تصرفه کرسن کرک کرسن) آلویچیدان شفیع دعواسی قیلغان وقتده سن فلان کشی دن صاتوب آلمان یورطده من سندن شفیع دعواسی قیله من چونکه منکا اول یورطده فلان طریقده شفیع ثابت دیب

طلب فلور شول طلبنی کواهلاندرور (۸) فان اخر الشفیع اهدهما بطلت الشفیع اگر ده بویکی تورلی طلب ننگ بر سنی (یعنی ۶ چچی مسئله ده ایتمک کچه نرسه ننگ صاتلغانن بلکان مجلسنده شفعی طلب قلوونی هم ۷ چچی مسئله ده ایتمک کچه نرسه آلدنده یا صاتوچی یا آلوی آلدنده شفعی طلبنی کواهلاندرورنی

وقتند ان کچکترسه شفعی باطل بولور (۹) ثم یطلب عند القاضی وبتأ غیره شهر اتبطل عند محمد و به یفتی بویکی تورلی طلبدن صونک شفیع قاضی آلدنده طلب قیلور (بیله فلان کشی فلان یورطنی صاتوب آلدی بوی ۱۰۰ آرشن آرقلسی ۵۰ آرشن من آنارغه فلان یورطم سبیلی شفیع من مثم یورط ننگ بوی فلاجه آرقلسی فلاجه او تنه من آننگ منکا طابشر لاقنی بیوراسن) قاضی دان شفعی طلبنی بر ای دان کچکترسه امام محمد قاشنده دعواسی باطل بولور فتوی بوسوز کا (امام اعظم قاشنده اولکی ایکی طلبنی متحقق بولسه قاضی قاشنده طلبنی هیچ ده باطل بولماس (۱۰) فاذا طلب سأل القاضی الخصم فان اقر بملك ما یشفع

به اونكل عن الخلفى على العلم بانه مالكة اوبرهن الشفيع سألہ عن الشراء فان اقر به اونكل عن الخلفى اوبرهن الشفيع قضى له بها فلزمه احضار الثمن ويحبس الدار له شفيع دعوا سنى قيلوچى قاضى آلدنده فى نرسه ده شفيع ثابت اولدغنى اول نرسه ننگ قابوشوردہ وفايو عجلده ايكانلكنى بيان ودخى چيكلرنى ونى سببندن شفيع كامستحق اولدغنى مثلا كورشى اولدقنى بيان قيلوب) دعوى قيلدقده قاضى اوشبو مدعى ننگ خصمندن يعنى مدعى عليه دن صورار - بومدعى دعوى قيلورغه سبب بولغان نرسه دعوا قيلوچى ننگ ملكى هى دور (مثلا صاتلمش نرسه ننگ كورشسندہ دعوى قيلوچى ننگ شفيع كاسبب بولوردای ملكنده بربر نرسه وارمو) ديوسؤال قلدقده مدعى عليه ملكى بار ديوا اقرار قيلسه ياكه اقرار قيلمسه ده مدعى ننگ ملكى بار ايكانلكين بلميم ديب آنط ايتودن باش طارطسه (ياكه بتات اونزه آنط ايتودن يعنى مدعى ننگ ملكى يوق ديب آنط ايتودن باش طارطسه) ياكه مدعى اوشبو صاتلغان يورط ننگ كورشسندہ يورطم بار ديب شاهدلار برله اثبات قيلمسه (قاضى مدعى عليه دن يورط ننگ صاتلغانلتنى صورار مدعى عليه يورط ننگ صاتلغانلتنى اقرار قيلمسه ياكه اقرار قيلمغان صورته) (مدعى عليه صاتوچى بولغان صورته) صاتمادم ديب آنط ايتودن باش طارطسه (ياكه مدعى عليه يورطنى آلوچى بولوب) آلهادوم ديب آنط ايتودن باش طارطسه (يايسه شفيع دعواسى قيلوچى مدعى عليه ننگ صاتماقنى ياكه صاتوب آلماقنى شاهدلار برلن قاضى آلدنده اثبات قيلمسه - قاضى دعوى قيلوچى ننگ فايداسنه حكم قيلور مدعى كانشه ننگ قيمتى ثمننى حاضر قيلو لازم بولور مدعى آچهنى بيرماس بورن مدعى عليه نرسه نى بيرميچه طورور -

(۱۱) ولايسمع البينة على البايع حتى يحضر المشتري فيفسخ بحضوره ويقضى بالشفعة وعهدته على البايع شفيع كانشه نى صاتوچيدان شفيع دعواسنى قيلماقنى درست اكرده نرسه صاتوچى ننگ تدبير و تصرفده بولسه لىكن صاتونى بوزواوچون صاتوچى ننگ ضررينه شفيع ننگ بينه اقامة قيلماقى يعنى شاهدلار برله اثبات قيلماقى توتولماس تانشه نى آلوچى قاضى آلدينه حاضر بولمى طورب آلوچى حاضر بولغاچ آننگ حضورنده اولكى صاتونى بوزار شفيع كاشفيع برلن حكم قيلور نرسه نى تابشرو كوننه چه صاقلاب شفيع كاطابشرو صاتوچى غه لازم بولور (۱۲) وللشفيع خيار الرجوع والعيب وان شرط المشتري البراعة منه شفيع دعواسى قيلوچى ننگ خيار رجوعى (يعنى شفيع ثابت بولماس بورون نرسه نى كورمكان بولسه كوركاچ آلماسقه اختيارى) بار (هم خيار عيبى) يعنى نرسه ننگ اولد اكى عيبى بلفكانلكى سببلى نرسه نى آلماسقه هم كبرى اياسنه قايتارغه اختيارى) بار گرچه اولكى صاتوب آلوچى نرسه ننگ عيبندن بيزو شرطيله يعنى ايسكى عيبى چقسه ده قايتارماو شرطيله آلمان بولسه ده (۱۳) والقول للمشتري فى الثمن وبينه الشفيع احق من بينته شفيع برله آلوچى نرسه ننگ بهاسنده اختلاف قيلمسه لار (آلوچى مثلا مننگ تنكه كا آلدوم ديسه شفيع كيم كا مثلاسكن يوزون تنكه كا آلدونك ديسه) هيچ قايسوى ننگ شاهدلارى بولمسه آلوچى ننگ سوزى توتولور (اماهر ايكسى ننگ بينه لرى بولسه مثلا شاهدلارى بولسه شفيع ننگ بينه سى توتولورغه تبوشلى راك (۱۴) ولو ادعى المشتري ثمننا وبايعه اقل منه اخذ بقوله قبل قبضه واخذ بقول

المشتری بعده واخذ فی حط بعض الثمن و زیادته باقلها و فی حط الكل بالكل (آوچی بران ساتوچی نمن ده
 اختلانی قیلشه لار) آوچی کشی من فلان حقغه (مثلا ۱۰۰ تنکه کا) الدوم امصاتوچی من کیم کا
 صاندوم دیسه (مثلا ۹۰ غه صاندوم دیسه) شقیع نرسه نی ساتوچی ایتنکان قدری آنچه بیرب آلور اکرده
 آوچی نرسه نی قولنه آلمغان بولسه اما آلمان بولسه آوچی ایتنکاچه (یوز تنکه) بیرب آلور امصاتوچی
 آوچی غه ساتارغه کیلشکان حقدن بعضسنی کچکان بولسه یا که آرطدرغان بولسه کبیرا کی برابرینه آلور
 (مثلا یوز تنکه کا کیلشکان نرسه کا آوچی قولنه آلماس بورن یکر می آرطدرسه شول اراده بر من شفع
 دعواسی قیلسه یوز تنکه کا کوچلب آلور اما یکر می تنکه کیمته سه شقیع سکسان کا آلور نفاک ۷۵ نی فصل ننگ
 ۶ نی مسئله سنده دینلمش ایدی) امصاتوچی کیلشکان بهاننگ آوچیدان بوتونن کچکان بولسه بتونلای
 برابرینه آلور (مثلا یوز تنکه کا کیلشکان بولوب بتونلاین آوچی غه هبه قیلغان بولسه شقیع یوز تنکه بیرب
 نرسه نی آلور - سن صاتوب آلوطیدان آچاسن کچکان ایچ مندنده کچ دیب دعوی قیلا آلماس)
 (۱۵) وفی الشراء بیمن مثلی بمثلہ وفی غیره بقیمه الثمن نمن مثلی برابرینه یعنی مثلی معلوم بولغان نرسه
 برابرینه صاتلغان نرسه ننگ شقیعی مثلنی یعنی آوچی بیرکان ننگ اوخشاشنی بیرب آلور (مثلا بشیوز
 یوز بغدادی برابرینه صاتلغان یوز ننگ شقیعی بشیوز یوز بغدادی بیرب یورطنی آلور) اما قیمی
 نرسه برابرینه صاتلغان نرسه ننگ شقیعی قیمتی بیرب آلور (مثلامنک ارشن قماچ برابرینه صاتلغان
 یوز ننگ شقیعی یورطنی منک ارشن قماچ ننگ قیمتی بیرب آلور منک ارشن قماچ ننگ اوزنی بیرب
 آلا آلماس چونکه قماچ قماچ غه اوخشامای) (۱۶) ففی عمار بعمار اخذ کل بقیمه الاخر کوچمی تورغان مالنی
 کوچمی تورغان مال برابرینه صاتقان صورتده (مثلاً یورطنی یوز برابرینه صاتو قیلسه لار صکره بوهر
 ایکی یوز ننگ کور شیلاری شفع دعواسی قیلسه لار) هر ایکی شقیع دعوی قلغان یوز لاری برابرینه
 ویرلمش یوز ننگ قیمتی برابرینه آلور لار (کرچه قیمتلری ننگ آراسنده کوب تفرقه بولسه ده اوزنی
 دعوی قیلوب آلا تورغان یوز ننگ قیمتی برابرینه آلا آلماس) (۱۷) وفی نمن موعجل بحال او طلب فی
الحال واخذ بعد الاجل آچاسنی کوته چک کا صاتلغان نرسه ده شفع دعواسی قیلوچی آنچه سنی حاضر بیرب
 نرسه نی آلور یا که شفعنی حاضر طلب قیلورده آوچی ننگ آنچه بیرر وعده سی یتکاج آچانی بیرب نرسه نی
 آلور (۱۸) وفی بناء المشتري وغرسه بالثمن و قیمتہا معلوعین او کلی المشتري قلعهما (کوچمی تورغان
 نرسه نی مثلاً زنی) صاتوب آوچی بر اوستنه ایوبنا فلغاج یا آغاج لار اولتورتقاج بر کشی شفع دعواسی
 قیلوب اثبات قیلسه اختیار لی دور یا بر ننگ صاتقانداغی حقتن هم بناقلغان ایوبرله آغاج لار ننگ صور غاچ
 طور لوق حقتی بیرب آلور یا که صاتوب آوچی بنا لارونی آغاج لارونی کوچرور کا کوچلار (۱۹) ولیست
 الا فی بیع او هبة بعوض صاتودان هم برابرینه بر نرسه آلوب هبه قیلودان باشقه صورتارده شفع دعواسن

قبلویوق (بو ایکی صورتده شرط لاری طابلسه شفعمنی دعوی قبلو درست (۲۰) و لافی بیع شجر و ثمر بیعا قصد اعاچ لاریه ش لر (اوغشاشلی کوچه تورغان مال لارنی) صائقانک کورشی کا شفعم ثابت توکل اکرده اوز الدینه صائقسه لاری امیری برله بر کاصاتلسه لاری مجوعه سینه شفعم ثابت (۲۱) و لافی بیع بخیار الی بعد سقوطه (۲۷) فصل ننگ اچی مسئله سنده ایتلکان کبی تلسه اوچ کون ایچنده (صاتوچی ننگ خیار شرطی ابله یعنی قایتار ب آلورغه اختیاری برلن صائقانده (شواوق فصل ننگ ۳) مسئله سنده ایتلکاچه صاتوچی ننگ ملکندن چقماغانلقدان) شفعم ثابت توکل مکر خیار شرط ننگ وعده سی او تکاچ گنه شفعم ثابت بولادور (صاتوچی ننگ ملکندن چقمانلقی اوچون (۲۲) و لافی البیع الفاسد الی بعد سقوط فسخته بورق صاتو برلن صائقغان نرسه کا شفعم ثابت توکل مکر بر سبب برله فسخ قبلو ساقط بولسه شفعم ثابت (مثلا الوچی اکتچی کشی کا صائسه (یابنا قیلسه یا اعاچ اولتورتسه ۷۱) فصل ۲۳) مسئله ده ایتلکاچه (۲۳) و لافی رد بخیار لافی خیار العیب بلا قضاء خیار شرط برلن آلوب اوچ کون تولماس بورون کبری صاتوچی غه قایتار ولغان نرسه ده یا خیار روعیه برلن آلوب کورکن ننگ صونکنده قایتار ولغان نرسه ده شفعم ثابت توکل اما خیار عیب برله آلوب عیب سببلی حکم دن باشقه غنه قایتار ولغان نرسه ده شفعم ثابت (حکم برله قایتار ولسه شفعم ثابت توکل (۲۴) و لالمن باع او بیع له اوضمن الدرک کشی اوچون وکیل بولوب صاتوچی غه شفعم دعواسی یوق (مثلا برکشی یورطنی صاتار اوچون کور شسنی وکیل قیلسه شول کورشی وکیل شفعم بولا آلهی) هم صاتو برلن وکیل قلوچی غه شفعم دعواسی یوق (مثلا زید ننگ ینشه ایکی یورطی بولسه برسنی صاتارغه عهرنی وکیل قیلسه صاتلغان یورطنده زید کا شفعم تیمی اما بوسا تلغان یورطی ننگ اکتچی یا غند اغی کشی کا شفعم دعواسی تیار) و دخی نرسه فی صاتوچی غه آلوچی طرفندان آچه ننگ طابشر لوینه ضامن بولغان کشی کا یعنی آچه ننگ طابشر لوینی اوستنه آلغان کشی کا شفعم دعواسی یوق (مثلا برکشی یورطنی صاتارغه تلکانده بو یورط ننگ شفعمی تیار لک کشی آلوچی اوچون ضامن بولسه مثلا صاتوچی غه ایتسه سن بو کشی کا قور قبیچه صات آچه ننگ طابشر لوینی اوز اوستمه آلام دیسه بو کورشی کا شفعم دعواسی تیمی (۲۵) بل لمن اشتری او اشتری له اکتچی کشی اوچون وکیل بولوب صاتوب آلغان کشی کا شفعم دعواسی بار (مثلا زید عهر ننگ کور شسندا کی یورطنی صاتوب آلورغه عهر ننگ اوزنی وکیل قبلوب عهر بو یورطنی زید اوچون صاتوب آلسه عهر کا اول یورطده شفعم دعواسی بار) او شانداق وکیل قبلوچی غه شفعم دعواسی بار (مثلا بکر اوزنی ننگ کور شسندا کی یورطنی بروکیلی آرقلی صاتوب آلسه شوشی بکر کا شفعم دعواسی بار (۲۶) و بیطالها تسلیهها بعد البیع لاقبله (من بو یورطک شفعم دعواسی قلمام دیب صاتلغان تقدیرده بو کشی کا شفعم دعواسی تبه تورغان یورطدان باشقه عقاردان) شفعم دعواسنی کیچو صاتودان صونک بولسه یعنی نرسه صاتلغان دان صونک شفعمنی من کیچدم دیب ایتماک صکره شفعم دعواسنی قلمافنی باطل قبلور صاتلماشدان اول ایتماک باطل قیلماش (مثلا کورشی یورطنی صائقانن اشتکاچ من دعوی قیلیم دیسه صونکندن شفعم دعوی قیلا آلماس اما صاتلماشدان اول شفعمنی اوستندن توشرسه شفعم دعواسنی قبلورغه حالندن کبله)

(۲۷) والصاح مع بطلانه شفع دعواسی قیلوچی ننگ نرسه نی آلوچی برلن (بر نرسه برابرینه) صاح قلمشماقی لاری شفعنی باطل قیلور گرچه بو شفع ننگ نرسه برابرینه صاح قلمشماقی واقع ده باطل بولسه ده (۲۸) وموت الشفع لالمشتری شفع ننگ فایده اسنه صانلمش یورط حکم قلماسدان اول شفع ننگ وفات بولماقی شفعنی باطل قیلور (وفات دان اول حکم قلمماغان بولسه شفع دعواسی وارث لارینه قالماس) صاتوب آلوچی ننگ اولماکی شفعنی باطل قیلماس (۲۹) و بیع مایشفع به قبل القضاء بها شفع دعواسی قیلورغه سبب بولغان نرسه نی شفع ننگ قاضی آلد نده حکم برله شفعنی اثبات قیلماسدان اول صانماقی شفع دعواسنی باطل قیلور (مثلا زید ننگ کور شسی عهر یورطنی بکر کا صاتسه زید شفع دعواسی قیلورغه سبب بولغان اوز یورطنی حکم برله عهر یورطنه شفع اثبات قیلناسدان اول ایکنجی کشی کا صاتسه زید ننگ شفع دعواسنی قیلماقی باطل بولور (۳۰) و شفع حصه احد المشرین ل احمد الباعه کوب صاتوب آلوچی لار ننگ برسی ننگ گنه اولوشنی شفع دعواسی قیلوب آلودرست (مثلا زید کور شسندا کی عهر ننگ یورطنی اوچ کشی بر کا قوشلوب صاتوب آلسالار زید ننگ اختیار ی بار نلسه بو آلوچی لار ننگ بار چه سی ننگ اولوشلر نی شفع دعواسی قیلوب آلودر تلسه برسی ننگ گنه یا ایکسی ننگ گنه اولوشنی دعوی قیلوب آلودر) اما کوب صاتوبی لار ننگ برسی ننگ گنه اولوشنی شفع دعواسی قیلوب آلا آلماس (مثلا زید ننگ کور شسندا کی یورط ننگ اور تاق اوچ خو جاسی بولوب آنلار بو مشترک یورطنی صاتسه لار زید شفع دعواسنی قلمغانده بو اوچ کشی ننگ بار چه سی ننگ اولوشلر نی دعوی قیلورغه حالندن کیله - اما اوچ صاتوبی ننگ برسی ننگ گنه اولوشنی دعوی قیلوب آلودرغه حالندن کیلمی (۳۱) فان سلم شرع زید فظهر شرع غیره اوالشرع بالی فظهر باقل اوبه ثلی لاتسقط برکشی کور شسندا کی یورطنی زید صاتوب آغان دیب ایشتوب شفعسنی کیچسه بعد زید دن باشقه کشی ننگ صاتوب آغانلقی ظاهر بولسه یا که منک آنچه غه صاتوب آغانلقنی ایشتوب منکن کیم کا آغانلقی ظاهر بولسه یا که (صاوت برلن یامیزان اولچاوی ایله اولجنه تورغان) مثلی معلوم بولغان مال برابرینه آغانلقی ظاهر بولسه (مثلا آلوچی منک تنکه آنچه برابرینه آلمان ایکن بلکه منک پوط بغدادی برابرینه صاتوب آغانلقی ظاهر بولسه) شفع دعواسی نوشمی دعوی قیلا آلا (۳۲) لان ظهر بقیمی قیمته الف او اکثر اما کور شسندا کی یورط ننگ منک تنکه کا صانغاننی ایشتوب شفع دعواسنی قلماسقه رضا بولغاچ قیمی یعنی (حیوان لار وغیری نرسه لر کبی) قیمت برابرینه یورطله تورغان مال برابرینه صانغانلقی ظاهر بولسه شفع دعواسنی قیلا آلماس اکرده مذکور یورط بر لکان قیمی نرسه ننگ قیمتی منک تنکه یا آرتق بولسه (اما منک تنکه دن کیم بولسه شفع دعواسنی قیلا آلا)

(۸۰) (کتاب القسمة)

(۱) هی تعیین الحق الشائع وغلب فیها الافراز فی المثلی والمبادلة فی غیره ایکی یا آرتق کشی آراسنده اور تاق مالنی بولور اور تاق کشی لار ننگ هر قایوسی ننگ اولوشلرین بیلکولمک دور (بولوده کوبیراک وقتله مثلی نرسه بولغانده) (مثلا اولچاوی هم یورمقه شکلی هر برام برامی بر تیگن بولغانده اور تاق کشی لار ننگ هر قایوسی ننگ اولوشین آیروب غنه قویولا) (اما قیمی یعنی اوخاشنی نامعلوم بولوب کبساکب یا اولچب

بولوممكن بولمغان نرسه لرده كوبراك وقتده اوز اولوشى اوچون نرسه يا آچه آلوب اور تاق نرسه نى برسنه
 كنه قالدروله (مثلا برون تنكه لك يورط اوچ كشى آراسنده اور تاق بولسه بولشكانده يورطنى برسنه كنه
 قالدر لوب ايكي كشى يورط قالغان كشى دن اوتوز اوچار صوم اوتوز اوچار تين آچه آلار (۲) فباخذ
 كل شريك حصته بغيبه صاحبه ثمة لاهنا مثلى معلوم بولغان (بغداى آرىا شكللى) نرسه نى بولكاندن صونك اور تاق
 كشى لر نك هر قاىوسى نك اوز اولوش لرنى آماق لارى درست گر چه ايكنچى ايمداشى غايب بولسه ده
 اما (يورط ير حيوان كى) قىبى نرسه لرده بولكاندن صونك بولسه ده شريكى غايب بولغان وقتده آلهاقى
 درست توكل (چونكه قىبى نرسه لرنى بولكانده كوبراك وقتده آلهاق شوهم اولوش اوچون آچه بېرشو بولادور
 (۳) وندب نصب قاسم يرزق من بيت المال لي قسم بلاجر اور تاق مال لارنى مال ايلارندن اجر آليچه بولو
 اوچون بيت المال وظيفه بيلگولب مال بولوچىنى قو يوشر يعنى پادشاه غه مندوب بولدى (۴) وان نصب
 باجر صح و هو على عدد الرؤس قاضى نك نرسه بولدر وچى لر اوستندن بولو اجر نى بېر و شرطيله بولوچىنى
 تعيين قىلماقى درست بو صورتده بولوچىكا بولو اجر نى بولدر وچى لر نك هر قاىوسندن بر تېگن آل نور
 (گر چه بعضى نك اولوشى بعضى سنكندن كيمراك بولسه ده) (۵) و يجب كونه عدلا عالما بها قاضى طرفندان
 تعيين قىلغان بولوچى نك عدل يعنى بر هين كار كشى حقندن قورقوچى) هم بولو علمن بلوچى بولماقلى
 واجب (۶) ولا يعين واحد قاضى طرفندان بر كنه بولوچى تعيين قىلناس (يعنى بر شهر خلقي بر معين
 كشى دن كنه بولدر ركا جبر قىلناس لار (۷) ولا يشترك القسام بر يرده كوب كشى آراسنده اور تاق مالنى
 ايكي بولوچىكا بولر كا قاضى ايروك بېر ماس چونكه ايكي بولوچىدان بولدر كان صورتك بولدر وچىلر كضرر بولو
 احتمالى بار (۸) وقسم بطلب احدهم ان انتفع كل بحصته كوب كشى آراسنده اور تاق مالنى بولب بېر كاچ
 هر قاىوسى اوز اولوش لرى ايله فايدالانورلق بولسه لار بولنر كا برسى كنه بولسه ده صور اوى برله بولسه ده
 بولوچى مالنى بولب بېرور (۹) وبطلب صاحب الكثير فقط ان لم ينتفع الآخر لقله حصته اور تاق مالده
 اولوشى كوبراك كشى نك كنه اوتنوى برلن ده مال بولنور كر چه باشقه لارى اولوش لرى نك آزلقندان
 بولكان تقديرده اولوش لرنندن فايده كور مسلك بولسه لار ده (۱۰) ولا يقسم الا بطلبهم ان تضرر كل للقله
 بولكان تقديرده هر قاىوسى اولوش لرى نك آزلقندان ضرر كورر لك بولسه لار بولر كا هر قاىوسى نك
 اوتنوى برلن كنه بولنور (۱۱) ولا الجنسان والرقيق والجواهر والجمام الا برضاؤهم ايكى جنسندن مشترك
 بولغان نرسه نك بىر جنسنى بىر شريك كا ايكنچى جنسنى ايكنچى شريك كا بولناس (مثلا ايكي وارث كانه لار
 قوى لار ميراث كا قالسه لار اولك توه لرنى ايكسسته بولنر مونك صونك نده قوى لارنى بولنور) قل لار جوهر هم
 موچيه و بونلار اوغشاشلى بولنورده ضرر بولغان نرسه لار بولنمىس لر مكر اور تاق كشى لر نك هر قاىوسى نك
 رضا بولمق لارى ايلان كنه بولنر لار (۱۲) ودور مشتركة اودار و ضبعة اودار و حانوت قسم كل و حد ها و صحت
 بالتراضى الا عند صغرا احدهم كوب يورط لار ياكه يورط ايله ابودن وغيرى بنالاردان و باقچه لاردان

بوشاق بىر مىنلا (كىنك ايشاك آلدى) يايىسە يورطايلە كىيىت لىر كۆپ كىشى آراسىندە اور تاق بولسە لار
 بونىسە لىر نىك ھەر قايسونىدان ھەر قايسونىدە اولوش بىر لور ھەم بىرسى نىك بىر تولى نىسە نى آلوب ايكتىچسى
 نىك ايكتىچى تولى نىسە نى آلوب رضا بولوشوب آلسالار درست اكرده بو اور تاق كىشى لىر نىك بىرسى
 صبى بالا بولسە (امابىرسى يار تقى صبى بالا بولسە تور لوسى تور لوسى نىسە نى آلوشوب بولسە كىرى درست
 نوكل چونكى صبى نىك آلدا نوا حتمالى بار (۱۳) وقسم نغالى بدعون ارثە بىنھم ايكى يا اوچ كىشى (حيوان لار
 ايكن لىر شكلى) بىر معلوم كوچە تورغان مال نىك اور تاق ميراث غە قالغانقلى دعوى قىلسە لار بولوچى بولب
 بىرور (۱۴) وعقار بدعون شرا ئه اوملە كەمطلقا فان ادعوا لىرثه عن زيد لا حتمى بىر ھنو على موته وعد دور ثتمه
 ولان بىر ھنو انھم ھتى بىر ھنو انھم لھم بىر ھنو كىشى (يور طير شكلى) كوچى تورغان مالنى ساتوب الغانق
 لار بىر يا كەنى طريقتە ايكان بىر قىلچە غە بولسە دە اوز لىرى آراسىندە اور تاق ايكانلەكن دعوى قىلسە لار
 بولوچى بولب بىر زاما بىر اودن ميراث قالغانقلى دعوى قىلسە لار ميراث قالىر وچى نىك اولكانلەكن ھم
 وارث لار نىك ھىچە ايكانلەكن اثبات قىلمى طور ب بولس (ودخى اولكان كىشى دن قالغان نىسە نىك
 اوز لىرى قولندە ايكانلەكنى كنى كنى اثبات قىلور بىر لىن بولس (اما بو تر كەكا قالغان مال نىك اوز لىرى نە تبوشلى
 ايكانلەكن اثبات قىلسە لار بولور (۱۵) ولا ان كان شىء منه مع الوارث الطفل او الغائب (ودخى كوچى
 تورغان مال دە اور تاق بولغان وارث لار نىك بىرسى صبى بولوچى شول مال صبى نىك قولندە بولسە يا كە مال
 قولندە بولغان وارث صبى بولسە دە غايىب بولسە مال بولنمىس (۱۶) ولا يدخل الدرهم فى القسمة الا برضائهم
 كۆپ كىشى آراسىندە اور تاق بولغان كوچى تورغان يا كوچە تورغان ميراث غە قالغان مالنى بولسكان دە
 چىتىدن درھم لىرى يا باشقە تورلى اچە لارنى شول مالغە قوشوب بولنمىس (چونكى اچە اور تاق توكل
 بىرسى نىك كنى دور) اما ھر قايسوسى رضا بولسە لار قوشلوب بولنر (۱۷) وان وقع مسبل قسم او طريقتە فى
 قسم آخر صرفى عنه ان امكن والافسخت كوچى تورغان مالنى بولسكان نىك صوتكىندە بىرسى نىك اولوشىدا كى
 صوى نىك آغا تورغان بولى يا كە جورى تورغان بولى ايكتىچى كىشى نىك اولوشىدا كى بىر كاتوغرى
 كاسە مذكور صواغمن ھم بولنى اوز اولوشىدە دوندر را كىر دەمىكن بولسە اما دوندر ومىكن بولسە اولكى
 بولونى بوزوب يانكادان بولنر (مىكن بولماق بولاي بولور مىنلا آغم صونى اوزى نىك بىر ھنو كوچى و اوچون
 آبروم كانا و قازور اما بىر موى قابل بولسە مىنلا طاولق بولسە دوندر ومىكن بولمىغان بولور (۱۸) وان اقر
 بالاستيفاء ثم ادعى ان بعض حصته وقع فى يد صاحبه غلطاً صدق بالحجة وشهادة القاسمين حجة وفسخت ان استحق
 بعض مشاع فى الكل لا بعض حصه احد ما بل يرجع مالنى بولسكان نىك صوتكىندە بىرسى اوزى نىك اولوشى
 آلغانقلى نە اقران قىلسە صوتكىندە بىر ھنو اوشوب اقران قىلچى اولوشى نىك بىر ھنو يا نكلش ايبداشندە قالغان
 لىقى دعوى قىلسە سورنى راستقە توتوب اولوشى ايبداشندە آلوب بىر لور اكرده دە بو اسنى شاهد لار
 بىر لىر اثبات قىلسە دعوا قىلچى نىك فايداسى بولوچى لىر نىك كواھلق لارى قبول قىلنور اكر بولوچى لىر

ایکلو بولسه لار (اما دعوی قیلوچی دعواسنی دلیل برله اثبات قیلا آلماسه ایبداش لرنی آنط ایتدر لور اکر ایبداش لری آنطدان باش طارطسه لار دعوی قیلوچی ننگ فایداسنه حکم قیلنور بوصورتک) دعوی قیلوچی ننگ اولوشی خالی توکل یا ایبداش لری ننگ بارچاسی آراسنده اورتاق بولور یا برسندنه کنه بولور اکر هر قایوسی ننگ قولنده بولسه اولده گی بولولری بوزلوب یانکادان بولنر اما برسندنه کنه بولسه اولداسی بولونی بوزمیچه تبوشلی اولوشنی قایتارب غنه بیرلور (۱۹) وصحت المهایاة فی سکون هذا بعضا من دار

وهذا بعضا وخدمة عبد هذا یوما وهذا یوما کسکنی بیت صغیر و عبد ین هذا العبد هذا والاخر الاخر مهیایة یعنی اورتاق نرسه نی ایکسی اورتاق فایدالانور غه اتفاق قیلشماق لاری درست مثلایر یورطده ایکلو اورتاق بولسه لاریورط ننگ بواورنوننده زید بواورنوننده عهر طور ردیب بولشمک لاری درست یاکه برقل اورتاق بولسه زید کا برکون عهر کا برکون خدمت ایتار دیب اتفاق قیلشوب بولشولری درست (یاکه برکچنه ایوبولوب ایکسیده صیهاسلق بولسه ایوده زید بر آی عهر بر آی طور ردیب اتفاق برله فایدالانونی بولولری درست) یاکه ایکل اورتاق بولوب برسی زید کا ایکتچسی عهر کا دیب بولشولری درست

(۸۱) کتاب الهبة

(۱) هی تملیک عین بلاعوض هبه لغتده اوستکا بیروی واجب بولغان فایدالانوردای نرسه نی کشی کا تبرع قیلوب یعنی بخشیلق ایتوب بیر و فقها فاشنده اوزی ننگ ملکنده بولغان نرسه نی یا ط کشی کا بر ابرینه نرسه آلمیچه ملکندرب بیرو (هبه دن مقصود دنیاده دوستلق و آشنالق حدیثده تهادا و آحابوا وارد اولمشدر یعنی هبه بیر شنکر دوست قوتوشرسن دیمکدور و آخرتده نعمته نائل اولمقدور اولوغ لار غه بیرلکان هبه نی هدیه دینلور هر ایکسی ننگ حکم لری بر توینده یادایدیلور) (۲) وتصح بوهبت و تحلت و نحوها سنکا بولیک قیلدم سنکا بیردم دیگان سوز برلن هم مونکا اوغشاشلی سوز لار برلن ایتوب بر نرسه نی بیرسه هبه درست بولور (۳) وتتم بالقبض فی مجلسها ولوبلا اذن وبعده باذن هبه آلوچی ننگ هبه مجلسنده نرسه نی قبول قیلوب آلماق ایله کرچه هبه قیلوچی ننگ اذندن باشقه بولسه ده هبه تمام بولور (اما هبه مجلسندن صونک رخصت ایله آلسه غنه تمام بولور یعنی هبه آلوچی ننگ ملکنه کرر (هبه مجلسندن صونک رخصتسن آلسه ملکنه کر ماسن) (۴) ولا تصح فی مشاع یقسم فان قسم وسلم صح ایکتچی کشی برلن اورتاق بولغان نرسه دن بولکن تقدیرده آیروم اوز اولوشی برلنکنه فایدالانورلق بولغان اولوشنی بولمس بورن هبه قیلماق درست توکل (اما موچه تکر من شکلی) اورتاق کوینچه برکا کنه فایدالانورلق نرسه بولسه بولمکان کوینچه ده هبه قیلماق درست هم بولکلچ فایدالانورلق نرسه ده ده بولب هبه قیلنمش کشی کا طابشرسه هبه سی درست کا یلنور (۵) وکذا هبه لبن فی ضرع ونحوه اوشاندق ایچا کداکی سوتنی وموننگ اوغشاشنی (مثلا صارق اوستنداکی چوننی آغاچداغی بهشنی یرداکی ایکن نی و آغاچنی هبه قیلسه اول باشده) درست توکل (چقارب آیروب بیرکچ هبه سی درست کا یلنور) (۶) لادقیق فی بروان طحن وسلم اون ایتوب طارطلمغان بغدادی ننگ اونونی هبه قیلسه صونکندن اون یا صاب طابشرسه ده

اولدای هبه سی درست کا ایلنوس باطل بولور اوشاندق سوتدای ماینی یا که اورلق داغی ماینی هبه
 قیلوب صونکندان طابشرسه ده درست کا ایلنوس (۷) وهبه مامع الموهوب له تامه کهبه الاب لطفله هبه
 آلوی ننگ قولندای نرسه نی هبه قیلوتهم هبه بولادور آناسی ننگ اور قولندای نرسه سنی یاش بالاسنه
 هبه قلیاق کبی (مثلا زید ننگ عمر قولنده امانه یا که آلاچاق بر نرسه سی بولسه زید ننگ عمر کا شول
 نرسه سنی قایتاروب آلویچوق هبه قیلماقی درست هم آتاندکده بالاسنه بر نرسه هبه قلعانده قولنه
 توندرماسه ده درست) (۸) وقبضه عاقلاوقبض من یربیه وهومعه والزوج للزوجه بعد الزفاف معتبر
 فی هبه الاجنبی له یاش بالاغه یاط کشی بر نرسه هبه قیلسه بالاننگ اوزی ننگ قبول قیلوب آلماقی
 معتبرا کرده عقلی بولسه اما بولور لک بولسه معتبر توکل آننگ اوچون تربیه چبسی قبول قیلوب آلورغه
 نبوش (ودخی بویاش بالائی تربیه قیلاتورغان کشی ننگ قبول قیلوب آلماقی تیوش اکرده تربیه چی
 بالابره بر کا تورسه (هم صبیبه خاتون غه یاط کشی بر نرسه هبه قلعانده زفاندان صونک) یعنی بر
 مرتبه فر قویننه کرکاندان صونک) ایری ننگ قبول قیلوب آلماقی معتبر (۹) وصح هبه اثنین دارا
 لواعد وعکسه لا کتصدق عشرة علی غنیین وصح علی فقیرین ایکی کشی ننگ اورتاق بولغان بر یورطنی بر کشی کا
 هبه قیلماقلاری درست اما صونک عکسی یعنی بر (یا ایکی) کشی ننگ بر یورطنی ایکی کشی کا هبه قیلماقی
 ایکی بایعه اون درهم نی یا آرتقنی صدقه قیلوکبی درست توکل اما ایکی فقیر کا اون درهم نی یا آرتقنی
 صدقه قیلو درست (۱۰) ویصح الرجوع عنها بقراض او حکم قاض (یاط کشی کا هبه قلعان صورتده)
 هبه قیلوچی ننگ هبه سنی قایتاروب آلماقی درست اکرده ایکسین رضابولوشسالار یا که قاضی بو هبه نی
 قایتار وایله حکم قیلسه (قاضی حکم قلعاج هبه نی آلوی قایتارورغه رضا بولسه ده قایتاروب آلور)
 (۱۱) ویبغیر زیاده متصله وموت احد هما و عوض الضیف البهاولومن اجنبی وخر وجهاعن ملک الموهوب له والزوجه
 وقت الهبه وقرابة المحرمیه وهلاک الموهوب وضابطها حروف دمع خزقه هبه نی قایتاروب آلودان یدی تورلی
 نرسه لر منع قیلادور (اول هبه قلعان نرسکا توتوش نرسه ننگ آرتماقی یعنی نرسه ننگ جئه سی ننگ آرتماقی
 (مثلا سیمز لک هم جهال کبی جئه سندن آیروم فایداننگ آرتماقی قایتارودان مانع توکل مثلا کنیز اک
 بالاطبسه یا هبه قلعان حیوان بالاسه اما بالاسی هبه آلویچیده قالورغه تیوش) (ایکیچی هبه قیلوچی ننگ
 یا هبه آلوی ننگ ایکی ننگ برسی ننگ وفات بولماقی (اوچوچی هبه اوچون برابرینه نرسه بیرماکی کرچه
 هبه آلوی اوچون یاط کشی بولسه ده بیرسه (دورتچی هبه آلوی ننگ نرسه ملکندن صاتو ایله یا هبه ایله یا باشقه
 سبب ایله ملکندن چقماقی (۵) بشچی هبه وقتنده هبه آلوی برله بیروچی آراسنده نکاح بولماقی (اما
 نکاح لاری هبه دن صونک بولسه قایتارب آلماقی درست) (الطچی هبه بیروچیه آلوی ننگ برسی
 برسنه محرم یعنی نکاحی حرام قرداش بولماقلاری (اما عم خال وخاله لر ننگ بالالارینه هبه صورتنده
 کرچه یقین قرداش بولسه لارده نکاح حرام بولمغانلقدان هبه نی قایتارب آلور درست) (یدچی هبه
 قیلنمش نرسه ننگ هلاک بولماقی (اوشبو یدی تورلی حکم ننگ برسی گنه طابلسه ده هبه قیلوچی
 صونکندان نرسه نی قایتاروب آلماقی) بو هبه دن مانع لار ننگ ضابطه سنی یعنی کونکل کا حفظ یتکل

بولسون او چون فقہ الاربعہ مع غرقہ ہر فارنی استعمال قبلہ مش لاز (دال زیادہ یعنی تو توش آر تو) مہم موت یعنی الروم
 (عین عوض یعنی برابرینہ نرسہ بپرو) خا غزوج یعنی ملک کن چقو (زان وجبہ یعنی ایرلک خانون لقی) فانی
 قرابہ یعنی یقین فرداش لک (ماہلا کہ یعنی ہبہ قلنغان نرسہ ننگ ہلاک بولماقی قایتار ب آلودان منع قبلور)
 (۱۲) وھو فسخ من الاصل لاهبہ للواہب (ہبہ فی قایتاروب آلوہبہ آلوچی ننگ بپروچی کا ہبہ قبلہماقی حکمہنگ
 بولمی بلکہ ہبہ فی فسخ و بوزو بولادور (۱۳) وھی بشرط العوض ہبہ ابتداء فشرط قبضہما و تبطل
 بالشیوع و بیع انتہاء فیرد بالعیب و خیار الرویۃ و ینبت الشفعۃ (برابرینہ نرسہ بپرو شرطیلہ ہبہ قبلو
) مثلاً بر من سنکایور تنکہ بپرسنا ننگ بر آط ہبہ قبلدم دیسہ) اول باشدہ ہبہ بولادور صونکنندہ صاتوغہ
 ایلنہ دور (موند این ہبہ صور تندہ ہر ایکسی اوز لرینہ تیوشلی نرسہ لر فی ہبہ مجلسندہ قول لارینہ آلولاری
 شرط برسی ننگ مالی ایکچی کشی لر بلہ اور طاق بولسہ ہبہ لر ی بوزولور (اکر دہ بولکاج اولوشی ایلہ
 فایدا لانور دای نرسہ بولسہ اما بر کا اور تاق کویتچہ کنہ فاید الانور دای نرسہ بولسہ درست ننگ
 بوفصل ننگ ۴ چی مسئلہ سندہ یاد اید لمش ایدی - موند این ہبہ صونکنند ان صاتو حکمہنگ بولغانلقی
 اوچوندہ) ہر قایوسی تنک برابرینہ الاچاق نرسہ لر زندہ خیار رویتی ہم خیار عیبی بار (یعنی آغان نرسہ
 سنی اول کور مکان بولسہ کور کاج قایتاررغہ اختیاری بار ہم ایسکی عیبی ظاہر بولسہ قایتاررغہ اختیاری
 بار) ہم شفیع کا شفع ثابت (۱۴) وان استثنی الحمل او شرط ما یفسد البیع بطلا (ہبہ قلغانندہ نرسہ ننگ
 بر کیشاکنی اوزینہ آلوب قالونی شرط قبلسہ مثلاً بر آط ہبہ قبلوب قور صاغنداغی طانی اوزینہ بولور
 دیشہ یایسہ صاتونی بوزاتورغان نرسہ فی شرط قبلوب ہبہ قبلسہ) مثلاً من سنکا بر آط ہبہ قبلدم ایکی پوط
 آغاچ مای بپر ماکنک شرطیلہ لکن گیر باشنہ ایکی پوطلق گیردن باشقہ بورک ضرور لغی طاش سالور
 سن دیسہ) استثنای بر لن شرط ہر ایکسی باطل بولوب ہبہ لر ی درست بولماس (۱۵) وصحت الہبہ وان
 اعتق الحمل ثم وھبیا صحت وان دبرہ ثم وھبہ لا (قور صاغنداغی بالانی آزاد قبلوب کنین اکنی ہبہ قبلسہ
 ہبہ سی درست اما قور صاقداغی بالانی مدبر قبلوب سنکرہ کنین اکنی ہبہ قبلسہ ہبہ سی درست توکل
) چونکہ ملکند اکی نرسہ ایلہ مشغول بولغان نرسہ فی ہبہ بولادور بودرست توکل (۱۶) وصح العمری
 وھی جعل دارہ لہ مدۃ عمرہ بشرط ان یرد اذا مات و بطل الشرط (عمری یعنی بر نرسہ فی عمر بویتچہ
 فاید الانورغہ ہبہ قبلو درست مثلاً بر او براو کا ایتور موناسن منم شوشی یور طمدہ اولکچہ طور اولکاج
 قایتار و شرطیلہ دیوہبہ قبلور اولکاج قایتاروب آلور من دیکن شرطی باطل بولور یعنی ہبہ آلوچی اولکاج
 آلوچی ننگ وارث لارینہ قالور ہبہ قبلوچی قایتاروب آلا آلماس ہم ہبہ قبلوچی ننگ وارث لارینہ دہ
 بپر لمس (۱۷) ولا تصح الرقبی وھی ان مت قبلک فھی لک (رقبی درست توکل باطل یعنی براو براو کا
 ایتسہ من سندن اول رک وفات بولسام بو یورط سنکا بولسون اما سن اول وفات بولسانک اوزنہ بولور
 دیسہ درست توکل یعنی ہبہ بولماس (۱۸) والصدقۃ لاتصح الا بالتبض ولا فی شایع یقسم ولا عود فیہا
) صدقہ قبض قبلہ یچہ یعنی قبول قبلوب قولینہ آلہ یچہ اصلادرست توکل ہم صدقہ آلوچی شول مجلسندہ

قولنه آلمیچه ملك ثابت توكل مجلسدن صونك بیروچی ننگ اذنی کرک بولکچ اولوشی ایله فایده انور دای اورناق نرسه دان اولوشنی صدقه قیلودرست توکل (بولوب طابشرسه درست کا ایلنور) هبه نی فایتارب آلودرست صدقه نی اصلادرست توکل

❁ (۸۲) ❁ کتاب الاجارة ❁

(۱) هی بیع نفع معلوم بعوض کنداین اوعین (یالغه بیروبالانوشول نرسه ننگ معلوم و بیلمکولی بولغان فایداسن اوزی ننگ جنسداشی بولمغان نرسه یافایدابر ابرینه یال حقی ننگ فلاچیه مقدراری حاضر فلاچیه مقدراری معلوم مدتد ان صونك بیرو لوردیب مدة تعیین قیلوب ساتو (مثلابر ایونی برنچه یالغه یالغه بیرو کاندیه یال حقی ننگ نچه مقدراری حاضر نچه مقدراری کوته چک کا دیب بیان قیلور اما یورطنی یالغه بیرو بر ابرینه یورطنی یالغه بیرو درست توکل جنسداشی بولوب ربا بولغانقلی اوچون

(۲) ویعلم النفع بندک المدة وان طالت لکن فی الوقف لاتصح فوق ثلث سنین و بندکر العمل کصیغ ثوب و باشارة کمنقل هذا الی ثمه (یالغه آلوچی نرسه برلن فایده الانوننگ مدتدن ایتوب بلدر تلورکا نبوش کرچه اوزاق مده کا بولسه ده اماوق مال لارنی اوچ یلدا ان آرتقغه یالغه بیرو درست توکل ودخی خدمتکا یاللاغانده اشنی بیان قیلوب بلدر تلور کیم بویارغه دیمک کبی (مثلابو یاوچیلارنی کیم کیندر طول کبی لارنی بویارغه یاللاغانده مدتدن برکون دیب بیان قیلیمسه ده فلاچیه آرشن کیندر بویارغه دیب یالارغه کرک) هم اشاره قیلوب بلدر تلور مثلاً همالنی یاللاغانده بو اورندان

فلان اورام غه فلان ایوکا ایلتوب قویارغه دیب یالار (۳) ولا تجب الاجرة بالعقد بل بتعجبها او شرطه اوباستیفاء النفع او التمکن منه (یالچی غه یال حقی یاللاغاچوق بیرو واجب توکل مکر یاللاوچی اوز اختیاری ایله کیشکچوک بیرو قایتاروب آلا آلاس هم حقی آلدان بیرونی شرط قیلسه یا که یالغه آوچی آغان نرسه ننگ تعیین قلنغان قدری فایداسن کورسه (مثلابر ایونی بر آی طوررغه بش تنکه کا کیشکلن ایکن بر آی طوررغه) یا که یاللاغان وقتده تعیین قلنغان قدری فایدانی کورر لک مده اوتکن لکن فایدانی کورر کا کوچی یتسه (مثلابر ایونی بر آی طورر اوچون یالغه آلسه آغان مدتدن بر آی اوتکچ کرچه

بوایوده هیچ ده طورمانسه ده بودورت صورتده (یال حقی بیرو واجب بولور (۴) فتجب لدار قبضت ولم یسکنها وتسقط بالغصب بقدر فوت تمکنه بس بر او اوزی طورر اوچون بر ایونی مثلاً بر آی غه یالغه آلسه کرچه هیچ ده بوایوده طورمسه ده بر آی اوتکچ ایتکن حقی تولو واجب بولور (اکرده یالغه آوچیدان ایونی غصب لب یعنی بر یا کشی کوچلب آلسه کوچلب آلمش مقدارنده حقی اوستندن توشار (مثلاً زیدعردن بر ایونی بر یل طوررغه یوز تنکه حقی غه یالغه آلسه صکره بر او زیددن بو یورطنی غصب لب آلوب بتون یل طوررسه زید ننگ اوستندان بتون یل ننگ حقی تولو توشار اکرده یارطی یل غصب لب طوررسه ایلی تنکه سی توشار (۵) وللمو جر طلب الاجرة للدار والارض لكل یوم (وللدابة لكل مر حلة

وللقصارة والحياطة اذا ثبت وللخبز بعد اخراجه من التنور فاذا احترق بعدما اخرج فله الاجر وقبله لا ولا غرم
 فيهما وللطبخ بعد الغرف ولضرب اللبن بعد اقامته يورطنى يرنى يانغه بيروچى ننگ يالغه آلوچيدان هر كون
 اوچون تيوشلى حقنى صوراب آلورغه حالندن كيله (آطنى يالغه بيروچى هر استمانسه صاين آلور) كيم
 چوچى كيم تكوچى اشى بتكاج آلور (ايكمك صالوچى ايكمكى بيچدن چقارغاچ آلور ايكمك بيچدن
 چقغاچ كويسه يانسه ياللاوچى بوضرر اوچون ياللانوچيدان يال حقنى توتوب قالا آلماس اما بيچدن
 چقارغاچ كويسه ياللانوچى يال حقنى آلا آلماس بوهر ايكى صور تده يعنى ايكمك كرك بيچده
 كويسن كرك چقغاچ كويسن خوجا يالچيدان ايكمك حقنى تولته آلماس آش بشرركا ياللانوچى آشنى
 طابقغه صوصقاچ يال حقنى آلور كرىچ صوغو اوچون ياللانوچى كرىچ لرنى صوغوب كيباركا
 اولتورتوب قويغاچ حقنى آلور (۶) ويحبس العين للاجر من خلط ملكه بها كالصباغ فان حبس فضاغ فلا غرم
 ولا اجر بخلاف الحال ياللانوچى ننگ اشلنگن نرسه كاملكى قاتشقان بولسه مثلا بويوچى ننگ بويوى قاتشسه
 يال حقنى اوچون نرسه نى بيرميچه طورر بووقته يالچى قولنده نرسه هلاك بولسه تولىس (امانه بولغانلقى
 اوچون) هم يال حقنى آلا آلماس (اش طابشر ماغانلقى اوچون) بر اورندان ايكتچى اورنغه ايلتاركا
 ياللانوچى كيم نرسه سى قاتشه اغان يالچى ننگ خلافتچه (يعنى نرسه سى قاتشه اغان يالچى يال حقنى اوچون
 نرسه نى بيرميچه طور آلماس (۷) ولمن اطلقه العمل ان يستعمل غيره فان قبد بيده لا بر نرسه اشركا
 ياللاغانده (مثلا كيم تاركا بيركانده) اورنك اشر سن ديب ايتوب بيرمه ياللانوچى اوزى اشلسه ده
 ايكتچى كشى كا اشلته ده درست اما اورنك اشر سن ديب ايتوب بيركان صور تده كشى دن اشلته س
 اوزى اشر (ايكتچى كشى دن اشلته قالسه اشركا بيروچى كيم نى رضا بولوب آلماسه اشلوچى يالچى نرسه ننگ
 اشلنگانداكى حقنى قولر (۸) ولاجير المجرى عبياله ان مات بعضهم وجاءهم بقى اجره بحسابه براو بارچه
 ايو جماعتبه ايكتچى شهركا ايلتوب قويارغه بر اولوچينى ياللاسه صنكره ايوكا قايتوب قاراسه جماعتى ننگ
 بعضى اولكان بولسه يال حقنى قالغان لارى حسابتچه غنه بيروور (مثلا براو قرانندان مسكوكا ايلتوب
 قويارغه بر آطچينى يورتنكه كا ياللاسه جماعتنك بارى اون كشى بولسه اما قايتوب قاراسه بشسى اولكان لر
 مسكوكا ايلتوب قويارغاچ قالغان لارى حسابندان ايللى كنه ننگه بيرو واجب بولور (۹) وحامل كتاب
 اوز ادالى زيد باجران رده لهوته لاشى له خط شكلى ينكل كوتارركا آغرلقى مشقتى بولمغان نرسه نى
 ايلتوركا ياللانوچى ياكه آنق شكلى كوتارركا آغر بولغان نرسه نى (مثلا كوفه دن بصره كا) ايلتوركا ياللانوب
 ايلتكاج نرسه نى بيروكا تيوشلى كشى ننگ اولكانلكى سببندن نرسه نى كبرى كوفه كا آلوب قايتوب اياسنه
 قايتاروب بيرسه يال حقنى بيراس (حاصل بو اورنده ظاهرراك شول بصره ده نرسه نى طابشر ررغه تيوش
 بولغان كشى ننگ اولكانلكى سببندن طابشرمه اجر بيراس ديب ايتوكر ك ايردى نرسه نى خوجه غه
 قايتاروب بيرسن كرك بيرسن (۱۰) وصح استيجار دار اودكان بلاذكر مايعمل فيه وله كل عمل فيه سوى
 موهن البناء لاستيجار ارض حتى يسنى مايزرع اوعمه وتكون الارض خالية عن الزراعة ايوكلت كبيت
 شكلى بنالارنى اچنده نى اشركا ايكانلكى يادا ايتميچه يالغه آغاچ بناسنه ضرر كلتورمى تورغان اشرنى

فيلسفهنى اش قبلاسه ده درست اما تيمر اشلو كر جو و هم ذكر منچيلك كى بناسنه ضرر كلتره تورغان اشلرني
 فيلورست توكل اميرني يالغه آغاننك نيند اين ايكن ايكار كا ايكانن ايتيجه آلو ياكه تلكان نرسه ني چچار كا
 دب ايتيجه آلو درست توكل (چونكه ايكن لرننك بعضى مثلا دوگى يرنى بوز ادور) ودخى يالغه بيركانن
 يرايكن دن آغاچ دان اولندن وغيرى لردن بوش بولورغه تيوش بوش بولسه اجاره درست توكل
 (۱۱) فان استأجر للبناء او الغرس صح واذا انقضت المدة سلمها فارغة الا ان يعرم المجر قبمته مقلوعا
 ويتملكه بلا رضاء المستأجر ان نقص الغلغ الارض والا فبرضاءه او يرضى بتركه فيكون البناء او الغرس لهذا
 والارض لهذا (والارطبة كالشجر) يرنى ايولر بنا قبلور اوچون آغاچ لار اولتور طر اوچون وعده تعبين
 فيلوب يالغه آلو درست مدتي او تكاچ يالغه آلوچى يرنى ايولردن آغاچ لاردان بوشاطوب طابشر رياكه
 يرخواسى ير لرننك آغاچ لار ننگ بر اوستندان آلتغاچ صور لغاچ طورا تورغان حق لارنى بيرب يالغه
 آلوچى قالددرغه گرچه رضا بولسه ده اوزينه آلوب قالور اكرده بنالارنى كوچرب آغاچ لارنى صورغان
 نقد برده يرنى بوزب ضرر كلتورريك بولسه اما يرنى بوز ماسليق بولسه ايولر بنالار خوجا سيله صانو
 لاشب اول رضا بولغان بهاغه آلوب قالور ياكه يرخواسى رضا بولسه يرنى يرخواسنه قالور آغاچ لارى
 بنالارى يالغه آلوچى غه قالور (اولن صوغان طور ما كيشر شكللى نرسه لر اولطر طر اوسدرر اوچون
 يرنى يالغه آغان صورتنك ايوصالور اوچون هم آغاچ لار اولطر طر اوچون آغان حكمنك دور (مدتي او تكاچ
 بردن بهش لرنى آلوب يرنى اياسنه طابشر (۱۲) وضمن الحصه بالزيادة على حمل ذكر ان اطاق
 وكل القيمة ان لم يطق يوكل ايلتار اوچون آط يالغه آغان صورتنه ايتلكن قدردن آرتق تيسه اكرده آط
 چداسه آرتق ننگ حصه سن تولر اما آط ننگ كوچى يتيجه ايه كانسه آط ننگ بتون حقن تولر (مثلا بر شهر دن
 بر شهر كا يكرمى بو ط يوكل ايلتور كا ديب بر آط ياللاب يكرمى يش بو ط تيسه آط چداسه هلاك بولسه
 ۲۵ تنكه تولر اما آط ننگ كوچى يتيجه هلاك بولسه آط حقن تولر

(۱۳) فصل في الاجارة الفاسدة

(۱) يفسد ما شروط تفسد البيع مدة ننگ يا حقى ننگ بلمسن بولماق كى هم يالغه رضا بولشوننك باغلانوى
 نقاضا قبله مان شرط كى مثلا اوندان يرنى قايتاروب بيرونى شرط قبلو شكللى ۷۱ چى فصل ننگ ۱۹ چى
 ۲۵ چى مسئله لرنده ايتلمش كى) صانوى بوزق قىلاتورغان شرط لار اجاره ني يعنى يالغه بيرونى آلونى
 ياللانوى ياللانوى فاسد و بوزق قبلور لار (۲) فيجب اجر المثل لايزاد على المسمى يالغه آلوييرو
 نيند اين سبب برلن بولسه ده بوزق بولسه - مثلى ننگ اجرى يعنى نرسه ننگ او خشاشنى ننگ حقى قدرى
 بير و واجب بولور اما يالغه بيرر كا كيتلشكان وقتن ايتلكن حق دان آرتق بيرلمس (مثلا زيدا اجاره فاسده
 ايله عوردن بر يوز طنى بر آى غه اون تنكه حق برلن يالغه آلسه عوركا اون تنكه زيدا وستينه واجب توكل
 بلكه بو بوز ننگ او خشاشنى بو شهرده شول اوزامده شول زمانده اجاره صحىجه ايله بر آى مده طور رغه
 نى حق برلن يالغه بيرسه لرن زيدا شول حقنى تولو واجب بولور مثلا بو يورط شيكلينى اجاره ۶ صحىجه

ایله سکر تنکه کابیر سه لر زید هم سکر نی بیزر اما او خشاشی اجاره صحیحه ایله اون ایکی تنکه کابیر لکن صورتده ایتمک دن آرتدر ماس اون ایکی بیر ماس بلکه اون نی بیزر (۳) وصح اجاره دار کل شهر بکدا بلا بیان المدة فی واحد فقط وفي کل شهر یسکن فی اوله بر یورطنی هر آی فلاچیه حق بولور دیب (مثلا آبی اون تنکه بولور دیب) مدتین بیان قبله یچه بالغه بیرکان صورتده اجارسی اولکی آینه غنه درست بولور اوشانداق بر آی طولوب ایکیچی آی غه چقوب اولنده بر ساعت کنه بولسه ده تورغان صابن اجارسی درست کابیلنور (یعنی آی تولغاچ ایکیچی آی باشنده کرچه بر کنه ساعت تور ساده آی طولوب یچه یورط

خوجاسی چقاره آلماس (۴) وان سمی اول المدة فذاک والا فوقت العقد فان کان حین یهل اعتبر الالهة والا فالایام کالعدة بر نرسه نی یا کشنی بالغه آغان وقتده یال مدتی ننک اول وقتی قایمان باشلانوی ایتلسه ایتلکان وقتدان یال وقتی باشلانور اما قایو وقتدان باشلانوی ایتلسه یال وقتی ننک باشی ننک یال آغان وقتدان بولور اکرده یال وقتی ننک باشلانوی یا که یال او وقتی یانکا آی توغان وقت بولسه آی طووغه اعتبار قبلنور یعنی ایکیچی آی توغاچ بر آی طولور اما آی توغان وقت بولسه خاتون لار عدتنی کون حسابله صاقلان شکللی یال حسابنده کون حساب یچه بولور (یعنی هر اوتوز کونده بر آی طولوب اوچون آلمش کونده بر یل طولار) (۵) واجاره الحام والحمام والظئر باجر معین و بطعامها و کسوتها اجر آلوب موچه غه کرتو (قالن آلو) بالانی تر بیه لوهوم سوت ایهر اوچون معین حق برله خاتون نی یال او درست اوشانداق ایهر وچی خاتون نی بالا اوچون بولغان طعام کبیم خاتون دان بولور شرطله معلوم مدة کا معین حق برله یال او درست (۶) وللزواج وطوها لانی بیت المستاجر کشی بالاسن سوت ایهر کا یاللانغان خاتون ننک ایری خاتوننی وطی قیلور (بالاچی کشی منع قیلا آلماس) اما یال اوچی ننک ایونده رغصتندان باشقه وطی قیلور غه حالندن کیملی

(۷) وله فی نکاح ظاهر فسخها ان لم یأذن لها ان اقرت بنکاحه سوت ایهر کا ایرندن رغصتسر بالانغان خاتون ننک ایری ننک یال عقدنی بوز ارغه حالندن کیمله اکرده نکاح لاری ظاهر خلایق غه مشهور معلوم بولسه اما ظاهر بولسه بلکه خاتونندان غنه صوراب اقرار قلغان تقدیرده کنه بلنور لک بولسه ایر یال

عقدنی بوز آلماس (۸) ولاهل الصبی فسخها ان مرضت او عملت سوت ایهر کا یاللانغان خاتون خسته لنسه یا قور صاقلانسه ایهر چی بالاننک قرداش لری ننک اجاره عقدنی بوز ارغه حال لرنندن کیمله (سرخاو هم قور صاقلی خاتونندان بالاغه ضرر کلو احتمالی بولغانلقی اوچون) (۹) وعلیها غسل الصبی وثیابه

واصلاح طعامه ودهنه بالانی یومق کیمینی یومق (طعامینی توزه تب بیر مک طعامغه ماینی وغیری کراک لرنی چاقلامق کیمی لر هر قایوسی سوت ایهر کا یاللانغان خاتون ننک اوستنه لازم (۱۰) وعلی ایبه اکاجر وثنها بالاغه سوت ایهر وحقن تولوودغی طعام کبیم صابون وغیری کر کنر سه لری ننک آچه سن بیزر و آنا اوستینه واجب بولور

(۱۱) فان ارضعته بلبن شاة او غدته بطعام ومضت المدة فلا اجر لها (ایهر اوچون یاللانغان خاتون بالانی

ایزومد تنده قوی سوتنی ایمرزب یاطعام بله کنه اصراب مدته اوتسه یال حقنی بپر لیس (۱۶) ولا تصح
 للعبادات کالاذان والامامة وتعلمم القرآن ویفتی الیوم بصحتها (اذان ایغو امام طورو قرآن اوکر توکبی
 عبادتلا اوچون یاللاوهم یاللانودرست توکل لکن بوزمانده فتوی عبادة اوچون یاللانونک خصوصاً قرآن
 اوکر تو اوچون یاللانونک درستلکنه (۱۳) ولا للمعاصی کالغناء والنوح (ولا لعسب التیس) کوپی
 کوبلوکی هم قایغو وقتنک قچر شب یغلاشوکی کنه اشار اوچون یاللاوهم یاللانودرست توکل (رودخی
 آنایوانغه قارشدر و اوچون آتایواننی یالغه آلو بپرو درست توکل (حق آلمیچه قارشدر و درست)
 عسب ایرکاک دشیه قار لهق معنا سنده تیس تکه دید کلری ایرکاک دیمک (۱۴) ولا اجارة
 الشاع الامن الشریک (کشی برلن اور تاق مال دان اوز اولوشنی برسی ننگ کنه یاط کشی کایالغه بپر ما -
 کی درست توکل مکر بومالده اور تاق ایبداشنه کنه یالغه بپر ماکی درست (مثلاً ایکی کشی ننگ اور طاق
 بر ایولری بولسه برسی اوز اولوشنی یاط کشی کایالغه بپرسه درست بولماس (۱۵) ولا اجارة الریحی
 بعض دقیقه وخوه (ودخی بغد اینی یاباشقه ایکن فی اون غه یاجار ماغه طار طدررغه طار طلغان اون ننگ
 بعضی برابرینه تکر مننی یالغه بپر و هم یاللاودرست توکل (هم موننگ اوخشاشلی لاری) مثلاً جون جیتن
 سوس شکلی نرسه لری ار لویاتندرو اوچون نرسه ننگ بعضی برابریته (مثلاً یار طیس یاجیر کی برابرینه
 یالغه بپر و هم یالغه آلودرست توکل) مونی درست کا ایلندرو ننگ طریقی شول طار طو اوچون تیوشلی بولغان
 اجرنی اول طابشررغه تیوش یا که طار طغان اوندان فلاچیه قدری بپرسن دیب ایتماس بلکه طار طو اجری
 فلاچیه قدری اون بولور دیور صونکندان تکر منچی کا تیوشلی اوننی کرک حاضر طار طلغان اونندان
 بپرسن کرک باشقه اونندان بپرسن درستکا ایلنور بومسئله ننگ وقوعسی بزم بر مزده هر کم کا بولغانلقن
 اوچون بونده تطویل قلدق (۱۶) ولا الجمع بین الوقت والعمل (بز معلوم اشنی معلوم وقتده ایشلرسن
 دیب (هر ایکسن وقتنی ده اشنی ده بیلگولوب جیوب ایغوب) جاللاودرست توکل (مثلاً برکونک بر اونی بر قایچق
 اوندان ایکمک صالوب بپرز کا درست توکل اما اشتنک کوبهولکین ایتمیچه کوننی کنه تعیین قیلسه یا که
 چه کون اشلوین ایتمیچه اش ننگ کنه فی قدری ایگانلکین ایتمسه درست بولور

(۱۴) فصل اجیر المشرک والخاص

(۱) الاجیر المشرک یتحق الاجر بعمله (اجیر یعنی بالچی ایکی تورلی دور بزنی اجیر مشترک یعنی
 اوزنی خواجغه طابشر میچه چتکی ایتمکی کبنی معلوم اشنی ایشل بپر کا کنه یاللانوچی (ایکنچی اجیر
 خاص یعنی بر یا آرتق کشی کا یاللانوب اوزنی خوجاننگ تدبیر وتصر فنه طابشر وچی حاصل بو اجیر مشترک
 دیگانن حداد نجار صباغ کبی تورلی هنر ایالرینه توغری کبله دور اما اجیر خاص پریکاشچیک ایوخن متچی
 کبی لر کا توغری کبله دور بو ایکی تورلی اجیر لرننگ یعنی بالچی لارننگ حکم لری باشقه دور) اجیر مشترک
 یالحقنه اشنی ایشل بپر و ایله مستحق بولور (۲) وله ان یعمل للعامة کالقصار وخوه ولا یضمن ما هلك فی ین
 وان شرط علیه الضمان بل بعمله الا الادمی ان لم یتجاوز المعتاد (اجیر مشترک ننگ عامه کا یعنی کوب کشی

باللأنوب اشلماکی درست بواجبر مشترک کر جووچی وبوننک اوغشاشی کبی لراجبر مشترک ننگ قولند
نرسه هلاک بولسه تولمس کر چه تولونی شرط قبلسه ده اما اوزنی ننگ اشبله هلاک قبلسه (مثلا یاندرسه
یابر طسه تولر) مکر آدمی نی کر چه اوز عملیله بولسه ده هلاک قبلسه ده تولمس اکر ده عادتدن نش جنایه
قیلوب یعنی قصدا کشی اولتزر دای نرسه برله صوغوب یاچالوب اولتور مسه (۳) والاجر الخاص

یستحق بتسلیم نفسه مدته وان لم یعمل کالاجر لر عی الغنم ولا یضمن ما هلاک فی ینده اوبعله (اجبر خاص
یعنی بر یا آرتق کشی کا باللانوب اوزنی خوچاسنه طابشروچی بالانغان وقتده ایتلکان مدتده اوزنی
خوچاسنه طابشرب طور ماقی ایله یال حقنه مستحق بولور یعنی یال حقنی آلور غه تیوشلی بولور کر چه
بومد تده هیچ بر اش اشلمسه ده مثلاً بر کشی کا بر آی غه خدمت کا یا که کتوگا یاللانسه شول آی اچنده
اوزنی خوچاغه طابشرب طور سه آی طولغاچ حقنی آلور) نرسه موند این خاص خدمتی ننگ کر ک قولند
وقتده هلاک بولسون کر ک خدمتی ننگ اشی ایله هلاک بولسون تولمس (چونکه خاص خدمتی خوچاننگ

اوزنی منزلنده بولادور) (۴) وان رد الاجر بتر دید العمل یجب اجر ماعمل (یال حقنی اشنگا قاراب
بیرر من دیب اشنی هم حقنی ایکی تورلی ایتوب ایتسه) مثلاً کیم تکر کا بیرر کانن بور ونغیچه تکسانک بر تنکه بیرر من
یانکامانیر چه تکسانک ایکی تنکه بیرر من دینسه یاللانوچی نچک اشلسه اشلتوچی کاشوتی بیرر و واجب بولور) یعنی
بوصورتک بور نغیچه تکسه بر تنکه یانکاچه تکسه ایکنی بیرر و واجب بولور (۵) وان رد فی عمله الیوم اوغدا فله

ماسمی ان عمل الیوم واجر مثله ان عمل غدا فلا یتجاوز المسمی (اکر ده یاللانغانده) مثلاً کیم تکر کا
بیرر کانن) ایتسه بوکون اشلسانک فلان حق بولور (مثلاً ایکی تنکه بیرر من دینسه) اما ایرته کا اشلسانک فلاچه حق
بولور (مثلاً بر تنکه بولور دینسه) بوکون اشلسه ایتلکاننی (یعنی ایکی تنکه) بیرر) اما ایرته کا اشلسه
مثلی ننگ قیمتنی بیرر (یعنی شول شهرده شول زمانده بواش ننگ اوغشاشی نی حق غه اشلسه شول حقنی
بیرر) آلایده بولسه مسمی دان یعنی ایتلکان حق دان آرتق بیرر مس کر چه مثلی ننگ حقنی آرتق
بولسه ده (مثلاً بوایتلکان صورتده ایکی تنکه دن آرتق بیرر مس) بواورنده اجر مسمی یعنی آطالغان
حق ایکی دور بری بوکون اشلکان تقدیرده دیب ایتلکان حق ایکنی ایرته کا اشلکان تقدیرده دیب

ایتلکان حق اما ایتلکان حق بویله ایکی تورلی بولسه ده علمالار متنداضی (فلا یتجاوز المسمی) دیکاندا کی
مسمی دان بوکون اشلسانک فلاچه حق بولور دیب ایتلکان بوکونکی حق مراد دیکانلر بس بوصورتده
ایرته کا اشلکان تقدیرده بولغان حقدان آرتق بیرر مسه ده بیرر لور (۶) ولایسافر بعبد مستاجر

للخدمه الا بشرط (خدمت اوچون بالانغان یالینی خوچاسی کوچلب سفرکا آلوب چقا آلماس مکر
بالانغان وقتده سفر کاده آلوب چقونی شرط قلغان بولسه سفرکا هم آلوب چقار

❁ فصل فسخ الاجارة ❁ (۸۵)

(۱) فسخ بعیب اخل بالنفع کدبر الدابة فلوانتفع بالبعیب اوزیل العیب سقط خیاره یالغه آلانغان نرسه ده
اولکی عیب بولوسبیلی یال عقدنی بوزولور اکر ده بواولکی عیب نرسه بله فاید الانور غه ضرر بیرر دای

بولسه مثلا آطلانوب يورر كا يالغه آنگان آ ننگ آرقاسند بوزوغى بولوكمى (اما يالغه آنگان نرسه ننگ عيى بولا طور بوق نرسه ايله فايد الانسه (مثلا آ ننگ آرقاسى بوزق بولا طور بوق آطلانوب يورسه) يا كه نرسه ننگ عيى كيتارلسه (مثلا يالغه آنگان ايوننگ بى بى بوزق بولوب تون اترلسه) يالغه آلوچى ننگ يال عقدى بوز ارغه اختياري توشار (۲) و بخبار الشرط والرعية ودخى خبار شرط برله هم خبار رعية برله يال عقدى بوز ولور (يعنى يالغه آنگان وقتده اوچ تاوليك طولغاچه قايتاروده قايتار ماوده اختياري شرط قبلسه) (يا كه بر نرسه تى كور مېچه يالغه آلوب كور كاچ اختياري بار هر ايكى صورنده نلسه قايتارور نلسه قايتار ماس (۳) و بتالعنر وهو ازوم ضرر لم يستحق بالعقد كسكون وجع ضرر استوجر بقلعه ودخى عنر سببلى يال عقدى بوز ولور (عنر بولماق شول اكرده يال عقدى بوز ماغان تقديرده ياللاوچى ننگ يا كه ياللاوچى ننگ مالنه يا اوزينه ضرر لازم بولور كه اول ضرر ننگ لازم بولماق يال عقدى سببلى مستحق بولماس (بلسكه عقدن باشقه بر سبب ايله لازم بولور) مثلا براونى تش صوررغه ياللاوچى تشى ننگ آغرقى نوقناماقى كى (۴) و لوق دين لا يقضى بشىء الا بئمن ما آجره بر نرسه سنى (مثلا يونى) يالغه بىروچى بوروچلانوب شول بوروچنى تولر كا يالغه بىر لكان نرسه سندن باشقه مالى بولمغان كشى كى (۵) و سفر مستاجر عبد لخدمه مطلقا اوفى مصر قلنى خزمىكا ياللاغانده مطلق قىلوب ياللاو (يعنى شهرده طورو اوچون ديب سفر يورر اوچون ديب تقيد قبله مېچه بارى خدمت اوچون ديب ياللاو) يا كه شهرده طورب خدمت ايتو اوچون ديب ياللاوچى ننگ سفر كا كېتما كى كى (بو هم فسخ قىلورغه سبب بولغان عنر جهله سندنر) اما سفر كا آلوب چقارغه تلكان قلنى ياللاغانده ايروم اچق سفر كا آلوب چقار من ديب ايتوب ياللاو رغه تېوش بولا دور نتاك اوتكان فصل ننگ ۶ نچى مسئله سنده ايتلدى (۶) و افلاس مستاجر دكان لبتجر سودا قىلو اوچون كىبت يالغه آنگان كشى ننگ فقير لنوى كى (چونكه فقير لنگاچ سودا قىلا المى دور عقد اماره نى فسخ قبله ماغان تقديرده هر كونده كىبت حقى آرطا دور بس ضرر لازم بولغانلقدان بالضرور فسخ تېوش (۷) و خياط استاجر عبد لىخيط فتر ك عمله قلنى كىبم تكشو اوچون ياللاوچى ننگ كىبم تكواشنى طاشلاماقى كى (۸) و بدها مكرى الدابة من سفره بخلاف بدها المكارى سفر كا چقار اوچون آطچى نى ياللاغان كشى ننگ رآى دونوب سفر كا چقار ماس بولغان كشى كى اما سفر كا چقارغه ياللاوچى آطچى ننگ سفر كا چقودان رآى ننگ دونما كى ننگ خلافتچه (يعنى ياللانغان آطچى ننگ سفر كا چقودان رآى دونما كى عنر توكل (خدمتچى سنى يا كه ياللاب بيار و ممكن بولغانلنى اوچون اما آطچى ننگ سرخا اولانماق عنر دور) (۹) و ترك خياطة مستاجر عبد لىخيط ليعمل فى الصرى بر قلنى تكو تكشر كا ياللاوچى ننگ تكواشن طاشلاب ايكچى بر اشكا و كسب كا كوشر كا رآى ننگ دونما كى ننگ خلافتچه (يعنى ايكچى كسب بر لن كسبلنور كا رآى ننگ دونما كى عنر توكل قلنى ياللاوچى ننگ چقاره آلماس چونكه ايكسنيده اشلو ممكن قل كىبم تكراوزى باشقه اش اشرا (۱۰) و بيع ما آجره ودخى يالغه بىر لكان نرسه نى صابوننگ خلافتچه (يعنى يالغه بىر لكان

نرسه صائلسه ده يال عقدنی بوزا آلماس (مثلاً براو براو کايونی بريل طور رغه يالغه بيرکايچ شول ايونی ايکتچی کشی کاصانسه ايونی يالغه آلوچينی بلی طولماس بوزن ايودن چماره آلماس (۱۱) و تفسخ بهوت احد العاقدين قد عقد هال نفسه فان عقدا لغيره فلا كالو كبل والوصى ومتولى الوقى يالغه آلوچی ننگ ياببروچی ننگ وفات بولماقی سببلی يال عقدی بوزولور اكرده يال عقدنی اوزی اوچون قلغان بولسه اما وكيل بولوب يارلی بولوب ياوصی بولوب يامتولی وقی بولوب (يعنی وق مال ننگ مدبری وقار اوچيسی بولوب) عقدنی کشی اوچون قلغان بولسه بوزولماس (۱۲) ولو قال لغاصب داره فرغها والا فاجر تھا كل شهر بکدا فسکت ولم يفرغ يجب المسمى (برکشی براوننگ يورطينه غصب لاب کرب اولترسه بعد يورط خو جاسی) غصب لاب کروچی کايتمسه (يورطينی بوشاط چق يوغيسه هر آبی فلان حق بولور) ديسه بولای ايتکانن غصبلوچی سکوت قبلوب قالسه يعنی برسوزده ايتتمسه هم يورطينی ده بوشاطماسه يورط خو جاسی ايتکان حقنی تولو واجب بولور (۱۳) وصح الاجارة (وفسخها) (والزرارة) (والمساقات) (والوكالة) (والکفالة) (والمضاربة) (والقضاء) (والامارة) (والايضاء) (والوصية) (والطلاق) (والعتاق) (والوقف مضافة الى المستقبل) (يالغه بيرو) (هم آبی بوزو) (مزارعه يعنی اورتاق ايتکن ايتکو مساقات يعنی باچه آغاچنی تر بيهلر اوچون بعض يمشی برابرينه ياللاو) (وكيل قبلو وكيل قبلو مضاربه يعنی فايدا اور تاغندان صاتو قبلورغه قوشو) (براونی قاضی قبلو يا امير قبلو) (ايضا يعنی وفات بولغاننگ براونی ياش بالالارين قار او اوچون اوشاندر ب قالدر) (وصية ايتو) (طلاق قبلو) (آن اذ قبلو) (مال وقی قبلو آلداغی زمانغه دلالة قبلاتورغان سوزلر برله درست) (مثلاً ايرته کادن باشلاب بويورطينی سنکايالغه بيردم ديسه (۱۴) لالبيع) (واجارته) (وفسخه) (والقسمة) (والشركة) (والهبة) (والصدقة) (والنكاح) (والرجعة) (والصالح عن مال) (وابراء الدين) (ايرته کا صاتوب آلدوم ديب) کله چک زمانغه دلالة قبلاتورغان سوزلر برله صاتو آلو قبلو) (فضولی طريقته يعنی آرطينده رخصتدان باشقه مالنی صاتوغه ايرته کا اجاره بيردم ديب) (رضابولو) (بوصاتونی اوچ کون دن صوننگ بوزدوم ديب) (کيله چک زمانده صاتونی بوزو) (ايرته کا بومالنی بولدم ديب) (مال بولو) (شريك قبلو هبه و صدقه قبلو نکاح لانو طلاق دان قايتو) (مال دان صاح قبلو بوروچلی کشيسندن بوروچونی آلدان بوزو) (کيله چک زمانغه دلالة قبلاتورغان سوزلر برلن درست توکل) (بو ايتکان عقدلر ننگ هر قايسی اوچون اوتکان زمانغه دلالة قبلاتورغان سوزلر ايله ايتورکاتوش کيله چک زمانده قبلدم ديسه درست بولماس)

۸۶ (کتاب العارية)

(۱) هي تمليك نفع بلا عوض عارية شوله فايد الانوی برابرينه حق آلمیچه ايکتچی کشی کاي فايد الانور اوچون نرسه برب تورمق تاکه فايد الانغاندان صوننگ اياسينه قايتار بيز و شرطيله مثلاً آطون ايلاک قايتق کبی چومش لار (۲) وتصح باعرتك ومحتك ومهلك على دابتي واخذمتك عيدي وداري لك سكني وعهري سكني (بوزنرسه فی سنکايير ب طور دوم سنکايير دم سنی آطمه يوکلدم سنکا خدمت ايتار کاقلمه اذن بيردم ايومن طور رغه سنکا اذن بيردم ديگان سوزلر بله عارية کايير و درست بولور هم منم عهريم بويچه منم ايوم سنکا طور اچق

اورون بولسون ديب اذن بير مك ايله عار يه كا بير و درست (۳) ويز جمع المعبر متى شاء نر سه نى عار يه كا
 بير كانده كرك وعده بله كرك وعده تعيين قيلم يچه بير سن تلكان وقتنده قايتارب آ لورغه حالندن كيله
 (۴) ولا تضمين بلا تعدان هلاكت عار يه كا آ لغان نر سه نى خو جاسى اذن بير كان اوز و ندان باشقه غه استعمال
 قيلمه نر سه هلاك بولسه ده تولتمه س (۵) ولا تورجر فان آجرها فطبت ضمنها المعبر ولا يرجع على احد او
 المتأجر و يرجع على موجه ان لم يعلم انه عار يه عار يه كا آ لغان نر سه ايكنچى كشى كا اجاره كا يعنى يالغه
 بير لاس اما يالغه بير لكان صورتده نر سه هلاك بولا قالسه نر سه خو جاسى نر سه حقنى عار يه كا آ لوچيدان تولتور
 ياكه يالغه آ لوچيدان تولتور (صنكره يالغه آ لوچى نر سه ايا سنه تولكان حقنى عار يه كا آ لوب يالغه بير وچيدن
 دعوى قيلوب تولتب آ لور اكر ده يالغه آ لغان وقتنده بو نر سه نيك عار يه ايك نل كين بلمكان بولسه اما بلكان
 بولسه يالغه بير وچيدن تولته آ لماس (عار يه كا آ لوچى يالغه بير كچ هلاك بولغان اوچون تولكان آچقانى هيچ
 كم دن تولته آ لماس (۶) و يعار ما اختلف استعماله اولان لم يعين منتفعا وما لا يختلف ان عين عار يه نر سه نى
 آ لوچى نيك ايكنچى كشى كا عار يه كا بير ماسى درست بو نر سه كرك استعمال قيلوچيسى نيك اوز كار وى
 سببلى استعمالى اوز كار ه تورغان نر سه بولسون (مثلا كيبب طور اوچون بولغان كيمم آ طلانور اوچون آ لغان
 آ ط كى) كرك اوز كار مى تورغان نر سه بولسون (مثلا اچنك طوز راوچون آ لغان ايو- يوك يوكلر اوچون آ لغان آ ط
 كى) اكر ده نر سه خو جاسى نر سه نى عار يه كا اول آ لوچى غه بير كانده استعمال قيلوچيسن تعيين قيلم يچه
 (مثلا بو نر سه نى زيد كنه استعمال قيلسن ديب بيل- كوله يچه) بير كان بولسه (اما استعمال قيلوچيسن بيل- كلب
 بير كان بولسه قارالور اكر ده عار يه كا آ لغان نر سه استعمال قيلوچيسى اوز كار مكى سببلى استعمالى
 اوز كار ه تورغان نر سه بولسه ايكنچى كشى كا عار يه كا بير ماسى درست توكل اما استعمالى اوز كار مى تورغان نر سه
 بولسه فلان كشى كنه استعمال قيلسن ديب بير سه ده ايكنچى كشى كا عار يه كا بير و درست (۷) وكذا
 (الوجز) اوشانداق استعمال قيلوچيسى اوز كار وى سببلى استعمال اوز كار كان ياكه اوز كار مكان عار يه كا كنى
 حكم كنى دوژ يالغه آ لغان نر سه نى عار يه كا بير كانده ده يعنى براو تراز و دن بر نر سه يالغه آ لغانده نر سه
 ايا سى فلان كشى كنه استعمال قيلسن ديب تعيين قيلمه غان صورتده كرك نيندى نر سه بولسون يالغه آ لغان
 كشى نيك عار يه كا بير ماسى درست اما تعيين قيلمه غان صورتده استعمالى اوز كار مى تورغان نر سه نى كنه
 بير و درست اوز كار ه تورغان نر سه نى درست توكل (۸) فمن استعار دابة او استأجرها مطلقا حمل ويعبر له
 ويركب و يافعل تعيين و ضمن بغيره براو تراز و دن آ طلانوب يور راوچون ياكه يوك يوكلار اوچون ايك نل كن
 ايتيمچه آ ط عار يه كا ياكه يالغه آ لسه تلسه يوك يوكلر تلسه آ طلانوب يوزور (اما اول قاينوسنى قيلمه مثلا
 آ طلانوب يور سه شولسى متعين بولور صونكندان ايكنچى سنى قيلو مثلا يوك يوكلو درست بولماسن (اما اول
 يوك يوكلسه يوك يوكلو متعين بولور صونكندان آ طلانوب يور و درست بولماس هم بوييله عار يه كا يالغه
 آ لغان آ طنى عار يه كا هم يالغه بير و دست- اوشبو آ لوچى هم اولكى كنى قيلور (يعنى اول آ طلانسه شول
 متعين بولور يعنى يوك يوكله س اول يوك يوكلسه آ طلانسه) ايكنچى سنى قيلوب آ ط هلاك بولسه تولر

(۹) وان اطلق الانتفاع في الوقت والنوع انتفع ماشاء اى وقت شاء عارية كما بيرانده بىروچى تلسانك
 نچك تلسانك فايو وقتده فايد الانورسن ديب بىر سه آلوچى تلسه نينداين فايد ايله تلسه فايو وقتده
 فايد الانور (۱۰) وان قبهه ضمن بالخلاف الى شرفقط اكر عارية كما ياكه يالغه بىروچى وقتن هم نچك
 فايد الاناسن ايتوب بيلكولب بىر سه صنكره آلوچى نر سه خو جاسى ايتوب بىر كازدن ناچار راقبى اسلب
 هلاك قبلسه غنه تولر اما ايتوب بىر كان او خشاشلى نى ياكه ينكر لراكنى اسلب هلاك قبلسه تولرس مثلا
 آطنى اوچ ساعت وقتده اون بوپ يوك يوكلكا عارية كما بىر كاج دورت ساعت اچنده يوكلب يالون ايكى بوپ
 يوكلب هلاك قبلسه تولر اما اوچ ساعت اچنده اون بوپ يوكلب ياكه ايكى ساعت اچنده توقوز يالون بوپ يوكلب
 هلاك بولسه تولرس (۱۱) وكذا تقيد الاجارة بنوع او قدر نينداين خدمت اوچون ايكانه كن هم كوبرو
 وقتغه چه فايد الاناسن ايتوب ياكه ايتهمچه يالغه بىر كان صورتده حكمى (۹) نچى هم ۱۰ نچى مسئله لرده) ايتلكن
 عارية حكمى كى دور (يعنى نر سه خو جاسى يالغه بىر كانده تلسانك نچك فايد الانورسن ديب ايتوب
 بىر سه تلسه نچك بولسه ده فايد الاتماقى درست بولور) اما نچك فايد الاناسن ايتوب بىر كان صورتده بيلكو
 لكاندان ياوزراقن قبلوب هلاك قبلسه غنه تولر خو جا ايتكان كى نى ياكه ينكر اكنى قبلوب هلاك قبلسه
 تولرس (۱۲) ورده الى اصطلح ملاكها اومع عبده او اجيره مسانته اومشاهرة اومع اجير ربا او عبده
 يقوم على دابته اولا تسليم كرد مستعار غير نفيس الى دار مالكة عارية كما آلوچى نيك عارية كما آلغان آطنى
 خو جاسى نيك آط اطبارينه قايتاروب كرتب بىر ماكى (ياكه عارية كما آلوچى اوزى نيك قلى ايله ياكه
 يلاب يا آى لآب ياللاغان يالچيسى ايله طابشر تماقى ياكه نر سه نيك خو جاسينيك يالچيسنه ياقنه قايتاروب
 بىر ماكى طابشر وبولادور بونر سه نيك خو جاسى نيك قلى هم يالچيسى آطقارى تورغان يالچى ياقل بولسون
 كرك آطقارامى تورغان بولسون (ودخى چىلاك كى) بهاسى كيم بولغان نر سه لرنى خو جاسى نيك
 ايوينه كلتر ب قوبو طابشر وبولادور (موندان صونك نر سه هلاك بولسه ده نر سه خو جاسى عارية كما آلوچى دان
 تولته آلماس اما نچوهر جان شكللى بهاسى صور نر سه لرنى خو جاسى نيك ايوينه كلتر ب قوبو غنه هم نر سه
 خو جاسى نيك يالچيسنه ياكه قلىنه طابشر وغنه يتمى بلكه خو جان نيك اوزينه طابشر رغه تپوش (۱۳) بخلاف
 ردالوديعه والبغصوب الى دار مالكة (اما امانتى هم غصبلب آلمش نر سه لرنى خو جاسى نيك ايوينه
 كلتر ب قوبو غنه طابشر وبولمى دور) بلكه بولارنى طابشر غانده كره كيم بهالى بولسه لارده مال اياسى نيك
 اوزينه طابشر رغه تپوش بولادور (۱۴) وعارية التقديين والمكيل والموزون والمعود قرض الطون
 كمش تنكه لرنى هم صاوت ياميزان برلن اوچنه تورغان نر سه لرنى اوشانداق يومر قاشكللى صانالوب يورتله
 تورغان نر سه لرنى عارية كما بىر وبوزوچ غه بىر وبولادور (عارية ايله بوروچ نيك آيور ماسى شون عارية كما
 بىر لكان نر سه نر سه خو جاسى رخصت بىر كان قدرى كنه فايد الانوب هلاك بولسه تولنمى) اما بوروچ غه
 بىر لكان نر سه گرچه آلمغاچدان فايد الاناسن بورون اوق هلاك بولسه ده تولنه (۱۵) وصح اعارة الارض
 للبناء والغرس وله ان يرجع ويكفى قلعها ووضه من مانقص بالقلع ان وقتها ورجع قبله لرنى بتالار صالوا وچون

هم آغاچ لار اولطرطو اوچون عاریة کابیرب طورودرست بر ایاسی تلسه قایوو قتمده یرنی قایتاروب آلور
 هم بنانی و آغاچ لارنی بر اوستندن کوچررکا کوچلر اکرده بر خو جاسی وقت تعبین قبلوب عاریة کا
 بیرسه صکره وعده سی طولماس بوورن ایولرنی اولطر تقان آغاچ لارنی بر اوستندن کوچررکا کوچلسه
 کوچر لور اما بناو آغاچ لار خو جاسنه کلکان ضررنی بر خو جاسی تولر (۱۶) وکره ال رجوع قبله معلوم مده کا
 عاریة کابیرکان نرسه نی وعده سی یتماس بوورن قایتاروب آلومکره منافق لار علامتی بولغانلقی اوچون
 (۱۷) ولو اعار للزرع لایاغذ حتی یحصه وقت اولا اکر بر او براو کایکن چچار اوچون بر عاریة کابیرب
 طورسه ایکن نی اوروب آلماس بوورن یرنی قایتاروب آلا آلماس یرنی عاریة کا بیرکانده وقت تعبین
 قبلسن کرک قبله مسن (۱۸) واجر قره المستعار والمستاجر والمغصوب علی المستعیر والموجر والغاصب
 عاریة کا وبالغه آلمان نرسه نی هم غصیب طالب آلمان نرسه نی ایاسنه قایتاروب بیر و اوچون بیرکان بال
 حقنی تولو - عاریة کا آلوچی غه - بالغه بیروچی کا هم غصیب آلوچی غه واجب بولور (مثلا کوفه لک
 مسین آغای بصره لقی عمر آغایدان عاریة کا آط آلوب طورسه وعده سی طولغاچ بو آطنی کوفه دن بصره غه
 ایلتوب بیرکان یرنی بر آلون غه بالالاسه بو آلوننی بیر و عاریة کا آلوچی مسین اوستنه واجب بولور
 اما مسین عمر دن بو آطنی بالغه آلمان بولسه زید کابر آلوننی بیر و عمر اوستنه واجب بولور غصیب کب
 آلمان بولسه مسین اوستینه واجب بولور

﴿ ۸۷ ﴾ کتاب الودیعة ﴿

(۱) هی امانة ترکت للحفظ وضمانها کالعاریة و دیعة دیب صاقلاب طور و اوچون قویلغان امانه مالغه ایتله
 (امانة مالنی تولو هم تولو و عاریة نی تولو و شکلیدور (بیانی ۸۶ نجی فصلده اوتدی یعنی امانة ایتوب قویلغان
 مالنی صاقلوچی صاقلانا تورغان اور نوندان باشقه غه قویوب یا که استعمال قبلوب هلاک قبلسه تولر امانوبنده
 بیان فلغاچه شریعة بیور غاچه صاقلاسه تولمس (۲) وله حفظها بنفسه و عیاله وان نهی عنه و السفر بها عند عدم التهی عنه
 و الجوفی) امانه آلوچی ننگ امانتنی اوزی صاقلاماق هم ایوجما عمتدن صاقلانماقی درست کر چه امانه بیروچی
 ایوجما عتته صاقلانودان طیمسه ده (ودخی اوشبو امانه مالنی استعمال قبلو یچه غه امانه صاقلوچی ننگ سفر کا
 آلوب چقماقی درست اکرده امانه ایاسی سفر کا آلوب چقودان طیمسه (اما سفر کا آلوب چقودان طیمسه
 آلوب چقماقی درست توکل سفر کا آلوب چقودان طیمسه سفرده نرسه هلاک بولا قالسه امانه صاقلوچی نرسه نی
 تولر اوشاندق امانه ایاسی کر چه سفر کا آلوب چقودان طیمسه ده سفر یولی ایمین چیلک بولسه قورقچلی
 بولوب امانه یولده هلاک بولسه تولر (۳) ولو حفظ بغير هم ضمن الا اذا خان الحرق او الغرق فوضعها
 عند ماره او عند فلك آخر اکرده امانتنی صاقلار غه آلوچی اوزندن هم جماعتلر ندن باشقه کشی لردن
 صاقلانوب امانه هلاک بولا قالسه تولر مکر او طقمه بولغانده کور شسنه قویوب طورسه
 یا که صوغه باطوب هلاک بولودان قورقچ بولغانده باشقه کیمه کا قویوب طورسه شول وقتیه نرسه هلاک
 بولسه (مثلا کور شسنده یا نسه یا که اوغر لانسه یا که نیند این طریق برلن بولاسه ده یوغالسه یا که ایکنچی

کیمه کا قویوب تورغانده باطسه تولمس (۴) فان حبسها بعد طابرها قادر علی التسليم او جمدها و غلط
 بهاله حتی لایتمیز مالہ او تعدی فلیس اور کب اوحفظ فی دار امر به فی غیرها و جهلها عند البوت ضمن امانه
 صافلاوچی ایاسی صور اغانده امانه فی قایتاروب بیررکا کوچی یتہ طورب قایتاروب بیرمسہ (یا کہ آغانم یوق
 دیب طانسه) یا کہ امانه مالنی اور مالندان طانوب آیروب آلا آلماسلق ایتموب قاتشدرسه (مثلا امانه آچہ لاری
 اور آچہ لاری تنک یچکینه صالوب قاتشدرسه) یا کہ خیانه قیلسه مثلا امانه کیم بی کیمسه یا امانه آطقه آطلانسه
 یا کہ امانه قویوچی ایتمکان ایودن باشقه ده صافلاسه یا کہ وفات بولغان وقتک طانوب آیروب آلا آلماسلق بلمسز
 ایتموب قالددرسه صنکر نرسه هلاک بولسه تولر (۵) وان از ال التعدی زال ضمانه اکر ده خیانتنی کیتارسه
 مثلا کیم بی بر کتہ مر تبه کیگاندن صونک کیماس بولسه یا کہ آطقه بر مر تبه آطلانغاندان صونک آطلانماش
 بولسه تولر اوستدن توشار (۶) وان اختلطت بلا فعله اشترکا اکر ده امانه مال برلن صافلاوچی تنک مالی
 اختیارندان باشقه بر کافانشسه (مثلا امانه آچہ تنک یا کہ اور آچہ سی تنک یچکی بر طلب ایکسی تنک آقاسی
 بر کافانشسه) مجموعسی اورتاق بولور (هر ایکسی اوز لری تنک اولوشلرین آلور لار بو وقتده هلاک بولا
 قالسه ایکسی تنک مالندان بولور قالنغانن برکا بولرلر (۷) ولایدفع الی احد المودعین قسطه
 بغیبه الآخر ایکی کشی اورتاق مالنی بر اوکا امانه قویسه لار امانه صافلاوچی هیچ قابوسی تنک
 اولوشنی ایکنچسی غایب بولغان وقتده بیرماس (یعنی ایکسی برکا کیلمی طورب برسینه ده بیرمس
 (۸) ولاحد المودعین دفعها الی الآخر فیها لایقسم و دفع نصفها فیما یقسم و ضمن دافع الكل نصف القیمه فیها
 یقسم لاقابضه) ایکی کشی بر اودن صافلارغه امانه آلسه لار (بو ایکی صافلاوچی لار تنک) برسی تنک
 ایکنچسینه (موچہ کیم شکللی) بولمچہ کنه فایدالانا تورغان امانه مالنی بیرماکی درست
 (اما ایکن آچہ شکللی بولکان تقدیرده ده فایدالانوی ممکن بولغان نرسه تنک بر ایبداشی
 ایکنچسینه امانه تنک یار طسغنه بیرماکی درست اکرده بولنکچ اولوش ایله فایدالانوی ممکن
 بولغان مالنی صافلار اوچون ایبداشنه بتونلینی بیرسه شول وقتده امانه هلاک بولسه ایبداشنه
 بیروچی نرسه تنک یار طیسن تولر آلوچی هیچده تولس (اما بولنکچ اولوشی ایله فایدالانوی
 ممکن بولغان مالنی مثلا کیم بی امانه کا آلوچی تنک برسی ایکنچسینه صافلار اوچون بتونلین طابشرسه
 شول وقتده امانه هلاک بولسه بیروچی تولس دیومفهوم بولادور (۹) ولا اعتبار للهنی عن الدفع الی من
 لا بد له من حفظه) امانه قویوچی تنک امانتنی جماعتلر نک تنک فلانندان و فلانندان صافلاته دیو امانه
 آلوچی طیوی ممکن بولغان جماعتلردن صافلاتودان طیماقینه اعتبار یوق (مثلا خانوننکدان یا اوغلنکدان
 یا قزنکدان یا قنلنکدان صافلاته دیماکی مسوع توکل (۱۰) وعن الحفظ فی بیت من دار الا ان یكون له خلل
 ظاهر (وخی امانه صافلارغه بیروچی تنک بر ایشک آلدنک بولغان کوب ایولر تنک برنده صافلاودان
 (مثلا بو ایوده صافلانماسن دیب) طیماقینه اعتبار یوق مکر امانه قویوچی طیمان ایوده ضرر کیلماکی بیک
 بیلکولی بولسه عنه اعتبار قیلنور (۱۱) ولو ادع المودع فله کت ضمن الاول (بر او امانه نرسه نی ایکنچی

كشى كا امانه قويسه بعد نر سه هلاك بولسه نر سه اياسنه اول امانه كا آلوچى تولور (امانر سه اياسى امانه آلوچى ننگ ايكتچيسندن تولته قالسه تولوچى اول امانه كا آلوچيدان تولتور اكرده بونر سه نى امانه ايتوب صاقلارغه آلوچى ايكتچى كشى بيروچى ننگ قولنده امانه ايكانلكين بلمسه اما امانه ايكانلكين بله طورب آلغان بولسه تولته آلماس (۱۲) ولو اودع الغاصب ضمن ايا شاء (بر كشى بر اودن طلاب آلغان مالنى بر او كا امانه قويسه شول وقتده مال هلاك بولسه مال اياسى تلسه قايسندن تولتور) يعنى تلسه طلاب آلوچيدان تولتر تلسه امانه كا آلوچيدان تولتور اكرده مال اياسى امانه كا آلوچيدان تولته قالسه امانه كا آلوچى تولكان قدرى مالنى اوزينه امانت ايتب بيروچى غاصبدان تولتور اكرده امانه الغانده طالب آلغان مال ايكانلكين بلمكان بولسه امانه تولته آلماس

(۸۸) ﴿ كتاب الغصب ﴾

(۱) هواخذ مال متقوم محترم علنا بلا اذن مالكه يزيل يده (غصب شر يعنده فايد الانوى حلال بولوبده بارى ياط كشكى بولغانلقدان حرام بولغان مالنى اياسى ننگ كوزى آلدنده رخصتدان باشقه آلوب مال اياسى بومالك تدبير وتصرف قبلا آلماس سزلق قيلوغه ايتله (۲) فلا غصب فى العقار حتى لو هلك فى يده لا يضمن وما نقص بفعله يضمن (شوننگ اوچونده) يعنى غصب ديب مال اياسى غصب قلنغان مالند تدبير وتصرف قيلول فايد الانا آلماس لغغه ايتلكانلكى اوچونده شيخين قاشنده) عقارده (يعنى كوچمى تورغان مال لارده) غصب يوق اكرده غصب لب آلغان كوچمى تورغان مال آلوچى ننگ قولنده هلاك بولا قالسه تولمس اما آلوچى اوزى قيمته ياهلاك قيلسه تولر (۳) واستخدام العبد غصب لاجلوسه على البساط (بر اوننگ قلى نى غصب لب آلوب اياسنه ايرك بير ميچه كوچلب خدمت ايتدروغصب بولادور) تاينكه غصب لب آلوب خدمت ايتدروچى ننگ قولنده وقتده قل هلاك بولا قالسه غصب لوچى قل ننگ قيمتى تر لر) اما بر اوننگ جاينك پالاسى اوستنه ياغيرى توشكان نر سه سى اوستنه يا كه ايوينه جبر لب كرب اولطروغصب بولمى دور (۴) وحكمه الاثم لمن علم ورد العين قايمة والغرم لالهكة ويجب فى المثل المثل كالمكيل والموزون والعددى والزرعى فان انقطع المثل فقيمه يوم يختصان وفى غير المثل قيمته يوم الغصب كالعددى المتفاوت (غصب ننگ شريعتده (اوچ) حكم لرى بار دور) يعنى بر كشى بر اوننگ كوچه تورغان مالنى غصبب آلقالسه (اولى كناه كلر بولور) يعنى اوط بر لن عند ابغه مشتق بولور) اكرده غصب لب آلنمش نر سه ننگ ياط كشينكى ايكانلكنى معين بلسه (اما اوز منكى ديب گمان قيلول آلسه ياكه هيچه بلميچه آلسه كناه كلر بولماس) ايكتچى كهكى شول غصب لب آلنمش نر سه اوزى طور سه يعنى هلاك بولمغان بولسه اياسنه اوزنى قايتار وواجب بولور (اوچونچى كهكى نر سه اوزى بولمسه قار الور زغصبلشمش مال مثلى مى باقتهى مى اكرده مثلى بولسه يعنى بغدادى هم باشقه ايگن لر شكلى كلى بولسه يعنى صاوت بر لن اولچنب يور توله تورغان نر سه بولسه ياكه موزون يعنى ميزان اولچاويله اولچنب يور توله تورغان نر سه بولسه يا كه يومر قاشكلى هر قايسى بر تيگن بولغانلقدان صانالوب يور توله تورغان نر سه بولسه ياكه صانگان هر برم بر مى ننگ حتى بر تيگن بولغان ير دن ايگب آلغان نر سه شكلى

بولسه اوغشاشنی تولتلور (مثلا اون پوط بغدادی غصب لب آغان ایکن اول هلاک بولغان همان اون پوط بغدادی تولتلور) اما اوغشاشی طابولماسه بازارده بتمکن بولسه حکم لشکان کونده کی بهاسنی تولتلور (مثلا اون پوط بغدادی غصب لکن ایکن بوصور تده اون پوط بغدادی ننگ قاضی فاشنده حکم قلنغان کونده کی حقنی تولتلور) اما (آط کیم شکللی) قبهی یعنی بها قویولوب یور توله تورغان نرسه ده غصب لکن کونده کی بهاسنی تولتلور (مثلا بر اؤر جب آبی ننگ اول کونده بر اؤننگ آطنی غصب لب آله آط هلاک بولماس بورون ایاسنه آط ننگ اوزنی قایتاروب بیرو واجب اما هلاک بولا قالسه آط رجب ننگ

اؤل کونده نی حق تور غاندور شونی تولو واجب بولور (۵) فان ادعی الهلاک حبس حتی یعلم انه لوبقی لظهور ثم قضی علیه بالبدل والقول فیه للغاصب ان لم تقم حجة علی الزیادة (غصب لب آروچی نرسه هلاک بولدی دیب دعوی قیلسه غصب لوچی نی حبس قیلنور تا غصب لکن نرسه هلاک بولمغان تقدیرده بلنور دای وقت غاچه موندان صونک نرسه ننگ هلاک بولمغانلنی بلنسه غصب لوچینی حبس دن چقارب نرسه نی ایاسینه قایتاروب بیرو برلن حکم قیلنور اما نرسه ننگ هلاک بولمغانلنی بلنسه نرسه بر ابرینه نرسه تولو برلن حکم قیلنور (یعنی غصب لکن نرسه مثلی بولسه اوغشاشنی تولو برلن حکم قیلنور قبهی بولسه حقن تولو برلن حکم قیلنور) هلاک بولغان نرسه بر ابرینه تولو برلن حکم قیلغاننده غصب لوچی نرسه فلائجه حق غنه طور رلق ایسندی دیب ایتمسه آنط ایتر لوب سوزی راستقه تو تولور اکرده نرسه ایاسی نرسه ننگ آرتقی حق طور لغنی دلیل برلن اثبات قیلا آلهاسه اما نرسه ایاسی آرتغراق طور لغنی دلیل برلن اثبات قیلسه نرسه ایاسی ایتمک قدری حقنی تولو برلن حکم قیلنور

(۶) فان ظهر وقیمته اکثر وقد ضمن بقوله اخذه المالك ورد بدله او امضى الضمان (وان ظهر وقد ضمن لا بقوله فهو للغاصب (غصب لوچی نرسه ننگ هلاک بولورین دعوی قلغانلقدان برابرینه نرسه یا که حقنی تولکن ننگ صونکنده) غصب لکن نرسه ننگ هلاک بولمغانلنی ظاهر بولوب قبهی ننگ غصب لوچی تولکن حقدان آرتغراق طور رلقی بلنسه قارالور: اکرده نرسه ننگ قبهی (بو فصل ننگ ۵ چینی مسئله سنده ایتمکلاجه) غصب لوچی سوزی بوئیچه تولکن بولسه نرسه ایاسی نرسه نی قایتاروب آلور تولکن آچاسنی غصب لوچی کا قایتاروب بیرو یا که غصب لوچی تولکن حق غه رضابولوب قالور (آق طغنی صورتده یعنی غصب لوچی تولکن حق غه رضابولوب قالغان صورتده نرسه غصب لوچیده قالور) اما نرسه ننگ حقنی غصب لوچی ننگ سوزندن باشقه بله (مثلا نرسه ایاسی ننگ سوزی بوئیچه) تولکن ننگ صونکنده نرسه ننگ هلاک بولمغانلنی ظاهر بولسه گرچه نرسه تولکن حقدان آرتغراق طور رلق بولسه ده غصب لوچیکا قالور (اؤل ده شول حق غه رضا

بولمغانلنی اوچون (۷) وان آجر المغصوب او الامانة اور یخ بالتصری فیهما تصدیق الا ان یکونادراهم اودنانیر لم یشر الیهما او اشار ونقد غیرهما غصب لکن مالنی یا که امانه مالنی یا لغه بیرو یال حقنی آله یا که بوایکی تورلی مالده ساتو آلو شکللی تصری قیلوب فاید الا نسه - یال حقنی هم فاید اسنی فقیر لر کا صدقه قیلو واجب بولور مکر یال حقنی یا که تصری قیلوب کلکن فاید آلطون کوش تنکه لر بولسه قارالور: اکرده یا لغه بیرو کانه یا که ساتو آلو قیلغاننده بهاسنی کیلشکان وقتده برابرینه اوشبو آلطون کوش تنکه لر بولور دیب

اشاره قبلنسه صدقه قیلو لازم بولماس هم بوتنکه لر بولور ديب اشاره قبلنسه ده اشاره قلغان لارنی آلهاسه
 ایکچی تنکه لرنی آلهسه صدقه قیلو لازم بولماس اوزینه حلال بولور (اما بوتنکه لر بولور ديب اشاره قلغاچده
 شول تنکه لرنی آلهسه حلال بولماس صدقه قیلو واجب بولور (۸) وان غصب شیئا و غیر فزال اسمہ واعظم
 منافعه ضمنه و ملاکه بلاحل قبل اداء بدلہ کذب شاة و طبخها وجعل صفر اناء اکرده بر نرسه نی غصبلب آلوب
 نصری قیلوب اوز کارتسه شول اوز کار تو سبیلی اول نرسه ننگ اولکی اسمی جو یالسه هم ضرور فاید الارنی
 بتسه ایاسی غصبلوچیدن بونرسه ننگ قیمتی تولتور هم غصبلوچی بونرسه نی ملک نور اما ایاسنه تیوشلی
 حقن تولس بورون فاید الا نو حلال بولماس مثلا بر کشی ننگ صارغن غصبلب آلوب بوغان لاب ایتن پشرسه
 یاجیزنی غصبلب آلوب صاوت یاصاسه ایت هم صاوت غصبلوچیکا بولور قیمتارنی ایاسنه تولر - قیمتارنی
 تولسدن اول ایت هم صاوت ایله فاید الا نو حلال بولماس : (حاصل غصبلنکان نرسه اوز کارسه غصبلوچیده
 قالماقی اوچون بونرسه ننگ اسمی هم ضرور فاید الارنی بتماکنی شرط اما اسمی گنه بتسه ضرور فاید الارنی
 بتسه نرسه نی ایاسینه قایتارولور - اکرده اسمیک هم ضرور فاید الاریده بتسه اول نرسه نی ایاسی قایتاروب
 آلهاسه نلسه ده آلا آلهاس باری قیمتن گنه تولتور - اکرده صارقنی چالوب تیرسن طوناسه ده ایتن پشرسه
 ایاسی نلسه قایتاروب آلوب کیمتکان حقن تولتور یا که بتونلای چالوچی اوستینه طاشلاب بتون حقنی تولتور)
 (۹) بخلاف الحجرین فیها للمالک بلاشیء الطون برلن کمش ننگ خلافتجه یعنی بر او الطون کمشنی
 غصبلب تنکه یاصاوت یاصاب اوز کارتسه ده همان بو ایکسندن باصالغان نرسه ایاسنه بولور تولشو هیچ قایوسینه
 واجب بولماس (۱۰) ولو خرقتو باوفوت بعض عینه وبعض نفعه طرحه المالک علیه واخذ قیمته او اخذه
 (وضمن نقصانه فی الخرق الیسیر اکر بر او ننگ کیمینی غصبلب یرطسه اوشبو برطو سبیلی کیم ننگ
 بعضی هم بعض فایداسی بتسه کیم ایاسی ننگ اختیاری بار نلسه کیمینی غصبلوچی اوستینه طاشلاب
 بتون قیمتن تولتور نلسه کیمینی اوزینه قالدردده کیمتکان حقن غنه تولور (اما ینکل گنه برطق بولسه
 کیمچیک کترکان حقن غنه تولتور کیمینی برطوچی اوستنه طاشلی آلهاس (ینکل برطق شول - کیم ننگ
 اوزی هم فایداسی کیموماس باری کیم ننگ ماطور لغی غنه کیم (۱۱) ومن بنی فی ارض غیره او غرس
 امر بالقلع والرذول للمالک ان یضمن قیمه بناء او شجر امر بقلعه ان نقصت به بر من غصبلب آلهاس بر اوستنه
 ابولر بناقیلسه یا آغاچ لار اولتور تسه آغاچ لارنی بنالارنی کوچرکا هم برنی ایاسنه قایتاروب بیررکا امر
 قیلنور اما بنالارنی آغاچ لارنی کوچرکان تقدیرده برکا ضرر کلورک بولسه بر ایاسی بناننگ هم آغاچ لارننگ
 کوچرور اصخو طنی طاشلاب کوچرلور کایبورلوب کوچر ماس بورون تورغان قیمتنی تولر (کوچرکاچ
 تورانورغان قیمتنی تولس آننگ اوچون آننگ اوستنه کوچرور اصخو طیده سالونه دور (اما کوچرکا
 بیورولوب کوچر مکان کویتجه بولغان حقنی کیمراک بولادور (۱۲) وان مهر او صفر ضمنه ایبض او اخذه
 وغرم ما زاد الصبغ وان سود ضمنه ایبض او اخذه ولاشیء للغاصب بر من بر او ننگ آق کیمین غصبلب قزل غه
 باصاری غه بویاسه کیم ایاسی غصبلوچیدن آن آق کیمین حقن تولتور یا که کیمینی اوزینه آلورده غصبلب

بریاوچیغه بویاوعقنی تولر اماغصلوچی قاراتوسکا بویاسه آق کیم حقن تولتور یا که کیمنی اوزینه
 آورده غصلب بویاوچیغه هیچ نرسه تولس (۱۳) وان باع اواعتق ثم ضمن نقد البیع لالعتق غصلوچی
 غصلکان نرسهنی مثلاًقلنی صائسه یا آزادقیلسه موندان صونک قل ایاسنه قل حقنی تولسه صائوی درست کا
 ایلنور اما آزادقیلماقی درست کا ایلنماس (۱۴) وز واید الغصب متصله ومنفصله کالولد والبن لایضمن ان
 هاکت الابلتعدی اوالمنع بعدالطلب غصلنکان نرسه ننگ (سیه زلک کور کام لک شکلی) غصلکچ
 توتوش آرتقان زوائدی یا که یمش سوت هم بالاشکلی آبروم آرتقان زوائدی هلاک بولا قالسه تولس
 مکر غصلوچی قصدی برلن هلاک قیلسه یا که نرسه ایاسی قایتاروب بیررکا صور اغاندان صونک بیرسه
 بعد هلاک بولسه تولر (۱۵) وغیر المسلم وغنزیره ومنافع الغصب لاقضمن مسلمان غرنی (اچب یا
 توکب یا طوز صالوب سرکه کا ایلندر ب هلاک قیلنسه) یا که دونکغرنی هلاک قیلنسه تولنمس (اما
 ذمی ننگ دونکغرنی هم غهری هلاک قیلنسه تولنور) ودغی غصلنکان نرسه ننگ فاید الاری تولنمس (مثلاً
 قلنی غصب قیلوب خدمت قیلدر ب فاید الانسه یا که آطنی غصب لب یوک یوکلتسه بعد قلنی هم آطنی
 ایاسنه قایتاروب بیرسه هیچ نرسه تولو واجب بولماس (غهرنی طوز صالوب سرکه کا ایلندر کان صورت
 سرکه غصلوچی کا بولور شریعه فاشنده مال بولغان طوزی قانشقان لقی اوچون اما کولکده دن قویاش غه
 قویاشدان کولکده کا کوچر وسبیلی سرکه کا ایلندر کان صورتده غصلوچی ننگ مالی قاتشماغانلقی اوچون
 سرکه غصلوچی کا بولماس غهر ایاسینه بولور اکرده بو صورتده سرکه فی هلاک قیلا قالسه سرکه حقنی
 تولر (۱۶) بخلافی السكر والمنصی والمغزنی فیجب قیمته لالهو (اما غهر ایله دونکغرنی هم غصلنکان
 نرسه دن کور کان فاید الار ننگ مضمون بولماس سر لغی) ایسر تکچ هم یوزم یعنی وینا غراد صوی ننگ
 قایناطب یارطسی کیمه کانی ننگ ودغی اسکر بیکه شکلی او یون قورال لاری خلافتجه دور یعنی بر او بولارنی
 (یعنی گرچه مسلمان ننگ بولسه ده ایسر تکچن یا قایناطلغان وینا غراد صوین یا که اوین قورال لارین) هلاک
 قیلسه لهو لعب اوچون بولمغان قدری تورغان حقن تولر (مثلاً اسکر بیکه لهو اوچون بش تنکه طوراً ایگان
 اما آغاچ لاری قبل لاری باری او یون اوچون بولمغان کرک اوچون ایلیلی تین طورسه شول ایلیلی تیننی
 تولو واجب بولور (۱۷) ومن حل قید عبد او دفع قصص طائر لایضمن عندهما بر او بر اوننگ باغلانغان قلی ننگ
 باوین چیشسه یا که قوشی ننگ چیتلکین آچسه (یا که حیوانی ننگ آظباری ایشکین آچسه بعد قل قوش هم
 حیوان یوغالسه لار) امامین فاشندن اچقندر وچیغه آچوچیغه تولو واجب بولماس (امام محمد فاشندن تولو واجب)
 (۱۸) ومن سعی بغیر حق او قال مع ها کم یغرم انه وجد ما لا یغرمه یصن بر من بر اونی ناهق بر کاپادشاهغه
 الکتب نه اچبلیق قیلب آچه تولدرسه (گرچه پادشاه ننگ عادتی موندی الکر خصوصنک آچه تولدر وئی
 هر وقتده بولسه ده) الکوچی دن الکتب آچه تولکان کشی کا تولکان قدری تولدر لور (یا که عادتی
 هر وقتک الکنمش کشی دن آچه تولته تورغان قاضی غه فلان کشی مال طابیدی دیب طابهاغاننی بارب ایتکچ
 قاضی موهوم آچه طابوچیدان آچه تولتسه تولوچی الکوچیدن تولتر ❁

کبیراک بولغان صورتک (رهن هلاک بولماسه) شول رهن حق قدری بوروچ آلوچی ننگ اوستندن
 توشار سنکره رهن آلوچی طولهاغانن طولطرطر یعنی رهن سالوچیدان تولتور (۷) و بحفظ کالودبعاوان
 تعدی ضمن کالغصب رهن آلوچی غه رهن مالنی امانه صاقلانغان شکلی صاقلانو واجب امارهن آلوچی
 رهن کا خیانه ایتسه (مثلا رهن کا سالوچی ننگ رخصتندن باشقه رهنکا سالغان کتابنی اوقوسه یا که رهن
 کیمنی کیسه یارهن آطغه آطلانسه یارهن قلندن خدمت ایتدرسه) غصبکن مالنی تولکان شکلی تولو
 واجب بولور (ننگ غصبکن نرسه ننگ اوزی بولسه ایاسنه اوزین قایتارب بیرو تپوش اوزی بولسه
 قارالور غصبکن نرسه ایکن لر شکلی مثلی مو یا که حیوان لار شکلی قیدی مو اگرده مثلی بولسه نرسه ننگ
 اوخاشن تولر مثلا ایکن بولسه بوطقه بوط تولر اما قیدی بولسه غصبکن نرسه کا بها قویدرلوب حقنی تولر
 (۸) ولایصح فیهمارهن واجاره واعاره وایداع ولایصح فی الموجر الاول رهن آلوچی هم امانه آلوچی ننگ
 رهن نی امانه نی - (رهن کا صالحاتی) یالغه بیرماکی (عاریه کا بیرماکی) هم ایکنچی کشی کا امانه
 قویماقی درست توکل اما نرسه نی یالغه آلوچی ننگ (مثلا طورراوچون یورطنی یالغه آلوچی ننگ یالغه
 آغان نرسه سینه) بوایتلکان لر ننگ اولکسنی قیلماقی (یعنی رهن کا صالحاتی) درست توکل (باشقه لارنی
 قیلماقی یعنی یالغه بیرماکی عاریه کا بیرماکی هم امانه قویماقی درست) ودخی عاریه کا آغان نرسه کا
 بومسئلهده ایتلکان دورت تورلی اش لر ننگ اولکی ایکسنی قیلو یعنی رهن کا سالو هم یالغه بیرودرست
 توکل (اما عاریه کا بیرو هم امانه قویدرست ننگ کتاب عاریه ده ۶ نچی مسئلهده بیانی اوتدی
 (۹) ولایبطل الرهن ولو فعل لکن یضمن کما مر رهن کا اوتکان ۸ نچی مسئلهده ایتلکان دورت اشنی
 قیلو سبیلی (یعنی رهن نی) رهن کا سالو سبیلی یالغه هم عاریه کا بیرو سبیلی هم امانه قویو سبیلی)
 رهن ننگ عقدی باطل بولماس اما بدورت تورلی اش لر ننگ برسنی قیلغاندان صوتک گرچه بولاردان
 باشقه سبب برلن بولسه ده رهن هلاک بولسه یوقاریده بوفصل ننگ ۷ نچی مسئله سنده ایتلکاچه غصبنی
 تولوشیکلی تولر (۱۰) وجعل الخاتم فی الخنصر تعد وفی اصبع اخری حفظ رهن کا سالنغان یورکنی رهن
 آلوچی ننگ اونک یا که صول قولی ننگ چنچه بارماغنه کیماکی تعد یعنی شریعه بیورغاچه صاقلماوی
 بولادور (اما باشقه بارماق لارینه کیماکی شریعه قوشقاچه صاقلانو بولادور (۱۱) واذطلب دینه امر
 باحضر رهنه الا اذا وضع عند عدل فیسلم کل دینه ثم رهنه وکذا ان طلب دینه فی غیر بلد العقدان لم یکن
 للهن مؤنه حمل رهن آلوچی سالوچیدان بوروچونی صوراسه رهن نی حاضر قیلو برلن بیورولور مکر
 رهن ایکسی ننگ اتقاقی برلن بر عدل کشی کا صاقلارغه قویلغان بولسه رهن نی حاضر قیلماسه ده بورچنی
 اوتار (رهن آلوچی رهن نی حاضر قلغان ننگ صوتکنده رهن سالوچی بوروچ ننگ بارچاسنی بیور
 موندان صوتک رهن آلوچی رهن نی بیور (اوشانداقی رهن آلوچی رهن سالغان شهر دن باشقه اورنده
 بورچونی صوراسه رهن نی حاضر قیلوبله بیورولور اگرده رهن نی یوکوی مشقتلی نرسه بولسه) اما اگر
 نرسه بولسه رهن سالوچینی بوروچ تولر کا کوچلنلور رهن نی شهر کا قایتقاچ آلور (۱۲) وعلیه مؤن منظره

وعلى الراهن مؤن تبقيته (رهن فى صافلا ومؤنتى وغذمتلرى رهن آلوچى ننگ اوستنده دور امارهن ننگ بقاسى ننگ مؤنتلرى يعنى سلامت تورماق اوچون كراكلى بولغان نرسه لرى (مثلا حيوان لارى رهن كا صالحه آنلار ننگ آزق لارى كتوچى لرى باقچه نى صالحان تقديرده تيره سن احاطه قبلو صوسيبو شكلى مؤنتلرى) رهن كا صالحوچى اوستنده دور (۳) وجعل الابق ومداواة الجرح منقسم على الهضون والامانة (رهن ننگ بارچاسن مرتهن كا يعنى رهن آلوچى قولنه قايتارومؤنتى يعنى مال خوجى مثلا) قاچقان رهن قلنى توتوب قايتاروب طابشرغان اوچون يال حقى (هم بعضسن قايتارو تور تو مؤنتى مثلا رهن قل چراحتلنسه دارو ايتومضمون برلن امانه كا بولنه دور (مضمون ننگ معناسى رهن ننگ بوروچ برابرينه طور رلق قدرسى ديكن سوز امانه ننگ معناسى بوروچ برابرينه طور رلقدان آرتقى ديكن سوز - مثلا بر او يوز تنكه بوروچ اوچون يوز ايللى تنكه لك قلنى ز الاطفه صالحه قل ننگ يوز تنكه لكى مضمون بولادور ايللى تنكه لكى امانه - بس اكرده اوشبو قل قاچاقالس آنى براومده سفر دن توتوب كلترب طابشرسه كلتركان اوچون تولر كا حقنى اوچ اولوش قبلنور ايكى اولوشنى رهن آلوچى تولر بر اولوشنى رهن كا صالحوچى تولر (اما قل ايكى يوز تنكه لك بولسه هر ايكسى بار تلاش تولر لار اما يوز تنكه لك كنه بولسه رهن آلوچى اوزى كنه تولر

(۹۵) ❁ فصل مايجوز اننهانه وما لايجوز ❁

(۱) لا يصح رهن مشاع ولا رهن ثمر على نخل دونه وزرع ارض او نخلها دونها ولا الحر وفرعه والامانات (كشى بله اور تاق نرسه نى ز الاطفه صالحو درست توكل باطل) كرك اول اور طاق نرسه نى بولس كاج اولوشى بله بالغزى فايد الانور داي نرسه بولسون ايكن لروغبرى نرسه لرشكلى كرك بالغزى غنه فايد الانور دى بولماسون مونچاشكلى مثلا (ودخى آغاچ داغى يمشلرى نى آغاچندان باشقه هم يردا كى ايكن لرو آغاچ لارى يرندن باشقه رهن كا صالحو درست توكل (اما بولغان يمشنى آغاچ لارندان اوزب جيبوب صالحوهم بر نى آغاچ لارندان باشقه صالحو درست) ودخى آزاكشيني هم از ادننگ تابع لارى (يعنى مدبرى ام ولدنى مكاتبى) رهن كا صالحو درست توكل (اوشانداق امانه مال لارى) مثلا عارية كا هم بالغه آلغان نرسه لرى اور تاق سودا قيلنه تورغان مالى) ز الاطفه صالحو درست توكل (۲) وبعين مضمونه بغير مثل المبيع فى يد البائع (اوغشاشندان يابها سندان باشقه نرسه برابرينه مضمون بولغان نرسه نى مثلا صاتوچى قولننگ بولغان بر معلوم بهاغه صاتلغان نرسه نى صانوب آلورغه كبلشكان كشى ننگ رهن كلاديب آلهاق درست توكل (معناسن بولادور چونكه چيخ ايتوب آلسه ده صانوب آلورغه كبلشكان حقنى تولوتيش بولادور آننگ اوچون صاتلغان نرسه صاتوچى قولنده حالنده ايتلكان آچه يعنى كبلشكان بها برابرينه مضمون مثلى باقبيتى برابرينه مضمون توكل (۳) ولا القصاص (ودخى قصاص برابرينه رهن صالحو درست توكل (مثلا زيد عهر نى يورى اولترسه زيدنى شوننگ اوچون اولترب قصاص قيلنورغه نبوش بولسه شول قصاص اوچون عهر ننگ قرداش اوزوغينه زيد ننگ رهنكا بر نرسه صالحاى درست توكل آننگ

اوچون بوضورتده رهندين قصابنى استيفاممكن توكل يعنى رهننى قصاب قىلوب بولمى وهالئكه رهندين
 هقنى آلممكن بولورغه تيوش ايندى (اما يورى اولتركان صورتده ده اولتورلكان كشي ننگ ولبى بله
 اولتروچى معلوم مقدار مال برابرينه صالح قيلشسه لارشول مال اوچون رهن صالحوب تورماقى درست
 (۴) وصح بعين مضمونه بالمثل اوبالقېمه (هلاك بولغان وقتده اوزنى اما هلاك بولغانده مثلى مال ننگ
 اوخشاشنى قېمى مال ننگ قيمتى تولا ك تيوش بولغان نرسه برابرينه (مثلا غصبلنگان نرسه اوچون)
 غصبلوچى ننگ نرسه ايباسينه رهن كا بربر نرسه صالحوب تورماقى درست (۵) وصح بالدين ولومو عودا
 بان رهن شيبئالبقرضه كذا فهلكه فى يد المرتهن عليه بما وعد (ودخى رهن نى بوروچ برابرينه صالحو
 درست كچه بوروچ رهن صالحوب ننگ قولينه ده كر مگان بولسون بارى بولاي ايتورسن منكان فلان
 نرسه نى رهن كا صالحانك من سنكا فلاچيه قدرى (مثلامنك تنكه آنچه) بوروچغه بيورور من ديب وعه
 كنه قيلسه ده رهن رهن آلوچى قولنده هلاك بولسه بوروچغه بيوروركا وعده قيلنغان قدرى اچاباربرينه
 هلاك بولور (اكر ده بوروچغه بيوروركا وعده قيلنغان مقدار مثلامنك تنكه رهن ننگ قېمته بله بردى
 بولسه ياكه كيم راک بولسه) اما وعده قنغان بوروچ رهن ننگ قيمتمندن ارتغرافى بولسه وعده
 قيلنغان بوروچ نى بتونلاى بيورماس بلكه رهن ننگ قيمتى قدرى كنه بيورور (۶) وصح برأس مال السلم
 وثمان الصرف وصح بالمسلم فيه (ودخى سلم طريقتچه صاتوقيلغاندى راس مال اوچون يعنى صانوب آلونچاق
 نرسه برابرينه بيلرله چك آنچه اوچون صانوبى غه رهن صالحوب طور و درست هم بيع صرفده يعنى آنچه
 آلسقاندى ايكى الشوچى ننگ برسى ننگ آنچه اورننه بربر نرسه رهن كا صالحوب تورماقى درست (اوشانداق مسلم
 فيه اوچون يعنى سلم طريقتچه صاتوقيلغانده صانوب صونكندان طابشر لاچاق نرسه اوچون رهن صالحوب
 طور و درست (۷) فان هلك فى المجلس فقد اخذ واى افتراق قبل نقد وهلك بطلا (اكر ده سلم طريقتچه
 صاتوقيلغان صورتده راس مال اوچون ياكه آنچه الشوچى لار ننگ برسى ننگ آنچه سى اوچون رهن كا
 بربر نرسه صالحوچ شول صاتو مجلسندن ايرولشماسدان شول رهن رهن آلوچى قولنده هلاك بولالاسه
 رهن بيورويدين تيشلى بولغان آنچه نى آغان هكمنده بولوب اورلور بس بوضورتده قارالور : رهن
 رهن بيورويدين تيوش بولغان آنچه بله بردى يا ارتغرافى بولسه رهن آلوچى اوزينه تيوش آنچه نى
 آغان هكمنده بولوب اورلور اما رهن تيه چك آنچه اچادان كيم راک بهالق بولسه طولطرطرا (اما راس
 مال اوچون هم آنچه آلسقانده تيوشلى بولغان آنچه نى نقد قىلوب بيورمس بورون (هم برابرينه رهن
 صالحوب بو) رهن هلاك بولماس بورون عقد مجلسندن ايرلشسه لار (يعنى بولار عقد مجلسندن ايرلشقاندى
 صونك رهن هلاك بولسه) سلم بله صرفى باطل بولور (چونكه سلم طريقتچه صاتوقيلغان صورتده هم آنچه
 آلسقانده آنچه نى حاضر صاتو مجلسنده بيوركا تيوش ايندى لکن ۶ نچى مسئله ده ايجلكان كېمى) مسلم فيه
 اوچون يعنى سلم طريقتچه صاتقان نرسه اوچون صالحان رهن كر ك صاتو مجلسندن ايرولشماسدان

اول هلاك بولسون كرك ساتو مجلسندن صونك هلاك بولسون نر سه نى ساتوب الوچى نر سه نى آلغان
 حكمنده بولور يعنى اولده كى ايكى صور تده رهن باطل بولماس درست بولور (۸) ويتم بقبض
 عدل شرط وضعه عنده ولا اخذ لاحدهما منه (رهن الوچى بله بپر وچى ننگ ايكسى ننگ اتفاقى بله رهن نى
 بر عدل كشى كا قويوب طورونى شرط قبلغاچ شول عدل كشى ننگ رهن نى اوز تصرفه آلماق بله رهن
 نيام بولور (يعنى يوقار يده بيان قلمش رهن حكى يور تلور سنكره بور رهن نى) مذكور عدل دن
 رهن نى سالوچى ياكه الوچى ننگ برسى كنه آلا آلماس (بله كى ايكسى بركا آلور لار (۹) وهلكه
 معه هلك الرهن) ايتلكاچه عدل قولنه طابشر لغان رهن ننگ هلاك بولماق باشقه رهنلر كى رهن الوچى
 قولنده هلاك بولو حكمنده دور (۱۰) فان وكل العدل او غيره ببيعه صح فان شرط فى الرهن لم يعزل بالعدل
 وبهوت احد الابوت الوكيل اكر ده رهن كا سالوچى رهن صافلاوچى عدلنى باباشقه كشىنى (رهن ننگ
 و عكسى طولغاچ ياكه مطلقا يعنى طولغاچ طولغاچ ايك نلكين ايتيمچه) بور رهن نى ساتارغه وكيل قىلسه درست
 بولور (بوييله ساتارغه وكيل قبولونى رهن كاصالو عدلى وقتنك شرط قىلسه رهن كا سالوچى ننگ وكيلنى
 وكيل لكدن عزل قىلماق ايله يعنى توشر ماسى ايله توشماس تار رهن عدلى بتكاچه وكيل بولوب طورر
 (دى ده رهن سالوچى ننگ ياكه الوچى ننگ وفات بولماق سببلى وكيل وكيل لكدن توشماس
 وكيل ننگ اوزى ننگ وفات بولماق بله وكيل لكى بتار وكيل لك وارث لارينه قالماس) اما بر اونى
 رهن نى ساتارغه وكيل قبولونى رهن كا سالو عدلى وقتنده شرط قىلماسه تلكان وقتنده عزل قىلماق
 ايله منعزل بولور يعنى وكيل لكدن توشار ديب بلنه (۱۱) فان حل الاجل والراهن او وارثه غائب
 اجبر الوكيل على البيع كوكيل بالخصوصه غاب موكله واباها (رهن سالوچى ياكه سالوچى وفات بولغان
 صور تده آننگ وارثى غايب بولغان وقتده رهن نى قايتاروب آلو وعده سى يتسه وكيل رهن نى
 ساتوغه جبر قىلنور وكيل بالخصوصه شكللى يعنى مدعى عليه وغيبلى كشى طرفندن مدعى كا قارشى دعوا
 لاشورغه وكيل بولغان كشى شكللى وكيل قبولوچىسى غايب بولغان صور تده وكيل دعوا لاشودان باش
 طار طسه ده دعوا لاشورغه جبر قىلنور (۱۲) واذا باع العدل فالثمن رهن وهلكه كهلكه (اكر ده عدل
 يعنى رهن نى ساتارغه وكيل قىلغان كشى رهن نى ساتسه رهن ننگ آقاسى رهن حكمنده بولور
 اچانتك هلاك بولماق رهن ننگ هلاك بولماق كى دور (بو صور تده رهن ننگ آقاسى يعنى رهن نى
 ساتقان دان كىلكان آچه بور وچ بله بر دى يا آرتق بولسه بور وچ بر ابرينه بولر كيم بولسه بيره چاكى بار
 كشى رهن ننگ بهاسى قدرى باصوب قالور آرتغنى تولر

(۹۱) فصل التصرف والجنایة فى الرهن

(۱) وقف بيع الراهن رهنه ان اجاز مرتهنه اوقضى دينه نفذ وصار ثمنه رهن رهن سالوچى ننگ رهن نى
 ساتماق موقوف دور يعنى رهن الوچى ننگ اجاز تنه ورخصتنه توقتامش دور (چونكه زهنده آننگ حقى

باردور اوشانداق رهن آلوچی ننگ رهن نی صاتماتی رهن سالوچی ننگ رغصتنه توقتامشور (اگرده رهن سالوچی ننگ ساتوؤینه رهن آلوچی رغصت بیرسه یا که بوروچنی اوتسه ساتوی نافذ یعنی ساتو آلو حکمی یورتلور بوروچنی تولمپچه ننه صاتماتینه رغصت بیرکان صورتده رهن نی صاتماتندان کلکان آچهرهن آلوچی رهن بولوب قالور (چونکه آچه رهن ننگ بدلیدر بدل مبدل منه حکمنک (۲) وان لم یجز وفسخ

لا یتفسخ فی الاصح وصبر مشتری الی فک الزهن اورفع الی الغاضی لیفسخ رهن سالوچی ننگ رهن نی صاتماتینه رهن آلوچی رغصت بیرمپچه ساتونی بوزسه ده درست راک روایة کافار اغانده ساتو بوزولماس (باری ساتوموقوی بولوب کیچکوب قالور چونکه رهن آلوچی ننگ باری بوروچنی تولمس بیرمپچه طوررغه حتی بار (اما ساتونی بوزارغه هالندن کیلمی) بو صورتده رهن نی ساتوب آلوچی رهن نی چولوب آلتغاچه صبر قیلوب کوتار یا که ساتونی بوزواوچون قاضی غه مرافعه قیلور (۳) وصح اعثافه

وتدبیره واستیلاده رهنه فان فعلها غنیا فی دینه हालाخذ الدین وفي الموجل قیمته رهنالی عمل اجله رهن کا سالوچی ننگ آلوچی رغصتندان باشقه رهن نی (آزاد قیلماقی (مدبر قیلماقی (هم ام ولد قیلماقی درست رهن کا سالوچی بو تصرف لارنی بای حالنده قیلسه قارالور اگرده بورهن اوچون بولغان بوروچ ننگ وعده سی ایرشکان بولسه آلاچاقی بارکشی بوروچنی حاضر آلور اما بوروچ ننگ وعده سی ایرشکان بولسه تابوروچ وعده سی ایرشکاچه توتوب طورر اوچون رهن بهاسی طوررلق نرسه رهن کا آلور

(۴) وان فعلها فقیرا ففی العتق سعی فی اقل من قیمته ومن الدین ورجع علی سبک غنیا امارهن سالوچی بو ایتمکان تصرف لارنی (یعنی) (آزاد (مدبر (ام ولد قیلونی) فقیر حالندن قیلسه آزاد قیلغان صورتده آزاد قیلغان رهن قیلبله بوروچ ننگ قایوسی ننگ بهاسی کیمر اک بولسه قل شول کیمر اکی ننگ بهاسی قدری اشلب طاوب بوروچنی تولر موندان صونک آزاد قیلوچی خو جاسی بای قالس قلاوزی اشلب رهن آلوچی غه تولکان

قدری آچانی رهن کا سالوچی خو جاسندان تولتور (۵) وفي اختیه سعی فی کل الدین ولا رجوع آزاد قیلوننگ ایکی قرداشلرنده یعنی قلنی یا کینز اکنی مدبر قیلوبله ام ولد قیلو صورتلرنده مدبر هم ام ولد بوروچ ننگ بارچاسنی یعنی بولارنی رهن کا سالوچی خو جالاری رهن آلوچی غه کوبهو بوروچلی دور گرچه اوزلری بوروچ غه قاراغانده کوب کیم بهالق طورسه لارده بوروچ ننگ بارچاسنی اشلب طاوب تولر لر صونکغی کوننده اشلب طاوب تولکان مالنی خو جالارندان تولته آلماس لار (چونکه بولار ننگ کسب قیلغان

مال لاری فی الحقیقة اوزلرنکی توکل بلکه خو جانقی دور (۶) واتلافه رهنه کا عتاقه غنیا واجبنی اتلفه ضنه مرتهنه وکان رهنامه رهن سالوچی ننگ رهن نی تلق قیلماقی بای حالندن رهن قلنی آزاد قیلماقی حکمنک دور (یعنی بوروچ وعده سی یتکان بولسه بوروچنی تمام تولر یتکان بولسه رهن کا بر نرسه قویار) رهن نی باط کشی تلق قیلسه تلق قیلوچی ثانی کوننده تورغان حقنی رهن آلوچی غه تولر اوشبو تولکان رهن حتی رهن آلوچی رهن بولوب قالور (تابوروچ وعده سی ایرشکاچه بوروچ منک تنکه بولسه هم رهن ننگ حتی سالغان کوننده منکلیک بولسه بعد بورهن نی بریاط کشی هلاک قیلسه اما مالک بولغان کوننده بش

یوز لیک کنه طورسه بور وچلی کشی ننگ اوستندن بش یوز بور وچ نوشار وعده سی یتکاج باری بش یوزنی
 نولبرهن نی قایتاروب آلور چونکه یاط کشی ننگ تانی قبلماقی بر آفة ایرشب هلاک بولغان حکمنک بولادور
 (۷) ورهن عاره مرتهنه راهنه او احمدها باذن صاحبه آخر سقط ضمانه ولکل منها ان یرده رهنا اکرده رهن
 آلوچی رهن نی رهن سالوچی غه عاریه کابیرسه یعنی توتوب فایدالانوب طوررغه بیرب طورسه یا که آلوچی
 بله سالوچی بر اتفاقده بولوب بر یاط کشی کا عاریه کا بیرب طورسه لار مونداین عاریتده حالنکرهن
 هلاک بولسه رهن آلوچی ننگ اوستوندن تولو توشار (یعنی رهن سالوچی دان بور وچ ننگ بارچاسنی
 نولتور) رهن نی یاط کشی کا عاریه کا بیرکان صورتده بورهن رهن بولوب تورغان حالنده سالوچی ننگ
 هم آلوچی ننگ هر ایکسی ننگ تملکان وقتده عاریه نی قایتارغه حال لرندن کبله (۸) وان مات الراهن
 قبلرده فالرتهن احق من غرمائه رهن سالوچی ده رهن عاریه ده بولوب شول رهن نی رهن آلوچی غه
 قایتارماسدان بورون رهن سالوچی وفات بولسه (بو وقتده رهن سالوچی ننگ برنجه کشی کابیره چاکسی
 بولسه) رهن آلوچی بورهن نی بور وچی اوچون اوزینه آلورغه باشقه غرمالاردان یعنی باشقه بور وچ
 ایالرنندن تبوشلی راک (مثلا رهن سالوچی ننگ بورهندن باشقه مالی بولسه اما اوزی ننگ کوب کشی کابیره چاکسی
 بولسه باشقه غریم لار یعنی الاچاقی بارکشلی لار بورهن نی بولارکا کوچلی الماس لار بورهن رهن الوچی غه بولور
 (۹) ومرتون اذن باستعمال رهنه ان هلاک قبل عمله او بعده ضمن کال رهن وان هلاک حال عمله لار رهن نی
 استعمال قبلور غه یعنی کرک اورونغه توتارغه رخصت آغان صورتده رهن آلوچی ده (مثلا آطنی رهن کا
 آغانده آط ایاسندن آطلانوب بوررکار رخصت آلسه) رهن استعمال دان بورون یاصونک هلاک بولسه
 باشقه رهن لار شکلی تولار (یعنی بور وچ بله رهن بهاسی بردی بولسه یا رهن بهاسی آر تغراق بولسه
 رهن آلوچی رهن سالوچی دان بور وچونی تولته آلماس) امارهن نی استعمال قبلغان حالنده هلاک بولسه
 هیچ ده تولس (یعنی رهن سالوچی دان بور وچونی بتولای تولتور چونکه بو صورتک عاریه هلاک بولادور
 (۱۰) و صح استعارة شی علی رهن فان اطلق المعبر او قید یجری علیه فان خالی فهلاک ضمن القيمة وان وافق
 وهلاک فقد رین اوفاه منه رهن سالو اوچون یاط کشیدن بر بورنرهنی عاریه کا آلوب طور و درست
 بو وقتده قارالور: اکرده عاریه بیر وچی مطلق قبلوب بیرسه یعنی فلان کشی دن باشقه غه صالما فلان
 بهادان آرتق غه صالما دیب بیلگولمپچه بیرسه تلسه چیک سالسه ده درست امارهن برابرینه آلاچاقی
 بور وچ ننگ چبکین هم جنسن دغیده کم کا سالاسن بیلگولب ایتوب بیرسه ایتکاندن اوظماس بو صورتده
 نرسه ایباسی ایتکانکا خلای لقی قیلسه (مثلا چاپان نی اون تنکه کا سالورغه رخصت آغان ایدی اون بش کا سالسه)
 بعد بو صورتک رهن هلاک بولسه عاریه کا بیر وچی (عاریه کا آلوب رهن کا سالوچیدان یا رهن کا آلوچیدان)
 نرسه ننگ عقی تولتور (رهن آلوچیدان تولتکن صورتده رهن کا آلوچی نرسه ایاسنه تولکان قدری آچاقی
 عاریه کا آلوچیدان تولتور) عاریه کا آلوچی رهن کا سالغانده عاریه کا بیر وچی ببورغاچه قبلوب نرسه
 رهن آلوچیده هلاک بولسه رهن آلوچی سالوچی دان اوزی ننگ بور وچونی آلوچی بولوب اورولور

(یعنی بورچونی تولته آلماس) اما عاریة کا آلوچی بو عاریة نی رهن کا صالوب رهن آلوچیدان بوروچفہ آغان قدرنی نرسہ ایاسنہ تولر (۱۱) ولایہ تمنع المرتهن اذا قضی المعبر دینہ وفکر جمع علی الراهن رهن کا سالور اوچون نرسہ نی عاریة کا بیروچی - نرسہ برابرینہ عاریة کا آلوب رهن کا صالوچی آغان بوروچ قدرنی رهن آلوچی غہ تولب رهن نی جولوب اوزینہ آورغہ تاسہ رهن آلوچی قایتاروب بیرون طوبولماس سنکرہ عاریة کا بیروچی نرسہ خو جاسی رهن آلوچی غہ تولکان قدری آچانی عاریة کا آلوب رهن کا صالوچی دان تولتور (۱۲) ولو هلك مع الراهن قبل رهنه اوبعد فکه لایضمن رهن کا صالو اوچون عاریة کا آلوب تورولغان نرسہ رهن کا صالودان بورون یاکہ رهن دن جولوب آغاندان صونک بولسده عاریة کا آلوچی ننگ قولنده هلاک بولسہ هیچ نرسہ تولس

(۱۳) وجنایة الراهن علی الرهن مضه ونة وجنایة المرتهن تسقط من دینہ بقدرها وجنایة الرهن علیها وعلی مالها من رهن کا صالوچی ننگ رهن کا جنایة قبلماقی یعنی ضرر کتور ماکمی مضه وندر (مثلا رهن کا صالغان قلی ایہ کاتسہ ضرر کتور کان کونده تورغان حقنی تولر) رهن الوچی ننگ رهن کا جنایة قبلماقی جنایة حقنی قدری بوروچنی رهن صالوچی اوستندن توشرر (اما رهن ننگ بوایکسنہ) یعنی رهن نی صالوچی غہ هم آلوچیغہ) اوزلرینہ یا مال لارینہ ضرر کتور ماکمی هدر دور یعنی حق لاری یوغالور هیچ کم کا تولو واجب بولماس (مثلاً رهن رهن صالوچی ننگ یا آلوچی ننگ مالنی اوغر لاسہ هیچ قایوسی تولس) (۱۴) ونہاء

الرهن رهن لکن یهلك بلاشی ۶ وان هلك الاصل وبقی هو یقسم الدین علی قیمتہ یوم الفک وقبمہ الاصل یوم القبض ویسقط حصة الاصل رهن دن طوؤب آرتقانی (مثلاً بالاسوت جون شکلی لر) رهن دور اما طومہ چیچہ آرتقانی مثلاً رهن قل ننگ کسب قبلوب طابقانی هبه دن صدقہ دن کلکانی رهن بولماس بلکه رهن صالوچی خو جاسی شول ساعت اوز قولینہ آور) رهن دن طوؤب آرتقان نرسہ هلاک بولسہ مجانا هلاک بولور یعنی برابرینہ بوروچ دان هیچ نرسہ حساب قبلماش (چونکہ بو آرتقان نرسہ رهن عقدینہ کر مکاندر اما اصل رهن هلاک بولسہ بوروچ برابرینہ هلاک بولادور یعنی رهن دن کوبو هلاک بولسہ شو ننگ قدری بوروچ رهن صالوچی اوستندن توشار) اکرده توب رهن هلاک بولسہ اما طوؤب آرتقانی قالسہ رهن دن آرتقان نرسہ کاره نی جولوب آغان کونک کی بهاسی قوبولب هلاک بولغان توب رهن کا - رهن کا صالغان کونک کی بهاسی قوبولور بعد هر ایکسی ننگ اولوشی قدری بوروچ غہ بولنور (مثلاً آطنی اون تنکہ برابرینہ رهن کا صالوب اول صالغان کونده اون تنکہ لک بولسہ سنکرہ رهنده حالنده طایلا سامونداں صونک آط هلاک بولب طایبی قالسہ) بس بوروچ تولکان کونده طای توب رهن ننگ یعنی آط ننگ یارطی حقنی طورسہ مثلاً منکور صورتده بش تنکہ لک طورسہ بو صورتده یعنی رهن دن آرتقان نرسہ توب رهن ننگ یارطی حقنی تورغانده بوروچ اوچ اولوش قیلنور : بوروچ ننگ یعنی اون تنکہ ننگ اوچ اولوشدن ایکی اولوشی توب رهن برابرینہ حساب قیلنور رهن صالوچی اوستندن توشار اما اوچ اولوشدن بر اولوشنی رهن دن آرتقان نرسہ دن تولر آرتغی اوزینہ قالور مثلاً بو صورتده بش تنکہ طای آچاسندن بر تنکہ ده آلتمش یدی تبین رهن صالوچی ننگ اوزینہ قالور اوچ صوم اوتور اوچ تینی رهن آلوچی غہ بولور) اما طایده اون تنکہ لک بولسہ اورطالاش قیلنوب بش تنکہ تولر (۱۵) وتبديل الرهن والزيادة فيه

یصح فی الدین لا رهن فی الشدر و (مثلا اولده رهن کالصانغان قل اورننه یا قل یا کتیرنک یا آط قویو) درست
 (ودفی رهن فی آرطدر ودرست) مثلا اون درهم برابرینه اون درهم طور رلق کبیم رهن کالصوب صنکره
 اولکی کبیم بله بر کلرهنده طور سن اوچونینه اون درهم طور رلق کبیم یا باشقه نرسه صالور بوضورت کبیم ننگ
 برسی هلاک بولا قالسه بش درهم برابرینه هلاک بولور قالغان بش درهمنی تولب هلاک بولی قالغان کبیمنی
 آلور (اما بوروچنی رهن صالغان کونده کیلشکان قدریدن آرطدر ودرست توکل (یعنی رهن آلوچی
 صونکندان اوشبورهن صالوچی غه اوزی ننگ رضالغی بلهینه بوروچ ده بیرسه رهن برابرینه بولماس رهن سن
 بوروچ بولور - (موننگ آیورماسی شول برکشی ایکی منک لک قلنی رهن کالصوب برمنک آلسه
 صونکی کونده ینه منکنی آلسه بعد قل رهنده وقتده هلاک بولا قالسه اولکی منک برابرینه هلاک بولور
 صونکندان آلغان منکنی تولر امارهن صالغان کونده ایکی منکنی آلسه قل هلاک بولسه هیچ نرسه تولمس
 (۱۶) ولولهک الرهن بعد الابر اهلک بلاشی عولابد بعد القبض او بعد الصالح او الحواله فیردما قبض وتبطل الحواله
 اکرده ابر اقبیلغان ننگ صونکنده (یعنی رهن آلوچی بوروچونی آلودان بیزب آلماس بولغان ننگ صونکنده)
 رهن - رهن آلوچی ننگ قولنده هلاک بولسه هیچ نرسه تولمس (امانه بولغانلقی اوچون هم رهن صالوچی
 بوروچنی تولمس) امارهن آلوچی رهن برابرینه تبوشلی بوروچونی آلغان ننگ صونکنده (یا بوروچ
 اوچون بر نرسه آلوب صالح قیلشکان ننگ صونکنده) مثلاً رهن صالوچی اوستنده یوز تنکه بوروچ اوچون
 بر آط آلوب صالح قیلشکان ننگ صونکنده) یا که حواله قیلغان ننگ صونکنده رهن - رهن آلوچی ننگ
 فونکنده مالنده ایاسینه قایتاروب بیرماس بورون هلاک بولسه آلغان بوروچنی صالح قیلش آلغان نرسه
 سنی رهن صالوچی غه قایتاروب بیرر حواله باطل بولور (بواورونده حواله صورتی شول مثلاً زید عمرکا
 بر آط رهن کالصوب یوز صوم بوروچ غه آلور شولوق زید ننگ بکرده یوز صوم آلاچاغی بولور بس زید عمرکا
 ایتسه سن مندن آلاچاغنک یوز صومنی بکردن آل دیسه عمر مونارغه رضا بولسه زید ننگ رهننی اوزینه
 قایتاروب بیررکا تبوشلی بولا دور اکرده زید کا قایتارماس بورون عمر قولنده هلاک بولا قالسه حواله باطل
 بولور عمر بکردن ده زید دن ده هیچ نرسه آلا آلماس چونکه بورهن زید دن آلاچاغی برابرینه هلاک بولدی
 (۱۸) لو تصادقا علی ان لادین له ثم هلك هلک بالدین رهن صالوچی بله آلوچی تصادق قیلشسه لاری یعنی
 رهن صالوچی ننگ اوستونده بوروچ ننگ یوقلغینه بری بری ننگ سوزنی رسته توتوشسه لار (مثلاً رهن
 صالوچی آلوچی غه ایتسه منم سنکاییره چاکم بوق دیسه رهن آلوچی هم بلی درست دیسه) صنکره رهن رهن
 آلوچی قولنده هلاک بولسه رهن صالوچی ننگ اوستونده کی بوروچ برابرینه هلاک بولور (اما بو تصادق
 ۱۶ نچی مسئله داکی ابر ننگ خلافتچه دور ابراده بوروچ بیره چاکی بارکشی ننگ اوستندن بتونلای
 توشار امانتاده بوروچ رهنن کیم یا که رهن بله بردای بولسه غنه توشار بوروچ رهنن ارتق
 بولسه ارتقن تولر

﴿ کتاب الکفالة ﴾ (۹۲)

(۱) هي ضم ذمة الى ذمة في المطالبة لافي الدين وهو اصح كفيل بولاق شول بر اوستونده حقى بوق باط
كشى ننگ يخشيلق ايتوب اوزى ننگ ذاتنى مطالبه ده يعنى صور او از لو وقتنده برکا جواب بپرشواوچون
اوستونده حقى بار كشى ننگ ذاته قوشماقنى (كويا كه ايكسى بر حكمنده بر تيوشلى اش طور سنده بر كالشب
جواب بپرر كا قوشلماق لارى اوزى ذاتنى قوشوچى كفيل بولا ذاتنى قوشو كفالة يعنى كفيل بولو ديب آطالا
اما كفيل بولو بوروچ تولوده اور تا قلاشو قوشو توكل (يعنى نرسى اياسى ننگ يا كه غصبلوچى دان يا كه
غصبل كان كشى دن تولتور كا اختبارى بولغان شېكللى توكل الاچاقنى بار كشى ننگ بوروچ اوچون كفيل
بولغان كشيبن تولتما كى لازم توكل يعنى توله ديب كفيل نى قصارغه هالندن كيلماس اما كفيل اورن اختبارى به
اصيل اوچون توليسى كيلسه تولر حق الاچاغى بار كشى مكفول له ديب آطالا (بپره چا كى بار كشى يا كه
اوستونده حق بار كشى اصيل هم مكفول عنه ديب آطالا (نفس يامال مكفول به ديب آطالا) كفالة نى بولاي

تعريف قيلو ضم ذمة الى ذمة في الدين ديب تعريف قيلودان درستراك (۲) وهى بالنفس وينعقد بكفالت
بنفسه وينعقد بها تصح اضافة الطلاق كفالة ايكى تورلى (برى كفالة بالنفس يعنى اوستونده حق بار كشى ننگ
اوزنى تيوشلى اورنغه طابشررغه كفيل بولا نزم ديارده پار وكاديلر (ايكهچسى كفيل بالمال يعنى بوروچلى
كشى ننگ مال تولوينه اوشانچ اوچون كفيل بولور وچا تيل) كفالة بالنفس عقدى باغلانور من سننگ اوزنك
اوچون كفيل بولدوم ديكان سوز به (ودخى تن ننگ طلاق اضاغه قيلودرست بولغان اعضاسينه اضاغه قيلوب
كفيل بولو به كفيل لك عقدى باغلانور (مثلا باشنكا كفيل بولدوم) ديسه يايورنكا كفيل بولدوم ديسه
بتونلاينه كفيل بولوب اورولور يعنى ۴۴ نچى فصل ننگ ۱۰ نچى هم ۱۱ نچى مسئله لرنده بيان قيلنغاچه
خاتون ننگ نيندى اعضاسنى طلاق ديب ايتوب به بتونلاي طلاق بولوب اوروله دور اوشانداق
كفيل بولو وقتنده شونداين اعضا لارغه كفيل بولو به بتوننه كفيل بالنفس بولوب اوروله

(۳) وكذا بضمنته اولزم على اوالى او انا به زعيم او قبيل اوشانداق من آنا رغه ضامن بولدوم ديمك به
اول منم اوستومه لازم بولسون ديمك به اول منك لازم بولسون ديوبه من آنا رغه زعيم ديوبه (زعيم كفيل
ديكان سوز) هم من انى قبيل يعنى قبول قيلدم ديوبه كفالة بالنفس عقدى باغلانور (يعنى بوسوزلرنى
ايتوچى كم اوچون ايتسه شوننگ اوچون كفيل بولوب اورلور (۴) ولا جبر عليها فى حد و قصاص حد به
قصاص ده مدعى عليه بولغان كشى اوزنى كفيل بالنفس كا طابشررغه جبر قيلنماس (مثلا زيد عبرنى
حد باقصاص قيلدررغه دعونى قبلا ايكان قاضى شول صورتده - سن بو طورده حكم بتكاچه اوشانچ اوچون
كفيل بالنفس طاوب اوزنكنى انارغه طابشر ديب عبرنى جبر قبلا الماس) امامور اوزن اختبارى به كفيل
بالنفس بيلكولسه درست (امام اعظم قاشنده حد هم قصاص به عيبلى كشى طرفندان كفيل بالنفس ننگ
لازم توكل لكى ننگ اصلى شول اننگ اوچون بوايكى حق شبه به مندرى بولالار يعنى اوستندن توشوب
طورالار شوننگ اوچونده كفيل بالنفس به استيثاق اوشاندر و واجب توكل (۵) ويلزمه احضار

المكفول به مطلقا اوفى وقت عين ان طلب المكفول له فان لم يحضر حبه الحاكم (كفيل بالنفس كما مكفول به في حاضر قبيلو يابيلكوسن وقتك لازم بولور اكر ده كفيل بولغان وقتده فايور مانده حاضر قبيلور غه ايتله كان بولسه) بوصور تده آلاچاغى بار كشى بور وچلى كشيىننى قايو وقتده حاضر قبيلور غه صور اسه شول وقتده حاضر قبيلو كفيل كا واجب بولور) يا كه بر بيلكولنكان وقتده حاضر قبيلو لازم بولور اكر ده آلاچاغى بار كشى كفيل دن شول بيلكولنكان وقتده حاضر قبيلورين ايستسه بس بور وچلينى حاضر قبيلو به بيور ولغاچ حاضر قبله اسه حاكم كفيل في حبس قبيلور (٦) وببر ابهوت من كفل به وبتسليمه حيث تمكنه مخاصمته وبتسليمه نفسه هنا وان شرط تسليمه عند القاضى (كفيل بالنفس بولغان كشى اصيل ننگ (مثلا بور وچلى كشى ننگ) وفات بولوى بله كفيل لك دن بينار (يعنى كفيل لكى يتار بور وچلى كشى في حاضر قبيلو ميكن بولغانلقى اوچون (هم بور وچلى كشيىننى آلاچاغى بار كشى كا دعوى قبلشور غه كوچى يتار لك ايتوب طابشر ماقى بله كفيل كفيل لك دن بينار (ودخى بور وچلى كشى ننگ اوزنى آلاچاغى بار كشى كا دعوا لاشر غه كوچى يتار لك ايتوب طابشر ماقى بله كفيل كفيل لك دن بينار كر چه كفالة عقدى وقتنده بولوى كفيل ننگ بور وچلى كشيىننى يا كه بور وچلى كشى ننگ اوز اوزنى آلاچاغى بار كشى كا قاضى فاشنده طابشر ماقنى شرط قبيلنسه ده (چونكه دعوا لاشر غه كوچى يتار لك ايتوب طابشر غاچ مقصود حاصل بولادور (٧) وان مات المكفول له فلو صبه او وارته مطالبته به (مكفول له (مثلا آلاچاغى بار كشى) وفات بولسه وصى لارينه هم وارث لارينه كئيلنى مطالبه يعنى صور ا وان لوهقى تبه (وصى ديب صبى وارث لار اشار فى تد بير تصرف قبيلوب بور تور اوچون وصية ايتلوب قالد رلغان كشيىننى ايتوله (٨) وان كفل بنفسه على انه ان لم يواى به غدا فعليه المال صح فان لم يسلم غدا ضمن المال ولم يبرأ عن الكفالة بالنفس فان مات المكفول عنه ضمن المال (بر او بر اوچون كفيل بالنفس بولسه هم شولوق وقتده ايتسه اكر ده ايرته كامن يعنى كفيل بو كشيىننى سنكا كتر ب طابشر ماسام بور وچلى اوزم اوتار من ديسه كفيل لكى درست (بوصور تده كفيل بالنفس هم كفيل بالمال ده بولادور) سنكره ايرته كاسى كونده كفيل بور وچلى كشيىننى مكفول له كا طابشر ماسه بور وچلى كفيل اوزى تولر همان كفالة بالنفس دن بين ماس (يعنى كفالة بالنفس لكى بتماس) كفيل بور وچ اياسينه تولكان قدرى مالنى بور وچلى كشيىننى تولتور) شول آرا ده بور وچلى كشى وفات بولا قالسه كفيل آننگ نركه مالندن تولتور (٩) وهى بالمال فيصح وان جهل المكفول به اذا صح دينه (كفالة ننگ ايكچى قسمى كفالة بالمال دور) كفالة بالمال يعنى مالنى طابشر ونى اوستينه آلوب كفيل بولودرست كر چه مكفول به ننگ يعنى مال ننگ كو به و ايك ننگى بله سن بولسه ده اكر ده آلاچاغى بار كشى ننگ بور وچلى بار لغى درست بولسه كفيل بولو غه شول يتار (١٥) بكفالت بهالك عليه او بهما يدركك في هذا البيع (آنار دان (مثلا زيد دان) سنكا تبه چك مال اوچون كفيل بولدوم ديوبله كفالة بالمال عقدى باغلانور يا كه بو صانودان سنكا اير شه چك آچه اوچون كفيل بولدوم ديوبله كفالة بالمال عقدى باغلانور (١١) (١) او علقى الكفالة بشرط ملايم (٢) نحو ما بايعت فلانا (٣) او ما ذاب لك عليه (٤) او ما غصبك فلان فعلى (١) يا كه كفيل

صوری آلماس) اماموننک عکسی یعنی کبرسی (یعنی کفیل دن بوروچنی صور او دان بیز ماکی هم بوروچنی
 صور اوننک و عد سنی کچکتر ماکی) اصیل غه یعنی بوروچلی کشی کا سر ایه ایتماس (مثلاً آلاچاغی بار کشی ننک
 کفیل دن بوروچ صور او دان بیز ماکی اصیل دن بوروچ صور او دان بیز ماکی بوله بدور هم کفیل دن
 بوروچنی صور او نی کچکتر ماکی اصیل دن صور او نی کچکتر ماکی بوله بدور) (۱۸) فان صالح الکفیل
 عن الن علی مائة رجع بها (وعن الن علی جنس آخر فبالانی اصیل ننک منک تنکه بیره چاکی اوچون
 کفیل مکفول له کا یعنی آلاچاغی بار کشی کا یوزنی بیرب قالغاننی هیچ کم دن صور ایتماسه صاح قیلشسه
 کفیل اصیل دن یوزنی گنه تولته آور امامنک تنکه آچا اوچون ایکتیچی جنس دن بولغان نرسه بیرب صاح
 قیلشسه (مثلاً یوز تنکه لک بغدادی بیرب قیلشسه) اصیل دن یعنی بیره چاکی بار کشیدن منکنی تولتور
 (۱۹) وان صالحه عن موجب الكفالة لا یبرأ الاصل الاثر کفیل یا که اصیل کفاله ننک موجب دن مکفول له بله صاح
 قیلشسه لار (یعنی آلاچاغی بار کشی کا بوروچ ننک بر آ زین بیرب مثلاً منک ننک بش یوزین بیرب کفیل ی
 کفاله دن چقارماق اوچون صاح قیلشسه) بوصاح اصیل دن یعنی بوروچلی کشیدن بوروچنی صور او دان
 بیز بولمی (اصیل بوروچ ننک تولنمکن قدر سنی تولر بو اور ونده دورت مسئله متصور : (اول صاح
 قیلشغان وقتده بوروچ دن هر ایکسی ننک بیز ما کنی شرط قیلور (ایکتیچی اصیل غنه بیز ما کن شرط قیلور
 (اوچونچی قایوسندن بیزونی سکوت قیلور باری و روچ دن بیزونی شرط قیلور بو اوچ صور تکرده صونکغی کونک
 بوروچنی هیچ قایوسندن ان صوری آلماس هر ایکسندن بیزو بولغانلقی اوچون (دور تیچی کفیل ننک بیز ما کن
 شرط قیلور بوصور ونده اصیل بوروچ تولودن بیزه آلماس (۲۰) ولا یصح تعلیق البراءة عنها بشرط کسائر
 البرا ات کفیل ننک کفاله دن بیز ما کنی آلاچاغی بار کشی کا هیچ فایداسی بولمغان محض بر شرط غه
 تعلیق قیلو باشقه تورلی حق لار دن بیزونی فایداسی بولمغان شرط غه تعلیق قیلو باطل بولغان شکلی باطل
 (یعنی ایتمکن شرط طابلسه ده ملایم بولمغان لغت دن کفاله همان قالا) آلاچاغی بار کشی
 کفیل کا ایتسه ایتسه کار ند اسلامبول دان قایتسه سن کفیل لک دن چقار سن ديسه چقماس
 (ملایم بولمغان شرط شول اول شرط ننک بار لغنده بوروچنی اوستا وچی کا هیچ فایدی بولماس یوق لغنده هیچ
 ضرر بولماس مثلاً ید ننک قایتو ونده آلاچاغی بار کشی کا هیچ فایدی یوق قایتما ونده ضرر یوق)

(۲۱) ولا الکفالة بالحدود والقصاص ولا بالبیع (بخلاف الثمن (سرقه زنا شرب وغیری) حد لار اوچون
 هم قصاص اوچون کفیل بولو درست توکل (چونکه جز الارده کشی اورننه طور و یورمی امام هم قصاص واجب
 بولغان کشی اوچون کفیل بالنفس بولو درست) و دخی صاتلغان نرسه کا صاتوچیدن قبض قیلماس بورون
 ملاک بولا قالسه اوزم ضامن دیب کفیل بولو درست توکل (بو اورننه صاتلغان نرسه دن مراد شوندا این
 نرسه که هلاک بولغانده قیمی نرسه شکلی قیمتی هم مثلی نرسه شکلی اوخشاشی برابرینه هلاک بولماس
 یعنی بو ایکدن باشقه نرسه برابرینه هلاک بولور مثلاً صاتلغان نرسه صاتو وقتنده کیلشکان آچا برابرینه
 ملاک بولا دور صاتلغان نرسه طابشر لاس بورون صاتوچی قولنده هلاک بولسه بو نرسه برابرینه تبوشلی

بولغان آقپه برابرینه هلاک بولاصاتوچی کبلیشکان آقپانی آغان بولسه قایتاروب بیرر) آچاغه یعنی صاتوب
 آلتغان نرسه برابرینه بیرولسه تورغان نرسه ننگک طابشرلوینه کفیل بولودرست (۲۲) ولالهرهون
 والامانات کالودیعہ والعاریه والهستاجر ومال المضاربه والشركة ودخی رهن کا صالغان نرسه اوچون هم
 امانه لر اوچون کفیل بولودرست توکل (یعنی رهن آلوچیداغی رهن نی اوزم طابشر رهن دیب یا که امانه
 صاقلوچیداغی امانه نی اوزم طابشر رهن دیب کفیل بولودرست توکل) امانه لر ودیعه شکللی (بالغه آلتغان
 نرسه شکللی) مضاربه مالی یعنی اورتاق کسب ایته تورغان مال شبکلی (هم اورتاق مال شبکلی
 ۲۳) وبالجمیل علی دایه مستاعیره معینه ونخدمه عبد کذا بریبیلکولی بالغه آلتغان آطغه یوکلوکا کفیل
 بولودرست (مثلا زید عمر ننگ معلوم جبرن آطنی بالغه آلسه بوصورته بکرننگ بو آطغه زیدنی
 آطلاندرغه کفیل بولماقی درست توکل چونکه بکرننگ یا طکشی آطنده تصرفیلورغه حالندن کیلهی بکر
 اوز آطینه آطلاندر رایدی اول انکی جبرن آطغه آطلاندر بولمی دور هم بکر آننگ اوچون جال ععن آلا
 الهاس اما بیلکوسز نیندی بولسه ده آطغه آطلاندرغه دیب یاللاغان صورتده کفیل بولماقی درست)
 ودخی فلان قل خدمت ایتار دیب یاللاغان صورتده اول قل ننگ خدمت ایتوینه کفیل بولودرست توکل
 (چونکه کفیل اوزی آننگ اوچون اش قیلور ایدی اما کفیل ننگ اشی فلان قل ننگ اشی توکل (۲۴) ولعن
 میت مفلس ولابل قبول الطالب فی المجلس الا اذا قل عن مورثه فی مرض الموت مع غیبه غرمائه بولکن
 میت اوچون کفیل بولودرست توکل (چونکه بو اوستدن توشکان بور وچغه کفیل بولوبولادور) ودخی طالب ننگ
 (یعنی آچاغی بارکشی ننگ) کفیل بولوبولمسنده قبول قیلوژندان باشقه کفیل بولودرست توکل مکر
 وارث ننگ اوزی میراث قالدروچیسنی اولوم غسته سنده بولغان حالنده غزیم لزی یعنی آچاغی بار
 کشی لری غایب بولغانده میراث قالدروچی اوچون کفیل بولماقی درست (۲۵) ولایمال الکتابه ولا
 بالعیده والخالص مکاتب ننگ (یعنی معلوم مقدار آچاتولب آزاد بولورغه خو جاسندان یازو آغان قل ننگ)
 بدل کتابته تورکا تیوش بولغان آقپانی تولوینه کفیل بولودرست توکل (چونکه بدل کتابه چن اوستکیا بولکن
 بور وچ توکل احتمال که قل ایتلکن مالنی طابودان عاجز بولوب قالدورده یانگدن خالص قل بولوب اورلور)
 (ودخی صالغان نرسه ننگ عهده سنه هم خلاصه کفیل بولودرست توکل (عهده دن مرادنی نرسه ایکنلکی
 مشتبه وبلهسز بولغانلقی اوچون) چونکه عهده یا نرسه صاتوچی ننگ ملکی ایکنلکا شاهد بولودیکان سوز
 بولور) یا که نرسه نی طابشر وینه کفیل بولودیکان سوز بولور کفیل لک درست توکل لکی شوننگ اوچون
 عهده ننگ اولکی معناسینه قاراغانده کفیل کا احتیاج یوق ایکچی معناسینه قاراغانده کفیل ننگ عقدکا
 هم عقد ننگ حق لارینه مثل اختیار شرطغه وغیر سینه کوچی یتیمکانلکی اوچون کفالتی درست توکل - ابن -)
 ۲۶) ولعند بیع مال المضاربه ضمان المضارب الثمن لرب المال ولاضمان الوکیل لهو کله مضاربه مالنی
 صانقانده مضارب ننگ رب مالغه صاتوب آلوچی طرفندان آچاننگ طابشرلوینه کفیل بولماقی درست توکل
 هم برمالنی صاتارغه وکفیل قیلنغان کشی ننگ آلوچیدان آچاطابشرلوینه کفیل بولوی درست توکل
 (چونکه مضارب بله وکیل قولن داغی مال امانه) مضاربه مالی دیب شونی ایتله ایکی کشی ننگ برسندن

مال بولوب ايكنچ سندن فايدا اور تاغيينه صانو آلو غذمتي بولور مال اياسي رب مال ديب آطلا صانو آلو
 غذمتي وكسب ايتوچيسي مضارب ديب آطلا (۲۷) واعد البائعين حصه صاحبه من ثمن عهد مشترك باعاه
 بصفه) ايكي كشي اورتاق نرسه لارني صانقاندده برسي ايبداشي ننگ اولوشي اوچون كفيل بولماقي درست
 توكل مثلا ايكي كشي ننگ بر اورتاق قل لاري بولسه بولار بوقلني بريولي بر قول صوغوده صاتسالار برسي
 ايكنچ سينه صانوب آلوچيدان آچما طابشر لوينه كفيل بولا آلماس درست توكل (اما ايكي قول صوغوده
 صانوب هر ايكسينه تبوش آچاننگ مقدماري معلوم بولسه ايبداشي اوچون ضامن بولماقي درست (۲۸) وصح ضمان الخراج
 والنوائب والقسمه وان كانت بغير حق) خراج نوائب هم قسمه اوچون كفيل بولور درست گرچه بونوائب بله
 قسمه تبوش سر جيولسالارده (خراج ايكي تورلي موظف هم مقاسمه موظفي بردن بيرله تورغان خراج
 مقاسمه سي بردن چقغان ايكندن بعضسني مثلا چيركني بيرلور خراج اوچون كفيل بولغاننگ خراج كم اوستونه
 واجب بولادور ايدى شول كشي كا ياكفيل بالنفس بولور ياكفيل بالمال بولور اوستينه خراج واجب كشي
 اصل بولادور (نوائب ديب هر يبلده معلوم وقتده خلق ننگ اولار رينه كرك نرسه لار كا خراجات اوچون
 مثلا يالمسه وظيفه سي اوچون يوللار اوراملار صوبوللاري تون ائدرو اوچون پادشاه صوماسينه جيوله
 تورغان ايمانني ايتوله (قسمه ديب بل ننگ بر معين وقتنگ معلوم بوله بچه آنكسردان كيلوب چقغان خراجات
 اوچون جيبولغان ايماناغه ايتوله - حاصل بن ننگ ديار چه نوائب آكلادنوي اضبور قسمه - ني آكلادنوي
 اضبور بولادور (بعض علمالار ايتكان لر بواورنده قسمه دن مراد مشهور قسمه يعني بولوديكان لر مثلا بر
 قبه قويلوب يورته تورغان نرسه ايكي كشي آراسنده اورتاق بولوب ايكي ننگ بري بولو كا كير ولنگان
 نقد برده برياط كشي ننگ بولوب بيرر من ديب كفيل بولماقي درست بو صورتنگ * وان كانت بغير حق * ديگان
 سوز نوائب كا كنه قاراب بولادور قسمه ده دخلی بولمي (۲۹) ومال ويجب على عبد حتى يعتق مال على
 من كفل به مطلقا قل آزاد قبلنماغان نقدان اوتاوي واجب بولمغان مال (يعني آزاد قبلنغان نقد برده كنه
 تولوي اوستينه واجب مال) مطلقا يعني قل ننگ بو بوروچي ننگ معجل لكن هم مؤجل لكن ايتوچيه كفالتني
 اوستينه آلمان كفيل كا واجب بولور (امام مؤجل ديب يعني قل آزاد بولغاچ كفيل ديب كفالتني اوستينه
 آلسه قل آزاد قبلنماس بورون تولو هيچ قايسوي ننگ اوستينه واجب بولماس (۳۰) وبطل دعوى
 ضامن الدرر نرسه صانوب آلوچيدان صانوچيغه آچاننگ اوتالوينه كفيل بولغان كشي ننگ مذكور
 صانلش نرسه ني مينكي ديب دعوى قبلماقي باطل (۳۱) وشاهد كتب شهد بذلك على صك كتب فيه
 باع فلان ملكه (بخلاف شاهد كتب شهد على اقرار العاقدين) ودعى صانو آلودفترنده فلان كشي فلان
 كشي كا اوزي ننگ ملكندا كي نرسه ني صاندي ديب يانلغان توشده گواه بولوب ياز لوچي ننگ شول
 صانلغان نرسه ني مينكي ديب دعوى قبلماقي باطل (اما صانوچي بله آلوچي ننگ صانو آلو قبلولارينه اقرار
 قبلغان فلان رينه گواه بولدم ديب يانلغان كشي ننگ خلافتيه (يعني بو صونكفي صورتده صانلغان نرسه ني
 مينكي ديب دعوى باطل توكل اثبات قبالا آلسه دعواسي نافذ)

(۹۳) كتاب الحوالة ﴿

(۱) وهى اثبات دين لا يخرج مع عدم الدين على المحيل بعينه حواله شول بر كشي ننگ اوستندا كى بور وچونى ايكچى كشي كا كو تر تمك محيل ننگ يعنى اولك بور وچلى كشي ننگ اوستونده بور وچ ننگ قالمال سز لغى شرطى بله (حواله اوچ كشي آراسنده بولادور بى محيل يعنى بور وچلى كشي ايكچى دائن يعنى بور وچ آلاچاغى بار كشي اول دورت تورلى آتالا (محتمل) محتمل له (محتمل له) محتمل له ديب (اوچونچى بور وچنى اوستينه قبول قبلوچى اول محتمل عليه ديب هم محتمل عليه ديب آتالا (مال) محتمل به ديب آتالا - (مثلا زيد ننگ عهركا بيره چاكى بولسه بور وچنى تولركا بكر اوستينه آلسه عهركا بگردن تولتوركا رضا بولسه شول حواله بولادور - يعنى بور وچنى كوچرو - (بوصورتده زيد محيل بولاعه محتمل بولابعض وقتده آنى محتمل له ديب هم محتمل له ديب آتالا بكر محتمل عليه بولا بعض وقتده محتمل عليه ديب آتالا لار

(۲) فوى بشرط عدم براءته كفالة وهذه بشرط براءة الاصيل حوالة بوكويچيه بور وچنى ايكچى كشي ننگ (يعنى محتمل عليه ننگ) اوستينه كوچرو محيل ننگ يعنى بور وچلى كشي ننگ بور وچدان بين ماوى شرطى بله كفالة بولادور كفالة هم اصيل ننگ يعنى بور وچلى كشي ننگ بور وچدان بين زوى شرطى بله حواله بولادور (يعنى حواله ده بور وچلى كشي بور وچ تولودن باليكيه بينه هم كفاته آتلى نرسه بولو اوچون بور وچلى كشي ننگ بور وچدان بين ماوى كرك (۳) وتصح بلادين وبه حواله محتمل له ننگ محيل اوستونده آلاچاغى بولمغان صورتده درست (بوصورتده محتمل عليه ننگ محتمل له كا تولركا اوستينه آلماقلى بارى محيل اوچون وكيل لكنى اوستينه آلماقى بولادور) اوشانداق حواله بور وچ بولغانده درست (اگرده بور وچ ننگ مقدارى معلوم بولسه اما معلوم بولسه حواله درست توكل (۴) برضاها ورضى المحتمل عليه بور اوچاوى ننگ هر قايسى ننگ حواله كارضا بولولارى شرط (لكى محيل ننگ يعنى بور وچلى كشي ننگ رضالغى كركل كنده خلاف بار (محيل رضا بولمچيه حواله بولسه محتمل عليه محيل دن حقنى صورتى آلمى حواله مجلسنده محتمل له ننگ حضورى شرط قالغان ايكسى ننگ حضورى شرط توكل (۵) فيبراء المحيل

من الدين الا ان يتوى بهوت المحال عليه مفلسا او خلفه منكر الحوالة لابينه عليها وقالوا بان فلسه القاضى (شول طريقه حواله اشى تمام بولغاچ) محيل يعنى بور وچلى كشي بور وچدان بينار تولمس - مكر محتمل عليه ننگ يعنى بور وچ تولركا اوستينه آلوچى ننگ جارلى لانوب بولاب وفات بولماق سببلى ياكه محتمل عليه سلامت بولسه ده محيل ننگ ياكه محتمل له ننگ حواله فى اثبات قبلورغه بينه سى يعنى دليلى بولمچيه محتمل عليه حواله ايدان طانوب آنظ ايتماكى سببلى حواله حقى تلف بولسه محيل بور وچدان بينه آلماس محتمل له كا او زى تولر (ودخى امام ابو يوسف بله امام محمد ايتدى لار حواله حقى ننگ تلف بولماق قاضى محتمل عليه ننگ بولكانلكى بله حكم قبلسه ده بولادى كان لار (حواله حقى ننگ تلف بولماق صورتى امام اعظم قاشنده ايكى بولا (امامين قاشنده اوچ بولادور (۶) ويصح بلاشء على المحتمل عليه محتمل عليه ننگ محيل كا هيچن بيره چاكى بولمسه ده حواله درست (۷) ويصح بدرا هم الوديعة ويبرأ بهلاكها والمغصوبة ولم يبرأ بهلاكها (ودخى

امانة در هم لرنى حواله قبلو درست (بوضورتده امانه سافلاوچى مختال عليه بولادور امانه قو بوچى عجيل بولادور) اگرده امانه در هم لرن مختال عليه قولنده هلاك بولاقالسه لار ياكه بودر هم لرن بربر سبب بله امانه سافلاوچى غه تيوشلى بولسه لار مختال عليه بوحواله دن بيزار يعنى نه عجيل كا ونه مختال له كا هيچ نرسه تولىس (ودفى قولندان كوچلنبل آلتغان در هم لرنى ايكنچى كشى كا حواله قبلماقى درست اما هلاك بولاقالسه كوچلب آلوى تولودن بيز ماس) مثلا زيد قولندان عمر اون در هم كوچلب آلسه زيد بودر هم لرنى بكر كا طابشر غه حواله قبلاسه عمر مختال عليه بكر مختال له زيد عجيل بولادور بس مذكور اون در هم لرن بكر كا طابشر ماس بورون عمر قولندك هلاك بولاقالسه لار عمر تولودن بيزه آلماس تولر اما بربر سبب بله بودر هم لرن غصبلوچى كا تيوش بولسه لار عمر هيچ قايوسينه تولىس (۸) و المحيل عليه فلا يطالبه احد الا المختال حواله قبلو عجيل ننگ مختال عليه اوستونده بولغان بوروچ اوچون درست بوضورتده مختال عليه نى عجيل تولر كا كوچلى آلماس بلكه مختال له كنه كوچلى آلا (۹) وفى الحوالة المطلقة للمحيل الطالب ايضا مطلق حواله ده مختال عليه دن مختال ننگ حقنى اوستاوى درست بولغان شىكللى عجيل اوستاوى هم درست (حواله ايكنى تورلى برى مطلق ايكنچى مقيد مطلق حواله شول عجيل ننگ مختال عليه اوستونده بوروچى ياكه بربر معين نرسه سى بارلغى اينلهاس) ياكه بر اير اوستينه حواله قبلور اول ايرده بوروچيده بوللهاس هم بربر نرسه سى ده بوللهاس مقيد حواله شول عجيل ننگ مختال عليه اوستونده بابوروچى بولور يا امانتى ياكه غصبلنكان مالى بولور شونى مختال له كا طابشر غه بيورر (۱۰) ولا تبطل باخذ ما عليه او ما عندك عجيل ننگ مختال عليه اوستونداكى بوروچونى ياكه آنارداغى امانه نرسه سنى آلوى سببلى حواله بوزولمى (۱۱) وتكره السفتحة وهى افراض لسقوط خطر الطريق سفتحه يعنى يول خطرندن ايمين بولو اوچون ايكنچى كشى كا طابشر طرغه بر كشى كا امانه ايتوب بيورر كا تيوش بولغان مالى طابشر غه اوستينه آلوى غه بوروچ ايتوب بيورر مكره (مثلا قزانلق بر اوننگ مسكوداكى بر كشى كا بيوره چا كى بولسه بيوره چا كى بار كشى بو بوروچنى مسكوكا باروچى كشى آرقلى طابشر طر ايدى يولده مال هلاك بولور ديب قورقا چونكه امانه كوچلنجه هلاك بولسه مالى يوق غه يوغالا طابشر غه اوستينه آلوى چيدان تولته آلوى اما طابشر غه اوستينه آلوى چيغه بوروچ غه ديب بيوره مال يولده هلاك بولسه ده تولته الا بس شوننگ اوچونده طابشر غه اوستينه الوچى غه بوروچ غه ديب بيوره سن بو بوروچنى مسكوده فلان كشى كا بيور ديب ايتوه اوشبو طر يته قبلو مكره

(۹۴) كتاب الوكالة

(۱) وهى تفويض التصرف الى غيره وكالة يعنى وكيل بولو ووكيل قبلوشول بر كشى ننگ اوراشنى تصرف قبلماقنى (كرك نيندى طر يق بله بولسون يعنى وكيل كرك اورى اشلسن كرك كشىنى بيورر وب اشلسن بر ياكشى كا طابشر ماقى) بر ننگ ديارده داؤير ننى ديلر (۲) و شرطه ان يملكه الموكل وان يعقله الوكيل وان يقصده و وكيل قبلوننگ شرطى اوچ (اول وكيل قبلوچى اول اش ننگ ايباسى بولوب ياكه فوجا طرفندان بيورر ولغان كشى بولوب اول اشته اوشبو وكيل كا بيورر ولغان قدرى اشنى تصرف قبلور غه

مالك يعنى اييه بولماقلغى كرك (يعنى بواشده تصرف قىلور غه شريعه كا موافق بولوب كوچى يئاركا كرك)
 ايكنچى وكيل ننگ اوزينه طابشرلغان اشنى كامل بلور ليك عقللى بولماقلغى شرط (اوچونچى وكيل ننگ
 بواشنى اشركا چنلاب قصد قىلماقلغى كرك (۳) فصع توكيل الحر البالغ او الماؤون مثلها بس آز ادبالغ
 كشى ننگ هم وليبندن رغصت آلغان صبى ننگ اوشانداق خوجاسندان رغصت آلغان قل ننگ اوزلىرى
 اوغشاشلى لارنى (يعنى آزاد بالغنى هم رغصت بىرلگان صبى بله قلنى) وكيل قبلماق لارى درست
 (۴) وصح صباوعبدا محجورين ويرجع الحقوق الى موكلهها ودخى آز ادبالغ كشى ننگ هم وليبندن رغصت
 آلغان صبى ننگ ودخى خوجاسندان رغصت آلغان قل ننگ - وليبندن رغصت آلغان صبى نى هم خوجا
 سندان رغصت آلغان قلنى وكيل قبلماق لارى درست لىكن بوصورتنده موندى وكيل لار مالغه ضرر كلتوره
 قالسه لار حق لارى وكيل قىلوچى غه قايتور اما وكيل لركا و آنلار ننگ ولى لار ينه هم قل ننگ خوجاسينه قايتماس
 (يعنى وكيل لار هلاك قلغان مال لارنى وكيل قىلوچى هيچ كم دن تولته آلماس (۵) بىك مايعقده بنفسه
 هر كم ننگ اوزى تصرف قىلور غه حالندن كىلگان هر بر اش كا ايكنچى كشىنى وكيل قىلور غه حالندن كىله
 (يعنى براونى براو بر اش اشركا وكيل قىلا ايكن وكيل قىلوچى ننگ بواشنى اشركا اوزى ننگ كوچى
 يئاركا كرك يعنى بواش اوزى ننگ تصرف قىلور غه تبوش (۶) وصح بالخصوصه فى كل حق (ودخى هر بر
 تورلى حق لازده خصومه اوچون يعنى باط كشى بله داوا لاش اوچون وكيل قىلور دست (۷) وصح باينائه واستيفائه
 الا فى حدود قصاص بغيبه موكله و هر بر بىرور كا هم آلور غه تبوشلى حق لارنى طابشر طرغه هم آلدر غه وكيل
 قىلور دست مكره دى هم قصاصنى دعوى قىلوچى اوزى ننگ غايب بولغان چاغنده بوعدنى هم قصاصنى
 مدعى عليه دن آلدر غه يعنى بجاي كلتر توركا وكيل قبلماق درست توكل (چونكه مدعى هم قصاصنى دعوى
 قىلوچى ننگ بوجن الار بجاي كلتر لگان اورنده اوزى ننگ حاضر بولماقلغى كرك آننگ اوچون مدعى عليه مد
 اورولغان اورنده مدعى ننگ غايب بولماقى مدعى عليه كاهد ننگ واجب لغنده شهبه كا توشره حد شهبه بله
 اوستدن توشه رسول الله ننگ * ادراؤ الحدود بالشبهات * ديكان حدىنى اوچون (۸) ويرجع الحقوق الى
 الوكيل كما فى بيع وشراء و اجاره و صاحب عن اقرار نرسه صانوم صانوب آلوجالغه بىر وهم اقراردان صاح قىلو
 شىكللى وكيل ننگ اوزينه اضافه قىلنوب عقد وقتنك اوستينه آلغان هر بر حق لارى وكيل ننگ اوزينه قايتور
 (يعنى وكيل ننگ آلوچيغه بونرسه نى سنكمن صاندم هم صانوچيدان بونرسه نى سندن من صانوب آلدوم
 دىمك كىبى اوزينه اضافه قىلوب ايتكان حق لارنى طابشر و يعنى صانقان صورتنده نرسه نى طابشر و آلغان
 صورتنده آقچانى طابشر و وكيل ننگ اوزى اوستينه واجب بولادور (اقراردان صاح صورتى شول مثلا وكيل
 منم زىدكا يوز سوم بىر اسم بار دىب تل يان غاچ زىد كابر نرسه بىر ب يوز سومنى بحيل لتو وكيل كاتبوشلى
 گرچه بو يوز سومنى بىر چا كى وكيل قىلوچىسى اوچون نرسه آلغانده قالغان بولسه ده (۹) فبىسلم المبيع
 ويقبضه و ثمن المبيع و يجب عليه ثمن مشتر به بس بولاي بولسه يعنى موندان حق لارنى بجاي كلتر و وكيل كا
 تبوش بولسه وكيل صانلغان نرسه نى طابشر و صانوب آلغان نرسه نى تىكشرب قاراب آلور ودخى

صانلغان نرسه ننگ آچماسنى آلور صانوب آلنغان نرسه اوچون آچماسنى طابشر و (کرچه صانوب آلنغان نرسه اوچون وکیل قیلوچی وکیل کا آچما بیر مکان بولسه ده (۱۰) و بخاصم و بخاصم فی الاستحقاق والعیب فی شفعة ما اشتري وهو فی یدہ او شانداق وکیل ننگ صانغان نرسه سندن عیب چقوب صانوب آلوچی ننگ داوبسی کیلسه وکیلدن داؤلار هم وکیل صانوب آلغان نرسه دن عیب چقسه یا که بر بر صانلغان نرسه خوجاغه تبوش بولسه وکیل داو لار (ودغی وکیل صانوب آلغان کوچی تورغان مالده شفع دعواسی قیلوچی بولسه) مثلا وکیل صانوب آلغان یورط ننگ کورشیسی یورطنی آلاسی کیلسه شفع دعواسی قیلوب کوچاب داؤلاشوب آلورغه حالندن کیله دورایدی بس کورشی بو یورطنی اوزینه آلور اوچون داؤلاشو حکم لاشونی وکیل بله قیلور اکرده مذکور صانوب آلنغان نرسه مثلا یورط وکیل قولنده بولسه (اما خوجا قولینه طابشر لغان بولسه خوجادان داؤلار (۱۱) فیثبت الملك للموکل ابتداء فلا یعتق قریب وکیل شراه وکیل صانوب آلغان نرسه کتایبه لک باشدوق وکیل قیلوچی خوجاغه بولور بس وکیل خوجا اوچون قل صانوب آلغان چاغنده وکیل ننگ یا قن قرنداشی توغری کیلسه آزاد بولماس (بو قل غه وکیل ننگ ایبه لکی ثابت بولمغانلقى اوچون) اما واقع ده بر اؤ اوزی اوچون خوجا بولوب یا وکیل آرقلی قل صانوب آلغانده یا قن قرنداشی توغری کیلسه شول ساعت آلوچی ننگ اختیارندن باشقه آزاد بولور (۱۲) ویرجع الی الموکل فی نکاح و خلع و صاح عن انکار او صاح عن دم و فی عتق علی مال و کتابه و تصدق و هبة و اعاره و ایداع و رهن و اقراض تو بنده ذکر قیلنه چاق عقد لار شکللی لرده مثلا) نکاح خلع شکللی انکار قلغانلقدان یعنی طانغانلقدان مال بیرب صاح قیلو یعنی کیلشوشبکللی قصد ابر کشینی اولتور کان لکدن اولتور کان کشی ننگ قرداش اوروغینه مال بیرب کیلشوشبکللی (بر ابرینه قل آزاد قیلوشبکللی بیلکولی مقدار مال تولب آزاد بولو اوچون قیلنه یاز و بیرو صدقه هم هبه قیلو عاریه کابیر و امانه بیرون کلاط صالوا الوهم بور چقه بیرو شبکللی مالنی مالغه ا لشدرو بولمغان صورتلرده حاصل وکیل آرقلی قیلنه تورغان اش لر بولسه لارده وکیل کا اضافه قیلنچه وکیل قیلوچی خوجاغه غنه اضافه قیلنه تورغان عقد لرده حق لاری یعنی بو عقد لار سببلی تولو تبوش بولغان مال لار ایتولهسی جواب لار قیلنهی حکم لار بار چه سی خوجا اوستینه توشار یعنی وکیل قیلوچی غه قایتور وکیل اوستینه توشماس (آننگ اوچون بر اؤ بر قزنی ایکتچی کشی اوچون نکاح لارغه وکیل بولسه اوزمه آلدوم دیب ایتمی بلکه فلان اوچون آلدوم دی (۱۳) و لایطالب وکیل الزوج بالمهر ولا وکیلها بتسلیبها و لایبیل الخلع) نکاح وقتنده کیاؤ طرفندان وکیل بولغان کشیدن قز صونکغی کونده مهرنی دعوی قیلا آلماس (او شانداق قز طرفندان وکیل بولغان کشینی قز مهرنی طابشر طررغه کوچلی آلماس (ودغی ایر طرفندان خاتوننی خلع قیلوب خلع بر ابرینه خاتوندان ایر کاتبوشلی مالنی آلوب بیرو رکاوکیل قیلنغان کشیدن ایر صونکغی کونده بدل خلغنی طابشر طررغه کوچلی آلماس (۱۴) وللمشتری منع الثمن من موکل بائعه فان دفع الیه صح ولا یطالب الوکیل ثانیاً نرسه نی وکیلدن صانوب آلغان کشی ننگ وکیل

قیلوچی خوچاغه آقانی بیرسکا حالندن کیله (چونکه نرسه نی وکیلدن آغان آقانی هم آنا رغه بیرکا تیوش) اما بر تقدیر نرسه نی وکیلدن صاتوب آلوچی آقانی خوچاغه بیره فالسه درست بو صورتده وکیل صاتوب آلوچیدان آقانی ایکنجی قات صوری آلماس

(۹۵) فصل لایصح بیع الوکیل

(۱) لایصح بیع الوکیل و شراؤه مهن یرد شهادته له وکیل ننگ فاید اسینه کواهلغی توتولمی تورغان یاقرن قداش لرینه وکیل قیلوچی ننگ مال لارنی صاتمائی هم بولاردان وکیل قیلوچی اوچون نرسه صاتوب آلمائی درست توکل (یعنی وکیل خوچاننگ نرسه سنی اوزی ننگ فاید اسینه کواهلغی توتولمی تورغان یاقرن قداش لرینه بازار بهاسندن کوب کیم کا صاتسه بالاتفاق درست بولماس بازار بهاسینه صاتسه یا که بیک آرنغه کیم کا صاتسه درست (یاطکشی کا بازار بهاسندان کوب کیم کا صاتسه ده درست

(۲) فلا یصح لوباع من نفسه او ولده و ولد بس وکیل خوچاننگ نرسه سنی اوزینه وبالاسینه هم بالاسی ننگ بالاسینه صاتسه درست بولماس (۳) و صح بیع الوکیل بمافل اوکثر منه والعرض والنسبته وکیل ننگ فاید اسینه کواهلغی توتولمی تورغان کشی لردن باشقه غه بازار بها سندان غبن فاعش بولورلق کوب کیم کا هم کوب آرتق غه صاتمائی درست (اوشانداق عرض برابرینه یعنی آقیدان باشقه مال لار برابرینه هم کوته چک کا صاتمائی درست (امامین هم امام شافعی قاشلارنده نقد آقباغنه صاتمائی درست (۴) و صح بیع نصف ماوکل وکیل کا صاتارغه بیورلغان نرسه ننگ یارطین صاتمائی درست اکرده اول نرسه کا بولوضرر بیرسه ضرر بیرردای بولغان صورتده درست مکر محاصمه قیلشقاچه قالغان یارطین صاتوب اولکرسه

درست کایلنور (۵) (و صح اخذه رهنا و کفیل بالثمن فلا یضمن ان ضاع فی یده او توی ما علی الکفیل وکیل قیلوچی ننگ نرسه سنی صاتقانک وکیل ننگ نرسه آلوچیدان رهن آلمائی هم کفیل بالمال تعیین قیلدرمائی درست (بو صورتلارده آقا کوته چک کا بولادور) صکره رهن وکیل قولنده هلاک بولاقالسه هم کفیل اوستنک مال هلاک بولاقالسه (مثلا کفیل چارلی لانوب وفات بولوب ترکه گاه بیچ نرسه سی قالماسه بوا یکی صورتده هلاک بولغان مالنی وکیل خوچاغه تولس (۶) و یقید شراء الوکیل بمثل القیمه و زیاده

یتغابن وهی ما قوم به مقوم وکیل قیلوچی اوچون وکیل ننگ نرسه صاتوب آلماقنده بازار بهاسی هم بازار بهاسندان قیباطراق بولسه ده آنداین غنه قیباطقنی عرنده خلق ک- و تر لکدای بولو معتبر (اما چیکدن طش قیباط بولسه معتبر توکل - یعنی بونرسه نی الو وکیل قیلوچی غه لازم بولماس بلکه وکیل ننگ اوزینه قالور - (بازار بهاسی دیب هرکم قویغان بهانی ایتوله (بز بو اورنده بازار بهاسی دیب بمثل القیمه دیکان عبارته فی ترجمه قیلدی اصطلاح بمعناسی شولای بولغانلقی اوچون آننگ اوچون ترجمه لردن امکان اصطلاح معناس استعمال قیلو تیوش بعض برلفظنی معنای لغوی بله ترجمه قیلنسه هیچ افاده استفاده حاصل بولمایدور بلکه طوز سن آش قیلندن بولادور) بازار بهاسی هرکم قویغان بها اما کوتر لک قیباط بها کوب کشی آراسندان برکشی

کو تربراک قویغان بها (یعنی آنداین کو ترنکی بهاغه قویوچی بازار اچندن آن طابور (۷) ویتوقنی
 عندم شراعتی ماوکل بشرائه علی شرا الباقی بتوننی صاتوب آلورغه بیورلغان وکیل ننگ یارطنی
 آلهاقی فالغان یارطینسی آلورغه موقونی دور (یعنی بتونکا طولطرغانچه درسنلکی کامل بولمی طور
 (۸) ولور دمیبغ علی الوکیل بعیب رده علی آره صانلغان نرسه ایسکی عیبی سبیلی وکیل کافیتار ولسه
 وکیل بونرسه نی وکیل قیلوچی غه قایتارور (۹) الاوکیل اقر بعیب یحسب مثله ولزمه ذلک اما بر عیب
 سبیلی صانلغان نرسه وکیل کافیتار ولغاج وکیل موندی عیب ار آن مدتده بولالار دیب اقرار قیلسه
 بونرسه نی وکیل - وکیل قیلوچی غه قایتاره آلهاس وکیل اوستینه قالور (اما وکیل عیب ننگ آن
 مدتده حدوثن اقرار قیلوچی قاضی ننگ حکمی بله وکیل کافیتار لغان صورتده وکیل بونرسه نی وکیل
 قیلوچی غه قایتارور (۱۰) وان باع نساء وقال قد اطلق الامر الامر فقال امرتك بنقد

صدق وفي المضاربة المضارب وکیل خو جاننگ نرسه سن کو ته چک کاصاتسه سنکره وکیل بله وکیل قیلوچی اختلاف
 قیلسه لار: وکیل ایتمسه سن بونرسه نی صاتار غه مطلق ایتمنک ديسه وکیل قیلوچی ایتمسه
 من آنچه غنه صات دیب ایتم ديسه وکیل قیلوچی ننگ سوزی آنطی بله راستغه توتولور
 وکیل حاضر آچما تولور) اما مضاربه ده مضارب ننگ سوزی راستغه توتولور (یعنی رب مال بله یعنی مال ایاسی
 بله مضارب یعنی طابش اور تاغینه صانو آلوخن معنی ایتموچی اختلاف قیلسه لار: رب مال ایتمسه من آنچه
 غنه صاتار غه ایتم ديسه اما مضارب مطلق ایتمنک ديسه مضارب ننگ سوزی آنطی بله راستغه توتولور

(۱۱) ولا یصح تصرف احد الوکيلین وحده الا فی خصومة ایکی وکیل ننگ برسی ننگ ایکنچسندن باشقه
 تصرف قیلماقی درست توکل (آننک اوچون خو جالاشنی کینکاش بله قیلسون لار اوچون ایکی کشینی وکیل
 قیلغان) مکرد اولاشو اوچون وکیل قیلنغان ایکی وکیل ننگ برسی ننگ ایکنچسندن باشقه ده وکیل
 قیلوچی ننگ خصمی بله داو لاشماقی درست (بلکه برسی ننگ کنه داو لاشماقی تیوش تورلی حکم لار بولماسون

اوچون (۱۲) وفي ردودیعة وقضاءدین وطلاق وعتق لم یعوضا (ودخی امانته نی وکیل قیلوچی طرفندان
 ایباسینه قایتاروب بیروده هم بوروچنی او تاوده (اوشانداق برابرینه مال تولت بیچه خاتون طلاق قیلوده
 قلنی آزاد قیلوده ایکی وکیل ننگ برسی ننگ کنه تصرف قیلماقی درست (اما امانته نی بوروچنی آلوده
 هم برابرینه مال تولت آزاد وطلاق قیلوده وکیل لار ننگ هر ایکسی ننگ تصرف قیلماقی لاری کرک (۱۳) ولا یصح

بیع عبد او مکاتب او ذمی مال صغیره المسلم وشر اوّه قل ننگ مکاتب ننگ هم ذمی ننگ اوز لاری ننگ صبی
 و آزاد هم مسلمان بالالاری ننگ مال لاری صاتماقی لاری هم بولار ننگ مونداین بالالاری ننگ مال لاری بله
 نرسه صاتوب آلهاقی لاری درست توکل (اما بالغ بولغان بالالاری ننگ مال لارنک مونداین تصرف لاری
 قیلماقی لاری بالطریق الاولی درست توکل یا طکشی حکمنده (۱۴) والامر بشراء الطعام مهول علی البرقی
 دراهم کثیرة وعلی الخبز قلیلة وعلی الدقیق متوسطة وفي متخذ الولیمة علی الخبز طعام صاتوب آلورغه
 وکیل قیلغاننک: آنچه نی کوپ بیرکان صورتک بغدای غه مهول (اما) عرفده ایکمک صاتوب آلورلق غنه

آن آچه بیرکان صورتده ایکمک کا محمول در - (آچه اور طاجا بولسه اون غه محمول بولور) اما طوی اوچون طعام آلور غه قوشقانک آچه سی کوب بولسه ده ایکمک کا (یعنی حاضر طعام کا) محمول بولور (چونکه طویین حاضر طعام کوب کرک بولادر (۱۵) والامر بشرء همار یصح ایساک آلو اوچون (ایساک ننگ بهاسین صفتن ایتمهچده) وکیل قیلو درست (لکن آغان ایساک کی آطلانب یوررکا یاراقلی بولور غه نبوش (۱۶) وداران ذکر ثمنها وعلتها ودخی یورط صاتوب آلو اوچون وکیل قیلو درست اکرده آچاسی ننگ مقدارین هم یورط قایو محله ده بولور غه نبوش لکن ایتمسه (۱۷) وبشیء ان علم جنسه من وجهه و ذکر ثن عین نوعا لان فحش جهالة جنسه کالر قیق والثوب والدابة ودخی بر بیلمکوسن نرسه نی صاتوب آلور غه بیورماقی درست اکرده اول نرسه ننگ بر جهتدن جنسی هم آچاننگ نوعی معلوم بولسه (یعنی بوایکی شرط ایله مثلا نقد کا آط آل دیب یا که بغدای برابرینه صغر آل دیب بیورسه درست) اما نرسه ننگ جنسی ننگ بلمسزکی عاجز قیلسه درست بولماس مثلا قفل و کبیم و حیوان شکلی (یعنی آلوناچاق) قفل ایرمو خاتونو (کبیم لک یپاک مومامق مو کیتانمو هم حیوان آط مو صغر مو قوی مو یا که غیری مو ایکن وکیل بلودن عاجز قالوردای بولسه بو صورتده وکیل قیلو درست بولماس (۱۸) وصدق الوکیل فی شریعت عبداللآ مر فہات وقال الآمر بل شریته لنفسک ان دفع الآمر الثمن والا فالآمر وکیل قیلوچی وکیل کا قل صاتوب آلور غه بیورغانندان صونک وکیل بر قل صاتوب آغاچ وکیل قیلوچی غه ایتمسه سننگ اوچون بر قل آلدیم ایدی بعد مذکور قل وفات بولدی دیسه وکیل قیلوچی ایتمسه بلکه سن آنی اوز ننگ اوچون آغان ایدننگ دیب دعوی قیلشسه لار (فارلور :) اکرده وکیل قیلوچی قل آلور غه بیورغاننده وکیل کا آچه بیر کان بولسه وکیل ننگ سوزی توتولور بیر مکان بولسه وکیل قیلوچی ننگ سوزی توتولور (۱۹) وللوکیل حبس المبیع من آمره لقبض ثمنه وان لم يدفع فان هلبک بعد الحبس سقط الثمن وکیل قیلوچی اوچون صاتوب آغان نرسه ننگ آچاسنی وکیل کا بیرماس بورن وکیل ننگ بونرسه نی وکیل قیلوچی غه بیر میچه حبس قیلوب طور غه حالندن کیله گرچه وکیل بو صاتوب آغان نرسه ننگ آچاسنی صاتوچی غه بیر مکان بولسه ده (اما بو طریقه وکیل نرسه نی بیر میچه تورغاننده نرسه هلاک بولسه وکیل قیلوچی اوستندن آچه توشار) اما اکرده اولده بونرسه نی آلور غه آچه بیرب قویغان بولسه وکیلدن کیری قایتار ب آلور (۲۰) ولبس للوکیل بشرء عین شراؤه لنفسه فان شری بخلاف جنس المسمى وقعه بر معین نرسه نی آلور غه بیورغان وکیل ننگ شول نرسه نی اوزینه آلماقی درست توکل (یعنی مذکور صاتوب آغان نرسه وکیل قیلوچی غه بولور مثلا بر معلوم معین آط بار ایکن بر کشی شول آطنی صاتوب آلو اوچون براونی وکیل قیلسه بعد وکیل لول آطنی اوزیمه دیب آلسه ده وکیل قیلوچی غه بولور) اما وکیل - وکیل قیلوچی بیررکا قوشغان نرسه دن باشقه جنسنی بیرب صاتوب آلسه وکیل ننگ اوزینه بولور (مثلا بر معلوم آطنی بغدای بیرب آلور غه بیورغان ایدی وکیل آنی ایکنچی ایکن برابرینه یا که آچه برابرینه صاتوب آلسه آط وکیل ننگ اوزینه بولور) اما وکیل قیلوچی بر نرسه نی آلور غه وکیل کا بیورغاننده برابرینه بیرله

چاڭ نر سه ننگ نهن ننگ جنسنى هيچده تعيين قيلمسه نيندى نر سه بر ابرينه آلسه ده نر سه و كيل
قبلوچى غه بولور

(۹۹) فصل للوكيل بالخصومة القبض

(۱) للوكيل بالخصومة القبض ويفتى الان بخلافه بورچنى يا كه بر نر سه نى يا كه حقنى حكم لشب و كيل
قبلوچى غه تيوشلى ايكانلكن اثبات قبلور غه و كيل بولغان كشى كا شول بوروچنى نر سه نى حقنى مدعى
عليه دن آلو حقنى تبه در (ائمه ۶ ثلثه قاشارنده) اما بور مانك (و كيل لر ده خيانه مشهور بولا باشلاغانلقدان)
فقوى موننگ خلافته (يعنى امامن فر سوزينه يعنى دعوالاشب و كيل قبلوچى ننگ حقنى اثبات قبلور غه و كيل
بولغان كشى بورچنى مدعى عليه دن آلا آلماس بارى قاضى دن حكم قبلدر (اما و كيل قبلغان وقتده
دعوالاشر غه هم آلور غه ديب ايتلكن بولسه آلور غه حالندن كبله (۲) وللكيل بقبض الدين الخصومة
لايقبض العين بوروچنى آلور غه و كيل قبلغان كشى ننگ بوروچنى آلور اوچون دعوالاشر غه حكم لشركا
حالندن كبله اما بر معين نر سه نى آلور غه و كيل قبلغان دعوالاشا آلماس (چونكه اول اياچى قبلندندر)
(۳) ويقتصريد الوكيل بقبض العبدله ونقل المرأة ان اقام الحجية على العتق والطلاق بلائبوتها بر كشى ننگ
قولندن كتكان قلنى آلوب كلتر ركا هم ايرندن باش طار طب كتكان خاتوننى كوچرب كلتر ركا بيور لغان
و كيل ننگ قولى قصته در (يعنى كلتر ركا كوچى يتماس) اكر ده قل خو جاسندان آن اد قبلغانلغينه هم خاتون ايرندن
طلاق قبلغانلغينه دليل كور ستمسه لر لكن قل ننگ آن ادلقى وخاتون طلاقلى ثابت بولودان باشقه (يعنى بونار بارى
بودليل و اثباتلرى ايله كنه آن اد و طلاق بولوب اور لهس لر آننگ اوچون اوز لرى ننگ آن ادلق و طلاق قبلنمش
ايديك لرى ننگ دليلنى خصم توكل كشى كا اقامة قبلدى لر (۴) وصح اقرار الوكيل بالخصومة عند القاضي
لا عند غيره و كيل قبلوچى ننگ خصمى بله دعوالاشر غه و كيل بولوچى ننگ اوزى ننگ و كيل قبلوچى ننگ
ضررينه قاضى قاشنده اقرار قبلماقنى يعنى تل ياز ماقى توتولور اما قاضى دان باشقه قاشنده تل ياز ماقى
توتولماس (مثلاً بر اودن آلاچاغى بار كشى طرفندن و كيل بولغان كشى منى و كيل قبلوچى ننگ بومدعى
عليه ده آلاچاغى يوق ديب قاضى قاشنده تل ياز سه سوزى راستقه توتولور - باشقه كشى قاشنده تل
ياز سه توتولماس • بيره چا كى بار كشى ننگ و كىلى ننگ حكى هم اوشاند اقدر يعنى منى و كيل قبلوچى ننگ
بومدعى كلبيره چا كى بار ديب قاضى قاشنده اقرار قبلسه حكم شونكا بولور غيرى كشى قاشنده ايتسه
توتولماس (۵) ولله و كل عزل و كبله و وقف على علمه و كيل قبلوچى اوزى ننگ و كىلى و كبل لكدن
توشر ركا حالندن كبله (لکن و كبل ننگ بو و كبل لكدن توشما كلكى ايشتب يا اياچى آر قلى يا غاط بله
بلوينه قوقتاب طور يا) يعنى و كيل اوزى ننگ بوخذمتدن توشر لكانلكنى بلهاس بورون توشمى - براو
اوزى ننگ و كىلى و كبل لكدن كى تعيين قبلغاننك من هر مرتبه و كبل لكدن توشر كان صاين سن منم و كىلم بولور سن
ديب شرط قبلسه و كبل لكدن توشر كان صاين و كبل بولور (ايمدى موفى و كبل لكدن توشر و اوچون تيوش
بولادر : من اول سوز مدن قايتدم ديب ايتما كى بيله ايتكاچ و كبل لكدن توشار (۶) و تبطل بهوت اجدهما

وجنونه مطبقا و لاجاه بدار الحرب مرتدا وکیل ننگ وکیل قبیلوچی ننگ ایکسی ننگ بری ننگ وفات بولماقی بله (ودغی) بر آی) قو قوش دیوانه بولوب تورماقی بله (هم مرتد بولوب دار حرب کا بارب کرما کی ایل - وکیل لک باطل بولور (۷) وکذا بعجز موکله مکاتب او شانداق مکاتب وقتنک وکیل قبیلوچی ننگ عاجز لکی سببلی یعنی وکیل قبیلوچی مکاتب ننگ بدل کتابینی تولى المغانلقد ان قل لاق غه اورلما کی سببلی وکیل لک باطل بولور (مثلا بر مکاتب - مکاتب حالنده بر اونی وکیل قبیلسه بعد مکاتب آزاد بولو اوچون خو جاسبنه تورکا شرط قبلنغان مالنی تولى آلیچه یانکادان صرف قل لاق غه اورلسه بومکاتب ننگ وکیل ننگ شول ساعتده وکیل لکی بتار (۸) و حیره مآذونا تدبیر تصرف غه اذن آغان قل ننگ تصرف دن طبولوی بله تصرف غه کوچی بتکان مالنده بیورلغان وکیل ننگ وکیل لکی بتار (۹) و افتراق الشر یکین ودغی ایکی اورتاق کشی لرننگ اورتاقلقدان آیورلولاری ایله وکیل لری ننگ وکیل لکی بتار (۱۰) وان لم یعلم به وکیلهم وکیل کرچه اوشبوصونکغی دورت مسئله لرده بیان قبلنغان وکیل لک بتو کاسیب بولغان واقعه لرننگ وقوعسنى بلمسه ده وکیل لکی بتار (مثلا وکیل - وکیل قبیلوچی ننگ) وفات بولماقنی (دیوانه لئما کنی دار حرب کا ارتداد کرما کنی مکاتب ننگ عجزنی مآذون ننگ عجزنی شریک لرننگ اورتاقلقدان آیورلولاری بلمسه ده وکیل لکی باطل بولور (۱۱) و تصرف الموکل فیما وکل به ودغی وکیل قبیلوچی ننگ وکیل کا بیورلغان اشئده وکیل تصرف قبلا آلماسلق ایتموب تصرف قبلماقی وکیل لکی باطل بولور .

(۹۷) کتاب الشركة

(۱) هی ضربان شرکه ملک وهی ان یملک اثنان عینا (شرکه لغتک بر نرسه نی بر نرسه کا قانشدرق معناسنده آوننگ جب لرین برین برینه توینلب قارشدر وغه عرب لشرکه دیرلر) اورتاقلی ایکی تورلیر بری مال غه خو جالقده اورتاقلی - خو جالقده اورتاقلی شول ایکی کشی ننگ یا که ایکی دن آرتق کشی لرننگ بر معین نرسه ده اورتاق خو جابولماقی لاری (۲) وکل کاجنبی فیما لصاحبه اورتاق کشی لرننگ هر قایوسی ایبداشی ننگ اولوشنده یاط کشی حکمنده در (مثلا ایکی کشی آراسنده اورتاق بر ایوبولسه برسی ننگ اوز اولوشنی یاط کشی کا یعنی ایبداشندن باشقه کشی کا ایبداشی ننگ رخصتندن باشقه صانماقی درست توکل (۳) وشرکه عقدورکنها الايجاب والقبول اورتاقلی ننگ ایکچی تورلیسی شرکه عقد (یعنی اش قبلوده اورتاقلی مثلا صاتو آلو ایتموده یا باشقه اشنی یورتوده اورتاقلی) اش قبلوده اورتاقلی بولادر ایجاب قبول بله یعنی اورتاق بر کا اش قبلور غه کیلشولری بله (مثلا ایکی کشی ننگ برسی ایتمور من سنی قهاچ صاتو آلوده اورتاق قبلدم دیور ایکچیسی قبول قبلدم دیور (اش قبلوده اورتاقلی ننگ حکمی طابوش اورتاق بولماقی لاری در (۴) وشرطها ان لایعین لاحد هادراهم من الربح اش قبلوده اورتاقلی ننگ شرطی شول ایتمکان اش ننگ طابوشندن بر مقدار آقامسنى ایکی اورتاق کشی لرننگ برسنه بیلگولماس سن لک (مثلا زید بله عمر اورتاق ایکان لر بواش دن زید کا یوز درهم بولور دیب بیلگولنسه بو اورتاقلی بوزق بولور چونکه احتمال که طابوش هیچده بولماس (۵) وهی اربعة

اوجه شركة مفاوضة وهى شركة متساويين مالا ومربة ودينها اش قبلوده اور تاقلى دورت تورلى در: برى
 مفاوضه - طابشر شوده اور تاقلى (يعنى برى برينه مال لرنى طابشر وده هبچ توفى قبله ماس لار)
 (طابشر شوده اور تاقلى شول مالدنه آن دلقدنه دين ده برداى بولغان ايكى كشى ننگ اور تاق بولشماق لارى
) اما كرده برسى ننگ تصرف قبلنور غه تيوشلى بولغان قدرى مال ايكتچسنى بولسه كيم راك بولسه ياكه
 برى آزاد ايكتچسى قل بولسه ياكه هر ايكى قل بولسه ياكه برى مسلمان برى كافر بولسه اور تاقلى درست بولماس)
 (۶) ويتضمن الوكالة والكفالة (بوشركة مفاوضه يعنى طابشر شوده اور تاقلى ده وكيل لك هم كقبيل
 لك بار در (يعنى طابشر شوده ايكى اور طاق كشى لى برى برينه وكيل در لى برسى قبلغان اش ننگ حق لارى
 حكم لارى ايكتچسنى هم قايتور هم برى برينه كقبيل در لى مثلا برسى بر كشى ننگ نرسه سنى غصب لسه
 ياكه هلاك قبلسه موى تولو ايكتچسنى هم واجب بولور (۷) ومشتري كل لهما الاطعام اهله وكسوتهم
) شركة مفاوضة ايله اور تاق ايكى كشى ننگ كرك قايسى صانوب آلسون نرسه هر ايكتچسنى بولور
 مكر صانوب آلوچى ننگ ايوحه اعنى اوچون آنغان طعام لى هم كيم لى هر ايكتچسنى بولماس صانوب آلوچى غه
 غنه بولور (۸) وكل دين لازم احدها بما يصح فيه الشركة كالشراء وخوضه ضمن الآخر (اور طاقلى غه لياقتلى
 اش لى سببلى مثلا نرسه صانوب آلوچى سببلى شركة مفاوضه ايله اور تاق ايكى كشى ننگ برسى اوستينه بورچ
 تولولازم بولسه ايكتچسنى هم لازم بولور (۹) وان ورث احدها او وهب له ما يصح فيه الشركة وقد
 قبض صارت عنانا وفي العروض والعقار بقى مفاوضة (شركة مفاوضه ايله ايكى اور تاق كشى ننگ بر سینه
 اور تاقلى غه لايق مال لار ميراثا نيسه ياكه آنار غه هبه قبلسه بعد بوير شريك بومالنى قولينه آلسه
 بوصولده طابشر شوده اور تاقلى شركة عنان بولوب اور لور اكرده بوميرات هم هبه مالى آنچه بولسه
 امانت سهر بولسه ياكه يورط يى شكللى كوچهنى تورغان مال لار بولسه طابشر شوده اور تاقلى شول
 كوچه قالور (اننگ اوچون نرسه هم كوچهنى تورغان مال طابشر شوده اور تاقلى غه لايق توكل لى
 (۱۰) ومنها عنان وهى شركة فى كل تجارة او نوع منها ويصح بيع ماله ويصح مع فضل مال احدها ومع
 تساوى ماليهوم مع تفاوت الربح (شركة عقد) يعنى اش قبلوده اور طاقلى دورت قسمندن ايكتچسى
 شركة عنان (يعنى اشنى اور تاق يور تو - لكن اش ننگ تزكنن قايسى توتسه يعنى بر معين اشنى
 قايسى يور تته اول اش طور سنده شول كشى مطالب بولور يعنى جواب هم تولواش قبلوچى اوستينه
 توشار بوشركة عنان سوداننگ هر قايسنده اور تاق بولوبله بولور هم بعضسندنه كنده بولور (اور تاق
 لى غه مال ننگ بعضسنى كنه قوشوبله ده بولور (هم كل سنى قوشوبله ده بولور) برسى ننگ اور تاقلى غه
 قوشقان مالى ايكتچسنى كندن آر تفاق بولسه ده درست (هم ايكتچسنى ننگ مالى برداى بولوب طابشرى
 برينه آر تاق ايكتچسنى كيم بولغانده ده درست (يعنى برسى ننگ مالى ايكتچسنى كندن آر تفاق
 بولسه ده آنار غه طابوشنى كيم قبلودرست (اما كوبرك مال ايا سندن خدمت هم بولا قالسه طابوشنى
 كيم آماقلى درست توكل بلسكه آر تفاق تيوش (۱۱) ومع كون مال احدها در اهم والا خردنانبر

و یصح بلا غلط و دخی برسی ننگ کیش تنگه لر بولو ب ایکنچسنگی آلتون تنگه لر بولغانده ده شرکه عنان درست (وخی ایکی ننگ مال لرین بر بر سینه قاتشدر میچه ده شرکه عنان درست) اما شرکه مفاوضه ده یعنی طابشر شوده اورتاق لده قاتشدر میچه درست توکل (۱۲) وکل مطالب بشن مشتری به لا غیر بوشرکه عنان بله شریک بولغان کشی لر ننگ نرسه نی صاتوب آلوچیسی غنه مطالب یعنی نرسه آچاسنی - صاتوچی - آلوچی ننگ شریکندن صوری آلاس (۱۳) ثم رجع علی شریکه بحصة من الثمن ان اداه من ماله بعد ایکی اورتاق کشی ننگ نرسه صاتوب آلوچیسی صاتوچی غه نرسه حقن بیر کان ننگ صونکنده ایبداشی اوچون تولکان حصه نی تولتور اکرده آنگ اوچون اوز مالندن بیرسه (۱۴) ولا یصحان الابلتقدین والفلوس النافقة والتبر والنقرة ان تعامل به الناس مفاوضه هم عنان طریقه اورتاق بولشو آلتون کیش آچه لار بله باقر آچه لار بله هم تبر بله یعنی اش کا کر مکان آلتون کیش بله درست و دخی نقره بله یعنی اش کا کر کان آلتون کیش دن کبسلب توشکان کبسا ک لر بله ده درست اکرده خلی بوتبر هم نقره بله معامله قبلشسه لار (بوایتلکان لر دن باشقه نرسه بله درست توکل (۱۵) وبالعرض بعد ان باع کل منهما نصف عرضه بنصف عرض الآخر (و دخی آچادان باشقه مال بله ده عنان طریقه اورتاق بولوشو درست اکرده ایکی شریک ننگ بری اوزی ننگ مالی ننگ یار طیسنی ایکنچسی ننگ مالی ننگ یار طسی برابرینه صاتسه لار (۱۶) وهلاك مالهما او مال احدهما قبل الشراء یفسدها وهو علی صاحبه قبل الخلط هلك فی یده اوفی ید الآخر وبعد الخلط علیهما اورتاق مال بله نرسه صاتوب آلماسدان بورن هر ایکی ننگ یا که بری ننگ گنه مالی ننگ هلاک بولماقی شریک لکنی بوزار (بری ننگ مالی هلاک بولغان صورتک اوز ضررینه بولور ایکنچی شریکندن مال صوری آلاس اکرده مال لر ی قاتشدر لمغان بولسه کرک ایاسی قولنده هلاک بولسون کرک ایبداشی قولنده هلاک بولسون اما قاتشدر غان ننگ صونکنده هلاک بولسه هر ایکی ننگ ضررینه بولور (قالغانی اورتاق بولور بقدر الحصة (۱۷) ولکل من شریکی مفاوضه و عنان ان یبضع و یودع ویضارب ویوکل مفاوضه هم عنان طریقه اورتاق شریک لر ننگ هر قایوسی ننگ اورتاق مالنی بضاعة قبلورغه یعنی صاتو آلو اوچون سرمایه قبلورغه (و ایکنچی کشی کا امانه کا قویارغه (هم طابوش اورتاغندان ایکنچی کشی کا صاتو آلو ایتر کا بیرر کا جال لرندن کبله (و دخی بومال ده تصرفی قبلورغه ایکنچی کشی نی وکیل قبلورغه حال لرندن کبله (سودا تصرفی شکللی (۱۸) والمال فی یده امانه اورتاق مال هر ایکی شریک ننگ قولنده امانه دو (امانه مال ننگ حکمی یور تلور عادتچه تصرفی قبلغانده هلاک بولسه تولماس اما عادتدن طش تصرفی قبلغانده تولر - نیانی کتاب الودیعده) (۱۹) وشركة الصنایع وشركة التقبیل وهی ان یشتکرک صانعان کخباطین او خباط وسباع باجر بینهما صحت وان شرط العمل نصفین والمال اثلاثا شركة عقد ننگ اوچونچی قسمی شرکه صنایع هم شرکه تقبل در یعنی بر قورلی هنرنی برکا قوشلب بجای کلترر کا شرط قویشب اشلاوده هم اشنی قبول قبلب آلوده اورتاقلق یعنی بر خوجادان اشنی قایوسی قبول قبلب آلوب اشلسه ده اش حق اورتاق بولور بو اورتاقلق ایکی هنر

ایسی ننگ مثلا یکی کییم تکوچی ننگ یا کہ بر کییم تکوچی ایله بر کییم بویاچی ننگ اور تاق قوشلب اشلولری هم اشکلان حقنی ایکسی بردای بولر کا اور تاق بولماق لاری درست ودخی اشنی ایکسیده بردای اشلب اش مقندن برسی ننگ آرتغراق آلماتی مثلا برسی ننگ اوچ اولوشدن ایکی اولوش ایکنچسی ننگ بز اولوش آلونی شرط قبلماق لاری درست (۲۰) ولزم کلاعمل قبله احدهما فیطالب کل بالعمیل ویطالب بالاجر بری قبول قبل آغان اشنی اشلاوهر ایکسی ننگ اوستینه لازم بولور - بس بویکی شریک ننگ کرک قایوسنی بولسون اشرا کا کوچلاو درست بولور (اوشانداق بویکی ننگ کرک قایوسنی ننگ اش حقنی خوجادان کوچلاولری درست بولور (۲۱) ویصح الدفع الیه هم اش خوجاسی ننگ اش حقنی ایکی شریک ننگ نلسه قایوسینه بیرماکی درست (۲۲) والکسب بینهما وان عمل احدهما اش حقنی ایکسی ننگ آراسنده عقدو قتنک ایتمکان کیفیته اورتا قدر گرچه کشی دن آغان اشنی برسی کنه اشلسه ده (۲۳) وشرکة الوجوه وهی ان یشتراک بلامال لیشتن یا بوجوهها ویبعا شرکتة عقد ننگ دور تاقچی قسمی شرکتة وجوه در یعنی آبرویک اور تاق لاق اول شرکتة شولکه ایکی کشی اور تاق قوشلب آبروی لاری بارلغی سبیلی برسودا کردن مال کوتهچک کا آلوب صاتماتق لاری (یا که دلالتی (۲۴) فیصح مفاوضه ومطلقها عنان بوشرکة وجوه درست بولادر مفاوضه حیثیتندن (اکرده مفاوضه ننگ شرط لاری طابلسه مالدہ آزادلقده دینده بردای بولسه لار) شرکتة وجوه ننگ مطلق شرکتة عنان در (یعنی مفاوضه ننگ شرط لاری طابلمغان صور تارده (۲۵) وکل وکیل الآخر ایگر شریک ننگ هر قایوسی (شرکتة وجوه هم شرکتة صنایع ایله اورتاقلده) برسی ایکنچسینه وکیل لردر (اکرده اورتاقلق عقدی مطلق بولسه اما مفاوضه طریقتچه بولسه یعنی هر ایکی جانبندن بر تیگزک بولسه اول صورتده وکیل هم کفیل بولالار (۲۶) فان شرطاً مناصفة المشتري اومثالته فالربح كذلك وشرط الفضل باطل صاتوب آلتغان نرسه ننگ یارطلاش بولوونی شرط قبلشسه لار طابوش هم یارطلاش بولور اوچ اولوش قیلونی شرط قبلشسه لار فایداسی هم اوچ کا بولنور اما فائدهنی نرسه داکمی اولوشندن آرتق قیلو باطل (مثلاً صاتوب آلتغان نرسه اورطلاش بری ننگ یارطی فایدادن آرتغراق آلماتی درست توکل (۲۷) ولا یصح شرکتة فی اخذ المباحات فخصت بین اخذها ونصفت ان اخذها کشی ملکنده بولمغان مباح نرسه لرنی جبار اوچون اورتاق لاق غه قوشلو درست توکل بلکه مباح نرسه نی کم آلسه شول کهنه کا بولور اما ایکاوبرکا آلسه لار یارطیشار ایتم بولر (مباح نرسه لر شول : مباح وکشی ملکنده بولمغان یرداگی طوز او طون قامش وغیری لر کبی اورمانداغی آغاچ لار واورمان آغاچنداغی یرده لر کبی (۲۸) وللمعین وصاحب العدة اجر المثل ولا یزاد علی نصف القیمة مباح نرسه نی آوشورغه یاردم بیر وچی کا (مثلاً صوده آغب بارانورغان آغاچنی توتقان کشی کا یاردم بیر سورده شب چقارشوچی غه) هم آوشورغه قوه بیره تورغان قورال لرننگ ایپاسینه (مثلاً آط آرقان کیمه قابچق شکلی مباح نرسه نی آغانده کراکلی نرسه لرننگ خوجاسینه) اجر مثلدر (یعنی مونداین اش ننگ خدمت ننگ حقنی قدر یر) شول شرط برلن کم اجر مثل ننگ مقداری مذکور قول غه توشکان مباح ننگ

قیمتی ننگ یارطسندن آرتورلماس (۲۹) والربح فی الشركة الفاسدة علی قدر المال شركة فاسده
 (یعنی یوقاریده ایتمککچیه شریعه حدندن طش و بوزق بولغان اورتاقلنده کورلکان) فایده تابوش
 هر قایوسی ننگ مالی ننگ مقدارینه کوره در (منلامال لری برادی بولسه تابوش هم بردایدر) اما مال بری ننگ
 ایکی اولوش بری ننگ بر اولوش بولسه تابوش هم اوشانداق در . شركة فاسده ننگ مصداق شول ؛
 مال هر ایکاوی ننگ برادی بولور لکن بری تابوشنی یارطیدان آرتغراق آلونی شرط قیلور موندی
 اورطالقی بوزق وفاسددر - آرتق آلونی شرط قیلسه ده آلا آلماس (۳۰) وتبطل بالهوت والجنون
 والحق مرتدا اورتاقلق بتاروباطل بولور ایکی شریک ننگ یا که بری ننگ وفاتی سبیلی و دیوانه
 لنهاقی سبیلی هم مرتد بولوب دار حرب کاکرما کی سبیلی (۳۱) ولم ینک احدهما مال الا خربلا
 اذنه فان اذن کل لصاحبه فادیا ولا ءضمن الثانی وان ادیامعاضن کل قسط غیره شریک شریکی اوچون
 مالندان رخصت سوزکا اوتی آلماس (اما اکرده هر ایکسی زکا بپررکا بری برینه رخصت بپر سدر
 شول صورته بلشه چه زکاتنی هر ایکسی اوتی قالسه لار صونکندان اوتنه گانی شریکینه تولر اما ایکسیده
 بریولی بر زمانده برسی ایکتچسی ننگ هالنی بلشه چه اوتنه سدر هر ایکسی شریکی ننگ اولوشنی تولر
 (بر فرض مالده بری ننگ اولوشی آرتغراق بولسه توله شوتیوش بولادر

﴿ ۹۸ ﴾ كتاب المضاربة

(۱) هی عقد شركة فی الربح بمال من رجل وعمل من آخر مضاربه لغتده سبر فی الارض لابتغاء
 الرزق یعنی بریوزنده سبر قیلور زق استاؤ اوچون (بو اورنده) مضاربه شول برکشی دن مال ایکتچسندن
 اش خدمت قیلونی شرط قیلوب تابوش اورطالقی اوچون عقد باغلامق (۲) وهی ایداع اولاو توکیل
 عند عمله وشركة ان ربح (وغصب ان خالی) وبضاعة ان شرط کل الربح للمالك (وقرض ان شرط
 للمضارب) واجارة فاسدة ان فسدت فلاربح له بل اجر عمله ربح اولو ولا یزاد علی ما شرط خلافا لجمد
 (مضاربه اول وقتارنده) یعنی مال اشچی ننگ بز ننگ ولایچه پریکاشچیک ننگ قولینه تابشر لغاج) امانه
 بولادر (امانه حکمی یورتلور تعدی بولمه هلاک بولسه ده تولمس) اش یورتکان وقتده وکیل قیلور
 (سودادن فایده کورکچ اورتاقلق در) (مال ایاسینه وفایدغه خلاقی قیلسه غصب در) (تابوش ننگ
 بارچاسی مال ایاسینه شرط قیلنسه بضاعة در یعنی فایده هم سرمایه کا قوشلور) (اما فایداننگ بارچاسی
 مضارب کا یعنی اش یورتوچی کا شرط قیلنسه قرض و بورچ در) (مضاربه ننگ شرطی توغری کله این
 فاسد بولسه اجاره فاسده در - یعنی شریعه حکیندن طش یالغه بپر و آلو بولادر -) (بو صورته اش
 یورتوچی کا (مضارب کا) تابوش دان هیچ نرسه تیمکماس بلکه تابوش کرک بولسون کرک بولسون
 اش و خدمت حقی اجر مثل تیوش بولور لکن شرط قیلنغان قدرندن آرطدرلماس) (یعنی بو صورتک شرط
 قیلنغان قدری گنه بیرلور) (بوسون امام محمد کا خلاقی) (آننگ فاشنده اجر مثل کرک سرمایه دن آرطسن
 بالغامابلغ مضارب کا یعنی اش یورتوچی کا بیرلور (۳) ولا یضمن المال فیها کما فی الصحیحة مضاربه

فاسده مال هلاک بولاقالسه مضارب یعنی اش یورتوچی درست مضارب به داکی شکالی ضامن بولماس یعنی تولمس (حاصل هیچ قایوسنده تولمس (۴) ولا یصح الابهال یصح فیہ الشرکة وبتسلیمه الی الہضارب وشرط کل الریح بینہما مضارب به اورتاق لق درست بولاتورغان مال بلہ گنہ درست (اورتاق لق درست بولاتورغان مال - ۹۷ نچی کتاب ۱۴ نچی مسئله ده ایتلاکچه آچه لر هم آلتون کوش در) هم اول مالنی مضارب کا طابشر وبلہ گنہ درست بولور هم بارچه طابوش ننک ایکیسی آراسنده اورتاق بولوشرطی برلن درست بولور (اما بز ننک قران ولایتندا کی معامله کبی طاوار بیرب مضارب به قیلو یعنی طابوش اورتاغندان کشی قوشب سودا قیلدرو درست توکل مذکور ۴ نچی هم ۱۴ نچی مسئله رده ایتلکان مال غه توغری کلمکانلکی اوچون اما اولی طاوارنی صاتارغه بیورب صنکره آچاسنده مضارب به قیلنسه درست بولور. حاصل مضارب به ننک آلتی شرطی بار (۱) مال نقد یا تبر یا نقره یا فلوس نافقه بولسون (۲) بوروچ بولسون حاضر بولسون (۳) مضارب کا یعنی اش یورتوچی کا طابشر لسون (۴) مال ننک حسابی مقداری معلوم بولسون (۵) مضارب کا طابوش دان اولوش بارلغی معلوم بولسون (۶) طابوش اورتاق بولسون درر شرح غرر (۵) ولله مضارب فی مطلقه ان یبیع بنقد ونسیئۃ الابهال لم یعود وان یشتري وان یوکل بیه او یسافر ویبضع ولورب المال لا تفسد هی به مضارب مطلق مضارب به (یعنی معلوم شهرده وقتده ایکانلکن هم معین طاوار بلہ صاتوایتونی بیلکوله یچه قیلنغان مضارب به ده) حاضر آچه غه هم کوته چاک کا صاتارغه حالندن کیله مکر سودا کرلر آراسننک مشهور بولمغان اوزاق وعلک کا (مثلا اون یل وعلک کا) مانسه درست بولماس (ودغی حاضر آچه غه هم کوته چاک کا صاتوب آلورغه حالندن کیله هم صاتارغه آلورغه ایکنچی کشینی وکیل قیلماقی درست بو مال بلہ سفر کا چقماتی هم ایکنچی کشی کا بضاعه کا یعنی سرمایہ کا بیرب تورماقی درست گرچه مال ایاسی ننک اوزینه بولسه ده موننک سبیلی یعنی مالنی مال ایاسی ننک اوزینه سرمایہ کا بیرب طورو سبیلی مضارب به بوزلوی (۶) ویودع ویرهن ویرتهن ویوؤجر ویستأجر ویجتال بالثمن علی الایسر والاعسر (ودغی مضارب ننک یعنی اش یورتو ترکا اوستینه آلوچی ننک مضارب به مالنی کشی کا امانه کا قوبار غه حالندن کیله (رهن کا صالورغه هم رهن آلورغه یالغه بیررکا هم یا لارغه حالندن کیله ودغی حواله قیلورغه یعنی کرک فقیر دان کرک بای دان بولسون حواله قبول قیلورغه حالندن کیله (یعنی مضارب به مالنی بیرب بورچلی کشیدن بورچونی آلورغه قبول قیلورغه حالندن کیله (۷) ولا یقرض ولا یستدین الابهال المالك ولا یضارب ولا یخلط بماله الابهال نه او باعمل بر ایک (مضارب قرض غه بیرماس هم کشیدن قرض آلماس مکر مال ایاسی بیورسه آلور) ودغی کشی کا مضارب به کا بیرماس هم مضارب به مالنی اوزی ننک مالینه قاتشد رماس مکر مال ایاسی ننک رخصتی بلہ اوز مالینه قاتشد ریاکه مال ایاسی (اوزنک بلکاچه اشله) دیکان بولسه ایکنچی کشی کا مضارب به کا بیرماسی هم اوزی ننک مالینه قاتشد رماقی درست بولور (اما اوزنک بلکاچه اشله) دیکان سوز بلہ قرض کا بیرو هم قرض آلودرست توکل بلکه بولار اوچون صریح اذن کرک) • (۸) فلو قیل هذا وقصر او عمل

الممتاع بماله تبرع بخلاف ما اذا صبغ او اعمر (اكرده مال اياسى (اورنك بلكاچه) اشله ديكاج مضارب
 بر كيبم صاتوب آلوب اوز آچهسى برله چودرسه ياكه آلنگان مالنى بر شهر دن ايكنچى شهر كابلنو
 حقنى بيرسه بوتبرع در (يعنى بارى يخشى لق قيلوجهله سندن بولادر (بيله خرج قبلنگان آقچانى مضاربه
 مالندن قايتارب آلا آلماس) اما مضاربه مالى بر لن صاتوب آلنگان كيبهنى صارى غه ياقزل غه بوياسه
 مضاربه مالينه مالى قوشلغان بولور قايتارب آلور . (۹) ولايجاوز بلدا وكذا سلعة وقتا وشخصا عينه
 المالك فان جاوز المضارب عنه ضمن المال وكان له ربحه . (مضارب مال خوچاسى بيلگولگان شهر دن
 آرى مسافه كا) ودخى بيلگولگان طاؤردان (بيلگولگان وقتدن) هم تعيين قبلغان كشى دن اوتماس
) اما مضارب بو ايتلگان لر كا خلافى لق قيلسه (مثلاً رب مال كوفه دن اوتمه ديگان ايدى اوتسه) بوز دن
 غيرى نرسه بيله سودا قيلما ديگان ايدى غيرى بيله قيلسه (ياكه جاى كوفى سودا قيلور سن كوز يا غير بيله
 سودا قيلسه) ياكه آزاد بالغ اير لر بيله كنه سودا قيلور سن ديگان ايگان خاتون لار ياصبى لر يا قل لار بيله
 سودا قيلسه) مالنى تولر طابوشى مضارب كا بولور . (۱۰) ولايزوج عبدا وامة (مضارب مضاربه
 مالى جمله سندن بولغان قلنى هم مضاربه مالندن مهر بيرب قلنى اولندر ماس اوشانداق كنين اكنى
 كياوگا بيز ماس . . (۱۱) ولايشترى من يعتق على رب المال فلو اشترى فللمضارب (ودخى صاتوب
 آلنگان تقد بده مال خوچاسى ننگ ضررينه آزاد بولونه تورغان كشينى (مثلاً مال خوچاسى ننگ عمر
 قرداشى بولغان قلنى صاتوب آلماس هم بر فرض مال خوچاسى اولده ايتگان ايگان فلاننى صاتوب
 آلسانك آزاد بولسون ديب شونداين قلنى صاتوب آلماس . . اما مضارب بولارنى مضاربه مالى بر لن
 صاتوب آلا قالسه مضارب حسابنه بولور (يعنى آلنگان قل مضاربه مالى جمله سندن بولماس) مضارب
 نوتولغان مالنى مال خوچاسينه تولر . . (۱۲) ولا من يعتق عليه ان كان ربح (ودخى مضارب سودا
 سندان فايده كورب اوزى اوچون صاتوب آلغان تقد بده اوزندن آزاد بولاتورغان (قريب)
 من نى ده صاتوب آلماس (چونكه بو صورتده گرچه اوز نصيبنده يعنى اولوشنده تصرف قبلغانداى
 بولسه ده مال خوچاسينه ضرر كلتوره در - آلنگان قل بو ايكي مسئله ده ايتلگان هر ايكي صورتده آزاد
 بولور لار توقى سن ؛ اولكى صورتده بتونلاى آزاد صونكغى صورتده قلوب مال حصهسى اوچون
 سعى قيلور (۱۳) ولو فعل هذا ضمن وان لم يكن ربح صح (اكرده مضارب اوزندان آزاد
 بولور داي كه سنه نى صاتوب آلا قالسه مضاربه مالين رب مال كاتولر (چونكه اوزى اوچون مضاربه مالنى
 توتقان بولادر) هم مضاربه مالين يور تب فايده كورمگان بولسه ده بيله صاتوب آلماقى در سندر . (هم
 صاتوب آلنمش قل آزاد بولور مانع يوقلغى اوچون (۱۴) ونفقة مضارب عمل فى مصره فى ماله
) مضارب ننگ نفقهسى اوز شهر نده كسب ايتگانده اوز مالندن بولور (مضاربه مالندان بولماس)
 (۱۵) وفى سفره طعامه وشرابه وكسوته واجرة خادمه وغسل ثيابه واجرة ركوبه كراء وشرائه علفه
 فى مالها بالمعروف وضمن الفضل (اما سفرده حالده مضارب ننگ) طعامى (شرابى) كيبار كيبهنى

(خذ متجسی ننگ یال حقى) كيمین یوذر وخر جی (منب بارر حیوانی ننگ یال حقى) هم حیوان ننگ آرزى
 خرجن (هم او طونى) مضارب به مالندن عادتیچه خرج قبلنور (یعنی مذکور مصارف رأس مالندن توتولور
 طابوش بولا باشلاغانغه کوتلهاس (اما سوداگر لر توتا تورغان مقدار دان آرتق صرئى قبله قالسه رب
 مال کاتولر) اوشانداق مذکور نرسه لر ننگ سفردن قایتب کرکانه آرطب قالغانی بولسه مثلا
 مضارب به مالندن آلتغان طعام بولسه رب مال کا قایتار لسور (۱۶) وما دون السفر یغدو الیه لایبیت
 باهله کلاسفر (مضارب مده سفردن کیم بولده بولوب ایرته کیتب کیچ ایوکا قایتوردای برده بولسه
 اما اوزی ننگ جماعتی ایله بتون کیچ کیچلمسه سفر حکمنده بولوب نفقه سی مضارب به مالندن بولور . .
 (۱۷) فان ریح اخذ المالك ما انفق ثم قسم الباقي (فان ریح اخذ المالك ما انفق) مضارب مضارب به مالیه
 طابوش ایتسه مال غوجاسی مضارب نفقه کا توتقان مالنی اول آلور (حاصل رأس مالنی اولده مضارب
 قلینه بیر لکان قدری ایتب آلور) صکره قالغان طابوشی اورطالاش بولنور (۱۸) فلو انفق من ماله یرجع
 فی مالها (اگر مضارب سفرده یاکه سفر اوخشا شنده ۱۵ نچی هم ۱۶ نچی مسئله لرده مذکور مصرف
 لرکا اوز مالندن توتسه صونکغی کونده مضارب به مالندن قایتارب آلور (یعنی طابوش بولسه توتولغان
 خرجنی طابوش دان آلوب قالغان طابوشنی اورتاق بولور) طابوش بولسه رأس مالندن آلور) .
 (۱۹) وان دفع المضارب بلاذن ضمن عند الثانی وقبل عند ربحه اگر مضارب مضارب به مالنی خوجادان
 رخصت سن ایک نچی کشی کا مضارب به کایبرر کادرسیت بولمغان صورتده (یعنی ۷ نچی مسئله داکى کبی
 مال غوجاسی (اوز ننگ بلکچه اشله) دیب بیر مکان صورتده) مضارب به کا یعنی طابوش اورتاغندان سودا
 قبلورغه بیرسه اولکی مضارب یعنی بیروچی ضامن بولور اکرده ایک نچی مضارب اش یورتهسه (کرچه
 مالندن فایده کورمه ده) اما (شیخین دن بر قبلر وایتنده ایک نچی مضارب اش یورتب طابوش کورکان
 صورتده کنه ضامن بولور دیکان (امام زفر قاشنده باری مضارب به کا بیرو بله ضامن بولور دیکان طابوش
 کورو توکل اش یورتهسه ده (۲۰) و صح ان شرط بعبد المالك شیء ليعمل مع المضارب مضارب به مالنده
 مضارب اش یورتکانه برکا خدمت ایتشور اوچون مال غوجاسی ننگ قلینه طابوش دان بر معلوم مقدار
 بیررکا شرط قیلوب (مثلا طابوش ننگ اوچدن برنی بیررکا شرط قیلوب قوشودرسیت (۲۱) وتبطل بهوت
 اهدها و یجنون اهدها و لحاق المالك بدار الحرب مرتدا مضارب به باطل بولور و یوزلور مال غوجاسی ننگ
 یاکه مضارب ننگ بری ننگ وفاتی سببلی و ایکسی ننگ بری ننگ دیوانه لنماقی سببلی باطل بولور هم مال
 غوجاسی ننگ مرتد بولوب دار حرب کا کرماکی سببلی باطل بولور) اما یانکادان مسلمان بولوب دار
 اسلامغه قایتسه مضارب به بوزولماس (۲۲) ولا ینعزل حتى یعلم بعزله فلو علم ذله بیع عرضها ثم لا یتصری
 فی ثمنه ولا فی نقد نض من جنس رأس ماله ویبدل خلافة به مضارب مال غوجاسی عزل قبلوبله کنه عزل
 قبلنماس تا آننگ عزل قبلوونی (یعنی مضارب لکدن توشرونی) اوزی بلکچه بعد خوجاننگ مضارب
 لکدن عزل قیلماقنی بلکاج (شول وقتده صائلب بتمکان طاوار بولسه) مضارب کا مضارب به طاوار لارینی

صاوتیوش بولور - بعد بولارنی صاوتقاندان حاصل بولغان آچقاده تصرف قیلماس (هم مضار به مالنی اولن صائب حاصل بولغان آچقاده تصرف قیلماس شوندا این آچه که اول مالنی صائب حاصل بولغان آچه رأس مال ننگ جنسندن بولور (یعنی مضار به عقدی باغلاغان وقتداغی مال ننگ جنسندن بولور درهم دینار شکلی) ودخی رأس مال ننگ جنسندن بولغان نهننی جنسندن بولغانغی آلدن و صاوت قیلنور (تبوش بولور) • نض ننگ معناسی مضار به مالنی صاوتدن حاصل بولغان نهن دیکان سوز کرک درهم دینار جنسندن بولسون کرک غیر بدن بولسون • (اهل حجاز قاشنده ناض دیب درهم بله دینار ذاتنه غنه ایتوله) •

(۲۳) ولو افترقا وفي المال دين لزمه طلبه ان كان المضارب قدر ببح والا يوكل المالك به وكذا سائر الوكلاء اكثر خو جابله مضارب مضار به دن آیور و لشمسه لار شول حالده مالده بوروج بولا قالسه یعنی برکشی ننگ اوستونده مضار به مالین آلاچاق بولسه اول آلاچاقنی اوستا و صورا و مضارب کا واجب بولور اکرده مضارب مضار به مالندن طابوش کورکان بولسه (اما طابوش کورمکان بولسه خو جابله مالنی اوستار اوچون مضاربنی وکیل قیلور • اوشاندا قدر (یعنی مضارب لکن معزول بولغان مضارب شکلی در) باشقه وکیل لرننگ حکمی (مثلاً بر وکیل - وکیل بولغان مانه سنده وکیل قیلوچی خو جا ننگ مالین بورچغه بیرکان بولسه وکیل لکن معزول بولغاچ مذکور بوروچنی اوستا وکیل اوستینه واجب بولور • (۲۴) والبیاع والسهماء یجبران علیه) بر اوننگ مالنی امانه صاوتوب بیروچی ودخی دلال هم کومسیه چی نرسه حق آچقانی اوستا و گاهم آلوب خو جاغه طابوش رغه کوچلنور لر (بیاع دیب بر معلوم اجر آلوب کشی مالین صاوتوب بیروچی کا ایتوله •

(سهماء دلال کومسیه چی و ما کله معنا سنده (۲۵) و ما مالک صرف الی الربح اولاً فان اذفالی رأس المال مضار به مالی هلاک بولا قالسه ایننگ اولی طابوش غه یوکلنور (طابوش قدرندن آرتق بولسه رأس مال غه یعنی صوماغه یوکلنور (طابوش بولوبده هلاک بولغاچمه بولنگان بولسه بولورنی بونلور یعنی صومانی طولطررلار اکرده بولنگان قدری طابوش طولطررلق قدری بولسه اما بولمهس بارینی قایتاررلار) طابوش

قدرندن آرتق هلاک بولغانی صوماغه یوکلنور (۲۶) وان قال المالك عینت نوعا صدق المضارب ان جمده اکرده مال خو جاسی مضارب غه ایتسه (من سنکا برکنه تورلی تصرف قیلور غه بیروردم ایدی) دیسه (مثلاً من سنکا ایکن بله کنه سودا قیلور غه شرط قیلدم ایدی) دیسه اما مضارب مونی انکار قیلسه (مثلاً نلساننگ نیندی مال بله سودا قیلور سن دیب شرط قیلدنگ) دیسه آنط ایتدر لب مضارب ننگ سوزنی توتولور (چونکه مضار به ده عهوم اصل یعنی برکنه تورلی مال بله سودا بولمایین هر قایدیه و هر تورلی سودانی قیلواصل مقصود

باری طابوش ایتو) • (۲۷) وان ادعی کل نوعا صدق المالك مال خو جاسی ایله مضارب ننگ هر قایوسی ایکتیچی ایکن تورلی سوداننگ خلافتن دعوی قیلسه لار (مثلاً خو جا ایتسه (من سنکا قماچ بله سودا قیلور غه سوز قویدم ایدی) دیسه مضارب ایتسه (یوق! ایکن بله سودا قیلور غه سوز قویشدق) دیب بوصولنگ آنط ایتدر لب) خو جا سوزنی توتولور • (۲۸) وكذا ان قال ان المال بضاعة او ودیعة (وقال ذوالبد انه

مضاربة او قرض اوشانداق (۲۷) چیی مسئله داکی کبی مال خو جاسی ننگ سوزنی توتولور) اکرده خو جا ایتسه (سنکا بیرلش مال بضاعة ایدی یا که امانه ایدی) دیسه اما قولینه بیرلش کشی یعنی مالنی

آلوی کشی ایشسه (یوق سن مالنی منکا مضار به قیلب بیرد ننگ یا که بور چغه بیرد ننگ دیسه) (مالنی بضاعة ایتب بیرکان صورتده طابوش بتونلته مال خو جاسینه بولا - سودا خدمتی ایتو چیکا یال حقنی بولا - اوشاندای خو جامضار به کا بیرکانلکنی دعوی قیلب آلوی بور وچ غه آغانلقنی دعوی قیلسه یا که بالعکس دعوی قیلسه لار خو جا سوزی توتولور آنطی بله • (مصنف رحمه الله ننگ بو اورنده قطع کا دلالة قبلانورغان قرض لفظی ایله فصلنی تمام قیلماقندک رعایة حسن الاختتام واردر (حتی فصحاى عرب بدن بر اعمی بو عبارنی ایشتب طورسه - الفاظنه نظرا بو فصل تمام بولماقی کرک دیب حکم قیلوردای فصاحة ثابت در)

(۹۹) ﴿ کتاب المزارة یعنی اور تاغندن ایکن ایگو فصلی ﴾

(۱) هی عقد الزرع ببعض الخارج ولا یصح عند ابی حنیفة مزارة (لغتده اورلقنی بر کلاشلاو معناسنده بولغان زرع لفظندن ماعوذدر) شر بیعتده برکا اور تاغندن ایکن ایکار کا کبلشب عقد باغلاشودر که یردن اوسب چقغان ننگ بعضی بعضینه بولور (یعنی ایکی کشی بیله ایکن ایکار کا قوشلب چچکچ یردن چقغاننی اور طالاش بولر کا شرط قیلشور لار) مونداین مزارة امام اعظم قاشنده درست توکل (مزارة ننگ دعوتنه اجابة قیلماؤ افضل - اما امام اعظم قاشنده هم اور تاغندن ایکن ایگودرست بولور شول صورتده اکرده چچو اور لغی هم ایکن خدمتی اوچون کراکلی قورال لار بر ایاسی نکى بولسه) اما چچو اور لغی بیله قورال لاز خدمت ایتوچی نکى بولغان صورتده امام اعظم قاشنده بر ایاسی یاللاوچی بولوب اشپی یالچی بولمق تیوش بولور (بولای بولغانده یال حقنی ننگ مقدارینی هم مدتنی بیلکوله ک تیوش - بعد ایکن اولکرکان ننگ صوتکنده یردن چقغان ایکن ننگ بعضی بر ابرینه رضا لاشر لیر (بیله حیلله قیلو کسب دن خبیث لکنی کیتارب پاکلاک کا اور تمک اوچوندر • امام اعظم رحمه الله تعالی ننگ مزارة درست لک کا فتوی بیر ماوی رسول الله دن روایه قیلوچی اصحاب کرام وتابعین عظام رضی الله عنهم ننگ سوز لری بیننده اختلافی بار لغی اوچوندر (۲) وصحت

عندهما وبه یفتی (بشرط صلاحیة الارض للزرع) واهلیة العائدين (و ذکر الهدة) و ذکر رب البئر و ذکر جنسه و ذکر قسط الآخر (امام ابو یوسف ایله امام محمد قاشنده اور تاغندن ایکن ایگودرستدر (حاجة واقع بولغانلقنی اوچون) فتوی اوشبو ایکی امام سوز یله بیر لور یر ننگ ایکن ایگوکا یار اقلی بولو شرطی ایله) اور تاغندن ایکن ایکار کا کبلشب عقد باغلاغان وقتده (ایکن ایکار کا کبلشوچی لر ننگ مونداین اش لرنی یور ترکا اهل و صلاحیتلی بولولاری شرطی ایله (مثلا هر ایکسی بالغ آزاد بولسون لار یا که صبی و قل بولغان صورتده رخصت آغان بولسون لار یا که ذمی بولسون لار) چچو اور لغی ننگ قایوسندان بولاچاغنی یاد ایتوشرطی ایله (چچو اور لغی قایو جنسین بولاچاغنی یاد ایتوشرطی ایله هم ایکن چسی ننگ یعنی چچو اور لغی بولمغان کشی ننگ اولوشی کوبه بولاچاغنی یاد ایتووبیلکولوشرطی ایله (چونکه آننگ حقنده یال حقنی بولادر بنا برین معلوم بولور غه تیوش (۳) و بشرط التخلية بین الارض والعامل و شرط شیوع الحب (یر بله ایکن اشلوچی ننگ آراسن بوش قویهق شرط قیلنه (حاصل ایکن ایگودن هیچ مانعی بولمغان یرنی ایاسی اشلوچی کا طابشر مق کرک (ودخی مزارة ننگ درستلکی

اوپون یردن چقغان ایکن ننگ مجوعسی ایکسی ننگ آراسنده اورتاق بولوق شرط قیلندی (صلامی کرک ایکسی ننگ آراسنده اورتاق بولسون کرک چچو اورلغی ایاسنه کنه بولسون تو بنده یاده ایتله چک مسئله قرینه سیله) • (۴) ففسد المزارعة ان شرط ماینافیه کرفع البزرا والخراج ثم قسمة الباقی) اورتاغندان ایکن چچو عقدی بوزق بولور اکرده یردن اوسب چقغان مجوع اورلغنی ایکی آراده اورطالاش بولوکا قارشو کیله تورغان نرسه شرط قیلنسه مثلاً چچو اورلغن قایتارب آلوش شرط قبلو شکللی هم ۲۹ جی فصل ننگ ۲۱ جی مسئله سنده بیان قیلنغاچیه) بولس بورون خراج موظفی چقارونی شرط قبلو شکللی موندان صونک قالغانن بولونی شرط قبلو (یعنی چچو-اورلغن قایتارب آلاچ هم خراج موظفی اوته کچدن قالغانن بولونی شرط قبلو مزارعه عقیدین بوزق قبلور بونداین مزارعه ننگ بوزق بولماقینه سبب شول بعض وقتده یردن ایکن چچو اورلغی قدری کنه یا که کبیر اکرده چقادر بنا برین مذکورچه قبلو اشچی کا جبر بولادر (اما خراج مقاسمه نی اوته کان ننگ صونکنده بولونی شرط قیلنسه درست بولور چونکه یردن چقغان ایکن بوخر اجنی اوتسه کان دن صونک قالماقی بد بهی • (خر اچ مقاسمه شول یردن چقغان ایکن ننگ یسا اوندن بری یسا بشدن بری شکللی بعضی کنه بیرلور اما یردن اوسب چقمهسه هیچ ده بیرلش

(۵) وکذا اشراط التبن لغیر رب البذر و ص لاخر اولم یعرض اوشانداق صالامنی چچو اورلغی بولغان کشی بیرونی شرط قبلوبله اورتاق ایکن چچو عقدی بوزق بولور اما صالام ایکن چسینه بولوش شرط قیلنسه یا که کم کا بولاسی هیچک یادایتلمسه درست بولور (تا که صونکغی کونک اورلق هم صالام هر ایکسی ننگ آراسند اورتاق بولنور (۶) ولا تصح الا ان یکون الارض والبذر لاهما والبقر والعمل لاخر (او الارض (او العمل له مزارعه درست بولماس مکر (یسی صورت ننگ اوچوسنده کنه) درست بولور (اولی) یربله چچو اورلغی برسندن بولوب حیوان بله خدمت ایکن چسندن بولسه (ایکن جی) یر برسندن بولوب چچو اورلغی حیوان خدمت ایکن چسندن بولسه (اوچونجی) خدمت برسندن بولوب یر حیوان چچو اورلغی ایکن چسندن بولسه — اوشبو درست بولغان اوچ صورتنی بر بیتده کلتر مشار بیله : * زمین تنها عمل تنها زمین با تخم ای کامل * و رای این سه صورت دان همدنا جبر و باطل * (ترجه سی) یری یالغز اشی یالغز * هم یری ایله اورلغی بر طرفده اولوبن * قالانی غیر ذمه سنده — اولسه صحیح بی خلائی * اما اوشبو اوچ کا باشقه * اولسه باطل بی خلائی * (قالغان دورت صورتده مزارعه باطل درست توکل اول دورت صورت بونلردر : (اول) یربله حیوان برسندن بولوب چچو اورلغی ایله خدمت ایکن چسندن بولسه (ایکن جی) چچو اورلغی ایله حیوان برسندن بولوب یربله خدمت ایکن چسندن بولسه (اوچونجی) چچو اورلغی برسندن بولوب یر حیوان خدمت ایکن چسندن بولسه (دورتنجی) حیوان برسندن بولوب یر چچو اورلغی خدمت ایکن چسندن بولسه درست توکل (یدی صورت جدولی)

	حیوان خدمت	(۱) یر چچو اورلغی -
درست بولغان } اوج صورت }	چچو اورلغی حیوان خدمت	(۲) یر — — —
	یر حیوان چچو اورلغی	(۳) خدمت — — —
	چچو اورلغی خدمت	(۴) یر حیوان — — —
درست بولغان } دورت صورت }	یر خدمت	(۵) چچو اورلغی حیوان
	یر حیوان خدمت	(۶) چچو اورلغی — — —
	یر چچو اورلغی خدمت	(۷) حیوان — — —

(۷) واذا صحت فالخارج علی الشرط ولاشیء للعامل ان لم یخرج شیء هر قان اورتاغندان ایکن ایگو عقدی درست بولوب ایکن چچلب اوسب یردن چقسه چقغان قدرسی ایکن چچارکا کیلشکان وقتده سویلشکان شرطجه قیلنور (یعنی بولور) اکرده یردن بر نرسه ده اوسب چقسه ایکن خدمتن ایتموچی کا

هیچ نرسه بیر لاس (۸) ویجبر من ای عن المضى الارب البذر فان ابی بعد ما کرب العامل یجب ان یسترضی اورتاغندان ایکن ایکارکا کیلشکان وقتده شرط قیلنغان خدمتنی اوتاودن باش طارطوچی خدمتنی وقتنک اوتاواکابر قیلنور (یعنی قاضی غه مرافعه قیلب خدمتنی ایثارکا کوچلر کا حکم قیلر لور) مکر چچو اورلغی خو جاسی جبر قیلنماس (اما چچو اورلغی خو جاسی خدمتی خدمتی اوتنه کان ننگ صونکنده باش طارطسه مثلا خدمتی یرنی صوقالاغان ننگ صونکنک چچو اورلغن بیر لاس بولسه یر چچو اورلغی خو جاسی نغی بولسه

خدمتی نی رضا قیلور غه تبوش (۹) وان فسدت فالخارج لرب البذر ولا آخر اجر المثل ولا یز ادعلی ماضی اورتاغندان ایکن ایگو عقدی بر سبب بله بورق بولسه (۹) چی مسئله داکسی صونکغی دورت صورت (شکللی مثلا) یردن اوسب چقغان ایکن بتونلای چچو اورلغی خو جاسینه بولور ایکتچسینه اجر مثل بولور (یعنی بو خدمت اوغشاشی ننگ یال حق بیور لور) اما اجر مثل شرط قیلنغان قدرندن آرطدر لاس (۱۰) وتبطل بموت احدهما اورتاغندان ایکن ایگو عقدی بور لور ایکنسندن بری ننگ (یر خو جاسی ننگ

یا که مزاع ننگ) وفاتی سبیلی (لکن مزاع ایکن نی ایکنان ننگ صونکنده اوسب ایرشماس بورن یر خو جاسی وفات بولغان صورتده اختلاف مشایخ بار (۱۱) ویفسخ بدین عوج الی بیعها اورتاغندان ایکن ایگو عقدین نوزود درست (حکم دن باشقه هم مزاع ننگ رضالغندن باشقه) یر خو جاسی ننگ اوستونک یرنی صاندر رلق بوزوچ بولماقی سبیلی - یعنی یردن باشقه مالی بولماق یرنی صانارغه محتاج ومضطر

بولونسه (۱۲) فان مضت المدة ولم یدرک الزرع فعلى العامل اجر مثل نصیبه حتی یدرک اکرده اورتاغندان ایکن ایکارکا کیلشکان وقتده بیلگونلکان مدة اوتب کیتسه ایکن همان اوررلق بولوب اولکتر مسه خدمتی کا یعنی ایکن خدمتن اوستونه آلوچی اورتاق کشی کا یر خو جاسندن اولوشی ننگ اوغشاشی ننگ اجری

(یعنی یال حقّی) واجب بولور تا ایکن ایر شر کونکچه (۱۳) ونفقه الزرع علیهما بالحصص کاجر الحصاد ونحوه) ایکن اوسترو خراجاتی (مثلا صوگانا لوری قاز و صوسیدر و صاقلاتو اوچون یال حق لری) هر ایکسی اوستینه واجب بولور اوز لری ننگ اولوش لری مقدار نچه - اوردر و هم آننگ اوخشاش لری ننگ یال حق لری شکلی (مثلا جیدر و صوقدر و صوور تو شکلی لر بوخندم لر اورتاغندن ایکن ایگر کا کر شوچی ننگ اوستونده توکل در چونکه بواش لر ایکن ایگو مؤنندن طش در بلکه اورتاق مال ننگ مؤنتی در (۱۴) فان شرط علی العامل صح عند ابی یوسف و به یفتی اوردر و هم باشقه خندمتری مزاع دن بولوی یعنی ایکن ایگو خندمتنی اوستینه آلوچیدن بولوی بر کا اورتاغندن ایکن ایگر کا کیلشکانه شرط قبلتسه امام ابیوسف قاشنده درست علما لر ننگ فتوای بوسوز کادر - (خالق ننگ معامله سی بوننگ اوزره کوب بولغانلقی اوچون . بر کمنه بش وقت نمازی جماعه بله اوتاب ایکن ایکسه اما ایکن بله شغل لنگانگ گرچه بر کنه وقت بولسه ده نمازی قالسه (یا که ایکن خندمتنی طهارتسن قبلسه) یا که خندمتنی تیری کیبهاس بورون یال حقنی بیرسه (یا که یال حقنی ننگ و علسی ایرشکچ اوتهمسه) یا که رضالغندن باشقه واقلاب اوتهمسه - ایکن ایکنی پاک و طیب بولماس خبیث کسب ننگ مالی بولور . ایکنی بر کا چچکانده طهاره بله بولورغه تیوش چچودن بوشانغاچ یر ننگ چیتنه چکب ایکری رکه نماز قبلغای نماز دن صونگ بودغانی اوقوغای اللّٰهُمَّ اِنَّا عِبْدُ ضَعِيفٍ وَ سَلَمْتٌ هٰذَا الْبَيْتُ فَسَلِّمْ لِي وَ بَارِكْ لِي فِيْهَا بعد رسول علیه السلام غه صلوة ایتور کرده بیله قبلسه الله تعالی اول من ننگ ایکنی جمع آفتلردن صافلار و مبارک قیاور . (بعد ایکن اولگر کاچ ایکنی صور و چی اوچاچی طوطر و چی تو توچی طهاره بله بولغای و قبله غه قارشو تورغای و الابرکتی بولماس بوشانغاچ ایکری رکه نماز قبلب بودغانی اوقوغای بَارِبِ الْعِيتِ بِنْدًا قَلِيْلًا وَاَعْطَيْتَنِي شَيْئًا كَثِيْرًا فَاجْعَلْهَا قُوَّةً وَاَجْعَلْهَا مَعْصِيَةً وَاَجْعَلْنِي مِنَ الشَّاكِرِيْنَ آغاچ لار یمش لر اولتورتغانده هم اوشانداق قبلغای مبارک بولور .

(۱۰۰) كتاب المساقات

(۱) هی دفع الشجر الی من یصاحه بجزء شایع من ثمره مساقات لغتده ایکن کا یمش آغاچینه هم یمش کا صوسیبهاک معناسنده (شریعه اصطلاحنده) یمش آغاچنی وغیری بردن اوسب چغانورغان نرسه لری بر من کا چغغان یمش لری ننگ بعضی برابرینه مثلاچبرکن یا که اوچندن برین بیرر کا کیلشب اصلاح قیلورغه بیرو (یعنی صوسیبو خندمترین وغیری اش لرین قیلورغه مثلا توب لرین قروغ بوتاق لارین ارچر کا صافلارغه حاصل سلامت یمشین یتشدر کا طابشردر) . (۲) وهی کالمن ارعه مساقات حکمده شرطده هم علما لر آراسنده درستکی ننگ اختلافنده اورتاغندن ایکن ایگو شکلی در (نناک مزاعه فصلی ننگ ۱ نچی ۲ نچی مسئله لرنده اوتدی مساقات هم امام اعظم قاشنده درست توکل امامین قاشلرنده درست (۳) الا انها تصح بلا ذکر الهدیه مکر (مساقات ننگ مزاعه دن باشقه لغی شول) مساقات درست بولادر عقد وقتنده مدتنی یاد ایتمیچه ده (امامن ارعه ده ۲ نچی مسئله ده مذکورچه مدتن یاد ایتو لازم

ابدی) • (۴) و تقع على أول نهره تخرج شوبله مذکور چه مدتی یاد ایتلمسه ده مدته اینک اولی اولترگان
 بهش ده توقار (یعنی یمش ننگ اولکی قاتی اولترکاچوک مدته طولب صوغار و صافلاو شکلی شرط قبلنغان
 خدمتار مساتی ننگ یعنی اورتاغندن خدمت کار شوچی ننگ اوستوندن توشار (بو وقتدن صونک اورتاق
 مال بولوب مؤنتی هر ایکسی ننگ اوستونده بولور) • (۵) و ادراک بندر الرطبة کادراک الثمر یوزم ننگ
 اولرغان اولترتو اوچون قارارغه بیر ویهشلی آغاچنی بهش اولترکاچچه قارارغه بیر و شکلی در (یعنی حکم لری
 بر در) • (۶) و ذکر مدته لایخرج الثمر فیها یفسدها یمش اولترمی تورغان مدتنی بیلگولب مسافات
 قبلورغه یعنی اولکرتراک بیرو (مثلاً قش کونن بیلگولب بیرو) مسافات عقدین فاسد قبلور (خدمت
 ایتوچی کا اجر مثل واجب بولور • (۷) بخلاف مدته قد یخرج وقد لایخرج فان لم یخرج الثمر فیها فللعامل
 اجر المثل) شوندا این مدتنی بیلکولوننگ خلافتچه که اول مدنده شول یمش بعض یلده اولتر بعض یلن
 اولکرماس بولسه • اکر ایتمکان مدنده اولکرماسه (مسافات عقدی فاسد بولور) خدمت ایتوچی کا اجر
 مثل واجب بولور (اولکرسه عقد درست بولور) • (۸) و لایصح المسافات ان احرك الثمر وقت العقد
 کلها زارة مسافات عقدین باغلاو درست توکل اکر بو عقدنی باغلاو کبیشکان وقتده یمش اولکرسه •
 اورتاغندن ایکن ایتو عقدین ایکن اولترکاچ باغلاو درست بولمغان شکلی • (مثلاً بر من ایکنی اولترکاچ
 اوررغه طاباطرغه صورررغه اورتاغندن بیرسه درست بولماس لکن امام ابو یوسفی دن درست دیب
 برزوایه بار) • (۹) وان مات احدهما والثمر فی یمش بقوم العامل علیه او وارثه خو جابا یمش اولترترکا خدمت
 ایتوچی ننگ برسی وفات بولسه اما یمش همان اولکرمکان بولسه (خو جافات بولغان صورتده) خدمت
 ایتوچی خدمتنده اولترکاچچه دائم بولور (خدمت ایتوچی وفات بولغان صورتده) خدمت ایتوچی ننگ
 وارثی خدمت ایتار اولترکاچچه • (۱۰) و لایفسخ الابعثر و کون العامل مر یضاً لایقدر علی العمل او سارقا
 یحانی علی سعنه او علی ثمره عنر مسافات عقدی بوزولماس مکر عنر سببلی کنه بوزلور یمشنی اولترترکا
 خدمت ایتوچی ننگ خدمت ایتار کا کوچی یتماسلک بولوب سرخا اولانوی (یا که اوغری بولوب یوزم
 چبغی ننگ بوتاق لرین اوغراو دن قورقنچ لی بولوی (مثلاً یوزم بوتاق لرین صندرب آلوب زنبیل یا
 بیلندر کچ یا صاماتی شکلی) یا که یمشینه خیانه قبلووندن خوف بولوی عنر در (بونلر سببلی مسافات
 عقدی بوزلور) • (۱۱) و دفع فضاء لیغرس و یکون الارض والشجر بینهما لایصح بر بوشلق کینک یرنی
 ایکنچی کشی کا یغاچ لار اولترترغه صونکغی کونده یری هم یغاچ لری ایکسی ننگ آراسنده اورتاق بولو
 شرطی بله بیرو مسافات عقدچه درست توکل بوز قدر (یمش اولترترکا خدمت ایتوچی ننگ خدمتندن
 باشقه حاصل بولغان نرسه ده اورتاقلنی شرط ایتمکانکی اوچون اول یردر (یمش یغاچی اولترتوچی ننگ
 یرده دخلی یوقدر) • (۱۲) فللعامل قيمة غرسه و اجر عمله بس بو صورتده یغاچ اولترتوچی غه یغاچ
 لری ننگ اولتور تقان کوننده کی بهاسی هم اش لری ننگ حقی واجب بولور اولترتب اوسکان یغاچ لار
 بر ایبه سنه قالور والله اعلم والسلام •

﴿ کتاب احیاء الموات ﴾ (۱۰۱)

(فایدا کثیرر کا صلاحیة سن یرنی صلاحیتلی بولورلق ترکزو)

(۱) هی ارض بلا نفع لانقطاع مائها ونحوه لایعرفی مالکها بعیدة عن العامر لایسمع صوت من اقصاه ارض موات شوند این یرکه آندان صوکیسلمکنا لکی سمبلی یا که اوشبوننک اوششاشلی سمبیدن (مثلا سبل باصو سمبیدن یا که واق طاش لر قم لر اوچوب کلوب طولوسمبیدن) فایدا سن بولور - اول یرننک خو جاسی کم اید یکی بلنماس - ودخی معهور اورندن یعنی شهر دن قریه دن یراق بولور یراقلغی شول قدری بولور که معهور اورننک چیتندن قچقرغان صورتنده طاوش بویرکا ایشتماس (اوشبو ارض موات در یعنی فایدا کورر کا صلاحیة سن یردر (۲) من احیاء ملکة ان اذن له الامام کم ایرسه اوشبوننک فایدا الانورغه صلاحیتسن یرنی صلاحیتلی قیلسه (یلغه قازب صوکر تسه مثلا) اول که سنه شول یرکا خو جابولور - اکر پادشاه اول من کا بویرنی ترکز کا رخصت بیرسه (اما پادشاه رخصت بیرمکان بولسه امام اعظم قاشنده خو جا بولا آلماس - امامین قاشنده بولور) • (۳) ومن حجر ارض اولم یعرها ثلث حجج دفعها الامام الی غیره بر من بر فایدا سن یرننک تیکراسنه طاش لار صالوب ایلندرب آلسه اما اوزی اول یرنی اوچ یلغه چه ترکز مسه یعنی فایدا الانورغه صلاحیتلی ایتم تون اتماسه پادشاه اول یرنی ایکتیچی کشی کا بیرر (یعنی بیرکان صورتنک بو کشی ننگ دعوی قیلورغه حقی یوق) • (۴) ومن حفر بئرا فی ارض موات فله هر یهها بر من فایدا الانورغه صلاحیة سن یرده قیوقازسه شول قیوننک هریمی یعنی تیکره سی اول من کا بولور (هریم حرام قیلنمش معناسنده یعنی آنده ایکتیچی کشی ننگ تصرفی حرام بولدیقی اوچون هریم دینلدی) هریم ننگ مقداری آلدیه کلور) • (۵) للطن والناضح اربعون ذراعا من کل جانب فی الاصح عطن یعنی قیوچیلای کی بله صونی قول بله طارطب چقاروله تورغان قیو اوچون (هم ناضح اوچون یعنی تویه بله یا که غیری حیوان بله مثلا اوکوز بیگب چقاروله تورغان قیو اوچون هریمی یعنی تیکره سی هر دورت جانبندن قرقار آرشون قیو قازوچی غه بولور در ستر اکر وایه ده (۶) وللعین خمسمائة كذلك فایدا النورغه صلاحیة سن یردن قازب چقارلغان آغم چیشمه اوچون هریم هر جانبندن بشار یوز آرشوندر (چونکه یلغه دن آرقلار آغزب کول لر توزر کا محتاج بولند قدن کوب یر کرک بولادر) • (۷) ومنع غیره من الحفر قبه اوشبوننک چیکلنگان هریم اچنده ایکتیچی کشنی قیو آرق قازودن طیار (چونکه هریم اوز ملک کی در) • (۸) فان حفر غیره فی منتهاه فله الحریم من ثلثة جوانب) اکر ایکتیچی کشی اولکی کشی ننگ قیوسی یا یلغه سی ننگ هریمی چیکنده قیو قازسه اوشبو صونکندن قازوچیغه هریم اوچ جانبندن گنه تیار (دورتیچی جانبندن اولده قازوچی ننگ هریمی از دخام قیلغانلقی اوچون) • (۹) وللقنات هریم بقدر ما یصلحها یر آستونندن کلتر لکان فانطال اوچون هم هریم تیار آتی تون انزلک مقداری (مثلا بالحق صالورلق هم کومار لک توفراق آلو شکالی حاجه لر اوچون) • (۱۰) ولا هریم للنهر آغوم یلغه اوچون هریم یوق (بوسوز امام اعظم قاشنده اما امامین قاشنده هر یکی جانبندن یلغه اچی ننگ یار طشاری قدری تیار) •

﴿ فصل الشرب ﴾ (۱۵۲)

(۱) الشرب نصیب الماء شرب لفظی شین هر فی ننگ کسره سی ایله لغتده صودن اولوش معنا سنه کرک جان ایاسی ننگ اولوشی بولسون آدمی لر حیوان لر قوش لر کبی کرک ایکن لک یمش لک لر بولسون شریعة اصلا حنده صودن اپار اوچون یا که ایکن لک یمش لک لر اوچون یا که حیوان لر اوچون فاید النورغه نوبه معنا سنده (۲) والشفة شرب بنی آدم والبهایم ولکل حقها وسقی الدواب ان لم یخفی تخریب النهر فی کل ماء لم یجرز بالاناء شفه دیدن آدم اوغلانلاری ننگ هم حیوان لر ننگ صونی استعمال قبله اقی صودن اولوشی معنا سنده (آدمی ننگ استعمالی حاجتنه کوره بولور مثلا اچک طهارة آلق بشرمک کبیوم یومق وغیری لر کبی هم حیوان لر ننگ اچماکی وغیری حاجتی کبی) آدم اوغلانلاری ننگ و حیوان لر ننگ هر قایوسی ننگ صاوتغه آلوب صافلاب قویلمغان هر صوده شفه حقی یعنی کراکنه استعمال حقی بار در هم هر بر آدم اوغلانلاری ننگ هر صوده اوزی ننگ حیوان لر فی صوغارو حقی بار در اکر صوننگ جاغاسی بوز لودن قور قلماسه (۳) وحق الشرب ونصب الرحی الا اذا ضر ذلك بالعمامة او خص النهر بغيره اودخل فی المقاسم وهر بر آدم اوغلانلاری ننگ هر صودن اولوش حقی بار در (برچی مسئله ده ایتمک کچه مثلا ایکن لک باقچه لرغه قازب کترو) هم تکر من (وصوطار طدر اوچون چغر) قویب ایلندر ترکا حقی بار در مکر بو طریقه صودن اولوشنی آلو خلق غه ضرر بیرسه (مثلا ایکن لک باقچه لرغه قازب کترو هم تکر من قویبوو چغر قویب طار طدر وخلق غه ضرر بیرسه مثلا یلر لر فی جرسه مثلا صوننگ بر طرفندن جرب قازب کترو کان صورتده خلق ننگ ایکن لک لر فی یا که قریه لر صوباصاردای توبانسو بولسه شرب ونصیب حقی ساقط در) یا اول یلغه ایکنچی کهنه گا خاص بولسه (که اول کهنه ننگ ملوکی بولوق بله) یا که اول یلغه ننگ صوی بر جماعه آراسنده بولنو کا کرشبتکان بولسه (امابو کهنه آنلر جهله سندن بولسه شرب یعنی صودن اولوش حقی هم اول صوغه تکر من وچغر قویو حقی سافطدر) (۴) وکری نهر لم یملک من مال بیت المال فان لم یکن فیہ شبیء فعلى العمامة هیچ کهنه ننگ ملکنده توکل یلغنی قازب پا کیزه لو توبندن دوشقندن چوب چارین چقارب طاشلاب آرندر و مسلمان لرغه مخصوص بیت المال ننگ مالندن در (خراج جزیه کبی دن اما عشر و صدقه کبی دن خرج تو تولماس چونکه آنلری فقر احقی در کرچه بیت البالده صافلاب توتولسه ده) اما بیت المالدیه توتاراق مال بولسه اول صورتده آرندر و خلق اوستونده در (خدمت کا کوچی یتکان لک خدمتی ایله یتکان بای لرغه خرجی ایله) (۵) وکری نهر ملک علی اهله من اعلاه ومن جاوز من ارضه بری کشی ملکنده بولغان یلغنی قازب دوشقندن چوب چاردن آرندر و (مثلا یلغه بر جماعه آراسینه بواو کا کرشکان بولسه) شول یلغنی ملکنوچی جماعه اوستونده بولور که اول یلغه ننگ یاشندن قازی باشلاغای لار - ببله آرندر و هر کم ننگ اوزیری توغر و سندان اوتسه آرندر و مشقندن قوتلور (بوسون امام اعظم قاشندن اما امامین قاشنده بویلغه بله فاید الانوچی لر باری برکا جیبیلشوب یاشندن آخرینه چه آرندر لار لکن

صودن اولوشی هم یری ننگ درجه سینه - فتوی امام اعظم قولنه در (۶) وصح دعوی الشرب بلا
 ارض صوده اولوشی بارلغن دعوی قیلویردن باشقه هم درستدر (یعنی یری بارلغن دعوی قیلمه ده
 دعواسی مقبول بولورغه نبوش) (۷) وان اغتصم قوم فی شرب بینهم قسم بقدر اراضیهم اکثر
 قوم اوزلری آراسنده مشترک یلغه ننگ صوژنداغی اولوش لرنده نزاع ودعوی قیلشسه لار صوداغی
 اولوش لری اوزلری ننگ یرلری مقدار ی درجه سینه بولنب بیرلور (۸) ومنع الاعلی من سکر
 النهر وان لم یشر ب بدونه الابرضاهم صوننگ یوقاروسنداغی شریکنی توبانداغی صونی بوژدان
 باغلاژدن طیارگرچه یوقاریداغی شریک یرینه صودن اولوش یتوشماسه ده مکر باشقه شریک لری
 رضالقی لری بله باغلاماق بوماق درست بولور (۹) ومنع کل منهم من نصب رعی ونحوه الا فی ملکه بعبث
 لا یضر بالنهر ولا بالماء یلغده اورتاق شریک لرننگ هر قایوسی ننگ بری برنی تکرمن وآننگ اوخشاشلی
 نرسه لرنی قورودن طیارغه حاللرندن کیله مکر تکرمن یا باشقه نرسه نی صوغه قوردقه ده اوزی ننگ
 ملکنده بولغان یرکا تونسه شول حیثیتچه که یلغه غه هم صوغه ضرر بیرماسدای بولسه طباآلماسلار
 (مثلاچیت کا صالحان بالحق لارین بوزماسه تاکه صوچیت کا طارالوب تلی بولماسدای بولسه - (صوغه
 ضرر کلماژی مثلا صونی یلغه دن اوز یرینه جرب کرتب تکرمن کا کلتراکچ یرینه ده جرب چقاروی سبیلی
 صوکیچکوسببندن یا که یراق مسافه لکدن تلی بولوی جهتندن صو آزاب ایکچی لرکا ضرر کلماسدای
 بولسه - ایکچی ایبداشاری تکرمن شکلی نرسه نی توزودن طباآلماس لار (۱۰) ومن التغیرهما کان
 قدیها) ودخی یلغهنی اولداکی صفتندن اوزکرتودن طیارغه حاللرندن کلور (مثلا بریلغده نچه شریک
 بولوب آرادن بری اوزینه فایدانی اوایلاب یلغه آوزین کینکایتما ککاتلسه بوکینکایتو آنکافاید بولسه ده
 باشقه لرغه ضرر بولاد چونکه کینکایتکاج صو یلغهن اولچاؤسن آرتق کرب آریق تیکرهنه صالحان بالحق لرنی
 جرب بوزادر (اما یلغه آوزین طارایتسه صو کم کرب ینه ایبداش لرکا ضرر بولاد) (اوشانداق
 یلغه ننگ آوزین کوتاروتوشروکی لردن منع قیلنور چونکه بونلر بارچاسی یلغه ننگ ایسکی حالندن
 اوزکارتو بولاد (۱۱) والشرب یورث ویوصی بالانتفاع به ولا یباع به الا عند مشایخ باخ
 صوداغی اولوش میراث غه قالورهم آنی برکمهسه کا وصیه ایتودرست بولور آننگ بله فایدانو اوچون
 لکن یرندن باشقه صاتو درست بولماس - مکر باخ علمالری یرندن باشقه صاتونی هم جائز کورکانلر
 (۱۲) وكذا الاجارة والهبة اوشانداق صوداغی اولوشنی یالغوزین صاتودرست بولمغان شکلی
 یالغوزین یالغه بیروهم هبه قیلودرست توکل (۱۳) ومن سقی ارضه من شرب غیره یضمن برمن
 اوزی تنک یرنی یا که باقچه سنی ایکچی کهنه ننگ اولوشی یلغهن صوغارسه تولر (کرک مثلن
 کرک قیتمن) (۱۴) لامن سقی ارضه فنزت ارض جاره مکر شول کشی تولمس اکثر اواوزی ننگ
 نوبتنده یرینه صو آغز دقه صو کورشی ننگ یرینه آقسه کورشی بو آغز وچی غه تولماس (عیب
 آغز وچی ننگ اوزنده بولغانلقی اوچون

﴿ كتاب الوقف ﴾ (۱۵۳)

(۱) هوجس العین علی ملک الواقف وعلی التصدق بالمنفعة کالعارية (وقف شول بر مال بولغان نرسه ننگ اصلنی وقف قیلوچی ننگ سلامت حالنده اوز ملکنده ووفاتی حالنده وارث لری ملکنده منک کو فالورغه هم آندن کلکان فایدانی صدقه قیلورغه حبس قیلب (یعنی بومالده باشقه چه تصرف لرننگ هر قابوسندن قولنی چیکب) توقتاتب قویهاتی کشی کاعاریه کایعنی جومش غه بیرکان نرسه کبی (نرسه اوز اباسی ننگ ملکنده بولوب فایداسنی صدقه قیلوده (۲) وعندهما حبس علی ملک الله تعالی امام ابویوسف بله امام محمد قاشلرنده وقف شول مال بولغان نرسه فی خدای تعالی ملکک حبس قیلب قویهوق (آندن کلکان فایداسنی صدقه قیلوق (۳) فلايزول ملک المالك عند ابي حنيفة الا ان يحکم به حاکم بس ببله بولسه وقف قیلنمش مال امام اعظم قاشنک وقف قیلوچی ننگ ملککدن چقماس مکر آنک ملککدن چقوبله قاضی حکم قیلغان صور تک کیتار (اول صور تک بومال هیچ کم ننگ ملکک بولماس (۴) والافی مسجد بنی وافرزه بطریقه واذن للناس بالصلوة فيه ووصالی فيه واحد (ودخی مکر مسجدنی بنا قیلب اوز ملککدن آیورسه هم خلق مسجد کایورر اوچون آیروم یول توزسه هم اول مسجدده نماز او قورغه اعلام قیلب هر خلق غه اذن عام قیلسه آندن صونک اول مسجد کابر کمسنه کرب نماز او قوسه (حاکم ننگ حکمکدن باشقه ده) ملککدن چقار (گرچه اذان سر قامه سر کنه او قوسه ده امام اعظم بله امام محمد قاشنده ملککدن چقار امام ابویوسف قاشنده بوشرط لردن باشقه ده باری ایتوبله ده ملککدن چقار مثلاً بونانی مسجد کایوقف قیلیم دیمک بله (۵) وعند محمد تسليمه الى المتولى وقبضه شرط (امام محمد قاشنک متولی کایعنی وقف لرنی تدبیر قیلوچی غه طابشرو وآننگ اوشبووقف قیلنغان نرسه فی قبول قیلب آلوی وقف قیلوچی ننگ ملککدن چقوغه شرط در (۶) وعند ابویوسف یزول ملکک بنفس القول فصیح عنده وقف المشاع (امام ابویوسف قاشنده بونرسه فی فلان اورنغه وقف قیلیم مثلاً مسجد کایامدرسه کایوقف قیلیم دیگان سوز بله وقف قیلوچی ننگ ملککدن چقار بس بولای بولسه آننگ قاشنک ایکمی کشی آراسنک اورطاق مال ننگ برشریکی اوز اولوشنی وقف قیلماقی در ستمدر (امام محمد قاشنک ۵ نجی مسئله ده دینلک کچه وقف متولی ننگ قبول قیلب آلوی شرط بولدیقی سببندن اور تاق مال دن اولوشنی وقف قیلودرست توکل - اور تاق نرسه فی وقف قیلوهم هبه قیلو ممکن بولمایدر ۸۱ نجی فصل ۴ نجی مسئله • (۷) وجعل الغلة والولاية لنفسه (ودخی وقف قیلوچی ننگ وقف قیلغان مالندن کلکان فایداننگ بارچاسنی یا که بعضسنی ترککنده اوزینته صرف قیلورغه وفاتندن صونک فقیرار کاصرف قیلنورغه شرط قیلوی هم اوزی سلامت وقتک بووقف ده اوزی متولی متصرف بولونی شرط قیلوی درستدر • (۸) وشرط ان يستبدل به ارضا اخرى اذا شاء (ودخی وقف قیلوچی ننگ وقف قیلغان وقتده وقف قیلغان یرنی تلکان وقتنک ایکنجی یرکا آلسدر ماقتنی شرط قیلماقی درست (لکن وقف یرنی ایکنجی کای آلسدر و ننگ جواننده علمالر آراسنده تور لو احوال بولغان بعض لری وقف یرنی ضعیف لنسه آلسدر و لازم دیگان لربعض لری مطلقاً آلسدر و غه یول کوستر مبهز فتوی بیر مبهز چونکه بو فتوادن

كوب فساد ظاهر بولغانن كوردك چونكه بعض ظالم قاضى لروقى لرنى آلسدر و ننگ در ستلكنى بهانه
توتب مسلمان لرننگ كوب و قى لرنى بيل كا اوچوردى لار نلسه لرنه قبالار ديكان لرن (جامع) خبر بواش لرن
زمان اولده بولغان اما الحال و قى دن انرده قالمغان نزاع قيلشورغه و فتوى بوير كا كركه و كركه باسه و
ديور كا اورنده بىكان لكرن اش بيله ايسه ده و قى فصلنى بتونلاى ياز ماين كتماك بولماس فز جو من
الله تعالى ان يحدث بعد ذلك امرا مترجم • (۹) و ترك ذكر مصرف مؤيد (و قى دن كلكان فايدا
ننگ و قى قيلنغان اور نغه منكو صرف قيلنه چغن ايتهمچده و قى قيلودرست (مثلا و قى دن كلكان فايدة
فلان مدرسه كا صرف قيلنسن) ديكان سوزنى ايتسه (منكو صرف قيلتسون) ديهسه ده اول سوز كا حاجه
توشمى اول مدرسه بارمده منكو شول مدرسه كا صرف قيلنور • (۱۰) فاذا انقطع الم صرفى
الى الفقراء (قاچانده كون معلوم و قى دن كلكان فايدة صرف قيلنه تورغان اورن منقطع بولسه
(مثلا و قى قيلوچى ايتكان مدرسه بتسه) فقراء مسلمين كا صرف قيلنور • (۱۱) و صح عند عهد و قى
منقول فيه تعامل كالمصنف و نحوه و عليه الفتوى (امام عهد قاشنك منقول اتنى يعنى كوچب يورى تورغان
مال لرنى و قى قيلودرست قايلورنده آدمى لرن آراسنده بيله و قى قيلماق اش لرنى كور نور مثلا كلام
شريفنى و كتاب لرنى هم بونلر اوغشاشلى آدمى لرن فايد كورر نرسه لرنى و قى قيلماق كى فتوى بوسوز كانر
(۱۲) ولا يملك الوقف ولا يملك لكن يجوز قسمة المشاع عند ابيوسنى (و قى مالى هيچ بر طريق بله ملك
كا كرماس هم هيچ بر طريق بله اييه لنبنده طور لباس هم اييه لنوز كا بويرده بولماس لكرن ايكنچى كشى
بله اور تاق بولا قالسه (مثلا مننگ ديسانته ير اولده ايكى كشى آراسنك اور تاق بولوب بوايكى شريك ننگ
برسى اور اولوشين و قى قيلسه) اما ابيوسنى قاشنك شونى بولودرست بلكه تيوشدر • (۱۳) و يبدأ
من ارتفاع الوقف بعمارته وان لم يشترط ان وقف على الفقراء (و قى دن اوسكاننى يعنى كلكان فايدانى
و قى ننگ تيوشلى ير لرين توزه تركا صرف قيلنور (تا و قى ننگ اولده كى حالنه قوياچنه اولكن
كويندن آر طر لباس) گرچه بيله عمارت قيلونى توزه تونى و قى قايلوچى شرط قيلمغان بولسه ده
اكر بومال فقير لرن اوچون و قى قيلنغان بولسه (بعد عمارتدن آرتغان اينك اول و قى قيلوچى ننگ
اورى ننگ فقير بالاسينه صرف قيلنور سنكره ياقن لرينه صرف قيلنور سنكره آزاد لو قى لرينه صرف
قيلنور - سنكره كور شولرينه صرف قيلنور - سنكره اورى ننگ شهر اهل لرينه صرف قيلنور •
(۱۴) وان وقف على معين و آخره للفقراء فهى فى ماله (اكر بر معين كشى كا و قى قيلسه مثلا
زيد كا اول وفات بولغاندن صونك فقير لرن كا بولسون ديسه اول و قى توزه تومن كور معين كهسنه ننگ
(مثلا زيد) مالندن تيوش بولور (اكر و قى ننگ كلور فايداسى بولسه • (۱۵) فان امتنع او كان
فقير ااجره الحاكم و غيره باجرته ثم رده الى مصرفه (مذكور معين مصرف و قى ننگ بوزق لرنى
عمارته قيلودن باش طارطسه ياكه فقير لكرن توزه تور حالى بولسه قاضى اول و قى مالى بالغه بوير
يال حقى بله عمارته قيلدرر موندن صونك كلكان فايدادن آر طب قالغاننى مذكور معلوم معين مصرف كا

(مثلزیدکا) قایتار . (۱۶) ونقصه یصرف الی عمارته اویدخر الی وقت الحاجة الیها وان تعبر صرفه الیها بیع و صرف ثمنه الیها ولا یقسم النقص بین مصارفه (وقف مال ننگ بوز قندن چقغان نرسه لر نی) مثلا کبیر بچ لر آغاچ لر بیالار کبی اسکی پوصتی سی) تون تکانده اوز کویتجه عباره کا توتولور یا که حاجة وقت غه قدری جبیلوب صاقلانوب قویلور اما اوز کویتجه تون تکانده طغارغه صلاحیتلی بولمغانلقلر نندن طغوممکن بولمسه صاتلور هم آندن حاصل بولغان آچه سی عباره کا توتولور اما هیچ حاله وفق بناسندن توشکان اسکی پوصتی نرسه لر ی وقف صرف قیلنه تورغان اوز غه صرف قیلنماس لر (چونکه بونرسه لر وقف مالی ننگ ذاتندن بولغان کیساک لر در اما فقیرلر ننگ حقاری آندن کلکان فایده در - بس ایسکی مسجد و مدرسه لر نی بوزب یانگای بنا قیلغان چاغنده ممکن قدری ایسکی آغاچ لرینی کبیر بچ لرینی بناغه کرتکا طرشغه تیوش بولور اما شول کویتجه کرتوممکن بولمغان صورتده یانکا مسجد تمام بولماس بوزن صائب حاصل بولغان آچه نی کرتکا تیوش بولور . لکن بومسئله اصل وقف قالغان صورتده در امامبر فرض بتونلای خراب بولا قالسه یا که اول وقف کا حاجة فالسه اول صورتده وفق قیلوچیسی معلوم بولسه تریک ایکان آنکا قایتور وفات بولسه وارث لرینه فایتور وفق قیلوچیسی معلوم بولمسه لقطه بولوب فقیرلر کا صدقه قیلنور هم قاضی حکمی بله کول لر قبولر توره ترکا صرف قیلودرست بولور (بوسوز امام محمد فاشنده) اما شیخین فاشنده وفق خرابه سی یا که حاجة بولمغان وفق اوزی ننگ جنسنه قوشلور مثلا مسجد کا بولسه مسجد کا مدرسه بولسه ایکچی محتاج مدرسه کا قبو بولسه قیوغه حوض بولسه حوض غه وغیر ذلك اللهم وفق کتابتنا

(۱۰۴) کتاب الکرهیه

مکروه دیب کونکل قبول قیلمغان طبیعه کا جبرانچ و شریعه فاشنده قبیح نرسه کا ایتلور که آنداین نرسه نی و فعلنی کور و چی ننگ قلبنه فتور کلدکندن چهره سی چتلور (بس اوشبدرجه ده آدمی لر کوب درجه کا منقسم بولادر اول طبیعه کا مکروه بولغان نرسه کورلسه مثلا بر خسته کهسنه کورلسه کور و چی عالم عامل و متدین کهسنه بولسه قلبنه فتور کلدکندن چهره سی بوزلسه ده خدای تعالی طرفندن بو کهسنه ننگ آندن نجاتنی استای ایکچی طبیب حاذق کورسه مذکور چه قلبنه فتور کلدکندن چهره سنه چقا باشلاسه اوزی ننگ قوه قلبیه سیله طرشب چهره سنی ما ممکن بوز میچه مساوی توتارغه طرشه طبیب ننگ بوقوه سنی آنکلامغان بعض خسته لر طبیب ننگ چهره سنده تغیر کورمکندن اوزلر ننگ کی خسته لقی بنم بوگهان ایتدکم شی خسته لق بولماسه کرک یا که کالعدم کچک برشی در والاطیبب افندی متأثر بولور ایدنی دیوا اعتقاد قیلدقلر نندن تیز شفایاب بولورغه سبب بولادر اوچونچی خسته نی جاهل احمق کوره فالسه هه ! جناسی ! بتسن ! بدبخت ! اول فلان وقتده فلاخچه بولندی - توکان وقتده توکانچه بولندی دیویبچاره مبتلاننگ جمیع نقصاناتن تریب کیمته بنابرین خسته وقتده ممکن قدری اولکن ایکی صنغ کا مراجعه قبل اوچونچی صنغ غه کورنودن صاقلانورغه تیوش (ایکچی شرعا مکروه نرسه کورلدکده کور و چی لر بومیدانده کوب اقسام کا بولنه در) اول عالم مقنی (ایکچی

غافل مطلق (اوچوچی جاهل آهق (دورتنچی شیطان اُخرس (بشتی شیطان ابیض (آلتچی عالم
 سوء (عالم متقی بونداین مکروه غه باتوچینی کوردکده بودرجه ده قلبنه فتورکلدکندن بعضی
 چوره سنه مالک بولا آلماین یوزندن چتقلنی دفع قیلا آلماسه ده خدارضاسی اوچون دین قرداشینه
 غیر خواهلق یونندن غایه حذاقه و مهاره ایله یقلغاننی توبه لاین و کونکنی صندرماین وعظ و نصیحت
 قیلب کوب وقتده توغری بولغه کوندررکا سبب بولادر اینک اعلی تریاق دارواشبودر (ایکچی
 غافل مطلق بومیدانده معذورکبی در بوکبی آدم نه وعظ یوزن ونه ده تکدیر یولن بلیدر بعضا
 تقلیدی وعظ کامباشرت قیلسه ده ترتیب سنکشی دن ایشتکالکان سوزنی جونسن لانی ایتدکندن هیچ
 فایده حاصل بولمیدر (جاهل اهمقدن هم اوشاندق انتظامسنزاش صادر بولادر طوپاس تکدیردن غیر
 نرسه بلیدر نجاسة خفیفه نی غلیظه بله یوغان قبیلندن مکروه کا مرتکب بولوچی بی چاره نی حرام غه
 توشره یازب اوزی حرام در یاسینه چومادر (شیطان اُخرس مکروه فعلنی قیلوچینی کوردکنده بله طورب
 و آنکا وعظ و نصیحت قیلورغه تشی اوتنه طورب هیچ مانع یوق ایکن نصیحت قیلهی قالدرادر بلکه قلبندن
 بو آناغره آز الی دیب فی الجمله شادانلب آلایده بتونلای آیاقدن یقلماغانلقندن خاطر ی پریشان بولوب قالدر
 (شیطان ابیض دیدکمز برکمنه مکروهغه مرتکب بولغانن کورسه آنده آنک طامری بویچه یوررکا
 یول طابب آنک یاننه بیکلب حرام ننگ اینک تویینه توشررکا طرشه در (عالم سوایسه بیله بیچاره خطاء
 قیلوچی شیطان ابیض غه اسیر ایکن جهنم ایشکینه ایرشمش ایکن آنک کناه کبیره لرین حلال غه
 چقارغه طرشویوزندن تور لوکلای لر اورادر بونداین کشی مفتی ماچن دیب هم آتالور یعنی هیچ
 شی دن چبرکاهی تورغان فتواچی دیکان سوز بونداین فتواچینی قاضی قارشوسینه کلترب منع قیلورغه
 خلق غه صافلانورغه اعلام قیلورغه تبوش حکمی کتاب حجیده کلور

اللهم اهدنا الصراط المستقیم

(۱) ماکره حرام عند محمد مکروه آتالغان نرسه امام محمد رحمه الله فاشنده حرام در (یعنی حرام شکلی در
 مکروه اشنی قیلوسببلی حرامنی قیلوچی کبی اوط بله عذاب غه مستحق بولور (۲) ولم یلفظ به لعدم
 القاطع) امام محمد مکروه آتالغان نرسه نی حرام بله برقیکن کورسه ده حرام دیب آتامادی حرام لغنه دلیل
 قطعی تابلغانلقی اوچون (حرام شول نرسه که آندن منع دلیل قطعی بله ثابت بولدی بس آنی قویو
 فرض بولدی شرب خمر نواغیری لر شکلی مکروه شول نرسه که آندن منع دلیل ظنی بله ثابت بولدی
 مکروهنی قویو واجب در بورصق ایتنی آشاؤ و شطرنج اویناؤ کبی (۳) وعندهما الی الحرام اقرب مکروه
 آتالغان نرسه امام اعظم بله امام ابو یوسفی قاشلرنده هلالدن بیکراک حرام غه یاقتراق نرسه در (یعنی
 حلال دن یراق در حرام غه یاقتراق در ایکی ننگ اورقالقنده ایماس مکروهنی قیلوچی خدای تعالی فاشنده
 شلته کا مستحق بولور و پیغمبر من صلی الله علیه وسلم ننگ شفاعتندن محروم بولمق خوئی وارد

(۴) الاکل فرض ان دفع به هلاکه و ما جور ان مکنه من صلاته قائما و صومه آشاؤ فرض در اکراول
 قدری آشاؤ بله اوزندن هلاکلقنی دفع قیلسه (یعنی شول قدری آشاؤ فرضدرکه تا اوزندن هلاکلقنی

دفع قبله اطعام طاباطورب آشاماسه کر چه تابغان طعامی اولکسه بولسه ده یا که اوغر لانهش طعام بولسه ده شونی
 آشامیچه آچلقدن اولسه کنهاکر بولور) اوشبو فرض قدری آشاب آیاتی اوره طورب نماز او قورغه هم روزه توتارغه
 کوچم بته ایکن دیونیه قبلسه الله تعالی قاشندن اجر لی و ثوابلی بولور (انما الاعمال بالنیات) (۵) و مباح الی الشبع
 لیزید قوته آیاتی اوره طورب نماز او قودن قوتی آر طرلق طویغانچه آشاو مباحدر (۶) و حرام فوقه الی القصد
 موم الغدا اولکلا یستحی ضیفه طویغاندن آرتقی آشاو حرامدر (کر چه طعامی حلال بولسه ده ایکه کبی
 مکر کلهسی کونده روزه توتو اوچون یا که قوناق او یالوب آشامیچه توقتاب قالهسون اوچون آشاسه
 حرام توکل مباحدر (۷) و حمل استعمال المنضض و المذهب و الهضیب متقیاموضع الفضة ایرلر کا هم خاتون لارغه
 آلتون کوش نرسه سنی استعمال قیلو حرام) که شلنکن آلتون لانغان نرسه نی هم آلتون یا که ش قداق
 یا آقا شکلی نرسه بله برکتلکن نرسه نی استعمال قیلو درستدر آلتونلی که شلی اورنوندن صاقلانو شرطی
 بله (کهوشلی صاؤت بولسه آندن اچکانه کهوش سر اورنوندن توتار بو حکم آلتونلی کهوشلی نرسه دن
 آلتونن کهوشین آیروب آلمو ممکن بولغان صورتده در اما ممکن بولغان صورتده مطلقا باس یوقدر
 (۸) و الاحجار و دخی طاش لر ننگ هر تورلوسین استعمال قیلو درستدر (مثلا چنایاق آحاق کبی دن توزو
 پیالاصوت استعمال قیلو مستحبدر (چولمک صاوت سنه در (قال النبی صلی الله علیه و سلم من اتخذ
 اوانی بینه خزفان رته الملائكة) یعنی رسول علیه السلام ایتدی کم ایرسه اوزی ننگ ابو صاوت لرینی
 چولمکن قبلسه اول من فی فرشته لر زیارة قیلور) (۹) لا الذهب و الفضة للرجال الا خاتم و منطقة و حلبة
 سینی منها و مسمار ذهب ایرلر کا (هم خاتون لرغه) آلتون کمش استعمال قیلو حلال توکل مکر ایرلر کا کمشیدن
 یا صالغان یوز کنی بالداقنی کیبو کمش کهر باغلاو هم کمش بله زینه لنکن قاچ ناقنو درستدر (خاتون لرغه
 بولارده درست توکل) یوز کده آلتون قداق بولسه درستدر (مثلا یوزک قاشی آلتون بله برکتلکن بولسه
 آلتوندن یا صالغان نرسه نی هم آلتون بله زینتلکن نرسه نی استعمال قیلو درست توکل - یوزک قاشنی کمشیدن
 آخاقدن فیروزه دن یا قوتدن زبرجدن هم باشقه دن قیلو درست یوزک قاشینه صورة توشر مگلی (مکر
 اوز اسمنی هم آتاسی باباسی اسمنی یا که الله تعالی اسمنی یاز درغای اما محمد رسول الله دیب یاز در مغای
 چونکه بیله یاز لغان مهر رسول الله ننگ اوزینه خاصدر آننگ یوزک قاشنده بیله یاز لیش ایدی - حضرت
 ابوبکر الصدیق رضی الله عنه ننگ یوزک قاشنده (نعم القادر الله) دیو یاز لیش ایدی (و حضرت عمر ننگ
 یوزک قاشنده (کفی بالموت و اعطایا عمر) دیو یاز لیش ایدی (و عثمان رضی الله عنه ننگ یوزک قاشندن
 (لتصبرن اولتند من) دیو یاز لیش ایدی (و حضرت علی رضی الله عنه ننگ یوزک قاشنده (الملك
 لله) دیو یاز لیش ایدی امام اعظم رحمه الله ننگ یوزک قاشنده (قل الخیر و الانسکت) دیو (و امام ابو
 یوسف ننگ یوزک قاشندن (من عمل برأیه فقد ندیم) دیو (و امام محمد ننگ (من صبر ظفر) دیو یاز لیش ایدی .
 یوزک قاشنده الله اسمی بولسه ابرش خانه کا کر کانه بینکی اچینه طقغای استیجا قیلغانند اوندک قولنه کیگلی
 باشقه وقتده صول قولینه کیگلی - آلتون کمشنی استعمال قیلو خاتون لرغه مطلقا حرام مننده ایرلر فی کنه
 ذکر قیلوننگ سببی صونکندن استثناء بله ایرلر کا درست بولغان صورتن کورستو اوچوندر آنحضرت صلی الله

علیه وسلم آلتون صاوتنن اچوچی کشی خصوصنده ایتکان (انما یحجر جرافی بطنه نارجهنم) دیو یعنی اچینه
 باری چهنم اوتونی صوؤرا در دیو) • (۱۰) ولایتختم بحدید و صفر و حجر تپه وردن جین دن طاشدن بولغان
 یوزکنی کیمکلی (آحق دن بولغان یوزکنی کیمبار کا رسول الله دن رخصت بار گرچه طاش ذاتندن بولسه ده
 هم خاصیتلی در) • (۱۱) ولایلبس رجل هریرا الاقدر اربع اصابع ایرلر کا یفاک دن بولغان کیبومنی
 کیبومکر و هدر خاتون لرغه درست مکر آرقلسی بویی دورت بارمق قدری قوشق غنه بولسه ایرلر کا هم
 مکر وه توکل) • (۱۲) ویتوسده و یفرشه یفاک نرسه سنی ایر کشی باش آستینه صالوب هم آستینه
 جایب یاتور (یعنی امام اعظم قاشنده درستدر امامین فاشلر نده همان مکر وه) • (۱۳) ولبس ماسده
 ابرسیم و کومه غیره بویی یفاک دن آرقلسی باشقه نرسه دن توقلغان کیبومنی ایرلر کا هم کیبو درستدر اما
 مونذک عکسی یعنی آرقلسی یفاک بویی باشقه دن توقلغان صورتک درست توکل مکر صوغشده غنه درستدر
 (فقه علمالری بو اورنده ضبط معنی اوچون فارسی بیتمی کلمتر مشلدر (بیت) نان ز ابرسیم بوداز غیر بانی
 مردرا شاید که پوشیدی خلایف * (ترجمه سی (نان) بویی (ز ابرسیم) یفاک دن (بود) آرقلسی (از غیر)
 یفاک دن باشقه دن (بانی) توقلغان بولسه (مردرا) ایر کشی کا (شاید که) درست بولغای کم (پوشید)
 کیماک (بی خلایف) علمالر طرفندن خلایف سن • (۱۴) وکره الباس الصبی ذها او حریرا صبی بالاعه
 آلتونلی یایفاک کیبوم کیبور تو مکر و هدر (تا که عادتلب بالغ بولغاچ کیماسین اوچون کناهی کیبور توچی کا
 بولور) کیبوم ننگ مامق دن کیتانندن چوندن بولوی مستحدر (کولماک ننگ ایتاکنی سیراق باشینه چه یبتکور ماک
 بله یبتکنی بارماق اوچلارینه چه یبتکور ماک بله یبتک آغزین بر قارش قیلماق بله سنه کا موافق بولادر) •
 (۱۵) وینظر الرجل من الرجل والمرأة من المرأة سوی مابین السرة الى الركبة ایر کشی ننگ ایرلر کا خاتون
 کشی ننگ خاتون لرغه قاراماق درستدر کندک بله تن آراسنده بولغان اعضالرندن باشقه سنه) •
 (۱۶) ومن محرمة وامة غیره الى ما وراء الظهر والبطن والفخذ اوزی ننگ محرمنه یعنی نکاهی حرام بولغان
 خاتونغه قدداشته هم یاط کشی ننگ کنیزا کنه یوقاریده مذکور چه کندک بله تن آراسند اغی تنندن
 باشقه سینه هم آراسندن قور صاغندن بوطندن باشقه اعضاسینه بتون تننه قاراماق درستدر (۱۷) ومن الاجنبية
 والسيدة الى الوجه والكفين ایر کشی کایاط خاتون ننگ هم قلغه اوزی ننگ خوجاسی خاتون ننگ (یعنی
 بی بی ننگ) یوزینه وایکی اوچینه قاراماق درستدر (ولایبیدن زینتهن الاماظهر آیتی اوچون ابن عباس
 مآظهر دن کحل بله خاتم یعنی بونلر ننگ اورنی یوز بله اوچ مراد دیکان هدایه) • (۱۸) وشرط الامن من الشهوة
 الا عند الضرورة كالقضاء والشهادة و ارادة النكاح والشرء والمداوات وینظر الى موضع المرض بقدر الضرورة
 ایر کشی کا یاط خاتون ننگ یوزینه وایکی اوچینه قاراماق ننگ درستلکی شهوة دن ایمین بولو بله مشر و طبر
 مکر حاجه و ضرورة وقتلرده شهوتدن ایمین بولمسه ده قارار مثلا قاضی حکم قیلغانده و کواهلحق بیرکانده
 نکاح لانونی تلاوچی ننگ صائب آلونی تلاوچی ننگ هم دارو ایتار کا تلاوچی طبیب ننگ قارای کبی
 (که بودورت صورتده هم بوننگ اوغشاش لرنده نفسین شهوتدن طبا آلماسه ده یانکلیش حکم ایتماسدن

یانکش کواهلقتی آلهاسدن نکاح لنورغه نلکانده قاراو هم خسته نی دوا قیلوسنه ایدی) خسته نی دوا قیلغانده خسته اورننه ضروره قدری کنه قارار باشقه اورنن اورتور . (۱۹) والخصی ونحوه کالمحل پچلکان کشی هم آننک اوخشاشی یعنی عورتی کیسک کشی ایرلر حکمنده در (یعنی شریعه قاشنده ایرلر نی طبغان کبی قاراو دن طیار . (۲۰) والی کل اعضاء من یجل بینهما الوطی ۶ و طی حلال ایکی کشی مثلا ایر بله خاتون ننگ خوجا بله کنیز اک ننگ بری بری ننگ بارچه اعضاءالرینه قاراماق لری درستدر . (۲۱) وماحل نظره حل مسه قاراو حلال بولغان اعضائی توتوهم درستدر (یعنی یوقاریک بیان قیلنمشچه برمن کایکتچی کشی ننگ قایو اعضاسینه قاراماق شرعادرست بولسه شول اعضائی توتوهم درستدر . (۲۲) واذا حدثت ملک امة ولو بکرا او مشتریه من لم یطأها حر موطؤها وادوا عبیه حتی تستبری ۶ بحیضة بعد القبض فیمن تحبض وبشهر فی ذات شهر و یوضع الحمل فی الحامل اکر بر کمسنه کاکنیز اک نی ملکنو حادث بولسه (مثلا هبه طریقتچه یا که اوزی قلغان هبه دن قایتو طریقتچه یا خلع یا صدقه یا وصیه یا میراث یا اسپر لر آراسندن اولوشنه چقو طریقتچه) ملکنه کرما کی گرچه کنیز اک بکر کوینچه بولسه ده یا که وطی قیلا آلهاسدای خوجادن صانوب آلوله ملکنو حادث بولسه ده (مثلا خاتون یاصبی خوجادن) یعنی کنیز اک کا خوجا بولوچی غه اول کنیز اک ننگ رحمی پالانغاچه اول کنیز اکنی وطی قیلو هم وطی غه قز در تورغان اشار نی قیلو حرام بولور (یعنی اوبو قوچوو عورتنه اشتیا بله قاراو حرام بولور) تا اول کنیز اکنی قولنه آلهانندن صونک بر بتون حیض کورب رحمی ننگ حمل دن پاک ایدیکی بلنکناچه اکر حیض کوره تورغان بولسه (هم بر آی مدتی عده صاقلارغه تیوش بولور آیلقلی خاتون بولسه یعنی صبی لکدن یا آبسه لکدن حیض کورمی تورغان خاتون بولسه)

(ودخی حملی کنیز اک بولسه بالاسنی توغدرغاچه فاتشماس . (۲۳) ورخص حیلة اسقاطه ان علم عدم وطی ۶ بابعها فی هذا الطهر) اوتکان بکر می ایکتچی مسئله ده ایملکان استبرانی (یعنی کنیز اک ننگ رحمی بالادن پاکلغی معلوم بولغاچه وطی دن هم وطی کا قز در تورغان اش لردن طیلونی کبله چاک مسئله ده مذکور چه) قوشر و حمله سینه رخصت بیرلدی اکر بو کنیز اکنی ملکنوچی کنیز اکنی صانوبی ننگ او شبو طهرنده وطی قیلماونی ظاهر بولسه (چونکه بر طهرده ایکی ایر ننگ بر خاتونده جیبیلماق لری هیچ بر وجه بله درست توکل (لقوله علیه السلام لا یجل لرجلین یؤمنان بالله والیوم الآخر ان یجتمعا من امرأة فی طهر و امة . (۲۴) وهی ان لم تکن تحتہ حرة ان ینکحها ثم یشتریهها) اوتکان مسئله ده بیانی وعده قیلنغان) خبله شول اکر بو کنیز اکنی صائب آلوچی ننگ نکاحنده آزاد خاتون بولسه بو کنیز اکنی اول نکاح لنورغه تیوش بعد صائب آلورغه تیوش (بو صورتده عده صاقلانو لازم توکل دیملر .

(خیز / شوشی حمله بله کنه قور صادقائی بالا اله قایدایو غالا میکان) .

(۲۵) وان کانت ان ینکحها الاخر ثم یشتری ویقبض ثم یطلق (اکرده بو کنیز اکنی صانوب آلوچی ننگ نکاحنده آزاد خاتون بولا قالسه حمله شول اول اول کنیز اکنی بر کشی کا نکاح لنورغه کرک (بونده ایکی صورت بار نکاح لنورچی یا صانوبی بولور یا صائب آلوچی بولور) نکاح لنورغان ننگ صونکنده

کنیز اکنی صائب آلور (اکرده اولده صائب المغان بولسه نکاج لندر وچی اولکی خوجا بولسه) اما مذکور کشی کا نکاجله اسدن بورن صائب آلمان بولسه (نکاجلانب آلوچی کشی خلوة صحیحه بولماسدن بورون طلاق قیلور) اوشبو کشی طلاق قیلغاچ استبر اسر عدة سن کنیز اکن ننگ خوجاسینه وطی هلال بولور غیر ! کنیز اکر زمانه سی اوتدکندن بحث کیلمی در . (۲۶) ومن فعل بشهوة امدی دواعی

الوطی ء بامتیبه لایجتماع نکاجا حرم علیه وطئها بدواعیه حتی یجرم احد یهها (بر من ایکسن بر کشی ننگ نکاجنده جیبو در ست بولمغان (مثلا ایکسی بر توغمه اوزی ننگ) ایکمی کنیز اکنه وطی غه قز در ا تورغان اش لر ننگ بر سین قبلسه (مثلا اوبسه یا قوچسه بوکمهسنه کا اول ایکمی کنیز اکن لر ننگ هر ایکسنی وطی قیلوهم وطی غه قز در ا تورغان اش لر نی قیلو حرام بولور) یعنی هیچ قایو سنی وطی قیلو در ست بولماس) تا ایکسندن بر نی اوزینه حرام قیلوی طوب (مثلا آزاد قیلب یا صائب اوزی ننگ ملکندن چقاروبله آندن صونک قالغان بر سی هلال غه ایلنور . (۲۷) وکره تقبیل الرجل وعناقه فی ازار واحد) ابر کشی ننگ ایکچی بر کشینی اوبماکی هم ایکسی ننگ بر ازار آستونده حالده قوچاقلاشما قلاری مکروه تور (ازار دیب کندکندن باشلاب تز آستینه چه بولغان پرده نی ایتوله در) (۲۸) وکره بیع العذرة خالصة) آدمی ننگ تیز اکنی یا لغوزنی بر نر سه کا قاتشدر می صانو مکروه و بسا طلدر

(۲۹) وصح مخلوطة والانتفاع به وبيع السر قین (تیز اکن کا ایکچی نر سه قاتشدر ب صانو) مثلا توفراق یا کول قاتشدر سه صانو) در سندر (ایکچی نر سه قاتشدر لغان تیز اکن بله فاید النو هم حیوان لر آستوندن چققان تیز سنی صانو در سندر) مثلا ایکن لکیر لر نی یا نکلر تو اوچون . (۳۰) وغصاء البهائم لالامدی حیوان لر نی چقدر و در ست آدمی لر نی چقدر و در ست توکل (چونکه نسل کیسلور کا سبب بولادر - باکره کویچه حامله لنکان قز ننگ بکر پرده سی یومر قایلله یا که در هم بله از اله قیلنور - یوکلو خاتون وفات بولوب قور صاغند اغی بالاسی تریک بولسه صول قابر غاسندن یارب آلنور -) قور صاقد اغی بالا اولوک بولوب آناسی سلامت بولسه بوؤین بوؤین طور الوب کیسلب آلنور - بالاغه جان کرر وقت اوتکلیج یعنی یوز یکر می کون اوتکلیج قور صاقدنی توشر و در ست توکل کشی اولتر و حکمنده در . (۳۱) وصح انزاء الهیبر علی الخیل) آتا ایشا کنی آنایلیقی غه یعنی بیه کا چابدر و در ست (تا آنلر دن قاجر توغسون اوچون) اما یلیقی ننگ

آیغورین آنا ایشاک کا چاپطرو در ست توکل دیمشلر (۳۲) وصح سفر الامة وام الولد بلا حرم) کنیز اکن ننگ هم بالا آناسی کنیز اکن ننگ یعنی خوجاسندن بالاسی بار کنیز اکن ننگ محرمدن باشقه سفر کا چقهاقی در ست (آزاد خاتون لر غه در ست توکل . (۳۳) وصح بیع العصیر من متخذه خیرا یوز مدن صغب چقارغان صونی غهر یا صاوچی غه صانو در ست) یعنی شوندا این ذمی کا که آندن مسلمان لر غهر صائب آماؤی غالب بولور . (۳۴) وکره استخدام الخصى) چچلکان کشیدان خدمت ایتدرو مکروه (چونکه بواش کا آدمی لر نی قز درو بار در . (۳۵) واقراض بقال شیئا یاخذ منه ما شاء) آشام لقی اچم لک نر سه لر بله سودا قیلوچی غه بر نر سه قرض غه بیرو (مثلا ایکن یا آچه) نا اوشبو

نرسه ننگ طور لوق حقى بتكايچه آندن تلكان نرسه لر آلوش طى بله مكر وهدر (چونكه بوقرض جر به
 نفعاً بولوب رباغه مشابه بولغانلقدن شبهة ربا بولادر . (۳۶) واللعب بالنرد والشطرنج (قارتا
 هم شاقماتى اويون لارى حرام ومن ههمنده كبيره دن عد قيلنه شير (قارتا اويونى عجم پادشاهى شاپور
 بن اردشبر چقارغان اويوندر - شطرنج ننگ اسمى شطرنج دن يعنى آخرى رنج مشقة بولدى معناسنك
 ياكه صدر ننج يوز مشقة زحمت معناسنده اوطوش اويونى بله مبتلا آدم كا مال ملكندان يازب تور لوک
 رنج مشقه لر ايثار ايديب دنيا و اخر اسنى بر باد ايلديكى اوچون بو اسم بله آتاماق مناسب كورلوش
 ديوروايه ايتمه شلر (۳۷) والغناء وكل لهو (واستماعه) كوى كويلاو وهر لعب وعبث بولغان اويون
 اشين قيلو (مثلاً اسكر بيكا غار مون اويانو بييو جرلاو تا قماق ايتو صورناي ققرتو . دومبر اچير تو هم بونلارنى
 ايشتو طنكللو مكر وهدر (پيغمبر من عليه السلامن وارد اولديكم) اويون طاوش لر ين طنكللو كناهدر
 اويون مجلسينه اولطرو فاسق لوقدر (شرع شريفى قاشنده عدالة دائره سندن چقب شهادتى مقبول
 بولمسه تبوشدر (اويون طاوشى بله لد تلو كوفر در) ديو چونكه اويون شونداين نرسه كه بنده نى
 خدا ننگ ذكرندن بوش قويادر (لهو وملاهى بوش قويا تورغان نرسه يعنى خدا ننگ ذكرين
 اونظر ا تورغان اش (۳۲) وجعل الغل فى عنق عبده بخلاف التقيد (قلى ننگ مويننه تيمور بوغاو
 صالو مكر وهدر يب بله بيلاب قويوننگ خلافتچه) يعنى سلكينوركا طوررغه اولطوررغه اونگلى سر
 قبلها سداى ايتب موينندن باشقه اعضا سندن بيلاب قويو قاچوونندن خوف بولغان صورته در ست
 (۳۹) واعتكر قوت البشر والبهائم فى بلد يضر باهله آدمى لر هم حيوان لر آنغنى (اولوغ بها كوتب
 ياغبرى سبب بله) صانه چچه صاقلاب طورو مكر وهدر تا كه بوننگ صاقلاب طوروى سببندن شهر خلقينه
 ضرر بيررداي بولسه (۴۰) لاغلة ارضه ومجوبة من بلد آخر اما اوزى ننگ يرندن ايتب آلغان ايتكننى
 صانه چچه صاقلاب طورو هم ايتكچى شهر دن اوزى جيبب كلتر كان ايتكننى صاقلابو مكر وه توكل درست (۴۱) وتبعير
 الحاكم الا اذا تعدى الارباب عن القيمة فاحشا قاضى ننگ صاقلب طعام وغبرى نرسه لر اوستينه بهاسنى
 بيلكولاب تمغا صالب قويماق مكر وهدر مكر آنق لرى مول كشى لر قحط وقتنى فرصت صايب چيكندن
 طش بهاغه صاتا باشلاسه لار (قاضى شهر ننگ اهل رأى لرى بله كينكاشب) بيلكولاونده باس يوقدر
 (۴۲) وقبل قول فرد كفى ماكان فى المعاملات فلو قال شريت اللحم من مسلم او كتابى حل اكله ومن مجوسى حرم
 معيشت معامله لر نده دنيا اشنده بر كشى ننگ سوزى قبول قبلنور كر كنه نيند اين كشى بولسه ده (آزاد كر ك
 قل اير ياخاتون مسلمان كر ك كافر عدل كر ك فاسق بولسون بس بر كشى كر ك كافر بولسه ده) مثلاً خنم تكلر بولسه باز اردن
 ايت آلوب قايتقاچ) مسلمانندن يا كه كتابى كافر دن صائب آلدم ديسه ايتنى آشاو حلال بولور مجوسى دن آلدم ديسه
 حرام بولور (۴۳) وشرط العدل فى الديانات اما ديانات ده خبر بير وچى ننگ عدل بولما قلعى شرط قيلندى
 (ديانة ننگ بر معناسى الله تعالى حقى بولغان اش ايتكچى معناسى دين دارلق تفتيش قيلنه تورغان ومعتبر بولغان
 اش لر ده كه آنلر عبادات خهسه ومزاجر خهسه دن عبارت لردر يعنى شول اش لر نى بجاي كلتر وچى بولسه
 عدل بولادر يوخسه يوق (عدل ننگ معناسى) كونه منزجرا عما يعتمد حرمة) يعنى حرام اعتقاد قيلنه

تورغان اشدن طیلوچی بواق (یوقاریده دیناهمشچه دین اسلامده بولغان کهسنه کا عدل بولو وعتبر بولغان
 بش تورلی عبادات (نماز) زکاة (روزه) حج (جهاد - طیلورغه تیوش بولغان مزاجر خهسه : (مزجره قتل نفس
 یعنی کشی اولترو دن طیلو (مزجره اعدمال یعنی کشی مالنه قول صور و دن طیلو (مزجره هتک الستر کشی ننگ
 پرده سین برطودن وفساد فراش دن طیلو مزجره سلب العرض کشی ننگ عقن صور و دن طیلو (مزجره خلع البیعة
 پادشاهغه بیعتندن دونودن طیلو جامع (۱۴۱۴) کالجبر عن نجاسة الماء (دیانات ده برکشی ننگ خبر بیر و نی قبول
 قیلو اوچون عدل بولوی شرط بولو ننگ) مثالی صوننگ نچسلیکندن خبر بیر و شکلی (اگر عدل بولسه ایر کرک
 خاتون آزاد یاقل بولسون سوزی قبول قیلنور (۱۴۵) وفی خبر الفاسق والمستور تحری اما فاسق یا که عدل لکی
 فاسق لغی مستور کشی صوننگ نچسلیکی بله خبر بیر سه تحری قیلور (یعنی ظن غالبی بله عمل قیلور رأی ننگ
 کوبرا کی خبر بیر وچی ننگ سوزی درستلکنده بولسه تبهم صوغار اول صوبله طهارة تور ماس صونی
 توکلاچ تبهم صوغاغی احوط راک - اما یالغایچی لغنده رأی کوبرا ک بولسه بو صوبله طهارة تورز تبهم
 صوغاماس لکن احتیاطا تبهم صوغای اولی (صاحب هدایه ننگ بیاننه قاراغانده معاملات ده برکشی ننگ
 خبری توتولوی کرک نینداین آدم بولسون دیانات ده عدل ننگ کنه توتولوی معاملات ننگ وقوعسی
 کوبلکی سببندندر اما دیانات ننگ وقوعسی معاملات کبی کوب توکل بنا برین شرط نائذ یعنی عدل لک
 شرط قیلنبد عدل مسلمان ننگ سوزی توتولور معاملاتده عدل لک شرط قیلنور حرج عظیم کا وودی بولادر
 (هرچان کتاب لر فایدالنورلق درجه دن چتسه لر الله تعالی اسم لرین پیغمه لر فرشته لر اسم لرین
 جو یب یاندر رغه تیوش اما بونار جو یله پیچه آغم صوغه سالنسه یا که برکا قبرستان غه کومو هم درستدر -
 مضعی شریف کوملور کا تیوش - (قرآن دن فال آچو مکر و هدر - (آنا انا سندن رخصت سن علم لک
 استار کا چتسه عاتی بولماس - (دین ده مخالف بولغان کهسنه لر ننگ کبیومی اوغشاشلی کبیوم لر کبیو مکر و هدر
 پالته قاراشلیپه کارتوز شکلی - (اجابة دعوة یعنی فوناقغه چاقورغان یر کا قبول قیلبد بار و واجب اکرده
 چاقورچی ننگ ایونده شریعه کا خلاف اش بولمسه بس بوزمانده هیچ کم ننگ ایوینه بارمقی واجب بولماس
 چونکه هر ایوده دیسانک بولور خاتون قزلری اوچون آلنغان کارمون آریستون یر افون یا که فور تپیان لری
 بار خوجا افندی لر اوزلری طانک آتقاچ ایودن چقب کیتب کیچ کا قدری بازارده غلیب بولغان مدنده
 خاتون قزلری ایوده اوزلرینه تسلی بیره مز اسمبله دویت ایتمده لر (جهعه ده بر مرتبه ترناق لرین
 کیسومپیغن قصقار تو حرام توک لرین کیتار و قوینب تنن پاکیزه او مستحدر بونلر نی جمعه کونده
 قیلو افضل کوب مدتی اون بش کون قرق کوندن آرتق غه قالدروچی کناهلر بولور (ترناق لر نی
 کیسکانده اونک قولی ننگ شهادة بارمغندن باشلاب اونک قول ننگ باش بارماغی ایله تمام قیلغای یعنی
 اول شهادة بارماغنی سنکزه اورتاسنی شو یله مرتب دور تسنی کیسکاچ صول قولی ننگ کچکنه بارماغندن
 باشلاب باش بارماغنه تابا کیسب کوب اینک صونکندن اونک قولی ننگ باش بارماغن کیسکی آیتاق
 ترناق لر نی اونک آیتاقی ننگ ساچه بارماغندن باشلاب مرتب بار صول آیتاقی ننگ ساچه بارمغیله تمام
 قیلغای (مبیغنی یوقارغی ایر نی بله بر تیگز ایتب کیسکی - (قهرلرده زیارة قیلو مستحب اش یوزی
 توغروسنده تورغای السلام علیکم دیب سلام بیرکای قبله غه قارشو طور ب دعا قیلغای) •

﴿ كتاب الاشرية ﴾

(۱) حرم الخمر وهى النى من ماء عنب اذا غلى واشتد وقتنى بالزبد وان قلت خمر حرام تورر (حراملغى قرآن آبتى بله ثابتدر يعنى حراملغى قطعى در بس خمر ديد كه زنه ذات شونى بلمك تيبوش بولدى)
 خمر شول يوزم دن ويناغراددن صغلب چقغان قاينا ماغان چى صوکه آچيغانلقدن آستى اوستينه کوتارلسه
 (وايسرترك قوتلى آچوسه) هم کوبکنى بوقارو آتسه اوشبوخهر در آنغنه سیده حرامدر ايسر تورتک
 قدرى اچامسه ده خمر حکمى بورر حد اورمق واجب بولور (نى چى قاينا تلمغان معنا سنده (غلى) آستى
 اوستونه کوتارلو معنا سنده (اشتد) ايسر ترک قتی آچماق معنا سنده (وقتنى بالزبد) کوبکن
 بوقارو آتق معنا سنده کوبکنى آتقاچ صافلان بقالور) اما کوبکنى آتماسه حلالدر بوشر طالر
 امام اعظم فاشنده (اما امامين فاشلرنده ايسر ترک قوتلى آچوسه کوبکنى آتماسه ده حرامدر لکن
 کوبکنى آتماغاننى اچو سببلى حد اورولماس احتیاطا) امام اعظم خمر ننگ کهالاتى کوبکنى آتق
 ايله در احکام شرعیه قطعى در حکم يعنى حد اورمق کامل کاطارى بولورغه تيبوش بنا برين کوبکنى
 آتماغاننى يعنى کامل توکل خمر نى اچو بله حد اورولماى ديدر هدايه (۲) کالطلاء وهوماء عنب طبخ
 فذهب اقل من ثلثيه طلاشکلى حرامدر اول خمر (يعنى طلا هم خمر کبى حرامدر بو اورنده خمر نى طلاغه
 اوخشاتو مقصود توکل بلکه طلائنک حراملغى بيان مقصوددر) بوند این عبارلر بو مختصر الوقایه کتابنده
 کوب اورنده بار صرف فصلنده صح فيه فى اناء عباره سى قبلندن علمابوننگ کبى اورنلرده عباره نى
 فصقار تو اچون بولای قیلغان ديب جواب بيرلر بوند این عباره اونينه کنه مخصوص ديب بولور (طلاشول که
 بوزم صوى اول قز انده قاينا تلب اوچ اولوش ده ايکى اولوشى قدرندن آزاغى کيبوسه بوهم خمر کبى
 حرامدر) اما اوچ اولوش دن ايکى اولوشى کيبوسه مثلث عنبى اسمنده بولوب حکمى حلال لدر
 (۳) وغلظا نجاسة خمر بله طاهر ايکسى نجاسة غليظه بله نجس لدر (کيبوم کا تن کا اوچ طابانى قدرى
 تبسه بومق فرضدر) (۴) ونقيع التهرای السكر ونقيع الذبيب نيئين اذا غلت واشتدت ودفى قروغ
 فرمانى صوغه چلاطب لذتى چقارلغان صوقايوسى خرماشکرى ديب آتالادر وهم قروغ يوزمنى صوغه
 چلاطب لذتى چقارلغان صوقاينا تلمغان چى بولسه لار آستى اوستونه کوتارلسه هم ايسر تورتک قوتلى آچوسه
 امامين فاشنده حرام (گرچه کوبکنى آتماسه ده امام اعظم فاشنده کوبکنى آتماسه ايسر تورتک
 آچوسه ده حرام توکل) (۵) وحرمة الخمر اقوى فيکفر مستحلها خمر ننگ حراملغى بو اوچ ننگ يعنى خمر
 طلائق ننگ حراملغندن قوتلى زاکدر بارى خمر نى حلالغه صايوچى غنه تکفير قيلنور (يعنى بيغمبر من
 صلى الله عليه وسلم کا خداى تعالى طرفندن اينگان حکم لرننگ بعضسببه انکل قبلو تابلد قندن بار چاسنى انکل
 قبلوچى حکمنده بولور خمر نى اچوچى تفسيق قيلنور يعنى فاسق ديب حکم قيلنور يعنى عدالة دن چقار
 اچوچسى حد اورلور ايسر مسنه ده امام بونده ايتلکان خمر دن باشقه اوچ تورلوک اچمک لرنى حلالغه صايوچى
 تکبير قبلنماس اچوچيسى تفسيق قبلنماس هم ايسر ماس لک اچکان کشى حد اورولماس اولرلى نجاسة
 غيبه در (وقال فى الجامع الصغير وماسوى ذلك من الاشرية فلا بأس به وهونص على ان مايتخذ من

الحنطة والشعير والعسل والذرة حلال عند ابی حنیفة ولا یحد شاربه عنده وان سكر منه ولا یقع طلاق السكران منه بمنزلة النائم هدايه (۶) وحل الثلث العنبي مشتدا یوزم دن صغلب چقان صونك قاينا تلغاچ اوج اولوشدن ایکی اولوشی کیهب ایسر ترلك آچوغانی حلال (جامع الرموز ایاسی اوشبوه مقامه ایتنه درخمر چنه ده لدتلوله نورغان نرسه لر جهله سنده وعده قیلنمش در بسس آننگ جنسندن بیولغان بعضی تورلیسی دنیا یوزنده هم حلال بولوب آدمی لر طاطب قارارغه تیوش بولادرتا که بونعت کا رعیت لندرو قزدرو اوچون ودخی اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم فی فاسق لاق غه نسبة بیرماس اوچون (۷) وحل نبتذ الزییب مطبوخا دنی طبخه اذا شرب مالم یسکر بلانیة لهو ولا طرب ودخی فروغ یوزمنی چلاطب لدتی چقارلغان صونك آرنغه پش لکانی حلال گرچه ایسر ترلك قتی آچوسه ده (هم کوبونکی یوقار و آتسه ده) هر چقان بواچه لکنی ایسر ماسلک هم اویون کولسکی وغفلة نیتندن باشقه اچسه (بلکه دارو و علاج نبتی بله اچسه - ایسر لک درجه سنی جامع رموز ایاسی تلنه هدیان سوز لر کره باشلاؤوقتی دیکان یعنی اوی سن فکر سن آغزیننه نه کلکاننی سویلوؤ درجه سی (۸) وحل الخلبطان ونبتذ العسل والتین والبر والشعیر والذرة وان لم یطبخ بلانیة لهو و طرب ایکی جنسندن برکافاتشدر لغان اچم لك (مثلا کیبکان یوزم بله کیبکان خرما چلاتقان صویا که یاش خرما بله پشپ یشمکان خرما صوی قوشلب آرنغه پش لسه ده) حلالدر (اما اوج تورلودن قاتشدر لغان اچم لك مثلا یاش یوزم صغند یغی فروغ خرما چلاتغان صوهم فروغ یوزم چلاتغان صویر کافا تشدر لسه قاينا تلغاچ اوج اولوشدن ایکی اولوشی کیتسه حلال توکل کیتسه حلال) (ودخی بال صوی انجیر یغدا ی آرپا دوئنه دن یاضالغان اچم لك حلال کرچه پش لسه ده اویون کولسکی وغفلة نبتی بله اچلمسه (کرچه بواچه لک لر ایسر ترلك قتی آچوسه ده کوبونکی یوقار و آتسه ده هم اچکچ اسر تسه ده حلال (حاصل کلام هر تور لو اورلق لر دن وطاطلی ذات لر دن یاضالغان ایسر تکچ شراب لهو لعب طرب نبتی بله اچلمسه بلکه دارو نبتی بله اچلمسه امام اعظم برله امام ابو یوسف قاشند حلال ایسر سه حد اورولماس طلاق واقع بولماس امام عهد قاشنده حرام خمر حکمنده حد اورلور طلاق واقع بولور - بونلرننگ حلال لغینه دلیل صاحب هدايه کلتر مش حد یشدر که خمر ننگ حریمیتی نازل بولغاچ رسول الله دن خمر نه نرسه دیب صور الدقه (من هاتین الشجر تبین) یعنی اوشبو ایکی یغاچ دن دیب کرم بله نخله کا یعنی یوزم چبغیله خرما یغاچینه اشاره قیلب کوستر مشدر (۹) وحل خل الخمر ولو یعالج خمر دن یاضالغان سرکه حلالدر کرچه دارو بله یاضالسه ده (مثلا طوز یا صوالب یا اوط یا ندر ب یا که بر قویاش غه بر کولکه کا گوچرب بولسه ده (۱۰) وحل الانتباز فی الدباء والحنتم والهنفت خرماننگ طاری ننگ وغیری نرسه لر ننگ شراب یا صالور اوچون حاضر لیکن صغندق صؤنی دباده یعنی قایاتی اچنده صالوب توتیق حنتم ده یعنی یاشل کبلی ده چولمک ده قهغان ده توتیق هم مزفت ده یعنی جارق لری دکت بله صلانغان طوما لانغان صاوت اچنده پیچکه ده صالوب توتیاتی درست یعنی بونلرنی خمر بولماس بورن توکوفرض توکل (خمر بولغاچ توکوفرض بولغان لقی اوچون بومستله فی کلتر مشدر (۱۱) و حرم دردی الخمری والامتشاط به ولا یحد شاربه بلا سکر خمر چوپره سنی اچو حرام در هم اول چوپره فی

باش او ژارغه و باشقه اورنغه استعمال قیلب فاید التوحرام لکن آنی اچوچی حد اورولماس ایسرمسه
(۱۰۶) ﴿ کتاب الذبایح ﴾

(۱) هر دم ذبیحه لم تدک حرام قانن آغز و اوچون شریعه کورستکلیچه چالنیغان حیوان حرام در (یعنی ایتن
آشاو حرام تیرسی نجس الاما ذکبتم آیتی اوچون مائده سورہ سنده حق تعالی بیورادر سوزلر کامیته دم لحم
خنزیر هم الله اسمندن باشقه چالنیغان حیوان ایتمی متخفقه یعنی بولغان حیوان موقوده یعنی اولوغ آغاچ
باطاش بله صوغلغان حیوان متردیه یعنی یوقار و دن یقلب ایمکانکان حیوان (نطیحه یعنی سوزلکان حیوان
) وما اکل السبع یعنی یرتقج جراثملکان حیوان حرام بولندی مکر شریعه بیورغاچیه چالنبوب حرام قانی
آغز لغان حیوان ایتمی حرام توکل حلال دیو (ذکاة شریعه بیورغاچیه چالب حرام قاننی آغز و معناسنده بیانی
آلداغی مسئله ده • (۲) و ذکاة الضرورة جرح این کان من البدن اضطرار وقتنده یعنی بوغان ندن
چالورغه ممکن وفرصت بولماین مضطر بولغان وقتده قنی ننگ قایوغنه اورنوندن توغری کلترب بولسته ده
جرطب جراحة قبلودر (شولای جراثمل اولترسه ایتمی حلالدر • (۳) والاختیار ذبح فی الحلق واللبة اختیاری
فرستلی وقتده چالوننگ اورنی بوغان بله کوکراک آغزی آراسنده در (یعنی بوغان توینی باشلانغان
اورندن آلوب کوکراک آغزینه چه در • (۴) وعروقه الحلقوم والهري والودجان حیوان بوغان لاوننگ
طامورلری دورتدر بری بوغان ایکنچی مری یعنی آش صواوته تورغان یول اونکلیچ اوچونچی دورتچی ایکی
قان طامورلری در (۵) وحل بقطع ای ثلاث منها بودورندن نلسه قایسی اوچونی کیسب چالسه اول حیوان ننگ
ایتمی حلالدر (امام محمد هر قایوسی ننگ یارطیدن آرتقی کیسلمسه بلکه یارطی لری غنه کیسلسه کراهه
تخریه بله مکروه دیکان) بلکه اولکی ایکی فی بتونلای صونکفی ایکی ننگ یارطی ارندن کوبرا کن کیسکلی
دیکن (وهو الاصح) بوغان لاغاچ قان چقوی یاسلکنوی شرط بری ده بولسه مردار • (۶) فلم یجوز فوق
العقبة وقبل یجوز) بوغان توینندن یوقار ودان چالودرست توکل بر قبلر وایتنده درست دیکن (بوسوزنی
ایتوچی امام رستغینی دیهشدر جامع • (۷) وبکل ما فيه حدة الاسنا وظفرا قائمین اوتکونلکی بارهر نرسه
بله حیوان چالودرست (تبهوردن بولوی شرط توکل) مکر یانکاغندن قوبتار اماغان تش بله آیاقدن قوبتار لماغان
ترناق توینی بله چالسه حلال توکل (مردار موقوده یعنی صوغب ایمکاتب اولترکان حکمنده در اورنوندن
قوبتار لغان تش ترناق بله چالسه حلال • (۸) وكره النخع والساخ قبل ان یبرد وكل تعذیب بلا فائده
حیواننی چالغانده موین سو یاکی ننگ ییلوگنه ایرشدر کاچیه کیسب چالو مکر وهدر (چونکه حیواننی
هیچ فاید آسرن عذاب قیلو بولادر طامورلری کیسکلی مقصود حاصلدر) ودخی صونماسدن بورن تیرسین
طوناو مکر وهدر هم هر تورلوک فاید آسرن عذاب قیلو مکر وه (مثلا چالونه تورغان اورنغه بوطندن سوراب
باروکی باشین بریولی کیسب طاشلاو کبی جانی چقماس بورون تیرسین طونی باشلاو وغیری لری کبی •

(۹) و شرط كون الذابح مسلما او کتابیا ولوحربیا او امرأة او مجنوناً او صبياً یعقل ویضبط او اقلی او اعرس
حیوان چالوچی ننگ مسلمان یا کتابی بولوی شرط قیلندی کر چه حربی کافر بولسه ده یاغاتون یادیوانه یا صبی

بولسه لارده حيوان چالواشنى فهم لرلك هم چنه طامورين كيسار كاتبوشلكين قاو اورندن چالورغه تبولشلكين بولورلك عقل لرى بولسه چالغان حيوان لرى ننگ ايتى حلال ترر ياكه سنه كا اولتور تلمغان بولسه ده ياكه تلسر بولسه ده چالغان حيوان لرى ننگ ايتى حلالدر (بو اورنده سنه سزنى كلتر و كاسب ابن عباس رضى الله عنه دن سنه سز ننگ چالغانى درست توكل ديور روايه قيلنغان سوز ننگ اصلسز ايدىكن بلدر تو اوچوندر اما تلسر كشى معذور در كشيدين چالدر ماقى بويندك فرض توكلدر . (۱۰) لامن لا كتاب له او مرتد اول تارك تسببه عهد خداى تعالى طرفندن ايندر لكان كتاب لر ننگ هيچ قايسنه اينانمغان من ننگ چالغانى حلال توكلدر (انار بوتغه تابنوجى لار هم هيچ ترسه كاتابنماى تورغان مجوسى لردر) و دخی مرتد ننگ چالغانى حلال توكل (چونكه مرتد ننگ هيچ بو دين ده قرارى يوق) اوشانداق خاطر نده كوينچه يورى بسم الله نى ايتيهيچه چالوجى ننگ چالغانى حلال توكل (امام بقالى دن روايه بسم الله الله اكبر ذيب ايتومستحب امام حلوانى بسم الله والله اكبر ذيب چالومكروه ديمشدر . (۱۱) وان نسي صح بسم الله نى اونطب ايتيهيچه چالسه درستدر (چونكه معذوردر) .

(۱۲) و حرام ان عطف على اسم الله غيره بخبر بسم الله واسم فلان چالغان حيوان ننگ ايتى حرام بولور اكر الله اسمنه الله دن باشقه ننگ اسمن قوشب ايتسه مثلا بسم الله هم فلان اسمى ايله ديمك كيمى (مثلا الله اسمى بله هم عيسى عليه السلام اسمى بله ياكه محمد عليه السلام اسمى بله ذيب چالسه ايتى حرام بولور چونكه الله اسمن يالغوزين ايتو فرضدر - اما بسم الله و محمد رسول الله ذيب او تور بله ايتسه - ياكه بسم الله محمد رسول الله ذيب اوستى بله ايتسه درست ديمشدر چونكه بو صورتده قوشب ايتوبولمى بلكه ايبارتب ايتوبولادر) .

(۱۳) و كره ان وصل ولم يعطف نحو بسم الله اللهم تقبل من فلان اما الله اسمينه قوشه يچه توقاشدر ب غنه ايتسه مثلا الله تعالى ننگ اسمى بله يارب عبد الله دن قبول قيل ديسه مكر وه اشنى اشلامش بولور (لكن ايتى حلالدر حرام بولماس . (۱۴) و حل ان فصل صورة ومعنى كالدعاء قبل الاضجاع والتسبية اكر صورتك هم معناده بسم الله دن آيورب ايتسه مثلا حيواننى بانقر و دن هم بسم الله نى ايتودن بورن ياكه هر ايكسندن صونك دعا قيلوشكلى (مثلا يارب من دن قبول قيل ديمك كيمى) اما يا تقرو بله بسم الله آراسنده دعا قيلمغاي دعا هر ايكسندن اول ياصونك بولمغاي . (۱۵) و ندب خنر الابل و كره ذبحها و فى البقر والغنم عكسه تويه نى كو كرا ك آغز نندن چالومستحب بوغاز توينى يانندن چالو مكر وه صغر قوى كچه ده تويه ننگ عكسه يچه در (يعنى بوغاز توينى يانندن چالومستحب كو كرا ك آغز نندن چالو مكر وه) (۱۶) و كفى الجرح فى نعم توحش او سقط فى بئر ولم يهكن ذبحه ايو حيوانى ننگ كييكلنگاننى هم قيوغه توشد يكي سببندن بوغاز نندن چالو ممكن بولمغان حيواننى قاو و اعضاسندن بولسه ده توغرى كلتر ب جراحه تلم اولترسه ييتار ايتى حلالدر (۱۷) لاقى صيدا استاء نس اما ايوكا قولغه مونس لنگان كيبيك حيواننى اوچراغان اعضاسندن جراحه تلم اولتور و درست توكل ايتى حلال توكل بلكه ايتى حلال بولو اوچون بوغاز لهق تپوش . (۱۸) ولايجل جنين ميت وجد فى بطن امه آناسى بوغاز لانغاچ قور صاغنده اولوك طابيلغان حيوان بالاسى ننگ ايتى حلال بولماس (آناسى گر چه شريعتيه چالمنسه ده) امامين قاشنده خلقتى كامل بولسه درست . (۱۹) ولايجل ذوناب او مخلب من

سبع اوطیر ودخی حلال توکل حرام تشی بله یا که ترناغی بله ایکچی حیوان لرنی یرطب آولی تورغان یر تقچ حیوان ننگ قوش ننگ ایتی (۲۰) ولا الحشرات ودخی یر بوزندا کی حشرات لرن حلال ایماس (تچقان کربنی باقایلان چیان بال قورتی بر چه چبن چرکی قاندا لا کبی لرن) (۲۱) والجز الالهية والبغل والخیل عند ابن حنیفة ره قولداغی ایل آراسنداغی ایشاک حلال ایماس (بیان ایشاک حلال) ودخی قاچر هم امام اعظم فاشنده یلغی ایتی حلال ایماس (امام ابویوسف ومحمد وامام شافعی قاشلارنده آط ایتی حلال) بر قبلر وایتنده امام اعظم آط ایتی ننگ حرام لغندان وفاتندن اوچ کون مقدم قایتقان آط ایتی حلال دیکان (فتوی حلال لغنه در) (۲۲) والضبع والیربوع والایقع النبی یا کل الجیف یاللی بوری جهران هم اولکسه آشی تورغان آقارغه حلال ایماس (۲۳) ولا حیوان مائی سوی سمک لم یطف صو حیوان لرنی ننگ بالقدن باشقه سی حلال ایماس بالقی ننگ هر تورلوسی حلالدر مکر صوده سبب سز اولکانی حلال ایماس .

(۲۴) وحل الجراد وانواع السمک بلاذ کاة چبکورتکه هم بالقی ننگ هر تورلوسی حلال ترر کر چه چالپیچه اولسه ده .

(۲۵) وغراب الزرع والعقق والارنب معها ایکن فارغاسی یعنی قارقارغه هم چاوکا صایصقان هم قویان بوغاز لوق بله حلال بولور (بتون فصلده حیوان لرن آراسنده قویان غنه حاصلاب لیتوکه سبب قویان ننگ اصلی حبض دن صونک قوینی تورغان خاتوندن آلسنغان جانور دیو روایة قیلنغان سوز ننگ اصلز ایدیکن بلدر تو اوچوندر) .

❁ کتاب الاضحیة ❁ (۱۵۷)

(قربان چالوننگ احکامن بیاننده کلکان باب)

قربان چالوهر بر آزاد مقیم مسلمان غه اوزی اوچون هم صبی بالالری اوچون قربان چالو مذ هبه زده واجب در رسول علیه السلام ننگ (من وجد سعة ولم یضح فلا یقر بن مصلانا) دیندیکی حدیثی وارد اولمشدر یعنی کم ایرسه ننگ قربان چالورغه قوتی ییته طور بچالماسه بز ننگ نماز چایه زغه کلمسون یقین بولمسون دیمشدر (بونداین وعیدایسه واجب بولمغان امر ده جاری بولمای دیوصاحب هدایه ایتمشدر) بنابرین قربان چالورغه قوتی یتکان هر که سنه کا واجب بولوق کرک (قوتی یتارلک بایلقدن مراد اوچ قربان کون لرنی ننگ برنده فطره صدقه سی واجب بولور لقی قدری مال غه خوجه بولوق) فطره صدقه سی ۳۱ نیجی فصلده بیان قیلا مشچه حاجه اصلیه سندن آرتقی نصاب قدری یعنی ۲۸ صوملق مالی بولسه کر چه اوسهی تورغان مال بولسه ده هم یل ایلنمکان بولسه ده واجب بولور) .

(۱) هی شاة من فرد وبقرة او بعیر منه الی سبعة ان لم یکن لفرد اقل من سبع (قربان شول : قوینی برکشی دن چالوق در یعنی قوی نی برکشی اوچون چالو درست) صغری هم تویه نی برکشی دن یدی کچه درستبر اکرده آرا ده بر سی ننگ ایتدن بواب آغان اولوشی یدیدن بر اولوشدن کم بولمسه) امام مالک ایتکان تویه نی صغری بر ایوجه اعتندن چالو درست کر چه یدیدن آرتقی بولسه لارده ایکی ایوجه اعتندن درست توکل کر چه یدیدن کیم بولسه لارده دیو بنابرین احتیاطا یددن کیم دن چالغان صورت لارده

بز ایوجما عتندن گنه چالورغه تیوش) ۰ (۲) و یقسم اللحم و زنا لاجز افا الا اذا ضم معه من اکرعه
 اوجلده) برچه کشی لر قوشلب چالنگان صغریاتویه قربانی ننگ ایتی میزان اولجاوی بله هر قایوسنه
 برتیکز اولجه نب بولورکا تیوش (کوزه بهلی چامابله کنه بولوردرست توکل (مکر چامابله بولسه لرده
 درست بولور اکرده اچی باشی آباق لری بله یاکه تیرسی بله برکا قوشلسه (۳) و صح اشتر اک
 ستة فی بقرة مشریة لاضحیة (قربان اوچون صائب آلنگان بر صغرده یاکه یدی قویده یاکه برتویهده
 آلتی کشی ننگ اور تاق بولوب چالماقاری درست یدی کشی بولسه ده (۴) وذا قبل الشراء احب
 (قربانده اور تاق بولوصغرنی صائب آلماسدن اول سوکلوراک (یعنی اولده آلتی هو یدی مو
 کشی چیلغان لاری بعدنده بر صغر صائب آلغای لار) ۰ (۵) و یضحی الاب او الوصی من مال طفل
 صبی بالاننگ قربان واجب بولورلق مالی بولسه (آتاسی یا که وصبی یعنی بوبالانی قاراب اوسدررکا
 وصیه قبلنب قالدردمش کشی اوشبوصبی بالا اوچون مالندن قربان چالور لار) ۰ (۶) فبأکل الطفل
 وما بقی یبدل بما ینتفع بعینه (آتاسی یاوصبی چالغان قربان ننگ ایعتندن صبی بالا اوزی آشار
 آشاغاندن قالغانی نر سه ننگ اوزی بله فاید الانوله تورغان نرسه کا آشدردلور (مثلا ایلاک چیلک
 قهغان کبیوم کبی کا (آچه غه ساتلماس هم صبی قربانی ننگ ایتنی صدقهده قبلماس لر - صبی ننگ
 قربانندن آتاسی آتاسی وصبی خد متکلر لری ننگ آشاماق لری درست) اما بالغ بولغان کشی لر
 قربان ایعتندن بعضسنی هم تیر سنی صدقه قبلماقلری تیوش) ۰ (۷) واول وقتها بعد صلوة العیدان
 ذبح فی مصر وبعد طلوع فجر یوم النحر ان ذبح فی غیره (قربان چالوننگ اول وقتی عید نمازندن
 صونکدر اکر شهر اچنده یاکه عید او قولاتورغان قریه اچنده چالونسه (قربان چالوننگ اول وقتی
 عید کونی ننگ طانکی آتقان ننگ صونکنده در اکر عید او قولاتورغان شهر یا قریه اچندن باشه
 اورنده چالونسه (لکن عید او قولمی تورغان اورنگ چالنگان صورتده مستحب وقت قویاش چقفاچ در
 ۸) و اخره قبیل غروب الیوم الثالث (قربان چالوننگ آخر وقتی عیددن اوچونچی کون ننگ
 قویاشی باتار وقت ننگ آلدینه چه در (لکن افضل اونونچی بعد اون برچی کونیدر) ۰
 ۹) و اعتبار الآخر للفقر وضده والولادة والموت قربان چالورغه قوتی یتماسلیک فقیر لنوده هم فقیر لک ننگ
 ضدنده یعنی بای بولوده توغوده اولوده آخر وقتی معتبر (مثلا بر من قربان چالورغه قوتی یبار لک
 بای ایکان آخر وقتنده یعنی آی ننگ اون ایکچی کونی ننگ ایکندی وقتنده فقیر لنسه اول کمسنه ننگ
 اوستوندن قربان چالوننگ واجبلغی توشار (یاکه قربان چالورغه قوتی یتماسلیک فقیر ایکان آی ننگ
 اون ایکچی کونی ننگ ایکندی وقتنده بایوسه اول کشی کا قربان چالو واجب بولور اوشاندیق آی ننگ
 اون ایکچی کونی ننگ ایکندی وقتنده قربان چالورغه قوتی یبار لک بای کشی ننگ بر بالاسی توغسه شول
 بالا اوچون قربان چالو واجب بولور (یاکه قربان چالوننگ آخر وقتنده قربان چالورغه قوتی یبار لک
 کمسنه اولسه قربان چالو اوستوندن توشار (۱۰) و کره الذبح فی اللیل کیچه ده قربان بوغان لاو مکر وهدر

(یعنی اوشبو اوچ کون آراسنده بولغان ایکی کبچه ده قربان چالومکروه قارانغولقدن بوغان توینن
 کوده طرفنده قالدرب چالوکبی شرطن يتکورماو پاکیزه قنلماو احتمالیری بولغانلتی اوچون (۱۱) ویقضى
 الناذرو فقیر شری للاضحیة بتصد قهاحیة قربان چالورغه نذر ایتوچی کمسنه هم قربان چالو نیتی بله
 قربانلق حیوان صاتب آلوچی فقیر قربان کون لرنده چالا آلیچه وقتن اوتکارسه حیوان نی تریک لته
 صدقه قیلب قضا قیلورلار (آتاسینه آناسینه خاتوننه صدقه قیلماق درست توکل تریک لته صدقه قیلو
 انضلیتی بیاندیر والا قوی ننگ بهاسنی صدقه قیلو هم درستدر اوشاندای بوغانلاب ایتنی صدقه قیلو
 درستدر اول ایتدن اووی آشاسه شول قدری ایت ننگ بهاسنی صدقه قیلور (نذر قربان هلاک بولا قالاسه
 ایکنچی نی آلوب قربان قیلو واجب بولور (۱۲) والغنی بتصدق قیمتها شری اولا قربان چالورغه قوتی
 بنارلک بای کشی (گرچه نذر ایتمکان بولسه ده) قربان چالا آلیچه وقتن اوتکارسه قربان غه یارقلی
 حیوان ننگ قیمتنی صدقه قیلب قضا قیلور قربانلقنی اولاده صاتب آغان بولسون کرک بولمسون
 (۱۳) وصح الجذع من الضأن قربانلق غه قوی دن صارق دن جذع درست (شریعة اصطلاحنده جذع
 دیب توغاننه یل ننگ یارطی دن کوربراکسی اوتکان قوی غه ایتوله (خزانة روایتنه قاراغاننک قوی بالاسی ننگ
 آلتی آی تولغانی در اوشبو آلتی آی تولغانی ننگ قربان غه درستلکی کورکان کشی بر یاش تولغانند دیب
 گمان قیلورلق اولوغ بولغان صورته در بولای بولسه درست توکل (کجه ننگ جذعی یعنی بر یاش تولغانی
 درست توکل دیهشار (مصنفی رعمه الله علیه شوننگ اوچونده من الضأن دیب خاص قیلدی من الغنم دیهدی
 شمس محمد قهستانی رعمه الله حضرتی خلاصه دن نقل معز دن عنود قربان غه درستلکده ضأن دن جذع
 کبی در دیهش (معز کجه معناسنده عنود کجه بالاسی ننگ یارطی یاشدن آرتغراق اوتکانی معناسنده
 بور وایه کا قاراغانده کجه ننگ هم یارطی یاشدن آرنه بولسه ده آرتغانی درست بولادر بر یاش تولغانی
 کبی صور بولسه (۱۴) وصح الثنی فصاعدا من غیره وهو ابن حول من الضأن والمعز وحولین من البقر
 وغس من الابل قربانلق غه قوی دن هم باشقه واق حیواندن ثنی هم آندن اوزغانی درست ثنی دیب
 قوی ننگ کجه ننگ یاش تولغاننه ایتوله (هم صغردن ایکی یاش تولغاننه تویه دن بيش یاش تولغاننه ثنی دیب
 ایتوله (نظم) الثنایا ابن حول ابن ضعف * وابن خدس من ذوی ظلف وغف) (۱۵) ویذبح الثولاء
 والجهاة والخصی (ثولاعنی یعنی ایلاچک جنلنکان قوینی (جماعنی یعنی موکلاک وتوغمشندن موگزسن
 حیواننی هم پچلکان حیواننی قربان غه چالو درست (عظماعنی یعنی صنویا که غیری سبب بله موگزنی ننگ
 بعضی کتکان حیواننی قربان غه چالو درست اماموگزنی صنب ییلوکنه ایرشکان بولسه درست توکل (غماء
 یعنی تشی یوق حیوان درست اکر آرقنی عادتچه آشاسه (ودخی تلی کبسک قوی درست اکر آرق
 آشی آلسه (تلی کبسک صغر درست توکل چونکه قوی آرقنی تشی بله آلا اما صغر تلی بله آلا در (ودخی
 سکاغ یعنی توغمشندن قولاقسنز حیوان جر باء یعنی قوزچانغی حیوان درست (۱۶) لاعجناة وعرجاء
 الی لاتمشی الی الهنسک آرقلق سببندن سویاکنده ییلوکی بولماسلق حیوان ودخی قربان چالور

اورنغه اوز آياغى بله بار آلماسلق آقساقى حيوان قربان غه درست توكل. (اما اوچ آياغى بله يورب دورتنچى سېن يركا بر آرتز كه سه هم يورژينه فى الجله ياردم بيرسه درست (۱۷) ولا مذهب اكثر من ثلث اذنها و ذنبها و عينها و اليتها و دغى قولاغى ننگ ياقويرغى ننگ يا كوزى ننگ ياقويرق مايى ننگ اوچ اولوشى ننگ بر اولوشندن كوبرا كى كبتگان حيوانى قربان غه چالودرست توكل (فقهيہ ابوالبث رحمہ الله يارطى دن آرتغراقى قالسه درست ديمش فتوى بوسوزكا) كوزدن باشقه اعضاننگ كو بوبه كهچى لكى ظاهر (اما كوز ننگ كو بوسونده عيب بار ايد يكن بلوا اوچون اول حيواننى آچقدر رغه تېوش بعد آژوروكوزنى چوبرا ك بله باغلاب يراقدن آرتق كوستر مكر كرك اكرده آندى يراقدن كورسه ياقنراق كلتر كا كرك آندن صونك كوره باشلاغان مسافهنى بيلكولوب حيوان ننگ سلامت كوزنى باغلا رغه هم شول مسافه دن آرتقنى كورستوركا تېوش اول مسافه دن كورسه كوزى سلامتدر كورسه ياقنراق كلتر كا تېوش اكرده مسافه ننگ اوچدن برنى ياقنلاشغاچ كورسه كوزى ننگ اوچدن برى كېتېش دېنلور يارطى مسافه دن كنه كورسه كوزى ننگ يارطى كتهش بولور و هكدا (۱۸) وان مات احد سبعة وقال ورثته اذبحوها عنه وعنكم صح صغرى اتويهنى يدى كشى قربان غه چالور غه حاضر لكان ننگ صونك ننده چالماس يورن يدى دن برسى وفات بولسه قالغان ابيد اش لرى اوشبو ميت ننگ اولوشنى ميتدن نيه قىلب چالسه لار درست اكر ميت ننگ وارث لرى اوز نكز بله بركا ميت دن هم چالنگر ديب ايتسه لار

(۱۹) كبقرة عن اضحية و متعة و قران (بر صغرى واجب قر باندن متعه دن هم قران دن چالودرست بولغان شكللى) يعنى بر صغرى اوشبو اوچ تورلوك قر به دن عمل دن چالودرست كرك بو اوچ تورلوك قر به دن اوچ كهسنه چالسون كرك يدى كهسنه چالسون مثلاً برسى واجب قر باندن ايكنچسى حج دن طيلغانلقى اوچون (اوچونچسى اهراملى كشى بيان كيبكى اولتر كان اوچون) دورتنچسى اهراملى كو ينيچه ساچن كتار نكان اوچون (بشنچسى فرض طوافنى طهارتسز كو ينيچه قيلغانلقى اوچون) آلتنچسى واجب طوانى لرنى جنب كو ينيچه قيلغانلقى اوچون (يدينچسى نفل قر بان چالسه بار چاسى ننگ درست بولور

(۲۰) وان كان احد هم كافرا او مر يد اللحم لا (يدى كهسنه ننگ برسى كافر بولسه ياكه يدى ننگ برسى ايت كرك كسنگ نلكن قاتشسه هيچ قايسوى ننگ قر باندان كتماس ايتلك بولور .

(۲۱) وياكل منها ويؤكل ويهب من يشاء (قربان چالوچى قربان ايتن اوزى آشار هم كشتى كا آشاتور و دغى تلكان كخشنه هبه صدقه قىلور) باى غه فقير كا مسلمان غه ذمى كا هبه قىلو آشاتور درست اماندر قرباننى اوزى آشاماقى هم باى كشتى كا آشاتماقى درست توكل چونكه آتنگ يولى صدقه قىلمقدر بيركان صدقه سندن هم آشاماقى درست توكل آشى قالسه آشاغان قدرى ايت ننگ قيمتن فقير كا صدقه قىلو واجب بولور) . (۲۲) وندب التصدق بثلثها (قربان ايتى ننگ اوچدن برنى صدقه قىلو مستحب) چونكه قربان غه اوچ جهه متعلق بولادر (اول فقير لار كا صدقه قىلو تېوش بولادر ايكنچى يقين لرنى ضيافة قىلو اوچون اهل عيال اوچون آلداغى كون كا حاضر لب قويو بس اوچ اولوش قىلو اولى بولادر

(۲۳) وندب تركه لنى عيال توسعه عليهم كوب اهل عيال اياسى ننگ قربان ايتن صدقه قىلماؤى

ستحب آنرا غه کینک-ک قبیلو اوچون (اما اوستونده برکنه کشی ننگ نفقه سی واجب کهنه کا صدقه تبوش
 دب عبارنده اشاره بار جامع (والدیح بیده ان احسن والامر غیره قربانی اوزی چالماتی مستحبر اکر
 کورگم چالاورغان کشی بولسه (یعنی حیوان چالوننگ شرطرنی بلکن ننگ بعدنده چالونی پاکیزه اشلی
 نورغان کشی بولسه اوزی چالوی کورگم مستحب) بولسه کشینی قوشماتی مستحب (اما گرچه کشی
 فوشب چالدرسه ده چالغان اورنغه اوزی حاضر بولغای چونکه اولنگی قطره قانی طاموبله بارچه کناهلری
 بارلقانور دینلمشدر قر بانیقنی قربان کون لری ایرشماس بورن بیلکولب آیورب تربیه قبلغای سیمورترکا
 هم بالاسنی ایچما مدن آیوروغه اجتهاد قبلغای • هر قایوسی اوچون عندالله اجر باردر • (۲۵) وکره
 ذبح کتابی قرباننی کتابی نامسلمان ننگ چالماتی مکروهدر (یعنی اوزی یخشی چالابلکن کشی ایکنچی
 کشنی قوشب چالدرغان صورتده یهودی خرستیمان دن چالدرماتی مکروهدر اماچالدر اقالسه درست
 (چوسی دان چالدرسه ایتمی مردار قربانی بوزق (۲۶) ویتصدق نجلدها قربان تبرسنی صدقه قبلغای
 یاکه استعمال قبلنه تورغان نرسه یا صاغای (مثلا طاغارات ایلاک کیلی گوبه شکلی کشی کایال حق سنز
 بوموشغه یورتردای نرسه تورنگای • (اما یال حق آلوب بیرب طورسه یا که آندن فایده کورمک ایستاسه
 مثلا آننگ برابرینه اول کشیدن اوزی جوموش آلمق فکر ننده بولسه درست بولماس بر فرض یال حق آلوب
 کشی کا بیرب طورسه آلمان حقنی صدقه قبلو واجب بولور • (۲۷) او بیدله بماینتفع به باقی • یا که
 اوزاق فایدالنورغه چدارلق نرسه گما آلدردر (مثلا قران طابا طاباق صاوت قاشق لر شکلی •
 (۲۸) فان بیع بغیر ذلک یتصدق بئمنه • اوزاق فایدالنورغه چدارلق نرسه کا آلدردر مغان صورتده (بلکه
 آنچه یاطعام برابرینه صانلغان صورتده) تیری برابرینه کلکن نرسه فی صدقه قبلو واجب بولور • (۲۹)
 ولو غلط اثنان و ذبح کل شاة صاحبه صح بلاغرم اکر ایکی قربان ایباری اورلری ننگ قربانلق لرینی بانیکشب
 طانویچه بری بری ننگ قرباننی چالسه لار درستدر تولودن باشقه (اکر ده چالغان ننگ صونکنده اوق
 کیه و ماس بورن طانوشسه لر هر قایوسی اوزنکن آلور اما آشاغان ننگ صونکنده غنه بلسه لر حلاللشورلر
 اما بری بری بله حلاللشماسه لر هر قایوسی ایبداشینه قوی ننگ قیمتنی تولر لر • (۳۰) و صح التضحیة
 بشاة الغصب (اوزی ننگ بالاسندن یا قلندن) غصب لب طالب آلمان قوینی قربان چالو درستدر
 (چونکه قوینی غصب لوی بله ضمان واجب بولدیقی سببندن ملک ثابت بولمشدر بنابرین قربانی درستدر)
 (۳۱) لا الودیعة و ضمانها امانة قویلغان قوینی چالو درست توکلدر (ملک لوی چالغان ننگ صونکنده ثابت
 بولغانلقی اوچون) اماچالاقالسه هر ایکی صورتده ضامن دور •

﴿ کتاب الصيد آؤ آؤ لوبیا ننده ﴾ (۱۰۸)

صید قولغه ایبه لنهی تورغان طبیعتی وحشی حیواننی هیله بله آؤ لؤ قولغه توشرو معنا سننده بز ننگ قران
 دیارنده وحشی حیواننی کبیک دیمه ک مشهور معروف اولدقندن وحشی ننگ هر قایوسین کبیک دیوتعریف
 قبلنده تا آنکاؤ ینکل بولسون اوچون بعض وقتده کبیک آؤ دیب هم آنالور ننگ کلام غریبه مصیدنی

صید ديب آنالار يعنى آۋلانمىش كىيىكنى آۋدىب آۋاۋلامق ايكى تورلوكدر بر تورلوسى حيوان بله ايكنى
 آتار قورال بله بىانى الدە : (۱) يحل صيد كل ذى ناب ومغلب بشرط علمه و او جرحهما ات قابلان يولبارس
 شىكلى (آرتوشى بله آۋلى تورغان يرتقچ هر حيوان نىك آۋلاغان كىيىكى هم) قارچغه لاچىن تويلىگان
 شكلى (ترناغى بله آۋلى تورغان يرتقچ قوش لرنىك آۋلاغان كىيىكى) يعنى اولترب كلترب بىر كان
 جانوارى نىك ايتى نى آشاۋ) حلالدر - اوشبو آۋلاب بىر وچى يرتقچ حيوان نىك قوش نىك آۋلغىن بىلۋى
 شرطى بله (يعنى آۋاۋلار غە اويرە تلىگان بولولرى شرطى بله) هم كىيىكنى جراحە لب اولتورولرى شرطى
 بله (يرتقچ حيوان بوۋب ياباصب اولتورسە حلال بولماس قوش بوۋب ياباصب اولتورسە دە حلالدر .
 (۲) وارسال مسلم اوكتابى مسميا على ممتنع متوحش بؤكل اوشبو ايكى تورلى يرتقچ آۋلاب كلتر كان كىيىك
 نىك ايتى حلال بولو اوچون مسلمان ياكە كتابى كافرنىك بسم الله ايتب ايتى اشالا تورغان قولدن قاچا
 تورغان وحشى كىيىك كا يبارماكى شرط قىلىندى . (۳) وان لا يشارك المعلم مالا يجل صيده . آۋلانغان
 كىيىك نىك ايتى حلال بولور اوچون اويرە تلىگان ات كا قوش غە آۋى حلال بولمىغان جانوار نىك آۋلاش غە
 بولشماۋى شرط قىلىندى (آۋى حلال بولمىغان جانوار اويرە تلىگان يرتقچ حيوان ياقوش بولور ياكە اويرە
 تلىگان بولسە لردە بسم الله سن يبار لكان بولور . (۴) وان لا يطول وقفته اۋننىك ايتى حلال بولو اوچون
 يبار لكان نىك صونكىندە يرتقچ نىك يال ايتو اوچون اوزاق بر اورندە طورماۋى شرط قىلىندى (اما قاپلان
 آۋى اوزاق طورسە دە حلال عادتى شولاي بولغانلىقى اوچون . (۵) ويعلم المعلم بترك اكل الكلب ثلث
 مرات وجوع البازى بدعائه . آۋلار غە اويرە تلىگان ات نىك باشقە يرتقچ نىك اويرە تلىگانلىكى شونده
 بلنور : ات نىك اوچ مرتبە كچە آۋلاغان كىيىكنى اشامىچە اياسىنە كلترب بىرۋى بله اما قارچغه نىك هم باشقە
 قوش نىك اويرە تب يتكانلىكى بلنور اياسى چاقرغاچ طنكلاب قايتوى بله . (۶) فان اكل بعد تركه ثلاثا
 تبين جهله فلا يؤكل ما قد صاد وقد بقى فى ملكه ات اوچ مرتبە كچە اشامىچە اياسنە
 كلترب بىر كان نىك صونكىندە آۋنى اشاسە اويرە تب يتمكانلىكى بلنور هم اولدە آۋلاغان كىيىك لرى بولاقالسە
 اشالماس . (۷) ولا مايصيده حتى يتعلم . هم بيله اويرە تب يتمكان ات نىك موندن صونك آۋلاغان
 آۋى دە اشالماس تا اوچ مرتبە كچە اشامىچە آۋنى اياسىنە كلترب بىرۋى ندىن كامل اويرە نكانلىكى بلنك كچە
 (قارچغه اياسى چاقرغاچ طنكلاب قايتماسه اويرە تلب يتمكانلىكى بلنور اولدە آۋلانغان كىيىك ايت لرى
 بولاقالسە طاشلنور هم صونكىندن آۋلاغانى اشالماس تا يانكاندن اويرە تلب كچە يعنى اياسى چاقرغاچ طنكلاب
 كل كچە . (۸) وشرط الحلب الرمى التسمية والجرح اوق ملتقى شكلى نرسە بله اتوب اولتور كان كىيىك نىك
 حلال بولۋى نىك شرطى اتقان وقتدە بسم الله ايتب اتمقدر هم جراح تملك شرط در (هم اتوچى نىك مسلمان
 ياكتابى بولمىقى شرط در اما بلكسز صبى يامجنون يامجوسى اتسە اشالماس اوشانداق اوق صوغب غە

اولترسه جرحه لاله حلال بولماس . (۹) وان لا یقع من طلبه ان غاب متحامله سهمه . آتلغان کبیک ننگ
 حلال بولوی ننگ دخی بر شرطی (آتوچی اوزی یا که خند متکاری) آتلغان کبیکنی از لودن اوستاودن هیچ
 اولرب طور ماین توقت ماس سزلق اکر آتلغان کبیک ساچلکان اوقنی کوتارب غایب بولسه .
 (۱۰) فان ادرکه المرسل والرامی حیاذکاه فان ترکها عمدا حرم اکر کبیکنی بر تقج بله یا اوق بله آلاؤچی
 آوی ننگ یاننه جانلی حالنده برب ابرشسه شریعتجه بوغان لاوتیوش بولور اکرده شولای تریک حالنده
 برب ابرشکاج یوری چالمسه ایتمی مردار در . (۱۱) کما اذا قتله معراض بعرضه او بندقة ثقیلة ذات مده
 نناک مثلا اوزون اوق ننگ یانی بله صوغب اولترسه یا که توکلر الکلب قاترلغان بالقی ننگ آتقاندن او تکلون لکی
 بولسه ده آغرلغی بولسه شوننگ بله آطب اولترسه کبیک حرام بولور (امانوکلر الکلب قاترلغان بالقی ینکل
 بولسه آغرلغی بله اولتر و احتمالی بولغانلغی اوچون باری او تکلون لکی بله اولتر کانلکی اوچون ایتمی حلال
 بولور امانوکلر لکی ایکی صورتده آغرلغی بله اولتر و احتمالی بولغانلغی اوچون حلال توکل اوزون اوق ننگ
 باشی بله جرحه لاله اولترسه حلال . (۱۲) اورمی فوق فی ماء و علی سطح ثم علی الارض . یا که کبیک کا
 آتقاج اوق تی کاج کبیک صوغه توشب اولسه یا که توبه کا یا استیناغه یقلب آندن بر کا توشب اولسه حلال
 بولماس (امانوگری توبه کا توشب شونده اولسه حلال بولور اولسکاج برکا توشسون کرک توشماسین
 اوشانداق هوادن توغری برکا توشکان صورتده حلالدر . (۱۳) و یعتبر الزجر فیہالم یرسل منه
 کبیک کا یبار لمان بر تقج اوز اختیار ی بله کبیکنی قوغان صورتده بر تقج نی مثلاً اتنی اوسدرب قزدر و قوتلو
 معتبر (مثلاً کبیکنی اوز ابرکندن قوالی باشلاغان اتنی اوسدرب سات کا قوه بیرو اوچون قچرسه ات
 شونندن قوتلب کبیکنی توتب اولتر سات کا قوه بیروچی معتبر مسلمان یا کتابی بولسه ایتمی حلال اکر
 بسم الله ایتمی اوسدربه مجوسی بولسه حرام . (۱۴) ولو اجتمع من مسلم او مجوسی یعتبر الارسال .
 اکر بو ایکی اش یعنی براتنی کبیک کا یبار وهم اوسدرب قزدر و مسلمان بله مجوسی ننگ ایکسندن صادر
 بولسه (یعنی برسی یبار سه ایکتچسی اوسدربه) یباروچی طرفی اعتبار قیلنور (یباروچی مسلمان بولسه
 حلال مجوسی بولسه حرام) بومسئله ده مسلمانندن مرداؤی حلال که سنه مسلمان بله کتابی (مجوسی دن مراد
 آوی حرام که سنه) دینسنز (قری کا طابینوچی مرتد) امراملی کشی (یوری بسم الله سنز اتنی یبار کان کشی دره
 (۱۵) وان اخذ غیر ما ارسل الیه هل یبارکان بر تقج اتاب یبارکان کبیکندن باشقه فی السه (مثلاً اور دالکا
 یبارکان طورنا کلترب بیرسه) حلالدر (۱۶) کصیدرمی فقطع عضو منه لا العضو آتلش کبیک شکللی که
 اول کبیکدن بر اعضاسی کیسلب اوز لب توشسه کبیک ننگ بوکسامی حلال اوز لب توشکان اعضاسی حلال
 توکل . (۱۷) فان قطع اثنان و اکثره مع عجزه او قطع نصف رأسه او اکثره اوقد بنصفین اکل کله .
 اکر کبیک آتقاج اوچ کیسا کاکیسلسه کو بر الکباغی (یعنی اوچ اولوشدن ایکی اولوشی) آرط صان
 طرفنده بولسه یا که باشنی ننگ یارطسی یا که یارطیدن کو برانی کیسلب توشسه یا که باشنی ننگ اوز نلغی
 اونکابینه ایکی یارطی غه یارولسه بارچاسی آشالور (یعنی اوز لب توشکان کیسا کی هم بوکسام طرفندن

قالغانى . (۱۸) وان رمى صيدا فرماه اخر فقتله فهو للاول وضمن الثاني له قيمته بجر واما ان كان الاول اثنه والافلثاني وحل . اكر آوچى بر كيبك كا آتسه ايكتچى كشى شول كيبكى اتوب اولتورسه كيبك اولكى آتوچى غه بولور ايتى حرام بولور ايكتچى آتوچى كيبك ننگ جراحتملى كو يئچه تورغان بهاسين اولكى آتوچى غه تولر اكر ده اولكى آتوچى كيبكى اوچا آلاسلىق ايتب جراحتملكان بولسه اماجر احتملكان بولسه كيبك ايكتچى آتوچى غه بولور ايتى هم حلالدر . (۱۹) ويصاد مايؤكل لحمه ومالايؤكل ايتن آشاو حلال حيوان لرنى هم حلال توكل حيوان لرنى آؤلانور (يعنى آؤلاؤ حلالدر جـون قاؤرغى تيرى شېطېنا وغېرى لر اوچون .

﴿ ۱۰۹ ﴾ كتاب اللقيط واللقطة والابق ﴿

(يعنى تابلدق بالا تابلغان مال هم قاچقان قل بياننده . (۱) رفعه احب تابلدق بالانى تابغان كهسنه ننگ كو تر ب آلماق ثواب اشدر (خداى تعالى قاشنده اجرى و ثوابى اولوغ در رحيم شفقه كوستر ديكى اوچون . (۲) وان غيف هلاكه يجب رفعه كاللقطة اكر تابلدق بالانى در حال كو تر ب آلمغان صورتده هلاك بولوؤ ندىن غوى بولسه آو فرضدر لقطه مال شكللى (يعنى يولده يا غېرى اورنده تابلغان مال شكللى) بر من ايباسن مال غه اوچراسه بر فرض يولده براؤ ننگ يا چغى ايله اچاسى يا كيمى يا باشقه نرسه سى توشب قالغان صورتده كو تارب آلو ثوابلى اشدر اما در حال كو تر ب آلمغان صورتده هلاك بولوى يابتولوى يوغالو احتمالى بولسه آو فرضدر . (۳) وهو حر الا يحججه رقه ونفقته وجنايته فى بيت المال وارثه له . تابلدق بالا آز ادر آز ادر حكمى بورر (مثلا كو اهلقده نكاح ده حنده وغېرى لرده) مكر قل ايكانلكنده حجة قائم قيلنب اثبات قيلنسه قل بولور تابلدق بالاننگ نفقه سى هم جنايتى (يعنى دية يا غېرى مال تولو حكمى) بيت المال اوستوننده در هم وفاتى صوتكنده قالغان تركه سى بيت المال غه در . (۴) ولا يؤخذ من آخذه (تابلدق بالانى اول تابوچى دن كو چلنب آلتناس) اما اوشبو تابوچى ننگ اوز اختيارى بله ايكتچى كشى كا بير ماكى درست بعد بالانى تابوچى آندن قايتارب آلا آلماس) . (۵) ونسبه ممن يدعيه ولور جلين (تابلدق بالاننگ نسبه سى (منم بالام) ديب دعوى قيلوچى دن ثابت بولور (كرك بالانى تابوچى كرك باشقه كشى بولسون) گرچه دعوى قيلوچى ايكى اير بولسه لارده يعنى ايكى اير دعوى قيلسه ده (هر ايكسینه نسبه ثابت بولور بالا هر ايكسندن ميراث آور هم بالادن هر ايكسى ميراث آور لار برى برندن آرتق لى يوقلغى اوچون ايكى دعوى قيلوچى ننگ برسى ذمى ايكتچى مسلمان بولسه مسلمانندن ثابت بولور) . (۶) او ممن يصفى منهما علامة به (يا كه ايكى دعوى قيلوچى اير ننگ تابلدق بالا ده بولغان صفه نى بيان قيلوچسندن ثابت بولور) مثلاتنى ننگ فلان اورنونده . ينكى بار ايدى ديسه در واقع شول اورنده مينكى بولسه) . (۷) او عبد او كان حرا (ياكه تابلدق بالانى (منم بالام) ديو دعوى قيلوچى قل بولسه ده نسبه ثابت بولور لکن بالا آز ادر بولور (آناسى آزاد

خانوں بولو احتمالی بولغانلقى اوچون) • (۸) اوذ میاوان مسلمان لم یکن فی مقررهم (یا که تابلدیق بالانی منم بالام دیودمی دعوی قیلسه ده نسبی ثابت بولور لکن بالامسلمان بولور اکر بالادمی لر ننگ تورا تورغان اورنلر نندن طابلیسه (مثلا قریه لر نندن یا حمله لر نندن یا کلیسه لر نندن طابلیسه یکن لفظی بواورنده یوجد معناسنده) • (۹) و ماشد علیه له صرف الیه (تابلدیق بالاغه باغلانغان مال (مثلا بالانی طاشلاوچی آلتون کوش آچه یاغیری مال باغلاب یا قویب طاشلان بولسه) اول مال بالاننگ اوزینه بولور اول بالاننگ حاجه لرینه صرف قیلنور • (۱۰) وللملتقط قبض هبة وتسليمه فی حرفة (تابلدیق بالاغه آتابهه باصدقه قیلوچی بولسه بالانی تابوچی کشی کاشونی قبول قیلب آلمق حقى تبارهم بالانی هنرکا اوگره تورکا بیر مک حقى تبار • (۱۱) لانکاهه وتصرف ماله ولا اجارته (اما بالانی تابوچی غه بالانی کم کابولسه ده نکاح لندرمق حقى تبار چونکه آنى نکاح لندروسلطان تصرفنده درهم مهرى بیت اللده درودخى بالاننگ مالنى تصرف قیلمقى (مثلا قرض آلمق بیر مک وسودا قیلمقى) درست ایباس هم بالانی یالغه بیرر کاهالندن کیلماس (یال حقنى تابوچی اوزى آلمق اوچون - اما یال حقى بالاننگ اوزینه بولوق صورتنده یالغه بیرر ماکى درست) • (۱۲) واللظة امانة ان اشهد على اخذه ليردها على ربهها بولدن یاباشقه برددن تابلغان نرسه تابوچی قولنده امانه حکمنده بولور اکر طاؤب آغانلقى کواهلندر سه (مثلا طاؤب آغان اورنده خلق بولسه ایکی کشی کواهلندر غای (بونرسه نی تابدم ایباسی تابلغاچ قایتارب بیرر من) دیو (اما نرسه تابلغان اورنده کشی بولسه اول اوچر اوچی غه کواهلندر غای بیله کواهلندر مق شو ننگ اوچون کرک بولور که تابلغان نرسه کواهلندر غان ننگ صونکنده امانه مال حکمنه کرر جنایه سر هلاک بولا قالسه ایباسینه تولو واجب بولماس مکر ظالم دن قور قغان صورتده کواهلندر ماسه ده درسترب ضایع بولماسدای بولغانی صورتده تابلغان نرسه نی کوتارب صافلار اوچون آلو ثوابلی اش ضایع بولوردای بولغانده کوترب آلفرض) • (۱۳) والاضمن ان جحد الهالك اخذها للرد (اکر ده تابوچی تابلغاچ کواهلندر ماسه (امانه حکمنده بولماس شول حالده یعنی تابوچی ننگ قولنده هلاک بولسه) تولر اکر ده تابوچی ننگ مال ایباسینه قایتار و اونی یله آغانلقى مال ایباسی انکار قیلسه • (۱۴) وعرفت فی مکان وجدت وفى المجمع مدة لاتطلب بعدها (تابلغان نرسه تابلغان اورنوند خلق غه اعلام قیلنور ودخى مسجد ایشکی قویب کبی و بازار لر کبی خلایق جیبیلب تورا تورغان اورنلر ده اعلام قیلنور تاشول مدة کاچه آندن صونک اول نرسه نی ارزلهس (اعلام قیلوننگ کیفیتى نرسه طابلغان اورن ننگ یاقننگ اقل هر جمععه صابن ند اقبولور بیله دیو : (من بواورنده فلان کونده بر نرسه تابدم کم ایرسه ننگ یوغالغان نرسه سى بولسه مندن استمه سین تعزینی قیلسون ده آلسون دیور) اما تابلغان نرسه نه جنسندن ایدیکن ایتوکا حاجه یوق بلکه تیوشده توکل - ظاهر و اینه ده نرسه کرک قیبتلی کرک آرن انلی بولسون بر یلغه قیزی اعلام قیلور غه قیوش دیکن - بر ایکی باقر آچه کبی کم بهالی دون نرسه طابسه اونکغه صولغه قارارده بر فقیر ننگ اوچینه صالوب کیتار) • (۱۵) وما لایبقی الی ان یخاف فساده

ثم يتصدق (اوزاق چدامسداى نرسه بوزولماس مدة كچه اعلام قیلنور) مثلا ایت یا بهش طابسه بوزولماس اچرماس مدة كچه اعلام قیلور) بوندن صونك فقیر كا صدقه قیلور (یاكه اوزی فقیر بولسه اوزینه توتار یاكه قاضی رخصتی بله صاتب آچه سین صاقلار) .

(۱۶) فان جاء ربها اجاز اوضمن الاخذ اكر صدقه یا صرفی قیلغان ننگ صونكند نرسه ننگ خو جاسی كلسه طابوچی ننگ صدقه قیلماقینه رضا بولور یاكه طابوچیدن نرسه ننگ بهاستی تولتور (طابوچیدن یا فقیردن

طابلغان نرسه فقیر قولنده حاضر بولسه نرسه نى آلور حاضر بولسه بهاستی تولتور (۱۷) وما انفق علیها بلاذن حاكم تبرع وباذنه دين على ربها نرسه نى طابوچی طابلغان نرسه كا حاجة اورنقه قاضی ننگ رخصتندن

باشقه راضو توتسه (مثلا تابلغان حیواننى آشاته) هبه منزلنده در (اییاستندن آرق حقنى فایتارب آلا آلماس) اما قاضی رخصتی بله نفقه لندرسه اییاسی اوستینه بورچدر (۱۸) واجر القاضی ماله منفعة

وانفق علیها كالا بق (بالغه بیركن صورته) فایده كترردای تابلغان نرسه نى قاضی بالغه بیرر (مثلا آط تویه كبی حیوان لرنى) بالحقنه كلكان ثمننى اول تابلغان نرسه ننگ نفقه لكنه توتار مثالی قاجقان قلشكلى در

(قلنى طابوب آغاچ اییاسی چقغاچه بالغه بیرر یال حقندن نفقه لندرسه كا تبوش (۱۹) وما لامنفعة له اذن بالانفاق ان كان اصاح والاباع تابلغان نرسه فایده كترر كا صلاحیه سن مال بولغان صورته قاضی مالنى

تابوچی غه نفقه توتار غه رخصت بیرر اكرده اول مالنى صاتماین صاقلاب طورر غه صلاحیتلى راك بولسه (یعنی صاتودن صاتماو اونكایلی راق بولسه) اما بولای بولسه (یعنی آصراوی منفعتلى بولسه) قاضی

یاكه ما موری بونرسه نى صاتار (آچه سنى اییاسی چقغاچه صاقلار (۲۰) وللمنفق حبسها لاخذ النفقة فان هلكت بعد الحبس سقطت تابلغان مال غه نفقه بیروچی كا تابلغان نرسه نى اییاسینه بیرمیچه طور وحقى تبار

توتقان قدری نفقه ننگ بهاستی آلواوچون (نفقه حقنى بیرمسه رهن كبی صاتاور) نفقه لندروچی نفقه اوچون بیرمیچه توتب تورغانده تابلغان نرسه هلاك بولسه نفقه حقنى توشار (هر ایكى طرف بر نرسه ده

دعوى قیلا آلماس لر (۲۱) فان بین مدعیها علامتها حل الدفع اكر تابلغان نرسه نى بنكى دیب دعوى قیلوچی تابلغان نرسه ننگ علامتارنى بیان قیلب توغرى کیلسه بیر و حلال بولور (اما اوشانب بیتارلك بولسه

كفیل آلوب بیرر بیرمسه هم حالندن كبله (۲۲) ولا یجب بلا حجة اما ایتمك كچه بیان قیلسه ده هم توغرى کیلسه ده حجة اقامه قیلمیچه وكواهلر بله اثبات قیلمیچه بیر و طابوچی غه واجب توكل بیرماسكا حالندن كبله

(اثبات قتلغاچ بیرر واجب بولور (۲۳) وینتفع بها فقیرا تابلغان مالنى دعوى قیلوچی اوزنكى ایكانلكنى اثبات قیلا آلماسه كچه بیانی توغرى کیلسه ده آنا رغه بیرر یوقاریده ایتمك كچه واجب بولورق

بولسه طابوچی كشی فقیر بولسه اوزینه توتار (۲۴) والاتصدق ولو على اضله و فرعه و عرسه اما طابوچی اوزی فقیر بولسه فقیر لر كا صدقه قیلور كچه آتاسنه آناسینه وبالارینه یا خاتوننه بولسه ده درست بولور

فقیر بولسه لر (۲۵) وندب اخذ الا بق لمن قوی علیه قاجقان قلنى (اوچراغان كشی كا) توتب آلو

مستحب کرده توتب آلوب صافلارغه کوچی بیتارلك بولسه (۲۶) و ترك الضال قبل احب يولده
 آداشغان قلنی توتهاو و اور حالته قويو برر و ایتده اولی دینلمشدر (۲۷) ولرا ده من مدة سفر ار بعون درهما
 قاپچان قلنی مدة سفر دن یعنی اوچ تا اولك لك يولدن توتب آلوب ایباسینه قایتارب بیر وچی کا قرق درهم
 بیرو واجب بولور (۲۸) وان لم يعد لها ان اشهدانه اخذه للرد گرچه اول قل ننگ بهاسی قرقی درهم کا
 برابر کورلك بولسه ده (قرق درهمی قل خو جاسندن آلور) اکرده قلنی توتب قایتار وچی ایباسینه
 قایتار اوچون توتب آلغانقلنی کواهلندر سه (۲۹) ومن اقل منها بقسطه مدة سفر دن کیم يولدن
 قلنی توتب ایباسینه قایتارب بیر کان صورتده اوچ کونلك يولغه قرق درهم بیر لکان چامادن بیر لور (مثلا
 تا اولك يارم لقی يولدن قایتارب بیر سه یکر می درهم بر تا اولك لك يولدن قایتار سه اون اوچ درهمده برثلت
 و هكذا) (۳۰) فان ابق منه لم يضمن اکرده قاپچان قلنی توتب ایباسینه کلتروچی ننگ قولندن قاجسه
 (یا که اولسه) ایباسینه قل حقنی توماس (اکر ایباسنه طابشر و اوچون توتقانقلنی کواهلندر غان بولسه
 (۳۱) فان لم يشهد فلا شيء له - و ضمن ان ابق منه قاپچان قلنی توتب آلوچی ایباسینه طابشر اوچون
 توتقانقلنی توتقانده کواهلندر ماسه ایباسینه ایلتب طابشر ساده ایلتو حقنی هیچ نرسه آلا آلماس هم قولندن
 قاجالس (طرفین قاشنده) ایباسینه قل حقن تولر (چونکه غصب لوچی حکمنده در .
 (۱۱۵) كتاب المفقود (یوغالغان کشی بیاننده)

(۱) هو غائب لم يدر اثره یوغالغان کشی شول که سنه بولور کم اول که سنه غایب بولوب یوغالب
 قاپوظرفده وقایوشهرده ایدیکندن هم اولکمو ترک و لکندن هیچ نام نشان و اثر بولماس (بیله اولدقندن
 ضنکره آنکا توبانده مذکور حکملر یورتلور اوشبو طریقه (۲) حی فی حق نفسه فلا تلح عرسه ولا یقسم
 ماله ولا یفسخ اجارته یوغالغان کشی اوزینه هم مالنه متعلق بولغان اش لزده تریک حکمنده در بس خانونی
 ایکچی کشی کا نکاح لندر لباس مالی وارث لری آراسنده بولنمس بالغه بیر لکان هم آلغان یورطی بری
 نرسه لری ننگ اجاره عقدی بوز و لباس (۳) و یقیم القاضي من یقبض حقه و یحفظ ماله و یبیع مایحای فساده
 اکرده یوغالغان که سنه ننگ و کیلی بولسه) قاضی آنتک حقنی ایکچی کشی دن آلو اوچون مالنی صافلاو
 اوچون هم بوز ولودن قور قچلی بولغان نرسه سنی صاتار اوچون بر وکیل بیلکولب قویار (۴) و ینفق علی
 ولد و ابویه و عرسه قاضی یوغالغان کشی ننگ مالندن بالاسنه آتاسنه آناسنه خاتوننه هم باشقه نفقه سی
 آنتک اوستینه واجب که سنه لرینه مثلا قل لرینه خد متکار لرینه نفقه بیرر (اما حکم سن نفقه سی واجب بولی
 تورغان که سنه لر کا مثلا تورغان لرینه آناسی یله بز توغه لرغه آنتک مالندن نفقه لك بیرماس (۵) میت
 فی حق غیره فلا یرث من غیره ای یوقف قسطه من مال مورثه الی تسعین سنة یوغالغان کشی باشقه کشی
 حکمنده میت حکمنده در بس باشقه کشیدن میراث آلا آلماس (یعنی بر که سنه یوغالغای آنک میراثی
 تبه تورغان کشی وفات بولا قالس میت ننگ میراثندن یوغالغان کشی ننگ اولوشی بر عدل که سنه ننگ
 قولنده قویلوب توتولور تا توفسان بلغه قدری (اما میراثندن آلنوب آنتک مالنه قوشلباس مثلا بر من

وفات بولشه آننك ايكي قزى بربوغالغان اوغلى قالسه يارطسى ايكي قزغه بربورور يوغالغان كشى اولوشى يعنى مال ننگ قالغان يارطسى برعدل كهنهكا قويلب توتولور توقسان يلغه قدرى (۶) فان ظهر حيا فله ذلك اكر صونكغى كونده سلامتلكى ظاهر بولا قالسه قويلغان اولوشى آنكا بولور (۷) وبعد ما يحكم بهوته فى ماله يوم تمت الهدية توقسان يل او تكان ننگ صونكده اول كهنهكا متعلق بولغان حكم لرده توقسان يل مدتى تولغان كونى ايله اولومى بله حكم قيلنور (۸) ويقسم ماله بين من يرثه الا ان مالى اوشبو حكم كوندده وارث بولوب كورنوجى لرى آراسنده بولنور (۹) وفى مال غيره من حين فقده فيرد ما وفى له من القسط الى من يرث الغير عند موته باشقه كشى ننگ مالى عقنده يوغالغان كوندده اولكانلكى بله حكم قيلنور بو كهنه يوغالغان كوندن صونك مونكا ميراثى تيه تورغان كشى وفات بولغان صورته يوغالوجى غه ديب قويلغان اولوش مونكا تيمارين ميت ننگ وفاتى كوندده كى وارث لرينه قايتارلوب بولنور

(۱۱۱) ❀ كتاب القضاء (حكم بياننده ❀)

قضاء لغتده حكم قيلمق شريعته دعوالاشوجى لرننگ نزاع لرينى آيورمق واوروش لرينى قويدرمق وهر قايسنه شريعة فاشنده تپوشلى حق لرنى آلوب بيرمك معناسنده ،

(۱) اهل اهل الشهادة قاضى لقغه ياراقلى كشى كواهللقغه ياراقلى كشى لره جمله سندن بولادر (اكر بر من تو باندده بيان قيلنه حق سبب لرننگ برسى بله كواهللقغه ياراماسه اول من قاضى لغته هم ياراماس - يعنى شريعة فاشنده كواهللى مقبول كشى حكم قيلسه آننك چكى هم مقبول - بولسه يوق . (۲) ويصان من الفاسق قاضى لق هم كواهللق فاسق كهنه لردن هم درست تورر (يعنى حكى وكواهللى قبول قيلسه درستدر . (۳) ليكن لا يقبل ولا يقبل لكن فاسق قاضى ننگ حكيمه بينون صونمق وراضى بولمق لايق تولكل (آلايده حكيمه بينون صونلسه وكواهللى قاضى قبول قيلسه بز ننگ مذهبه درست . (۴) ولو فسق العدل يعزل وقيل يعزل اكر عدل قاضى فاسق لنسه (مثلاً رشوة آلسه يان ناقيلسه يا غير حقيقى اچسه) والى پاشا آنى عزل قيلور - اما بر قيلر و ايتنده آندارين قاضى شريعة فاشنده اون آلاينه عزل قيلنور (والى ننگ عزل قيلوندن باشقه اوق . (۵) ومن اخذ بالرشوة لا يصير قاضيا يز من قاضى لقنى رشوة بله آلسه شريعة فاشنده قاضى بولوب اورلمس اكر حكم قيلسه حكى درست بولماس (يعنى بوندارين قاضى حكم قيلسه ايكنچى قاضى آننك حكمنى بوزار (۶) والاجتهاد شرط للاولوية باشقه كشى دن آله قويلب قاضى قيلور او چون اجتهاد شرط (يعنى شريعة علمنى عالم بولمقنى شرط اجتهاد لغتده نظر شونى بوللاو شريعة اصطلاحنده عالم كهنه اينده آرتق علمنى تحصيل قيلورغه اورى ننگ كامل قوتنى صرف قيلماي هم اورنن آندانده آرتق علم لك حاصل ايتوكا عاجز لكن سببلكى ودعى اجتهاد ننگ شرط ندر حكم لرده حاجتان بشيوز آية ننگ معنارنى وتفسيرنى بلكلى واوچ منك قدر حديث شريف لره خاطر نده بولماي لغة صرف نحو معان بيگان لرنى بلكلى الفاظه هم خلق ننگ عادتلكان محاوراته آشنا بولماي . (۷) ولا يطلب القضاء

قاضی لق طلب قیلماہاس (یعنی قاضی لق غہ کونکلی بلہ میل قیلہغای و حضرت عہد رضی اللہ عنہ) انی اعوذ باللہ
 ان یجعلنی قاضیا) دیدی یعنی تنکری تعالی کا صغنامن بنی قاضی قیلماقتدن دیہ مکدر (۸) وانہایدخل فیہ من یشق عدلہ
 قاضی لق غہ عدل لکنک اوشاچلی کشی گنہ کرر (ا کر اوز نک اوشاچلی بولمسه قاضی لغہ کرماکی مکر وہ ترر
 (۹) ومن قلدسال دیوان قاض قبلہ بر من قاضی لق غہ باغلانسه اولدہ تورغان قاضی دیوان لر نی دفتر لر نی
 صورار (کہ اول دفتر لر دہ وصیہ نامہ لر وتیوشلی کہ سنہ لر کا چیکنہش وظیفہ لر نفقہ لر تا حاجہ وقتدہ
 حجة ودلیل بولور دای نرسہ لر یاز لغان بولور . (۱۰) ولا یعمل فی المحبوس بقول المعزول یانکا قویلغان قاضی
 (محبوس لر حالن وغبری اش لر نی تفتیش قیلب تدبیرینہ آلور) اما محبوس (ہم غبری اش لر) حقنک
 توشر لکان قاضی ننگ سوزی بلہ عمل قیلماہاس (مثلا توشر لکان قاضی بو محبوس عیب سن حبس دن چقار لور غہ
 نبوش دیماکی تو تولماہاس بلکہ فلان محبوس ننگ مدعی سی کم؟ دیوندا قبلدرب یا غبری طریقیہ اعلام
 قیلنور) عیب سن حبس دہ یا تغانلغن دعوی قیلب اثبات قیلماہاس چقار لہاس (۱۱) وکذا فی غلۃ الوقف
 والودیعة الا اذا اقر ذوالید بالتسلیم منہ یانکا قاضی اوشانداق وق مالدن حاصل بولغان فایدالر حقندہ
 ہم قاضی غہ امانت قویلب تور لغان نرسہ لر حقندہ توشکان قاضی سوزی بلہ عدل قیلماہاس (مثلا فلان
 وقن دن کلکن فایدانی تیوشلی اورننہ صری قبلدیم دیسہ فلان سہ لہ ننگ امامنہ بیردم دیسہ
 امام ایسہ آغانم یوق دیسہ امام ننگ سوزی توتلب توشکان قاضی دن دلیل اوستالور - اوشانداق
 بر من ننگ توشکان قاضی قولنہ امانت قویلغان مالی بار ایکان ایاسنہ طابشر دم دیماکی مقبول توکل یانکا قاضی
 اول سوز بلہ عمل قیلماہاس . (۱۲) ویقرض مال البتیم قاضی یتیم مالنی قرض غہ بیور (ا کر دہ بور چ غہ
 آلوی بیخی معاملہ قیلاتورغان کشی بولسہ اما طابوش اور تغاندن صاوایتاردای کشی طابولسہ آنکا
 بیر یعنی مضار بہہ طریقیہ (۱۳) والجامع اولی لیاوسہ الظاهر قاضی ننگ غلق غہ اشکارا بولو اوچون خلق
 کلوب دعواسنی عرض قیلسون اوچون جمعہ مسجدندہ اولتورماقی آرتغراق (ہم بیلہ اولتورماقی غریب لر
 ضعیف لر مظالم لر اوچون قولایدر (۱۴) ولا یقبل ہدیۃ الامن ذی رعم محرم او مہن اعتاد مہاداتہ قدر ا
 عہدا ذالم یکن لہما خصوصۃ قاضی ہیچ کم دن بولاک قبول قیلماہاس مکر محرم قدراشندن گنہ ہم قاضی
 بولہاسدن اول آنکا ہدیہ بیرو عادت قیلغان کہ سنہ دن گنہ شول مقدار ہدیہ نی قبول قیلور کہ اول
 قدرنی قاضی بولہاسدن بورون بیرہ درایدی (ا کر آندن آرتق کلترسہ آرتغن قایتار اولکی قدر سین
 آلوب قالور دیملر) آنی ہم قبول قیلماقی شول شرط بلہ اکر دہ بو ایکی تور لوک کہ سنہ لر ننگ
 بو قاضی دہ حکم قیلنور غہ نزاع لری بولمسه (قاضی قرنی نکاح قیلغانی اوچون بر دینار وثیبہ نی عقد
 قیلغانی اوچون یارطی دینار آلور یعنی عقد قیلور لق ولی لری بولمسه (۱۵) ولا یحضر دعوة الاعامة
 قاضی ضیافۃ مجلسینہ دعوة قیلنسہ بارماس مکر عامہ یعنی کوب خلقنی چاقرغان صورتدہ کئی مجلس کا گنہ
 بارر (یعنی مجلس موننگ اوچون قورولماسہ چونکہ اجابہ دعوة سنہ اکر تہمہ بولمسه (۱۶) ویسوی بین
 الخصمین جلوسا واقبالا قاضی ایکی دعوالاشوچی کشی آراسندہ اولطورودہ وآنلرغہ قارشو طورودہ

برابر قیلغای (یعنی برسینه یاقنراق طورماس هم برسینه آیورم آرتق التقات قیلماس (۱۷) ولایسار
 اهدما ولایضیفه ولایضحک ایکی دعواچی لرننک برسی بله سرلشمکلی هم ایکییدن برسنی قوناق
 قیلغای طعام لندرمکلی (هر ایکسنی طعام لندروده ضرر یوق چونکه بوصورتک برسینه کنه میل یوق ترر)
 ودخی برسینه کولوب قاراماس (چ-ونکه آنی اوزی ننگ خصمه باطر لندررغه سبب بولادر
 (۱۸) ولایمزح معه ولایشیر الیه ولایلقنه حجة ایکی دعوالاشوچی لارننک برسی بله مزاح قیلماس
 (چونکه مزاح قاضی غه لایق بولغان موایقنی کبتاره در) هم ایکسی ننگ برسینه اشاره قیلماس (چونکه
 تهمة کاسب بولادر) هم برسینه حجة تلقین قیلغای (چونکه اول یاردم بیر بولادر (۱۹) ولایلقن الشاهد
 بقوله اتشید بکذا شاهد کاوشبو طریقه کواهلحق بیره سین مودیب تلقین قیلغای (مثلان یدننک کیسه سندن
 عمر آنچه سین تارتب آغانلقغه کواهلحق بیره سنمو دیو شکلی چونکه بولای قیلو ایکی خصم ننگ برسینه
 اعانة قیلو بولادر) • (۲۰) واستحسنه ابو یوسفی ره فیما لاثمه فیہ (اما ابو یوسفی رحمه الله تهمة بولغان
 صورتده شاهدغه تلقین قیلونی کورکام اش کا صایدی (یعنی ایکی خصم ننگ برسینه یاردم بیر و کمان
 قیلنما سلق صورتده) • (۲۱) ویحبس الخصم مدة رأها مصاحبة بطلب ولی الحق ان امتنع المقر عن الایفاء
 او ثبت الحق بالبینه (قاضی خصمنی اوزی مصاحبة کورکافی مده ده حق اییاسی ننگ اوستاوی بله حبس
 قیلور اکر مذکور خصم اوستونک دعواچی ننگ حقنی بارلغین اوزی اقرار قیلما طورب تولؤدن باش طارطسه
 یا که اقرار قیلماسه ده بینة بله ثابت بولسه (مثلا قاضی اول بور چالی کشی ننگ بور و چنی اوتار کا حالی بیته
 طورب اوصال لانب تولمکان لکن بلسه حبس قیلور) • (۲۲) فیما لزمه بعقد کالکفالة والههر (قاضی
 ننگ خصمنی بیله حق اوتمکان اوچون حبس قیلماقی اول حق عقد بله یعنی کامل رضالغی بله کیلشوب اوستینه
 آغان والتزام قیلغان صورتده کی حق بولور مثلا کفالة بله ثابت بولغان حق شکلی هم مهر معجل
 شکلی لرده (مثلا بر من بر من اوچون مال تولر کا کفیل بولسه صنکره کفیل بولنوش کشی اوتی آلبغاج
 کفیل دن اوستالد کده تولودن باش طارطسه حبس قیلنور اوشانداق مهر معجلنی بیر و دن باش تارتغان
 صورتده حبس قیلنور اما مهر مؤجل اوچون حبس قیلنماس) • (۳۲) اوبدل مال حصل له (یا یسه قولنه
 کرکان مال برابرینه تیشلی بولغان مال اوچون قاضی حبس قیلور اول خصمنی (قولغه کرکان مال برابرینه
 تیوشلی بولغان مال ننگ مثالی صاتب آغان نرسه برابرینه تیوشالی مال یا بور وچ غه آغان بولور) •
 (۲۴) ونفقة عرسه وولده لافی دینه (خانونی ننگ وصبی بالالری ننگ نفقه سی اوچون حبس قیلنور
 (یعنی کوچی بیته طورب خاتوننه بالالری نه نفقه ببر مسه) اما بالاسی ننگ بور وچی اوچون حبس قیلنماس
 (۲۵) وفی غیرها لان ادعی فقره الا اذا اقامت بینة بضده (بوایتلکان اوچ صورتلر دن باشقه ده
 (مثلا جنایه لر تولونده (اورتاق کنیز اکنن اوز اولوشنی آزاد قیلغان صورتده شریکی اولوشین
 تولؤتیوش بولادر ایدی شوننک اوچون (مکاتب ننگ بدل کتابتی اوچون مهر مؤجلنی اوتنکان
 اوچون (خاتونننن هم بالالرننن باشقه یا قن لری ننگ نفقه سی اوچون) حبس قیلنماس اکر
 اوزی ننگ قیلر لکن دعوی قیلسه مکر فقیر لک ننگ ضدینه یعنی بای لقبنه بینه تور غزب اثبات قیلنسه

مہس قبلنور (شول مدت کاچہ کردہ مالی بولا قالسہ اول مدتک اشکارہ قیلور ایدی دیوطن غالب بولغاچہ
 سنکرہ بوش قویلور اوزی ننگ فقیر لکن اثبات قیلغانداغی کبی) • (۲۶) واذاشہدوا علی حاضر حکم
 بیاوکتب بہ وھو السیبل) اکر کو اھلاق حاضر بولغوچی خصم ننگ ضررینہ کو اھلق بیرسہ لر (مثلا بو خالد
 اسہلی کشی ننگ زیدکا بیرہ چا کی بار دین ایتسہ لر) قاضی زید ننگ فایداسنہ حکم قیلور (یعنی مخصوص
 سوز بلہ سویلر مثلا (حکم قیلدم) یا (حکم قویدم دیور) بعد قاضی بو حکمنی بازار حکم لر یاز بلہ تورغان سچل کا
 یعنی قاضی دفترینہ (۲۷) وعلی غایب لابل یکتب کتابا حکمیا لبحکم المکتوب الیہ (اما غائب خصم ننگ
 ضررینہ کو اھلق بیرسہ لر (مثلا خالد ننگ زیدکا یوز صوم بیرہ چاکی بار دیسہ لر خالد اسہ اول وقتدہ
 غایبہ سفر دہ بولسہ) قاضی حکم قیلا آلماس بلکہ ایکچی قاضی دن حکم قیلدر و اوچون حکم یازوی بازار
 (بنم فاشہن خالد ننگ زیدکا یوز صوم بیرہ چاکی بار لغینہ ایکی شاھد کو اھلق بیردی لر) دیور - بیلہ
 قیلق بعض وقتدہ ضرور بولادر چونکہ بعض وقتدہ شاھدلار بلہ مدعی علیہنی بواور نغہ جیبوتور لو
 براق شہر لردہ بولماق لری سببندن مشکل بولادر) • (۲۸) الا فی حد و قود (مکر حد اور لور غہ
 وقصاص قیلنور غہ تیوش بولغان کشی ننگ غایب بولماق صورتک شاھدلر آننگ ضررینہ کو اھلق بیرسہ
 لردہ قاضی ایکچی قاضی غہ حکم قیلدر و اوچون حکم یازوی بازار آلماس ہم یازا قالسہ دہ ایکچی قاضی
 حکم قیلا آلماس تاغضم حضور ندہ کو اھلق بیرمی طور ب (۲۹) فقیر علی الشہود و یجتم عند ہم ویسلم
 الیہم) شاھدلر غایب خصم ننگ ضررینہ کو اھلق بیرکان صورتک ایکچی قاضی مذکور غایب بی چاقرب
 حکم قیلدر و اوچون یازغان حکم یازوونی قاضی غہ ایلتوچی شاھدلر حضور ندہ او قور بعد بویازوونی
 تورب آنلر آلد ندہ مہر اورر (یازو تو بندا کی مہر کا اعتبار یوق) ہم آنلر غہ یعنی ایکچی قاضی غہ ایلتب
 بیروچی شاھدلر کا طابشر غای (اوشبویر یقہ ایکچی قاضی غہ یاز لغان یازوننگ کو پیہ سنی کو چرب
 مدعی قولینہ مہر لپیچہ بیر ماکی اولی در چونکہ قاضی او قوب کور ستب مہر لکان یازو بار چاسی خاطر دہ
 طور می در) • (۳۰) وعند ابی یوسف رہ یکنی ان یشہد ہم ان ہذا کتابہ و ختمہ (امام ابو یوسف
 فاشندہ ایکچی قاضی غہ یازو ایلتوچی لرنی (مونا بویاز و فلان قاضی ننگ یازووی مہر آننگ مہری) دیماک
 اوچون کو اھ قیلویتار (آر تغنہ حاجہ یوق) • (۳۱) وعنه ان التم لیس بشرط (ودخی امام ابو یوسف
 دن مہر شرط توکل دیور وایہ بار) • (۳۲) ثم المکتوب الیہ لایقبلہ الا بحضور الخصم والبنیۃ علی انه کتاب
 فلان قرأہ علینا و ختمہ وسلمہ) ایکچی قاضی کہ قایوسینہ حکم قیلدر و اوچون اولکی قاضی دن یازو
 کلوب ایرشدی بویازوونی عیبلی کشی ننگ حضور ندہ ہم بویازوونی کلترچی شاھدلر حضور ندہ غنہ قبول
 قبول قیلغای کہ اول شاھدلر کو اھلق بیر کلی لر بیلہ دیو : (بویاز و فلان قاضی یازووی بویازوونی اول
 بزکا اوقدی مہر لندی ہم بزکا طابشر دی) دیو • (۳۳) فیتخہ ویقرأہ علی الخصم ویلزمہ ما فیہ ان بقی
 الکاتب قاضیا (بس اول خط ایرشکن قاضی آنلر حضور ندہ اول یازوننگ مہر نی بوزب آچغای عیبلی
 کشی کا اوقوغای یازودہ نہ یاز لغان در آنی خصم کا التزام قیلغای اکر اول وقتدہ یازوچی قاضی بولوب

قالسه (امام ابو قاضی غه یاز و ایرشکان مد تده معزول بولسه یا وفات بولسه یاز لغان سوز لری قبول قیلنه اس هم عبیلی خصم کا التزام قیلنه اس چونکه اول قاضی حکم وقتنده افراد ناس کا مالحق بولم شد) • (۳۴) ولا یعهل به غیره الا اذا کتب بعد اسمه والی کل من یصل الیه من قضاة المسلمین (اسمنه یاز لغان قاضی دن باشته قاضی بوند این یازونی یازوچی قاضی ننگ یازوچی وسوزی بله عمل قیلنه اس (یعنی اش و حکم قیلنه اس هم یاز لغان سوز لری خصم اوستینه التزام قیلنه اس) مکر او شبو قاضی ننگ اسمی صونکنده (مثلاً بخارا قاضی حسن بن خالد دن سهر قند قاضی عبدالله بن عبد الرحمن غه) دیب یازغان ننگ صونکنده (هم آندن غیرى مسلمان قاضی لری جهله سندن بولغان که سنه ننگ قایوسی ننگ بولسه ده قولبته ایرشکان من کا) دیب یازغان صورتده قایو قاضی بولسه ده خصم فی حضورینه چا قر تب حکم قیلور) •

(۳۵) وعند ابن یوسف ره یجوز ان کتب هذا ابتداءً (امام ابو یوسفی قاشنده یازوننگ باشنده

اوق بولای یازو درست (بلکه خلق غه ینکل لک قیلو او چون اولی در) • (۳۶) وان مات الخصم یبغذ علی

وارثه (اکر ایکچی قاضی ننگ شهرنده حاضر بولور غه تبوش بولغان خصم ومدعی علیه) مثلاً عبیلی

کشی (وفات بولغان بولسه اولده کی قاضی یازغان یازوننگ اچنده کی سوز لری قاضی خصم ننگ وارثه

التزام قیل حکم ایتر (۳۷) والمرأة تقضى الا فی حد و قود (خاتون کشی ننگ قاضی بولوب حکم قیلماقی

درست مکر در ده هم قصاص ارده حکمی درست توکل (چونکه بونلر ده خاتون کشی ننگ کو اهل فی مقبول

توکل بوفصل ننگ اولن اهل الشیاده دینلش ایدی یعنی قاضی لقی غه یاز اقلی کشی کو اهل قی غه یاز اقلی کشی لری

جهله سندن بوله در - کو اهل قی غه یاز امسه ما کم لک کا هم یاز امیدر • (۳۸) ولا یستخفی قاضی ولا یوکل وکیل الا

من فوض الیه ذلک (قاضی ننگ اوز اورننه ایکچی برکشینی قاضی قیلماقی درست ایماس - ودخی

برکه سنه دن وکیل بولغان کشی ننگ ایکچی که سننی وکیل قیلماقی درست ایماس مکر قاضی ننگ ایکچی

کشینی خلیفه قیلماقی یعنی اوزی قاضی لقدن توشمکان مد تده ایکچی کشینی اوز اورننه قاضی قیلماقی

درست هم وکیل ننگ ایکچی کشینی وکیل قیلماقی درست شول صورتده اکر ده تلسانک که نی

اوز اورننکا قاضی قیل - تلسانک که نی اوز اورننکا وکیل قیل دیب بونلر غه طابشر لغان بولسه •

(۳۹) ففی المفوض الیه نائیه لا ینعزل بعزله قاضی غه وکیل کا اوز اورنلرینه ایکچی کشینی قویو طابشر لغان

صورتده نائب (یعنی بونلر اورننه قویلغان قاضی هم وکیل) قویوچی قاضی ننگ هم قویوچی وکیل ننگ

توشرولری بله لوازم لرنندن توشماس لری (۴۰) وموتة موکلا بله ونائب الا صیل ودخی او شبو طریقه رخصت

بله قویلغان قاضی خلیفه سی هم وکیل قویلغان وکیل - قویوچی لرننگ یعنی توب قاضی ننگ توب وکیل ننگ

وفاتی بله ده توشماس لری بلکه بونلر اصیل ننگ نایب لریدر (قاضی ننگ اصیلی والی وکیل ننگ اصیلی توب

خوجا • (۴۱) وفی غیره ان فعل نائیه عنده او اجاز او کان قدر الثمن فی الوكالة صح اکر قاضی غه هم وکیل کا

۳۸ چی مسئله ده مذکور چه ایکچی کشینی خلیفه قیلو هم وکیل قیلو طابشر لغان بولسه ده اوز اورنلرینه

نائب قویسه لری (قاضی خلیفه قویسه وکیل ایکچی وکیل قویسه) نائب بولوچی قویوچی قاضی ننگ یا قویوچی

وکیل ننگ حضور نده اشلسه یا که حضور نده اشلسه ده قویوچی صونکنندن رضا بولسه یا که وکیل قویغانده
 (مثلاً بر معلوم یورنی صائب آلورغه وکیل قیلغان صورنده) نین ننگ مقداری وکالده معلوم بولسه قیلغان
 اشاری درستدر . (۴۲) و باعمل بر ایک یوکل وکیل قیلوچی براونی وکیل قیلغانده (اوز ننگ بلکناچه اشله)
 دیسه وکیل ننگ اوز اور ننه ایکچی کشینی وکیل قیلماقی درستدر (۴۳) والقضاء علی خلاف مذهبه ناسیا
 او عامد الاینفذ . اونطب یا که یوری بله طور ب مذهبی ننگ خلافنه قیلغان حکم امامین فاشنده یورتلماس
 (درست توکل بلسکه رد قیلنور قبول قیلنماس . (۴۴) وعلی وفاقه یجعل المختلف فیہ جمعاعلیه مذهب ننگ
 موافقتیچه حکم قیلو اختلافی مسئله فی اتقاقلی ایتب اور تور (اول حکمنی مسلمان قاضی لرندن هیچ قایوسی
 بوزارغه حالندن کیلماس - بوننگ خلافنه هم روایة بار دیب بهانه طاوب . (۴۵) فان عرض علی آخر
 بیضیه الافیما یخالی الکتاب او السنة المشهورة او الاجماع قاضی ننگ مذهب کاموافق قیلغان حکمی ایکچی
 قاضی غه عرض قیلنسه اول حکمی قاضی ننگ حکمی موافقتیچه اشنی یورنر (اول حکم کارشو اش قیلورغه
 حالندن کلماص) مکر قر آن غه خلاف حکم قیلو اقلغی ظاهر بولسه قارشو طورر (مثلاً قصد بسم الله ایتمیچه چالغان
 حیوان ننگ ایتمی حلال لغی بله حکم قیلسه قارشو طورر) یا که سنه مشهوره کا مخالف حکم قیلسه (مثلاً بر درهم نی
 ایکی درهم کا صا توننگ درستلکی بله حکم قیلسه) یا که اجماع غه خلاف حکم قیلسه (مثلاً نکاح متعه ننگ
 درستلکی بله حکم قیلسه قارشو طوررغه تیوش چونکه نکاح متعه فی حلال غه صایوچی ننگ کفری بله اجماع
 واقع بولمشدر . (۴۶) وان کان نفس القضاء مختلفاً فیہ یصبر جمعاعلیه باضاء آخر اکر قاضی قیلغان حکم
 فقهار آراسنده اختلافی بولسه (مثلاً قاضی قیلغان حکم ننگ خلافی ننگ درستلکنه روایة بولسه اوشبو حکم
 اختلاف مرتبه سندن چقار) ایکچی قاضی ننگ قبول قیلب اوشبو حکمنی یورتماکی بله اتقاقلی مسئله
 بولوب اؤر لور (۴۷) والقضاء بحرمة او حل ینفذ ظاهراً و باطناً ولو بشهادة زور اذا ادعاه بسبب معین
 قاضی ننگ بر نرسه ننگ حرام لغی یا حلال لغی بله حکمی ظاهرده هم باطنده یعنی قضاده هم دیانده ده
 تصرفی درست قیلور حکم قیلماقی گرچه یا لغان کواه بله بولسه ده لکن اول دعوی قیلوچی بر معین
 سبب بله دعوی قیلسه (مثلاً بر ایر بوخانون منم نکاهلی خاتونم مونا اوشبو کشی لر شاهد لرم دیو یا لغان
 شاهد لر توتسه آنلر ننگ کواهلوق بیروی بله قاضی خاتون ننگ دعوی قیلوچینقی بولماقنه حکم قیلسه
 دعواچی ایر کاشول خاتوننی تصرف قیلو درست بولور یعنی خاتوننی وطی قیلو حلال بولور (۴۸) ولا یقضی
 علی غایب الا بحضوره نائبه حقیقة کو کبله او شرعا کو صی القاضی او حکما بان کان ما یدعی علی الغائب
 سبباً له یدعی علی الحاضر قاضی غائب کمنه ننگ ضررینه حکم قیلماس مکر غائب ننگ حقیقة نائبی
 یعنی اوز اور ننه طوررغه کشسی بولسه وکیل شکلی یا که شرعاً نائبی بولسه قاضی ننگ وصی شکلی
 یا که حکماً نائب بولسه که غائب ننگ ضررینه دعوا غه سبب بولغان نرسه حاضر ننگ ضررینه دعوی قیلو غه سبب
 بولسه (مثلاً برید دعوی قیلسه) عمر قولند اغی یورنر مینکی من آنی غائب بکردن صائب آلدیم ایدی) دیب
 اما هر مونی انکار قیلسه زید شاهد لر بله اثبات قیلسه اثباتی قبول قیلنور هم فایده اسنه حکم قیلنور بو

حکم حاضر بله غایب ننگ یعنی عمر بله بکر ننگ ضررینه حکم بولادر حاضر غایب اورننه نائب قبلتور
 بو اورنده غایب ننگ ضررینه دعواغه سبب بولغان نرسه صائب آلوایدی حاضر ننگ ضررینه دعوی
 قیلغان نرسه ننگ ثبوتنه سبب بولدی اما حاضر بولغان عمر زید ننگ دعواسین راستمه توتسه قاضی دعوی
 قبلوچی زید ننگ فایدا سینه حکم قیلماس چونکه بونائب غائب بکر ننگ ضررینه حکم بولادر) .

(۴۹) لان کان شرطاً قاضی غائب ننگ ضررینه حکم قیلماس شول صورتده اکرده دعوی قبلوچی ننگ
 غایب ننگ ضررینه حکم قبلوی حاضر ننگ ضررینه دعوی قبلوغه شرط بولسه (چونکه شرط مشروطه
 قاراغانده اصل توکل سبب ننگ خلافتجه (بومسئله ننگ مصداق مثلاً زید خاتوننه ایتسه عمر خاتوننی
 طلاق قیلسه سن هم طلاق دیب بعد زید ننگ خاتوننی عمر غائبن حاله خاتوننی طلاق قیلغان دیب بینه اقامه
 قیلب اثبات قیلسه بینه سی قبول قیلنماس زید خاتوننی هم طلاق بولماس (۵۰) وصح تحکیم الخصمین

من صالح قاضیاتی غیر حدود و ولزمها حکمه ایکی نزع اعلی کهنه ننگ قاضی توکل لکن قاضی لقی
 غه یاراقلی بر کهنه نی اتفاق بله اوتنب حد بله قصاصدن باشقه لرده آرالرنده حکم قیلدرماقاری
 درست اول حکم قیلغان ننگ صونکنده هر ایکسی ننگ اوستینه آننگ قیلغان حکمی لازم بولور
 (قاضی قاشنده بینه بله یا اقرار بله یا که آنطدن باش تارتو بله ثابت بولغان حکم شکلی) .

(۵۱) واخباره باقرار احدیها و بعد الة شاهد حال ولایتیه ودخی اوشبو ایکی کشی آراسته حکم قبلورغه
 اوتنلش کهنه ننگ ایکی خصم ننگ بری ننگ اوستونده حق بارلغی بله اقرار قیلدی دیو خبر بیرماکی
 درست بولور (بنابرین شول اقرار بویچه حکم قبلور) هم شاهد لرننگ عدللیکی بله خبر بیرماکی درست
 بولور = تا حکم قیلباش بتمکان مدتده و بوکهنه ننگ فولنده اوشبو ایکی کهنه آراسته حکم قبلورغه
 تصرف بار مدتده (اما حکم قیلغان ننگ صونکنده یا که اقل مرتبه بوا یکی دن برسی ننگ بوکهنه دن حکم
 قیلدروغه زضالفندن قایتمانی صونکنده ایکی خصم ننگ برسی ننگ اقراری بله هم شاهد لرننگ عدللیکی
 بله خبر بیرماکی مقبول بولماس (۵۲) ولکل منهما ان یرجع قبل حکمه مذکور طریقچه بر من ننگ حکم
 قبلوینه راضی بولوچی ایکی کهنه ننگ هر قایوسی ننگ حکم دن اول سوز لرنندی قایتمانی لری درست
 (یعنی من آندن حکم قیلدروغه راضی توکل دیب برسی ایتسه مذکور کشی حکم قیلا آلماس - اما راضی

بولمی طور ب حکم قیلسه حکم قیلغاچ رضابولسه حکمی بورر رضا بولسه یورماس (۵۳) فان رفع حکمه الی
 قاض امضاه ان وافق مذهبه اوشبو طریقچه ایکی خصم ننگ رضالغی بله بر کهنه دن قیلدرغان حکم پادشاه
 یا والی قویغان قاضی غه عرض قیلنسه قاضی شول حکم بویچه اش یورتر اکر اوزی ننگ مذهبه موافق
 حکم قیلنغان بولسه (موافق بولسه بوزار (۵۴) ولا یصح القضاء والشهادة لمن بینهما ولاد اور و جبه
 آرالرنده توغشو یعنی آنا آنالتی اوغل قزلق یا که جفتلک یعنی ایرلک خاتون لقی بولغان کشی ننگ
 فایدا سینه حکم قیلدی و کواه تورمق درست توکل (۵۵) وصح الایضاء بلا علم الوصی لالتوکیل بر کهنه
 اوزی وفات بولغان ننگ صونکنده یاش بالارنی قارامق اوچون و مالنده تکبیر قیلدی اوچون بر من فی

وصی قیل و صیبة ای تب قالدر ماقی درست (وصیبة ای توچی ننگ آنی وصی قیلماقنی وصی بلمسه ده - اما وکیل قیلو وکیل ننگ بلووندن باشقه درست توکل (۵۶) و شرط خبر عدل اومستورین بعزل الوکیل خوجا وکیلنی عزل قیلغانلقنی بر عدل کشی یا که حاللری مستور (یعنی عدل لکی فاسق لغی بلمسز) ایکی کشی ننگ وکیل کا خبر بیر ما کل کی شرط قیلندی اما وکیل کا بر فاسق کلوب سنی خوجانک عزل قیلدی دیب خبر بیرسه وکیل بو خبر فی التفاتنه آلماسه همان اشین یور تسه حالندن کیله اوشانداق وکیل بله معامله قیلوچی باط کشی کا وکیل ننگ معزول بولغانلقنی بر عدل یا ایکی مستور خبر بیرسه اوشانور فاسق خبر بیرسه اوشانماس (بوننگ حاجت لکی شول صورتده بولاد که بر کمسنه وکیل اوستونده حقم بار دیت دعوی قیلسه اول وکیل خوجادن اوسته نکر دیسه خوجا وکیلنی عزل قیلغانلقنی دعوی قیلسه بر عدل یا ایکی مستور الحال که سنه لر ننگ کواهلغی بله سوزی توتولور - فاسق شاهد نقی رد قیلنور (۵۷) و علم السید بجنایة عبده ودخی خوجا اوزی ننگ قلی ننگ جنایتنی بلکلنکا بر عدل یا ایکی مستور الحال ننگ خبر بیر ما کی شرط بولدی (۵۸) والشفیع بالبیع ودخی شفیع دعواسین قیلور غه حق بار که سنه ننگ شفیع دعواسین قیلماقنی درست هم تیوش بولور شفیع دعواسی قیلنور دای مال ننگ صانماقنی بر عدل یا ایکی مستور خبر بیر ما کی بله بوش شرط قیلندی (یعنی بونلر خبر بیر کاچ شول مجلسده * من اول صانلش غه شفیع دعواسنی قیلام * دیب اعلام قیلماسه حق ضایع بولور - اما خبر بیر وچی فاسق بولسه دعوی قیلماقنی اول مجلسدن اعلام قیلماسه ده شفیع دعواسی حق ضایع بولماس (۵۹) والیکر بالنکاح ودخی قز کشی ننگ نکاحلنونی بلما کل کی اوچون بر عدل یا ایکی مستور که سنه ننگ خبر بیر ما کل کی شرط قیلندی (مثلا بر قز غه بر عدل کشی سننگ ولی ننگ سنی فلان که سنه کا نکاحلندردی دیب خبر بیر کاچ قز سکوت قیلسه نکاح غه رضالغی بولادر صونکغی کونده من رضابولمدم دیب ایتمه کی توتولماس (اما فاسق کلوب خبر بیر کاچ سکوت قیلسه ده صونکغی کوندن من رضالقدن سکوت قیلمدم بلکه خبر بیر وچی ننگ فاسق لغی سببندن خبر ینه اینانمدم دیسه سوزی توتولور (۶۰) و مسلم لم یهاجر بالشرايع ودخی دار حر بدن دار اسلام غه هجرة قیلمغان مسلمان ننگ (نماز وغیری عبادت لار شکالی) شریعة حکم لاری بلکلنکی خصوصنده بر عدل یا ایکی مستور ننگ خبر بیر ما کی شرط قیلندی (یعنی دار حر بده کی مسلمان غه بر عدل یا ایکی مستور مسلمان غه نماز روزه وفلان وفلان حکم لار عمل لار فرض سن شونلاری قیلور غه تیوش دیب خبر بیرسه لار مذکور مسلمان غه نماز او قو و روزه توتو فرض بولور هم مسلمان بولغان کوندن باشلاب قالغانلاری قضا قیلو فرض بولور - فاسق خبر بیرسه فرض بولماس ایهش لکن قهستانی ننگ ^{۲۰۱}الفلیبغ الشاهد الغائب حدیثی بار چه مؤمن کا عام بولغانلقنی اوچون فاسق ننگ خبر فی قبول قیلماق هم فرض دیهش (۶۱) لالصحۃ التوکیل وکیل قیلوننگ درست لکی اوچون بر عدل ایکی مستور ننگ خبر بیر وروی شرط توکل بر فاسق خبر بیرسه ده درست (۶۲) و قبل قول قاض عالم عدل قضیت بهذا عالم عدل قاضی ننگ (بن بو خصوصده فلانجه حکم قیلدم) دیمک سوزی توتولور (گرچه نیندی دلیل بله حکم قیلغانلق سببن بیان قیلمه ده (۶۳) و جاهل عدل ان بین سببه ودخی نادان

قاضی نذک حکمی قبول قیلنور اوزی عدل بولوب نه سبیدن ونیند این دلیل بله بیله حکم قیلغانلغنی بیان قیلسه
(۶۱۴) لاغیرهما بوا یکی تورلوک دن باشقه قاضی لر نذک سوز لری توتولماس (یعنی کرک عالم کرک
نادان بولسون - فاسق بولسه گرچه سبیدن بیان قیلسه ده سوزی حکمی توتولماس .

﴿ ۱۱۲ ﴾ کتاب الشهادات ﴿

(۱) هی اخبار بحق للغير علی آخر (شهادة لغتده کورمک معناسندک شر یعتده کورکانندن) برکشی نذک
فایداسینه ایکچی نذک ضررینه برحق بله خبر بیرمک (۲) وتجب بطلب المدعی کورکانندن توغر ولقدن
خبر بیرو واجب بولور دعوی قیلوچی نذک اوستاوی بله (۳) وسترها فی الحدود افضل کواهلغنی حدلرده
باشرو مستحب (اشاعة فاحشة بولسون اوچون یعنی یمانلغنی شهرة قیلو بولسون اوچون (۴) ویقول فی السرقة
اخذ لاسرق اوغر لاغانلقدن کواهلغ بیرکانده بوکشی فلان نرسه نی آلدی دیور اوغر لادی دیماس
(۵) ونصابها للزنا اربعة رجال (وللقود وباقی الحدود رجلان) وللمباركة والولادة وعبوب النساء فیها
لا یطلع الرجال امرأة (ولغیرها رجلان اورجل وامرأتان کواهلر نذک نصایب یعنی نیند این واقعه ده نیچه
کواه ونیند این کواهلر کواهلغ بیر وتیوشلی لکی دورت تورلوک در : (اول زناننک ثبوتی اوچون
دورت ایر نذک کواهلغ بیرماکی شرط در (ایکچی زنادن باشقه حدلر اوچون یعنی سرقه قذی لعان
شرب اوچون یکی ایر نذک کواهلغ بیرماکی شرط در (اوچونچی بکر لکدن وبالانوغدرودن هم خاتون
لر نذک ایر لر مطلع بولا آلمی تورغان غیب اشلر نندن خبر بیرکان ده اقل بر خاتون نذک کواهلغ بیرماکی
شرط در (دور تچی بوندان باشقه لرده (مثلا) نکاح بالا ایهر و (طلاق قیلو (آزاد قیلو (صاتو آلوده
(وکیل لکده (وصیه ده (وغیری لرده) اقل مرتبه یکی ایر یابر ایر یکی خاتون نذک کواهلغ بیرمال لری
شرط قیلندی (۶) وشرط للکل العدالة ولنظ الشهادة بارچه تورلوک کواهلغ لار اوچون کواهلر نذک
عدل لکی (هم فلا نیچه کواهلغ بیره من) دیب ای تب کواهلغ بیر و سوز لری شرط قیلندی (اما من بله
وشکسز بله من دیمک کبی سوز لر قبول قیلنماس (۷) ویسأل القاضی عن حال الشاهد عندهما مطلقا
وبه یفتی امامین قاشنده قاضی شاهد نذک حالن یعنی عدل لکن تفتیش یوزندن صورار (کور شسندن
باز ار داش لرندن بونلر طابلهما سه محله داش لری نذک بوکسنه نذک حالندن خبر دار وطمع قیلنماس ای
هم فقیر توکل عدل کشی لرندن صورار) بیله صورامق امامین قاشنده مطلقا یعنی خصم اول شاهد نذک
عدل لکنه طعنه قیلسون کرک قیلسون (امام اعظم قاشنده خصم طعنه قیلماغان صورتده عدل کندن
تفتیش قیلنماس) فتوی امامین قولنه (یعنی هر حالده تفتیش قیلنماقنه - طعن - قدح ایتمه - ک ناچار
یاراقسنر غه چقارمق نسبة بیرمک معناسنده (۸) وکفی سر او الاثنان احد - وط فی التزکية شاهد نذک
عدل لکی خصوصنده قاضی نذک باشربن صورامقی یثار (اما بو خصوصده یکی کشیدن صورامقی
شاهدنی پاکلاؤده صافق اوچون اولی در (شاهد نذک حالندن خبر بیروچی مرکز دیب آتا یعنی
کواهنی عدل دیب آروغه چقاروچی بو خصوصده قاضی نذک مرکز کایاز و یبارب صوراتهماقی درست

ياشربن منكى نيك كواھلى غه اهل بولوى شرط توكل قل بولسه ده درست اما اشكارا آرولاوده شرط
 (۹) وفي ترجمه الشاهد والرسالة الى المركزى ودخى شاهد نيك تان قاضى بلمكان صورتده ترجمه قلعاندى
 ايكى كشى بولوى احوط هم قاضى طرفندن شاهد نيك عالن صورارغه منكى كا باروچى لرننك ايكو
 بولمى احوط (براوگنه بولسه ده درست (۱۰) ولايشترط الاشهاد كواھلى نيك درستكى اوچون اوزى نيك
 كواھلى نيك كوركانندن بلكانندن هر قايسندن كواھلى بيرماكى
 درستدر (۱۱) الا فى الشهادة على الشهادة مكر كواھلى اوستونه بولغان كواھلى نيك كواھلى نيك وشرطدر
 (بىانى آلدك كور (۱۲) ولايشهد من رأى خطه ولم يذ كر شيا دته بر كمسنه نيك يازوين كور وچى
 كواھلى بيرماس يعنى بويانو فلان كشى يازوى ديب كواھلى بيرماكى توتولماس (مثلا بومهر فلان نيك
 بوزك قاشى يازوى ديوب بيركان كواھلى توتولماس چونكه يازو يازوغه اوغشايدر) اكر اول كشى نيك
 يازغانلغنى كوركاندى يادا ايتماسه (يعنى بويانو فلانلقى بونى يازغاننى من كوردم ديب ايتماسه) .
 (۱۳) ولا بالتسامع الا فى النسب والموت والنكاح والدخول وولاية القاضى وان هذا وقى على كذا الا على
 شرائطه اذا خبره رجلا ن اورجل وامرأتان ايشتمش بويچه كواھلى بيركان توتولماس (مكر نسب ده) اولوم ده
 (نكاح ده) خاتون قويننه كركانلكده (قاضى نيك قاضى بولوب تورماقنده) هم بووقى فلان اورنغه صرفى
 قيلورغه وقى قيلنغان ديب بو آلتى تور لوك اش لرده ايشتمش بويچه كواھلى بيرسه سوزى توتولور
 (مثلا برمن ايشتمش بويچه خبر بيرسه بو كمسنه فلان نيك اوغلى ديب ياكه فلان كشى اولكان ديب
 ياكه فلان فلاننى نكاح لانغان ديب ياكه فلان قز قويننه كركان ديب (ياكه فلان كمسنه كوفه ده فلانچي يلدن
 فلان بيلغه قدرى قاضى بولوب طوردى ياكه بويورط فلان عمله نيك امامنه وقى قيلنغان ديب كواھلى بيرسه
 سوزى توتولور) (اكرده اوشبو كواھلى بير وچى كا اقل مرتبه ايكى اير ياكه بر اير ايكى خاتون بو خصوصارده
 خبر بيركان بولسه لر (۱۴) ويشهد رأى جالس مجلس القضاء يدخل عليه الخصوم انه قاض ودخى قاضى لر
 ديواننك اولطروچى غه دعوچى لر كركاننى كور وچى نيك ديواننده اولطروچنى شول ناحيه نيك قاضى
 ديب كواھلى بيروى توتولور (۱۵) ورجل وامرأة يسكنان بيتا وبينهما انبساط الزواج انها عرسه
 اوشانداق بر ايوده برابر بر خاتون نيك ايرلك خاتون لى الفتى جاني بله تورغان لرنى كور وچى نيك
 آنلر ايرلى خاتونلى لر ديب كواھلى بيروى توتولور (۱۶) وشىء سوى الرقيق فى يد متصرفى كالك
 انه ملكه اوشانداق قل توكل كشى نيك قولتده بر نرسه اوزى نيك ملكنده كى نرسه صوماق تصرفى
 قيلوچى نى كور وچى نيك اول نرسه فلان نيك ملكى واننك نرسه سى ديب كواھلى بيرماكى توتولور
 (۱۷) لكن ان قال ان شهادتى بالتسامع اوبحكم اليد بطلت (مكر يوقازينده ۱۳ نچى مسئله ده مذكور چه
 ايشتمش بويچه هم ۱۴ - ۱۵ - ۱۶ نچى مسئله لرده بيان قيلغاچي اوستدن كور و بله گنه كواھلى بيركان نيك
 صونكنده) منم كواھلى بيرووم بارى ايشتمش بويچه غنه ديسه ياكه فلان نرسه نى فلانلقى ديب كواھلى
 بيرووم بارى فلان نيك اول نرسه نى اوز نرسه سى شكللى تصرفى قيلغانن كور دكيدن گنه ديسه كواھلى

بوزلور (بس قاضی بوکواھلق بوینچه اثبات یانفی بله حکم ایته آلماس (۱۸) ومن شهد انه حضر دفن زید اوصلى عليه قبلت وهذا عيان برهن کواھلق بیرسه من زید ننگ دفننه حاضر بولدم دیسه یا که جنار سهین او قوم دیسه زید ننگ وفاتی بولوق بله سوزی توتولور چونکه بوکوز بله کور ودر (ایشتمش بوینچه کواھلق بیروتوکل - بیله قبول قیلنماقی شاهد تهملی بولغان صورتده در مثلا کواھلق بیروچی وارث یا که موصله بولسه ربناهدنا الی اداء المظامن والمرام باحسن الطريق

(۱۱۳) فصل من تقبل شهادته ومن لا تقبل

(۱) و تقبل الشهادة من اهل الاهواء اعتقاده نفس آرزولرینه ایبارکان بزکاخلافی بولغان باطل مذهب اهلی بولسه ده اوزلری اهل قبله دن بولسه کواھلق لری قبول قیلنور (اهل اهواء آلتی فرقه در بری خارجه آنلر حضرت عثمان علی طلحه زبیر عاتشه معاویه رضی الله تعالی عنهم لرنی العیاذ بالله کافر دیرلر (۲) چی فرقه رافضیه آنلر حضرت ابوبکر الصدیقه و حضرت عمره هم کبار صحابه دن غیر لره لعنت او قورلر (۳) چی فرقه قدریه آنلر قضا و قدر ننگ الله تعالی دن ایدیکنی نفی ایدارلر (۴) چی فرقه جبریه آنلر بنده ننگ قدر تن نفی ایدارلر (۵) چی فرقه معطله الله تعالی ننگ ذاتی صفاتدن خالی دیرلر (۶) چی فرقه مرجئه ایمان بارلغنده کنه ننگ ضرر تیکور وین منع ایدارلر اوشبو آلتی فرقه ننگ هر قایوسی اون ایکشار فرقه کابولنمشدر بارچه سی ۷۲ فرقه بولادر پیغمبر من علیه السلام دن بارچه سی تموغک بولاچق دیوحدیث وارداولمشدر مکر حق تعالی عندنک توحیدی فائده بیرکافی قوتلور (۷۳) چی فرقه فرقه ناجیه در یعنی حق تعالی ننگ غضبندن عذابندن قوتلمش فرقه در که رسول عه م هم اصحاب کرام توتدیقی بولده در حق بولغان مذهب شولر (۲) الا الخطایه مکر رافضیه فرقه سندن خطاییه کر وهی ننگ کواھلق لری توتولماس (یعنی ابو خطاب اسمی رافضی کانسبه بیرلش کر وهننگ اوز مذهب اش لری ننگ فایداسینه

کواھلق بیرونی واجب اعتقاد قیلدقلر بیچون (۳) والذمی علی مثله وان خالفه وعلی المستامن والمستمئن علی مثله اذا کان من دار اسلام ملکته بیعه بیرکان نامسلمان دن کواھلق قبول قیلنور اوزی ننگ اوخشاشی ننگ ضررینه گرچه دینده بری برینه باشقه بولسه لرده (مثلابری مجوسی ایکچیسی یهودی بولسه لرده) ودخی مستامن ننگ کواھلق قبول قیلنور اوزی ننگ اوخشاشی ننگ ضررینه (مستامن شول دار حرب کافری که دار اسلام غه امان تلاب رخصت بله کرکان بولور) مستامن ننگ مستامن ضررینه کواھلق توتولوی هر ایکسی بر ملکندن بولغان صورتده در (اما ایکسی ایکی ملکندن بولغان صورتده هم مستامن ننگ ذمی ضررینه کواھلق توتولماس (۴) وعدو بسبب الدین (ودخی دین سببندن بری برینه دشمن ایکی دینده بولغان کهنه لرننگ بری ایکچیسی ننگ ضررینه کواھلق بیرکان صورتده کواھلق قبول قیلنور حاصل کشی ننگ کر اھلق مقبول بولو اوچون عدل بولماقی شرطدر (عدل لک توبانک مذکور چه بولور (۵) ومن اجتنب الكبائر ولم یصر علی الصغائر وغلب صوابه (برمن اولوغ کناهلر دن صافلانسه وکچک کناهلر غه دایمچی لقی قیلمسه ایندکولک لری خطالرینه یعنی کچک کناهلرینه قار اغازده کوبرک بولسه عدل در کواھلق

نونولور (یعنی اولوغ کناهارغه مرتکب بولغان من دن کواھلق قبول قیلنماس اکثر بارچه سنه مرتکب بولسه بعضسنه کنه مرتب بولسه کواھلغی مقبول جامع رموز) ۰ (۶) والاقلى والحصى وولد الزنا والعمال ودخى سنة کا اولتورتامغان كشى ننگ هم پچتر لکان كشى ننگ ودخى زندان توغان كشى ننگ کواھلغی نونولور (اکرده سنه کا اولطرونی شریعتنی تخفیف اوچون قویماسه) هم یالچی لار ننگ یا که ایمانا جیوچی لار ننگ زکاة جیوچی لار ننگ کواھلغی قبول قیلنور (مسئله ده عمالنی تخصیص قیلب کلتروکاسبب انار ننگ کوبراکی مروة سن بولدقندن در) ۰ (۷) لامناعمی ومملوک ومحدودنی قذنی وان تاب الامن حدنی کفره فاسلم (صوقرننگ قل ننگ کنیزاکننگ قذنی اوچون یعنی ۱۲۱ نی فصلده بیان قیلنمشچه زندان پاک آزاد مکفی بالغ عقللی کهنه نی زنا بله سوک کانلکی اوچون حد اورولغان كشى ننگ کواھلق لری مقبول بولماس گرچه قذقندن صونک توبه قیلسه ده مکر کافر حالنده قذنی اوچون حد اورولغان کهنه ننگ مسلمان بولغان ننگ صونکنگ کواھلغی مقبولدر (چونکه اسلام ننگ ظهوری بانگا عدلک بیرر) ۰ (۸) ومن عدو بسبب الدنيا (دنیالق توغروسندن دشمنان لاشقان کهنه ننگ دشمنانی ننگ ضررینه کواھلغی قبول قیلنماس (فاسقلغی ظاهر بولغانلغی اوچون) ۰ (۹) وسید لعبدہ ومکاتبہ (خوجادن قلی ننگ هم مکاتبی ننگ فایداسنه کواھلغی قبول قیلنماس (قل فایداسنه کواھلق حکما اوز فایداسینه بولدیقی اوچون) ۰ (۱۰) وشریک فیما یشرکانه (ودخی برمالده اورتاق کشی لار ننگ برسندن ایکنجسی ننگ فایداسینه کواھلق قبول قیلنماس اورتاق نرسه لری توغروسنده (۱۱) ومخنت بفعل الردى (خاتون لارغه اوخشاوچی ایر ننگ کواھلغی قبول قیلنماس قباحت فعلنده بولسه) ۰ (۱۲) ونائحة ومغنیة ومدمن الشرب علی اللہو (یا طمیت اوستونده ققرب یغلاوچی خاتوننگ کوی کویلاوچی خاتون ننگ هم لعولوب حضور کبی اوچون ایسر تکج اچار کادا یهچیلقی قیلوچی ننگ کواھلق لری قبول قیلنماس (اما اوز میتی اوستونگ یغلاوچی ننگ (بالغوزلقده کویلاوچی ننگ دوا اوچون ایسر تکج اچار کادا یهچیلقی قیلوچی لار ننگ کواھلغی مقبول) ۰ (۱۳) ومن یلعب بالطیور او الطنبور او یغنی للناس او یر تکب بهایجدبه (ودخی قوش اوچورب اویناوچی ننگ دومبر اچبیر تب یا که باشته اویون اویناوچی ننگ یا که خلقغه کوی کویلاوچی ننگ یا که حد اور لور دای کناھغه مرتب بولوچی ننگ (مثلاسرقه قذنی شرب زناغه مرتکب بولوچی ننگ) کواھلغی قوتولماس ۰ (۱۴) او یدخل الحمام بلا ازار اویا کل الربا اویقامر بالنرداو الشطرنج اویغوته الصلوة بهما اویبول علی الطریق اویا کل فیہ اویظهر سب السلف یا که موچاغه ازار سن کروچی ننگ یا که ربا آشاوچی ننگ یا که قارتاشاقماق بله اوطوش اویونی اویناوچی ننگ یا که بولار بله اویناب نمازنی وقتندن اوتکارچی ننگ یا که بولده اورامده بول ایتوچی ننگ یا که اورامده خلق آراسنده آشاوچی ننگ یا که صحابو رضوان الله تعالی علیهم اجمعین دن برسنی سوکونی اظهار قیلوچی ننگ کواھلغی قبول قیلنماس (اما شطرنج بله اوطوش اویونی اوینا میچه غنه ذهن اوتکونایتو اوچون اویناب نمازنی وقتندن اوتماسه عدلکی بتماس - اما نردننگ یعنی قارتاننگ حکمی آلائی توکل آننگ

بله لعب عدللكدن چقاره كواهلغى توتولماس - يولده اورامده بول ايتو آدمى نى مروءة دن چقاره خلقدن اويلماين يولده بول ايتوچى يالغان كواهلقدنده چيركانمى - سلفكا علماء تابعين وائمة مجتهدين امة نى توغرى يولغه كوندروچى امام لار واعظ لار خطيب لار كرسه كر ك (بس امام لار نى سو كوچى كمنسه عدللكدن چقب فاسق بولوب اؤرلور - بر من اوزى ننگ اهل اولادين و خد متكارين كون صابن آزار لاسه و شتم قيلسه كواهلغى مقبول بولماس محبطده بيله مذكور ديو جامع ر موزده بيان ايدلمش) • (۱۵) و لا تقبل الشهادة على جرح مجرد وهو ما يفسق الشاهد ولم يوجب حقا للشرع اوللعبد (دعوى قيلوچى فايداسينه كواهلقي بيروچى لار نى مدعى عليه ننگ جرح قيلماقى يعنى كواهلقي غه يار قسن آنار ديو اشدن چقارماق مثلا شاهد نى فاسق ديو مدعى عليه ننگ طرفندن قويغان كواه لار ننگ كواهلغى توتولماس اكر ده بواشدن چقاروچى اوزى ننگ كواهلقي بيروى بيله شريعة يابنده حقنى واجب ايتمهسه (شريعة حقن واجب ايتوى شاهد مدعى فايداسينه كور ستوچى شاهد ننگ اوستينه حد واجب بولور لقا اش اثبات قيلسه - ياكه بنده كا مال تبوشلكن اثبات قيلسه سوزى وكواهلغى توتولور) • (۱۶) مثل هو فاسق او اكل الربا او انه استاجرهم (مثلا جارح ننگ يعنى اشدن چقار غه تلاوچى ننگ ايتما كا - كى شكللى (اول مدعى فايداسينه كواهلقي بيروچى شاهد فاسق يار با آشاوچى ياكه مدعى آتى ياللادى) ديو (بيله جرح قيلغانده حكم ايكي تور لى در ۱۵ نچى مسئله ده ايتلكاچه شريعة يا قل حقن اثبات قيلمهسه كواهلغى مقبول توكل اثبات قيلسه مقبول) • (۱۷) و تقبل على اقرار المدعى بفسقهم وعلى انهم عبيد او شار بواخير (اوقدفة (اوشركاء المدعى) او اعطاهم الاجرة لها من مالى او دفعت اليهم كذا لئلا يشهدوا على (مدعى عليه طرفندن مدعى ننگ شاهد لرى ننگ فاسق لغينه كواهلقي بيرو - ياكه شاهد لرى ننگ قىل لار ايدىكن خبر بيرو ياكه خبر اچوچى لار ايدىكن خبر بيرو ياكه اول شاهد لرى كمنسه نى ز نابله سو ككان لگن خبر بيرو شاهد لرى بله اثبات قيلغان صورتده ياكه مدعى شاهد لرى غه اوز فايداسينه منم ضرر يمه كواهلقي بيرو اوچون منم مالمنى غصبلب يال حقى بيرو دى ديب اثبات قيلغان صورتده - ياكه من يعنى مدعى عليه مدعى طرفنداى شاهد لرى كا فلاچه قدرى آچه بيرو دم تامنم ضرر يمه كواهلقي بيرو مه سين لار اوچون (اما آنلر منم ضرر يمه كواهلقي بيرو لار) ذيب مدعى ننگ كواهلقي اوشبو آلتى تور لو ك عيب بيله جرح قيلغان صورتك مدعى اولكى دورت صورتلرده اقرار قيلسه (يعنى درست فاسق لرى باخير اچكوچى لرى بار نابله فلان محصن نى سو كدى لرى يامنم بله مالدن اور تاق لرى ديب دعواچى اوزى اقرار قيلسه جرح لرى قبول قيلنور - اما صونكى ايكي صورتده يعنى منم مالمنى غصبلب يال حقى بيرو دى ديكن صورتك هم من آنلر نى ضرر يمه كواهلقي بيرو ماسكا ياللادوم ديكن صورتده بو جرحن شاهد لرى بله اثبات قيلسه سوزى قبول قيلنور گرچه مدعى اقرار قيلمهسه بنده اوستونه حق اثبات قيلنغانلى اوچون ۱۵ نچى مسئله ده ديمشچه مدعى ننگ اقرارينه حاجه يوق (بس مدعى عليه ننگ ضررينه حكم قيلنماس)

(۱۸) و شرط موافقه الشهادة الدعوى (شاهد ننگ كواهلغى قاضى قاشنده مقبول بولور اوچون كواهلقي بيرو دعوى قيلوچى ننگ دعوا سينه معناده موافق بولوى شرط قيلندى (مثلا زيد بو آط مينكى ديب دعوى

قیلسه ایکی شاهد (در واقع زید بو آطنی صائب آلدی ایدی) دیب کواهلوق بیرسه لر معناده موافقه بارلغی
 سبندن زید فایداسنه حکم قیلنور - اما عکسندده یعنی زید آطنی صائب آلدوم دیب دعوی قیلغانده
 ایکی شاهد باری آطنک زیدنکی ایدیکنه کواهلوق بیرسه لر یعنی در واقع زید بو آطنی صائب آلدی
 ایدی) دیمسه لر زید فایداسنه حکم قیلوده قیلماوده علماننک اختلافی بار) . (۱۹) کاتفاق الشاهدین لفظا
 ومعنی عندابی حنیفة ره (امام اعظم قاشنده ایکی شاهدننک کواهلوق بیرولری لفظده هم معناده موافق
 بولوی تیوش بولغانی شکللی هم دعوی بله کواهلوق بیروننک لفظده هم معناده موافق بولوی تیوشدر
 (یعنی امام اعظم قاشنده دعواننک شهادة کا هم ایکی شاهدننک شهادتاری لفظده هم معنای مطابقی ده
 بردای بولوقی شرط معنای تضمنی ده کنه موافقتی بیتمی اما امامین قاشنده بتونلای اختلافی بولمسه بیتمار
 (۲۰) فتر د فی الفی والقیین (بس بولای بولسه) یعنی امام اعظم قاشنده معنای تضمنی ده موافقه
 بیتماسه) برکواه منک تنکه دیب ایکچپی سی ایکی منک دیب کواهلوق بیرکان صورتده امام اعظم قاشنده
 هر ایکسی ننگ کواهلوقی قایتار لور قبول قیلنماس (امامین قاشنده بر منک ایدیکننک قبول قیلنور بر منک
 ننگ بار لغند هر ایکی شاهد اتفاق قیلشد قلری اوچون - اوشانداق کواهننک برسی بر یوز یار بولاق
 دیب کواهلوق بیرسه ایکچپی سی ایکی یوز یا کسه بردن آرتق طلاق قیلدی دیسه امامین قاشنده بر یوز وبر
 طلاق ایدیکنده قبول قیلنور اتفاق ننگ بارلغی اوچون) . (۲۱) ویثبت فی الفی والفی ومائة الاقل
 عند دعوی الاکثر ان تصد المال لالعقد (کواهننک برسی بر منک دیب ایکچپی سی منکده بر یوز دیب
 کواهلوق بیرکانی صورتده کیهر اکی یعنی منکی ثابت بولور دعوی قیلوچی کو بر اکن یعنی منکده
 بر یوزنی دعوی قیلغان صورتده اکر بو ایکی شاهدننک کورستوی بله (یعنی منکده بر یوز دیب کورستوبله
 مال قصد قیلنسه یعنی شاهدر مدعی علیه دن دواچیغه مال تیوش دیسه لر اما کواهلرننک ببله کواهلوق
 بیر ماکسی بله عقد ثابت بولماس (مثلا دعوی قیلوچی عقد منکده بر یوز کا واقع بولدی دیب دعوی قیلدقن
 شاهدر ننگ برسی بر منک کا واقع بولدی دیسه ایکچپی سی منکده بر یوز کا واقع بولدی دیسه هیچ قابوسی
 ننگ سوزی مقبول بولماس کواهلوق لری عقد توغر و سنده بولغانلقی اوچون العقد کلمه سی مرفوع
 اولور اقل ثابت بولور عقد ثابت بولماس معناسنده یوقاریداغی بیانی بله) . (۲۲) فتقیل فی عمق بهال
 وصاح عن قود و رهن و خلع ان ادعی من له المال (قلنی مال برابرینه آزاد قیلغان صورتده - قصاص -
 دن مال برابرینه صاح قیلشغان صورتده - نرسه فی رهن کا صالحان صورتده - هم خاتوننی خلع قیلغان
 صورتده ایکی شاهدننک برسی آز ایکچپی سی کو بر کورستوب کواهلوق بیرسه (مثلا برسی یوز برابرینه قلنی
 آزاد قیلدی قصاصدن صاح قیلدی رهن کاصالدی خلع قیلدی دیب کواهلوق بیردکن ایکچپی شاهد ایکی یوز
 برابرینه قیلدی دیب کواهلوق بیرسه) آزنی ثابت بولور یعنی یوز برابرینه بولماقی اکر ده بودورت صورتده
 مال اوزینه بولوچی مالنی دعوی قیلسه مثلا خوجا یا ولی یا اولتر لرش ننگ عصبه سی هم خلع قیلنوچی خاتون
 ننگ ایزی دعوی قیلسه لار مثلا خوجا قلنی منکده بر یوز برابرینه آزاد قیلماقنی دعوی قیلدقده برکواه منک
 بر یوز بولماقینه ایکچپی سی منک بولماقنه کواهلوق بیرسه منک ثابت بولور (اماقل مال برابرینه آزاد قیلنغاننی

دعوی قبلسه یا که اولتروچی مال برابرینه صاح قبلسغاننی دعوی قبلسه یا که راهن یعنی رهن کا سالوچی فلان نرسه فی فلان چه تنکه کلرهن کا صالحم آنچه بیرمدی دیب دعوی قبلسه یا که خاتون مال برابرینه خلغ قبلسغاننی دعوی قبلسه شاهدلر کواهلوق بیرسه لرده کواهلوقاری قبول قیلنماس هم هیچ نرسه ثابت بولماس دعوی عقد کا بولغانلقی اوچون (۲۳) والاجارة بیع فی اول المدة ومال بعدها (یالغه آلوبیر و اول باشده صانو آلو شکللی در یالغه بیرونی یا که یالک طورونی مدة ننگ اولنده یعنی مدة اوتماس بورون دعوی قبلو صانغانلقی دعوی قبلو شکللی در یعنی دعوی عقد کا بولغانلقی اوچون ثابت بولماس امامدة او تکان ننگ صونکنک مال در (مثلاً یالغه بیروچی یالک طوروچی یا که یالغه آلوچی یال مد ننگ عقد منکده بر یوز برابرینه بولدی دیب دعوی قبلسه هم شاهدلر ننگ برسی بر منکد ایکتچسی منکده بر یوز دیب کواهلوق بیرسه لر قبول قیلنماس عقدنی قصد قبلدیقی اوچون) امامدة او تکان ننگ صونکنده بولای دعوی قبلب شاهدلر هم کواهلوق بیرسه لر آزی یعنی بر منکد ثابت بولور (۲۴) ویثبت النکاح بالی خلافا لهما ایر یا خاتون آرالر ننگ نکاح ننگ منکده بر یوز برابر منکد برابرینه باغلانماقنی دعوی قبلسغان صورتده ایکی شاهد ننگ بری منکده بر یوز کا ایکتچسی بر منکد کا آرالر ننگ نکاح باغلندی دیو کواهلوق بیرسه لر امام اعظم قاشنده نکاح منکد برابرینه ثابت بولور (امامین کا خلای آنلر قاشنده نکاح منکد کا ثابت بولو توکل اصلانکاح ثابت بولماس (۲۵) ولزم الجر فی الارث بقوله مات وترکه میراثاله اومات و ذاملکه اوفی یده شاهد بر کمسنه ننگ فاید اسینه میراث بله کواهلوق بیرکان صورتک طارطو کوچرو قبوش یعنی وارثغه اول مال ننگ قبوشلی لکن اثبات قبلسه کواهلوقی قبول قبلنور یعنی کواهلوق بیرمک بله بیله دیو : (بودعوی قبلوچی ننگ میراث قالدیر وچیسسی مثلاً آتاسی وفات بونرسه فی آثارغه میراثغه قالدردی) دیویا که (بودعوی قبلوچی ننگ میراث قالدیر وچیسسی وفات بونرسه اول وفات ننگ ملکی ایدی یا که آتنگ تصرفنده ایدی دیو)

(۲۶) فان قال کان لایبه اودعه او اعاره من فی یده جان بلاجر بر من بو یورط مینکی دیب دعوی قبلسغاننی شاهد بو یورط مدعی ننگ آتاسنقی ایدی آنی بو تصرفی قبلوچی کشی کا امانه تویدی یا که عاریه کا ببردی دیو کواهلوق بیرسه جرونقل قبله پیچده یعنی طارط پیچده کوچر پیچده اثباتی درست بولور یعنی دعوی قبلوچیغه میراثغه قالدردی دیب کوچر پیچده شاهد لغی قبول قبلنور (۲۷) وتقبل الشهادة علی الشهادة الا فی حد و قود کواهلوق اوزرینه کواهلوقی قبول قبلو درستدر (مثلاً زید منکا کواهلوق ببردی عمر ننگ منکد تنکه آلاچاغی بار دیب عبدالله ننگ کواهلوق بیرماکی قبول قبلنور) مکر حد بله قصاصده قبول قیلنماس (چونکه حد بله قصاص شبهه سبیلی اوستدن توشه تورغان جن الاردر بنابرین اصل کواهننگ اوزی ننگ کواهلوق بیرماکی شرطدر کواهغه کواهلوقی تو توماس تلدن قلکا یوردکده ارطدر و کیمتو شبهه سی بولغانلقی اوچون (۲۷) و شرط لها تعذر حضور الاصل بهوت او مرض او سفر حد بله قصاص دن باشقه واقعه ده ده کواهلوق اوزرینه کواهلوق قبول قبلوننگ درستلکی اوچون اصل کواهننگ اولوم یا غسته لقی یا سفر شرعی سببندن حکم حضورینه حاضر بولا آلاؤی بله عذرلی بولوژی مشروطدر

ماضربولوی ممکن بولسه کواهنه کواهلوق قبول قیلنماس (۲۹) وشهاده عددعن کل اصل لاتغایر فرعی
 هذا وذاك کواهلوق غه کواه قبول قیلنغان صورتده اصل بولغان هر ایکی کواهدن ایکشار فرع کواهننک
 بولوی شرط قیلندی اما بر اصل کواهدن بولغان ایکی فرع کواهننک ایکنچی اصلدن بولوچی کواهلردن
 باشته بولوچی شرط توکل بر اصل کواهدن بولغان فرع کواهلرننک ایکنچسندن بولمق لری هم جائز در
 (۳۰) ویقول الاصل اشهد علی شهادتی انی اشهد بکذا اصل کواه فرع کواهنه ایتمکی (سن منم کواهلغم دن
 کواهلوق بیرکه من کواهلوق بیره من بیله دیو) دیور (مثلازید منکا اقرار قیلدی عهرکامنک تنکه بیره چاکم
 بار دیب) دیور (۳۱) والفرع اشهد ان فلانا شهیدنی علی شهادته بکذا اوقالی اشهد علی شهادتی بکذا
 فرع کواه ایقور (قاضی حضورنده) (من کواهلوق بیره من که فلان) (مثلازید) (بنی اوزی ننگ فلائجه
 خصوصده کی کواهلغنه کواه قیلدی) یا که بنکایتمدی هم بیوردی سن بنم فلائجه کواهلغنه کواهلوق بیر دیو
 دیور (۳۲) وصح تعدیل الفرع الاصل فرع کواهننک اصل کواهنی عدلما کی یعنی عدل دیب تز کبه
 قبلماقی آرولاماقی درست (۱۱۲) چچی فصل ننگ ۷ چچی مسئله سنده کی کبی یعنی اصل کواه مستور
 الحال بولغان صورتده (۳۳) واحد الشاهدین الاخر ودغی ایکی فرع شاهد لرننک بری برنی عدل
 دیب تز کبه قبلماقاری درست (۳۴) وانکار الاصل بیطل شهاده الفرع (گرچه حکم دن صونک بولسه ده
 یعنی فرع کواه قاضی حضورنده فلان اصل کواه فلائجه کواهلوق بیررکا منکا بیوردی من آننک فلائجه
 اشده کواهلعدن کواهلوق بیرام دیو کواهلوق بیرب شوننک بویچه حکم قیلنغاندن صونک بولسه ده
 اصل کواهننک اوزی ننگ بیله کواهلغنی بیرکاننی انکار قبلماقی فرع ننگ کواهلغن باطل قبلور
 (۳۵) ومن اقرانه شهد زور اشهر ولم یعزرب من حکم قاشنده کواهلوق بیرکاندن صونک من یالغان
 کواهلوق بیردم دیب اقرار قیلسه قاضی اول کشی ننگ بازار داش لریته ضحوه وقتنده یعنی بازار قوتلی
 وقتنده ساعت کوندرگی اون برلرده شهرة طارطور شویله که قاضی طرفندن یبار لکان کشی آؤاز سالور
 ای بازار اهالیسی فلان قاضی اتمدی سزکا سلام او قودی صونکره ایتمدی برکا فلان که سنه ننگ یالغانچی
 کواهلغی ظاهر بولدی بس آندن صاقلانکن هم یاط کشی لرنی آندن صاقلانکن دیدی) دیو اعلام قبلور
 اما یالغانچی کواه بازار کشی سی بولسه محله سنه شولای اشتهار قبلور تعزیر صوغلماس بوزینه قارا
 یا غلماس امام اعظم قاشنده اما امامین قاشنده اول تعزیر صوغلور سنکره اورام یورتب خلق غه اعلام
 قبلوب حبس کا یا بلور) .

(۱۱۴) فصل کواهلوق دن قایتوبیا ننده

(۱) لارجوع عنها الا عند قاضی . کواهلوق دن قایتوق یوق یعنی درست ایماس مکر قاضی قاشند قایتماقی
 درست کرک حکم قیلماس بوزن کرک صونک بولسون (۲) فان رجعا عنها قبل الحکم سقطت ولم یضمننا . اکر
 کواهلر حکم قیلماس بوزن کواهلعدن قایتسه لرن کواهلوق ساقط بولور آننک بله حکم قبلماقی درست بولماس
 ایکی دعوالاشوچی ننگ قایوسی ننگ بولسه ده بولور کواهلوق بیرمدیکی سببندن حق لری ضایع بولسه ضامن

بولماس لار یعنی ضررین تولماس لار . (۳) وبعده لم یفسخ وضمنا ما تلغاه بها اذا قبض مدعاه . اکر
 کواهلر حکم قیلغاندن صونک کواهلقدن قایتسه لار حکم بوزولماس کواهلر کواهلغی سببندن کلکان ضررنی
 تولرلر اکرده دعوی قیلوچی اوزی ننگ دعوی قیلغان نرسه سین آلتغان بولسه . (۴) والعبرة للباقي
 للارراجع . کواهلر کوب بولوب بعضی کواهلقدن قایتسه بعضی قایتسه اعتبار کواهلقدن قایتهاغانده
 (مثلا دورت کشی کواهللق بیر حکم قیلغاچ ایکسی کواهلقدن قایتسه اعتبار قایتهاغان ایکسینه بولوب
 حکم اوز حالنده بولور اما ایکی گواه بولوب آننگ برسی قایتسه قایتوچی یارطی ضررنی تولرهدایه .
 (۵) فان رجع احد الثلاثة لم یضمن . اکر اوچ کواهننگ برسی کواهلقدن قایتسه شول برضامن بولماس
 حکم اوز حالنده قالوردای شاهدلر بارلغی اوچون قالغان ایکی هم ضامن بولماس لار . (۶) فان رجع آخر
 ضمانتصفا . اکرده اوچ کواهدن بری کواهلقدن قایتغاچ ینه برسی قایتسه اوشبو قایتوچی ایکی کواه
 کورلکن ضررنی یارطیشار تولرلر . (۷) وان شهد رجل وعشر نسوة ثم رجعوا فعلى الرجل سدس عندای
 حنیفة و نصفی عندهما . اکر بر حکم ده بر ایر اون خاتون کواهللق بیر کاچ کواهلقدن بارچاسی قایتسه لار
 بوسببندن ایکی دعوالاشوچی ننگ برسنه کلکان ضرر امام اعظم قاشنک آلتی اولوش قیلنور آلتی اولوش ننگ
 برین ایر کواه تولر بش اولوشنی اون خاتون تولر امامین قاشنده ایکی اولوش قیلنوب بر اولوشنی بر
 ایر کواه ایکتچی اولوشنی اون خاتون تولر . (۸) وان رجعن فقط فعليه نصف . اکر بر ایر اون خاتون
 کواهللق بیر کاندن صونک اون خاتون کواهلقدن قایتسه لار کلکان ضررننگ یارطسنى تولرلر (بومسئله ده
 بارچه علمامتنق چونکه قالغان بر ایر حکم ده حق ننگ یارطسنى اثبات ایتمشدر . (۹) وضمن الفرع ان
 رجع هو والاصل اکر فرع کواه هم اصل کواه هر ایکسی کواهلقدن قایتسه لار (امام اعظم بله امام ابو یوسف
 قاشنک) کلکان ضررنی فرع کواه تولر (چونکه حکم فرع کواهلرننگ کواهللق بیر ژوی بله واقع بولدی امام
 محمد قاشنک ضرر کوروچی اختیاری نلسه اصل کواهدن نلسه فرع کواهلردن تولتور . (۱۰) والهرکی .
 اوشانداق بر کواهنی عدل دیب قاضی قاشنک پا کلاؤچی کشی سوز ندن قایتسه حالبوکه کواهننگ کواهلغی
 سببندن دعوالاشوچی لر ننگ بری ضرر کورسه مرکز دن تولتور . (۱۱) لاشاهد الاحصان . اما بر اونی
 زنا قیلدی دیب اثبات مقامنده بر شاهد زنا بله تهمتلی کشینی حصن دیسه یعنی زنادن پاک دیب کواهللق
 بیرسه بعد بولای پاکلاؤندن قایتسه ضامن بولماس . (۱۲) وشاهد الیهین لا الشرط اذار رجعوا بر واقعه ده
 آنط شاهدی بله شرط شاهدی بولسه لار شویله حکم حضورنده شهادت لرنی ادا قیلب حکم قیلدرسه لار سنکره
 بوکواهلقدن قایتسه لر یمین یعنی آنط شاهدی غنه ضامن بولور توکر اما شرطنی اثبات قیلوچی شاهد کا هیچ
 شی عو اوجب بولماس (مثلا ید شاهد کواهللق بیرسه هر اوزی ننگ مدخوله بولمغان خاتون نه سن بو ایوکا کرسانک
 من دن طلاق دیب ایتدی دیسه بکر شاهد کواهللق بیرسه هر ننگ مذکوره خاتونی ایوکا کردی دیسه قاضی اوشبو
 ایکی ننگ کواهلغی بوینچه هر اوستینه یارطی مهورنی تولر کا حکم قیلسه بعد مذکور ایکی شاهد کواهللق لرندن

فایسته لر آنط شاهدی یعنی بکر ضامن بولور (اما شرط شاهدی یعنی زید ضامن بولماس اما شرط شاهدی کتبه فایسته بعض امام لر فاشند ضامن .

﴿ کتاب الاقرار ﴾ (۱۱۵)

(۱) هواخبار بحق لا ځر علیه . اقرار لغتده بر نرسه نی تل بله یا کونکل بله اثبات قبلهتی بر کتمک قرار لاند رمق (انکل ننگ یعنی طانوننگ کبری طور و ننگ ضد بدر) شریعة اصطلاحنده . بر یاط کشی ننگ فایده اسینه و اوزی ننگ ضررینه اوستونده حق بارلغن اوز تلی بله خبر بیر و اعلام و اشکرا قبلو (حاضر بولغان کشی کایاز سه یا اشاره قبلیسه منم اوستومده حقنی بار دیب تلی بله هیچ نهر سه ایتمسه اقرار بولمی اما غایبدا کی کشی کا سننگ منم اوستومده فلا چیه حقننگ بار دیب یاز سه اقرار بولدر . (۲) وحکمه ظهور المقر به لا انشاءه اقرار ننگ حکمی شول اقرار قبلنمش یاط کشی ننگ فایده اسینه اولده بولغان حق ننگ بارلغی اشکره و عیان بولمق (مثلا اونطوب یا انکل قبلنوب تورغان اثبات قبلنور غه شاهد لری یوقلغی سبندن اثبات قبلنه آلمی تورغان حق ننگ ظاهر بولمقی) اما حق ننگ انشاسی توکل (یعنی شول اقرار ساعتنده اقرار قبلوچی ننگ ذمه سینه یا نکاح حق اثبات قبلو توکل اولده بولغان حقنی اوستونه آلماقی توکل .

(۳) فصیح الاقرار بالجهر للمسلم . بس بیله بولسه (یعنی اقرار ننگ حکمی اول بولغان حق ننگ بارلغی بلنوبولسه یا نکاح حق ننگ حصولی و بولوی بولسه) بر مسلمان ننگ خوری اقرار قبلو چیده بولما قلغی بله اقرار درستدر (بس اییاسینه طابشر ر غه بیور لور . (۴) لا بطلاق او عتق مکرها ۱۳۳ نجی فصل ننگ ۱۸ نجی فصلنده بیان قبله شپچه کوچلنکان حالده خانوننی طلاق قلنی آزاد قبلماقنی اقراری درست توکل (یعنی کوچلنکان حالده واقع بولغان اشنی اقرار قبلماقی اصلده اوز لکنندن طلاق و آزاد قبلونی اقرار توکل بلکه اوزی ننگ کوچلنکان نیکنی بیاندر چونکه اقرار انشاء توکل یعنی یا نکاح حکمی اثبات توکل اییدی . (۵) فلو اقره مکفی بحق صح . آراد عقلی بالغ کهنه اوستونده بر حق ننگ بارلغی بله اقرار قبلا قالسه درستدر (اگر چه اول حق بلمس بولسه ده اما آزاد چنون صبی ننگ اقراری درست توکل اگر صبی مأذون بولسه صبی اقرار قبلغان صورتده حق اذن بیروچی بالغ غه ملحق بولدیقی اوچون درستدر - سکران ننگ اقراری درست یعنی اوستونه حق ثابت بولا . (۶) ولو جهولا ولزمه بیانه بماله قیمة گرچه اقرار قبلنمش نرسه ننگ مقداری قیمتی نامعلوم بولسه ده اقرار همان درستدر لکن نامعلومنی قیمتی معلوم بولور لقی بیان قبلو اوستینه لازم بولور . (۷) والقول له ان ادعی المقر له اکثر منه . اقرار قبلوچی بنم اوستومده فلا چیه مال بار دیب اقرار قلغاچ مال اییاسی کوبنی دعوی قبلیسه (آنط ایتمدرب) اقرار قبلوچی ننگ سوزی نوتولور (چونکه اول اصلده کوبلیکنی انکل قبلوچی در یهین منکر کاییدی . (۸) ولا یصدق فی اقل من درهم فی علی مال لفلان ننگ بنم اوستومده مالی بار دیب اقرار قبلغان صورتده بر جرهمدن کیم دیب بیان قبلیسه سوزی نوتولماس چونکه بر جرهمدن کیم عادتده مال دیب آتالمی در . (۹) ومن النصاب فی مال عظیم من ذهب او فضة بنم اوستومده فلان ننگ آتوندن ضرور مالی بار دیب یا که کمشادن ضرور مالی بار دیب اقرار

قیلغان صورتده زکات نصابندن کیمده سوزی راست غه توتولماس (نصاب کەش دن ایکی یوز درهم - آلتوندن یکر می مثقال • (۱۵) ومن خمس وعشرین فی الابل بنم اوستومده فلان ننگ تویه دن ضر مالی بار دیب اقرار قیلغان صورتده یکر می بش تویه دن کیمده سوزینه اوشانلماش چونکه یکر می بش تویه زکات واجب بولورلق نصاب ننگ اینک کیم درجه سی در (بونکانظر اقاییده قرقدن کیمده صغرده اوتوز دن کیمده اوشانلماش • (۱۱) ومن قدر النصاب قیمة فی غیر مال الزکاة مالندن باشقهده بنم اوستومده فلان ننگ ضر مالی بار دیب اقرار قیلغان صورتده بهاده زکات نصابی قدرندن کیمده سوزی راست غه توتولماس • (۱۲) ودرهم ثلاثة فلان ننگ بنم اوستومده درهلری بار دیب اقرار اقل اوچکا محمولدر (یعنی اوچدن کیمده سوزینه اوشانلماش • (۱۳) ودرهم كثيرة عشرة فلان ننگ بنم اوستومده کوب درهلری بار دیب اقرار قیلغان صورتده اوندن کیمده اوشانلماش • (۱۴) وکذا درهما درهم فلان ننگ بنم اوستومده شوندی درهی بار دیب اقرار صورتنده بر درهم کا واقع بولور • (۱۵) وکذا کذا احد عشر فلان ننگ بنم اوستومده شوندی درهلری بار دیب اقرار صورتنگ اون بر کک محمولدر • (۱۶) وکذا وکذا احد وعشرون فلان ننگ اینک اوستومده شوندی طاغیده شوندی درهلری بار دیب اقرار صورتنگ یکر می بر کک محمول بولور • (۱۷) ولو ثلث بلا و اوفامد عشر اکر فلان ننگ بنم اوستومده شوندی شوندی درهلری بار دیب هم فی قوشمچه اوچار لب ایتب اقرار قیلسه اون بر درهم کا محمولدر (۱۸) ومع وافمائة واحد وعشرون اکر فلان ننگ بنم اوستومده شوندی هم شوندی هم شوندی درهلری بار دیب اوچوسنده ده هم فی قوشم ایتب اقرار قیلغان صورتنگ یوز یکر می بر درهم بولور • (۱۹) وان ربع زید الی اکر درت شوندی فی هم فی قوشم ایتسه یوز یکر می بر کمانک آرندراور یعنی منکده بر یوز یکر می بر بولور • (۲۰) وعلى وقبلی اقرار یزدین • فلان ننگ منم اوستومده یاکه من ده (منم آلمده) بار دیمک بورچ ننگ بار لغی بله اقراردر • (۲۱) وصدق ان وصل به هو و دیعة وان فصل لا • فلان ننگ منم اوستومده بار من ده بار دیکن سوزکا توقتلوسن امانت لته دیکن سوزنی قوشم ایتسه سوزی راست غه توتولور آیورب ایتسه توتولماس • (۲۲) وعندی اومعی وخواه امانت • فلان ننگ منم یانمده یاکه منم بله بار یاکه بونلر غه اوخشاولی سوزلر بله ایتکن صورتده فلان ننگ امانتی بار لغی بله اقراردر • (۲۳) وقوله لدعی الالی اتر نه اوقضیتکها وخواه اقرار منکنی (مثلامنک پوط بغدادی) دعوی قیلوچی غه اون ننگ اولجیهوسن ؟ دیها کی یاکه من سنکا اوتهم ایچ ایندی دیه کی و بونلر اوخشاشلی فی ایتماکی (مثلامنکا مهلت بیر دیهاکی) دعوی قیلغان نرسه ننگ حقلغی بله اقراردر • (۲۴) ومائة ودرهم او ثلاثة اثواب درهم وثیاب اکر فلان ننگ بنم اوستومده یوزده یز درهمی بار دیسه یاکه یوزده اوچ چاپانی بار دیسه درهلمته چاپان لاته بیرو واجب بولور • (۲۵) وفي مائة وثوب لو ثوبان تفسر المائة • فلان ننگ من ده یوز نرسه سی یعنی بر کیمومی بار دیمک یاکه یوز نرسه سی یعنی ایکی کیمومی بار دیمک یوزنی تفسیردر اولکی صورتده بر کیموم ایکنچنی

صورتده ایکی کیبوم بیرماکی واجب بولور . (۲۶) والاقرار بدابة فی اصطبل یلز مها فقط . آرزبارده
 فلان ننگ آطی بار دیب اقرار صورتده آطنی ایباسینه طابشرو واجب بولور آرزبار واجب بولماس .
 (۲۷) وسیف جفته و همائله من ده فلان ننگ قاپچی بار دیب اقرار صورتده قانج ننگ قنسی هم همائلی یعنی
 فوشانا تورغان ماده لری لازم بولور . (۲۸) وصح اقراره بالهمل کنیزانک یا قوی ننگ قورصاغنداغی
 هملی ایکنچی کشی فایداسینه اقرار قبلهقی درست (مثلارید اوزی ننگ کنیزانکی ننگ قورصاغنداغی
 بالانی یاکه قوی ننگ قورصاغنداغی بالاسنی عمرنکی دیب اقرار قبلهقی درست چونکه کنیزانکی قوی نی
 زیدک میراث قالدروچی قورصاغنداغی بالانی عمرکا وصیه ایتماسکی احتمال یاغیری سبب بله بولور .
 (۲۹) وله ان بین سبباصالحا . ودغی قورصاغنداغی بالاننگ فایداسینه اوزی ننگ ضررینه اقرار قبلهقی
 درست سببنی بیان قیلسه (مثلافلاننگ قورصاغنداغی بالاغه من دن منک تنکه آچه تیوشلی من آننگ
 آتاسینه بورچلی ایدم آتاسی وفات ایتدی اول بورچ من دن بالاسینه کوچارکا تیوش یاکه غیری کشی
 منداکی بورچنی آتارغه وصیه ایتدی دیسه (امارست بولماسلق یعنی اوغشاوسن سببنی ایتسه مثلا
 قورصاغنداغی بالاننگ یورطن صاندی شوننگ آچه سین طابشر مغانین یاکه منکا بورچغه بیردی دیسه
 اقراری درست توکل (سببنی بیان قیلماسه اقرار امام ابو یوسفی قاشنده درست توکل امام محمد قاشنده درست
 (۳۰) فان ولدت لاقل من نصف الحول فله ما اقر به . ۲۹ نجی مسئله ده مذکور قورصاغنداغی بالاییارطی
 یلدن کییده توغسه اقرار قبلغانی شول بالاغه بولور (ایکی ایر توغسه اورتاق بولور) برابر بر قز توغسه
 ایکی اولوش ایرکا بر اولوش قزغه بولور (اولوک توغسه وصیه ایتوچی ننگ یامیراث قالدروچی ننگ
 اوزینه قایتور یعنی وارث لری آراسنده بولور . (۳۱) وان اقر بشرط الخیار صح وبطل شرطه . بر من
 برکمه ننگ فایداسینه اقرار قیلسه (مثلافلاچیه بیزه چاکم بار - یاکه آننگ بر نرسه سین غصب لمش
 ایدم یاکه من ده امانتی بار ایدی هلاک بولدی یاکه من ده امانتی بار لکن اوچ کون اچنده کلوب آلسه
 بیرماسکا اختیارم بار دیب شرط قیلسه) اقراری درست خیار شرطی باطل در نرسه سین ایباسینه طابشرو
 تیوش بولور . (۳۲) واستثناء کیلی اووزنی من درهم صح معلوم مقدار درهم لر ننگ اوستونده بار لغی بله
 اقرار صورتده صلوات یامیران بله اولچانه تورغان نرسه فی اقرار قیلتمش نرسه آراسندن سوزنده قایتارب
 آلودرست (مثلارید ایتسه عمر ننگ منک اوستومده یوز درهمی بار لکن شول یوز درهمدن منکایکرمی پوط
 بغدادی تیوش دیسه یکرمی پوط بغدادی یا قیهتی زیدک قایتار لمق تیوش بولور . (۳۳) لاستثناء التابع
 کالبناء والنخل اما اقرار قیلتمش نرسه کایبیرکان نرسه فی سوزنده قایتارب آلهاقی درست توکل بنا
 یوزک قاشی هم یغاچلر اوغشاشی (مثلارید اوزی تور اوزورغان یورطنی عمر نکی دیب اقرار قبلغاچ مکر
 بنالری آنقی توکل دیماکی - یاکه بویوزک عمر نکی دیب اقرار قبلغاچ مکر قاشی آنقی توکل دیماکی -
 یاکه بویاچمه عمر نکی دیب اقرار قبلغاچ مکر یغاچ لری آنقی توکل دیماکی درست توکل . (۳۴) ودین
 صحتهمطلقا ودین مرضه بسبب فیه وعلم بلا اقرار سوا . اولوم غسته سنده سلامت وقتنداغی بورچنی اقرار

قیلماقی مطلقا (یعنی نه سبب بله آغانلقی معلوم بولسون كرك بولسون) هم خسته حالنده کی بورچنی اقراری که سببی معلوم در (سببی معلوم کی سبب اقرار سن کورنب معلوم بولوب طور رلق بولور بس بو ایکی تورلوك بورچ در جه ده برابر لر در (اقرار سن سببی معلوم کی قایوسی شرع اصطلاحنده معروف السبب دیب آتالور (مثلا بر نرسه صائب آغان بولسه) یا که بر نرسه بورچغه آغان بولسه (یا که بالغه بر نرسه آغان بولسه (یا که بر خاتون نکاملنب مهر بیره چاکمی بولسه بواش لر قاضی غه یا خاق غه معلوم بولسه (۳۶) و قدما علی ما اقر به فی مرضه اوشبو ایکی تورلوک بوروچ لر اقرار قیلوچی ننگ وفاتی صورتنده خسته حالنده اقرار قیلغان بورچندن اول تولنور (باری اوچ تورلی بوروچ بولادر : دین صحه - دین معروف السبب - دین مرض المعلوم بالاقرار (۳۷) والکل علی الارث وان شمل ماله اوشبو اوچ تورلوک بوروچ ننگ بارچاسی میراث غه الک قیلنور یعنی مالنی وارث لر کا بولوب بیرماس بورن تولنور گرچه بارمال بو بوروچ لار غه کرشب بتسه ده (۳۸) ولا یصح ان یخص غیرهما بقضاء دینه خسته ننگ بر در جه داکمی بوروچ ایبه لری آراسندن بوروچ اوتالورکا بر سنی خاصلاماق درست توکل (مثلا سلامت چاغنداغی بوروچ ایباسینه منک تنکه سببی معلوم خسته چاغنداغی بوروچ ایبه سینته منک تنکه بیره چاکمی وفات بولغانده قالسه اما بارمالی منک تنکه لک کنه بولسه سلامت چاغنداغی بوروچ ایبه سینته بیرلسن خسته چاغنداغسینه بیرلمسن دیب خاصلاماق درست توکل - بلکه بشار یوز تنکه هر ایکسینه بولوب بیرلور .

(۳۹) ولا اقراره لوارثه الا ان یصدقه البقیة و دخی خسته که سنه ننگ اوزی ننگ بوروچی بارلغی بله یا که بر معین نرسه فلان وارث منقی دیب اقرار قیلماقی درست توکل مکر باشقه وارث یا که باشقه بوروچ ایبه لری سوزنی راست غه توتسه لر خسته اقرار قیلغان قدری بوروچ اقرار قیلغان وارث کا بیرلور (سوزینه وارث لر اوشانماسه بیرلس اوشانما و وقتی خسته ننگ وفاتندن صونکدر (حتی خسته اوزی ننگ وارث لری آراسندن بر سینته منک تنکه بیره چاکم باردید کده باشقه وارث لر خسته قاشنک سوزنی راست غه توتسه لر ده وفاتندن صونک سوزلرندن قایتب راست غه توتماولری درست - خسته قاشنده کونکلی آغرایماسین اوچون خلانی کلمدک دیورلار - (اما خاتونمه مهر اوچون فلاچیه بورچلی من دیب اقراری درست گرچه باشقه وارث لر سوزنی راست غه توتماسه لر ده (۴۰) فیبطل ان ادعی بنوته بعده بس بو کشیدن یاشک بوند این بالاتوغارلق بر یاط بالاغه فلاچیه بیره چاکم بار دیب اقرار قیلغان ننگ صونکنده اول بالانی اوزی ننگ بالاسی ایکانلکنی دعوی قبلسه بیره چاکمی بارلغی بله اقراری باشقه وارث لری اوشانغان صورتده باطل بولور (چونکه بو بالانی اوزنکی دیب اقرار وقتنده اوق وارث لغی ظاهر بولدی) . (۴۱) لا ان نکح (اما بر یاط خاتون غه فلاچیه بیره چاکم بار دیب اقرار قیلغان ننگ صونکنده اول خاتوننی نکاملنسه اقراری باطل توکل چونکه اقرار وقتنده اول خاتون ننگ وارث لکی یوق ایدی . (۴۲) ولواقر ببنوة غلام جهل نسبه ویولد مثله لثله و صدقه الغلام ثبت نسبه (بر کمنه نسبی بلمسن بر بالانی اوزی ننگ اوغلی ایدیکنی اقرار قبلسه یاش چاماسی بله اول بالاننک اقرار قیلوچی دن توغماقی ممکن بولسه (یعنی اقرار قیلوچی ایر

كشى بولسه اقل مرتبه اون ايكي ياش خاتون توقز ياش بالادن اولوغراق بولسه هم بالا اقرار قىلوچى ننگ تريكى وقتىن ياكه وفاتى صونكنده سوزنى راست غه توتسه اول بالاننگ نسبى اقرار قىلوچىدن ثابت بولور (باشقه وارث لرننگ انگرى ضرر بىر ماس) • (۴۳) و شرط تصديق الزوج اوشاهاده قابله فى اقرارها بالولد (خاتون كشى بر بالانى منم بالام ديب اقرار قىلغان صورتده يوقارنده مذكور اوچ شرط ننگ طاباوى كرك هم اول خاتون ننگ ايرى ننگ خاتون اقرارنى راست غه توتماق ياكه بالاتا بغانده ابي بولوچى ننگ كواھلق بىر ماكى شرط قىلندى (۴۴) ولواقر بنسب من غير ولا دلا يصح ويرث الامع وارث (بر من بركشى ننگ توغودن باشقه نسب ليكنه) مثلا منم توغانم ياكه آتام ننگ توغانى يابام يا اوغلو م ننگ اوغلى ديب) اقرار قىلسه بواقرار درست توكل (يعنى نسبى ثابت بولماس آلايده ميراث آلور (نسب ننگ ثبوتى غير كشى لر كا نسب ننگ ثبوتن التزام قىلب ضرر كلتر ولازم بولغانلقى اوچون در) اما نسبى اقرار قىلوچى غه هم ثابت بولمسه ده اقرارى سببلى ميراث آلور اكر باشقه وارث لرى بولمسه فريض داكى تر تىپچه اوز مرتبه سنده يعنى ۸ نچى مرتبه ده) مكر وارث بولسه ميراث آلماس (گرچه اول وارث ذوى الارحام دن بولمسه ده) فريض ده بيان قىلنغاچه ميراث آلوچى لرننگ ترتيبى بيله در (۱) اصحاب فريض قايولرى ننگ قرآن ده چىكلنگان اولوش لرى بولور (۲) نسبا عصبه (۳) سببا عصبه (۴) عصبه سبببىه ننگ عصبه سى (۵) ذوى الفروض السبببىه كار د بقدر حقوقهم (۶) ذوى الارحام (۷) مولى الموالآت مقرله بالنسب على الغير بحيث لم يثبت نسبه باقرار من ذلك الغير اذا مات المقر على اقراره (۹) موسى له بهما زاد على الثلث (۱۰) بيت المال) •

(۴۵) ومن اقر باخ و ابوه ميت شاركه فى الارث بلانسب (بر من بركمسنه نى بو بنم توغان قرداشم ديب اقرار قىلسه شول حالده اقرار قىلوچى ننگ آتاسى اولسه مذكور كمسنه اقرار قىلوچى غه ميراثنده اور تافلا شور نسبى ثابت بولماس (گرچه باشقه وارث لر بولمسه ده آنار غه ضرر تىكر ماين اقرار قىلوچى غه تىكان اولوش ننگ يار طيسين آلور) • (۴۶) ولواقر اهدابنى ميت له على آخر دين بقبض ابينه نصفه فلاشى له والنصف للاخر (بركمسه وفات بولسه ايكي اوغلى قالسه ميت ننگ بركمسه دن آلاچاغى بولسه ايكي اوغلى ننگ برسى آتام آندن يار طى بوروچنى آلدى ديب اقرار قىلسه اقرار قىلوچى اوغول غه بو بوروچدن ۵۰ چ اوش تىماس قالغان يار طيسى ايك نچى اوغلىنه بولور) اما آتام بتون بوروچنى آلمش ايدى ديب اقرار صورتنده ايك نچى اوغلى اوشانمسه بوروچلى دن اوز اولوشى يار طينى تولتور اما بوروچلى تولكان يار طينى اقرار قىلوچىدن قايتارب آلور) •

(۱۱۶) كتاب الدعوى

(۱) هى اخبار بحق على غيره دعوى لغتبه طلب اوستاؤ معناسنده زيد عهردن مال طلب قىلسه زيد مدعى بولا عهردى عليه مال مدعى بولا در اما مالنى مدعى به ديب آتاو درست توكل ديمشار) دعوى شرعية اصطلاحنده باشقه كشى ننگ اوستونده حقى بارلىغى بيله قاضى ياحكم قاشنده خبر بىر و اعلام

ورافعه قبیلو تا عتی اوته تور کا حکم قیلدر و اوچون (۲) و المدعی من لایجبر علی الخصومة و المدعی علیه من یجبر
 دعوی قبیلوچی یعنی حقن صور اوچی شول اول دعوی قبیلورغه کو چله تها س حق آندن صور الوچی شول اول دعا وغه
 کو چیلنور (۳) وهی انما تصح بذکر شیء علم جنسه و قدره دعوی درست بولور باری شول نرسه نی کنه
 اول نرسه ننگ جنسی هم مقداری معلوم بولور (مثلا یوز بوط بغدادی دیهک کبی (۴) وانه فی یدر
 الهدعی علیه ودخی دعوی درست بولماقی ننگ بر شرطی شول (دعوی قبیلنش نرسه مدعی علیه ننگ
 تصرفنده دیهک در (۵) و فی المنقول یزید بغیر حق ودخی او شوبو یاد ایتلمش سوز لر کا کوچه تورغان
 مالنی دعوی قبیلغان صورنده (بنم فلان نرسه منی) حق سز توتب یا باصب طور ادیکان سوزنی آر تدر مق
 تیوش بولور (چونکه مدعی علیه مدعی ننگ نرسه سنی هس قیلب تور ماقی بر حق اوچون بولو و احتمالی بار رهن
 شکلی (۶) و فی العقار لایثبت البید الا بحیجة او علم القاضی ودخی کوچمی تورغان مالنی دعوی قبیلغان
 صورنده بنم مالم مدعی علیه قولنده دیها کی کنه یبتمی مکر کامل اثبات قیلوق بله یا که قاضی ننگ
 بلها کی بله کنه ثابت بولور (مثلا بر شکلی کوچمی تورغان مالنی دعوی قبیلغان صورنده شاهد لر بله
 اثبات قیلوق بله بولور (۷) والمطالبة به ودخی دعواننگ درستلکی اوچون دعوی قبیلوچی ننگ
 مدعی علیه دن نرسه نی حکم حضورنده اوستما کلکی شرط قیلندی (چونکه دعواننگ فائده سی قاضی ننگ
 مدعی علیه کا امر قیلماقی مدعی ننگ حقیقی طابشر رغه اوستما یچه ایسه قاضی ننگ امری درست توکل یعنی
 حکم - حکم حکمنده بولمی (۸) و احضاره ان امکن لبشیر الیه الهدعی والشاهد والحالف ودخی حکم مجلسینه
 مدعانی یعنی دعوی قبیلنش نرسه نی مدعی علیه دن حاضر قیلدر تو شرط قیلندی اکر اول مجلس کا حاضر
 قیلو ممکن بولسه (مکن بولماقی کلترو کا راصخو ط چقه ماسدای مشقتلی بولماسدای بولور) تا دعوی قبیلوچی
 هم شاهد هم آنطای توچی بونرسه کا حکم وقتنده اشاره قیلسون اوچون (۹) و ذکر قیمته ان تعذر ودخی
 دعوی قبیلنش نرسه ننگ قیمته نی یاد ایتیک شرط قیلندی اکر ۸ یچی مسئله ده بیور لمشچه نرسه نی حکم
 مجلسینه حاضر قیلو ممکن بولسه (۱۰) والحدود الاربعة او الثلاثة فی العقار ودخی کوچمی تورغان ملکتنی
 دعوی قبیلغان صورنده دورت جا نبنی یا که اوچ جا نبنی یاد ایتما ک شرط قیلندی
 (۱۱) و اسماء اصحابها ونسبهم الی الحد ودخی کوچمی تورغان ملکت دعوی قبیلغان صورنده اول ملکت ننگ
 چیک لرنده بولغان ملکت لر ننگ خوجا لری ننگ اسمار نی و آنلر ننگ نسب لری ننگ اسمار نی تابا بالزینه چه
 یاد قیلو تیوش بولور (۱۲) و اذا صحت سأل القاضی الخصم عنها او شوبو طریقہ دعاچی طرفندن دعوی
 درست مرافعه قیلنسه قاضی مدعی علیه دن بود دعواننگ حقیقتندن صورار (حاصل قاضی مدعی کا
 سکوت قیلور رغه بیور رهم مدعی علیه نی استنطاق قیلور یعنی مدعی ننگ قانشو ژندن باشقه سوبیلور
 اقرار قیلو احتمالی بولغانلنی اوچون تا اقرار یا شاهد بله حکم ننگ آراسین تفرقه اوچون (۱۳) فان اقرار وانکر
 سال المدعی بینة فان اقام قضی علیه اکر مدعی علیه (دعاچی ننگ دعواسی راست من ده اول ایتد کچه

حقی (بار دیو مثلاً) اقرار قبیلہ - یا کہ من دہ هیچ حقی یوق دیب انکار قبیلہ انکار قبیلگان صورتہ قاضی دعوی قبیلوچی دن اثبات صورار اگر شاهد لر بلہ یا کہ قولندہ سند یازوی بلہ بینہ اقامہ قبیلہ اثبات قبیلہ بوا یکی صورتہ دعواچی ننگ فاید اسینہ ومدعی علیہ ننگ ضررینہ حکم ایثار (۱۴) وان لم یقم حلفہ ان طلبہ خصمہ اگر دعوی قبیلوچی بینہ بلہ حقی اثبات قبلا آلماسہ قاضی مدعی علیہ فی آنط ایقدرر اگر دعواچی اوستاسہ (آنط ایتمسہ مدعی علیہ دن تولتورکا حکم ایتمہ آلماس (۱۵) فان نکل مرۃ اوسکت بلا آفة وقضی لہ بالنکول صح اگر قاضی مدعی علیہ کا آنط ایثارکا بیورغاج آنط دن بر مرتبہ باش طارطسہ یا کہ آنط ایثارکا مانع آفة بولہای طوزب (مثلاً نلسن لکی صانکر او لغی نیہوی لغی بولہی طوزب) سکوت قبیلہ قاضی مدعی علیہ ننگ آنط دن باش تارتدقی سبیلی ضررینہ حکم قبیلہ حکمی دستدر (چونکہ نکول بواورندہ اقرار منزلندہ در (حکمدن صونک من آنط ایتمام دینسہ التفات غہ آلو ناس (لکن آنطنی اوچ مرتبہ عرض قبیلو تیوشدر بیانی کلور (۱۶) وعرض الیہین ثلاثائم القضاء احوط قاضی مدعی علیہ کا آنط ایثارکا بیورغاج مدعی علیہ آنط دن باش تارتقان صورتہ اوچ مرتبہ کچہ بیورغان ننگ صونکنندہ آنط دن باش تارتقان ننگ صونکنندہ غنہ حکم قبیلو احوط (۱۷) ولایرد الیہین علی المدعی وان نکل خصمہ قاضی آنطنی دعواچیغہ قایتار مغای کرچہ آنک غصمی یعنی مدعی علیہ آنط دن باش طارطسہ (البینہ علی المدعی والیہین علی من انکر دیومتواتر مرتبہ سندہ کی حدیث مشهور اوچون) امام شافعی مدعی علیہ ننگ نکولی صورتندہ یہین مدعی کا قایتار ولہ مدعی یہین ایتمسہ فاید اسینہ حکم ایتمولہ چونکہ نکول مشتبه - احتمال توتادر تورع عن الیہین الکاذبہ فی ہم ترفع عن الصادقہ فی بنا برین نکول حجة توکل امام مدعی ننگ یہینی ظہورکا دلیل بولوب شو ننگ بلہ حکم قبیلہ دیدر (امابن ننگ دلیل نکول دلالة قبیلہ در باذل یامقر بولہا قبیلہ چونکہ بونلر بولمسہ یہین کا اقدام قبیلور ایدی تاکہ اورندن ضرر فی دفع اوچون واجب فی اقامہ قبیلو یوزندن بس بوجانب یعنی باذل یامقر بولہا فی راجح بولادز چونکہ عاقل متدین کہستہ اوزینہ واجب فی ہم دفع ضرر فی ترک قبیلہ در دلیل شافعی دہ بولغان وجوہ محملہ ننگ هیچ قایو صورتندہ یہین فی مدعی کا قایتاروغہ وجہ یوق ہدایہ کتاب دعوی (۱۴۲) .

(۱۸) ولا یحلق فی نکاح (ورجعة و فی فیء ایلاء واستیلاذ ورق ونسب وولاء نکاح توغر وسندہ انکار قبیلوچی غہ آنط تیمی تابینہ تابلغانچہ باغلانجب طورر انکار قبیلوچی کک نکاح قبیلوچی کک بیوروچی بولسون - اوشانداق طلاق قبیلش خاتوننی من عدۃ اچندہ رجعة قبیلد مدیب ایری دعوی قبیلغاندہ خاتون انکار قبیلہ دہ آنط تیمی - ودخی ایلاء مدقندہ یعنی دورت آی اچندہ ایلامدن قایتدم دیو ایر دعوی قبیلغان صورتندہ خاتون انکار قبیلہ آنط تیمی - اوشانداق استیلاذ صورتندہ انکار قبیلوچی غہ آنط تیمی استیلاذ صورتی صاحب ہدایہ ننگ بیانہ کورہ شول : کینیز انک ایتموز من خو جامدن بالاتوغردم بویالامنم بالام دیوز خو جا کینیز انک ننگ شول دعواستی انکار قبیلہ آنط تیمی - یا کہ بیلکولی نسبی بر کہستہ ننگ بامسز نسبی بر کہستہ فی بنم قلم دیب دعوی قبیلما فی صورتندہ انکار قبیلہ آنط تیمی - یا کہ بر من بلمسز نسبی بر کہستہ بنم بالام دیو دعوی صورتندہ انکار قبیلوچی غہ

آنط تیهی یا که خو جالقنی دعوی صور تنده یعنی بو که سنه بنم آن ادقیلنه شم ایدی دید که انکار قیلوچی غه آنط تیهی (بو حکم لر امام اعظم قاشنده اما امامین قاشلرنک اوشبویدی صورتک انکار قیلوچی لار غه یهین تیار منکر ننگ اقراری بله اوشبو حکم لر ننگ بار چاسی ثابت بولور اما آلداغی ایکی صورتده آنط تیماؤنک ائمه ثلاثه متفق (۱۹) وحد ولعان اوشانداق حدلرده هم لعانده انکار قیلوچی غه یهین تیهی (بو ایکی صورتده بار چه امام لر متفق) مثلاً بر من فلان بنی ز نابله سوکدی دیو دعوی قیلسه فلان انکار قیلسه آنط تیهی اوشانداق بر خاتون ایرم بنی ز نابله سوکدی دید که ایر انکار قیلسه لعان تیهی - لعان هم حد حکمنده در بیانی ۵۲ چی فصلده (۲۰) الا اذا ادعی فی النکاح والنسب مال کهر ونفقة وارث مکر نکاح هم نسب توغر ورسند دعوی قیلوچی مال دعوی قیلغان صورتده انکار قیلوچی غه آنط تیار مال دعوی قیلماقی مهر نفقه هم میراث شکلی (مثلاً بر خاتون من زید کا نگاهلنش ایدم بنکا آندن معجل مهر اوچون بشیور در هم تیوش) یا که نفقه لک اوچون فلاچیه ایدی دیسه زید انکار قیلسه آنط ایتدر لور زید آنطدن باش طارطسه خاتون دعوی قیلدیقی مال ثابت بولور اما نکاح همان ثابت بولماس نفقه فی دعوی قیلونکاح فی هم نسب فی دعوا ده متصور در - میراثنی دعوی میت کا خاتون لقنی یا قریب قرداشلکنی دعوا ده متصور در (۲۱) وحلف السارق وضمن آن نکل ولم یقطع اوغری آنط غه تارتلور آنطدن باش تارتسه ما اول اوغری بدن تولتلور لکن اوغری ننگ اوشبو طریقه مال توله تور دای نکولی سبیلی ده اوغری لغی مثبت بولوب قولی کیسلماس (نکول یعنی آنطدن باش تارتو ضمن اقرار بولوب اقرار ایسه حجة قاصرة بولدیقی سبیدن آنده شبهه بولدقندن حد کا یعنی قول کیسلور کا بیتیه (۲۲) والزواج اذا ادعت طلاقاً فیثبت ان نکل نصف المهر اوکله ایر آنط ایتدر لور اگر خاتون بنی طلاق قیلدی دیو دعوی قیلسه شاهدی بولسه ایر آنطدن باش تارتقان صورتده مهر ننگ یارطسی تولتلور اگر خاتون مدخوله بولسه هم بتونلای تولتلور مدخوله بولسه (۲۳) وکتد امنکر القود فان نکل فی النفس حبس حتی یقرا ویحلف اوشانداق بتونلای اولتر وبله هم بعض اعضاسین قصاص قیلو تیوشلی لکن دعوی صورتده انکار قیلوچی آنط غه تارتلور اگر آنط دن باش تارتسه قارلور باش تارتماقی اولتر ب قصاص قیلنماقی تیوشلی لکن انکار قیلماقی بله بولور یا که بعض اعضاسین کیسب قصاص قیلماقی بله بولور اولکی صورتده اقرار قیلغاچه یا که آنط ایتکاچه حبس قیلنور اقرار قیلسه قصاص قیلنور آنط ایتسه حبس دن بوش قویلور (اقرارده قیلماسه آنطده ایتسه عهری بار چیه حبسه قالور (۲۴) وفي مادونها یقتص اما اولتر ب قصاص قیلو تیوش بولغان صورتده بلکه بعض اعضاسین غنه کیسب قصاص قیلماقی تیوشلی لکن بر او دعوی قیلغان صورتده قصاص قیلنو (مثلاً قول اورننه قولی کیسلو) تیوشلی بولغان که سنه تیوشلی لکن انکار قیلسه آنط غه تارتلور آنط دن باش تارتسه (یوقاریغی صورتده کیسب کیسب آنط ایتکاچه یا که اقرار قیلغاچه حبس قیلنماس) بلکه در حال قصاص قیلنور (یومسئله امام اعظم قاشندک امامین مذکور هر ایکی مسئله ده یعنی قصاص بالنفس ده هم قصاص بالاطر افده یهین دن نکول صورتده دیه لازم بولادر - دلیلی شول چونکه آنطدن باش تارتو اقرار که آنده شبهه باردر قصاص ایسه شبهه بله ترک قیلننه در بس مال واجب بولادر خصوصاً قصاصدن منعنور اوستوته ضرر یوکلنوچی طرفندن بولسه که مثلاً خطاء

بولماقنى اقرار قىلسە اما مقتول نىڭ ولىيى عەدا اولتر دىكى دعوى قىلسە - امام اعظم نىڭ دىلىبى شول :
 اعضائى نىڭ طرفلارى مال اورننه يوريدر بنا بىر نى آنارنى بىدل و صرف قىلو مەن در جان بونىڭ خلافتچە در
 يعنى جاننى عقللى كىشى بىر نرسە بىر ابرى نەدە بىرەى در اعضائى نىڭ طرفلارى بىدل نىڭ امكانى بار مثلاً براو
 ايكتىچى كا مەنم قولمىنى كىس دىب بىوردق دە كىسسە ضمان واجب بولى در بس اطرافى اعضائى صرف قىلمق
 مەن ايش اما قصاص مسئلە سنەدە فتنە و نزا عنى دفع اوچون كىس و ضرورى در چونكە فتنە قول كىسو كىبى كەنە
 توكل اشە من القتل وارد اولمشدر كىسو بىلە دفع فتنە مەن ايگان ضرورى بولادر كوپا كە آكلە يعنى توچى
 زەھەتى كەسنە قولنى كىسدر دىكى كىبى هم تىشى صزا وچى تشىتى صورتى يعنى كىبى بولادر تا خلاص بولو
 اوچون ھدايە (۲۵) وان قاللى بينە حاضرة و طلب حلى الخصم لا يخلو ويكفل بنفسه ثلاثة ايام بر دعوى
 قىلوچى بىنم بود دعوا م نىڭ درستلىكنە شەھىدر م حاضر دىسە اما اوزى خصمى نىڭ آنط ايتما كنى ايسئاسە
 آنط ايتدر لماس مكر شەھىدر نى قاضى حضورى نە جىبوب كلتر كىنكچە مدعى عليه دن كفىل بنفسه يعنى
 پاروكا آلنور اوچ كونكچە (اوچ كونكچە چىك امام اعظم دن مروى در تا دعوى قىلوچى شەھىدر نى حاضر
 قىلورغە فرصت وقت بولسون اوچون مدعى عليه غائب بولوب مدعى نىڭ حقى يوغالماھىن اوچون
 (۲۶) فان ابى لازمه اما مدعى عليه كفىل بنفسه بىر و دن باش تارتسە دعوى قىلوچى ياكە آننىڭ امىنى
 مدعى عليه آرتىدن اوچ كونكچە ايبارب يورر (مدعى عليه قايدە بارسە آندە بارر لکن ايوىنە كرسە
 آرتىدن كرماس ايشكى توبىندە اولطرز مدعى عليه خاتون كىشى بولغان صورتدە مدعى اوزى ايبارماس
 بلكە بىرامىنە خاتون ايبارتور (۲۷) والغريب قدر مجلس الحكم مدعى عليه كفىل بنفسه بىر و دن باش
 تارتقان صورتدە چىت ديارلق بولسە مدعى ياكە آننىڭ امىنى حكم كوننە چە ايبارب يورر (مدعى شەھىدر نى
 حاضر قىلب قايداسنە كواھلق بىرسە لر قايداسىنە حكم قىلنور اما شەھىدر نى حاضر قىلا آلماسە ياكە
 قايداسىنە طورسە لر مدعى عليه آنط غە تارتلور (۲۸) ولا يكفل الا الى آخر المجلس مدعى عليه چىت
 ديارلق بولغان صورتدە كفىل بنفسه قاضى مجلسى نىڭ آخرى نە قدرى كئە آلنور (چونكە آندىن آرتىقى
 مسافرغە ضروردر (۲۹) والخاص بالله لا بالطلاق والعقاق آنط ايتو (الله تعالى بله بولورغە قىوش رسول
 عليه السلام نىڭ حدىشى اوچون اول حضرت دىدىكە (سزدىن كىم ايرسە آنط ايتار بولسە ايتسون الله بله
 ياكە قويسون ايتسون) و دعى ايتدى رسول عليه السلام (كىم ايرسە الله دن غىرى بله آنط ايتسە
 تحقىق الله تعالى كا شركة قاندى) طلاق هم آزاد قىلوشكللى لر بلكە آنط ايتما كى خرامىدر (مثلاً فلان اش
 فلاچە بولسە يا بولسە خاتونم طلاق بولسون قلم آزاد بولسون دىسسون (۳۰) فان الح الخصم قىل صح بهما
 فى زماننا اكر خصم يعنى دعوى قىلوچى كەسنە قاضى غە مدعى عليه نى طلاق هم آزاد قىلو بىلە آنط ايتدر كا
 بالوازسە بىر قىلر و ايتنىڭ طلاق و آزادنىڭ ايكسندىن آنط ايتدر و بون مائىد در سئدر (چونكە بو آنط درستلىكنە
 صورتدە خلق نىڭ آنطىن قورقوچى لارى آرتى بولماق سببىدىن كىبى كەسنە لر نىڭ حقى ضايع بولادر
 (۳۱) ويغلاظ بصفاته (آنط ايتدر كاندە الله تعالى صفات لرى بله يەمىن مغلظە قىلنور يعنى آغر آنط قىلدر لور
 مضمون نىڭ مغلظە كا كلتر دىكى مثالى (بالله الطالب الغالب المذرك المهلك الى النى لا يموت ابدا)

دیو جامع رموز ابراد ایلمشدر (یا که الله تعالی ننگ اسم لرین یاد ایتوبله تاعکید قبلنور و برکنلور اول صورده هم یمین مغلظه یعنی آغر آنط بولور آنداین آنط ننگ مثالی مثلاً قاضی ایتور : ایت والله یعنی شول الله تعالی بله آنط ایته من که آندن غیر ی هیچ تنکری یوقدر اول رحمن رحیم عالم الغیب والشهادة الله تعالی در که بار چه اشکاره و یا شرین فی فاش و غیب فی بلکوجی در که زید ننگ سننگ اوستونکنک یوز صوم حتی بار لغی یوقلغنی وسننگ کونکنکنده نه بار لغنی بلکوجی الله تعالی کا جواب بیر ما که منی خاطر مک توتب قلبه من راستلغن کواهلقت بیره من دیو یمین ایت دیب مدعی علیه کا تلقین قبلور = یمین مغلظه موندن آرتدر لور هم کیهوتلور - توغر یلغی مشهور که سنه بونداین آغر آنط بله آنط ایتدر لماس (ینه برر و ایتده صور صومالی نرسه ده یمین مغلظه بله آنط ایتدر لور آن نرسه ده ایتدر لماس دینلمشدر .

(قاضی بولغان کشی کا تیوش آنط حرمتی اولوغ اید یکن بیان قبلو هم آل عمران سوره سنده آنط توغر وسنده بولغان آیتنی اوقوب معناسنی بیان قبلتق لازم در (آیه اوشبودر)

﴿ ان الذين يشكرون بعهد الله وایمانهم ثمنا قليلا اولئك لاهل اقلام في الآخرة ولا يظنر اليهم يوم القيامة ولا يزكيبهم ولهم عذاب الیم ﴾ شونداین من لر الله تعالی کا قویغان وعده لر ی برابرینه

یعنی ایمان لر فی صائب هم آنط لر ی برابرینه آن آچه فی یعنی دنیا مالنی صائب آلسه لاریس بومن لر کا آخرتک خبردن هیچ نصب و اولوش یوقدر الله تعالی آنار فی سوبلشدر مس عذر و تضرع لر فی سوبلی آلماس لار هم آنار غه الله تعالی رحمت نظری بله قار اماس و آنار فی هیچ بروجه و بهانه بله پا کلاماس کناهلر فی یوقغه چقر ماس آنار غه رنجتکوجی عذاب در دیو یالغان آنطدن تهیدید قبلغای . (۳۲) لابلان مان و المسکن اما بر معلوم وقتده یامعلوم اورنده آنط ایتدر وبله آنطنی آغر ایتلماس (بوز سوامام شافعی رد دور) امام شافعی قسامه ده ۱۳۱ نجی فصلده بیان قبلنغان اشیده لعان ده یعنی ۵۲ نجی فصلده بیان قبلنغان احکامه هم ضرور صومالی مالده مکه داککی کشی کا آنط رکن بله مقام آراسنده مدینه ده منبر نبی علیه السلام یاننده باشقه شهر لرده جمعه مسجدنده هم جمعه کون ایکندی نماز ندین صونک تیوش دیندر هدایه

(۳۳) وحلف الیهودی بالله الذی انزل التوراة علی موسی (آنط مسلمان لر دن باشقه غه هر وقتک آغر ایتلور) یهودی آنط ایتدر لور شول الله تعالی بله آنط ایته من که اول الله تعالی موسی علیه السلام غه

تورات فی ایندر دی دیو . (۳۴) والنصرانی بالله الذی انزل الانجیل علی عیسی (نصرانی آنط ایتدر لور : شول الله تعالی بله آنط ایته من که اول الله عیسی علیه السلام غه اینجیل فی ایندر دی دیو .

(۳۵) والمجوسی بالله الذی خلق النار (مجوسی آنط ایتدر لور شول الله تعالی بله آنط ایته من که اول

الله تعالی اوتنی یار اتدی دیو . (۳۶) والوثنی بالله (صنم غه صورت کا طابنوجی لار هم باشقه مشرک لر الله تعالی بله آنط ایتدر لور لر) یعنی الله تعالی بله آنط ایته من دیو آنط ایتدر لور (چونکه بار چه کافر

لر الله تعالی ننگ بار لغین اعتقاد قبلار کما قال الله تعالی ولئن سالتهم من خلق السموات والارض ليقولن الله هدایه (۳۷) ولا یحلفن فی معابد هم (اوشبودورت فرقه دن هیچ قایوسی اوز لر ی ننگ عبادة خانه

لرنده آنط ایتدر لهاس ار (تعظیم دن نهی وار دبولدیعی اوچون) • (۳۸) و یحلفی علی الحاصل نحو بالله
 بالله ما بینکما بیع قائم اونکاح قائم فی الحال اوما هی بائن منک الان (آنط تبشلی کشی قاضی طرفدن
 حاصل کا) یعنی حاضر کی زمانده بار لغی یوقلغی بلمسز اشکا آنط ایتدر لور - مثلاً بر اوننک آطی
 یوغالوب ایکنچی بر او قولنده طابلسه ایبه سی آطنی دعوی قبلد قده آطنی قوللانوچی بیر مسه من آنی
 صائب آلدیم دیب ایتسه آط اییاسی صائب آغانی یوق دیب انکار قبلد قده بونکا آنط تبوش بولادر آنطنی
 چوک ایتار کا کرک بوصور تده قاضی آنطنی تلقین قیلور بیله (بالله حاضر ده سننک ایکی آر انکرده
 بو آطده تور اتور غان صائونکر یوق دیب آنط) ایت دیور یا که (بر خاتون بر ایردن نفقه صور اغان صور تک
 ایر اول منم خاتونم توکل دید کده (بالله سننک ایکی آر انکرده الحال نکاح یوق دیب آنط) ایت دیور
 (یا که خاتون ایرندن طلاق قبلند یعنی دعوی قبلد ایری انکار قبلسه) والله حاضرده بو خاتون سن دن
 طلاق باین بله طلاق توکل دیب آنط ایت) دیور (بس آنط ایتار کا تبوش کشی شول تلقین موافقتجه آنط
 ایتسه آنطی درست) • (۳۹) لاعلی السبب نحو بالله ما بعته و خوه (اما سبب کا آنط ایتدر لهاس مثلاً بالله
 من آنارغه صائتمم دیب هم آنکا اوغشاشلی بله آنط ایتدر لهاس (مثلاً آط یوغالغان صورت شکلی ده آطنی
 قوللانوچی من آنی ایبه سندن صائب آلدیم دید کده اییهمی صائمانی انکار قبلسه بالله من آنارغه صائتمم
 دیب آنط ایتدر لهاس بلکه یوقاریده مذکور چه بالله حاضرده بز ننک ایکی آر امزده بو آطک تور اتور غان
 صائونم یوق یا که نکاح یوق یا طلاق توکل دیور چونکه احتمال که صائغان بولورده اقاله قبلغان بولور لر •

(۴۰) الا ان یتضرر المدعی فیحلفی علی السبب کدعوی شفعة بالجوار فانه ر بما یحلف علی مذهب الشافعی
 ره انه لا یجیب الشفعة مکر دعوی قیلوچی مدعی علیه ننک رأیندن ضرر لنوردای بولسه انکار قیلوچی ننک
 سبب کا آنطی درست کورشی لک سببلی شفع دعواسین قیلوشکلی ده (مثلاً بر یورطنی صائب آلوچی که
 مدعی علیه در یورط ننک کورشیسی آندن شفع دعواسنی من کورشی من دیو دعوی قبلسه بر فرض صائب
 آلوچی مدعی علیه شافعی بولوب حاصل کا انکار قبلسه هم اوز لر ی ننک اعتقادچه (بومدعی کشف دعواسی
 تبی) دیو آنط ایتسه بوصور تده شفع دعواسی قیلوچی حنفی (فلان شافعی منم کورشمین یورط صائب
 آلدی من کورشی لک سببندن شفع دعواسی قبله من) دیو دعوی قبلد قده شافعی یوقاریک مذکور چه
 آنط ایتسه بو دعوی قیلوچی ضرر لنه در هم آنط ده دعواغه موافق توکل بوننک دعواسی شافعی ننک کورشی
 یورطن صائب آغانلغی در بنا برین بالله صائب آلدیم دیو آنط ایتدر لور • (۴۱) و کذا فی سبب لا یتکرر
 کعبد مسلم یدعی عتقه اوشانداق قات قات بولوی ممکن بولمغان سبب ده سبب کا آنط ایتدر لور مثلاً
 مسلمان قلنی آزاد قیلوشکلی که خوجام منی آزاد قیلدی دیو دعوی قبلسه (خوجامی آزاد قیلماقنی انکار
 قبلسه بالله آزاد قیلغانم یوق دیب آنط ایتدر لور - اما بالله الحال اول قل من دن آزاد توکل دیب آنط ایتدر لهاس
 چونکه مسلمان قل بر مرتبه آزاد قیلنغاچ آندان آری منکوقل بولوب اولمی اما کافر قل ننک بر نچه مرتبه لر
 فل بولماق و آزاد قیلنماق ممکن بیانی آلداغی مسئله ده • (۴۲) وفي الامة والعبد الکافر علی الحاصل

اما کنیز اک خاتون گرچه مسلمان بولسه ده هم کافر قل (بنی غوجام آزاد قبلدی) دیو دعوی قبلسه خو جا سبب کا آنط ایتدر لهاس (یعنی بالله آنی آزاد قیلغانم یوق دیب آنط ایتدر لهاس) بلکه حاصل کا آنط ایتدر لور (بالله حاضرده بوکنیز اک یابوقل من دن آزاد توکل دیب آنط ایتدر لور چونکه کنیز اک بله کافر قلده قل لقی ننگ قات قات بولمقی درست کنیز اک مرتد بولوب قل اسیر توشب • (۴۳) و یحلف علی العلم من ورث شیئا فادعاه آخر بر من بر نرسه فی (مثلا آطنی) میراث دن تییب ملکسه ایکچی برکشی اول نرسه فی منکی دیب دعوی قبلسه نرسه ایبه سی مونکا انکار قبلسه انکار قیلوچی اول نرسه ننگ دعوی قیلوچینقی ایدیکن بلوی بلماوی توغر وسنگ آنط ایتدر لور (مثلا بالله بونرسه ننگ دعوی قیلوچینقی ایدیکن بلمی من) دیور (اما بتات اوزرینه یعنی کیسب آنط ایتدر لهاس یعنی (بالله بونرسه دعوی قیلوچینقی توکل) دیب آنط ایتدر لهاس چونکه اهته الکه بونرسه دعوی قیلوچینقی در = بر فرض میت ننگ نرسه لری آراسنده بولغان بولسه یا امانته در یا که بوکسه ننگ کا صاتمیش در یا بهه قیلماشدر وارث ایسه بو والدن خبردار توکل در • (۴۴) و علی البتات ان وهب له او اشتراه اما برکسه ننگ ملکته بر نرسه هبه سببلی کرسه یا که صائب آلسه بونرسه فی ایکچی برکشی منکی دیب دعوی قبلسه نرسه ایبه سی انکار قبلسه کیسب آنط ایتدر لور (یعنی بالله بونرسه دعوی قیلوچی فلاننقی توکل) دیور • (۴۵) و صح فداء الحلف و الصاح عنه • آنط برابرینه حق بیرب آنط ایتدی قالو درست هم آنط ایتار کا تبوش کشی ننگ معلوم مقدار مال بیرب صاح قیلشوی درست (مثلا عمر زیددن منک تنکه آلاچاغم بار دیب دعوی قبلسه زید انکار قیلدیغی سببندن آنط ایتو تبوش بولغان آنط ایتار کا تله مدکندن آنطی اوچون عمر کا منک تنکه یا که آندن کیم فدایر سه درستدر صونکغی کونده آنط غه تار لهاس - اوشانداق نیند این دعواده بولسه ده آنط ایتوی تبوش بولغان کمنسه (تورع عن اليمين الكاذبه) سببندن یعنی بالغان آنطدن صافلانو یور نندن یا که (ترفع عن اليمين الصادقه) سببندن یعنی گرچه راستلق طرفنده بولسه ده آنط ننگ حقی اولوغلغندن هم اوزی ننگ درجه سنی توشر ماودن باش تارتب آنط ایتماس اوچون و صونکغی کونده آنط ایتونی دعوی قیلما سین اوچون مال بیرب صاح قیلشقی درستدر رسول علیه السلام ننگ (ذبوا عن اعراضکم باموالکم) حدیث شریفی اوچون اوشانداق حضرت عثمان ننگ یهین اوچون فدییه بیرماکی مرویدر •

(۱۱۷) فصل فی التحالف

(۱) ولو اختلفا فی قدر الثمن او المبیع حکم لمن برهن اکر ایکی صاتو آلو قیلشوی کمنسه لر آچه ننگ یا صاتمیش نرسه ننگ مقدار نده اختلافی قیلشسه لار (مثلا صاتوچی آچه یکر می بش صوم تبوش دیسه آلوچی یوق یکر می صوم غنه دیسه - (یا که آلوچی یکر می بش پوط بغدادی تبوش دیسه - صاتوچی یوق یکر می کنه پوط تبوش دیسه) اثبات قیلوچی ننگ فایده اسینه قاضی حکم قیلور • (۲) وان بزها حکم لمثبت الزیاده اکر ایکی ده اثبات قبلسه لار قاضی کوینی اثبات قیلوچی ننگ فایده اسینه حکم قیلور (یعنی آچه ننگ یا صاتمیش نرسه ننگ مقداری توغر وسنده نزاع قیلشغانده مثلا صاتوچی بغدادی یکر می کنه پوط اما صاتوچی آلوچی یکر می بش پوط بولور غه تبوش دیب دعوی و نزاع قیلشغانده هر ایکی کواهار یا که باشقه دلیل بله اثبات

قیلغان صورتده كۆب لکینه یعنی یکر می بش پوطلغبینه دلیل کلتروچی ننگ فایده اسپنه حکم ایقلور . (۳) وان
 اختلافیه افحجة البائع فی الثمن اولی وحجة المشتري فی المبیع اولی) اکر صانوچی بله آلوچی آنچه ننگ هم صانوب
 آلهش نرسه ننگ مقدارنده اختلافی قیلشسه لار (هم هر قایوسمی اوزی ننگ دعواسنی اثبات قیلا قالسه لار) نرسه
 صانوچی ننگ سوزی آنچه مقدارنده توتولور صانوب آلوچی ننگ سوزی آلهش نرسه ننگ مقدارنده توتولور
 (گرچه کواهلری خصمی ننگ دعواسنی ننگ خلافن اثبات قیلسه ده مثلا نرسه صانوچی ننگ کواهلری صانوچی غه
 یکر می بش صوم تیوش هم صانوچیدن یکر می گنه پو ب بعدای تیوش دیب اثبات قیلسه لرده صانوچی غه
 یکر می بش صوم آنچه تیوشلی لکنده سوزلری توتولور اما آلوچی غه یکر می کنه پو ب بعدای تیوشلی لکنده
 سوزلری توتولماس چونکه صائب آلهش نرسه کوبه تیوشا کنه آلوچی ننگ اثباتی بویتچه ایدی یعنی یکر می
 بش پو ب . (۴) وان عجز ارضی کل بزیاة یدعیه الآخر والاتحالف آنچه ننگ یانرسه ننگ برسند یاهر
 ایکسند صانوچی بله آلوچی اختلافی قیلشغانلری صورتده هر ایکسی اوزی ننگ دعواسنی اثباتده عاجز
 قالسه لار برسی آرتقنی دعوی قیلماقینه ایکتچسی راضی بولغای اما راضی بولسه لار هر ایکسی آنط ایثار
 (مثلا صانوچی بالله منک تنکه کا کنه صاتمدم دیور - آلوچی بالله منکده بریور کا آلمدم) دیور یا که نفی کا
 اثباتی قوشب آنط ایثار لار مثلا صانوچی (بالله منک تنکه کا کنه صاتمدم منکده بریور تنکه کا صاتمدم) دیور آلوچی
 بالله منکده بریور تنکه کا آلمدم بر منک کا کنه آلمدم دیور (۵) وحلی المشتري اولو فسخ القاضی بو صورتده
 (یعنی صانوچی بله آلوچی هر ایکسی نرسه ننگ یا آنچه ننگ یاهر ایکسی ننگ مقدارنده اختلافی قیلش
 دعوالارنی اثباتده عاجز قالب خصمی دعوی قیلغان آرتقنی بیرر کا ایکتچسی راضی بولغان صورتده هر ایکسی
 آنط ایثار کتیوش بولد قده) اوّل صانوب آلوچی آنط ایتر لور (صنکره صانوچی آنط ایتر لور) قاضی
 بونلر ننگ سوداسنی بوزار (هر قایوسنه اوز نرسه سنی قایتر تر . (۶) ومن نکل لزمه دعوی آلاخر
 صانوچی بله آلوچیدن قایوسمی بولسه ده (هر ایکسن آنط ایتر رگا تیوش بولغان صورتده) آنط ایتر دن
 باش تار سه اوستونه خصمی ننگ دعوی قیلغانی لازم بولور (صوراغان مقدارنی تولر . (۷) والاتحالی فی الاجل
 وشرط الخيار وقبض بعض الثمن وحلی المذکر صاتلش نرسه فی یا آنچه فی طابشر وننگ وعلمی سی بارلغی توغر وسند
 اختلافی قیلشسه لار هم عبار شرط ننگ بارلغنی یوقلغنده اختلافی قیلشسه لار (یعنی ۶۸ نچی فصلده بیان
 قیلشه صانوچی یا آلوچی ننگ برسی اوچ کون اچنده سودانی قایتر رغه اختیارم بولور غه شرط قیلشدق
 دیو دعوی قیلغانده ایکتچسی انکار قیلسه) ودخی آنچه ننگ بعضسنی اوتاؤده اختلافی قیلشسه لار (صانوچی
 آلفانلقنی انکار قیلسه آلوچی اونه دم دپسه) بواوچ صورتده هر ایکسینه آنط ایتمه اک یوق . منکور اوچ
 صورتک (یعنی وعك عبار شرط هم آنچه ننگ بعضسین اوتاو بارلغنی یوقلغنی اختلافی صورتک بارلغنی) انکار
 قیلوچینی آنط ایتر ب سوزی توتولور . (۸) ولا بعد هلاک المبیع وحلی المشتري ودخی صانلش نرسه
 صائب آلوچی قولنده هلاک بولغان ننگ صونکنده آنچه ننگ مقدارنده اختلافی قیلشسه لار آنط ایتمه اک
 یوق) قاضی سودانی بوزماس صانوب آلوچی آنط ایتر لور سوزی توتولور . (۹) ولا بعد هلاک بعضه .

اوشانداق صانلمش نرسه ننگ بعضی صائب آلوچی قولنده هلاک بولغان ننگ صونکنده صانوچی بله
 آلوچی بتون لته بیرلکان آچه ننگ مقدارنده اختلافی قیلشسه لار هر ایکسینه آنط ایتشه اک یوق (بوصورتک
 هم صانوب آلوچی ننگ آنطی بله سوزی توتولور . (۱۰) الا ان یرضی البائع بترک حصه الهلاک . مکر
 صانوچی صانلمش نرسه سی ننگ هلاک بولغان قدرسی ننگ آچه سنی الماسقه رضا بولسه هر ایکسی آنط ایتار
 قاضی سودالر نی بوزار (یعنی صانوچی نرسه ننگ هلاک بولغانی قدرسی ننگ آچه سین الماسقه راضی
 بولسه آنطی بله صائب آلوچی ننگ سوزی توتولور . (۱۱) ولو اختلافی بدل الاجارة او المنفعة اوفیهما تخالفا
 کما فی البیع . یاللانوچی بله یاللاوچی یال حقنده اختلافی قیلشسه لار مثلاً یاللاوچی اون تنکه کایاللام دیسه
 یاللانوچی یکر می تنکه کایالکاندم دیسه) یا که بالغه آنمیش نرسه ننگ منفعتنده اختلافی قیلشسه لار (مثلاً
 یاللاوچی ایکی آیغه یاللام دیسه یاللانوچی برکنه آیغه دیسه) یا که هر ایکسنده اختلافی قیلشسه لار
 (مثلاً یونی طور اوچون بالغه بیروچی من بر آی طوررغه بش تنکه کا بیردم ایدی دیسه بالغه آلوچی من
 ایکی آی طوررغه اوچ تنکه کا کیلشکن ایدم دیسه) هر ایکسی سی آنط ایتدرلور (بعد قاضی بو ایکسی ننگ
 آراسنداغی عقدنی بوزار) صانوالوداغی شکللی . (۱۲) والمنفعة کالمبیع والاجرة کالشن فایده صانلمش
 نرسه شکللی در آننگ برابرینه بیرلکان یال حقنی نرسه صائب آلغانده بیرلکان آچه شکللی در (مثلاً یورطنی بالغه
 آلغانده آنده طورب فایدالنور صانلمش نرسه شکللی اگر فایده ده اختلافی قیلشسه لار مثلاً یونی بالغه
 بیروچی برکنه آیغه بیردم دیب آلوچی ایکی آیغه آلدیم دیب اختلافی قیلشغانده اول یونی بالغه آلوچی
 آنط ایتدرلور - یال حقنده اختلافی قیلشغان صورتده ایونی بالغه بیروچی اوّل آنط ایتدرلور . (۱۳) وبعد
 قبضهالا . اگر فایداتی آلوب بترکان ننگ صونکنک اختلافی قیلشسه لار آنط ایتشه اس لار . (۱۴) . وبعد قبض
 بعضها تخالفا وفسخت فیما بقی . اگر فایده ننگ بعضی الغان ننگ صونکنده مثلاً یورطده بر جمع هاب
 تورغان ننگ صونکنده یال حقنی ننگ یا فایدالنوننگ مقدارنده اختلافی قیلشسه لار هر ایکسی آنط ایتشورلر
 قالغان قدرسنده یال عقدلری بوزولور قایتارشرلر . (۱۵) والقول للمستاجر فیما مضی . بر نرسه نی
 مثلاً یورطنی بالغه بیرب بالغه آلوچی ایتلکچه فایدالانب منة تمام بولغان ننگ صونکنده (فایدالنوننگ
 مدتنده یا که یال حقنی ننگ مقدارنده اختلافی قیلشسه لار هر ایکسینه آنط ایتشه اک یوق چونکه هر ایکی
 طرفدن آنط ایتشه اک ننگ نتیجه سی یال عقدنی بوزماقی قایتار شفق ایدی شمدی بو اورنده قایتار شفق
 متصور توکل مدة اوتب کتکان) بس بالغه آلوچی ننگ کو به وفایدالانماقنده بالغه یورط بیروچی ننگ یعنی
 یال حقنی آلوچی ننگ سوزی توتولور آنطی بله . (۱۶) وان اختلفا الزوجان فی متاع البيت فلها ما صالح لها
 وله ما صالح له اولهما ایرلی خاتونلی کشی لرنکاحده حال لرنده یا که آیورلشغاندن صونک ایواچنده کی
 ذات لرننگ اوزنکی بولماقنده اختلافی قیلشسه لار (بلانک فرزیه وت شال یوزنکر قول باؤلاری موین
 تویمه لری شکللی) خاتون قزلرغه صلاحیتلی نرسه لار خاتونرغه بولور (چالما بوزک قاچ قورال کتاب لار
 شکللی) ایرلرکاصلاحیتلی نرسه لار هم (آچه لار آلتون کوش ذات لاری توشاکلر بالاس لار شکللی) هر

ایکسینه یعنی ایرلر کا هم خاتون لرغه صلاحیتلی نرسه لر ایرکا بولور . (۱۷) وان مات احدہما فالمشکل للعی
 ایرلی خاتون لی کشی لر ننگ یرسی وفات بولسه (سنکره میت ننگ وارث لری بله تریک قالغانی ایواچندن کی
 ذات لردہ اختلاف قیلشسه لار بوضورتده هم ایرلر کا صلاحیتلی نرسه لر ایرکا خاتون لارغه صلاحیتلی نرسه لر
 خاتون غه بولوب) مشکل نرسه لر یعنی هر ایکسینه صلاحیتلی نرسه لر تریک قالغاننه بولور . (۱۸) وان کان
 احدہما ملوکا فالمشکل للحر فی الحیوة ولحی بعد الموت . ایرلی خاتونلی کشی لر ننگ برسی قل ننگ یا کنبراک
 بولوب ایواچندن کی ذات لردہ اختلاف قیلشسه لار هر ایکسینه صلاحیتلی نرسه لر هر ایکسی تریک بولغان
 صورتده آزادغه بولور ایکسی ننگ بری وفات بولغان صورتده تریک قالغاننه بولور . (۱۹) وسقط دعوی
 الملك المطلق ان برهن ذوالید مطلق هیچ برنه سبیدن اوزنکی ایگانلکن بیان قیلہیچہ (مثلا بونرسه مینکی
 آئی بوکشی من دن کوچلب آلدی دیب ایتہیچہ بونرسه مینکی دیب کنه دعوی قیلوساق قاضی قاشنده مقبول
 توکل آلائی دعوی قیلولہ کنه قاضی تفتیش کا کرشماس اکرده دعوی قیلنمش نرسه ننگ نرسه قولنداغی کشی
 اوزنکی ایگانلکن اثبات قیلسه (اما اثبات قیلسه دعوی قیلوچی ننگ دعواسی توشمی خودده . (۲۰) ان
 المدعی و دعیة او عاریة اوزهن او موجد او مغصوب من زید مثلا مدعی علیه یعنی نرسه قولنداغی کشی
 بونرسه ننگ اوزنده امانت ایدیکن یا که عاریة ایدیکن یا که رهن ایدیکن یا که بالغه آغانلغن یا که زید
 قولندن کوچلب آغانلغن اثبات قیلسه مطلقا دعوی قیلوچی ننگ دعواسی ساقطدر (اما نرسه ایبه سی غایب
 بولغان صورتده اول نرسه نی کم دن آغان لغتی اسمی هم نسبی بله ایتب اثبات قیلسه دعواچی ننگ دعواسی
 ساقط توکل اول کشیمی یعنی نرسه ایبه سنی کواهار گرچه بلسه لره امامدعی علیه اسمی نسبی بله ایتب بیان
 قیلدقه شاهد لر اول کشیمی کورب طانوسه لار اسمی بله بلسه لردہ مدعی ننگ دعواسی ساقط هدایه .
 (۲۱) وحیة الخارج فی الملك المطلق احق من حجة ذی الید وان وقت احدہما فقط نرسه قولنده توکل چیت
 کشی ننگ (بونرسه مینکی) دیب مطلق یعنی اول نرسه نی فایدان آغانلغن هیچ ده ایتہیچہ دعوا قیلوچی ننگ
 اوزنکی ایدیکن کواهار بله اثباتی ذی الید ننگ یعنی نرسه قولنداغی کمنسه ننگ مینکی دیب کواهار بله
 اوزنکی بولماقن اثباتندن حقلی راق و مقبول راک (یعنی چیت کشی هم ذی الید بونرسه مینکی دیب
 اثبات قیلغان لری صورتده چیت کشی ننگ سوزی مقبول راک بولوب نرسه آننگ فایداسینه بولماقده حکم
 قیلنور) گرچه بوایکی دعواچی ننگ برسی اوزی ملککنانی ننگ وقتن تار یخن بیان قیلسه ده) .
 (۲۲) ولو برهن خارجان قضی لهما (اکر ایکی چیت اوچونچی برکشی ننگ قولنداغی مالنی مینکی
 دیب دعوی قیلب هر ایکسی اوزنکی ایدیکنه باشقه باشقه شاهد لر قویب اثبات قیلسه لر هر ایکسی ننگ
 فایداسینه یار طیشار بولمق بله حکم قیلنور (اوشانداق اوشبو حکم بولور گرچه ایکی چیت دعواچی ننگ
 برسی قیچان ملککنانی ننگ وقتنی تعین قیلب اثبات قیلسه ده اما امام ابو یوسف وقت تعین قیلب اثبات
 قیلوچی حقلی راق دیدر امام شافعی تهاثر یا تقارع دیدر یعنی یا هر ایکسی ساقط یا که شباغا دیمکدر .
 (۲۳) وفي نکاح سقطا وهی لمن صدقته (ایکی چیت کشی یعنی خاتون هر ایکسی ننگ قولنده توکل

حالدہ (بوخاتون منم نكاهمده) دیو دعوی قیاب هر ایکسی گو اهلر قویب اثبات قیلسه لر دعوالری ساقط حکم هیچ قایوسی ننگ فایداسینه قیلنماس خاتون غه مراجعه قیلنور خاتون قایوسی ننگ سوزین راست لاسه شولسینه بولور . (۲۴) وان ارخا فالسابق احق (بر خاتوننی مینکی دیب ایکی ایر دعوی قیاب هر ایکسی شاهد لر بله اوزنکی ایدیکن اثبات قیلغان صورته هر ایکسی نکاح لنگان وقت لرنی بیان قیلسه لار خاتون نکاحلنوتاریخن اولی راک ایدیکن اثبات قیلوچی غه بولور (مثلاً برسی اوتکان یل ننگ رجب آیندنگاهلنما- قنی اثبات قیلسه ایکتچی اوتکان یل ننگ شعباننده نکاحلنماقنی اثبات قیلسه رجب ده نکاحلنوچی غه بولور اما یوقاریغی مسئله داکسی شکللی خاتوندن سن قایوسنقی دیب صورالماس) . (۲۵) وان اقرن لمن لاحتیجه له فیه له فان برهن الاخر قضی له (ایکی کشی قوللر نده توکل بر چیت خاتوننی مینکی دیب دعوی قیلسه هر ایکسی شاهد لر بله اثبات قیلا آلماسالار خاتون بر سنکی ایدیکن اقرار قیلسه خاتون شولسینه بولور بو اقرار دن صونک ایکتچی خاتون ننگ اوزنکی ایدیکن شاهد لر بله اثبات قیلسه اوشبو ایکتچی کا بولمق بله حکم قیلنور (۲۶) وان برهن احدهما وقضی له ثم برهن الاخر لم یقض له الا اذا اثبت سبقة (ایکی چیت کشی ننگ برسی شول کشی نکی ایدیکن انکار قیلوچی بر خاتوننی دعوی قیاب هم شاهد لر بله اوزنکی ایدیکن اثبات قیاب حکم قیلنغان ننگ صونکنده - ایکتچی دعواچی ینه ده خاتون ننگ اوزنکی ایدیکن دعوی قیاب شاهد لر بله اثبات قیلسه ده ایکتچی ننگ فایداسینه حکم قیلنماس مکر اول اثبات قیلوچیدن اول راک نکاح لنگاننی اثبات قیلسه خاتون ایکتچی کا بولمق بله حکم قیلنور . (۲۷) کمال یقض بحجة الخارج علی ذی یدظهور نکاهه الا اذا اثبت سبقة (نتاک بر کشی ننگ ظاهر نکاح بله تور غوچی خاتوننی چیت بر ایر مینکی دیب دعوی قیاب اوزنکی ایدیکن دلیل بله اثبات قیلسه ده آنا غه حکم قیلنماس - مکر آلدن نکاحلنماقنی اثبات قیلسه چیت کشی کا بولمقی بله حکم قیلنور (۲۸) وان برهننا علی شراعی من ذی ید فلکل نصفه بنصف الثمن اوترکه (بر کشی ننگ قولنداغی مالنی ایکی چیت کشی هر قایوسی من صائب آلدن دیب دعوی قیاب صائب آلعانلقینه شاهد لر قویب اثبات قیلسه لر هر ایکسینه نر سه ننگ یارطی بهاسی برابر ینه نر سه ننگ یارطیسی بولمق بله قاضی حکم قیلور یا که شول اوز ینه تیوش یارطنی آلماسقه حالندن کلور . (۲۹) ولوترک احدهما بعد ما قضی له لم یأخذ الا آخرکله (ایکی چیت کشی بر نر سه نی هر قایوسی مال قولنداغی کشیدن من صائب آلدن دیب دعوی قیاب اثبات قیلغان ننگ صونکنده قاضی هر ایکی دعواچیغه بونر سه ننگ یارطیشاری بولمق بله حکم قیلغاچ (یارطسنده رغبتی یوقلغی سببند نو یاغیر سببند نو) برسی اوز ینه تیوشلی یارطنی طاشلاسه یعنی آچه تولب آلمسه ایکتچی سی اول نر سه ننگ بتونلاینی آلور غه تلسه ده آلا آلماس بلکه اوز اولوشی یارطنی غنه آلور (اما نر سه ایبه سی رضا بولغان صورته کلامده یوق بتون بهاسی برابر ینه بتون نر سه نی آلور . (۳۰) والشراء احق من هبة وصدقة و رهن مع قبض (نر سه نی صانوب آلوهبه قلعاننی قبول قیاب آلودن صدقه نی قبول قیاب آلودن هم رهن نی قبول قیاب آلودن حقلی راق (مثلاً ایکی کشی ننگ برسی) من بونر سه نی زیددن

صائب آلدَم) ديب اثبات قیلسه ایکنچسی (بونرسه نی شولوق زید منگاهبه قیلدی من آنی قبول قیلب آلدَم) ديب یاکسه (زید صدقه قیلدی من قبول قیلب آلدَم) ديب یاکسه (زید رهن کا صالدى من قبول قیلب آلدَم) ديب اثبات قیلسه هیچ قایوسی تاریخی بیان قیلسه صائب آلدَم ديب اثبات قیلوچی بونرسه کا عقلی راق (یعنی نرسه صائب آلوچی غه بولماقی بله حکم قیلنور اما برسی زید دن صائب آلدَم ديب ایکنچسی بونرسه نی منکاهر هبه قیلدی ديب اثبات قیلسه لار صائب آلونی اثبات قیلوچی غه آرتق لاق یوق نرسه یار طشار بولوق بله حکم قیلنور بیانی آلدَه اوشانداق تاریخی بیان قیلوچی عقلی راق) •

(۳۱) والشراء والههر سوا (صائب آلو بله مهر برابر در) یعنی برکشی دعوی قیلسه هم اثبات قیلسه من بونرسه نی قولنداغی کشیدن صائب آلدَم ديب ایکنچسی براؤمئلاغاتون کشی اول نرسه قولنداغی کشی منم ایرم یاکسه ایرم ایدی نکاهلنغانده اول نرسه نی منکا مهر کا صالدى ديب اثبات قیلسه نرسه ایکی دعوی قیلوچی غه یار طشار بولوق بله حکم قیلنور چونکه صائب آلنغان نرسه ننگ ملک کا کرماکی اوچون قبول قیلب آلو شرط بولمغان شکللی مهر کا صالنغان نرسه کا ملک ننگ ثبوتی اوچون هم قبول قیلب آلمق لازم توکل باری عقد نکاح بله ملک ثابت بولا اما هبه ده صدقه ده آلائی توکل قبول قیلب آلمقچه ملک ثابت توکل یوقارغی صورتده هبه نی قبول قیلب آلماقی دعوی بلا دلیل شکللی طور ادر چونکه کشی قولنده بولمقی جهتدن قبول قیلب آلنغان بولو اتمالنی توتادر فاقوم ولانکن من القاصرین) •

(۳۲) وکذا الغصب والودیعة اوشانداق طالب آلغان مال بله امانه برابر در (مثلا ایکی دعوی قیلوچی لار ننگ برسی مال قولنداغی کشی من دن غصب لب آلدی مال مینکی ديب دعوی قیلب اثبات قیلسه ایکنچسی من مال قولنداغی کشی کا امانه قویهش ایدم مال مینکی ديب دعوی قیلب اثبات قیلسه مال ایکسینه یار طشار بولور (۳۳) ولایرجح بکثرة الشهود شاهد لر کوبلکی سببلی بینکماک یوق (ایکی کشی اوچونچی برکشی ننگ قولنداغی مالنی مینکی ديب دعوی قیلب بر دعواچی اورا نکی ایکانلکن ایکی کواه بله اثبات قیلسه ایکنچسی اوچ کواه بله اثبات قیلسه هر ایکسینه برابر یار طشار بولور - چونکه ایکی ننگ کواهلری

اثباتده مستقل لر در بنابرین ترجیح کا وجه یوق (۳۴) ولو ادعی احد غار جین نصف دار والاخر کلها فالربع للاول وقال الثلث للاول والباقي للثانی اگر ایکی چیت کشی ننگ برسی براوننگ قولنداغی یورط ننگ یارطیسی مینکی ديب دعوی قیلب اثبات قیلسه ایکنچسی یورط ننگ بتونلای اوز نکی ایدیکن دعوی قیلب اثبات قیلسه امام اعظم قاشنده اولکسینه یورط ننگ دور دن برسی بولوق بله ایکنچسینه قالغانی بولوق بله حکم قیلنور (دعواغه نظرا) اما امامین قاشنده یارطیسین دعوی قیلوچی غه بولوق اوچدن برسی قالغانی بتون یورطنی دعوی قیلوچی غه بولوق بله حکم قیلنور دیشار (۳۵) وان کانت معهما فی الثلثی نصف بالقضاء ونصف لابه اگر بر یورط ایکی کشی ننگ تصرفنده بولغان حالده بوا یکی ننگ برسی یورط ننگ یارطیسی اوز نکی بولوقنی دعوی قیلب اثبات قیلسه وایکنچسی یورط بتونلای اوز نکی بولماقنی دعوی قیلب اثبات قیلسه یورط بتونلای بتون یورطنی دعوی قیلوچیغه بولور یارطیسی حکم بله یارطیسی حکم سر

(۳۶) ولور برهن خار جان علی نتاج دابة وارغا قضی لمن وافق تاریخه سنهها وان اشکل فلوهما ایکی چیت کشی بر حیوان ننگ بالاسنی هر قایوسی اوز نکمی بولماقنی اثبات قیلسه وهر ایکیسی قایچان توغانلقنی تاریخنی بیان قیلسه لار حیوان بالاسنی ننگ یاشی قایوسی ننگ بیان قیلغان تاریخنه توغری کلسه حیوان بالاسنی شولسینه بولمق بله حکم قیلنور اما یاشنی بلومشکل بولسه هر ایکسینه یارطشار بولمق بله حکم قیلنور (اوشانداق حیوان ننگ یاشی هر ایکیسی ننگ بیان قیلغان تاریخنه توغری کلسه هر ایکسینه یارطشار بولمق بله حکم قیلنور (۳۷) وذوالیند المستعمل کهن لمن ذوالیدیب یعنی نرسه ننگ ایبه سی دیب تصرفی قیلوچینی ایتوله (اول کشی دعوی قیلورغه هم اول نرسه کاخوجه بولورغه تیوشلی راک بولا) مثلا بردن کیر پچ صوغوچی شکلی (هم اول برکا آغاچ اولطر توچی قیوقازوچی بنا توروچی شکلی لار برده دعوی بولغان صورتده اول حقلی راق (۳۸) واللابس لا آخذ الکم کیموم ننگ ایبه سی کیبوچیسی بولا یینکندن توتوچیسی توکل (۳۹) والراکب لا آخذ الیجام ایبه آطغه آطلانغان کشیدر یوگان تر کنندن توتقانی توکل (۴۰) ومن فی السرج لاردیفه) آطننگ هم باشقه حیوان ننگ ایبارینه آطلانغانی حیوان ننگ ایبه سی در آرتقه آطلانغانی توکل (هر ایکیسی ایبارده آطلانغان بولسه حیوان اورتاق بولور (۴۱) وذوالحمل لامن علق کوزه حیوان ده یوکی بار کشی اول حیوان غه ایبه در اول حیوان ننگ اوستونه صوصاوتنی باغلاغانی توکل . (مثلا برقاچرنی ایکی کشی هر ایکیسی مینکی دیب دعوی قیلسه لار قاچر اوستونک ایکی دعواچی ننگ بری ننگ یوکی ایکتچیسی ننگ صوصاوتی بولسه قاچر یوک ایبه سینه تیوش چونکه صوصاوتی هم ایکه ک قایچی کبی حیوانی کشی ننگ یوکی بولغان نرسه لار یولده کشی حیواننه ده صالحب بارولا . (۴۲) ومن اتصل الحائط بینائه اتصال تربیع قیما بناسنه دورت کل لنب توتاشغان کشنکی در یعنی ایکی کشی بر قیما ننگ هر قایوسی اوز نکمی ایدیکن دعوی قیلسه لار اما قیما ایکی دعواچی ننگ برسی ننگ بناسینه توتاش بولسه توتاش بولماقی کیر بچ لری ننگ باشی اوزی مله کمنده بولغان بناغه دورت کل لنب کرشکلن توتاشغان بولسه شولسینه بولور . (۴۳) اووضع علیه الجنوع قیما ده دعوی بولغان صورتن قیما اوستونه ژیردالار آراطالار قویغان کشی نکمی بولور . (۴۴) ولا اعتبار لوضع خشبات علیه قیما ده دعوی بولغان صورتن قیما اوستونه قویغان چبق چابق غه قامش لرغه اعتبار یوق (یعنی بولارنی قیما اوستونه قویوچی قیماغه ایبه بولورغه تیوشلی راک توکل باشقه دلیل بولسه ایکتچی دعواچی بله برابر . (۴۵) وجالس البساط والمتعلق به سواء بالاس اوستونه اولطر وچی هم بالاس غه یابشوچی برابر در هر ایکیسی اوز نکمی ایدیکن دعوی قیلب اثبات قیلسه لار ایکسینه یارطشار بولور . (۴۶) وکنامن معه ثوب و طرفه اوشانداق مذکور بالاس حکمنده در بر کشی ننگ قولنده بر کیبوم بولسه ایکتچی کشی اول کیبوم ننگ بر چیتندن توتغان بولسه هر ایکیسی حکمن برابر در اثبات قیلسه لار ایکسینه اورتاق بولور . (۴۷) وذوبیت من دار کنی بیوت منها فی حق ساحتها . بر یورطن بر ایوی بار کشی شول ایشک آلدن کوب ایولاری بار کشی شکلی ایشک آلدی بله فاید الانافن

اولوشى برابردر (اوتب يورر - نرسه لر ين قويار - يوونتق صولر ين توكر - اوطونن صووين قويب طورر اللهم وقتنا الى اداء المرام باحسن الاداء) .

﴿ ۱۱۸ ﴾ فصل المبيعة التى ولدت ﴿

(۱) مبيعة ولدت لاقل من نصف حول مندبيعت فادعى البائع الولد ثبت نسبه منه واميتها صاتلغان كنين اكر صاتلغان كوندن باشلاب يارطى يلدن كيمده بالا توغدرسه صاتوچى خو جا بالا مينكى ديب دعوى قبلسه بالانك نسبه صاتوچيدن ثابت بولور (صانودن اول اورن ملكنده چاغندك بالانك قورصاقه ياراتلوى شكسن بلنكلنكى اوچون) هم صاتلهش كنين اكر نك بالا آناسى بولماقى ثابت بولور . (۲) ويفسخ البيع بيله صاتلهش كنين اكر آلتى آيدن كيمده بالا طابو صاتوچى خو جاسى دعوى قبلب نسبه صاتوچى غه ثابت بولغان نك صونكده سودا قايتار شدرلور (بورق سودا بولغانلقى اوچون صاتوچى آغان آچه سنى آلوچى غه قايتارر (۳) ولو ادعاه بعد عتقها ثبت نسبه ويرد حصته من الثمن . اكر كنين اكرنى صاتوچى خو جا صائب آلوچى كنين اكرنى آزاد قيلغاندن صونك بالا آلتى آيدن كيمده توغديقى اوچون دعوى قبلسه همان بالانك نسبه صاتوچيدن ثابت بولور بالا اولوشينه تيوشلى آچه فى صائب آلوچى غه قايتارر آناسنه تيوشلنى قايتار ماس (حاصل اولكى سودا وقتنده آغان آچه بالا بله آنانك طور رلق بهالرينه بولور طور مش بهالرينه قاراب اورطالاش بولنماس . (۴) ولا يعتبر دعوة المشتري كنين اكرنى صائب آغان كوندن آلتى آيدن كيمه توغان بالانك نسبه صائب آلوچى نك دعوى قبلماقى معتبر توكل . (۵) ولا دعوة للبائع بعد موت الولد او عتقه ودعى كچه كنين اكر صاتلغان كوندن يارطى يل اوتماس بورن بولسه ده بالا اولكاندن صونك يا كه صائب آلوچى بالانى آزاد قيلغاندن صونك دعوى قبلماقى معتبر توكل بالانك نسبه هم كنين اكر نك آنالغى ثابت توكل اكر صائب آلوچى صاتوچى نك بوسوننى قبول قبلماسه اما تصديق قبلسه ثابت بو صور نك اچى ۲ اچى مسئله داكى حكم يورر . (۶) وكذا لو ولدت لاكثر من نصف الحول و اقل من سنتين الا اذا صدقه المشتري او شانداق ۵ اچى مسئله داكى حكم كيمى در صاتلهش كنين اكرن بالا يارطى يلدن آرتقده ايكى يلدن كيمده توغان صور نك صاتوچى بالانى من دن ديب دعواسى معتبر توكل مكر صائب آلوچى صاتوچى نك بو دعواسين راستلاسه بالانك نسبه كنين اكر نك آنالغى ثابت بولور سودا بورلور صائب آلوچى غه آچه سنى قايتارر (۷) وسنتين او اكثر هي ام ولد له نكاه ان صدقه المشتري صاتلهش كنين اكر صاتلغان كوندن ايكى يلده يا كه آرتقده بالاتابقان صور تده صاتوچى بالانك اور نندن بولماقنى دعوى قبلسه اول كنين اكر نكاج سببندن صاتوچى نك بالا آناسى بولور هم بالانك نسبه صاتوچيدن نكاج بله ثابت بولور اكر صائب آلوچى بونك سوننى راستلاسه (بو صور تده صائب آلوچى نك كنين اكرنى بالا آناسى بولماس بالا آزاد بولماس سودا بورلماس) .

﴿ ۱۱۹ ﴾ كتاب الصالح ﴿

(۱) هو عقد يرفع النزاع صالح وكيلشو شونداين عقد كه اول نزا عنى رفع قبلور (صالح نك اصلى صلاح در

اش ننگ حال ننگ تور کلمکی معنا سنده صاح ننگ خلاقی خاصه نزعلاشو دعوا لاشو (۲) وصح باقرار
 وسکوت وانکار صاح درست بولور یعنی برکلور وایکی نزعلاشوچی غه آتالغان مال ملک بولوب ثابت
 بولور (اقرار بله یعنی تل یازوبله (مثلان زید عمرده یوز صوم آلاچاغم بار دیب دعوی قیلد قده عمر درست
 باز دیب اقرار قبلسه سنکره دعوی قبله اسقه بر معلوم مقدار مال بیرب مثلا ایلی تنکه آچه یامنفعه بیرب
 مثلا اون دیساتنه یر فاید انور غه بیرب صاح قبلسه درست) ودغی سکوت بله ثابت بولور اول صاح (مثلان زید
 عمرده یوز صوم آلاچاغم بار دید کده عمر نه تل یاز ماسه ونه ده انکار قبله ماسه سنکره بر معلوم مقدار مال بیرب
 مثلا ایلی صوم آچه بیرب صاح قبله سله لر درست) ودغی انکار بله ثابت بولور صاح (مثلان زید عمرده یوز
 صوم آلاچاغم بار دید کده عمر انکار قبلسه سنکره عمر دعواچی زید دعوی قبله اسین اوچون بر معلوم مقدار
 مال بیرب مثلا ایلی صوم بیرب صاح قبله سله لر درست صوتکغی کونده دعواچی زید هیچ نرسه دعوی
 قبلا آلمس (۳) فالاول کبیع ان وقع عن مال بهال فیه الشفعة والخیرات بس اولکسی یعنی صاح قبلشو
 اقرار بله بولغانده سودا شکلی در اکر مال دن مال برابرینه صاح بولسه بس مالده نزع دن مال برابرینه
 صاح بولغان صورتده شفع دعواسی تبار (اکر ایکی جانب ننگ بر سندن عفار بولسه مثلا دعوی قبلوچی
 زید ننگ دعوی قبلغانی ایوبولسه که عمر آنی غصلمش تورر) هم خیار شرط (خیار رؤیة) خیار عیب تبار
 (مثلا عمر زید ننگ ایوی من ده غصلمش ایدم دیب اقرار قبلغاچ شوننگ برابرینه عمر مثلی نرسه بیرب
 مثلا یوز بوط بغدادی بیرب صاح قبلشغاچ زید یور طی ننگ کور شسینه شفع دعواسی قیامق بار کورشی
 مثلا بکر باباغی یوز بوط بغدادی فی زید کابیرده یور طنی اوزینه آلور (هم خیار شرط تبار مثلا عمر یوز بوط
 بغدادی بیربک بولوب زید آلتی بولوب کیشکان ننگ صوتکنک اوچ کون کچه اولاب قارار غه زید آلور غه
 آلماسقه عمر بیربکا برب ماسکا خیار شرط قبله اقی لری درست - (هم خیار رؤیة تبار یعنی زید بغدادی کورماس
 بوزن آلور غه عمر بیربکا کیشکان بولسه لرده کورکاج زید ننگ آلماسقه اختیاری بار - هم خیار عیب تبار
 یعنی بدل صاح دن ایسکی عیب چقسه بغدادی کورکارکان ایسلنکان بولسه مثلا آلماسقه اختیاری بار قایتارز
 (۴) ویفسده جهالة البذل صاح برابرینه بیربلکان مال ننگ بله سزلکی صاح فی بوزار (نچه تنکه آچه پاکه
 نچه بوط بغدادی ایکانلکی معلوم بولور غه تیوش (۵) وما استحق من المدعی رد المدعی حصته من العوض
 دعوی قبلتمش نرسه ننگ بعضی مدعی علیه ننگ اوزینه تیوشلکی ظاهر بولسه دعوی قبلتمش نرسه ننگ
 بتونلای برابرینه دعوی قبلوچیغه بیرو له چک بدل ننگ بعضی مدعی علیه باصب قالور مدعی علیه کا
 دعوی قبلتمش نرسه دن اوز اولوشینه تیوش بولوب قالاچاق اولوش ننگ بهاسی مقداری (بوند این صاح
 مدعی علیه ننگ اقراری صورتنده در (۶) وما استحق منه رجع بحصته من المدعی صاح مالده نزع دن
 بولوب مدعی علیه مدعی کا یوز صوم بیرب مثلا کیشکان صورتنده صاح اوچون مدعی علیه بیربکان مال ننگ
 بعضی مدعی علیه ننگ اوزینه کبری قایتار لور غه تیوش بولغان صورتنده دعوی قبلوچی دن شول تیوش
 مقداری قایتارب آلتی تبار (اما بوضورتده مدعی تلسه بدل صاح ننگ بتونلای مدعی علیه کا قایتارده
 دعوی قبلغان نرسه سبن مثلا یورط ایکان شونی قایتارب آلور جامع (۷) وكجارة ان وقع عن مال بمنفعة

فشرط التوقيت فيه صاح قبلشو اقرار بله بولغان صورتده هم اجاره شكللى ذه بولادر اكر مالده نزع دن
 فايده برابرينه صاح قبلشسه لار (مئلان زيدنك عمر دن يوز سوم آلاچاغى بولوب دعوى قبلد قده عمر اقرار
 قبل بوبير اچا كى اوچون زيد كا فايده الانورغه برنچه ديساتنه يرنى معلوم مدتكاچه فايده النورغه بيرسه)
 درستدر (فايده النو وقتن بيلگولوش شرط قبلندى (۸) وببطل بهوت مالده نزع دن منفعة بيرب ۷ نچى
 مسئله ده كچه صاح قبلشغان صورتده فايده النومتى طولباس بورن مدعى يامدعى عليه نك برسى وفات
 بولسه صاح عقدى بوز لور (امام ابو يوسفى قاشنده بوز لاس چونكه مدعى عليه وفات بولغان صورتده
 ظاهر مدعى همان مدتى تولغاچچه فايده النور آنك وفاتى بله نرسه سنه ضرر كلكان - مدعى وفات بولغان
 صورتده وارث لرى فايده لنور (۹) والا خران معاوضه فى حق المدعى وفداً يمين وقطع نزع فى حق
 الاخر صوتنكى ايكسى يعنى صاح سكوت بله هم انكار بله بولغان صورتده مدعى حقتده معاوضه در
 ومدعى عليه حقتده آنط فداسى در هم قطع نزع در يعنى نزع وققرشنى بترودر (۱۰) فلاشعة فى صاح
 عن دار بس سكوت يا انكار بله اوست كا لازم بولغان حقتن صاح صورتنده صاح دعوى بوز طوغر وسنده
 بولسه شفع دعواى تيارلك كشى كا شفع دعواى تيمى (چونكه بوخصوصه مدعى عليه مالنى دعوى مال
 برابرينه بيرمى در بلكه بارى خصوصتى دفع اوچون بيره در هم مدعى نك طاوشين توقتاتور اوچون
 (۱۱) بله فى صاح على دار امصاح قبلشغانده مدعى عليه مدعى كا يورط بيرمك بولوب كبلشكان
 صورتده شفع دعواى قبلورلىق كورشى كا شفع تبه نلسه شفع دعواى قبلور كرك اول صاح لرى يورط
 توغر وسنده كرك باشقه نرسه توغر وسنك بولسون (بوصورتده شفع دعواى تيكما كى مدعى بويورطنى
 مال عوضنه آلديقى اوچوندر (۱۲) وما استحق من المدعى فكما مر بس دعوى قبلنش نرسه دن بعضى
 دعوى قبلوچيغه تيوش بولغان صورتده يوقارىغى ۵ نچى مسئله ده كى شكللى شول اولوش قدرنى مدعى
 عليه بدل صاح دن باصب قالور (۱۳) وما استحق من العوض رجع الى الدعوى بدل صاح نك بعضى
 دعوى قبلوچى غه تيوشلكى معلوم ومثبت بولسه ينده ده دعواى سينه قايتب شول بعضى دعواى آلور (بعد
 ينده بدل صاحنى بتونلاى طولطرتب آلور (۱۴) ولو صالح على بعض دار يدعيها لم يصح بر من بر اودن
 بتون يورطنى مينكى ديب دعوى قبلغاچ شول يورط نك بعضسين آلوب صاح قبلشماق درست توكل (ابراء عن
 الاعيان نك بطلافى عله سيله (۱۵) وحيلته ان يز يد فى البدل شيئاً او يبرأ عن دعوى الباقي بتون يورطنى
 دعوى صورتده بعضى آلوب صاح قبلشونى درستكاچقار ونك حيله سى يورط نك بعضى مدعى كا
 بيرب صاح قبلشد قده ياننه بر آن ايكچى نرسه نى بدل صاح ايتب آرتردوبله بولور ياكه يورط نك
 آلغان بعضسندن قالغاننى دعوى قبلودن بيز ماك بله دعوى قبله اسقه شرط قويوبله بولور .
 (۱۶) وصح الصالح عن دعوى المال والمنفعة مال بافايدانى دعواى صاح قبلشودرست (اول مال خواه امانه خواه
 عارىه خواه غصب لنمش خواه هن وغيرى بولسون) فايدانى دعواى نك صورتى زيد اوزى وفات بولغاچ
 ايونده يال حقى بيرمچقه توررغه عمر كا وصية ايتسه اما زيد نك وفاتندن صوتنك وارث لرى عمر كا وصية

ایتلش ایوده طوررغه ایرك بیر مسهلر صکره اول عهر دعوی قیلد قندن وارث لر عهر دعوی قیلما سین
 اوچون بر آن مال بیرب صاح قیلشسه لر درست • (۱۷) والجناية في النفس ومادونهامد اوخطا • برکشی نی
 اولترگان سببندن اوزی ننگ اولترلماؤی اوچون مال بیرب صاح قیلشو هم بوندن کیم جنایتدن مثلا
 بر اوننگ باشین یارغانلقدن هم قولین صندرغانلقدن معلوم مقدر مال بیرب صاح قیلشو درست کیرک
 اول جان غه یاتن کا ضرر کلترو یوری بولسون کرک غطاء بولسون (یوری اولترکاندن صاح صور تندهدیه
 مقدارندن آرتق غه صاح قیلشو درست غطاء اولترکانده درست توکل • (۱۸) والرق قللقنی دعوان صاح
 قیلشو درست (مثلا نسبی نام معلوم برکشی ننگ قل ایدیکنی بر او دعوی قیلد قده قللقنی دعوی قیلما سغه
 بر نر سه بیرب صاح قیلشسه لر درست • (۱۹) ودعوی النکاح نکاعنی دعوان صاح قیلشو درست (مثلا بر ایر
 فلانه خاتون بنم نگاهمه دیب دعوی قیلسه خاتون اول ایر ننگ بود دعوا سندن قایتما قنی او قتب معلوم مقدار
 مال بیرب صاح قیلسه درست ایر صونکغی کونده دعوی قیلا آلماس • (۲۰) وکان عتقانه مال و خلاعا • ۱۸ نیچی
 مسئله ده مذکور چه بر اوننگ قللقن دعوی دن صاح قیلشو مال برابرینه آزاد قیلو حکمنده بولادر - هم نگاهنی
 دعوان صاح قیلو خلغ حکمنده بولادر • (۲۱) ولم یجز عن دعویها النکاح • خاتون کشی ننگ من فلان ایر ننگ
 نگاهنده دیب دعوا سندن صاح قیلشو درست توکل • (۲۲) ولاعن دعوی حد • حدنی دعوان صاح قیلشو
 درست توکل (کرکز نا کرک او غری لقی کرک باشقه حد بولسون • (۲۳) وبدل صاح هو کبیع علی الوکیل
 صاح ۳ نیچی مسئله ده ایتلکان کبی سوداشکللی بولغان صورته یعنی اقرار بله بولوب مالک نزاع دن مال
 برابرینه بولغانده صاح قیلشغانند بیررکا اوستکا آلغان بدلنی یعنی مالنی بیررکا وکیل اوستوننگ در (موننگ
 بیانی ۹۴ نیچی کتاب وکالة ننگ ۸ نیچی مسئله سنک و بر رجع الحقوق الی الوکیل کما فی بیع و شراء و اجارة و صاح عن
 اقرار عباره سنک اوتش ایدی • (۲۴) ومالیس کبیع کالصاح عن دم عمد او علی بعض دین یدعیه علی
 الوکیل صاح سوداشکللی بولغان صورته مثلا یوری اولترکاندن بولغانده هم بورچ ننگ بعضین دعوان
 بولغان صورته بدل صاح وکیل قیلوچی خوجا اوستوننگ بولادر وکیل اوستوننگ بولمی چونکه بو صورته وکیل
 باری ایچی گنه نکاح داغی وکیل شکللی هدایه • (۲۵) وان صالح فضولی وضمن البذل او اضاف الی ماله
 او اشار الی نقد او عرض او اطلاق و نقد صح • اکر فضولی یعنی چیت هم مدعی علیه طرفندن مدعی بله قیلشورکا
 و صاح قیلشورغه بیورلغان کوسنه مدعی علیه خبردار بولغان حاله مدعی بله مدعی علیه اوچون صاح قیلشسه (۱)
 صاح بدلنی بیررکا اوستونه آلسه (۲) یا که اوز مالنه اضافه قیلسه مثلا مدعی علیه دن فلان واقعه ده دعوی
 قیلما سانک یوز تنکه بیره من دیسه (۳) یا که شوشی آچانی بیره من دیب کور ساقسه (۴) یا که بر طاؤارغه
 اشاره قیلسه مثلا دعوی قیلما سانک شوشی چاپانی بیره من دیسه (۵) یا که اشاره قیلما یچه مطلق ایتسه مثلا
زید بله کیلشسانک یوز تنکه بیررکا یا که بر آت بیررکا دیسه او شبو مطلق ایتلکان بدلنی طابشرسه
اوشبو بيش صورته صاح درستدر (هم صاح بدلی اوشبو بيش صورته ننگ بارچاسنده فضولی اوستوننگ در •
 (۲۸) وان لم یقتد ان اجاره المدعی علیه لزم البذل والارد فضولی یعنی مدعی علیه ننگ رخصتندن باشقه

بر معلوم مقدار مال بیرمک بولوب صاح قبلغان چیت کشی ایتلکان بدل صاحنی بیرمه مدعی علیه ایشتهکچ
 بوساح غه راضی بولسه فضولی ایتلکان قدری بدل صاح مدعی علیه اوستونده بولور امامدعی علیه راضی بولسه
 صاح لری مردود دور (۲۷) وصاحه علی جنس ماله علیه اخذ بعض حقه و حط لباقیه لامعاوضه دعوی قیلوچی ننگ
 مدعی علیه اوستوندا کی حقی ننگ جنسداشنی آلمق بولوب صاح قبلماقی اوزی ننگ حقی ننگ بعضن
 آلوب قالغان بعضین کیچو بولادر معاوضه بولی در (اماغلان جنسینه بولغانده معاوضه بولادر - مثلانید
 ننگ عمرده منک صوم آلاچاغی بولدقده یوز صوم توله مک بولوب صاح قبلشغانده (اخذ بعض حط باقی)
 بولادر یعنی آلاچاق ننگ بعضن آلوب قالغان کیچو بولادر قزانی لر ننگ مسکوی لر بله معامله سی شکلی
 امامنک صوم بیره چاک برابرینه یوز صوم لاق آط بیرسه معاوضه بولادر باریشنیبک لر معامله سی شکلی .

(۲۸) فصیح عن الفی حال علی مائة حالة او علی الفی مؤجل بس صاح قیلو درست تورر معجل منک تنکه ننگ
 دعواسندن معجل یوز تنکه بر ابرینه هم معجل منک تنکه ننگ دعواسندن مؤجل منک تنکه بر ابرینه .

(۲۹) او عن الفی جیاد علی مائة یونی هم صافی کمشدن بولغان منک تنکه دعواسندن صافی کوش بولغان
 یوز تنکه بر ابرینه صاح قیلشو درست (بونوع صاح هم ۲۷ چی مسئله داکمی شکلی حقی ننگ بعضین آلو

بعضین کیچو بولادر (۳۰) ولم یصح ع-ن دراهم علی دنانیر مؤجله نقد کوش تنکه لرنی دعوادن
 آلداغی کونده آلتون تنکه لر بیرمک کا صاح قیلشو درست توکل (ربائی نسا یعنی کوته چاک لک رباسی

بولغانلقی اوچون ۷۴ چی فصل ننگ ۶ چی مسئله سنه باقی (۳۱) ولا عن الفی مؤجل علی نصفه حالا نسیبه منک
 تنکه ننگ دعواسندن منک تنکه یارطیسین حاضر بیرب قالغانن بیرماسکا صاح قیلشو درست توکل (نقد

نسیبه دن خیر بولغانلقی اوچون یعنی درست توکل لکی ننگ دلیلی شبهه ربادر (۳۲) او عن الفی سود علی
 نصفه بیضا یا که منک قار تنکه دعواسندن بشبور آق تنکه بیرب صاح قیلشو درست توکل (ربا بولغانلقی

اوچون (۳۳) فلو صالح عن الفی بیض علی نصفه سودا صح امامنک آق تنکه دعواسندن بشبور قارا
 تنکه بیرب صاح قیلشسه لار درستدر (چونکه بدل صاح بولغان بشبور دعوالی منکدن کیم بولغانلقی سببلی

اسقاط بولادر اول ۲۷ چی مسئله ده ایتلدکچه درست ایدی - آرتق بولسه معاوضه بولادر بوهم درست .
 (۳۴) ومن امر باداء نصف دین علیه غد اعلی انه بری ۲ مازاد ان قبل بری ۲ بر بوروچلی کمسنه

آلاچاغی بارکشی طرفدن بوروچ ننگ یارطیسین ایرته کا اوتارکا بیورولسه شول شرط بله کم قالغان
 یارطیسی اوستونکدن توشار توماس سن دیوبس مذکور بوروچلی بوسوزنی قبول قیلسه ایرته کوسی

کونده بوروچ ننگ یارطی سین اوتسه قالغانی اوستوندن توشار (۳۵) وان لم یبق عاد دینه اما آلاچاغی
 بارکشی شرط قویغاچه ایرته کوسین بوروچ ننگ یارطیسین اوتسه مسه بتون بوروچ اوستونه قایتور

(۳۶) ولو علق صریحا کان ادیت الی کذا فانیت بری ۲ من الباقی لایصح اکر بوروچلی ننگ بوروچ
 اوته ونی آچق شرط غه تعلیق قیلسه مثلا آلاچاغی بارکشی بوروچلی غه ایتسه کرده سن منک فلاچقه قدری

بیرسانک (مثلا آلاچاغی یوز صوم ایکان ایللنی بیرسانک) قالغانن بیرماس سن اوستونکدن توشار دیب

ایسه درست بولماس یعنی کرچه ایتکان قدرنی اوتسه سه ده قالغانی اوستونیدن توشماس (چونکه برآهتی شرط لرغه تعلیق قیلو باطل برآهه تملیک معناسنده بولغانلقی اوچون - تملیکده سوزندن قایمباق بله قایمتوله در - هدایه (۳۷) ولوصالح احد ربی دین عن نصفه علی ثوب اتبع شریکه غریمه بنصفه اوخذ نصف الثوب من شریکه برکمنه ایکی اورتاق کشی کا بور وچلی بولسه مثلاً ایکسیتنه یکر می صوم ایکن (ایکی آلاچاغی بارکشی لر ننگ برسی اوز اولوشی یارطی بوروچ اوچون برکیبوم آلوب مثلاً برچاپان آلوب صوتکغی کونده صوراماسغه صالح قبلشسه ایکتچی ایبداشی تلسه اوز اولوشی یارطینی بور وچلدن دعوی قیلور تلسه اوزی ننگ ایبداشندن یارطی ککیبومنی آلور

(۱۲۵) کتاب الحدود

(۱) الحد عقوبة مقدره تجب حقالله تعالی (حد لغتده چیک ایکی نرسه آرمانده پرده ومانع معناسند (شریعه اصطلاحنک قرآنده یامدیکن یا اجماعده چیکلنوش عذاب وجرانکه جنایه قیلوچی غه الله تعالی ننگ حق یبولوب ثابت وواجب بولور (الله تعالی ننگ حق شول امرینه امتثال ورضالغنی طلب وابتغادر (آدمی ننگ حق شول آنکانافع وآنندن ضررنی دافع بولمق (ودخی حقیق الله نی عامه ننگ فائده سی آنکامتعلق بولغان حکم دیب تعریف قبلش لرکه زانانک حرام لغی شکللی چونکه زانانک حراملغینه متعلق بولور سلامه انسان هم صیانه فراش وغیری حاجات (حق عبد ننگ مثالی یاط کشی ننگ مالی حرام لغی شکللی بوننگ حراملغنده نفع عام یوق شوننگ اوچونده ایبه سی مباح قبلسه حلال زانانک خلافتچه) .

(۲) فلان عزیز و قصاص حد (بس تعزیر هم قصاص حد توکل (چونکه تعزیر چیک لنمکان جز ادر قصاص ایسه بنده حق در بنده کچسه کچوله در حد کچله قصاص نه ایدیکمی هم حکمی ۱۲۶ نچی فصلده کتاب جنایتن کلور (حد دیدیکمی جزا (زنا) قذف (شرب) سرقه (قطع طریق اوچون بولغانغه کوره اول جنایه لر نی چیکلاب بیان قیلوتیوش بولدی) . (۳) والزنا وطی فی قبل خال عن الملك وشبهته (زنا شول ایرکشی ننگ ملکی بولمغان یعنی نکاح یا مال لقی بله خوجالغی بولمغان هم خوجالقی ننگ شبهه سی واحتمالی بولمغان خاتون ننگ قبلنه کرتماکی در . (۴) ویثبت بشهادة اربعة بالزنا (زنا ثابت بولور عدل دورت ایرلرننگ زنا قیلماقی بله کواهلقت بیرماک لری بله (اما وطی قیلدی جماع قیلدی شکللی سوزلر بله

کواهلقت بیرسه لر زنا ثابت بولماس بلکه زنا قیلدی دیب کواهلقت بیرسه لر ثابت) . (۵) فیسالهم الامام ما هو وکیف هو واین زنی ومتنی زنی وبن زنی (کواهلر فلان کشی زنا قیلدی دیب کواهلقت بیرکلرنندن صونک امام یا که قاضی شول کواهلر دن صورار : (۱) (زنا فی نرسه ؟) دیب (۲) نیندی زنا) دیب (۳) فاین زنا قیلدی) دیب (۴) فایچان زنا قلدی) دیب (۵) کم بله زنا قیلدی ؟) دیب (قاضی ننگ اوشیوبش تورلوک حالدن تیکشروی اولکسی شوننگ اوچونکه احتمال زنا قیلدی دیماکری کوز یا قول یا آباتی زناسی بولور (ایکتچسی شوننگ اوچونکه احتمال فحش زناسی بولور) اوچونچسی شوننگ اوچونکه احتمال دار هر بده بولور (دور تچسی شوننگ اوچونکه شاهد لر احتمال وقتن صا تاشر لار (بشنچسی

شونك اوچونكه احتمال زنا قیلنمش خاتون نك كم ایکنلکن بلماس لر یاتلسن بولور یامستامن بولور
 (زنا قیلوچی غه بوصورتلرده حد واجب توکل - اماشاهدلر خاتون نك كم ایدیکن طانومادق دیسه لر
 حد واجب بولور) • (۶) فان بینوا وقالوا رأیناه کالمیل فی المکمله وعدلوا سراوعلنا حکم به بس قاضی
 اوشوبوش تورلوک حال دن صور اغاچ هر قایوسین یرینه یتکورب بیان قیلسه لر هم ایتسه لر: (بز گویه که
 سرمه چبغی سرمه صاوتنداغی حالده گئی کبی کوردک) دیسه لر ودغی بوشاهدلر نك حاللرندن
 تفتیش قیلند قدده اشکله ده یاشرین ده عدل کا چقار ولسه لار (یعنی ۱۱۲ نچی فصل نك ۶ نچی ۷ نچی
 مسئله لرنده بیان قیلنغاچه قاضی شاهدلر حالن تیموشلی کشی لردن صوراب تفتیش قیلند قدن بعد
 شاهدلر نك عدللمکی ظاهر بولسه) زنا اوچون حد قیلوبله حکم قیلنور (که اول محصن کلر جم باشقه غه
 یوز قایچی در • (۷) وباقراره اربعای اربعه مجالس رده کل مرة فیساله که امر (ودغی زنا قیلوچی
 نك اوزی نك دورت مجلسده دورت مرتبه (من زنا قیلدم) دیب اقرار قیلماقی بله زنا ثابت بولور هم
 زنا حکمی یوزر یعنی حد قیلنور دورت مرتبه اقرار قیلوی نك هر قایوسنده امام یا قاضی اقرار قیلوچی نك
 سوزنی قایتار ایتمک بله (الله سن صاناشد نکو ؟ یا که سن ده تیرخسته سی بار مو الله ؟ دیمک کبی سوز لر
 بله = مکر دور قیچی مرتبه ده قایتار ماس (بوندن صونک قاضی یوقاریده بیان قیلنغاچه بش تورلوک
 حالدن صورار (یعنی زنائی نرسه ؟ نیندی زنا ؟ قاید زنا قیلدنک ؟ قای چان زنا قیلدنک ؟ کم بله
 زنا قیلدنک دیب ؟) • (۸) فان بین حبه تلقیننه رجوعه بلعلک لهست ونحوه کل مرة (اکر اوزی
 نك زنا قیلغانلقنی دورت مجلسده دورت مرتبه اقرار قیلب قاضی صور اغاچ بش تورلوک حالدن بیان
 قیلسه هر مرتبه اقرار نده قاضی نك اول اقرار قیلوچی غه بلکه سن اول خاتوننی توتقانغنه سن یا که او بکنکنه
 سن یا که قار اغان غنه سن یا که آنی نکاملنق تلکانسن دیمک کبی سوز لر بله اقرار نندن قایتونی تلقین قیلو
 شریعة قاشنده سوکلو اش کورلدی (اشاعة فاعشه بولهسون اوچون) • (۹) فان رجع قبل حده اوفی
 وسطه خللی والاحد (زنا قیلدم دیب اقرار قیلور لق درجه کا ایر شکاچ حد نی بجای کلتر ماس
 بوزون یا که حد آرسنده اقرار نندن قایتسه یولی آچق قویلور حد قیلنماس ایکنچی صور تک حد توقتانلور
 سوز نندن قایتسه حد قیلنور • (۱۰) وهوللمحصن ای لحر مکفی مسلم وطی ۶ بنکاح صحیح وهما بصفة الاحصان
 رجه فی فضاء حتی یهوت (حد ایکی تورلوک در (بری طاش بله آتوب اولترو (ایکنچی یوز قایچی)
 حد محصن کا یعنی آزاد عقللی بالغ مسلمان که عمر نده بوز نا غاچه درست نکاح بله خاتون جماع قیلغان
 بولسه هم اول نکاح بله قیلشغان ایر و خاتون هر ایکسی محصن بولسه لر کینک پلوشادده اوستونه طاش
 آتلور تا اولکاچه (رجم اقرار بله بولغانده طاش آتا باشلا غاچ قاچسه آرتندن ایبار ماس لر اما شاهدلر بله
 اثبات قیلنپ رجم قیلغانده ایبار لر چونکه اولکی سنده ۹ نچی مسئله ده مذکورچه سوز نندن قایتوبولادر •
 (رجم آیتی نك لفظی منسوخ حکمی منسوخ بولامشدر اجماع اوشبو قول کلدر آیه اوشبودر (الشیخ والشیخه اذانبا
 فارجه وهما البته نکالمن الله ورسوله والله عزیز حکیم) • (۱۱) یبدأ به شهوده فان ابوا اوغابوا اوماتوا

سقط ثم الامام ثم الناس (رجم قبلغانندک طاش آتماقنى شاهدلر باشلار اما شاهدلر ننگ بار چاسى ياكه بعضى طاش آتودن باش تار تسهلر يا غائب بولسه يا اولسهلر (ياجن لنسهلر يافاسق لنسهلر ياتلسن لنسهلر يامر تد بولسهلر) رجم زنا قیلوچى ننگ اوستوندن توشار شاهدلردن صونك امام ياقاضى طاش آتار آندن صونك قاضى اذن بير كان كشى لر آتارلر (اكر اول كشى لر شاهدلر كواھلق بير كان مجلسده بولسهلر) .

(۱۲) وفي المقر يبداء الامام ثم الناس (زنا قیلغانلغنى اوزى اقرار قیلوچى محصننى رجم قبلغانده اول امام ياقاضى طاش آتاباشلار صنكره قاضى رخصت بير كان كهسنه لر آتارلر . (۱۳) وغسل وكفن وصلی عليه (زنا قیلغانلغدن طاش بله آتوب اولتورلكن محصن باشقه ميت لر شكلى يوژلور كفن صارلور جنانه نمازی اولور قبرستان ده كوملور . (پیغمبر من صلى الله عليه وسلم زمانه سنده معارضى الله عنه بن زنا قیللم حق تعالى بيورغان جزای رجم كاستحق بولدم بجای كلتر نكر ديور سول عليه السلام غه اقرار قیلب اولتندكده طاش بله آتوب اولتورلدى پیغمبر من عليه السلام آنى يوژب كقلب نماز اولور قوب دفن قیلدى بن آنى

جنة بلغه لرنده چوملمش كوره من دیدى) . (۱۴) ولغير المحصن جلدده مائة وسطا بسوط لاثرة له حد محصن توكل كهسنه كا يعنى ۱۰ نچی مسئله ده ايتلكانچه بوز ناغچه عمر نده هلال نكاح بله وطى قیلغان كهسنه كا جلد يعنى چبرقى بله تير سنه يوز مرتبه اور تاچه صوغوكه چبرقى ننگ اوچى توینلنمك بولسون (اور تاچا صوغوشول بيك قانى آژرتور دای بولماس هم اولتور دای وقان ققب چراحت لردای بولماس هم آژر طهاسداى ده بولسون چونكه مقصود چراحتلو توكل بلكه انزجار يعنى قور قتب بواشدن طیلدرودن) . (۱۵) ينزع ثيابه

الالازار ويفرق على بدنه الارأسه ووجهه وفرجه (حد صوغغانده اوستوندن كيبيومن صالدر ب يالانغاج قالدرلور مكر اشطانی صالدر لهاس يوز مرتبه صوغونى بر كنه اورن غه صوقهاس بلكه بتون تننه طار اطب صوغار مكر باشنه يوز ينه عورتنه صوقهاس . (۱۶) قائما فى كل حد (جلاد هر صوغوژنده آياتى اوره طور ب صوغاى (تن ننگ تورلى اورننه صوغومك بولسون اوچون) لکن چبرقنى صوزب تننه بتونلاى تيبور ب صوقهاس (هم صوغوچى قولونى بتونلاى بارنچه صوزماغای (ودغى صوغلمش نى بركا صوزب صالغای (جامع اييه سى بلامدكا اوشبو اوچ تورلوک معنائى بير مشدر (۱۷) وللعبد نصفها

قلغه بوحد ننگ يار طسى در يعنى ايللى چبرقى در (۱۸) ولايجد سيد بلاذن الامام (خوجا اوزى ننگ قلنى كنين اكنى زنا اوچون حد صوغا آلهاس مكر حاكم رخصت بيرسه صوغار (چونكه حد الله تعالى حتى ايدى اول ايسه شريعة وكيللى بولغان قاضى قولنده در) . (۱۹) ولاينزع ثيابها الا الفر ووالحشو (حد صو غلغانده خاتون لرننگ اوستوندن كيبيوم لرى صالدر لهاس مكر تيرى طون ذاتى هم مامق بله صرلغان بيشهت چاپان چيكم ن ذاتى صالدرلور

(۲۰) وتحد جالسة خاتون لار اولتورغان كويكا حد اورلور (۲۱) وهاز الحفر لها لاله زنا اوچون محصن وحصنه نى طاش بله آتقانده خاتون لرنى كندك كچه ياكه كوكر اكلچه قازب كومو درست ايرلرنى درست توكل (۲۲) ولايجمع بين جلدورجم زنا قیلغانلغنى ثابت بولغاج محصن كشى كا ايكى حد جيبولماس

یعنی چہرہ صوغوبہ طاش بلہ آتو (بومستلہنی کلتر و ظاہر نص بلہ حکم قیلوچی لرنی رداوچوندر کہ آنار
یونچہرہ اورب صنکرہ رجم قیلار ایہش (۲۲) ولاجلد ونفی الاسباسہ زناقیلوچی محسن توکل کہسنہنی
مد صوغوبہ شہردن قوغو آراسین جببولماس (یعنی بوایکی جزانی قبیلنہاس) مکر سیاسیہ اوچون تعزیر
یوزندن یوز قاجی صوغغان ننگ صونکنندہ شہردن قوغب یبارو درست (نتاک عہر رضی اللہ عنہ ننگ
خلافتی زمانندہ نضر بن الحجاج رضی اللہ عنہنی گرچہ زناقیلہسہدہ جمالی ایلہ نساع طائئہسی فتنہ لندنیکی
اوچون مدینہدن بھرہ کاسوردی حضرت عہر ننگ اوشبو فعلینہ قاراب زناسینندن یوز قاجی واجب
بولغان صورتہ سیاسیہ اوچون یوز قاجی اورغان ننگ صونکنندہ شہردن قوغو درست بولماقی کرک دیوقوی
بیرمش لر سیاسیہ ننگ معناسی نادیب ونظام عالم ترتیبلی بولسون اوچون کراکلی اش دیکان سوز .
(۲۳) ویرجم المریض ولاجلد الابد البرء زنا اوچون خستہ حالندہ طاش بلہ آتوب اولترمک اثبات
قبیلنہ تبوش بولسہ آتلور قاجی صوغو تبوش بولغان صورتہ صوغولماس مکر سلامتنگان ننگ صونکنندہ
صوغلور (۲۴) وترجم الحامل بعد الوضع وتجد بعد النفاس قورصاقلی خاتوننی طاش بلہ آتوب اولترو
تبوش بولغان صورتہ بالاسنی توغدرغان ننگ صونکنندہ آتلور نفاسی اوتکلی کونلماس اما یوز قاجی
صوغلورغہ تبوش بولغان صورتہ بالانی توغدر ب نفاسی اوتکلی صوغلور (۲۵) ویدرأ بالشبہة فی الفعل
ای ظن غیر الدلیل دلیلا کما ابوہوز وجتہ وطی سبیلی اثبات قبیلغان حد دفع قبیلنور اوزی ننگ اشندہ
ووطی قبیلماقندہ شبہہ بولماقی سبیلی یعنی وطی قبیلنہش خاتون ننگ اوزینہ حلال لغینہ دلیل توکل اشنی
حلال لغہ دلیل دیب گمان قیلماقی سبیلی مثلاوطی قبیلنہشی آتاسی ننگ یا آناسی ننگ یا خاتوننی ننگ کنیزاکی
بولقی سبیلندن حلال بولمق تبوش دیب گمان قبیل وطی قیلغان بولور (۲۶) فلاجدان ظن انما تحل
بس حد اورولماس بو صورتلردہ وطی قیلوچی وطی قبیلنہش کنیزاکی حلال دیب گمان قیلغان بولسہ
(۲۷) وفي المحمل ای یقیم دلیل نانی للحرمة ذاتا کما ابنہ ودغی وطی سبیلی اثبات قبیلغان حد دفع قبیلنور
وطی قبیلنہش اورندہ شبہہ بولماقی سبیلی یعنی دلیل ننگ اوزینہ گنہ قاراغاندہ حرام لغنی نفی قبیلہ تورغان
وحلال لغنی کورستہ تورغان دلیل ننگ بارلغی سبیلی کہ اول اورن ننگ مثالی اوغلی ننگ کنیزاکی وطی
قبیلماقی شکلدی در (اوغلی ننگ کنیزاکی حلال دیب گمان قبیلورغہ اورن بار چونکہ مدیثدہ وارد اولمشدر
انت ومالك لا ینک) دیوی یعنی سن اورنک ہم مالنک آتازکنقی در دیمکدر (۲۸) ومعتمدۃ الکنايات والمبیعة
قبل التسليم ودغی وطی قبیلنہش اورندہ شبہہ بولماقی ننگ مثالی کنایہلی سوز لربلہ طلاق قبیلغانندن عدہ
ضاقلی تورغان خاتونونی وطی قبیلماقی شکلدی ہم اوزی ننگ صاتلغان کنیزاکی آلوچی غہ طابشرماس
بورون وطی قبیلماقی شکلدی (۲۹) فلاجدان اقر بالحرمة اوشبوندہ ایثناء شبہہ حلال لقی شبہہسی بلہ وطی
قبیلغان صورتلردہ وطی قیلوچی حد قبیلنہاس گرچہ بونلر ننگ حرام لغی بلہ اقرار قبیلسہدہ (یعنی بوند این
گروه خاتون لار ننگ بنکاہرام لغن بلہ در ایدم لکن دلیل کا قاراغاندہ بونلر بنکا حلال بولورغہ تبوش ایدی
دیسہ حد اورمس (۳۰) وحد بوطی ء امة اخیه ایر توغانی ننگ کنیزاکی وطی سبیلی حد واجب بولور

(گر چه حلال دیب گمان قبلسه ده چونکہ حلال دیب گمان قبیلورغہ ہیچدہ دلیل یوق (۳۱) واجنبیہ وجدما فی فراشہ وان کان ہواعی اوزی ننگ توشاکندہ اوچراغان یاط خاتوننی وطی سبیلی حد قبیلور گر چه اول وطی قبیلوچی صوقر بولسہدہ (۳۲) لان زفت وقلن ہی زوجتک مکر اول یاط خاتون وطی قبیلوچی ننگ توشا کینہ یاتب آئی چاقرغہ خاتون لرنی یبارسہ اوز خاتوننگ توشا کنکا چاقر یا کہ توشا کن اوز خاتوننگ کو تب طور ادیب کلوب غبر بیرسہ لر حد اور ولما س (۳۳) ولا یجد الخلیفۃ پادشاہ حد اور ولما س (چونکہ اول اوزی خلغنی قور قموچی بنا برین آئی قور قموغہ اورن یوق نظام بورولا - بو حکم حد واجب بولغان صورت لرننگ ہر قابوسندہ یعنی زنا شرب سرقہ قندی دہ (۳۴) ویقتص پادشاہ ناحق کشی اولترسہ یا جراحتلسہ اولتر ب ہم اوخشا شتچہ جراحتلب قصاص قبیلور (۳۵) ویوغخند بالمال پادشاہ مال بلہ موأخذہ قبیلور یعنی بر کم ایرسہ ننگ مالین غصبلسہ یا تانی قبلسہ تولتور حکم ایتولانم توکل مکر انکار قبلسہ حکم ایتدر لور (۱۲۱) فصہ - ل القندی (کشنی زنا بلہ سو کوننگ حکمنی بیان دہ)

(۱) من قندی محصنا ای حر امکلفا عقیفا عن الزناء بصریحہ بر من محصن ایرنی یا محصنہ خاتوننی یعنی زناچی لغدن پاک آزاد مکنی بالغ وعقللی کہسنہ فی زناچی لق ننگ آیورم آچی بلہ سوکسہ (یعنی زنا قیلدنک سن دیسہ - یا کہ زناچی سن دیسہ - یا کہ سن قز دن توغان - یا زنادن توغان دیسہ • خبری آلہ)

(۲) اوبلست لایبک اولست بابن فلان وهو ابوه حد ثمانین سو طاکحد الشرب یا کہ سن اوز آتاندکن توکل سن دیسہ یا کہ سن فلان ننگ اوغلی توکل سن دیسہ حالبوکہ اول فلان موننگ آتاسی بولسہ شولای سوکوچی خمر اچکاندن اورلغان حد شکللی سکسان قاچی حد اور لور (یعنی خمرنی گر چه ایسر ماسلیک اچسہدہ باشقہ اچملکنی ایسر کاچہ اچسہ سکسان قاچی اور لور دیہکنر (۳) والطلب بقندی المیت للوالد والولد وولدہ ولو محر وما عن المیراث) وفات بولغان کہسنہ فی زناچی ایدی دیب سوکاننی دعوالاو آتاغہ ہم بالاغہ وبالاننگ بالاسینہ تیکر گر چه میرانندن محروم بولسہدہ (مثلاً بر کشی اوزی ننگ آتاسین اولترو سبیلی میرانندن محروم بولادر ایدی شویلہ محروم بولاطور ب اولکان آناسنی زنا بلہ سوکوچینی قاضی غہ مرافعہ قیل حد اور درمق حتی تبیار • (۴) ولا یطالب احد سیدہ واباہ ہیچ کہسنہ اوزی ننگ آناسنی زنا بلہ سوکو سبیلی خوچاسنی ہم آتاسنی حد اور درغہ دعوی قیلا آلماس (چونکہ خوچاقل سبیلی آتا بالاسبیلی معاقب توکل

(۵) ولیس فیہ ارث و عفو و عوض سوکلن اوچون حد اور و میراث غہ آئی عفو قبیلو کپچو یوق ہم آننگ برابرینہ عوض مال آلویوق (یعنی سوکلش کشی سوکوچینی حد اور ماس بورن وفات بولسہ سوکلش ننگ وارث لری دعوی قیل حد اور درآلماس گر چه اوزی بولسہدہ کیچہ آلماس ہم حد اور ماسدن مال بیرب صاحب قبیلشمق ممکن توکل صاحب قبیلشہ قالسہ قاضی صاحب مالنی قایتارتب حد اور • (۶) وفی یازانی فقال بلانت حد ا ایکی کشی ننگ برسی ایکتچسینہ ای زناچی دیب ایتسہ ایکتچسی آناغہ قارشو بلکہ سن اوز ننگ دیسہ (کہ بلکہ سن اوز ننگ زناچی سن دیکن معنادہ بولادر) ہر ایکسی حد اور لور • (۷) ولعرسہ عدت ولالعان ایر اوزی ننگ خاتوننہ ای زناچی دیسہ خاتونی آناغہ قارشو بلکہ سن اوز ننگ دیسہ خاتون

۵۲ پی فصل داغیچہ لعان یوق (چونکہ لعان ننگ شرطی طابلمی لعان قبیلشوچی لار هر
 ایکسی کواہلق غہ یار اقلی بولوق لری تیوش ایردی خاتون حد اور لوی بلہ کواہلق غہ یار اقلی لعدن چقدی •
 (۸) وان قالت انان نیت بک هدرا اما ایر اوزی ننگ خاتوننه ای ز ناچی دیب سوککاج خاتونی آنارغہ قارشو
 (من سننک بلہ ز ناقلیدم) دیسه حد بلہ لعان هر ایکسی توشار (چونکہ خاتون ننگ بولای ایتمای کی ایری ننگ
 سوزنی راست لاماقنی هم سوکماکنی احتمال توتابوند این سوز یاط ایر بلہ یاط خاتون آراسنک واقع بولسه
 مثلاً ایر یاط خاتوننی ای ز ناچی دیب سوککاج یاط خاتون آنارغہ قارشو بلی من سننک بلہ ز ناقلیدم دیسه
 خاتون حد اور لور ایر اور لهاس خاتون ایر ننگ سوزنی راستلاغانلقی اوچون (۹) ومن اخذ بریح الخور
 اوسکران ز ائل العقل بنبید واقربہ مرۃ صاحبیا اوشهد به رجلان و علم شر به طوعا یجد صاحبیا بر کہسنه خمر
 ایسی بلہ توتولسه یا کہ نبید اچب عقلی ز ائل بولور لقی ایسرک مالک توتولسه آینه و غاچ خمر یا نبید اچکانلکنی بر مرتبه
 اقرار قبلسه یا کہ آننگ خمر یا نبید اچب ایسرکان لکنه یکی ایر کواہلق بیرسه لر اقرار قبیلغان صورتده یا کہ
 کواہلق بیرکان صورتده اورن اختیار ی بلہ ایکچی کشی ننگ کوچلاوندن باشقه اچکانلکی معلوم بولسه آینه و غاچ حد
 اور لور (اما کشی کوچکانلکن یا کہ هلاک لک کایر شر لک قدری صوصاغانلعدن اچکان بولسه حد اور لهاس (نبید ننگ
 معناسی خمر ماننک یا یوزم ننگ صوغه چلاطب تهن چقار لغانندن یا صالب ایسر تر لک بولغانی هم بغد ایدن یا آر پادن یا
 طاری دن یا باشقه ایکن لر دن یا صالغان ایسر تکچ شراب لر در • (۱۰) لا بهیچر دالر یخ او التقیۃ و السکر باری آغردن
 خمر ایسی کلو سبیلی گنه یا کہ قوصو سبیلی گنه یا کہ ایسر و سبیلی گنه حد اور لهاس • (۱۱) ولا ان رجع
 عن الاقرار اوشانداق خمر اچکانلکنی اقرارندن قایتسه حد اور لهاس (حد الله تعالی حق ایدی الله تعالی
 عقندن اقرار دن قایتودرست • (۱۲) من شهد بحد متتادم قریبا من امامه رد الای قذی بر کہسنه ایکچی
 بر کہسنه اوستینه کو بدن او تکان ز ماننک حد واجب بولور لقی اش بلہ کواہلق بیرسه کواہلق بیر وچی کواہلق
 بیر ماکنی امام غہ یا قاضی غہ یا قن بولا طور ب کچکترکان بولسه کواہلق قبول قبیلنماس قایتار لور مکر ز نابله
 سوککان توغرده صونکندن کواہلق بیرسه ده قایتار لهاس (چونکہ بو صورتده کواہلق بیر ونی کچکتر ونی
 دعوی قبیلور غہ تیوش سوکلمش کشی ننگ دعواسی یوقلغی اوچوندر دعوی قبیلغاچ کواہلق بیر ونی کچکترسه
 تعزیر صوغلور • (۱۳) وضمن السرقة بر من بر کشی ننگ بر نر سه اوغراغانن کوره طور ب اول من امام
 یا قاضی یا قن ایکان کواہلق بیر وین کچکترسه تا کہ اوغری قولنده مال تلف بولسه کور وچی اوغراغان
 مالنی تولر • (۱۴) وان افر به حد بر من کو بدن او تکان ز ماننک اوستونه حد واجب بولور لقی اش قبیلغانلقنی
 اقرار قبلسه (مثلاً اون یل اولی ز ناقلیمش ایتم دیسه) حد اور لور (۱۵) وه لاشرب بزوال الریح ولغبره
 بهی شهور) کو بدن او تکان ز ماننک حد واجب بولور لقی اش ننگ معناسی خمر اچکاندن کواہلقنی کچکتر و
 اچوچی ننگ آون نندن خمر ایسی کتیا ک بلہ بولور (اما خمر اچودن باشقه حد واجب بولور لقی اش لر ده
 (مثلاً ناقذی سرقه ده بر آی او توبله چیکننهش در (اگر بومن بلہ قاضی آراسنک بر آی لقی بول بولسه •
 (۱۶) وان شهد بزنی وهی غائبه حد بر ایر ننگ زنا قبیلغانلقی بلہ نصاب شهادة یعنی دورت عدل ایر لر

کواهلتي بیره لر اول حالده زنا قیلنمش خاتون غایب بولسه ده حد قیلنور (اوشانداق عکسندہ یعنی خاتون ننگ زنا قیلماقی بلہ دورت ایر کواهلتي بیرکان حالده زنا قیلوچی ایر غائب بولسه ده طابلقاچه کوتلماس خاتون حد قیلنور • (۱۷) و بسرقه من غائب لا اکر غائبدا گئی کهنه ننگ نرسه سنی بر کشی ننگ مثلارید ننگ اوغرلماقی بلہ کواهلتي بیره لسه ده اوغری حد قیلنماس (یعنی قولی کینسلماس) (۱۸) ونصی حد العبد قل ننگ کنیز اکر ننگ حدی آزاد لر حدی ننگ یارطیسی قدری قیلنور (یارطلاو ممکن بولغان صورتده یعنی زنا ده قندده شرب ده - اما سرقده قطع طریقده یعنی یارطلاش قیلو ممکن بولغان صورتده قیلنماس) • (۱۹) وکفی حد لجنایات اتحد جنسها جنسی بر بولغان حد واجب بولور دای اشنی قات قات قیلسه (مثلا کوب طابقر زنا قیلسه یا شراب اچسه یا که قات قات اوغرلاسه یا که کوب خلقتی زنا بلہ سوکسه) برکنه حد صوغو یئار (آرتق صوغلماس) اما اوغرلاسه هم زنا ده قیلسه ایکی حد واجب بولور ایکی جنسدن بولغان جنایه اوچون) •

(۲۰) واكثر التعزیر تسعة وثلاثون سوطا و اقله ثلاثة تعزیر ننگ اینک کوبی اوتون توقز قاچی در (تعزیر ننگ لغه معناسی طیماق در - اصطلاح حد معناسندن آنکلاشلدیغی اوزره چیکلنمکان جن اوعداب که جنایه قیلوچی ننگ اوستونه الله تعالی ننگ حدی بولوب ثابت و واجب بولور) تعزیر ننگ اینک کببی اوچ قاچی در (بر ایکی قاچی تعزیر توکل تهدیدکنه (۲۱) و صح حبسه مع الضرب تعزیر تبوش بولغان کهنه فی قاضی ننگ لاب حبس کا صالحاتی درست گر چه حبس هم تعزیر جمله سندن بولسه ده (اما تعزیر ننگ نوع لری کوب در (مثلاً یانکاق غه چابماقی کببی (قولاق بورماقی قتی سوز بلہ ارلو زنا بلہ سوکسه) یون چطب قازاو (سوز داشه بچه یون چویرو هم جزای نقدیه یعنی اشطرافی (۲۲) و ضربه اشد ثم لکن ناء ثم للشرب ثم للقتل تعزیر قیلغانده حد دن قتی راق صوغلور (آندن قالا زنا حدی باشقه لر نندن قتی راق (موندن صونک شراب حدی (موندن صونک اینک یومشاغی زنا بلہ سوکو حدی در (چونکه زنا بلہ سوکوده سوکوچی ننگ سوزنده راست بولو احتمالی باردر (۲۳) و هو یقتل مملوک او کافر بزنی تعزیر قیلو تبوش بولور قتی یا کنیز اکنی یا کافر فی زنا بلہ سوکو سبیلی (۲۴) و مسلم بیافاسق یا کافر یاسارق یا مخنت و امثاله مسلمانی فاسق دیب کافر دیب سارق دیب چاقون دیب خیانتچی دیب غشی دیب اولکسه بار مطادیب - وغیری بوننگ اوغشاشلی سوز لر ایتم سوکو سبیلی تعزیر واجب بولور (۲۵) لایبا حمار و قیل لا الایعالم اولعلوی ایشاک دونگنر ایت مایمول بوری آیوبقر دیمک کببی حقاره کا دلالة قیلانورغان حیوان لر بلہ آتاب سوکو سبیلی تعزیر واجب توکل بر قیلر و ایتنک بونلر فی ایتب سوکلان سبیلی نادان فی سوکلانک واجب توکل عالم فی یعنی شریعه علمن بلوچی عالمی هم حضرت علی رضی الله عنه نسلندن بولغان کهنه فی بونلر بلہ سوکو سبیلی تعزیر واجب بولور (۲۶) و من حد او عزز فمات هدر دمه بر من حد یا تعزیر صوغولسه صوغلغانده یا صوغلغاچ شونندن اولسه قانی بوشغه کیتار یعنی قانی هیچ کم کا بولماس اوز باشینه بولور (۲۷) و ان عزز زوج عرسه لا اما ایر اوزی ننگ خاتوننی (نماز او قومغان اوچون یا غسل

قوینمغان اوچون یا که طنکلامغان اوچون یا که زینتلی یور مکن اوچون یا ایودن رخصتسن چقغان اوچون یا باشقه سبب بله) تعزیر قیلسه (خاتون شوندن وفات بولا قالسه) قانی بوشقه کیتماس (ایر بوینده بولور چونکه ایرکا خاتوننی بولار اوچون تعزیر قیلوغه رخصت بولو سلامتکی شرطی بله در) معلوم صبی فی صوغب تلقی قیلسه قانی بوشقه کیتماس) .

﴿ کتاب السرقة ﴾ (۱۲۲)

(۱) هی اخذ مکلفی غفیه قدر عشره دراهم مضروبه مملوکا محرزا بلا شبهة بیکان او حافظ اوغرلاو شول عقللی بالغ که سنه ننگ ایکهچی کشی ننگ اقل مرتبه بهاسی صوقغان اون درهم تنکه لک قدری مالنی یا شرین ظلم تلقی بله آلودر اکرده اول اوغرلانغان نرسه کشی ملکی بولسه آلووین اوزنکی بولو احتمالی و شبهه سی بله آلهاسه هم اورنده یا صافلاوچی ده صافلانغان بولسه (بس صوقر کشی ننگ آلماق سببلی قول کیسویوق چونکه اول اوز منکی دیب شبهه بله آلودر قل ننگ خوجا مالنی هم غنیمه مالنی اوغرلاو سببلی قول کیسویوق (اوشانداق صبی قولندن هم مجنون قولندن آلو سببلی هم صغرنی قوینی کوتوله تورغان یرندن صحرادن اوغرلاو سببلی کیسویوق چونکه بونلر صافلانغان مال توکل - یوقلانغان کشی ننگ باش آستوندن آغان صورتده کیسویوق هم اوغری دن آلو سببلی کیسویوق (۲) فان اقر بهاره اوشهدر جلان و سالهما ماهی و کفی هی و متی هی و این هی و کم سرق و من سرق و بیناها قطع اوغرلاوچی اوزنی اوغرلاو دیب اقرار قیلسه یا که اوغرلاو دیب ایکی ایرکوا هلق بیرسه لر قاضی غه صور او تپوش بولور بیله دیو :

(اوغرلاونی نرسه دیب) اوغرلاو نیچوک بولدی دیب (قایو وقتده اوغرلاو ننگ یا که اوغرلاو دیب (قایو اورنده اوغرلاو ننگ یا که اوغرلاو دیب (کم دن اوغرلاو ننگ یا که اوغرلاو دیب قاضی ننگ بولای سوءال لرینه بیان قیلر هر ایکسی جواب بیرسه لر قولی کیسلور (اقرار قیلغاچ قاجسه آرتندن قوللها س شاهد بله اثبات قیلنغاچ قاجسه قولور (قاضی ننگ (اوغرلاونی نرسه) دیب صورماقی غصب دن یعنی طالب آغان دن احترام اوچوندر چونکه طالب آغان صورتده کیسویوق (اوغرلاو نیچوک بولدی) دیماکی اوزنی طشه طورب ایواچنده کی نرسه نی آغان صورتده کیسلمدیکی اوچوندر (قایو وقتده اوغرلاو ننگ یا که اوغرلاو دیب) دیماکی ایسکی زمانده غی اوغری لق اوچون کیسلمدیکی اوچون (قایو اورنده اوغرلاو ننگ یا که اوغرلاو دیب) دیماکی دار حربه اوغرلاغان صورتده کیسویوق لغی سببندندر (کوبهو اوغرلاو ننگ یا که اوغرلاو دیب) دیب صورماقی اون در هم لکدن کم بولغان صورتده کیسلمدیکی اوچوندر (کم دن اوغرلاو ننگ یا که اوغرلاو دیب)

دیماکی محرم قرداش لرندن اوغرلاغان صورتده قول کیسلمدیکی اوچوندر (۳) وان شارک جمع و اصاب کلا قدر نصاب قطعوا وان اخذ بعضهم بر نرسه نی اوغرلاب آغانده کوب کشی لر ننگ قاتوشی بولسه قارالور اکرده بولکن صورتده اوغرلاوده اورتاق لاشوچی لر ننگ هر قایوسینه اونار درهم لک تیار لک بولسه بارچاسی ننگ قول لری کیسلور کُرچه اوغرلاب آغانده بعضی کُنه آلهده (باشقه لری یاردم کُنه بیرشب طورسه لارده اما بولکن صورتده صوقغان اونار درهم لک تیکماس لک بولسه هیچ قایوسی ننگ

قولى كىسلماس (۴) لابتاقه يوجدمبا فى دارنا كخشىب عملوك وصيد بهاسن نرسه بولوب ملكتورده
 طابولا تورغان هم مباح غه سانالا تورغان نرسهنى اوغرلاوسىبىلى قول كىسلماس مثالى او طون يغاچ شكلى
 ملكنكان ياشل اولن شكلى بالق هم آوكىكى شكلى (۵) اوبما يفسد سر يعاكلين ولحم وفاكهة رطبه و ثرة
 على شجرة و بطيخ ياكه (سوت) ايت (يانكا پشكان كىبمكان يهش (يغاچ اعى يهش (هم فاون شكلى
 تيز بوز ولا تورغان نرسه لرنى اوغرلاوسىبىلى قول كىسلماس (۶) (و زرع لم يحصد و اشربة مطر بة
 والالات لهو و صليب من ذهب و باب مسجد و مصحنى و صبى حر ولو تحلين اورولهاغان ايكن نى
 اوغرلاوسىبىلى (سر خوشلق بيره تورغان شراب لرنى اوغرلاوسىبىلى (اويون قورال لرنى اوغرلاوسىبىلى
 (آلتون كمش كر و صنى اوغرلاوسىبىلى مسجد ايشكنى اوغرلاوسىبىلى (قرآننى (آزاد صبى نى اوغرلاو
 سىبىلى قول كىسلماس گرچه قرآن بله صبى آلتون كمش كىبى قىمتملى نرسه لرنى بله زينة لنگان يولسه لرده
 (۷) و عبد الا الصغير و دفتر الادفتر الحساب (قلنى اوغرلاوسىبىلى قول كىسما ك يوق مكر سويلشه آلماسداى
 كچك قلنى اوغرلاوسىبىلى كىسلور - ديوان دفتر نى اوغرلاوسىبىلى قول كىسما ك يوق مكر حسابچى لرد دفتر نى
 اوغرلاوسىبىلى قول كىسلور (بو اورنده دفتر دن بارچه كتاب لرنى مراد حسابچى لرنى دفتر نى اوچون كىسلما كى
 چونكه آندى دفتر يوغالغاچ مال يوغالادر) . (۸) و لاقى كلب و فود و خيانه و نهب و نبش (اتنى قاپلان
 نى اوغرلاوسىبىلى قول كىسلما ك يوق (اوشانداق قولنداغى امانه كا خيانه ايتوسىبىلى (مالنى ايبهسى ننگ
 قولندن باصب طالب آلو سىبىلى هم كفن صويو سىبىلى قول كىسو يوق (نهب هچوم قىلبت طالاماق معنا سنك
 (نبش كفن صويو معنا سنك) (۹) و مال عامة و مال له فيه شركة و مثل عقه حال او موعجلا ولو بهزيد بيت المال
 شىكلى بارچه خلق ننگ حقنى بولغان مالنى اوغرلاوسىبىلى هم آلچى ننگ اورتا قلقى بولغان مالنى
 آلوسىبىلى و دغى اوزى ننگ آلچاغى بار قدرى حقنى اوغرلاب آلوسىبىلى قول كىسمك يوق كرك اول
 آلچاغى حاضر آلچاق بولسون كرك آلداغى كونده آلچاق كوته چاك بولسون گرچه آلچاغى
 قدرندن آرتقى بله آلسه ده قولى كىسلماس (۱۰) و ما قطع فيه وهو بحاله بر من ننگ بر
 نرسه نى اوغرلاغانى سىبىلى قولى كىسلسه نرسه ايبه سينه قايتار لوب بىر ولسه بعد قولى كىسلوش كشى
 شول نرسه نى ايكنچى مرتبه اوغرلاسه اول نرسه اولكى مال ننگ بولسه اوز كار مكان بولسه اوغرى ننگ قولى كىسلماس
 (۱۱) و مال ذى رحم محرم من بيته لانه غير محرم (محرم قرداش ننگ ايوندىن اوغرلاوسىبىلى قول كىسلماس
 چونكه اول مال بوكشى دن صاقلانمش توكل در) (اما محرم قرداشى ننگ مالنى ايكنچى ياط كشى ننگ ايوندىن
 اوغرلاسه كىسلور) . (۱۲) و لامن بيت زوج و عرس (و دغى خاتون اوزى ننگ ايرى ننگ مالنى
 ايرى ننگ ايوندىن اوغرلاوسىبىلى هم اير خاتونى ننگ مالنى خاتون ايوندىن اوغرلاوسىبىلى كىسو يوق .
 (۱۳) و سيد و عرسه و زوج سيدته و مكاتبه و مضيفه (قل اوزى ننگ خوجاسى ننگ مالنى خوجاسى ننگ
 ايوندىن اوغرلاوسىبىلى هم خوجاسى ننگ خاتونى ننگ مالنى ايوندىن اولاغر و سىبىلى (اوشانداق خوجا
 خاتون ننگ ايرى ننگ مالنى اوز ايوندىن اوغرلاماقى سىبىلى - هم خوجاسى خاتون ننگ ايرى ننگ مكاتبى ننگ

مالنی ایوندن اوغورلاماق سببلی ودخی اوغورلاوچی نی قوناق ایتوچی ننگ مالنی ایوندن اوغورلاؤ سببلی قول کیمسماک یوق چونکه بوصورتلرده مال عجز توکل) • (۱۴) و مغنم و همام و بیت اذن دخول (ودخی غنبة مالندن اوغورلاؤ سببلی کرر کارخصت بئر لکان ایودن هم موچیان اوغورلاؤ سببلی کیسو یوق • (۱۵) ولان لم یخرجه من الدار (اوشانداق اوغورلاوچی اوغورلانغان نرسه نی یورطدن چقار ماسه کیسو یوق • (۱۶) اوناول من هو خارج اودخل یده فی بیت واخذ (یا که اوغری ایوننگ اچنده طورب نرسه نی طشه تورغوچی غه بیرسه یا که اوزی طشه طورب تولنی ترزه دن یا ایشکدن ایاچینه صورب نرسه نی آلسه قول کیسو یوق (۱۷) او طر صرة خارجة من کم غیره - اوسرق جهلا من القطار او جهلا یا که ایکچی کشی ننگ بینکدن چقب توراتورغان یاچتنی یارب درهملر نی آلسه - یا که تویه نی قاطارندن یعنی اوبورندن اوغورلاسه - یا که یوکدا گئی طاوارنی اوغورلاسه قولی کیسلماس • (۱۸) وقطع ان حفظ ربه اونام علیه) اما اوغری ننگ قولی کیسلور اکر اوبورداکی تویه نی هم یوکداکی طاوارنی ایبه سی صافلان چاغنده اوغورلاسه - یا که صاچسی اول اوغورلانمش نرسه یا ننده تویه یایوک یا ننده یوقلانغان حالده اوغورلاسه (علی لفظی بو اورنده مصاحبه معنا سنده ج (۱۹) اوشق الجهل واخذ شیئا اودخل یده فی صندوق اوکم یا که بوکنی یارسه آندن بر نرسه آلسه یا که قولونی صاندق غه یا که بینک کا کرتب شوندا ان اوغورلاسه کیسلور (۲۰) اواخرج من مقصورة دار فیها مقاصیر الی صحنها یا که کوب حجره لی یورط ننگ بر حجره سندن نرسه نی تویه سیننه چقارسه کیسلور (چونکه حجره ده بولغان مال صافلانمش مالدر ایوننگ تویه سی ایسه اورام منرلنده در • (۲۱) اوسرق صاحب مقصورة من اگری یا که کوب حجره لی یورط ننگ بر حجره سی ننگ ایاسی مالنی اوغورلاب ایکچی حجره دن اوز حجره سنه چقارسه کیسلور (گرچه تویه کا چقار ماسه ده • (۲۲) اوالقی شیئاً فی الطریق ثم اخذه یا که اوغری مال صافلاناتورغان اورنغه مثلا سرای غه کرسه آندن بر نرسه نی آلوب یولغه طشه طاشلاسه صنکره سرای دن چقب نرسه نی کوتارسه کیسلور • (۲۳) او هله علی همار فساقه واخرجه یا که مال صافلاناتورغان سرای غه ایشاکی بله کرب مالنی ایشاک کانیبه سه بعد ایشا کنی سرای دن قووب چقارسه کیسلور • (۲۴) یقطع بهین السارق من زندقسم اوغری ننگ اقل مرتبه اون درهم قیمتلکی قدری مال اوغورلاماق ثابت بولغاچ اوننگ قولی بلازکداکی بوونندن کیسلور کیسکاج حسم قیلنور یعنی قایناتلغان مای غه چومورلور (قان آغوی توقتاسین اوچون • (۲۵) ثم جله البسری ان عاد موندن صونکده اوغورلاسه صول آباغی توبوغندن کیسلور هم قایناتلغان مای غه چومورلور • (۲۶) فان عاد ثالثا لابل یسجن عتی یتوب اکرده موندن صونک اوچونچی مرتبه هم آندن آری قایتا اوغورلاسه قالغان صول قولی اوننگ آباغی کیسلماس بلکه تعزیر قیلنوب حبس کا یلوب توتولور تا توبه قیلغانغاچه (تویه مدتی امام هم قاضی رأینه مفوض • (۲۷) و شرط خصومة المالك اذنی ید حافظ کالمودع ونحوه اوغری غه اوغورلاو جزاسی یعنی قول کیسو جزاسی یورتلور اوچون مال

خوجاسی ننگ یا که قولند صافلاوچی کشی ننگ مثلاً امانه صافلاوچی شکلی ننگ دعوالاوی شرط قیلندی (قولند امانه شکلی بولغان کشی غصب لب آلوچی هم صائب آلورغه چامالاب طاواری قارارغه آلوچی که سنه شکالی لردر . (۲۸) و ما قطع به ان بقی ردوالا یضمن . بر نرسه نی اوغورلانغان سبیلی قول کیسلکچ اوغورلانغان نرسه تلن بولم یچه قالغان بولسه ایبه سینه قایتارلور) اما قاله مان بولسه اوغوری ضامن بولماس تولمس (چونکه جن اسین کور مشدر . (۲۹) و معصوم قطع الطریق علی معصوم فاخذ قبل اخذ مال و قتل حبس حتی یتوب معصوم یعنی مالی جانی صافلانمش مسلمان یا ذمی که باغی توکل در آزاد کرک قبل بولسون معصوم اوستونه یعنی یولد اغی پادشاهغه مطیع که سنه اوزرینه یول اورسه بس بویول صوغوچی بولاوچی لارننگ مالین طالاماس بورون هم کشی اولترماس بورن تولسه تعزیر صوغلب حبس کا صالنور تاتوبه قیلغاچچه (یعنی سیرتنده سیما صالین و ایند کولر علامتی بلسکور کچچه . (۳۰) وان اخذ و نصیب کل نصاب قطع یده ورچله من خلاف اکر بول صوغوچی لار مال اوغورلانغاچ طالغاچ تولسه لار اوغورلانغان مالنی بولکان صورتده هر قایوسی ننگ باشینه نصاب سرقه قدری توشسه یعنی اقل مرتبه اونار درهم لک مال توشسه هر قایوسی ننگ اونک قولاری بلانک بوونندن صول آیاتی لری تو بوقدن کیسلور (۳۱) وان قتل بلا اخذ مال قتل حد اکر بول صوغوچی مال اوغورلامی طوب اولتورله قالسه حد اوچون یعنی سیاست اوچون اولتورلور (۳۲) و معه قتل اوصلب اوقطع ثم قتل اوصلب اکر بول صوغوچی نی مال اوغورلاب تولغاچ سیاست قیلماق تلسه لار اولتورلور یا که اصلور - یا که اول اونک قولی صول آیای کیسلورده موننگ صونکنده اولتورلور یا که اصلور (قولنی بلانکدن آیاقنی تو بوقدن کیسلور) .

﴿ کتاب الجهاد ﴾ (۱۲۳)

(۱) الجهاد فرض عین ان هجم الکفار جهاد لغتده بار قوتیجه سورنی فعلنی صرفی قیلماق یعنی اجتهاد قیلماق طر شمای معناسند - شریعة اصلا حدک کافر لری باغی لری بله صوغش قیلماق اولتر شمک بله هجوم قیلماق مال لری طالاب آلمق بله معبد لری اصنام لری کسر بله) صوغش قیلو کوچی یتکان قورالی آنوغی اطلانور حیوانی بار هر که سنه کا فرض عین در اکر کافر لار اسلام دیارینه ایر شب هجوم قیلسه لار (۲) فتخرج المرأة والعبد بلا اذن بو صورتده خاتون لری ایر لری ننگ رخصتندن باشقه قل لری خوجالری ننگ رخصتندن باشقه صوغشقه چقار لری . (۳) و فرض کفایه بدأ ان اقام به بعض سقط عن الباقرین والاثموا کافر لری هجوم قیلماغانده باشلاب صوغش قیلو فرض کفایه در اکر بعض لری بواشنی بجای کلتسه لری بو فرض باشقه مسلمان لرننگ اوستونندن توشار اما هیچ قایوسی باشلاب صوغش قیلماسه بار چاسی کناهکار بولور لری . (۴) لاعلی صبی و عبده وامرأة واعمی و مقعد واقطع صوغش فرض ایر ماس صبی غه قلغه خاتون غه صورغه اورنوندن طور آلمه مان جایماند کا هم قولی آیای کیسک که سنه کا (یعنی بونلرغه فرض توکل صوغش فرض کفایه طریقیجه فرض بولغان صورتد هم هیچ باشلامسه بونلر کناهکارده توکل) اما فرض عینیجه فرض بولغان صورتده ۲ نچی مسئله ده ایتاه شچه قلغه خاتون غه فرض ایدی . (۵) فیجا صرهم ویدعوهم الی الاسلام بس پادشاه اوزنی ننگ مسلمان عسکری بله بر کا کافر لرننگ مملکت لرینه بارب قلغه لرننگ یا که باشقه اورنده تورغان لری حالده ایلندر ب قاماب آلور

تا که تار المسون لر اوچول (هم اسلام دیننه اوندار) اسلام غه اونده ماس بور ون صوغش قیلسه لر کناه کار بولور لار
 (۶) فان ابوا فالی الجزیه فان قبلوا فلوهم مالنا وعلیهم ما علینا (اکر بیله اسلام دیننه اوند کان ننگ صونکنن
 اسلام دیننی قبول قیلودن باش تارتسه لر جزیه تولر کا اونده لور لر بس جزیه نی قبول قیلسه لر بر ننگ فایدغه
 بولغان مملکت نظامی آنلر فایداسینه هم بولور (یعنی اوزلری هم مال لری معصوم وایهین بولور) بر ننگ
 ضرر منغه بولغان مال لرده آنلر ضررینه هم بولور (مملکت کا آغر حال لر کلکانده خدمت لر ایتمک مال بله
 بولشوق تیوش بولغانده آنلر هم مسلمان لر بله برابر آغر لقی کوتور لر (حاصل مسلمان لر بله بر تیگن حکم
 بورتور) • (وان ابوا یقاتلهم بمایهله کم) اکر جزیه نی هم قبول قیلودن باش تار تسه لر پادشاه آنلر غه
 قار شو صوغش قیلور آنلر نی هلاک قیلور دای قورال لر بله • (۸) وقطع شجر هم وزرعهم بلاغدر وغلول
 ومثله گرچه یمش یغاج لغی بولسه ده یغاج لرین ایکن لرین هلاک قیلوبله صوغش قیلور (لکن اولده
 قیلشغان عهدنی بوزودن باشقه - (قول غه توشکان غنیمه مالنده خیانه ایتمودن باشقه (هم عادتدن طش
 خورلاب عذاب قیلودن مثلاً قولالارین بورن لرین کسودن باشقه صوغش قیلغای (۹) و قتل عاجز
 عن القتال ودخی صوغش قیلور غه کوچی یتمکان قارت لرنی صبی لرنی مجنون لرنی مفلوج لرنی
 جایمانده لرنی قولی کیسک لرنی تلسن لرنی صانکر او لرنی اولترو دن باشقه صوغش قیلور یعنی بونلر
 شکللی صوغش غه کوچی یتمکان لرنی اولتور ماس (۱۰) الاملکه او ذار ای مکر خاتون پادشاه اولتور لور
 (قومی طارالسون اوچون) یا که صوغش قیلور غه اوی فکر بیر کافر لرنی صوغش غه کوثر تب تور غوچی
 بولسه یا که مال ایبه سی بولوب مالی بله صوغش غه یاردم بیر طور ردای کشی بولسه صوغش قیلور غه
 کوچی یتماسدای کشی بولسه لرده اولتور لور (۱۱) واب کافر بدأ اوغول اوزی ننگ کافر آتاسین
 باشلاب اولتورودن باشقه صوغش قیلور (یعنی کافر لر طرفنده بر مسلمان ننگ آتاسی بولسه آتاسنی
 باشلاب اولتور ماس مکر کافر آتاسی اوزی اولتور کا کلکانده چاپ قوتوله آله اسلق بولغان صورتده کنه
 اولتور وده لابس در (۱۲) واخراج مصحفی الی دارهم وامرأة الافی جیش یؤمن ودخی قرانی هم خاتون
 لرنی کافر لر مملکتنه آلوب چقودن باشقه صوغش قیلور یعنی بونلر نی دار حرب کا آلوب چقماس مکر
 هر خون دن و کافر کا یینکلودن ایهین چی لک بولغان عسکرده قرآن نی هم خاتون لرنی کافر لر مملکتنه آلوب
 چقودر دستدر (۱۳) ویصالحهم ان کان غیر اوبالمال عند الحاجة پادشاه کافر لر بله صاح قیلشور اکر صاح
 قیلشوده اسلام غه فاید ه بولسه اما حاجه بولغان وقتده مال بیرب صاح قیلشوم درستدر
 (۱۴) ونبدان کان هوانفع پادشاه صاح نی هم بوزار اکر صاحنی بوزو اسلام غه آنی بوز ماودن فایدالی
 راق بولسه (۱۵) ویقاتلهم قبل نبد ان خانوا پادشاه اسلام صاح قیلشغان کافر لر بله هم صوغش قیلور
 صوغشنی بوز غاننی اعلام قیلماسدن اول اکر آنلر خیانه قیلسه لر (۱۶) و صلح المرتد بلال مال پادشاه
 مرتد بله صاح قیلور لکن مال برابرینه صاح قیلماس (چونکه مال برابرینه صاح مرتد کا جزیه شکللی
 بولادر مرتد کا ایسه جزیه مشروع توکل آننگ حکمی باری قتل (۱۷) وان اخذ لایرد امام مرتد بله صاح

قیلشغانده آندن مال آلونه قالسه کبری قایتارلوب بیرلماس (۱۸) ولایباع سلاح وعدید وغیل منوم ولوبعدالصاح کافرلرکا قورال تبهورهم آطالار صائلماس (یعنی بونلرنی صائوکوراهه تحریم بله مکر وهدر) گرچه صاح قیلشغاندن صونک بولسه ده (تاکه مسلمان لرغه فارشو قوتلنورکا یاردم بولمسون اوچون - کبیوم طعام قورغاشین ذاتی صائوده ضرریوق دیمش لر لکن بوزمانده قورغاشین صائوضرر بولماق تیوش چـونکه قورغاشین قورال لر ننگ اینک زهری اینک آغولسی بولدی) (۱۹) وصح امان هر وحرة (مسلمان آزاد ایرننگ و آزاد خاتون ننگ بر کافر کا یاکه کوب کافرلرکا امان بیرماکی یعنی ضرر تیکور ماسکا هم تیکور تماسکا اوستنه آلماقی درستدر) (۲۰) وان کان شرانیندو ادب (اکر مذکورچه مسلمان ایرننگ یا خاتون ننگ بر یا کوب کافر کا امان بیرماکی اهل اسلام غه ضرر بولسه پادشاه بوامانی بوزار امان بیر وچینی تادیب قیلور اکرده امان بیر و ضرر ایدیکن بله طور ب امان بیر کان بولسه اما بله اسدای کشی بولسه جهلی عذر در (یعنی امان بیر و هر وقتدر ستر دیب گمان قیلور دای کشی بولسه) (۲۱) ولغا امان ذمی واسیر و تاجر معوم (ذمی ننگ کافر قولنده اسیر مسلمان ننگ هم کافر لر طرفنده بولغان مسلمان سوداگر ننگ امانی بوشدر) (۲۲) ومن اسلام ثبه ولم یهاجر (ودخی کافر لر مملکتنده مسلمان بولوب اسلام مملکتنه کوچمکان کهنه ننگ امانی بوشدر) (۲۳) وصبی وعبد محجورین و مجنون (صوغشده بولور غه رخصت بیرلمکان صبی ننگ هم قل ننگ امانی ودخی دیوانه ننگ امانی بوشدر .

(۱۲۴) فصل فی الغنیمه والجزیه والخراج

(۱) مفتح عنوة قسمه الامام بین الجيش (قهر وغلبه قلب یعنی صوغشب بینکب آچلغان کافر شهرنی پادشاه اسلام شونی آچقانده صوغش بولوچی عسکر ننگ بارچاسینه بیرر) (۲) او اقراره له علیه بجزیه وخراج (یاکه اول شهر ننگ کافر لرینی اوزلری ننگ اورنلرنده قرار قیلدر ب قالددر باش لرینه جزیه قویب یر لرینه خراج قویب (۳) وقتل الاسری او استرقهم اوتر کهم ارازا ذمه لنا (اسلام پادشاهی صوغشب بینکب آچلغان شهر ننگ اسیر کافر لرینه اوچ اش ننگ برنی قیلماقده اختیارلی در) (یا اولترر) یاقل ایتب عسکر کا بولر (یاکه) عرب مشرک لرندن مرتد لر دن باشقه سنی) بر ننگ فایدا بزغه عهد کسب آزاد قویار (یعنی اوست لرینه جزیه یر لرینه خراج قویب آزاد قویار) (۴) ونفی منهم وقاتهم وردهم الی دارهم (کافر لر ننگ اسیر لر نی (قل ایتمای هم اوستلرینه جزیه یر لرینه خراج قویمای) بوش آزاد قیلورهم فداء یعنی حق آلوب آزاد قیلور ودخی (بیله بوش باحق بدل آلوب آزاد قیلغان ننگ صونکنده) اوزلریننگ مملکت لرینه قایتارو شریعة قاشنده منع قیلنوش در درست ایماس (چونکه بوضورنده کافر لر نی قوتلنور بولادر) (۵) وقسمه مغنم ثبه الايداعا (ودخی بینکب آچلغان کافر لر مملکتنده غنیمه مالنی بولوشریعة قاشنده منع قیلنوشدر مکر امانت ایتب صائلا اوچون بولور درستدر) تاکه دار اسلام غه قایتقاچ یانگادن برکا جیب بولر لر (۶) والر دء ومدد لحد ثبه

که قاتل فيه صوغش قبیلوچی عسکر کا صوغشی یا خدمتی بله اوز اختیاری بله یاردم بیروچی لر هم عسکر فی قوتلندر و اوچون عسکر دار حرب ده چاغنده کلوب قوشلوچی مدد عسکر غنیمه مالندن اولوش تیوشلی لکن آنده صوغشوچی عسکر شکلی در (اولوشنی بر تیگز آلورلار (۷) لاسوقی لم یقاتل و لامن مات ثمة صوغشده صوغش اشینه قوشلمغان بازارچی سودا گر هم گرچه صوغش اشنده بولسه ده دار حرب دن چقماس بورن اولکان عسکر کی کا غنیمه مالندن اولوش یوقدر (۸) ویورث قسط من مات هنا دار حرب ده صوغش اشنده بولغان لکن غنیمه مالندن اولوش تیوش کهنه دار اسلام غه قایعتان ننگ صونکنده غنیمه مالی بولماس بورن وفات بولا قالسه اولوشی وارث لرینه تیوش بولور (باشقه ترکه شکلی بولر لر (۹) و حل لئاثمه طعام و علی و دهن و مطب و سلاح به حاجه دار حرب ده غنیمه مالی جه لیسنده قول غه کرکان نرسه لر دن بولمس بورن عسکر اوچون حاجه بولغان قدری طعامنی حیوان لر آر قنی مای فی اوطون فی هم قورال لر فی استعمال قیلو ملالدر (۱۰) لابعده الخروج منها دار حرب دن دار سلام غه چقغان ننگ صونکنده بورن سره لر کا کرچه محتاج بولونسه ده استعمال قیلو درست توکل (چونکه دار حرب ده بولمس بورن بولر ننگ حلالغی ضروره و عذر اوچوندر (دار اسلام غه چقغاج ایسه ضروره مر تفع در چونکه دار اسلام غه چقغاج بولب فایده النو ممکن در (۱۱) و من اسلم ثمه عصم نفسه و طفله و ملامعه او اودعه معصوما بر کهنه دار حرب ده مسلمان بولسه اوزی ننگ هم صبی بالاری ننگ مالی و جانی ایمن و معصوم بولور و حخی اوزی بله بر کا بولغان مالی یا که معصوم کا یعنی جانی و مالی ایمن مسلمان یا ذمی کا امانه قویغان منقولات مالی یعنی کوچه تورغان مالی ایه بیچی لکنه در (اما عقاری یعنی کوچی تورغان مالی غنیمه در (۱۲) و لفارس سهمان و للراجل سهم آطلی عسکر کی کا غنیمه مالندن ایکی اولوش بیرلور جباولی کا بر اولوش بیرلور (۱۳) و یعتبر وقت مجاوزة الدرب لاشهود الوقعة آطلی یا جباولی اولوشی تیوشلی لکنه دار حرب کا غرانیتسه دن او تکان وقت معتبر در - اما صوغشده ایکی صفی ننگ یولقو و وقتی معتبر توکل (مثلاً بر او ننگ غرانیتسه دن او تکانده آطی بولسه صوغشده کرماس بورن آطی یوق بولسه ده غنیمتدن آطلی اولوشین آلور - اما غرانیتسه دن دار حرب کا او تکانه جباو بولسه آنده چقغاج آطلی بولوب صوغشده کرسه ده غنیمتدن بر کنه اولوش آلور (۱۴) و الخس للیتیم و المسکین و ابن السبیل و قدم فقرا عذوی القربی غنیمه مالی ننگ بش دن بزوی یتیم کا مسکین کا هم ابن سبیل کا در یعنی اوشبو اوچ تورلوک کروه ننگ بعضینه یا که بار چاسینه بولنب بیرلور رسول الله علیه السلام نسلندن بولغان یتیم لر باشقه یتیم لر دن مسکین لری باشقه مسکین لر دن - هم ابن سبیل لری باشقه ابن سبیل لر دن الک قیلنور (سول الله ننگ نسلی دیهاک بنی هاشم دن بولغان نسلی در (ابن سبیل شول گرچه مملکتنده بای بولسه ده براق یر کا غربت کا توشکان بولور شول غربت ده طور لر نقه لکی یا که قایتب کیتار کا بول خرچی بولماس (۱۵) و لاشی غنیمهم رسول علیه السلام ننگ نسلندن بولغان بای لر غه هیچ شی بیرلماس (۱۶) و من دخل دار هم فاغار مالاخس بر من دار حرب کا کر ب مال عارت ایتسه یعنی قولر نندن طالب آلوب چقسه بش دن بری آلنور (هم ۱۴ نجی مسئله ده مذکور چه

یقیم کا مسکین کا ابن سبیل کا صرف قبیلور (۱۷) لامن لامنعہ لہ ولا اذن لہ دار حرب کا عسکر سن ہم پادشاہ دن رخصت سنز کرب مال عارت ایتب چقغان صورندہ بش دن بر آلونماس (۱۸) وللامان ینفل وقت القتال مسلمان پادشاہسی ننگ صوغش وقتندہ نفل قبلماقی مستحب در (یعنی فلاچہ نرسہنی قولغہ توشرہ قالسہ آلوچی غہ بولسون دیمک کبی (۱۹) فیجعل لاهد شیئان ائدا علی سہمہ بس قبیلور پادشاہ نفل قبیلغان کہسنہ کا اولوشندن آرتق نرسہنی (مثلا کم ایرسہ برکشینی اولترسہ یاکہ براسیر کلترسہ اول من کا اول اولترمش ننگ اوستوندن صوورب آلتغان نرسہ لری بولسون دیوایتما کی مستحب در ۔ من قتل قبیلہ فہ سلبہ (۲۰) کالسلب ونحوہ (فیومرکبہ وما علیہا پادشاہ اسلام عسکری لردن براو کا منکورچہ نفل قبیلورغہ صلاحیتلی نرسہ کافر ننگ اوستوندن قارتب آلتغان نرسہ شکلی ہم مونکا اوغشاشلی یعنی آلتون کہوش شکلی نرسہ لردر (کافر ننگ اوستوندن صوورب آلتغان نرسہ شول آلتغانن آطی ہم اوزی ننگ و آطی ننگ اوستوندہ بولغان نرسہ لریدر (جوکان ایبار کیبوم قورال آلتون کہوش وغیری لرشکلی (۱۲۵) فصـ ل یملک بعض الکفار بعضا

(۱) یملک بعض الکفار بعضا واملہم • کافر لرننگ بعضی بعضنی ملکنب خو جا بواقی واول بعضنی قل ایتمای در سندر ہم اول بعض ننگ مال لری نی ملک لئما کی در سندر • (۲) واما النابا الاستیلاء والا حراز بدر ہم کافر لرننگ مال لری نی ملک نور لرا کردہ بز لرنی بینکب مال لری نی اوز لری ننگ عملکت لری نہ کوچر سہ لر (۳) لآخر نا واتباعہ وعبدا آلابق • اما کافر لرننگ امان کافر لرننگ آزدل لری نی ہم آزدننگ تابع لرنی (یعنی مکاتبی مدبری ام ولدنی) ہم قاچقان قل لری نی ملک نہ آلماس لری ہم قل ایتب قوللانا آلماس لار • (۴) ونملک بہما حر ہم وما هو ملک ہم • اما بز کافر لرننگ آزدل لری نہ ہم آنلرننگ ملکندہ بولغان مال لری نہ قل لری نہ خو جا بولا آلور من اوشبو ایکی اش واسطہ سی بلہ یعنی آنلرنی بینکوبلہ ہم دار اسلام غہ کوچر بلہ (۵) ومن وجد من مالہ اخذہ بلاشیء ان لم یقسم ۔ وبالقیمۃ ان قسم ۔ وبالثلث ان شرہ منہم تاجر مسلمان لردن بولغان بر من اوزی ننگ بر نرسہ سنی غنیہ مال لری آرسندہ طابسہ برابرینہ ہیج نرسہ تولہ میچہ قولینہ آلور اگر غنیہ مالی بولنمکان بولسہ ۔ بولنکان بولسہ طور رلق بہاسی برابرینہ آلور ۔ اما اول نرسہنی بر سودا کر کا فر لرننگ صائب آلتغان بولسہ صائب آلتغانہ تولہ گان قدری آچاسنی تولاب آلور • (۶) وعبد لہم اسلام ثمہ فجاءنا او ظہرنا علیہم عتق • کافر لرننگ قلی دار حرب دہ مسلمان بولوب بز ننگ ملکتمز کا یاکہ عسکر من کا بیلسہ یا کہ اول قل آندہ مسلمان بولغاچ بز کا کوچب کلما سن بوزن بز اول کافر لرنی بینکسا کہ ہر ایکی صورتندہ اول قل آزد بولور • (۷) کعبد مسلم شرہ کافر مستامن ہنا وادخلہ فی دار ہم • ہم شوننگ اوغشاشلی مسلمان قلی صاحب وقتندہ امان تلاب دار اسلام غہ کلکان دار حرب ننگ کافر سودا کری صائب آلسہ ہم اوز لری عملکت نہ آلوب کبتسہ صوغش وقتندہ مذکور مسلمان قل بز ننگ ملک کا قاچب قایتقان صورتندہ ہم صوغش وقتندہ عسکر من کا کلکان صورتندہ یاکہ بز آنلرنی بینککان صورتندہ آزد بولور • (۸) ولا یتعرض تاجرنا ثمہ لہم ومالہم • مسلمان سودا کری دار حرب کا سو دا بلہ چقغان صورتندہ

آنر ننگ جان لرینه و مال لرینه خیانه قیلورغه تیوش توکل . (۹) الا ان اخذ ملکهم ماله - او غیره بعلمه .
 مکر دار حرب کا سودا بله چقغان سودا کر جان لرینه مال لرینه تیسه بولور اکر بومن ننگ مالنی پادشاهلری
 آلسه یا که پادشاه دن باشته کشی آلسه ده پادشاه بله طورب آلسه . (۱۰) و ما اخر چه ملکه ملک امرامافیتصدق به
 سودا کر دار حرب دن اوزی ننگ مالنه هیچ کم تیهی طورب آلوب چقغان مالی حرام آنی آلوب چقوچی حرام
 ملک بله ملک نور بئس بومالنی صدقه قیلور (ببله خیانه بله آلوب چقغانی کنیز لک بولسه اوزینه وطی حرام در
 آندن صانوب آلوچی غه وطی مکر و هدر - صدقه قیلو تیوشلکی سبیلی چونکه ملک خبیث بله ملک لنگان
 مال دن صدقه بله گنه قوتلنور . (۱۱) و لایمکن حربی هناسنه . دار حرب دن دار اسلام غه جو موش بله چقغان
 حربی دار اسلامده بریل توتولماس (مملکت حالته مطلع بولوننگ ضرری اوچون . (۱۲) و قبله ان
 اتمت هناسنه نضع علیک الجزیه . دار حرب دن دار اسلام غه چقغان حربی کایتلور پادشاه اسلام طرفدن
 اکر دار اسلامده بریل طور اقالسانک سنکاجزیه قویارمز دیو . (۱۳) فان اقام سنة فهو ذمی لایترک ان
 یرجع . اکر بولای ایتکن ننگ صونکنده حربی کافر دار اسلامده بریل طور اقالسه ذمی بولوب اؤر لور اوز
 مملکتنه قایتور غه رخصت بیرلس . (۱۴) و لایتغیر جزیه و وضعت بصلح . بر مرتبه قویلغان جزیه صاحب سبیلی
 اوز کار تلماس . (۱۵) و اذا غلبوا و اقر و اعلى املا کهم بوضع کتابی و محوسى و وثنى عجمی ظهر غناه لکل سنة
 ثمانية و اربعون درهما . هر چان کافر لر مسلمان لر غه بینکاسه لر هم اوز لر ی ننگ مملکتی بولغان اورن لر نده
 قالد لر سه لار (یهودی نصرانی صائبی) شکلی کتابی لر غه هم محوسى کا (یعنی کتاب سن کافر کا) ودخی صورته کا
 تابنوچی لار ننگ عرب بولغان لرینه بایلغی اشکاره و ظاهر بولغاننه هر یلغه (۱۴۸ درهم) فرق سکن درهم
 جزیه قویلور . (۱۶) و علی المتوسط نصفها . مالی اور تاچه ذمی کا بای جزیه سی ننگ یار طیبسی قویلور یعنی
 بکرمی دورت درهم . (۱۷) و علی فقیر یکسب ربعها . کسب قیلاتورغان فقیر ذمی کا بای غه قویلغان قدری
 جزیه ننگ چیرکی قویلور یعنی اون ایکی درهم . (۱۸) لاعلى و ثنى عربى فان ظهر علیه طفله و عرسه فبی
 صورته کا تابنوچی عرب کاجزیه قویلماس اکر مسلمان لر صورت کا تابنوچی عرب کا غالب کیلسه لر صبى
 بالاری و خاتون لری غنیمه در . (۱۹) و لامر تد . ودخی مرتد کاجزیه قویلماس مسلمان لر مرتد لر کا غالب
 کیلسه لر صبى لری و خاتون لری و ثنى عربى لرنکی شکلی غنیمه در . (۲۰) فلا یقبل منها الا الاسلام او السیف
 بوایکسندن یعنی صورت کا تابنوچی عرب بله مرتد دن اسلام دینن قبول قیلودن یا که قاج دن باشقه هیچ نرسه
 قبول قیلنماس یعنی بوایکی کر وه اسلام دینن قبول قیلماسه لر موین لرینه . قاج در (و ثنى عربى کا بو حکم
 بولماقی قرآن آنلر لغتنده اینب حلقنی آنکا دقلری اوچوندر مرتد کا بو حکم بولماقی اسلام دینندا کئی کوزکام
 اشارنی آنکلا دقندن صونک انکار قیلدیقى اوچوندر . (۲۱) و لاعلى راهب لایخال الناس . نصاری ننگ
 خلق غه قاتشمی تورغان ماناخ لرینه جزیه قویلماس . (۲۲) و صبى و امرأة و مملوك صبى غه خاتون غه قل غه
 کنیز لک کاجزیه قویلماس . (۲۳) و اعلى و من و فقیر لایکسب . ودخی صور غه اوز اتق جای مانک خسته

بولوب یا توچی غه (فالج زہمتلی کہ سنہ کا یعنی یار طی صانی حرکت لہ آہاغان کشی کا) ہم کسب قبیلہ آہاغان
 فقیر کا جنہ قویلماس • (۲۴) و تسقط بالموت والاسلام • اولوم سبیلی ہم مسلمان بولوسبیلی جنہ اوستدن
 قوشار • (۲۵) و تتداخل بالتکرر قات قات جنہ لرجیبیلوبلہ کوب جنہ لربرا کرشر (یعنی بر ذمی
 کوب یللق جنہ تولمکان بولسہ دہ باری آفتقی یل اوچون بر کتہ جنہ تولر باشقہ لری کچلور چونکہ جنہ
 جرادر کوب جنہ ایسہ بر کا کرشہ در نناک حدہ • (۲۶) ولا یحدث بیعة ولا کنیسة فی دارنا • اسلام ملکتنده
 نصار الرغہ چر کاویہودی لرکا سیناغوغ بنا قیلور غہ رخصت بیر لاس • (۲۷) ولہم اعادۃ المنہم • کافر لر کاوبران
 عبادۃ خانہ لری نوزہ تور کاہم اولکی دن آر تدرہ پیچہ ایسکی اور نوندن کوچر میچہ یانکانی صالور غہ رخصت
 بیر لور (۲۸) ومیز الذمی فی زیہ و مرکبہ و سر جہ و سلاحہ • ذمی کیبوم دہ آطلانہ چق حیوانندہ حیوانی
 اوستونده کی ایبہر ندہ ہم قورال لرنندہ مسلمان لردن آیور لور (رداء چالہ اشکالی علمای شریعت کا خاص
 کیبوم لرنی کیبودن منع قیلنور • (۲۹) فلا یرکب خیلا ولا یعمل بسلاح • بس ذمی کا آطغہ آطلانور غہ ہم
 قورال بلہ یورر کا رخصت بیر لماس (چونکہ آطغہ آطلانور قورال طاشوعزۃ حر متمر - تویہ کا آطلانور غہ
 رخصت بیر لماس - ایشاک کا قاجر غہ آطلانور لر • (۳۰) ویظہر الکستیج • بیل لری نہ جوندن بولغان قالون
 قوشاق باغلانلور (ذق قلب قاراچا غنہ کور نور لک چہ بولسون - لغتہ کستیج مجوسی لر قوشا غنی نصاری
 قوشا غنہ ناردیر لر • (۳۱) و یرکب علی سرج کا کافی • ذمی کافی مثالی ایبار کا آطلانور یعنی ایباری ننگ
 آلفی قاشی بوہت صوماق بولور (۳۲) ومیزت نساؤہم فی الطریق والہمام ذمی لرننگ خاتون لری مسلمان
 خاتون لرنندن یولدہ ہم موچہ دہ آیور لور (یولدہ اورامدہ ذمی خاتون لری چیتدن یورر لر مسلمان
 خاتون لری اور تادن یورر لر ہم موچہ دہ ذمی خاتون لری ننگ از ار لری مسلمان خاتون لری ننگ از ار لری نہ
 خلاف قیلنور • (۳۳) ویعلم علی دورہم لئلایستغفر لہم • ذمی لرننگ یور طلرینہ علامۃ قیلنور تاسائل لر
 اول ایوننگ ایبہ سی یارلقانق بلہ دعا قیلماسین لراوچون نصرانی ننگ ایونہ بر علامت یہودی ننگ ایکی
 مجوسی ننگہ اوچ علامت قیلنور دیملر (۳۴) ومنصر فی الجزیۃ والخراج وما اخذ منہم بلا حرب مصالحتنا • خراج
 جنہ ننگ ہم کافر لردن باشقہ چہ صوغشدن باشقہ سبب بلہ آغان مال لرننگ صرف قیلنہ توزغان اورنی مسلمان
 لرننگ مصاحتی در (یعنی اسلام دینی ننگ ہم مسلمان لرننگ فاید اسنہ صرف قیلنور • (۳۵) کسد ثغر
 و بناء جسور و رزق العلماء والعمال مسلمان لرننگ ہم اسلام ننگ مصاحتی کافر لردن دار اسلام غہ کرب هجوم
 قیلودن قور قچلی اورن لرنی صاقلاب بیکلاب طور و اوچون عسکر کا ماندا آصر او شکللی مسلمان لراوتو
 اوچن کوپر صوغوشکالی شریعتہ علمن آصراب طور وچی عامہ لرننگ ہم نکات جیبوچی لرننگ رزق نفقہ سی
 شکللی لردر • (۳۶) والمقاتلۃ و ذریتہم و دخی فی سبیل اللہ غن اقبیلوچی عسکر ننگ ہم آنلرننگ یعنی علماننگ
 زکاتہ جیبوچی لرننگ ہم فی سبیل اللہ غن اقبیلوچی لرننگ اہل عالی ننگ رزق شکللی اور نغہ توتولور (چونکہ
 بونلر دین اسلام و مسلمان خدمتندہ بولد لرنندن اونلری ہم اہل اولادی کسب قبیلہ آہاغان لار امار زنی غہ

محتاج لرشرحده اوشانداق مسجدلر حوض لرو دغی رباط یعنی تکبہ لر کازار مالر بنا سینه توتولور دیهش .
 (۳۶) ومن ارتدوالعیاذ بالله عرض علیه الاسلام کم ایرسه (العیاذ بالله) مرتد بولسه یعنی دین اسلامنی
 طاشلاسه اول آنارغه دین اسلام عرض قبلنور (یعنی یانگدن دین اسلامنی قبول قبلورغه اوندهلور .
 (۳۷) وکشف شمهته دین اسلامنی طاشلارغه سبب بولغان شککا توشکان اورنونی هم آنکلاب بیتکورمکن
 توغر وسنده حل قبلنور مشکلی آچلور . (۳۸) فان استمهل حبس ثلاثة ایام . دین اسلامغه یانگدن قایتورغه
 اوندالکچ اویلاب فکر لب قارارغه مهلت صوراسه مهلت بیر لب اوچ کونکچه حبس قبلنوب توتلور . (۳۹) فان
 ناب فیهواو الاقتل اکز حبسده اوچ کون یا تماس بورن یا که یا تقاج توبه قیلسه یعنی کلهه ۶ شهادتنی ایتب الله
 تعالی ننگ برلیکنه وحق لغینه و محمد صلی الله علیه وسلم ننگ خدای تعالی طرفندن یبار لهش حق پیغمبر لکنه
 ایناندم دین اسلامنی قبول قبلدم دیب ایتسه خوش و خوب اما بیله قیلسه اولتر لور اولتر ماکمی واجب در .
 (۴۰) وهی بالتبری عن کل دین سوی الاسلام او عما انتقل الیه . مرتد ننگ توبه قیلماقی - اسلام دینندن
 باشقه بولغان هر دین دن بیز ماکمی بله بولور یا که اوزی کوچکن دین دن بیز ماکمی بله بولور . (۴۱) و قتله
 قبل العرض ترک نذب بلاضمان . مرتدنی اسلام دیننه قایتورغه اوندهلور ماس بورون اولتر و مستحب بولغان
 اشنی قویوبولادر هیچ تولاؤسنز (یعنی دین اسلامغه قایتورغه اوندهلور ماس بورون اولتر سه ده فان حقی
 توله ماس . (۴۲) ویزول ملکه عن ماله موقوفان اسلام عاد . مرتد ننگ مالندن ملکی کیتب طوررتا اسلام
 دینن قبول قیلغانغاچه اگر اسلام دیننه قایتسه مالی اوز ملکنه قایتور . (۴۳) وان مات او قتل والحق بدارهم
 وحکم به عتیق من بره وامولده . مرتد اولسه یا اولتر لسه یا که دار اسلام دن دار حرب کا کوچب کیتسه کوچما کینه
 حکم قبلنسه (یعنی قاضی فلان مرتد دار حرب کا کوچهش بوساعتدن آری اول وفات حکمنده دیب حکم
 قیلسه) مدبری یعنی اولکان ننگ صونکنده آزاد بولاچق قلی کنیز اکی هم امولدی یعنی اوزندن بالا
 توغدرمش کنیز اکی آزاد بولور . (۴۴) وحل دین علیه مرتدکا بو اوچ حال ننگ برسی بولسه یعنی اولسه
 یا اولتر لسه یا دار حرب کا کوچسه) بوساعت بورچ لرینی توله مک واجب بولور گرچه موچل بولسه ده .
 (۴۵) وکسب اسلامه لوارثه المسلم وکسب رده فی ۶ مسلمان چاغنده کسب قبلب تا بقان مالی مسلمان
 وارث لرینه بولور - مرتد بولغاچ کسب قبلب تا بقان مالی غنیه مالی در . (۴۶) وقضی دین
 کل حال من کسب تلك الحال . هر حالده کی بوروچ لری شول حالده کی کسبندن توله نور
 (یعنی مسلمان چاغنده آغان بورچی مسلمان مالنده کسب قبلغان مالندن توله نور مرتد بولغاچ آغان
 بوروچی مرتد بولغاچ کسب قبلغان مالندن توله نور . (۴۷) وبطل نکاهه وذبحه . مرتد ننگ نکاهی بوز قدر
 (یعنی مرتد بولغاچ بر خاتوننی نکاح لانسده نکاح باغلانماس چونکه نکاح بر بیلکولی دین کا طایانچلی
 بولورغه قبوش مرتد ننگ ایسه قرار لانغان دینی بوق چونکه اسلامغه قایتماسه اولتوروله چک در) هم
 چالغان حیوانی آولغان کبیکنی ننگ ایتی مردار در . (۴۸) وصح طلاقه واستیلاده مرتد ننگ خاتونن طلاق

قیلماقی هم کنیز اکنی ام ولد قیلماقی درست (یعنی کنیز اکندن بالاتوغان صورتده بالامینکی دیب دعوی
 قیلسه بالاننک نسبی ثابت بولور کنیز اکی بالا آناسی بولور . (۴۹) ویوق بیعه و معاملاته نرسه صاهاق
 هم باشقه تورلی معامله لری (مثلاقلنی آزاد قیلماقی صاتب آلماق یا لغه نرسه بیر ماکی رهن صالحاقی هه و صبه
 قیلماقی وغیری لر) توقاتلب طوزلور ❀ ایکی طرف ننگ برسی ظاهر و ثابت بولغاچقه ❀ (۵۰) ان اسلام
 نفدوان مات او قتل اولحق و حکم به بطل . یانکادن اسلان دیننه قایتسه توقاتلب تورغان صانوی و هر نورلی
 معامله لری یولغه صالنور درست کایلنور - امامتد عالنده اولسه یا که دین اسلام غه قایتمه غانلقدن اولترسه
 یا که دار حرب کا کوچسه هم کوچکانلکی بله قاضی حکم قیلسه (۴۳ عیسی مسعله ده ایتاهمشچه) هر معامله سی بوزلور
 (۵۱) فان جاء مسلما قبل حکمه فکانه لم یرتد . مرتد دار حرب کا کوچکچ یوقاریده ایتلکاچقه قاضی آننک
 دار حرب کا کوچماکی بله حکم قیلماس بوزون مسلمان بولوب قایتسه کویه که اصلا مرتد بولمغان که سنه
 شکلی در (قل للذین کفروا ان ینتهوا یغفر لهم ما قد سلف . (۵۲) وان جاء بعده وماله مع ورثته اخذ
 دار حرب دن مسلمان بولوب قاضی حکم ایتکندن صونک قایتسه مال وارث لر قولنده بولسه بار قدرنی
 آلور (تلف بولغاننی آلا آلماس . (۵۳) ولا تقتل مرتدة و تحبس حتی تسلم خاتون کشی مرتده بولسه
 ایرلر شکلی اسلام غه اونده لور اما اسلام غه قایتودن باش تارتسه اولترلس بلسکه مسلمان
 بولغاچقه حبسک یا قتلور . (۵۴) و صح تصرفها مرتده خاتون ننگ صاتو آله هبه وغیری
 معامله لری ده تصرفی درست (اما اولسه یا که دار حرب کا کوچسه تصرفی بوزلور .
 (۵۵) و کسبها لورثتها (مرتده خاتون ننگ کسبندن حاصل بولغان مالی وارث لرینه بولور کرک مسلمان
 کرک مرتد عالنده کسب قیلغان بولسون امامیر ائدان ایرینه اولوش قیمناس چونکه مرتد بولغان ساعتیه
 آرالنده طلاق باین واقع بولمشدر) . (۵۶) و صح ارتداد صبی بعقل و اسلامه (عقللی صبی ننگ مرتد
 بولماقی هم مسلمان بولمقی بالغ کشی لر نکلی شکلی درستد یعنی بالغ که سنه لر کا یور تلکان حکم بوزلور .
 (۵۷) و یجبر علیه و لاقتل ان ابی (صبی بالامرتد بولغان صورتده اسلام دیننه قایتور غه جبر قیلنور اما
 اسلام دینن قبول قیلمغان صورتده اولتر مک یوق بلسکه خاتون لر شکلی ضعیف العقل بولدقندن حبس
 قیلنور (۵۸) و البغات قوم مسلهون فرجوا عن طاعة الامام (باغی لر شوندا این مسلمان قوم لر در که آنلر
 پادشاه غه اطاعتدن و بیون صنودن باش تارتقان که سنه لر در (آنلر غه توبنده منکور حکم لر مرتب
 بولور) . (۵۹) فیدعوهوم الی العود و یکشف شبهتهم (پادشاه آنلر نی اطاعة کا قایتور غه اوندارنه سبیلی
 و نیند این توغروده شبهه کا توشکانلک رینی صوراب شبهه لر نی آچار . (۶۰) فان تحیزوا مجتبعین هل لنا
 قتالهم بداء (اگر پادشاهدن باش تارتوچی لر ایمان اوی بله بر اورنده جیبیلشب طور سه لر آنلر غه
 قارشو صوغش باشلاؤ بزکا حلال بولور . (۶۱) و یجهز علی جر یجهم و یتبع مولیهم ان کان لهم فبئة
 صوغش باشلاغاچ باش قارتوچی لار ننگ جراهه لنب توشکان لرینی اولترونی تمام قبلور (صوغش صنفدن

دوب قچوچی لرینی آرطنه توشب قوژب بیعت اولتر لور اکر آنلرننک آرتارنده کلوب قوشلب مدد بیررلک جهاعتلری بولسه (اما آرتارنده جبینتی مددلری بولغان صورتده مجرد لری اولترلرس هم قاققان لری آرتندن قولماس) • (۶۲) ولایسی ذریتهم (پادشاهدن باش تار توچی مسلمان لر بله صوغشانده خاقون لری بالالری قارت لری جایمانده غسته لری صوقر لری اسیر لیک کا آلونماس •

(۶۳) ویجس مالهم الی ان یتوبوا (مالری حبس قیلنور اوزلرینه بیرلرس تا توبه قیلب پادشاه غه بوین صوغناچی (۶۴) ویستعمل فی الحرب سلاحهم وخیلهم عند الحاجة (صوغشده کرک بولغان صورتده پادشاهدن باش تار توچی لر ننگ قورال لری آل لری استعمال قیلنور) یعنی پادشاه ننگ بواشده اختیاری بار) • (۶۵) وباغ قتل عادلان ادعی حقیته یرته (پادشاهدن باش تار توچی پادشاه غه مطیع فی اولترسه قار الور اکر بوباش تار تماقنده حق لقاوزره بولماقنی دعوی قیلسه بو اولتر وچی کا اولترلرش کشی دن میراث تیه تورغان کشی بولسه میراث آلور) اما اوزی ننگ باش تار تماقنده اوز طرفنده حلقنی دعوی قیلا آلهاسه میراث تیماس) • (۶۶) کعکسه (باغی عادل فی اولترکان ننگ عکسی شکلی یعنی پادشاه غه مطیع کمنه باش تار توچینی اولترکان صورتده اولترلرش باغی دن قرداش لکی سبیلی اولتر وچی کا میراث قیبار لک کشی بولغانده میراث آغان شکلی در چونکه اطاعتلی کمنه حق بله اولترمش در - میراث تیار لک کشی حقس اولترکان صورتده میراث آلا آلهی) • (۶۷) ولایجب شی بقتل باغ مثله (پادشاه دن باش تار توچی لر ننگ برسی اوزی اوخشاشلی ایکتیچی باش تار توچینی اولتر و سبیلی هیچ شی نه قصاص نه دینه نه کفاره واجب توکل در) چونکه باغی لر مهکتی دار حرب شکلی در) •

﴿ کتاب الجنایات ﴾ (۱۲۶)

(جنایات جنایة لفظی ننگ جمعسی لغتده صوچ وکناه معنا سننده) شریعة اصطلاحنده آدمی ننگ جاننه یا اعضالرینه ضرر کتور و معنا سننده آدمی فی اولتر و بش تور لوک بولادر (عمد یعنی یوری (شبه عمد یعنی یوری کا اوخشاغان اولتور) خطا یعنی یانکاش (ما یجری مجری الخطاء یعنی یانکاش اولتور و اورننه حساب قیلنه تورغان اولتور) قتل بالسبب یعنی سبب بله اولتور و هر قایوسی ننگ بیانی آلدن کلور :

(۱) القتل العمد ضربه قصد یا بما یفرق الاجزاء کنار و محدود و لومن خشب (یوری قصد قیلب اولتورونی تلاب اولتر و شول عقللی بالغ کمنه ننگ ایکتیچی بر کشینی اعضالرینی تار اتور لقی نرسه بله صوغب (قورال لر شکلی) اوط شکلی و دخی گرچه آغاچدن بولسه ده تیمور لنگان نرسه شکلی در اول اعضالرینی تار اتورغان نرسه • (۲) و به پائتم و یجب القود • (بولای اولتورونی قصد قیلب اعضالرینی تار اتورغان نرسه بله صوغب اولترکان صورتده اولوغ کناهلر بولور) کناهی اولترلرش ننگ ولی کچو بله ده کچلهاس بلکه توبه استغفار تیوش بولور) هم قصاص واجب بولور یعنی اولترلرش اورننه اولتور تیوش بولور (بوهکم میت ننگ ولی عصبه سی عفو قیلغان صورتده یا که بر مقدار مال بر ابرینه صاح قیلشغان صورتده

اولتر نهس لکن عفو قیاد اولی در . (۳) وشبه العمد ضربه قصدا بغير ما ذکر (یوری اولتر وکا اوغشاغان اولتر وشول عقلی بالغ کسمنه ننگ ایکچی کشینی اعضا تارانا تورغان نرسه لردن باشقه نرسه بله یوری صوغب اولتر ماکسی (هم اولتر ونیتی بله ده صوقماس صوقغان نرسه سی اعضانی تار اتوردای بولماس مثلانیاق قاجی چبرقی شکلی بولور بونلر بله یوری صوقغاج غطاء اولار یعنی اولتر و قصدی بله صوقغان بولور بلکه آغر تدرر اوچون یا که غار لندرر اوچون صوغار) . (۴) وفيه الاثم والكفارة ودية مغلاة على العاقلة (یوری اولتر وکا اوغشاغان اولتر وسبیلی اولتر وچی کناه کار بولور کفارة تولو و واجب بولور هم اولتر وچی ننگ عاقله سینه آغر دیه واجب بولور) اما قصاص قبلنماس (آغر دیه یوز تویه در تویه دن باشقه نرسه بله حکم قبلنغان صورتده آغر دیه سالنماس) کفارة کتاب الديات ننگ ۵ نچی مسئله سنده بیان قبلنغاچه بره مؤمن قل آزاد قبلودر آندن عاجز بولسه ایکی آی توتوش روزه توتودر (عاقله کشی ننگ پار وکاسی منزلت کی من لردر بیانی ۱۳۲ نچی فصلده کلور) . (۵) وهو فيما دون النفس عمد (صوقغاج اعضانی طار اتماسدای نرسه بله صوقغان صورتده اولتر مسده اعضانی تلی قیلسه قصدا صوقغان حکمنگ بولوب اعضاسین قصاص قبلنور) چونکه جان قیودن باشقه ده یوری کا اوغشاغولی جنایه یوقدر بلکه یوری قبلوغنه

(۶) وفي الخطاء فعلا او قصدا کریمه عرضا فاصاب ادبیا او مسله اظنه قصدا او حر بیا اولتر وچی اوزی ننگ فعلی بله خطاء اولتر وده مثلا اوق توساب آتاتورغان نشان غه آتماقغی شکلی اول آتغان اوق آدمی کا توغری کلسه یا که اول اولتر وچی ننگ کبیک کا یا که حربی کا آتام دیب گمان قیلب آتد قده مسلمان غه یاذمی کا توغری کلسه خطاء یعنی یانگلش اولتر و بولادر (۷) وما یجری مجراه کالنائم سقط علی آخر فیات کفارة ودية علیها اولتر و ننگ دورتنچی تورلیسی یانگلش اولتر واورننه حساب قبلنه تورغان اولتر وکه یوقلاغوچی کسمنه ننگ یوقوده مالده ایکچی کشی اوستونه یقلب توشب اولتر و شکلی (بو ایکی تورلوک اولتر وده یعنی یانگلش اولتر وده هم یانگلش اولتر واورننه حساب قبلنه تورغان اولتر وده جز اشول)

کفارة تولو واجب بولور (هم عاقله کادیه واجب بولور) (۸) وفي القتل بسبب کفر بئر ونحوه دیه علیها (اولتر و ننگ بشچی تورلیسی سبب بله اولتر ودر) سبب بله اولتر وده مثلا اوزی ننگ ملکی بولمغان برده قیوقازو شکلی ده (آنا غه کشی توشب اولسه) هم بوننگ اوغشاغولی ده (مثلا اوزی ننگ ملکی بولمغان برده طاش قویسه شول طاش کشی اوستونه توشب اولتر سه) عاقله کادیت واجب بولور باشقه جز ایوق

(۹) ولارث الالهنا اولکی دورت تورلوک اولتر و صورتنده اولتر لمش دن اولتر وچی کا میراث تیبیارلک یاقنی بولغان صورتده میراث تیبماس اولتر وچی میراث دن محروم بولور باری اوشبو بشچی تورلوک اولتر وده کنه اولتر وچی کا اولتر لمش دن میراث تیبیار (۱۰) ونقصان الصبا والانوثة والرقي والجنون والعمی والزمانة وكفر الدمى ونقصان الاطرائی هدر فی القود (صبیلق) خانونلق (قللق) دیوانه لق (صوقرلق) جایمافده غسته لقی (ذمی ننگ کافر لک کهچلکی) هم اعضال ننگ کهچلکی قصاصده یعنی اولتر کان اورننه اولتر وده حساب توکل در (مثلا صبیلق بالغ اولتر سه) خانون فی (ایبرقلنی آزاد) دیوانه فی عقلانی

(صوقرفی کوزلی (جا بهانده خسته نی سلامت کشی (ذمی فی مسلمان (قولی آباغی کیسک که سنه نی قوللی آباغلی کشی اولترسه بارچه صورتده قصاص قیلنور گرچه اولترلمش لر اولتر وچیدن که چکلکی بولسه لرده (۱۱) ولایقاده بهه لوکه ولومشترکا وبالولد وعبدہ خو جا اوزی ننگ قلنی وکنیز اکنی اولتر و سبیلی قصاص قیلنماس یعنی اولترمس گرچه قل ایکتیچی کشی بله اور تاق بولسه ده (ودخی اوزی ننگ بالاسنی اولتر و سبیلی هم بالاسنی ننگ قلنی اولتر و سبیلی قصاص قیلنماس (۱۲) و به کاتب له و فاء و وارث و سید بدل کتابه کا بیتارک مالی بار مکاتبنی اولتر و سبیلی قصاص واجب توکل اکثر اول مکاتب ننگ مالنه وارث بولورلق قرداشی بولسه هم خو جاسی بولسه (یعنی اولتر وچی یا ط کشی بولسه ده قصاص طلب قیلوچی ولی مشتبه بولغانلقی اوچون یعنی قان اوستا وچی ولی خو جامو یا که وارث بولورلق قرداشی مو؟ ایدیکنده شک بولغانلقی اوچون اولتر وچی اولترمس (اما مالی بدل کتابه کا بیتارک بولسه ولی خو جا ایدیکی ظاهر بولغانلقدن اولتر وچی قصاص قیلنور (۱۳) ویسقط قودورثه علی ابیه آنا بر اونی اولترکن صورتده قصاص طلب قیلورغہ اوغول وارث بولوب قالسه قصاص ساقط در آنا مرتی اوچون توشار (مثلا بر من اوزی ننگ اوغلی ننگ ام ولدنی یعنی بالاسنی ننگ آناسی کنیز اکنی اولترسه اولتر وچی قصاص قیلنورغہ تیوش ایدی لکن قصاص طلب قیلوچی ولی اوزی ننگ اوغلی بولدیقی سبیلی قصاص یعنی اولتر و اوچون اولتر و آتادن توشار (۱۴) ولایقاده الیسف کشی اولتر وچینی قصاص قیلو تیوش بولغانده قاچ پچاق شکلی اوتکون تیمور بله چابب اولتر لور (گرچه اوزی طاش بله صوغت یا اوط بله یا ندر ب اولتر رکن بولسه ده (۱۵) ویستوفی الکبیر قبل کبر الصغیر قودالهما بالغ بله صبی اولترلمش ننگ ولیی بولد قاری سبندن برکا اور تاق قصاص طلب قیلورغہ تیوش بولغان صورتده بالغ ولی در حال یعنی صبی ولی بالغ بولماس بورن قصاصنی طلب قیلوب بجای کتتر یعنی اولتر وچینی اولتر (مثلا بر اؤ بر اونی هیچ حق سن بوری اولترسه اولترلمش مظلوم ننگ قاننی دعوی قیلوردای بر درجه داکسی عصبه لری کوپ بولسه آنلرننگ بعضسی بالغ بعضسی صبی بولسه بالغ عصبه لر قان نی دعوی قیلوب اولتر وچینی اولتر لر صبی عصبه لر بالغ بولغاننی کوتماس لر (۱۶) وفی قتل مسلم مسلماننه مشرک عند التقاء الصغیرین الکفارة والدية ایکی صوغش صغی یولغانده بر مسلمان ایکتیچی مسلماننی مشرک دیب گمان قیلوب اولتر و صورتده اولتر وچی کا کفارة هم دیه واجب بولور (قصاص واجب بولماس چونکه اولترلمش مسلمان مشرک لر آراسینه گرچه یانگلش کرسه ده آنلرننگ قاراسنی کوبایتکانلکی سبندن عصمتدن توشمش در اولتر وچی کا آننگ یانگلش آنده کرکانلکی معلوم توکل (اما مشرک لر کا یاردم بیر و اوچون آنلر آراسنه کلکان صورتده اولترسه کفارتده دیه ده واجب توکل آنلر صفند اغی لر نی اولتر و مباح بولغانلقی اوچون (۱۷) وفی موت بفعل نفسه وزید وسبع و حیه ثلث الدیه علی زید توبانده مذکور دورت سبب بله اولکان صورتده یعنی اوزین اوزی جراحه قیلماق سبندن (زید جراحه قیلماق سبندن (یر تقج حیوان جراحه قیلماق سبندن (هم یلان چانماغندن اولسه زید دیه ننگ اوچ اولوشدن بر اولوشنی تولر (اوزی قیلغان جراحه دنیا ده حساب غه کرمای آخرتده عذاب قیلنه چق بولوب قالدی یر تقج بله یلانینه ده اولوش دن ایکی اولوشنی

توله می لر ساقط بس زید کا اوچدن برسی قالدی (۱۸) و لاشی ۶ بقمل مکفی شهر سیفا علی مسلم او عصا الا
 نهاراتی مصر قانچن قنندن چقارب کیزه نوچی عقللی بالغ کهنه فی اولتر و سبیلی هیچ نرسه واجب
 توکل (کرک شهرده قریه ده کرک یا پانده کرک کوندن کرک کیچ بولسون اوشانداق یا پانده کرک
 کوندن کرک کیچ بولسون تایاق کوساک بله کیزه نوچینی هم کیچ بله شهرده تایاق کوساک بله کیزه
 نوچینی اولتر و سبیلی اولتر وچی کاهیچ نرسه واجب توکل اما کوندن شیر یا قریه اچنده تایاق بله کیزه نوچینی
 اولتر و سبیلی قصاص واجب بولور (چونکه کوندن شهرده یاردم حاضر کلوب ایرشه در تایاق بله کیزه نکاچن
 اولتر و تیز و ک بولمی در اما قاج بله کیزن نکان صورتده مدد کلوب ایرشه آلهی در (۱۹) والدیة فی مالذ فی غیر مکفی
 دیة تولو اولتر وچی ننگ اوز مالی اوستونده بولور اگر اولتر وچی مکفی بولمسه یعنی صبی یا عجنون بولسه
 (۲۰) والقیمة فی قتل جمل صال علیه تینبار کاتشار کاهله قیلب کیلوچی تویه فی اولتر وده بهاسین تولو واجب بولور
 (۲۱) و یجب القود فیما دون النفس ان امکن المماثلة کقطع البید من المفضل والرجل ومارن الانف والاذن
 (جان دن باشقه اعضالرغه ضرر کتر کان صورتده قصاص قیلو یعنی جراحة قیلغان اوغشاشلی جراحة قیلو
 واجب بولور اگر آنتک اوغشاشلی جراحة قیلو ممکن بولسه مثلا قولنی آیاقتی بووندن کیسوشکلی بورون
 اوچی ننگ بومشاغی شکلی هم قولاقنی تو بندن کیسوشکلی (جراحة قیلغان اوغشاشلی جراحة قیلو ممکن بولمسه
 دیة تولر) (۲۲) وکل شیخه یمکن فیما المماثلة (و دخی باش یار و ننگ هر تور لیسنده قایو سنده اوغشاشین جراحة
 قیلو ممکن بولمسه قصاص قیلنور • (۲۳) و عین قائمة ذهب ضوئها فیجعل علی وجهه قطن رطب و تقابل
 عینه بئر آت محمات (اوشانداق صوغب یا غیر ی سبب بله بر من ننگ کوزی ننگ نورین کی تارسه نور کبتار وچی
 ننگ کوزی ننگ نورین هم کبتار لور بیله : اول یوزینه صوغه چلاطب مامق یا چوپراک یا بلور بعد کوزینه
 قارشو اوتده قز در لغان کوز کویا تیمور تو تولور (تاکوزین کویدریب کوز نوری کتکاخچه) •
 (۲۴) لان قلت (اما کوزین طاموری بله اویوب چقارغان صورتده قصاص قیلنماس بلکه دیة واجب
 بولور چونکه بوننگ اغشاشین قیلو ممکن توکلدر (۲۵) و لافی عظم الا السن فتقلع ان قلعت (سویاکن
 قصاص قیلو یوق مکر تشده قصاص بار السن بالسن آیه کریمه سی اوچون (بس بر اوبرا و ننگ تشین
 صورتده آنتک اورننه اوزی ننگ تشنی صوژر لور (۲۶) و تبردان کسرت (اگر بر اؤ بر اؤ ننگ تشین
 صندرسه صندروچی ننگ تشینی ایکاؤ بله ایکاب شو ننگ قدری و اطب آلنور) • (۲۸) و لایین رجل و امرأة
 (جان قیبودن باشقه جنایه ده ایر بله خاتون آراسنده قصاص یوق (بلکه ایر اوزی ننگ خاتونی ننگ
 قولین صندرسه مثلا قصاص قیلنماس ارش تولر (ارش اعضادیتی معناسنده (۲۸) و عروعب و عیدین
 اوشانداق آزاد بله قل آراسنده هم ایکی قل آراسنده اعضاغه غنه کهچی لک کتر کان صورتده قصاص
 یوق (چونکه آزاد بله قل آراسنده برابر لک یوق - اوشانداق بر قل بله ایکتچی قل آراسنده بهاده
 برابر لک یوق بنابرین ارش واجب (۲۹) و الجائفة و اللسان و الذکر الامن الحشفة (باش ننگ مبینه قدری
 کیسب یا که قورصاق ننگ اچاکی لرینه قدری کیسب جراحة قیلغان صورتده اوشانداق تلنی هم ذکرنی

کيسلکان صورتده قصاص يوق مکر حشفه قدری کيسلکان صورتده قصاص قيلنور (چونکه بوننک قدرسی بوؤن شکلی معلوم در امانل ننگ بتونلاينده ذکر ننگ باشقه اورن ارندن کيسلکان صورتده چاماسی معلوم نوکل ارش تولر) • (۳۰) وغير المجنی عليه ان كانت يد القاطع ناقصة (جنایة قبلنمش مظلوم کشی قصاص بله دية آراسنده اختیاری در شول صورتده اگر مظلوم ننگ قولین کيسوچی ننگ قولی که چیلکلی بولسه (مثلاً قولی قورغان بولسه یا جراحتملی بولسه یا که مقداری که چیلکلی بولسه مثلاً بر یا یکی بارمغی کیم بولوب قوتقاندده کامل بولسه قصاص بله ارش آراسنده اختیاری در (۳۱) او الشجة تستوعب بين قرنی المشجوج لا الشاج یا که باشی یارلمش مظلوم ننگ جراسی باشی ننگ هر ایکی طرفین قابلايو آلسه اما بوقدری جارا باش یاروچی ننگ باشی ضرورغی سببندن باشی ننگ هر ایکی طرفین قابلايو آلماسدای بولسه باشی یارلمش مظلوم قصاص بله ارش آراسنده اختیاری در (۳۲) ويسقط العود بهوت القاتل برکهنه نی اولتر و سبیلی قصاص قيلنور غه تبوش بولغان که سنه ننگ اولوی سبیلی قصاص توشار (هم ترکه سندن دية تولته آلماس لر (۳۳) وبعفوی وصاحه وللباق حصته من الدية ودغی اولتر وچی ننگ اوستونندن قصاص توشار اولترلمش ننگ ولیی عفو قبلماقی بله هم مال برابرینه صالح قبلماقی بله اما اولترلمش ننگ ولی لری کوب بولوب برسی گنه عفو قبلسه یا صاح قبلسه باشقه لری دية اولوش لر نی آلور لر (۳۴) ويقتل جمع بفرد وبالعکس فان حضرو لی واحد قتل له وسقط حق الباقيين کوب کشی برکشینی جیبلمش اولتر و لری سبیلی بارچه سی قصاص قيلنوب اولتر لور اوشانداق موننک عکسنده هم هم یعنی برکشی کوب کشینی اولترکان صورتده بارچه سی اوچون اوشبو اولتر وچینی اولتر ویتار - بوضورتده کوب اولترلمش لر ننگ برسی ننگ ولیی کلوب اولتر وچینی قصاص قيلب اولتر و نی دعوی قيلب حاضر بولسه ظالم اولتر لور باشقه اولترلمش لر ننگ ولی لری کوتلماس هم آنلرندن قان اوستاؤ توشار (۳۵) ولا يقطع يدان بيد بر قول اوچون ایکی قول کيسلماس یعنی برکشی ننگ بر قولنی ایکی کشی کيسسه هیچ قايوس ننگ قولی کيسلماس بلکه هر ایکسی ارش تولر لر (۳۶) ويقاد عبد اقر بقود بر قل برکشینی یوری اولتر کاندلکنی اقرار قبلسه قصاص قيلنور (۳۷) ومن رمى عمدا فتعدالى آخر فماتا يقتص للاول وعلى عاقلته الدية للثاني برکهنه برکشینی اولتر و اوچون یوری اوق آتسه اوق اول کشی کاتب اوتب ایکتچی کشی کا هم تبسه هر ایکسی اولسه لر اولکسی اوچون قصاص قيلنور ایکتچی اوچون عاقله سی اوستونه دية تولو واجب بولور (۳۸) ومن قطع فعفى عن قطعه فمات منه ضمن قاطعه دية بر من ننگ قولی کيسلسه (یا که بر اعضاسی جراحتملنسه بعد قول کيسوچی کيسودن عفو قيلنسه صنکره مظلوم اوشبو جراحتمدن اولسه کيسوچی یا جراحتملوچی موننک ديتن تولر (۳۹) ولوعفى عن الجنایة او عن القطع وما يحدث منه فهو عفو عن النفس فالخطأ من ثلث ماله اگر مظلوم اعضاسنی جراحتمدن یا که قولین کيسودن عفو قيلغانده اوشبو جراحتمدن هم قول کيسودن کلکان ضرردن کچدم ديب عفو قبلسه جانن قيمتدن هم عفو بولادر آننگ اورننه قصاص قيلنماس لکن قارالور

جناية قبله اقی یا کیسه اکی خطاء بولغانی یا که قصد قیلب یوری بولغانی اکثر خطاء بولغان بولسه
 (۶ نچی ۷ نچی مسئله لرده بیان قیلنغاچه خطاء اولتر وکا کفارة هم دیه واجب بولادر ایدی) عفو قیلوچی ننگ
 مالی ننگ اوچ دن برندن عفو بولور (یعنی اولوچی مظلوم ننگ او شبو جراحتملوچی دن قیوش دیه دن باشقه
 هیچ ده مالی بولسه مظلوم ننگ وارث لرینه دیه ننگ اوچ اولوشندن ایکی اولوشنی تولر اما مظلوم ننگ
 وفاتی وقتنده صافی اوزینه قاراغان مالی ایکی دیه بهاسی قدری بولسه بتون دیه کچلور چونکه بتون دیه مظلوم ننگ
 صافی اوزینه قاراغان مالی ننگ اوچ دن بری ایدی) • اما جناية قبله اقی قصد بولغان بولسه مظلوم بوقارین
 مذکور چه عفو قیلغان بولسه بتون مالندن عفو بولور (مظلوم ننگ وفاتی وقتند قولنده هیچ مالی بولسه ده
 وارث لری جناية قیلوچی دن دیه توله ته آلماس لار چونکه ایکنچی مسئله ده بیان قیلنه شچه یوری اولتر و ننگ
 جزاسی اولتر ب قصاص ایدی اول کچاهش در هم آنده وارث لر ننگ حقی یوقدر هدایه (۴۰) والقود
 تثبت بداء للورثة لارثا) اولتور کان اوچون اولتر وچینی قصاص قیلدر و حقی اینک باشده اوق وارث لارکا
 ثابت بولور اولده بو حقی اولتر لرش ننگ اوزینه ثابت بولمی بنابرین وارث لارکا میراث بولوب تیمی
 (۴۱) فلا یصیر احد هم خصما عن البقیة (بس مظلوم ننگ وارث لری ننگ برسی باشقه لری اوچون دعوی کبر
 بولا آلماس تا آنلر طرفندن وکیل بولمی طوب

(۴۲) فلو اقام حجة بقتل ابیه غائباً اخوه فحضر یعیدها (بس بولای بولسه) یعنی مظلوم ننگ وارث لری ننگ
 برسی باشقه لرندن وکیل لک آلمیچه آنلر اوچون دعوی کبر بولا آلماسه) ایکی آغلی انی قرداش لر ننگ
 آنلرینی براؤ اولتر سه بو ایکی قرداش ننگ برسی غائب بولغان حالده حاضرده کی برسی فلان که سنه
 آتاسنی اولتر دکنی اثبات قیلب قصاص قیلنماقتی طلب قیلسه ده (قصاص قیلنماس غائبدا کیسی عفو قیلو
 احتمالی بولغانلغی اوچون) غائبدا کی قرداشی قایتقاچ یانکا باشند اثبات قیلور (۴۳) وفي الخطاء
 والدین لا (آتاسی ننگ خطاء اولتر کان لکنی هم وفات آتاسی ننگ کشیدن آلاچاغنی ایوده کی قرداشی
 ایکنچی قرداشی غائب حالنده اثبات قیلا فالسه غائب سفردن قایتقاچ یانکا دن اثبات قیلور اوچون مکم
 قوز غائماس) چونکه مال وارث لارکا میراث لقی بله ثابت بولادر - اما ۴۰ نچی مسئله ده بیان قیلنه شچه اینک
 باشده وارث لارکا ثابت توکل (خطاء اولتر لکانده دیه واجب بولادر ایدی) • (۴۴) والعبرة بحال الرمی
 لا الوصول (دیه یا کفارة تولو حقدنه معتبر آتقان وقتدر اوق ایرشکان وقت توکل (۴۵) فتجب الدیه
 علی من رمی مسلماً فارتد فوصل (بس مسلمان غه اوق آتوچی غه دیه واجب بولور گر چه اوق اول مسلمان
 العیاذ بالله مرتد بولغاچ ایرشسه ده) یعنی بر من بر مسلمان غه خطاء کبیک کا اوغشاتب اوق آتسه اوق
 ایرشماس بورون آتلوچی مرتد بولسه بعد اوق ایرشب اوق آتوچی غه دیه واجب بولور امام اعظم قاشندن
) اما امامین هیچ شی و واجب توکل چونکه اوق ایرشکان حال معتبر مرتد بولوی بله بهادن چقدی دیملار (امام
 اعظم ایسه ضمان فعل سببلی که اول اوق آتودر آتقاندن صونک باشقه هیچ برضمان واجب بولور دای اش یوق
 بنابرین آتقان حال معتبر دیملش هدایه) •

﴿ کتاب الدیات ﴾

(۱) الدية من الذهب الفی دینار ومن الفضة عشرة آلاف درهم ومن الابل مائة (دية اولتر لهش نذک ولی لرینه چان بر ابرینه توله نه تورغان مال معناسنده - آدمی نذک ديه تی التون دن صوقغان منک آلتون نذکه در • (یعنی بر مثقال دن صوغلهش دینار) کوش دن منک در همدر (اون در هبی یدی مثقال) توبه دن یوزدر (یعنی اوشبو اوچ تورلوک نرسه لردن باشقه نی دية کا بیر گنده بونلرغه چاغشرب توغری کترلور لکن امامین قاشنده هم امام اعظم دن بر روايه ده آلتی تورلی نرسه دینلش اوچوسى مذکور آلتون کوش توبه در بعد قوی دن ایکی منک صغردن ایکی یوز چاپان دن ایکیبوز دیوگلهشدر اوشبونده منصوص نرسه لرنک اولتروچی تلسه قایوسین بیرریاکی قاضی نذک حکمی بله بیلگولنور • (۲) وهذه فی شبه العمود اربع من بنت محاض و بنت لبون و حقة و جذعة توبه دن دية تولویوری کا اوغشاغان اولتروده در دورت تورلی یاشده کئی توبه لردن یکرمی بشار ایتب دورت اولوش قیلنب بیرلور بر اولوشی بنت محاض دن یعنی بر یاش تولغان آنا توبه ایکنچی اولوشی بنت لبون دن یعنی ایکی یاش تولغان آنا توبه اوچونچی اولوشی حقه دن یعنی اوچ یاش تولغان آنا توبه دورتنچی اولوشی جذعه دن یعنی دورت یاش تولغان آنا توبه دن • (۳) وهی المغلظة یوری اولتروکا اوغشاغان اولترو صورتنده بیله دورت تورلی توبه دن دية بیر و آغردية در و دية مغلظه در آغرلغی توبه نذک باشی حسابندن توکل بلکه بو یاشداکی توبه لرنی تعیین قیلوسه بینه ندر چونکه بونلرنی توغری کتروی مشکلدر • (۴) وفي الخطاء اخماس منها ومن ابن محاض • یانکلش اولترکان صورتنده دية یوز توبه بیرلرکنده یاش لری بش تورلی دن بش اولوش قیلنور یعنی ایتلمش دورت تورلیدن هم ابن محاض دن یوز نذک بشدن براری یعنی یکر میشار بیرلور (یعنی بر یاش تولغان آنا توبه دن یکرمی) ایکی یاش تولغان آنا توبه دن یکرمی = اوچ یاش تولغان آنا توبه دن یکرمی (دورت یاش تولغان آنا توبه دن یکرمی) هم بر یاش تولغان آنا توبه دن یکرمی • خطاء بولغان جنایة ینکلرک بولغان اوچون دیتی هم ینکلر کدر • (۵) وکفارتها عتق رقبة مؤمنة فان عجز صام شهرین و لاء • یوری اولتروکا اوغشاغان اولترو نذک هم خطاء اولترو نذک کفارتی بر مؤمن قل آزاد ایتمکدر امامونی اوناؤ تپوش وقتده اوتاؤ دن عاجز قالسه توتوش ایکی آیروزه توتار (یعنی کفارة واجب بولغان وقتده بر مسلمان قل آزاد ایتما کککچوی یتسه ده ادا قیلغان وقتده اوتاؤ دن عاجز قالسه روزنه توتار حاصل عاجز لکده عاجز توکل لکده ادا وقتی معتبر • (۶) وضح رضیع احد ابویه مسلم لا الجنین • بو ایکی جنایة نذک کفارتنه ایهچک بالاسی قلنی آزاد قیلور دستا کر آقاسی یا آناسی مسلمان بولسه اما قورصاقداغی بالایی کفارة اوچون آزاد قیلور دست توکل • (۷) وللمرأة نصف مال الرجل فی النفس و ما دونها • خاتون لرغه ایرلر دیتی نذک یارطیسی در اولتروده هم اولترو دن کیم جنایتده (یعنی خاتوننی اولترکان صورتنده ایرنی اولتر کاندای دية نذک یارطیسی مثلایش منک در هم قولین کیسکانه ایکی منک بشیوز در همدر • (۸) والذمی کالسلم • ذمی کاجنایة قیلغان صورتنده حکمی مسلمان غه جنایة قیلغان شکللی در (ایرلری مسلمان ایر شکللی

خاتون لری مسلمان خاتون لری شکلی دیتی بر • (۹) ففی الانف والحشفة والعقل واحدى الحواس واللسان
ان منع اداء اكثر الحروف واللحمة وشعر الرأس كل الدية • بورن غه ضرر كل ترکان صورتده (بورنی بله صولی
آلماسه) حشفه کا ضرر كل ترکان صورتده (کرته آلماسلق بولسه) عقل غه ضرر كل ترکان صورتده (مبین
توندرسه) يش حاسه ننگ برسینه ضرر كل ترکان صورتده (مثلاً ایشته و کورو ایسناؤ تم تاوتوتوننگ) تلکا
ضرر كل ترکان صورتده (سويلشه آلماسه یا که) یکر می سکن حرف لرننگ یارطی دن آرتغراقین ایته آلماسه
صقالنی کیتارب یایولقب بترکان صورتده هم ساچنی چتما سلق ایتمب داروبله بترکان صورتده بتون دیه
واجب بولور (یعنی منک دینار یا اون منک درهم بعضسنک فاید اجنسنی و بعضسنک آدمی ننگ جمالنی تلی قیلدیقی
اوچون • (۱۵) کما فی اثنبین مما فی البدن اثنان وفي احدهما نصفها • اوشانداق تنده ایکشارلی بولغان
اعضادن هر ایکسی تلی بولغان صورتده بتون دیه برسی تلی بولغان صورتده یارطی دیه واجب بولور (مثلاً
ایکی قاش ایکی کوز ایکی ایرین ایکی یانگانی ایکی قولاق ایکی قول ایکی آبات ایکی صان ایکی حصبه ایکی
ایهچاک ایکی ایهچاک باشنی تلی قیلغان صورتده بتون دیه برسی کنه تلی قیلغان صورتده یارطی دیه واجب
بولور • (۱۱) وفي اشفار العينين وفي احدهما ربعها • ایکی کوز کر پک لری اوسه تورغان ایتمنی یعنی کوز ننگ
دورت قابات لری ننگ قزی لرنی بارچاسنی تلی قیلغان صورتده بتون دیه واجب بولور دورتن برسی تلی
قیلغان صورتده دیه ننگ دورتن برسی واجب بولور (کر پک لر عر بچه اجفان در) کر پک ایت لری اشفار
(۱۲) وفي کل اصبع عشرين آيات قول ننگ بارماق لرنی تلی قیلغان صورتده هر بارمق اوچون بتون دیه ننگ
اون دن برسی تولتلور بارمق لرننگ بارچاسنی تلی صورتده بتون دیه در • (۱۳) وفي مفصل غیر الابهام
ثلثه وفي مفصله نصفه • باش بارمق دن باشقه بارماق لرننگ هر بوؤنی اوچون بتون دیه ننگ اوندن بری ننگ
اوچدن بری واجب بولور باش بارمق ننگ بوؤن تلی قیلغان صورتده اون دن بر دیه ننگ یارطی واجب
بولور • (۱۴) کما فی کل سن اوشانداق یعنی باش بارماق ننگ بر بوؤنی اوچون تولنکان دیه قدری هر تش
اوچون دیه ننگ اوندن بری ننگ یارطی در • (۱۵) وكل عضو ذهب نفعه بضرب ففیه دیه • وهر بر اعضاننگ
صوغوسیبلی فایداسی زائل بولسه (کوز کورماس بولسه قول توتارغه یاراماسه) بتون دیتی واجب
بولور (۱۵) نچی مسئله ده ایتلکاچه صوغب ایکی کوزنی کورماسلیک ایتسه یا که ایکی قولنی صوغب توتالماسلق
ایتسه بر نچی مسئله ده ایتلکاچه کشن اولترکان دیتی واجب بر سین گنه اشدن چقارسه یارطی دیه واجب •
(۱۶) ولا فود فی الشیخ الا فی الموضحة عمدا باشنی صوغب یارغان اوچون قصاص یوق مکر موضحه ده
یعنی تبرسین ایتن سویاکی کوز نرلک ایتب یارغان صورتده قصاص قیلنور (یعنی باشی ننگ تبرین
ایتن سویا کنه چه یارلور اکر یوری یاررغه قصد قیلب صوغبان بولسه) (۱۷) وفيها خطأ نصف عشر الدية
خطا موضحه ده یعنی صوغب باش ننگ تبرسین ایتن سویاکی کوز نکاچه یارغان صورتده بتون جان دیتی ننگ
اون دن بری ننگ یارطیسنی تولو واجب بولور • (۱۸) وفي الهاشمة عشرها خطأ صوغب باش ننگ تبرسین
ایتن هم کیموکن یارغان صورتده بتون دیه ننگ اوندن بری واجب بولور (مثلاً ایر کابر منک درهم •

(۱۹) والنعلة عشرها ونصفه خطأ صوغب باش ننگ تیرسین ایتن کبهوکن یارب اورنوندن قوبارغان صورتک بتون دینه ننگ اوندن بری هم آننگ یارطسی واجب (یعنی ابرکامنگده بش یوز درهم (۲۰) وآلآمة والجائفة ثلثها آمة ده یعنی باش ننگ تیرسین ایتن کبهوکن یارب می نی چولغاغان تیری کا ایرشکان صورتک هم جائفه ده یعنی باشنی یارب می ننگ اچینه ایرشکان صورتده بتون دینه ننگ اوچدن بری واجب بولور (۲۱) وفي جائفة نفدت ثلثاها باشنی یارغانده میکاوتب باش ننگ ایکچی یاغندن تبشب چغان صورتده دینه ننگ اوچ اولوشدن ایکی اولوشی واجب بولور (۲۲) والحارصة والدامعة والدامية والباضعة والمتلاهمة والسحاق حکومة عدل (حارصة صورتده یعنی باشنی صوقغاج تیرسی صویلب قان چغان صورتده - دامعه صورتده یعنی باشنی صوقغاج تیرسی صویلب قانی چقسده آغان صورتده - دامیه صورتده یعنی باش ننگ تیرسی صویلب قانی آغان صورتده - باضعه صورتده یعنی باش ننگ تیرسی ایتنه چه یارلوب قان آقسه - متلاهمة صورتده یعنی باش ننگ تیرسی هم ایتی یارغان صورتک - سحاق صورتک یعنی باش ننگ تیرسی هم ایتی یارلوب کبهوک اوستونده کی جاری غه یتکان صورتده بر عدل کمسنه دن حکم قبلد لور * (حاصل باش یارلوی اون بر درجده بولوب عرب لر اون بر توری سوز بله تعبیر قیلار اولکسی حارصه ایکچی دامغه ۳ دامیه ۴ باضعه ۵ متلاهمة ۶ سحاق ۷ موضحه ۸ هاشمه ۹ منقله ۱۰ آمة ۱۱ نیچی دامعه نقطه سرعین بله دامع غه یعنی می کا ایرشش جارامعنا منده اولکی اون توری جارالرننگ تعبیری اوتدی - عربده باش یارشو کوبلکدن سوزی تعبیری هم کوبایکان روسده سب شکلی)

(۲۳) فبقوم عدل ابلا هذا الاثر ثم معه فقد التفاوت بين القيمة من الدية هو هي وبه يقتی بس جارالاننش کشی قل بولغان صورتده عدل کمسنه اینک اول قل ننگ بونداین جاراسی بولمغان حالنده کی بهاسین قویار آندن صونک اوشبو جاراسی بارلغنده طورلق بهاسین قویار بس ایکی بیجا آراسنداغی تفاوت مقداری دینه در عدل ننگ حکمی در جراحتلوچی کا شول تفاوتنی تولو واجب بولور فتوی اوشبو سوز کادز

(۲۴) وفي اصابع يدمع نصف الساعد نصف دية وحكومة عدل بر قول ننگ بارچه بارماق لرین یارطی بلاک بله کبسکان صورتده یارطی دینه واجب بولور آندن آری عدل کمسنه ننگ حکمی (یعنی بارمقلر اوچون یارطی دینه اما یارطی بلاک اوچون عدل کمسنه ننگ حکمی در اول کوبه و قویسه شونی تولر (۲۵) والکفی تابع والعبرة للاصابع اوچ بارماق لرغه ایبارمش در اوزینه آیورم دیتی بوق اعتبار بارماق لرغه در (یعنی بارماق لرینی اوچی بله کبسب طاشلاغان صورتده ارشی یارطی دینه در (۲۶) وفي اصبع زائدة وعین صبی ولسانه و ذکره حکومة عدل لولم يعلم الصحة بمادل علی نظره، کلامه وحرکة ذکره آرتق بارماقنی کبسب توشرکان صورتده مثلاً بر اوننگ بارمقلری آلتی بولسه - صبی ننگ کوزینه تلبینه ذکرینه ضرر کتروده بر عدل ننگ حکمی در یعنی اول حکم قیلغان قدرنی تولو واجب بولور اکر کوزی ننگ قار اوینه تلی ننگ سویلشوینه ذکر ی ننگ حرکتنه قاراغانده بونلر ننگ اولده سلامتکی معلوم بولسه (اما معلوم بولسه بالغ لاز دیتی تولتور (۲۷) ولايقاد الابعدرء جراحة قیلب جنایة قیلوچی کمسنه جراحتلنمش ننگ

جراحی تون الکاج کنه قصاص قبلتور (احتمال اول جراحة ننگ توزه لوی اول صورتده ارش یا قصاص
 تیوش بولور هم احتمال شوندن اولوی اول صورتده قصاص تیوش بولور (۲۸) وعهد الصبی والمجنون غطاء
 وعلى العاقلة الدية بلا كفارة وحرمان ارث صبی ننگ هم مجنون ننگ قصد جراحة قلماقی خطا حکمنده در
 بولور ننگ ضرر کلتروی سببلی عاقله کادیه واجب بولور کفارة واجب بولماس هم میراثدن محروم بولماس لار
 (یعنی صبی یا مجنون اوزینه میراث فالدرردای کشیمی اولترسه لرده میراثدن محروم بولماس لار عقلی
 کشی بوندی فی اولترسه میراثدن محروم بولدر ایدی (۲۹) ومن ضرب بطن امرأة تجب غرة غنسه ائمة
 در هم علی عاقلته ان القت میتا بر من بر خاتون ننگ قورصاغنه صوقسه یا تبسه شو ننگ سببلی اولوک
 بالاتوشرسه بش یوز در هم غره یعنی قورصاقدای بالاغه ضرر کلترو دیتنی تولو عاقله سینه واجب بولور
 (۳۰) ودية ان القت حیافات بتون کشی دیتی یعنی اون منک در هم واجب بولور اکر تریک بالاتوشرسه
 بعد شول بالا اولسه (۳۱) وغرة ودية ان القت میتا فرات الام بشیوز در هم غره یعنی بالادیتی هم بش منک
 در هم آناسی ننگ دیتی واجب بولور اکر قورصاقدای خاتون ننگ قورصاغنه صوغب یا تبیب خاتون اولوک
 بالاتوشرسه بعد اوزی اولسه (۳۲) ودية الام فقط ان ماتت فالقت میتا باری آنادیتی یعنی بش منک
 در هم واجب بولور اکر قورصاغنه صوغامش آنا اولسه اولکاج اولوک بالاتوشرسه (۳۳) ودية ان ماتت
 فالقت حیافات ایکی دیه تولو واجب بولور اکر تبیلش خاتون اولسه سنکره تریک بالاتوشرسه اول بالا هم اولسه
 (۳۴) وما يجب فی الجنین لورثته سوی ضار به قورصاقدای خاتون ننگ قورصاغنه صوغب قورصاقدای
 بالاغه ضرر کلترا کلتدن تولنکان غره یا کهدیه بالاننگ وارث لرینه بولور بالاننگ آناسی ننگ قورصاغنه
 صوغوچیسندن باشقه لرینه (قورصاقدای صوغوچی غه دیه دن اولوش تبماس (۳۵) وفي جنین الامة نصف
 عشر قيمته فی الذکر وعشر قيمته فی الانثی کنیز ان ننگ قورصاغنه صوغب یا تبیب قورصاغندن بالاسی
 توشکان صورتده ایر بالا بولسه تریک کویتچه تورغان بهاسی ننگ اوندن بری ننگ یارطیسین تولو واجب
 بولور قز بالا بولغان صورتده تریک کویتچه تورغان بهاسی ننگ اوندن برین تولو واجب بولور (بو اوزنک
 خاتون لر طائفه سین قیمتراک بهالاولازم بولادیکن بحث کیلمی در چونکه ایر بالا تریک حالنده قز بالادن
 اوچ دورت اولوش قیمتراک بولدر مثلا قز بالاننگ در هم بهاغه یتسه ایر بالادورت منک در هم کایر شه در
 بنابرین ایر بالاننگ بهاسی ننگ اون دن بری ننگ یارطیسی که ایکی یوز در هم بر قز بالاننگ بهاسی ننگ
 اوندن بری یوز در هم ایدی آندن آرتق بولدر شرح وقایه غلصا (۳۶) وما استبان بعض خلقه کالتام
 بعض اعضالی ظاهر بولغان بالا کاملک کایر شکان بالا حکمنده در (مثلا بر خاتون ننگ قورصاغنه صوغب
 بعض اعضالی مثلا ترنق لری ساچ لری بلکوره باشلاغان بالاتوشسه بتون غره فی یا که بتون قیمتنی تولر
 (۳۷) وضمن الغرة عاقلة امرأة اسقطت عهدا بدواء او فعل بلا اذن زوجها اوز قورصاغندای بالانی ایری ننگ
 رخصتندن باشقه داروبله یا که بر بر اش قیلب اوزی توشرسه بالاننگ غره سنی یعنی دیتنی خاتون ننگ
 عاقله سی تولر (اما ایری ننگ رخصتی بله توشرسه تولماس توبه استغفار قیلور واجب بولور

(۱۲۸) فصل احدثات شیء فی طریق العامة

(۱) من احدث فی طریق العامة کتفیا او مین اب او جرسنا و دکانا و سعه ذلك ان لم یضر بالناس بر من بارچه خلق او تب یوری تورغان یولده مثل اشهر یا فریه اورامنده ابره کای یا که مین اب یعنی ابوتوبه سندن آغب توشکن صونی اوزینه جیبب آلو او چون اولاق صولق قویسه یا که جرسن یعنی اورام غه خلقی بله بر تیکز بنالردن آرطدرب بنانوز و او چون صایغاق لار آرا طالار آرطدرب چقارسه مثلا بالقون تونسه یا که کبیت تونسه بولای تون ما کی صبار یعنی درستدرا کر خلق غه اوزی و حیوان لری او تب یورماکنند یا که باشقه جهندن ضرر بیرماسه (۲) ولکل نقضه بولای یولغه اورام غه تون لکان نرسه فی بوز مق حقى هر کم کا بار در (گرچه او تب یوررکا ضرر بیرمسه ده) (۳) وفی غیر نافذ لایسعه بلاذن الشركاء خلق او تب یورمی تورغان بلکه بر چیه حسابلی کشی لار اورتاق او تب یورر او چون قالدر لغان برده بوند این نرسه لری تون و صیماس یعنی درست توکل اورتاقی که سنه لرننک رخصتندن باشقه (آنار غه ضرر بیرسن کرک بیر مسن اورتاق لرننک هر قایوسی ننگ بوز ارغه حالل زندن کلور) (۴) وضمن عاقلته دية من مات بسقوطها اورام یا یولده ببله تون لکان نرسه لار ایشلب کشینی باصت اولترسه تون و چی ننگ عاقله سی اولکان کشی ننگ دیتنی تولر لار (۵) که مال و وضع حجر او حفر بیتر افتلی به نفس او شانداق اولکان کشی ننگ دیتنی عاقله سی تولر اکر بر من یول ننگ یا اورام ننگ قرار لانب طور ماسدای یرینه طاش قویسه اول سلکنب توشب آدمی فی تلق قبیلسه یا که خلق یوری تورغان یولغه یا اورام غه یا که ۳ نچی مسئله دا کیچه بر چیه کشی بله اورتاقی برکا قبوقازسه آنده کشی توشب اولسه (۶) لان مات جوعا او غها بوندای اورنغه اورام غه قازغان چوقرغه برکشی توشدکده (قتی توشکانلکدن یا که غرق بولوب اولسه) بلکه آچلق دن (یا موسر لادن) یا که طوچغب اولسه دیه تولو و واجب بولماس (هدایه دیه واجب بولماؤینه دلیل چونکه توشر سببلی اولمدی بلکه ایک نچی سبب بله اولدی دیمش (۷) وان تلق به بهیمة ضمن هوان لم یأذن به الامام اکر یولغه یا اورام غه تون لکان ابرکلی بالقون ایشلب طاش توشب حیوان تلق بولسه قازوچی اوزی تولر عاقله تولماس اکر اول نرسه فی تونرکا یا که قیونی قازرغه پادشاه رخصت بیر مکان بولسه (اما رخصت بله تونرکان یا قازغان بولسه توله ماس) (۸) ورب حائط مال الی طریق العامة و طلب نقضه مسلم او ذمی من یبک نقضه خلق یوری تورغان اورام غه یا یولغه آوشغان دیوارنی تدبیر تصرف قیلوچی کشی اول دیوارنی سوتب طاشلاماقنی بوقاریده مذکورچه بوز و تصرفنده بولغان مسلمان یا ذمی طلب قبیلسه (مثلاً سن بودیوارکنی بوز آؤدار یاسوت یا که بودیوارنک بر بر نرسه فی تلق قبیلما سین دیسه - بومسئله شرط منزلنده در خبری آلداغی ۱۰ نچی مسئله ده ضمن لفظی در (۹) کالراهن بفاک رهنه آنداین خوفلی دیوارنی بوز و تصرفنده بولغان کشی دیوارنی رهن کا سالوچی که سنه شکالی رهن کا سالغان دیوار جولوب آغاچ یعنی رهن کا آلوچی غه آچماسین توله کاج بوز ارغه طلب قبیلنسه (بومسئله ننگ خبری هم آلداغی ۱۰ نچی مسئله دا کی ضمن در یعنی اول دیوارنی

رهن دن جولوب آلاچ بوز ارغه طلب قبلغاچ بوز ارلق مدة اوتب بوز ماسه شول آراده ايشلب تلى قلغاننى يوقاريدى مذكورچه تولر (۱۰) والولى والوصى والمكاتب والعبد التاجر فلم ينقض فى مدة يمكن نقضه ضمن مالاتف به وعاقلة النفس صبى بالانك ولىبى هم وصىبى شكللى مكاتب هم سوداگر قل شىكللى اول بوزوى بله بيورلغان هم اول ديوارنى بوز وتديبر تصرفك بولغان كشى - بوز وتصرفنده بولوب بوز ماسه بوز ارلق مدة اوتسه ديوار ايشلب تلى بولغان مالنى اوزى تولر اكر اول ديوار كشىنى تلى قبلسه آنك عاقلهسى تولر (۱۱) لامن طلب فباع وقبضه المشتري فسقط ديوارنى سوتويابوز وياتوزه توبله بيورلغان كشى مذكور ديوارنى صاتسه هم صانب آلوجبى موننك قولندن قبول قبلب آلسه صنكره ديوار ايشلب برنرسهنى تلى قبلسه ياكشى اولترسه بوز ارغه بيورلغان كشى تولماس هم كشى اوچون عاقلهسى دية توله مس (۱۲) او طلب من لايملك كالمودع ونحوه ياكه مذكورچه ايشلؤى خوفلى ديوارنى بوز ارغه تصرفى يورمى تورغان كشى بيورلب ديوار ايشلب تلى قبلغان صورتده تولؤ توشار مثالى امانه صاقلاوجبى كهمسه شكللى هم آنك اوخشاشارلى شكللى (مثلا رهن آلوجبى هم مستأجر يعنى حق برب فاتيروتروچى مستعير يعنى فاتيروده بوش عارية بله توروجبى هم غصب لب الوجبى شكللى لرده تولؤ توشار يعنى تولس لار (۱۳) وان مال الى دار احد فله الطلب بر كهمسه ننگ ديوارى قيماسى ايكتچى بر كشى ننگ يورطنه آؤشسه يورطايبه سنه اول خوفلى ديوارنى توزه تركا ياكه بوز ارغه بيورونيار (اكر بيورنغاچ ايشلب تلى قبلسه تولتور (۱۴) وان بنى مائلا ابتداء ضمن بلاطلب اكر بنا قبلغانده باشده اوق چالش بنا قبلسه اول بنانى بوزونى هيچ كم طلب قبلمچ اوق ايشلب تلى قبلغان صورتده تولر (۱۵) وان طلب احد الشركاء او حفر فى دار مشتركة فالضمان بالحصه اكر بر قنكغرايغان بنا كوب كهمسه لار آراسنك مثلا بش كشى آراسنده اورتاق بولوب اول بنانى بوز ارغه ايشاركا برسى بيورلسه ياكه كوب كهمسه لار مثلا بش كشى آراسنده اورتاق ايشك آلدنده ايهداشارى ننگ رخصتندن باشقه قيوقانسه قنكغرايغان بنا ايشلب تلى قبلسه ياكه قبوغه كشى ياحيوان توشب اولسه تلى بولغان نرسهنى تولو اورتاق شريك لرننگ اولوشمچ توشار (يعنى شول ايشلكان بنانى بوز ارغه ياتوزه تركا بيورلغان بر كشى مال تلى بولغان صورتده اوزهمه سنى يعنى بش دن برنى تولر اما قبوغه كشى توشب اولكان صورتده عاقلهسى دية ننگ بشدن برنى تولر *

(۱۲۹) فصل ضمن الراكب

(۱) ضمن الراكب ما تلفه دابته • بولك آط ايشاك قاجر توبه وغبرى حيوان غه آطلانب باروجبى ننگ آستونداغى حيوانى كوز آلدنداغى اعضاسى بله مثلا باشى بله صوغب تشلاب آلى آياغى بله صوغب تلى قلغان مالنى جاننى ابيهسى تولر • (۲) لامانثحت برجلها او ذنبها وتلى بهارثت اوبالت فى الطريق سائرة او اوقفها لذكلك • اما آرط آياغى بله تيبب ياكه قويروغى بله سلكانده تلى قبلسه ياكه يولده بار ابار اروت هم بول ايتوبله تلى قبلسه ياكه بونلر اوچون توقتاغانده تلى قبلسه توله ماس (اما بول روث عنرندن باشقه اوچون

توقتاً تغانده تلى قىلسه تولر . (۳) او اصابت مصاة او حجر اصغیرا او نحوہ ففقاء عینا . یا که آطلانب یولده بارغانده چوب چارنى واق طاش لرنى ساچراتسه یا که کچک طاش ایرشب یا که بونلر او خشاشلى نرسه لر ایرشب براوننگ کوزین صوقرایتسه ضامن بولماس (چونکه بوندا این نرسه لر حیوان آباغندن عادتی یورکانده ده ساچرى در بنا برین صاقلانو ممکن توکل ضامن توکل . (۴) وضمن بالکبیر . اما حیوان غه آطلانب یورکانده حیوان آباغى بله اولوغ طاشنى ساچراتب براوننگ کوزین صوقرایتسه یا که باشقه اعضاسین ایمکانسه دیات بابتده بیان قیلنغان قدری ارشن یعنی اعضادیتن تولر (چونکه اولوغ طاش ساچراؤی حیوان نی عادتدن طش قتی قوغاندن بولدر بابرین ضامن بولادر . (۵) والسائق والقائد کلرا کب . حیوان نی آرتندن قوؤب باروچی هم آلدندن ییتا کلاب باروچی آطلانب باروچی بله مکه برابر لر در (یعنی آطلانب باروچی ننگ حیوانی تلى قیلغانده قایو صورنده تولسه شول صورته ییتا کلاب باروچی هم قوؤب باروچی تولر اول توله مکان صورتلر ده توله ماس لر . (۶) الا ان الکفارة علیه فقط . مکر کفارة تبوش بولغان صورته آطلانوچی غه غنه واجب بولور (قوؤچی غه ییتا کلاوچی کا هم آرتقه آطلانو چیغه واجب بولماس هم میرانندن آطلانوچی غنه محروم بولور منکور اوچ محروم بولماس لر . (۷) وان اصطدم فارسان فماتنا ضمن عاقلة کل دية الآخر آطغه آطلانغان ایکی کشى بری برینه صوغلب هر ایکی اولسه لر هر قایوسى ننگ عاقله سى ایکنچی سى ننگ وارث لرینه دیتن تولر لر . (۸) وان ارسل کلبا فاصاب فی فره ضمن ان ساقه برمن یولده اتن اچقندرب یبارسه اول ات در حال بارب بر نرسه گان زیان ایتسه ایبه سى اول زیاننى تولر ا کر اول ات ننگ ایبه سى آرتندن یورسه یعنی ات چاقرغاچ طنکلاماسه ایبه سنه قایتماسه (اما اتنى کبیک کایبارکان صورته برکشى ننگ قوین بلرب تلى قىلسه - یا که کبیک کایبار مسده یبار کچوک بارب زیان ایتماسه بلکه آری بیرى یورب بایتاقى مدة اوتکاج کنه زیان ایتسه - یا که در حال بارب زیان ایتسه ده چاقرغاچ طنکلاب قایتسه بواوچ صورته ضامن بولماس . (۹) وفى الطیر والدابة المنفلتة لا . آرتندن یوروله تورغان قوشنى یبارب هم توتدر مى تورغان حیواننى مثلاً آطنى یبارب تلى قیلغان صورته ایبه سى ضامن توکل (منقله ایبه سندن قاقچوچی توتدر مى تورغان حیوان معناسنده . (۱۰) وان اجتمع الراكب والناخس ضمن هو عتی النخمة . آطغه آطلانغان کشى بله آطنى صوغوچی برگا جیولسه یعنی هر ایکی اطنى صوقسه لر آط ایسه بو صوغودن اورکب بر نرسه نی تلى قىلسه آطلانغان کوینچه صوقغان کشى ضامن بولور حتی که اول آط بر نرسه نی یا کشى تلى قىلسه ده چونکه بوتوغورده یمانلق قیلوچی اولدر آطلانوچی ننگ ایسه آطنى صوقه اق عتی باردر . (۱۱) ویجب فی فقاء عین شاة القصاب مانقص قصاب ننگ صوبار غه حاضر لنکان قوی ننگ کوزین صوقرایتغان صورته کبه وکنان حقن ترلو و واجب بولور (اول قوی ننگ اولده گمی کوزلی چاغنداغى بهاسین قویلور سنکره کوزی چاقچ تورغان بهاسی قویلور کبه وکنان حقن زیان ایتوچی تولر گر چه ایتنه کچپیک کلمسه ده . (۱۲) وفى عین البقر والمجزور

والحمار والبغل والفرس ربع القيمة • صغر ننگ صوبارغه حاضر لنگان تویه ننگ ایشاک ننگ قاجر ننگ آطننگ بر کوزین چقارغان صور تده بتون عبوان ننگ بهاسی ننگ دور تدر برین تولر (اما ایکی کوزین چقارغان صور تده یارطی بهاسین تولتور - بعض روایتده حیواننی بتونلای زیان ایتوچی اوستونه طاشلاب بتون حقن تولتور دیومند کوردر •

﴿ ۱۳۵ ﴾ فصل جنایة العبد ﴿

(۱) ان جنی عبد خطاء دفعه سیده بها او فداه بارشها مال البر قل یانککش کشی اولترسه یا باشقه زیان ایتسه خو جاسی اول قلنی زیانی برابر بنه بیرریا که زیانی اوچون در مال اول قل ننگ قیمتی زیان ایتلمش ننگ

دیتی اوچون بیرر • (۲) فان وهبه او باعه او اعته او دبره او استولدها ولم یعلم بها ضمن الاقل من قیمته ومن

الارش اکر خو جوا اول زیان ایتوچی قلنی زیان ایتکانکن بلعی طورب بر اؤ که بهه قیلسه یا صاتسه یا آزاد قیلسه یا که اوزی ننگ رفاتندن صونک مد بر قیلسه یا که زیان ایتوچی کنیز اک بولوب خو جاننگ اوزندن بالا کترسه قارار زیان ایتوچی قل ننگ یا کنیز اک ننگ بهاسی بله زیان کورمش ننگ دیتندن قایسی سی

آزراق بولسه شول قدرنی تولر • (۳) وان علم غرم الارش قل زیان ایتکاچ زیان ایتکانکن بله طورب قلده بوتصرف لرننگ بر سین قیلسه خو جابوقاریغی مسئله دا کیچه ایکی آراهه اختیارلی توکل بلکه مقرر

زیان ایتلمش ننگ دیتی تولر • (۴) و دیه العبد قیمته فان بلغت هی دیه الحر و قيمة الامه دية الحره نقص من

کل عشرة • قل ننگ دیتی اوزی ننگ بهاسی در (یعنی بر من قلنی خطاء اولترسه) بر فرض قل ننگ بهاسی

آزاد ایر ننگ دیتنه ایر شه قالسه (یعنی اون منک در هم کا) اوشاندای کنیز اک ننگ بهاسی آزاد

خاتون ننگ دیتنه ایر شه قالسه (یعنی بش منک در هم کا) هر ایکی ننگ بهاسندن اونار در هم کبه وتولور

(آزاد ننگ قلدن فضیلتنی اظهار اوچون • (۵) وفي الغصب قيمة ما كانت • اما قلنی غصب لب آلوب

اولترکان صور تده بیاسی قدرنی طور سه ده بهاسنی تولر (گرچه بهاسی آزاد ایر دیتندن آرتسه ده •

(۶) وما قدر من دية الحر قدر من قیمته آزاد ننگ بر اعضاسنه زیان کترکان اوچون دیتنه قاراب چیکنکنان

ارش تولوی قل ننگ بهاسینه قاراب چیکنکلور (مثلا ۱۲۷ نچی فصل ننگ ۱۷ نچی مسئله سنده ایتکاچه قل ننگ

باشنی یانککش موضحة یعنی باشی ننگ تبر سین ایتن سویاکی کورنکاچه یارغان صور تده قل ننگ

بهاسی ننگ اوندن بر اولوشی ننگ یارطسنی تولر - یعنی بهاسی ننگ یکر میدن برین • (۷) وفي فقاء

عینی عبد دفعه سیده واخذ قیمته او امسکه بلا اخذ النقصان • قل ننگ ایکی کوزنی چقارغان صور تده خو جاسی

اختیارلی در تلسه قلنی کوز چقاروچی اوستونه طاشلاب قل ننگ بتون بهاسین آلور یا که قلنی اوزنده

قالدری کیموگان قدرنی اوچون هیچ نرسه آلهاس • (۸) وان جنی مدبر اوام ولد ضمن السيد من قیمته ومن الارش

مدبر یعنی خو جاننگ وفاتی بعدنده آزاد بولاچاق قل یا که ام ولد یعنی خوجادن بالاسی بار کنیز اک

زیان ایتسه خو جوا اول زیان ایتوچی قل ننگ بهاسی بله زیان ایتلمش ننگ دیتندن قایوسی کیمراک بولسه

شول قدرنی تولر • (۹) فان جنی اخرى شارك ولی الثانية ولی الاولى فی قيمة دفعت الیه بقضاء بس قل ننگ

اولکی زیانی ننگ ولینه حکم بله ایکی قیمته ننگ بر سین تولکان ننگ صونکنده مذکور قل بنده ده ایکنچی کشی کا

زيان ايتسه ايكنچى زيان ننگ ولى اولكى زيان ننگ ولينه حكم بله بير لكان قيهتمده اور تاقلاشر (يعنى قل ننگ قيهتمده • (۱۰) اذليست فى جناياته الاقيمه واحده • چونكه مدبر ننگ هم ام ولد ننگ زيانلر نده بر بهادن آرتق هيچ نرسه يوقدر (خوجاننگ برفلدن آرتق ذاتى يوق بنا بربين بر بهادن آرتق نرسه سیده يوقدر • (۱۱) واتبع السيد اوولى الاولى ان دفعت بلا قضاء ايكنچى زيان ننگ ولى ديه تولتور كاتلسه قل ننگ خوجاسنه تاغلور تلسه اولكى زيان ننگ ولينه ايبارب اولولى زيان اوچون آلمان بهاننگ يار طيسين آنور مدبر يام ولد ننگ خوجاسى اولكى زيان ولينه مدبر يام ولد بهاسى حكم سن بير لكان بولسه (ايكنچى زيان ولى ديتنى طلب قيلغاچ خوجاتولى قالسه اولكى زيان ولينه تولكان بهاننگ خوجايار طيسين حكم بله اوزينه قايتارب آلور • (۱۲) ومن غضب صبيها رفاهات معه فجاءة او بيمى لم يضمن • بر كمنه آن اذ صبي بالانى طالب آلسه آلچى ده بالا كيسكانتدن ياكه بيرنكا كدن اولسه تولمس • (۱۳) وان مات بصاعقة او نهش حبه ضمن عاقلة الدية • اكر صبي بالا ياشين صوغوبله ياكه يلان چاغوبله اولسه اول بالاننگ عاقله سى ديه تولر يته ده جامع ده ديمشدر اوشانداق اوشبو حكم درا كرز صبي بالا قزو قوياشك قالب ياكه قتمى صوؤ قده قالب ياصوغه غرق بولوب ياكه بيوك اور نندن يقبل اولكان صورتده ده چونكه صبي نى بونلردن صاقلو عاقله اوستونده در جامع رموز • (۱۴) كما فى صبي اودع عبدا فقتله الصبي • نكاه صبي بر قلغه امانه قويلسه اول صبي شول قلنى گرچه يورى بولسه ده اولترسه صبي ننگ عاقله سى قل ننگ ديتنى يعنى قيهتمنى تولر • (۱۵) فان اتلى مالا بلا ايداع ضمن • اكر صبي اوزينه امانت قويلمغان مالنى تلى قيلسه اوزى ضامن در (اول مالنى تولوؤ عاقله سى اوستونده توكل • (۱۶) وان اتلى بعده لا • اما صبي مالنى اوزينه امانه قويلغاچ تلى قيلسه تولمس (چونكه مالنى صبي غه امانه قويوؤويه قويوچى اوزى تلى قيلغان حكمده در • (۱۳۱) فصل القسامة

(۱) ميت به جرح او اثر ضرب او خنق او خروج دم من اذنه او عينه وجد فى محلة او اكثره او نصفه مع رأسه لا يعلم قاتله و ادعى وليه القتل على اهلها او بعضهم حلف خهسون رجلا حرامكفا منهم يجتارهم الولي بالله ما قتلناه ولا علمنا له قاتلا (جر احتلى ياكه صوغلغان اثرلى يابوؤلغان اثرلى ياقولاغندن ياكور نندن قان چققان اثرى بار ميت بر محله دن طابلسه ياكه ميت ننگ يارطى سندن آرتغراقى ياكه باش ياغنداغى باشى بله يارطسى طابلسه اولتر و چيسى معلوم بولسه ميت ننگ ولى آنى البته بومحله خلقى جيبيلش اولتر كانلر ديب ياكه البته بومحله خلقى ننگ بعضسى اولتر كان ديب دعوى قيلسه اول محله خلقى ننگ آزاد ايرلر نندن ميت ننگ ولى صايلانغان ايللى كشى آنط ايتدر لور (بالله بز بوكمنه نى اولتر مادك هم آنى اولتر چينى بلهدك) ديب (حاصل مذ كوز چه صايلانغان ايللى كشىدن هر قا يوسى برام برام) بالله من بوكشيني اولتر مدم هم آنى اولتر و چينى بلهدم) ديب آنط ايتار متن عيار تنده كيچه اولتر مدم بلهدك ديب بار چاسى بريولى آنط ايتماس (متنداكى عبارة مجوه عسندن عبارة قيلاب ايتو اوچون جمع صيغه سى بله كلتر لكان • (۲) لا الولي (بو صورتده يعنى ميت ننگ ولى شول محله خلقى اولتر كان ديب دعوى قيلغان صورتده دعوى قيلوچى ولى آنط ايتدر لماس (چونكه مدعى نى آنط ايتدر ومذ هبزه مشروع توكل •

(۱۱۶ نچی فصل ۱۷ نچی مسئلہ فی قارا) .

(۳) ثم قضی علی اهلها بالدية (بیلہ ایلی کیشینی و آنط ایتدر کاندن صونک محلہ خلغنه دية تولوبله حکم قیلنور) اور لاری ننگ محلہ لرنی صاقلاوده قصور لاری اوچون (۴) وان ادعی علی واحد من غیرهم سقط القسامة عنهم (مذکور چہ میت بر محلہ دن تابلغاج میت ننگ ولیمی اول محلہ خلغندن باشقہ کشی کا دعوی قیلسہ آنط ایتو اول محلہ خلغندن توشار (ولی اثبات قیلسہ شول کشی کا مثبت بولور اثبات قیلا آلماسہ عیبلی آنط ایتدر لور آنط ایتماسہ حبس قیلنور تا آنط ایتکچہ) . (۵) فان لم یکن فیها کرر الحامی علیہم الی ان یتیم (اکر بو محلہ ده ایلی کشی بولسہ حکیم بولسہ آنط آنلر غہ تکرار قیلنور تا ایلی کا تولغاجہ .

(۶) ومن نکل حبس حتی یحلف (محلہ خلغندن برسی آنط ایتو دن باش تار تسہ آنط ایتکچہ یا کہ اولتر۔ کانلکن یا اولتر وچینی بلہ من دیب اقرار قیلغاجہ حبس قیلنور) آنط ایتو وندن امید اوزلسہ دية تولوبله حکم قیلنور) . (۷) لا ان خرج الدم من فیہ اودبرہ اودکرہ (میت بر محلہ دن طالب ولیمی اول محلہ خلغنه یا بسہ ده محلہ خلقی آنط ایتدر لاس اکر آغر نندن یاد بر نندن یا ذکر نندن فان چقغان بولسہ) چونکہ بونلر کشی نمبچہ آفہ ایلیکی ظاہر در (۸) وفي قتیل علی دابة یسوقها رجل فالدیة علی عاقلته (آطلانا تورغان حیوان فی بر کشی سورب قوؤب بارغانده شول حیوان اوستونده اولتر لہش کشی طالبسہ میت

ننگ دیتی حیوانینی قوؤب باروچی ننگ عاقلہ سی اوستندہ در) . (۹) والراکب والعاقل کالسائق اوستونده اولتر لہش میت بار حیوان ننگ اوستندہ آطلانباروچی سی ہم شول حیوانینی بتکلاب باروچی سی حکم ده قوؤب باروچی شکلی در (۸ نچی مسئلہ داکی شکلی دیتی عاقلہ سی اوستندہ در) .

(۱۰) وعلی دابة بین قرینین علی اقر بہما (ایک قریہ آراسندہ یا ایک محلہ آراسندہ قووچی سی بتکلاؤ چپسی ہم آطلانغان کشی سی یوق حیوان ننگ اوستندہ اولتر لہش میت طالبسہ قسامہ یعنی میت ننگ ولیمی دعوی قیلغان صورتہ ایلی کشنی آنط ایتدر وہم دية تولوشول قریہ ہم محلہ اوستندہ در قباوسنہ یا قنراق بولسہ) (۱۱) وفي دار رجل علیہ القسامة وتدی عاقلته ان ثبت انهالہ بالحیة (بر من ننگ یورطنن ایشک آلدندہ اولتر لکن کشی تابلغان صورتہ قسامہ شول یورط ایہ سنہ تیار (بالله من بوکشیننی اولتر مدم ہم آنی اولتر وچینی بلہم) دیب ایلی مرتبہ آنط ایتدر لور ہم عاقلہ سی دية تولر اکر اول یورط ننگ اول من نکمی ایلیکی کواہلر بلہ اثبات قیلنسہ (بر فرض یورط ننگ اوز نکمی ایکنلکن انکار قیلسہ بلکہ من ده امانتہ کنہ دیسہ کواہلر بلہ اثبات قیلور غہ شول وقتہ حاجت توشار اما یورط اوز نکمی ایکنلکن

اقرار قیلسہ اثبات غہ حاجت یوق ایلی مرتبہ آنط ایتدر لوب دية تولتور) . (۱۲) وعاقلہ ورنتہ ان وجد فی دار نفسہ (بر من اوزنیورطنندہ اولتر لہش طالبولسہ دیتی اولتر لہش ننگ وارث لاری ننگ عاقلہ سی تولر) چونکہ اولتر لہش تابلغان حالہ یورط وارث لرنکی در بتاترین دية آنلر ننگ عاقلہ سنہ در) .

(۱۳) والقسامة علی اهل الخطة دون السکن والمشرین (قسامہ یعنی محلہ دن ایلی کشی آنط ایتو یا کہ ایلی دن حکیم کشی ایلی مرتبہ آنط ایتو اول محلہ ده ایسکی دن توروچی لر اوستندہ اما چیتدن کلوب

طور وچی لر هم یقین زمانده یورط صائب آل وچی لر اوستونده توکل . (۱۴) فان بیاع کلهم فعلی
 المشتربین (اما بوجله ننگ ایسکی دن تور وچی لر یورط لر نی صائقان بولسه لار قسامه صائب آل وچی لار
 اوستونده در . (۱۵) وفی دار مشترکة علی عدد الرؤس (کوب کشی آراسنده) مثلاً اوچ کشی آراسندک
 اور تاق یورطده اولتر لهش کشی طابلقان صورتده قسامه هم دیه مشترک کشی لر ننگ باش حسابندن
 واجب بولور . (یورط داغی اولوشی مقدار نیچه بولماس مثلایر یورط ننگ یار طبیسی عمر نکی اون دن بری
 زید نکی قالغانی بکر نکی بولسه ده دیه نی بر تیکز ایتم اوچ اولوش قیلاب تولر لر) . (۱۶) وفی الفلک علی
 من فیه (کبه ده اولتر لهش کشی طابلقان صورتده قسامه هم دیه کبه داکسی غلق ننگ بار چاسی اوستندک بولور .
 (۱۷) وفی مسجد محلة علی اهلها (محله مسجد ننگ اولتر لهش کشی طابلقان صورتده قسامه بله دیه اول محله خلقی
 اوستنده در) (۱۸) وفی سوق مهلوک علی الممالک (کشی ملکند بولغان بازارده اولتر لهش کشی طابلقان
 صورتده قسامه بله دیه بازار خوجاسی اوستنده در . (۱۹) وفی غیر مهلوک والشارع والسجن والجامع
 لاقسامه والدیة علی بیت المال (کشی ملکند بولغان بازارده - اولوغ یولده پلوشاده حبس خانده
 جمعه مسجدنده اولتر لکان کشی طابلقان صورتده قسامه یوق) یعنی ولی اول اور نداغی خلق غه یاؤب
 دعوی قیلسه ده آنط ایتمدر لهاس لر) دیمتی بیت المال اوستنده در (چونکه بونلر نی قدر بیر مهلکت اوستنده در .
 (۲۰) وفی بریة لاعمارة بقربها اوما عیبر به هدر) اولتر لهش کشی یا قندنده یعنی طاؤش ایشتلور لک
 یرده بنالار بولغان هم کشی ملککی بولغان صحرا ده طابلقان صورتده هم اول میت نی آغز لوق یلغه ننگ
 صوؤنده طابلقان صورتده قسامه هم دیه حقی ضایع در هیچ کم مؤاخذنه قیلنه اس (۲۱) وعستخلف قال
 قتله زید حلف بالله ما قتلته ولا عرفته له قاتلا غیر زید) قسامه طریقه ایلمی کشینی آنط ایتمدر کاندک آرار نندن
 برسی آنی بوجله ننگ زید اولتر دی دیمسه آنط ایتمدر لور بیله : بالله انی من اولتر مندم هم آنی اولتر وچی ننگ
 زید دن باشقه سین بله من دیور (۲۲) وبطل شهادة بعض اهل المحلة بقتل غیرهم او واحد منهم (اولتر لهش
 کشی طابلقان محله خلقی ننگ اول محله خلقندن باشقه کشی ننگ اولتر مای بیله کواهلوق
 بیر مالک لر ی یا که اولدر ی ننگ محله سندن بر کشی اوستونده کور ستب کواهلوق بیز مالکری
 یوز قدر قبول قیلنماس (بیله یا ط کشی اوستونده کور ستب کواهلوق بیز مالکری قبول قیلنمادی میت ننگ ولی
 اول محله دن چیت کشی اوستونه دعوی قیلغان صورتده در لکن یا ط کشی اوستونه کور ستگانلری صورتده
 کواهلوق لر ی تو توله سده محله خلقی ننگ اوستوندن قسامه بله دیه ثوشار (۲۳) وفی رجالین فی بیت وجد
 احدهما قتیلا ضمن الآخر دیمه . بر ایوده ایکی ایر ننگ برسی اولتر لهش طابولسه تر یک قالغانی آننگ
 دیمتی تولر . (۲۴) وفی قتیل قرية امرأة کزر الحلی علیها وتدی عاقلها (خاتون کشی ننگ ملکند کی
 قریه ده اولتر لهش کشی طابلقان صورتده اول خاتون تکرار ایلمی مرتبه کچه آنط ایتمدر لور هم اول خاتون
 ننگ عاقله سی اول میت ننگ دیمتی تولر .

(۱۳۲) فصل العاقلة

(۱) العاقلة اهل الديوان لمن هو منهم يؤخذ من عطباتهم حين خرجت • عاقله يعنى اولتروچى اوچون اولترلمش ننگ ولينه دية تولوچى پاروكا تورلى درجه دا كى خلقه تورلى كهسنه لردر مثلا ديوانده اسمى بار كهسنه ننگ عاقله سى اسمى ديوانده بار كهسنه لردر بيت المالدن آنلرغه وظيفه چقغان وقتده آنلر ننگ عطبه لردن دية كا آنور آرالرندن برسى جنایة قیلب دية واجب بولغان صورتده (۲) و حیه لمن ليس منهم عاقله جنایة قیلوچى ننگ قبیله سى در (يعنى بر فامليه داغى یا قن لرى در) اكر جنایة قیلوچى ديوان اهلندن بولمسه هم وظيفه آلوچى بولمسه (۳) يؤخذ من كل فى ثلاث سنين ثلاثة دراهم او اربعة ديوان اهل لرى ننگ هم قبیله ده یا قن لر ننگ هر قايسندن اوچ يل مدتده اوچار يا كه دورتار درهم آنور (يعنى هر يل ننگ وظيفه سندن برار درهم يا كه بر درهمه بر ثلث آنور اوچ يلده دية تمام تولنور • (۴) وان لم يتسع الى ضم اليه اقرب الاحياء نسبا الاقرب فالاقرب والباقي على الجاني عاقله قبیله بولغان صورتده هر قايسندن اوچار يا كه دورتار درهم آلوب دية طولماسه اول قبیله كا نسبه یا قنراق لار قوشلور صكره ينه ده یا قنراق لر ينه ده یا قنراق لار قوشلور - اكر بولای قبیله ننگ بر اقداغى قسرداش لرنى قوشلور دية طولماسه قالغانى جنایة قیلوچى اوستونه بولور (يعنى اوزى تولر) • (۵) والقاتل كاهم جنایة قیلوچى كشى مثلا اولتروچى ننگ اوزى ننگ قبیله سى موننگ اوچون دية تولكانده اوشو جنایة قیلوچى هم عاقله دن براوقدرى تولر (مثلا اوچ يلغه چه يل صاين برار درهم يا كه بر درهمه بر ثلث تولر جموعسى دورت درهم (۶) ولله عتق حى سيده آزاد قیلنمش قل جنایة قیلغان اوچون دية تولر كا اش توشكانده آزاد قیلوچى خوجاسى قبیله در (دية نى اول تولر • (۷) ولمولى الموالاة مولاة و حیه تريك لكده بر برينه يارديچى بولوشرغه هم وفات بولغاچ ميراثن آلورغه وعده قیلشغان ايكى كشى ننگ برسى جنایة قیلغان صورتده مولاسى يعنى ايكتيچى يارديچى ابيداشى هم آننگ قبیله سى دية تولر لر • (۸) والمعتبر فى العجم اهل النصره سواء كانت بالحرفة او بغيرها عجم خلقنده بر هنر بله يا كه غيرى سبب بله شول هنر دا كى خلق ننگ بر برينه يارديچى جماعه بولوق معتبر در (مثلا اساكفه يعنى باشماقچى لار كاوشچى لر جماعه سى شكللى صفارين يعنى جينچى لر باقرچى لار سراجين ايبارچى لر جماعه سى شكللى هنردن باشقه سبب بله بر برينه يارديچى جماعه بولوق طالب العلم شكللى • (۹) ومن لا عاقلة له يعطى من بيت المال ان كان والا فعلى الجاني جنایة قیلوچى ننگ يوقارينك ايتلكچه هيچ بر طرفدن عاقله سى يعنى دية اوتاشرداى يارديچى پاروكاسى بولمسه دية بيت المال دن بيرلور اكر خزينه ده صبط لنمش مال بولسه اما مال بولمسه جنایة قیلوچى ننگ اوز اوستونده بولور (بو صورتده همان اوچ يلده اوچ يادورت درهم تولنور اوچ يل اچنك تولتدر ب بترلمس • (۱۰) ويتحمل العاقلة ما يجب بنس القتل لا ما يجب بصاح او اقرار لم يصدقه العاقلة جنایة قیلوچى ننگ عاقله سى يوكلر هم حكم بله تولر خطأً يشبهه عمد بله اولتر وسببلى واجب بولغان ديتنى (اما يورى اولتر كان صورتك قصادن قوتلماق

اوپون صاحب قیلشغان مالنی یا که فلاننی خطااً اولتردم دیب جنایة قیلوچی اوزی اقرار قیلغاچ تولولازم بولغان مالنی یوکلہ ماس لر اکر عاقلہ جنایتچی ننگ اقرارینہ اوشانماسه (بوصولتده جنایة قیلوچی اوچ یل متنده اوزی تولر اما اوشانسه لر عاقلہ تولر • (۱۱) وعمد سقظ قوده بشبہة ودخی عاقلہ کا دية تولو واجب بولماس اولترو اوچون قصاص قیلو اولتروچی ننگ اوستوندن شبه بله توشکان صورتک (مثلاً براونی ایکی کشی اولترسه ایگای ننگ بری صبی یا مجنون بولسه یا که برسی تیمور بله برسی تایاق بله صوقسه قصاص توشار دية ایکسینه یارطشار بولور بودیةنی عاقلہ تولمس چونکه بونده قصاص ننگ توشماکی مجنون اولترو احتمالی یا که تایاق بله صوقغاچ اولکن بولوشبہه سی اوچون در • (۱۲) او قتل ابنه عمدا یا که بر آنا اوغلنی یوری اولترکن صورتک عاقلہ کا دية واجب بولماس (چونکه بوصولتک واجب بولغان نرسه قصاص ایسی اول آتالق هرمتی اوچون ساقط بولدی بس آتاغه دية واجب بولدی قانونی صیانة اوچون بودیةنی عاقلہ تولماس اوچ یلک اوزی تولب بتر • (۱۳) ولا جنایة عبد او عمد ودخی قل ننگ خطااً جنایتی سببلی دیتنی عاقلہ یوکلہ ماس (چونکه قل جنایتی خو جاسی اوستونک در) هم یوری قیلغان جنایتنی عاقلہ یوکلہ ماس (کرک اعضالرغه جنایة بولسون کرک جان قیبو بولون چونکه یوری قیلغان جنایة ننگ جناسی قصاص عاقلہ کا کرش اورن یوق • (۱۴) ومادون ارش الموضحة ودخی عاقلہ دية توله ماس جنایة قیلوچی ننگ جنایتی موضحه ننگ یعنی (۱۲۷ نچی فصل ننگ ۱۷ نچی مسئله سنده ایتمه شچه) باش ننگ تیرسین ایتن سویا کی کورنگاچه یارغان صورتده تولی تورغان دية دن یعنی بتون دية ننگ اوندن بری ننگ یارطی سندن کم دية تولو واجب بولغان صورتده یعنی ایرلرکا جنایة اوچون بشبور دره من کیم تولو واجب بولغان صورتک عاقلہ دية تولونی یوکلہ ماس (بشبور یا آرتق واجب بولغان صورتده عاقلہ کا واجب • (۱۵) بل الجانی بلکه بیله بشبور دره من کیم بولغان دية جنایة قیلوچی ننگ اوزینه قل بولغان صورتک خو جاسینه واجب بولور •

(۱۳۳) کتاب الاکراه

اکراه لغتده آدمی نی طبیعتی تلمکان اش کا یا که شریعة طبعان فعل کا کوچلو معنا سنده •
 (۱) هو فعل یوقعه بغيره شریعة ده اکراه شوندا این فعل که کوچلوچی کشی ایکچی کشیدت بر تلمکان اش ایقاع قیلدر تر یعنی بولدر تر • (۲) فیفوت رضاه بس اول کوچلنمش ننگ اول اشنی قیلورغه رضالغی بولمی طور ب قیلور • (۳) اویفسد اختیاره مع بقاء اهلیته یا که کوچلو سببلی بومن ننگ اختیار ی بوزلور (اختیارنی بوزماقی اختیارسن ایتما کی اولترو اعضاسین کیمو شکلی اش بله قورقتب بولور) قیلمش اشنی ننگ ایکچی طرفن قیلورغه اهل لکی باقی بولمق برلن (یعنی بوندن صونک فرصت تابغاچ قیلمش اشنی ننگ ایکچی طرفنی قیلورغه حالندن کلور) حاصل رضالقسن قیلغان اش ایکی تورلیدر : (بر اش ننگ هر ایکی طرفن قیلورغه کوچی بیتار لک اشده قیلورغه یا که قیلماقته برکشی کوچلسه بوکشی کوچلکان طرفنی اختیار قیلو یا درست بولور یا بوزق بولور) درست بولغان صورتده بواش ننگ ایکچی طرفنه اختیار قیلورغه کوچلنمش ننگ اهل لکی قاله ماس کافر نی کوچلب ایمان کلتر توشکلی اما کوچلنکان اشنی اختیار

قیلاری بوزق بولغان صورتده ایکنچی طرفنی اختیار قیلورغه اهل لکی قالور . (۴) و شرط قدره الحابل
 علی ایقاع ماهدبه سلطانا کان اولصا کوچلاوننک چن بولمقی ننگ هم کوچلاوننک حکمی یوروننک اولکی
 شرطی کوچلاوچی ننگ قورقتب کوچلکان اشنی قیلوررغه کوچی بیتارلک بولمقی در اول کوچلاوچی
 کرک پادشاه کرک یول صوغوچی بولسون . (۵) و خوف الفاعل ایقاعه ایکنچی شرطی کوچلاب قیلوچی
 کهسنه ننگ قورقتب (فلاچیه قیلورمن مثلا اولتر من دیب) وعده قیلوش اشنی قیلورن قورقماقی شرطی
 بله (مثلا اول اشنی قیلمغان صورتده باشی کیسلودن یا قولی کیسلودن قورقور . (۶) و کون المکره به متلفا
 نفسا و اعضوا وهو المایچی ء کوچلنکن اشنی قیلوردرستلمکی ننگ اوچونچی شرطی فلاچیه قیلورمن وعده قیلغان
 اشنی جاننی یا اعضاسنی تلی قیلوردای اش بولمق شرط در آنداین کوچلاو علمه افاشنده اکره مایچی ء
 دیب آتالا (یعنی کوچلنمش کشینی کوچلنمش اشنی قیلوررغه مضطر قیلا یعنی قیلیمچه قالوررغه ممکن بولمی
 بو اوچونچی شرط ننگ اولکی قسمی در . (۷) او مو جباغما یعدم الرضاء کوچلنکان اشنی قیلوردرستلمکی ننگ
 اوچونچی شرطی ننگ ایکنچی قسمی) یا که کوچلاوچی ننگ شوندا این اش بله قورقتب کوچلو شرطی بله که اول
 اش کوچلنمشنی قایغو حسرت کا صائوردای بولور (قتی صوغو عهس قیلوشکللی) کوچلنمش ننگ بواش کا
 رضالغی بولماس (علماء فاشنک بونوع اکره اکره غیر مایچی ء دیب آتالا یعنی قیلوررغه مضطر قیلومی تورغان کوچلو
 (۸) و الفاعل متناعما اکره علیه قبله لخته اولحق آخر اولحق الشرع دورتچی شرط بواشنی ایکنچی کشی
 کوچلب قیلوچی کوچلنمش بواشنی قیلورن بوندن اولی اوز حقی اوچون یا ایکنچی کشی حقی بولغانلقی
 اوچون بواشنی قیلورن طیلماقی شرطی بله (مثلا بر یا ط کشی ننگ مالین تلی قیلوررغه یا اوغرلارغه کوچلنسه)
 یا که شریعة حقی بولغانلقی اوچون طیلماقی شرطی بله (مثلا اولکسه آشارغه یا قان یا خه اچار کا کوچلنسه
 (۹) فلوا کره بالمایچی ء او غیره علی بیع اوخوه او اقرار فسخ او امضی اکر ۶ نچی مسئله ده مذکور چه اکره
 مایچی ء بله یا که ۷ نچی مسئله ده مذکور چه اکره غیر مایچی ء بله صانارغه یا که موننک اوخاشاشلی اش کا
 (مثلا یالغه بیرر کا هبه قیلوررغه) کوچلنسه یا که بر نرسه بله اقرار قیلوررغه کوچلنسه (مثلا زید ننگ من ده
 یوز صوم آلاچاغی بار دیب اقرار قیلوررغه کوچلن اقرار قیلسه) تلسه صونکندن بواش لرنی یوزار یا که
 شول کو بیچیه قیلوررغه رضابولوب رخصت بیرر (اقرارنی بوزغان صورتده ایتور من اقرار قیلماقمده
 یالغان ایتدم دیور (۱۰) و یملکه المشتري ان قبض کوچلنکاج صاتقان نرسه نی صائب آلوچی ملکفور
 (اکر صانوچی طابشرسه) آلوچی قبول قیلب آلسه (۱۱) فیصح اعتاقه ولزمه قیمته بس کوچلنکاج
 صاتقان قلی صائب آلوچی غه طابشرغاج صانوچی ننگ آزاد قیلماقی درستدر اما صائب آلوچی غه آزاد
 کوننده تورغان بهاسین تولر (سودانی بوز آلماس = هم آزاد قیلغان صورتده اوزی کویهو آغان آچه نی غه
 تولر کا اختیاری یوق بلکه آزاد کوننده تورغان بهاسین تولر (۱۲) فان قبض ثمنه او اسلم طوعانفد
 اکر کوچلن صاتقان کشی آقاسنی اوز ایرکی بله کوچلاوسز قبول قیلب آلسه یا که صاتقاهش نرسه نی
 اوز ایرکی بله کوچلاوسز طابشرسه صانودرست کا ایلنور بوزماقی درست بولماس . (اما آقانی کوچلن

آلسه یا که صاتمیش نرسه فی کوچلبن طابشرسه صونکندن بوز آلور (۱۳) وحل بالمایچی ء شرب الخمر
 واکل الهیته ونحوه حتی ان صبر اثم آلتیچی مسئله ده مذکور چه اوزنی یا اعضاسنی تلی قیلودن قورقو
 بولغان اکراه مایچی ءبله یعنی قوتلومکن بولغان کوچلوبله کوچلنکن صورتده غهراچو اولکسه آشاهم
 موننک اوغشاشلی اش لرنی قیلو حلال بولور (حتی اوزی هلاک بولغانچه تناول قیلوی صبر ایتمسه کناهاکر بولور
 (۱۴) ورغص به اظهار الکفر مطوعنا قلبه بالایمان وبالصبر اجر کافر بولور غه اکراه مایچی ءبله کوچلنکن
 صورتده کونکلی ایمان بله قرارلانغان حالده کفرنی اظهار قیلور غه رغصت بیرلدی هم کناه کار بولماس
 اما کفرنی اظهار قیلوی صبر قبلسه یعنی اولار کارضا بولوب اولتر لسه ماعجور هم شهید بولور (نتا که کافر لار
 اصحاب دن حبیب رضی الله عنه فی رسول علیه السلامی سوکار کا خور لار غه کوچلنکن سوکهدیکی اوچون
 اولتردی لر پیغمبر من صلی الله علیه وسلم آتی سید الشهداء دیو آتادی اولتر لور کا رضا بولوب صبر قیلدی
 اوچون (۱۵) واتلاف مال مسلم ودغی اکراه مایچی ءبله کوچلنکن صورتده مسلمان هم ذمی ننگ مالن تلی
 قیلور غه رغصت بیرلدی (۱۶) وضمن الحامل مسلمان هم ذمی مالن اکراه مایچی ءبله کوچلبن قیلدرغان
 صورتده کوچلوچی تولر (۱۷) لاقتله ویقاد هوفقط امام سلماننی اولتر کا اکراه مایچی ءبله کوچلنکن صورتده
 اولتر کا رغصت بیر لاس (صبر قیلوی سبیلی اجر لی بولور چونکه مسلماننی اولتر وهیچ وقتده مباح ایرماس)
 اما کوچلنکچ اولتر کان صورتده اولتر ویوری بولسه کوچلوچی کنه قصاص قیلنور اولتر وچی قصاص قیلنماس
 (۱۸) وصح نکامه وطلاقه وعتقه ورجع بقیمه العبد ونصف الهیسمی ان لم یطأ کر چه اکراه غیر مایچی ءبله
 بولسه ده کوچلنکن کشی ننگ (نکاهلوی) طلاق قیلوی (هم آزاد قیلماقی درستدر سنکره آزاد قیلنمش
 قل ننگ تورغان بهاسنی کوچلوچیدن تولتور هم آتالغان مهر ننگ یارطیسنی کوچلوچیدن تولتور اگر اول
 خاتوننی وطی قیلسه (وطی قیلسه بتولای اوزی تولر (۱۹) وندرره ویمینه وظهاره ورجعته وایلاؤه وفتیه
 فیه واسلامه بلاقتل لور جمع کوچلنکچ ندر ایتمه کی (مثلا اوچ کون روزه توتارم بر تنکه صدقه بیرر من
 دیب) فلان اشنی قیلور من دیب آنط ایتمه کی (خاتوننی ظهار قیلماقی (یعنی ۵۰ نجی فصلک بیان قیلنغانچه
 خاتونی ننگ طلاق اضافه قیلنور دای اعضاسین منکونکاملوی حرام محرم خاتون ننگ اعضاسینه اوغشاقو)
 طلاق قیلغان خاتونن قایتارب آلوم ایلاء (یعنی اوزی ننگ خاتوننه سنی وطی قیلسام سن طلاق دیها کی)
 ودغی ایلا دن قایتوهم کافر ننگ مسلمان بولوی درستدر (صونکندن فرصت تابسه ده بونلر ننگ کبری سن
 قیلا آلماس) لکن بر ذمی کوچلنکن سببندن مسلمان بولغانچ اولکی دیننه کبری قایتسه اولتور لاس •
 (۲۰) لا ابرأؤه وردیه اما کوچلنسه ده بیره چا کنندن بیر ما کی هم مرتد بولماقی درست ایماس (یعنی
 بیره چا کی اوستوندن توشماس هم مرتد حکمی یورماس وخاتوننی طلاق بولماس (۲۱) وان زنی حدالا
 اذا کره السلطان بر من زنا قیلور غه کوچلبن زنا قیلسه حدص وغلور مکر پادشاه کوچلسه حد
 ص-وغلماس •

(۱۳۴) كتاب الحجر

(۱) هو منع نفاذ القول حجر لغتده طيومعناسنده شریعتده سوزیور ماکنی طیودر (محجور سوزی او تودن
 طیلمش معناسنده یعنی ایتهکان سوزی یورمی تو تولهی تورغان کشی (۲) وسببه الصغر والجنون والرق
 سوزی یورودن طیلوننک سببی صبی لق دیوانه لق هم قل لق در (اوشانداق عته لك یعنی عقل ننگ کیملکی
 نیهوی لق بونلری کبی در دیو جامع ده کتزلمشدر (۳) وضه و بال فعل (صبی) دیوانه (قل هم) معنوه
 اوزلری ننگ فعل لری بله تلف قیلغان مالنی تولر لر (یعنی اوزلری ننگ ماللرنیدن تولتور چونکه
 ضمان قصد باشقه تک قیلغان صورته ده واجب بولادرتناک ۱۲۶ نچی فصل ننگ ۷ نچی مسئله سنده
 بیان قیلماشپه یوقلاغان کشی یقلب توشب ایکنچی کشنی باصب اولترکانده کفاره هم دیه واجب
 بولادر (بس بوصورتلرده بالطریق الاولی واجب بولورغه قبوش (۴) واغرای العتق الاقرار بهال
 قل براؤننگ مالین آغانلغی بله اقرار قیلسه مالنی اوستاؤ آزاد قیلنغاچه کچکتر لور (چونکه حاضر اوستارکا
 اوزی ننگ مالی یوق اقرار سبیلی تولوغرجاسینه واجب توکل (۵) وعجل بعد وقود قل حد هم قصاص
 واجب بولور دای اشنی قیلغان صورته آزاد قیلنغانی کوتلماس در حال عدم قصاص قبلتور
 (۶) ولا یحجر بسقه و فسق و دین آزاد عقللی که سنه سهه لك سبیلی یعنی خفه لك و مالنی اسرانی
 قیلوسبیلی هم فاسق لق سبیلی ودخی مالندن ارتق بورچه باتفاق سبیلی اوزی ننگ مالنده تصرف
 قیلودن محجور بولماس طیلماس (۷) وحجر مفت ماجن وطیب جاهل ومکار مفلس هیچ فتوادن چیرکانی
 تورغان فتوی بیروچی (مثلا حرامنی حلال دیب) هم نادان طیب (یعنی طب علمی بلهی تورغان
 طبیبچی لقی قیلوچی) ودخی حیوانی هم حیوان آلورغه آچاسی یوق یوک طاشرغه باللانوچی جاری
 یمشک بواشنی قیلودن طیلولر (یعنی فتوی بیرودن طبیب لقی قیلودن یوک طاشرغه باللانودن
 طیلولر (۸) واذ بلغ غیر رشید لم یسلم الیه ماله حتی یبلغ خهسا وعشرین سنه عقل غه کاملغی
 یوق صبی بالغ بولسه ده مالی قولنه طابشرلماس تا یکر می بش یاشینه ابرشمی طورب (امانغه سنه وغیری
 حاجه لرینه ولیمی یاوصبی توتار (۹) وصح تصرفه قبله وبعده یسلم بلارش عقلی کامل توکل صبی ننگ
 بالغ بولغانی صونکنده یکر می بش یاش تولماس یورون هم تولغاچ اوز مالنده تصرف قبله ماقی در سندر
 اکر مالی عقل غه اولطرماس بورن قولنه طابشرلغان بولسه (۱۰) وحبس القاضی الهمدیون لدینه قاضی
 بورچلی کشینی بوروچی اوچون صوراعظده توله مکن صورته الاچاغی بارکش ننگ التماسی بله حبس
 قیلور (۱۱) وقضی دراهم دینه من دراهمه وذنایره من ذنایره و باع کلاله قضاء الاخر قاضی بورچلی نی
 حبس قیلغاچ ماللری تیکشرب قارار ماللری بولسه درهم بورچلرین درهملرندن تولر (دینار بورچلرین
 دینارلرندن تولر) درهم یادینار بوروچی ننگ بر سین تولو اوچون ایکنچسین صا قار (۱۲) لاعرضه
 وعقاره (امام اعظم قاشنده) بورچ اوچون یورط نرسه لر نی هم کوچهی تورغان ماللر نی صانماس (یعنی
 یورطلر برار صانماس امامین قاشنده صانلور (۱۳) ومن افلس ومعه عرض شراه فبايعه اسوة للغرماء
 بر من فقیرلنسه آننگ بورچه صاتب آغان نرسه سی بولسه بورچ ایبه لری بونرسه فی صاتب اوزلری

الاجاف اولوش لر نچه بولر لر شولوق نرسه نی اول بور چلی غه سانوچی کشی آلاچی بار باشقه کشی لر اولوشنچه برابر آلور (۱۴) و بلوغ العلام بالاعتلام والاحبال والانزال ایر بالاننک بالغ بولوی احتلام بولوبله خاتونن قورصاقلاندر وبله هم اینوبله در (۱۵) والجاریه بالاعتلام والحیض والحبل قز بالاننک بالغ بولوی احتلام بولوبله حیض کور وبله هم قورصاقلانوبله در (۱۶) فان لم یوجد فحین یتم له ما غمسه عشرة سنة به یفتی اکر ایر هم قز بالالرده بوایتلکان اش لر طا بولامسه بالغ بولمق لری هر ایکسی ننگ اون بش یاش تولغانده بولور اوشبوسوز بله فتوی بیزلور (اما امام اعظم ایر بالاننک بالغ بولمقی ۱۸ تولغانده قز بالاننک ۱۷ تولغانده دیمشدر) (۱۷۰) وادنی مدتله اثننا عشرة سنة ولها تسع بالغ بولوننک اینک کیم مدتی ایر بالاغه اون ایکی یاش قز بالاغه توقز یاشدر (۱۸) فصدقاح ان اقرا به بس بیله اون ایکی هم توقز یاشده بالغ بولمق آقارینه اوشانلور سوز لری راستقه توتولور اکر بوننک بله اوز لری اقرار قبلسه لار (مثلا اون ایکی یاش ده ایر بالاتوقز یاش ده قز بالاتوشلندم دیسه لر سوز لری قایتارماس اوشانلور

فصل الماذون (۱۳۵)

(۱) الاذن فك الحجر واسقاط الحق اذن بپر ویعنی اش قبلور غه رخصت قبلو طوبونی چیشودر اوزی قبلور غه تیوش بولغان تدبیر تصرف قبلور غه اوزندن توشر وایکچی کشی کاطابشرودر (۲) ثم یتصرف العبد لنفسه باهلیته فلم یرجع بالعهدة علی سیده شولای اذن بپر کاج قل اش یورتکانده اوزی اوچون یورتر تدبیر تصرف قبلور غه اهللکی بله بنابرین تصرف حقنده واجب بولغان اش لرده یعنی صائب آلمان نرسه کا بپرکا کرک بولغان آچه ده خو جاسنه قایتاماس (هاصل خو جادن وکیل شکلی اش یورتماس بلکه اوز لکندن یورتر (۳) ولو اذن یوما فهو ماذون الی ان یحجر قل برکنه کونده اش یورتر کار رخصت بپرلسه اول قل غه همیشه رخصت بپرلشدر نااشدن طیلغاچه (۴) ولو اذن فی نوع عم اذنه اکر برکنه تورلی اش یاسودا قبلور غه رخصت بپرلسه رخصتی بارچه نرسه نی شامل در یعنی بارچه نرسه بله سودا قبلور غه رخصت بولادر (۵) ویثبت ضربا ودلالة كما اذا رآه سیده بیبع ویشتیری وسکت فی بیع ویشتیری ولو بعین فاعش قل غه (سنگا سودا قبلور غه رخصت بپر دم) دیب آچق اذن بپر وبله هم اذن بپر وگا دلالة قیلا تورغان اش بله مثلا قل ننگ صانو آلوایتکانن کورکانده خو جاننک هیچ سوز دشماوی اذن بولادر موندن صوننک قل صانو آلوایتار کرچه نرسه نی شریعة دن طش آرتق بهاغه صاتسه ده اوشاندق شریعة دن طش آرتق بهاغه آلسه ده (چونکه سودا اراننده آنداین اش لر بولادر آزادلرچن سودا کار لر قبلغانده ده (۶) و بولکل بهاویرهن ویرتهن ویقبل الارض ویاغندا مزارعة ویشتیری بندرا یزرعه اذن بپرلش صبی هم قل صانوب آلور اوچون هم صانور اوچون اوزی طرفندن ایکچی کشینی وکیل قبلور اوز نرسه سین رهن کا سالور - کشی دن رهن آلور - ایکن ایکارکا یاراقسن یرنی یاراقلی ایتم ایکن ساچار اوچون پادشاه دن قبول قبلب آلور - هم ایکن ایکارکا یاراقلی یرنی پادشاه دن یاباشقه دن

مزارعة یعنی اورتاغندن ایکن ایکار کا قبول قیلب آلور (و دخی ساچولک ایکن اورلغی صاتب آلور .

(۷) ویشارک عنانا ویدفع المال ویاخذہ مضاربه ویستاجر ویوجر نفسه ۹۷ چچی فضل ننگ ۱۵ چچی مسئله سنک مذکور چہ ایکچچی کشی کاشرکة عنان بلہ اورتاق بولور (یعنی سودااشین ایکچچی کشی بلہ بزکا اورتاق بورتکا قوشلور معناسی تزکین اورتاقلغی یعنی ایکی اورتاق ننگ برسی قایسی اشنی قبلسہ شول اش توغر و سنک جواب ہم تولو شولسینہ توشار) کشی کا مضاربه یعنی ۹۸ چچی فصلداغیچہ طابوش اورتاغندن سودا قبولورغہ مال بیروز ہم ایکچچی کشیدن اوزی مضاربه آلور کرا کلی خدمتچچی فی ہمیشک فی فایتری یالار ہم اوزی

یالانور (یعنی ماذون بولغاچ بواش لرنی قیلماتی درستدر (۸) ویقر بودیعة و غصب و دین ولو بعد الحجر سودا قبولورغہ رخصت آغان قل اورزنده برکشی ننگ امانتی بارلق بلہ - برکشی ننگ نرسہ سین غصبا آغانلغی بلہ ہم سودا آراسندہ برکشی کا بیرہ چاکی قالغانلغی بلہ اقرار قیلماتی درستدر گر چہ بواوچ

توزلوک اقراری سودادن طیلمغان ننگ ص- و نکندہ بولسہ (۹) و یهتی طعاما یسیرا ویضیی من یطعمہ و من یعاملہ اذن آلس قل ہم صبی کشی کا ینککچہ طعام ہدیہ قیلور (آچہ ہدیہ قیلا آلماس) اورین طعاملندر و چینی ہم اوزی بلہ معاملہ قیلو چینی ضیافہ قیلور (بونارنی قیلو اوزینہ خلغی ایلاشدر اوچون کونکل لرنہ

یاقن بولو اوچون هر کم کا حاجہ اش (۱۰) ویحط من الثمن بعیب قدر اعهد ماذون قل ننگ صاتلمغان نرسہ سنک عیب تابلمغان صورتدہ سودا کرار آراسندہ یورکان عرف قدر چہ آچانی آلوچیدن نرسہ ننگ عیبی اوچون کچار

(۱۱) ولایزوج ولا یکتب ماذون قل اوزی ننگ قلنی او یلمندر ماس کنیزا کنی ابرکا بیرماس (چونکہ جفتلندر و سودا توکل) ہم قلنی کنیزا کنی مکاتبہ قیلا آلماس (بس بالطریق الاولی آزاد قیلا آلماس

(۱۲) وکل دین و جب بتجارة او بہا ہونی معناھا کفرم و دبیعة و غصب و امانہ جمدھا و عقرو جب بو طی مشربہ

بعد الاستحقاق یتعلق بر قبته فیباع فیہ سودا سبیلی واجب بولغان هر بوروچ یا کہ سودا معناسندہ بولغان اش سبیلی مثلا ماذون قل غہ برکشی امانہ قویغان مالنی باصب قالغان سببندن توشکان تولو غصب لکن نرسہ ہم انکل قیلغان امانہ اوچون توشکان بوروچ ہم صاتب آلماس بورن و طی قیلغان اوچون بولغان مهر مثل بار جاسی اول قل ننگ بیلکاسندہ بولور بس قل او شبولر اوچون صاتلور (یعنی قاضی ماذون قلنی بونداین بوروچ لرن اوچون خو جاسی ننگ رضالغندن باشقہ صاتار اکر خو جا غایب بولسہ چونکہ ماضر بولغاچ احتمال قلنی صاتدر ماس بوروچ لرنی اوزی تولر کارضا بولور (۱۳) و یقسم ثمنہ بالخصص قلنی صانتقاچ آلمغان ثمن

بوروچ ایبہ لرنی ننگ بوروچ لرنی اولوشنچہ بولور (۱۴) و یکسبہ حصل قبل الدین او بعدہ و دخی مذکور بوروچ لرنی تولو (ماذون قلنی صاتب تولو تبوش بولغان شکللی) بوروچ لرنی ماس بورن یا کہ آندن صونک

کسب قیلب تابغان مالنہ متعلق بولور (لکن بونداین کسب قیلب تابغان مالی بولغان صورتدہ تولر کا شول مال تو تولور اوزی صاتلماس - بنا برین بو مسئلهنی آلدن کلترو تبوش ایدی دیو جامع ریزو ایبہ سی ایتمش (۱۵) و بہا اتہب و دخی ماذون قل ننگ اوستونہ توشکان بوروچ لار ماذون قلعہ ہبہ قیلغان مالغہ

متعلق بولور (۱۶) لایہا اخذہ سیندہ قبل الدین مذکور بوروچ لرنی تولو ماذون قل ننگ کسب قیلب

تابغان ماللرى نىڭ مذکور بوروچلارى بولماس بورون خوجاسى قولينه آغان لىرىنه متعلق بولماس
 (۱۷) و طولب بىماقتى بعد عتقه ماعذون قل نىڭ بوروچلار اوچون باشى صائلب تولنكاچده تولنب
 بىقى قالغان بوروچلارى آزاد بولغانى صونكىندە طاب قىلنور (يعنى تولتوكا حكم كاطار طلبور) .
 (۱۸) وللسيد اخذ غلة مثله مع وجود دين والباقي للغرماء ماذون قل نىڭ خوجاسىنه قل غه اذن بىر كان
 اوچون مثلى حقنى آلتوبار كر چه اول قل نىڭ بىره چا ك لرى بولسه ده خوجا آغاندىن قالغانى بوروچ
 ايبلار ينه بولور (مثلا اذن بىر كان اوچون هر آينه اون درهم آلور بوروچى بولغان صورتده مثلى حقدىن
 آرتق آلماقى درستدر مثلا بىكر مى درهم) . (۱۹) ويى عجز ان ابقى اومات سنده اوچن مطبقه اولحق بىدار
 الحرب مرتدا سودا قىلور غه اذن بىر كان قل قاچسه (يا كه خوجا اولسه) (يا آينو ماسلق ديوانه لىسه) (يا كه
 قل يا خوجا مرتد بولوب دار حرب كا كوچسه ماذون قل متعجز بولور يعنى طيلهش بولور
 (۲۰) او حصر عليه بشرط ان يعلم هو واكثر اهل سوقه يا كه خوجا اول قلى سودا دن طيسه طيلهش بولوب
 اورلور شول شرط بله كر طيلغاننى ماذون قل اوزى هم بازار داشلرى نىڭ كو بىرا كى بلىسه (بازار داشلرى نىڭ
 آز خلقى بلكان صورتده محجور بولوب اؤر لىس تابازار خلقى آلدانودن ضاقلاو اوچون (۲۱) والامه ان
 استولدها و ضمن قيمتها للغريم سودا قىلور غه اذن بىر كان كىنير اك طيلهش بولوب اورلور اكر خوجا دن
 بالا كلىترسه (اكر كىنير اك اذنى وقتده بورچلانغان بولسه خوجا بورچ ايبلار ينه بو كىنير اك تورغان
 بهانى تولر) (كر چه آلاچاق بورچلرى بوندىن آرتق بولسه ده آلاچاق كىنير اك بهاسندن كىم بولسه بتون
 بهانى آلا آلهاس لار (۲۲) ولوشمل دىنه ماله ورقبته لم بهلك سنده مامعه اكر ماذون قل نىڭ بوروچى
 بتون مالىن هم اوزى نىڭ بهاسين قاپلايو آلسه يعنى بوروچىنه بار چه سى صىب بىتسه خوجاسى اول ماذون
 قل بله بولغان مالنى ملكنه آلهاس (۲۳) فلم يعنى باعتماقه بس ماذون قل نىڭ بوروچى كىسب
 قىلب تابغان بار چه مالنى هم اوزى قاپلايو آغان صورتده ماذون قلى خوجا آراد قىلور بله آزاد بولماس
 (بوروچ اوچون صائلور غه تيوش بولغانلىقى سببىدىن (۲۴) ويبيع من سنده ماذون قل بوروچلى
 بولغان صورتده اوزى نىڭ كىسب قىلب تابغان مالنى خوجاسىنه نرسه نىڭ بهاسىنه هم بهاسندن آرتق غه
 صائماقى درست (بهاسندن كىم كاصاتسه تهوت اتمهالى اوچون درست توكل اما بهاسندن كىم كاياط كشى كاصاتسه
 درست (۲۵) وسنده منه بها و باقل خوجاسى ماذون قل غه نرسه نى اوز بهاسىنه يا كه كىم كاصاتماقى
 درست (۲۶) فان باع باكثر نقض او حط الفضل اكر خوجا ماذون قل غه نرسه نى بهاسندن آرتق غه
 صاتسه يا صاتونى بوزار يا بهاسندن آرتق مقدار ثمنى كىچار (۲۷) وبطل ثمنه ان سلم مبيعته قبل قبضه
 خوجا ماذون قل غه نرسه نى آرتق بهاغه صاتقان صورتده صائلمش نرسه نىڭ آچه سى قل نىڭ اوستوندىن
 توشار اكر خوجا آچمانى قبض قىلب آلهاس بورون نرسه نى قل غه طابشر شه (۲۷) وله حبس مبيعته لىمنه
 خوجا ماذون قل غه بهاسندن آرتق غه صائقان نرسه نى صائلب طابشر ب آچه قل دن آلا آلهان صورتده

مذکور صاتلمش نرسه نی هبس قبلماقی درست نهنی قلدن اوتته تو اوچون (بو حکم لار بارچاسی ماذون قل مدیون بولغان صورتده چونکه مدیون بولغانده قل ننگ خوجاغه خوجاننگ قلغه نرسه صاتماقی درست توکل قل ننگ قولنداغی بارچه نرسه خوجانقی بولغانلقی اوچون (۲۹) وصح اعتاقه مدیونواوضن سیده الاقل من قیمتهم من دینه) خوجاننگ بوروچلی ماذون قلنی آزاد قبلماقی درست لکن بوضورتک خوجا بوروچ ایبه لارینه چه وعسی ننگ بوروچ لری ایله قل ننگ بهاسی ننگ قایوسی کبراک بولسه شونی تولر (۳۰) ولو اشتری و باع ساکتا عن اذنه و حیره فهو ماذون بر قل صا تو آلو قیلسه اما اوزی ننگ ماذون مو محجور مواید یکندن هیچ دم اورماسه اول قل اذن بیرلش حکمنده در (تصرفاتی درستدر کرچه واقعده ماذون بولسه ده (۳۱) ولا بیاع لدینه الا اذا اقر سیده باذنه بیله خوجاسندن سودا قیلورغه اذن آلباغان قل بوروچی اوچون صاتلماس خوجاننگ هتقی صیانه اوچون مکر خوجاسی اذن بیرکانلکی بله اقرار قیلسه (یا که اثبات قبلنسه) صانلور (۳۲) و تصرف الصبی ان نفع کلا سلام والاتهاب صح بلا اذن صبی ننگ مسلمان بولوی شکلی همه قبول قیلب آوی شکلی فایدالی تصرف لری ولی ننگ اذندن باشقه هم درستدر (۳۳) وان ضرر کالطلاق والعتاق لا وان اذن اماصبی ننگ خاتونونی طلاق قبلماقی قلنی آزاد قبلماقی شکلی ضررلی تصرف لری درست توکل در کرچه ولی بونارغه اذن بیرسه ده

(۳۴) و مانفع و ضرر کالبیع و الشراء علی باذن ولیه بشرط ان یعقل البیع سالبا و الشراء جالبا صبی ننگ صانو آلو شکلی بر مرتبه فاید الیکتچی مرتبه ضرر کلتوره تورغان تصرف لری ولی ننگ رخصتنه باغلا نه شددر (اذن بیرمه آغان نرسه سی قایمار لور صاتقان نرسه سی توقتانلور) اذن بیرکان بولسه صانوی آوی درستدر شول صورتده اکر اول صبی صا تو نی ملکدن چقاره تورغان تصرف دیب صائب آلو ملک کا کرتته تورغان تصرف دیب فهلی آلسه (۳۵) و ولیه ابو و ثم صیده ثم جده ثم وصیه ثم القاضی اووصیه صبی بالاننگ اوزنده هم مالنده ولی متصرفی آتاسی در (اول وفات بولغان صورتده آننگ وصیی در - صکره باباسی یعنی آتاسی ننگ آتاسی در (اول وفات بولغان صورتده آننگ وصیی در - اندن صونگ قاضی یا که آننگ وصیی در (۳۶) ولو اقر بهامعه من کسبه او ارثه صح صبی اوزی بله بولغان مالنی اوزم کسب قیلب تانغان مال دیب یا که منکامیرا غه تبکان مال دیب اقرار قیلسه اقراری درستدر

(۱۳۶) کتاب الوصایا

(۱) هی ایجاب بعد الموت وصیه لغیرک طابشر مق معناسنده شریعه ده مالنی یا منفعه فی خدای تعالی اوچون یا باشقه اوچون اوزی اولکان ننگ صونکنده موضی له کائاثبات قیلو یعنی مالنی کم کابیر لور کایتسه شونکابر کتو (وصیه واجب توکل بلکه مستحب بولغان اش در قیاس غه نظر اوصیت هیچده درست بولماسه نبوش ایسی مالندن مالکی بر ائل بولغانده شول مالنی کشی کاملک لندر و بولغانلقی اوچون وصیت باری استخسانا گنه درستلتمشدر آدمی لر ننگ حاجتی اوچون هم کتاب سنه ده وصیه بار لغی اوچون (۲) و نذبت باقل من الثلث عند غتی ورثه وصیت ایتموچی ننگ وارث لری بای بولغان صورتده مالی ننگ اوچون برندن

كيه را كنى (مثلا شيخين دن منقول رواية كا نظر ايشدن برى نى) وصية ايتو مستحيدر (ثلث دن آرتقى نى
 وصية قبلو درست توكل ودخى حديثه الحين فى الوصية من اكبر الكباثر وارد اولمشدر يعنى اوچدن
 آرتقى نى وصية ايتو هم وارث لركا وصية ايتو كناه كباثر دن اينك اولوغسى در هدايه . (۳) او استغنائهم
 بخصتهم . يا كه اول ده باى بولمسه لرده وصية قبلنمش مقدار ايتلكان كشى كا بير لكچ تيككان اولوش بيله
 وارث لره قايوسى غنى بولورلق بولغان صورتده وصية قبلو اوچدن برسى بيله مستحيدر (يعنى هر
 وارث غه اقل مرتبه دور تار منك در هملك تيككان صورتده . (۴) كتر كها بلا احد هما . بوايكى اش نيك
 برسى ده بولمغان صورتده يعنى وارث لرباى بولمغان صورتده هم تركه دن بايورلق اولوش تيمكان
 صورتده وصية ايتماؤ مستحب بولغان شكللى (يعنى وارث لراولى باى بولمسه يا كه تركه دن دور تار
 منك در هم تيماسه وصية ايتماؤ مستحيدر . (۵) وصحت للحمل وبهان ولدت لاقل من مدته من وقتها .
 قورصا قداغى بالاغه وصيت ايتو درست هم كنيز اكي نيك يا حيوانى نيك قورصا غنداغى بالاسنى وصية
 ايتو درست اكر وصيت ايتكان وقتدن باشلاب مدت حمل نيك اينك كيمندن كيه را كده قوغسه
 (تا وصية ايتكان وقتده بارلغى شك سز بولغانلغى اوچون مدة حمل نيك اينك كيهى آدمى نيك آلبى آى
 قبل نيك اون بريل تويده نيك بريل آت نيك ايشاك نيك اون بر آى صغر نيك توقز آى قوى نيك بش آى
 ماچى نيك ايكى آى ات نيك قرق كون تاؤق نيك يكرمى بر كون قاز نيك اورداك نيك يكرمى توقز كون
 كور كه نيك يكرمى سكر كون سببسا كان نيك يكرمى بدى كون . (۶) وهى والاستثناء فى وصية بامه الاحملها .
 كنيز اكنى وصيت ايتب قورصا غنداغى بالاسنى استثناء صورتده كنيز اكنى وصيتى هم بالانى استثناء
 قبلماقى درستدر (كنيز الك موصى له كا يعنى وصيت قبلنمش كشى كا بولور قورصا غنداغى بالاسى وارث لركا
 بولور . (۷) ومن المسلم للذمى وبعبكسه . مسلمان نيك ذمى كا ذمى نيك مسلمان غه وصيت ايتما كنى درست .
 (۸) وبالثلث الاجنبى لافى اكثر منه . والاولاؤه . ياط كشى كا مالى نيك اوچدن برى يا آندى كينى وصية
 ايتو درست (كتر چه وارث لرضا بولمسه لرده آلور) ياط كشى كا اوچ اولوشدن بر دن آرتقى نى وصية ايتو
 صورتده اوچدن بر دن آرتقى نيه درست توكل اوچدن بر نده درست وارث كا وصية ايتو هيچ ده درست توكل ا
 (۹) وقائله مباشرة الاباجازة ورثته . حملة قبلت اورنى اولتر وچى كا وصيت ايتما كنى درست توكل كرك غندا
 كرك خطاء اولتر و بولسون كرك وارث كرك ياط بولسون مكر وصيت ايتوچى نيك وارث لرى رخصت
 بيركان صورتده ياط كشى كا اوچدن بر دن آرتقى نى وصيت قبلنغاننى بير و وارث كا ايتلكان وصيتى بير وهم
 حملة قبلت اولتر وچى كا وصيت قبلنمشنى بير و درست . (۱۰) ولا من صبى ومكاتب وان ترك وفاء . صبى
 نيك هم مكاتب نيك وصيتى درست توكل مكاتب كتر چه اورنى نيك بدل كتابتنه بيتار لك مال قالدن سبه ده .
 (۱۱) وقدم الدين عليها . بور وچ وصيت كاللك قبلنور يعنى اول بور وچ تولنور صكره مالى قالسه وصيت
 قارالور . (۱۲) وقبل بعد موته . وصيت موصى له طرفندن يعنى فايد اسينه وصيت ايتلش كينسه طرفندن
 قبول قبلنور وصية ايتوچى وفات بولغان نيك صونكنده غنه (چونكه وصيت همكى ثابت بولور وقت وفات

بولغاچ در آنندن اول قبول قیلنماس . (۱۳) و بطل قبولهاوردها فی حیاته . وصیت قبلوچی ننگ تریک
 حالنده موصی اهننگ وصیتنی قبول قیلماقی همرد قبلماقی باطلدر . (۱۴) وبه یملک الاذامات موصیهثم
 هولاقبول فهولورتمه موصی له وصیه ایتوچی وفات بولغاچ وصیهنی قبول قیلماقی بله وصیه قیلنمش مالنی
 ملکنور مکر وصیه ایتوچی اولکلیچ وصیهنی قبول قیلنماس بورن موصی له هم اولسه بس موصی له قبول قیلنماس
 بورون اولکان صورته وصیه قیلنمش مال موصی له فننگ وارث لرینه بولور . (۱۵) وله ان یر جمع عنها بقول
 صریح او فعل یقطع حق المالك عنه که امر . وصیه ایتوچی کاوری ننگ سلامتلا کنده وصیتندن قایتماقی درست
 آچی سوزی بله (مثلاً فلان کشی کا ایتکان وصیتندن قایتم دیب) یا که شوند این اش بله قایتماقی درست
 بولور که اول اش بله وصیت ایتلنمش نرسه دن وصیت ایتوچی ننگ عقی کیسلور ننگ بیانی اوتدی (یعنی
 ۸۸ نجی فصل ننگ ۸ نجی مسئله سنده بیان قیلنمشچه وصیه قیلنمش نرسه نی براو عصب لب اول نرسه ننگ
 اسمی اور کارسه مثلاً وصیه قیلنمش صغری غصب لب بوغان لاب ایت کا اورتسه وصیه ایتوچی ننگ بوندن ملکی
 کیسلکانکی سبیلی غصبوچی قوی عقی توله سده وصیه حکمی بتار . (۱۶) او یرید فی الموصی به ما یمنع
 تسلیه الابه کلت السویق بسمن والبناء یا که وصیت قیلنمش نرسه ده شوند این نرسه آر طسه که وصیه قیلنمش
 نرسه نی اول آرتقان نرسه دن باشقه طابشو ممکن بولسه مثلاً وصیه ایتکان طالغانلق غه صاری مای بو طاؤ
 شکلی هم وصیه ایتکان یور طغه بناقوروشکللی (بیلد بولغانده وصیه دن قایتماقی درست بولا) (۱۷) وتصرف
 یریل ملکه کالبیع والهبه ودغی شوند این تصرف سبیلی وصیتندن قایتور که اول تصرف وصیه ایتوچی ننگ
 ملکن کیتارر صا توهم هبه او غشا شلی (۱۸) لا بعسل ثوب ولا یجودها وصیه ایتلنمش کیبومنی بوؤ سبیلی وصیه دن
 قایتماس هم وصیه قیلغانلقنی انکار قیلو وصیه دن قایتوبولمی . (۱۹) و بطل هبه المریض و وصیتله ننگها
 بعد ما غسته که سنه ننگ شول که سه کاهبه قیلماقی هم وصیه ایتما کی باطل و بور قدر قایوسنی هبه دن یا وصیه دن
 صونک نکاح لانسه (چونکه غسته ننگ بارچه تبرعی یعنی ایند کولک قیلب مال بپرما کی وصیه در وارث کا
 ایدسه وصیه درست توکلدر . (۲۰) کا قراره و وصیتله هبته لابنه کافر او عبدان اسلم او اعتق بعد ذلک
 بوند این هبه هم وصیه ننگ بورن قلغی غسته که سنه ننگ کافر او غلی ننگ یا قلی ننگ فاید اسینه فلا نیچه قدری
 مال بیره چاکم بار دیب اقرار قیلماقی وصیه هم هبه قیلماقی ننگ بورن قلغی شکللی در اکر موندن صونک یعنی
 وصیه ایتکاندن صونک اول او غلی وصیه ایتوچی آتاسی اولسه بورون مسلمان بولسه یا که قلنی آزاد قیلسه
 (یعنی بواقرار وصیه هبه باطل و بور قدر . (۲۱) و هبه متعد و مقولج و اشل و مسلول من کل ماله ان طال مدته
 والافین ثلثه اور نونده سلاکنه آلمی توزغان جایمانده غسته ننگ - فالج آورولی کشی ننگ یعنی یار طی
 صانی سوم طویماس غسته ننگ - اشل یعنی قوی آباغی تار تشغان کشی ننگ - دخی مسلول ننگ یعنی چاخوتقه
 غسته لی کشی ننگ هبه سی بتون مالندن درست بولور اکر بو آورولری اوز اقلاسه (اوراق مدت غسته لنو
 اقل مرتبه یریل طور و بله چیکلنشدیر) اما اوز اقلاماسه بتون مالین هبه قیلسه ده اوچدن برنده کنه درست

بولور . (۲۲) وان اجتماع اللوايا قدم الفرض . اكر بر كشي ننگ وصيتنده كوب تور لوک وصية لار جيبولسه يعنى فرض واجب الله غه نفل بنده كانفل فرض حنى ادا فرض قربان صدقه شكلى لرنى اوتاؤ يله وصية قيلسه فرض السك قيلنور (اول بنده كا فرض اوتله لور يعنى بوروچ موندن صونك الله تعالى كا فرض اوتله لور آندن صونك بنده كا واجب صنكره الله غه واجب اوتله لور آندن صونك بنده كانفل بعد الله غه نفل اوتله لور . (۲۳) وان تساوت قوه قدم ما قدم ميت ننگ كوب وصية لارى بولغان صورته هر قا يوسى قوتده بر تيگن بولسه لار وصية ايتوچى السك قيلغانى اول ادا قيلنور (چونكه اول اورنجه مهم رانك بولغاننى السك قيلمشدر امام اعظم دن بر روايتده اكر هر قا يو وصيتى الله تعالى حقى فرض لار بولسه اول حج بله باشلنور يعنى بدل حج بپر لور آندن صونك زكاة آندن صونك كفارة اما هر قا يوسى نفل بولسه لار مثلا نفل حج قل آزاد قيلو نفل صدقه شكلى لار وصية ايتوچى اوزى السك قيلغانى لك قيلنور دينلمش جامع .

(۲۴) وان اوصى بحج عنه را كبا من بلده ان بلغ نفقته ذلك والافن حيث تبلغ اكر بر من اوزى اوچون فرض حج قيلور غه وصيت ايتسه وصية ايتوچى ننگ شهر نندن آطلاندر ب يباراب آنگ اوچون حج قيلدر لور اكر نفقه لكى مال ننگ اوچدن بر نندن بو حج كا يبار لك بولسه اما آطلان ب بارر غه آچماسى اور شهر نندن يتماسك بولسه وصية بجاي كلسون اوچون آطلانور غه مالى يتوشكان قدرى اوز نندن آطلان ب

بارر . (۲۵) فان مات حاج في طريقه واوصى بالحج عنه بحج من بلده اكر اوزى اوچون حج غه بارر غه سفر كاچغان كشى يولده اولسه اور نندن حج قيلدر غه وصية ايتسه امام اعظم قاشنده يانكان اور شهر نندن بدل حج بپر ب آطلاندر ب اور اتب حج قيلدر لور (اما امامين قاشند اولكان اور نوندى اور اتب حج قيلدر لور

(۲۶) وفي وصيته بثلاث ماله لزيد وسدسه لآخر ولم يجزوايثلث بر من مالى ننگ اوچدن بر ننى زيد كا آلتى دن بر ننى ينه ايكچى بر كشى كا وصية ايتكان صورته وارث لار بو وصيت كاراضى بولسه لار مال ننگ اوچدن برى اوچ اولوش قيلنور ايكى اولوشى زيد كا بر اولوشى آلتى دن برسى وصية ايتلمش كا بولور . (۲۷) وبثلثة وكله ينعى وقال ايربع مال ننگ اوچدن بر ننى بر كشى كا بتونلا ينى ايكچى كشى كا وصية ايتكانى صورته وارث لار راضى بولسه لار وصية مال ننگ اوچدن بر ننى يورر بو اوچدن بر ننى ايكى كابلوب ايكسنه بپر لور - امامين دورت كا بولوب اوچ دن برى وصيت ايتلمش كا بر اولوشى بولور - بتوئى وصيت ايتلمش كا اوچ اولوشى بولور ديهش لار .

(۲۸) ولا يضر به الوصى له باكثر من الثلث عند ابي حنيفة ره الاق الحبايات والسعاية والدر اهم المرسله (امام اعظم رحمه الله قاشنده مال ننگ اوچدن بر نندن آرتقى بپر وبه وصيت قيلنغان كشى اوچدن بر دن كيم بله وصيت قيلنغان كشى دن تفصيل قيلنماس يعنى آتار غه آرتقى اولوش بپر لمس مكر وصية قيلنمش قلنى تورغان بهاسندن كيم تب ساتغان صورته هم سعايه صورته يعنى آزاد قيلنور غه وصيت قيلنمش قل لار آزاد بولور اوچون بهالرنى اشلب قولكان صورته ودخى مطلق در همارنى وصية ايتكان صورته مثلا توسان در همى بار كشى زيد كا آلتش در هم عمر كا اوتوز در هم بولسون ديسه امام اعظم قاشنده ضرب قيلنور يعنى وارث لار توسان در هم ننگ بارچاسنى بپر ركان رضا بولغانلارى صورته اوچدن بر ننى ضرب قيلب اوچ اولوش قيلنور اوچ اولوشدن ايكى اولوشى يعنى يكر منى در همى زيد كا بر اولوشى يعنى

اولوشی بولور - سغایه صور تنده یعنی آزاد بولور غه وصیت قیلنهش قل اوزی ننگ بهاسنی اشاب
 تولکن صورتی بیه قیلنور : مثلاً بر اؤ ننگ ایکی قلی بار ایکن بری آلتش در هم بری اوتوز در هم بها طور سه
 لاز خوجا بونلری اوزی وفات بولغاچ آزاد قیلور غه وصیت ایتسه وارث لر میت ننگ موندن باشقه مالی
 بولمغانلقدن بتونلای آزاد بولور غه رضا بولسه لر اوچ دن برلری کنه آزاد بولور اما اوچ اولوشدن ایکی
 اولوش بهالری یعنی آلتش در همی اشلب تولر لر بوصول هم ضرب قیلنور یعنی آلتش در هم بهالیسی
 قرق در هم اوتوز در هم بهالیسی بکرمی در هم اشلب تولر . محاببات صورتی بیه : بر من ننگ ایکی
 قلی بری آلتش در همک بری اوتوز در همک بولوب آلتش در همکنی هر کا قرق در هم کا صاتار غه
 اوتوز در همکنی زید کا بکرمی در هم کا صاتار غه وصیه ایتسه هر کا مال ننگ اوچ دن بری ننگ اوچ اولوش دن
 ایکی اولوشی زید کا بر اولوشی بولادر) . (۲۹) وبهئل نصیب ابنه صحت و بنصبیه لا (میراث دن
 اوغلی ننگ اولوشی قدری زید کا بیر لور کا وصیت ایتماکی در ستمدر اما اوغلی ننگ اولوشنی وصیه ایتوی
 درست توکل (۳۰) والعبرة بحال العقد فی التصرف المبیح (صاتو آلو ایتوهبه قیلوشکللی صونکفی
 کونده حکمنی افاده قیلاتورغان تصرف لرده عقد حالی یعنی اشنی قیلغان وقت معتبر در . (۳۱) فان کان
 فی الصحة فمن کل ماله والا فمن ثلثه . (بس بوند این عقد لر اش لر اش قیلوچی ننگ سلامتکنی وقتده
 بولغان بولسه بتون مالندن یورر اما سلامتکنی وقتنک بولسه بلکه خسته وقتنده بولسه مالی ننگ اوچ دن
 بزندن یورر . (۳۲) والمضاف الی موته من الثلث وان کان فی الصحة (اولوم کا اضافه قیلنغان هر بر
 تصرف مال ننگ اوچ دن بزندن کنه یورر گرچه اول تصرف سلامت و قنده قیلنغان بولسه ده .

(۳۳) ومرض صح منه كالصحة (خسته لعدن سلامتکنان خسته لقی سلامتکن شکللی در) یعنی خسته
 حالنده بر تصرف قیل اول خسته لغندن سلامتکنسه سلامت شکللی بولور اول حالده بر نرسه وصیه ایتسه
 وصیتی بوز لور شول صورتده (اگر بوخسته لغندن وفات بولسام فلان قام آزاد بولسون) دیب ایتسه
 بعد سلامتکنسه بو وصیت بوز لور اما بوخسته لغندن دیکن سوزنی ایتسه بلکه مطلق ایتب کنه ایتسه
 سلامتکنسه بو وصیتی بوز ولهاس) . (۳۴) واعتاقه ومحاباته وهبته وضمانه وصیه (خسته کهنسه ننگ
 قلی آزاد قیلماق محاباتی یعنی بر معلوم کشی کا بهاسین کیمت صاتار غه وصیه ایتماکی - هبه قیلوی -
 بر کشی اوچون مال تولر کا کفیل بولوب یاغبری طریق بله ضامن بولوی بارچاسی وصیه در (یعنی وصیه
 حکمنده در مثلاً خاتونکنی غلع قیلسانک اوز مننک تنکه بیرر من دیماکی ضامن بولو بولادر
 (۱۳۷) فصل چاره من لصق به

(۱) چاره من لصق به کشی ننگ کورشیسی یورطی یورطنه اورنغان ینشه کشی در (کورشنسه بیر لور کا
 وصیت ایتسه یورطنه یورطلری اورنغان کشی لر کا وصیه بولادر ایرلری خاتونلری برابر) .
 (۲) وصهره کل ذی رحم محرم من عرسه (کشی ننگ قداسی خاتونی ننگ نکاح حر ام بولغان ایر
 قرداش لری در) یعنی قدالریه بولسون دیب وصیه ایتکن صورتده خاتونی ننگ نه قدری محرم ایر

قرداش لری بولسه شولارغه بولور) • (۳) وختنه کل زوج ذات رحم محرم منه (کشی ننگ کباوی
 اوزینه محرم قزلر خاتون لر ننگ ایرلری در که (قزلری ننگ) قز قرداش لری ننگ (آقاسی بله بر توغمه
 قز قرداش لری ننگ) هم توغان لری ننگ قزلری ننگ ایرلری در (کباولریمه دیب وصیه ایتمکن صورتن
 بونلر ننگ ایرلرینه بولور) • (۴) واهله عرسه (کشی ننگ اهلی خاتونی در) اهله بولسون دیب
 وصیه ایتمسه خاتوننه بولو) • (۵) و آله اهل بیته (کشی ننگ آلی ایوجماعت لری در) یعنی فاملیه سی در
 تایوقاریغی باباسینه ایرشکاچچه بچه بوؤن آرقلی بولسه ده) • (۶) واقازیمه و ذوانسابه محرمه فصاعدا
 من ذوی رحمه الاقرب فالاقرب غیر الوالدین والولد (یاقن قرداش لریمه نسبلریمه بولسون دیب
 وصیت ایتمکن صورتده محرم لریمه بولور نه قدری یوقاری آشساده محرم قرداش لری ننگ یاقن لریمه
 سنکره ینده یاقن لریمه بیر لور آتا آنا بالالار دن باشقه لریمه (یعنی بونلر اقاریب کا کرماس) •
 (۷) وفی ولد زید الذکر والانثی سواءً (زید ننگ بالالریمه بولسون دیب وصیت ایتمکن صورتده
 بالالری ننگ ایرلری قزلری برابر اولوش آلور لار حتی زید ننگ قور صاقداغی بالاسته ده اولوش
 قویلور) • (۸) وفی ورثته ذکر کانثیین (زید ننگ وارث لریمه بولسون دیب وصیه ایتمکن صورتده
 ایر بالالریمه قزلر ننگ ایکسی ننگ اولوشی قدری بیر لور) • (۹) وفی بنی فلان الانثی منهم
 (فلان ننگ اوغلان لریمه دیب وصیه ایتمکن صورتده اول فلان ننگ قز بالالریده کرر) • (۱۰) وبطلت
 الوصیه له والیه فیمن له معتقون ومعتقون آزاد قیلنیش قل لری هم وصیه ایتمچی نی اوزنی آزاد قیلوچی
 خوجاسی بار کشی کا موالیه بولسون دیب وصیه قیلماقی باطل و بور قبر (موالی ایکی معناغه توغری کلکان
 لکی اوچون بر معناسی آزاد قیلوچی دیکن سوز در ایکنچسی اوزنی آزاد قیلنغان قل دیکن سوز اکر مولی
 دیکن سوز ندن معناسنی بیان قیلسه مثلا آزاد قلمه دیب وصیتی درست کا ایلنور) • (۱۱) وصحت
 بخدمة عبدک وسکنی داره مدة معينة وابداء (قلی ننگ خدمتی یورطی ننگ فاتیر نی معلوم مدته کا هم تکبهر
 شکلی منکولک کا وصیت ایتماسی درستدر) • (۱۲) وبغلتها (اوشانداق قل ننگ هم یورط ننگ فایدا -
 سین وصیه قیلور درستدر) مثلاً قلی بالغه بیر یورط نی فاتیر کا بیر فایدا جلب قیلنور) •
 (۱۳) فان خرجت الزیفة من الثلث سلمت الیه والأقسمت الدار وبها باء العبد (خدمت ایتمک کا وصیت قیلنغان
 قل ننگ طور رغه وصیت قیلنغان یورط ننگ باشی میت ننگ مالی ننگ اوچدن برندن چقهسه قل هم یورط وصیه قیلنمش
 کشی کا طابشر لور اما اوچدن برندن چقههسه یورط وارث لری بله وصیت قیلنمش کشی آراسنک بولنر یعنی یورط ننگ
 اوچ اولوشی ننگ بر اولوشنده وصیه قیلنمش کشی قالغاننک وارث لری طورر (اما قلدن نوبتلشپ خدمت
 ایتمدر لور بر کون وصیت قیلنمش کشی ده ایکی کون وارث لریده) • (۱۴) وبهوته فی حیاة موصیه تبطل
 وصیت قیلنمش کهنه ننگ وصیه قیلوچی ننگ تریکلی حالنده اولما کی سببلی وصیه بوز لور (چونکه
 وصیه قیلنمش کشی نرسه فی وصیه قیلوچی وفات بولغان ننگ صونکنده قبول قیلوی بله ملکته در

(۱۵) - وبعث مؤتبه يعوندي الی الورثة ووصية قبلهش كشي ننگ وقاتی صونكندنه ولاميه قبلوچنی اولكان ننگ صونكندنه خدمت قبلورغه وصيت ايتلكان قل طوررغه وصية ايتلكان يورط وصية ايتوچنی ننگ وارث ازينه قايتور چونكه وصية ايتلمش كشي اوزينه قوشلی قدر سين قايد الندی . (۱۶) . وبمهره بستانه ان مات وفيه مهره لها هند فقط . (اوزنی ننگ باقچه سی ننگ يه شینی وصية ايتماکی در ستمدر) اكر وصية ايتوچنی اوزنی اوليه شول حالده باقچه ده بهشی بولسه وصية قبلهش كشي كا اوشبو وقت حاصل بولغان بهشی كنه بولور آلباغنی كونده بولاچاغنی بولماس . (۱۷) وان ضم ابد افله هنه وما يحدث (لكر باقچه يه شینی وصيت ايتلكان صورنده منكو ديكان سوزنی قوشسه وصية ايتلمش كشي كا اوشبو وقت حاصل بولغان بهشی هم تيا ابد آلداغنی كوندو حاصل بولاچاق لری بولور (۱۸) كهافي غله بستانه (حكم اوشانداق تر باقچه دن حاصل بولغان ايكنینی هم حاصل بولغان فايدانی وصية قبلغان صورتك وصيت قبلهش كشي فايداسنی هميشه آلور گرچه منكو ديكان سوزنی ايتمه سه ده . (۱۹) و بصوف غنمه وولد ها اوليه حاله مافي وقت موته ضم ابد اول (اوزنی ننگ قوی ننگ جونن توغان بالاين هم سوتين وصية ايتماکی درست وصية ايتلمش كشي كا وصية ايتوچنی اولكان وقتده اوستنده بار عونی توغان قوزی سی هم ايه چا كنداکی سوتی بولور منكو ديكان سوزنی قوشسين كرك قوشما سين آلداغنی كونده حاصل بولاچاق لری بولماس .

(۲۰) وتورث بيعة وكنيسة معلتا في الصحة (يهودی لر سيناغوغی هم نصرانی لری چركاوی نی تون وچيسی سلامت حالنده تون لكاني ميراث غه قالور . (۲۱) والوصية يجعل احديهما تصح (سيناغوغ ياچر كاوننگ برنی تزويله يوچنی ننگ يا نصرانی ننگ وصية ايتماکی درست .

(۱۳۸) فصل الوصی (وصية فی بجای كتر ركا بيور لهش كشي)

(۱) ومن اوصى الى زيد وقبل عنك فان رد عنده رد والا . بر كه سنه زبدي وصی قبلسه (مثلا وفاتهن صونك منم صبی لر مني تربه قيل مالمه تدبير قبلب اور ننه توت ديب اشنی طابشر سه) وصية ايتوچنی قاشنده زيد قبول قبلسه بعد وصية ايتوچنی قاشنده اوزندن وصی لکنی رد قبلسه رد قبلور وصی لکنن چقار اما اوزنی قاشنده رد قبلماسه وصی لکنن چقا آلماس . (۲) فان سكيت فمات ووصيه فله رده وضده . بر كه سنه بيله زبدي وصی قبلغانده زيد هيچ جواب بير ماسه وصية ايتوچنی شولای بولسه بس اول زيد كا تيار وصی لکنی قايتاروهم قبول قباو . (۳) وانم يبيع شی عنم التركة وان جهل به وصی قبلغانده هيچ جواب بير مكان همسنة ننگ تز كه دن بر نرسه فی صامتاقي بله وصی لسك لازم بولور گرچه بيله بولاچاغن بلمسه ده . (۴) فان رد بعد موته ثم قبل صح الا اذا نفذ قاض رده . وصی قبلغانده هيچ بير جواب بير مكان كوسنه وصی قبلوچنی وفات بولغاچ وصی لکنی رد قبلسه سنكره قايتادن قبول قبلسه قبلماقي درست بير وصی بولوب اوزلور مكر قاضی موننگ قايتار ماقتی تدبير كصالغان بولسه وصی بولا آلماس . (۵) والی عید او كافر اوفاسق بيله القاضی بغيره . قل غه كاز كا فاسق غه تدبير تصرفی طابشر ب وصی قبلغان صورنده قاضی ايكتیچي

آزاد تقوی مسلمان بلہ آشد در . (۶) والی عبدہ صح ان کان ورثتہ صغارا . اور قلنی وصی قبلاقی درستدر
 اکر وارث لری صبی لربولسه . (۷) والی عاجز عن العیام بواضم الیہ غیره بر من وصیہ اش لری بجای
 کتر ودن عاجز کشینی وصی قبیلغان بولسه قاضی باشقہ امین کشینی آنا رغه بولشور غه قوشار . (صبی ننگ
 حقن صافلاؤ اوچون . (۸) ویبقی امین بقدر وصیہ ایتوچی قویغان وصی اور اور نونده وصی لکنده
 قالدر لور یعنی قاضی قوشور سده قوشماس اکر امین کشی بولسه اشنی یورتر کا قدرتی یتسه . (۹) والی
 اثمنین لاینفرد احد هما . بر کهنه ایکی کشینی وصی قبیلغان بولسه وصیہ اشنی برسی یالغوزی
 غنه یورتماس (چونکہ وصیہ ایتوچی ایکسی بر کا کینکاش بلہ اش یورتر کا اوشانب قالدر مشدر بر سینہ کنه
 اعتداده قبیلغان قندن . (۹) الابشراء کفنه و تجهیزه و الخصوصه فی مقوقه و قضاء دینه و طلبه و شراء حاجه الطفل
 و الاقارب له . مکر کفن صائب آغانده . دفن قبلور اوچون کرک یار اغن حاضر لکنده . وصیہ قبیلوچی
 ننگ حقنر بیئی دعوی قبیلغانده . بور وچونی اوتنه کاندہ . کشی دن آلاچاق بور وچونی اوسته کاندہ . صبی
 بالا اوچون طعام کبیوم شکلی کرک یار اراق لری صائب آغانده . هم صبی بالا غه کشی دن بولاک قبول قبلدر بر
 آلدز غانده برسی ننگ یالغوزی ننگ غنه ده اش بور تما کی درست . (۱۱) واعتاق عبد عین و رد و دیعة
 و تنقیذ وصیہ معینتین و جمع اموال ضاعه و بیع ما یخاف تلفه و وصیہ قبیلوچی آزاد قبلور غه بیئل کولکان قلنی آزاد
 قبیلغانده . بیلکولی امانه نی ایبه سینہ قایتار غانده . بیلکولی وصیہ نی بجای کتر کاندہ . هلاک یاتلی بولور غه
 یا قبلانشقان مال لری جنبشدر غانده یور طقه کرکه کان آشاملق اچمک شکلی تلی بولور دن خوفلی نرسه نی
 صانوده ایکی وصی ننگ برسی ننگ کنه ده اش یور تما کی درستدر . (۱۲) ووصی الوصی وصی فی مال و مال
 موصیه . زید ننگ وفاتندن صونک مالنده تدبیر تصرف قبیلور غه وصیہ قبیلنمش کشی ننگ مثلاً عمر ننگ
 وصی یعنی عمر ننگ وفاتندن صونک تدبیر تصرف قبیلور غه وصیت قبیلنمش کشی سی مثلاً بکر عمر ننگ
 مالنده هم وصی بولور یعنی تدبیر قبیلوچی بولور ودغی عمر ننگ وصیتچی سی مالنده یعنی زید مالنده
 تدبیر تصرف قبیلوچی بولور . (۱۳) ولا یبیع وصی ولا یشتري الا بما یتغابن فیہ . وصی صبی ننگ مالنی
 بهاسندن کیم حق غه صاتهاس هم صائب آلاچاق نرسه نی بازار بهاسندن آرتق غه آلهاس مکر بازار عرفند
 بار مقدار جون بهاغه صاتهاقی هم قیمة بهاغه صائب آلهاقی درستدر . (۱۴) ویدفع مالہ مضاربه وشرکة
 و بضاعة و یحتمل علی الاملاء لاعلی الاعسر . وصی صبی ننگ مالنی طابوش اور تاغندن سودا قبلور غه بیرر
 اور تاق قوشلب سودا قبلور غه بیرر سرمایہ لک کابیرر (هم امانه و عاریه بیرر) هم بلای راق کشی کا آلاچاغنی
 عواله قبلور یار لی راق غه عواله قبیلماس (یعنی صبی غه بور چلی کشیدن تبوشلی آلاچاغنی مذکور مور چلیدن
 بلای راق غه کوچر کان صورتده کوچر ما کنی قبول قبلور یار لی غه قبول قبیلماس . (۱۵) ولا یقرض .
 وصی صبی ننگ مالنی قرض غه بیرماس (اما اوزی صبی ننگ مالندن قرض آلهه جائزدر . (۱۶) و یبیع علی
 الکبیر الغائب الالعقار بالغ بولغان وارث ننگ غائب بولمقی وقتنده کوچه تورغان مال لری صانار غه

وصی ننگ مالندن کلور مکر کوچمی تورغان مالنی صانماتی درست توکل (چونکه بوند این وصی باری مالنی حفظ اوچون قویلهش در - کوچمه تورغان ماللر نی صافلاو بعض وقتده اول نرسه نی صاتوبله بولادر مثلا اوراق طوروبله بوز ولوردای نرسه لر بولسه ایت نیری مای شکلی اما کوچمی تورغان مالده بوند این حکم یورمی در (۱۷) ولایتجری مالہ • وصی بالغ وارث ننگ غائب بولمقی وقتنده آننگ مالی بله سودا قیلماس (چونکه بونگمال ننگ طابشر لمانی سودا اوچون توکل صافلاو اوچون در •

(۱۳۹) کتاب الخنثی

(۱) هوذو فرج و ذکر خنث لغتده بر یاقدن ایکچی یاقغه ایکلمک ایکی کا صنفق معناسنده قاتارلسانچمه ایکی یاقلی دیگان سوز بولادر شریعة اصطلاحنده خنثی ایرلک هم خاتون لق نشانی بارکهنسندر (۲) فان بال من ذکره فد کروان بال من فرجه فانشی اگر ایرلر نشانندن بول ایتسه ایر حکمنده در ایکچی نشانی تنک تیشوک قبیلندندر اگر خاتون لر نشانندن بول ایتسه خاتون حکمنده در ایر لر نشانی سویال قبیلندن در (۳) وان بال منهما حکم بالاسبق اگر هر ایکی نشانندن بول ایتسه بول قایوسندن آلدانراق کیلسه شولسی بله حکم قیلنور (چونکه شولسی اصل بولادر (۴) وان استویا فمشکل بول هر ایکی نشان دن بر وقتده کلسه بوخنثی مشکل بولادر (یعنی هیچ قایویاقغه حکم قیلب بولغان خنثی بولادر (۵) ولایعتبر الکثرة ایکی نشان ننگ برسندن بول کوبراک کلوکا اعتبار یوق (یعنی آننگ سبیلی شول طرفغه حکم قیلنماس (۶) فان بلغ ولا یظهر علامه احدهما فمشکل خنثی یاش بله یعنی اون بش یاشینه ایرشماک بله بالغ بولغاچ نه ایرلک نه خاتون لق علامتی بلکورمه (مثلا صقال مبیق چقماسه ایهچاک اوسماسه حیض کورمه خاتون غه ایرشماسه یا اوزی ایرشلهسه) خنثی مشکل در (۷) فان قام فی صفین اعاد خنثی نمازده خاتون لر صفنده تورسه خنثی اوزی نمازنی قایتارر (خاتون لر قایتارماس لر (۸) وفی صفهم یعبد من یجنبه خنثی جماعه نماز ننگ ایرلر صفنده تورغان صورتده ایکی یاغنده تورغان کشی لر هم آرتنگ تورغان کشی نماز لر نی قایتارلر خنثی اوزی قایتارماس (۹) وصلی بقناع ولا یلبس حریرا وحلیا خنثی نمازنی بورکاچنک بله اورتنب او قور یفاک کبیوم کیماس آلتون کمش بله زینت لنمس (۱۰) ولایکشف عندرجل وامرأة یوزندن اوچونندن باشقه تننی نه ایرلر نه خاتون لر آلدنده آچماس (۱۱) ولا یخلوبه غیر محرم عن رجل وامرأة محرم بولغان کشی نه ایردن نه خاتون دن آننگ بله برکا برخلوة ده قالماس (۱۲) ولا یسافر بلا محرم محرم ایر قرداشندن باشقه سفرکا چقماس (۱۳) وکره للرجل والمرأة ختنه ایرکاهم خاتون کشی کا خنثانی سنتلومکروهدر اگر مراهق بولسه (اماصبی بولسه ایرکشی سننلسه مکر وه توکل (۱۴) ویشتیری امة تحتنه ان ملک مالا والا فین بیت المال ثم تباع خنثی اوزنی سننلتور اوچون کنبرک صائب آلورا کر مالی بولسه (اما مالی بولسه بیت المال آچهسی بله صائب آلنور آندن صونک صاتلور (۱۵) وان مات قبل ظهور حاله لم یغسل ویبیم اگر ایرلک خاتون لق عالی ظاهر بولاسدن اول اولسه یورقلماس تیمم صوقدرلور

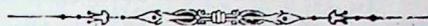
(۱۶) ولايجزى مرهقا غسل ميت خنثى مرهق بولغاچ يعنى اون ايكى ياش قولغاچ ميت يوغان توشده حاضر بولماس (ميت كرك اير كرك خاتون بولسون (۱۷) وندب تسجيه قبره خنثى نى دفن قىلغانده قبر اوستون كىيويملك بله اورتو مستحب (۱۸) ويوضع الرجل بقرب الامام ثم هـ و ثم المرأة اذا صلى عليهم بهرة كوب ميت كابر يولى جنازه نمازى او قولغان صورتده ايرنى امام ياقننه قويلور آندان آرى يعنى ايردن قبله طرفنه خنثى قويلور آندان آرى خاتون قويلور (۱۹) فان تركه ابوه وابنافه سهم وللابن سهمان خنثانك آتاسى اولب خنثى هم بر اوغلى قالسه مال اوچ اولوش قىلنور بر اولوشى خنثاغه ايكى اولوشى اوغول غه بولور (چونكه آناغه خاتون لر اولوشى متيقن بولدى اير لر اولوشى متيقن بولمى (۲۰) وعند الشعبى له نصف النصيبين وهو ثلاثة من سبعة عند ابي يوسف امام شعبى قاشنده خنثاغه اير اولوشى ننگ هم قز اولوشى ننگ يارطشارى در اول ايكى اولوش ننگ يارطشارى امام ابو يوسف قاشنده يدى دن اوچ در (چونكه بر اوغول غه يالغون قالغان صورتده بارچه مال ايدى قزغه آنگ يارطسى ايكى در يارطى ننگ يارطسى بر در مجوعسى اوچ ربع مخرج ايسه دورت بس يدى كا عزل قىلنه در بس خنثاغه يدى ننگ اوچوسى اير كا دورتسى در (۲۱) وغصة من اثني عشر عند محمد امام محمد قاشنده خنثاغه اون ايكى اولوشدن بشسى در (يدى اير كا چونكه بر اوغول غه ايكنچى اوغول بارلغنده يارطى ايدى قزغه بر اوغول بله ثلث بس خنثاغه ايكى نصف ننگ اولوشى ننگ مجوعسى ننگ يارطسى بولور غه تبوش ايدى اول نصف ننگ نصفى يعنى ربع اول ايسه اوچدر هم ثلث ننگ نصفى اول سدس مسئلنى تصحيح اوچون عدكا محتاج بولونه بس اون ايكى قىلامز (اون ايكى ننگ نصفى ننگ نصفى اوچ هم ثلث ننگ نصفى ايكى مجوعسى بش شولسى خنثاغه بىر لور قالغان يدى اير اوغلان غه) .

(۱۴۰) مسائل شتى بر فصل غه مضبوط بولغان مسئله لر ; ﴿

(۱) كتابة الاغرس وايماءه بما يعرف منه نكاهه و طلاقه وبيعه و شراؤه وقوده كالبيان تل سز كشى ننگ اوزينه خاتون (نكاملنوى) خاتونونى طلاق قىلوى (نرسه سين صاتوى) اوزينه نرسه صائب آلوى (هم قصاص حقنه آنكلانورلق ايتب يازوى هم اشاره قىلوى تل بله سويلب بيان قىلو حكمنده در (قصاص حقنك آنكلانوى شول ; يا اوزندن قصاص تپوشلكنى اقرار قىلور ياكشى دن قصاص تپوشلكنى دعوى قىلور يا اثبات قىلور (۲) ولايجز اما يازو يا اشاره بله اوزينه حد واجب بولورلق اش بله مثلث قندى زنا شرب سرقه بله اقرار قىلغان صورتده تل سز كشى حد اورولس قولى كىسلمس (چونكه اقرارى مشكوكدر حد ايسه شك بله مندرى بولادر (۳) وقالوا في معتقل اللسان ان امتد ذلك وعلم اشاراته فكذا تلى هيچ سويلشه آلماساق توتلقغان كشى حقنه علمالر ايتكان لر اكر تلى توتلغوى اوزاق غه تارتلسه هم اشارتلى آنكلانسه نكاح طلاق صاتو آلوشكللى لرده تصرف لرى هم قصاصنى اثباتى يازوى هم اشاره سى تل سز نكى اعتبار كا آنگان شكللى اعتبار كا آلورديو (۴) وفي غنم مذبوحه فيها ميمته هي اقل تحرى واكل في الاختبار شرعية

بیور غاچه چالنگان قوی یاباشقه حیوان ایتمی بار اورنده اولکسه هم بولسه اولکسه حلال ایتدن آرزاق بولسه تحری قبلور یعنی کونکلی بـله درستی لایقراقنی تفتیش قبلور قایوسی شریعتچه بوغان لانهش ایکن لك کا کونکلی اولطرسه شونی اغتیار عالنده یعنی مضطر و محتاج بولغان حالنده آشار اما مضطر بولغان حالنده اولکسه یارطلاش یا کوبر اک بولغان صورتده آشماقی
 درستدر هیچ کناه یوقدر .

* ( ) * تمام * ( ) *

حمد و ثنا اول الله تعالی یه اولسونکه اوزی ننگ فضل کر میله اوشبو تر جهه فی تمام قبلماقنی ۱۳۱۲ هجری سنه ننگ لیله قدرینه مصادی ایدهر ک میسر ایلدی صلاة و سلام اول كافة الانامک نبی محمد مصطفی صلی الله علیه و سلمه اولسونکه رحمة در یاسندن موج اورب (تقال بالخبیر قتلہ) حدیث شریفنی اظهار ایدیب بز فقیره شوننگ موجبچه اول جناب باری تعالی ننگ حسابسز رحمتندن بوکیچه بهانه سیله بارچه جر مه زنی عفو ایتماکنی ر جاو نیاز ایتماکا هم بو تر جهه ننگ علما و صاحباعتدنده مقبول بولماقنی امید ایتماکا طریق کو ستردی تا اول جناب جل و علا بونکا وضع ایتدن جهت و تعبهنی خالص اوزی ننگ رضالغی اوچون قبلغان اعمال جهله سندن ایدیب اولاد مسامین فایده الانماقنی میسر ایلکلی ایدی چونکه بوننگ کبی خدمت خصوصاً بزم کبی ناکامل کهمسه سهل امور دن دکل ایدیکلی معلوم در ینکل کا صایغان بولوب تر رفع ایتماکا حق بوقدر گرچه تر جهه قبلوم تنده متصل بو مختصر الوقایه فی تر جهه ده مقید بولنهمسه ده هم بالکلیه ترک ده ایدیلدی بنگ اوچبور برنجی سنه ننگ جهادی اولی سنده باشلنمش ایدی اوشبو بنگ اوچبور اون ایکنجی سنه ننگ رمضان شریفی ننگ لیله القدرنده تمام اولهاقله اون بر سنه مرور ایتدکندن انسان ننگ عمرینه نظر ابو قدری وقت آزمدة کاصلنور دکلر لکن کوبه و وقت اوتسه ده دین قرداشلر یه دین امر لرنده نفع لنور کا سبب بولوب حق تعالی قاشنده ما جور و مثاب بولو امیدنده قاله اهن قلبهنه امین پید ایدیب تسلیه و یر مکده در معلوم اولنده در تر جهه ایدلکک مقصود متن فی روشاچه آچهق بولدقندن نفس متن ننگ اور عباره سی کنه یتیمی در چیتدن شرح سوز لر بن قوشوغه محتاج بولونه در بنابر ین مسئله لری آچق راق بولسون اوچون کوب اورنده جامع الرموز دن و هدایه دن آلوب قوشلدی اما شرح تر جهه سی متن تر جهه سندن آیورم معلوم بولوب طور سین اوچون شرح تر جهه سی جیه اچینه یازلدی شول طریقه که جیه اچنده گنی شرحنی

قالدر ب جبه طشند اغی متن ترجمه لرین گنه او قولسه ده هم ممکن در لکن قصه لغندن کوب کشی کا
معناسی معلوم بولمی قالدر جبه اچنده کیسی آرتقراق بیان اوچوندر هـ م بعض اورنده متنه گسی
مسئله لر ننگ اوغشاشنی یاغلافیه بولغان مسئله لر نی بلدر تو اوچوندر که قایلوری متن ننگ غایه قصه لغندن
متن کا صریحا یاز لهامشدر متن ننگ بعض اورنوده اول مسئله لر کا اشاره قیلنه مشدر بعض اورنده
اشاره هم قیلنه ماشدر • ودخی ترجمه قیلد قده بوندن مقدم ترجمه قیلب نشر ایدلمش ترجمه لر منی
بالکلیه عربی عباره لر نی طاشلاب یاز مش ایدک اما بونده عربی عباره سنی طاشلامدی بلکه هر قایو مسئله ننگ
توب عربی عباره لر نی قار شولر بنه یاز دق تابوندن دورت تورلوك فایدا حاصل بولسون اوچون بری
اصل مسئله نی تیز مانده آنکلا اوچون ایکنچی عربی عباره لر ننگ معناریمه تیز مانده آشنابولو اوچون
اوچونچی مطالعه اهلی ترجمه ننگ درستکننده شک کا توشدکنده تطبیق قیلب قاراؤ آسان بولسون اوچون
دورتنچی ترجمه قیلوننگ طریقی کوستر اوچون چونکه بزکوب کوب ترجمه لر کا محتاجن بنه ده
دیبه لم که ترجمه لر نی اصل عربی عباره سنی آلوب توزمک هر فن ده موافق بولماس بلکه قرآن تفسیر ننگ
حدیث عقاید فقه فن لر نده عربی عباره سنی چیت کا یازب ترجمه قیلنسه فایدا دن عالی بولماس اما
تواریخ علم حساب جغرافیه وغیری فن لر ده ممکن قدری تاتار تلنه اصطلاحاتماق قیوش عربی عباره سنی
آلهیچه اوشانداق فقه ده تفسیر ده هم تاتار چالانماق قیوش ایتد که سوز ننگ مفادی دین کا متعلق
بولغان فن لر ده عربی عباره سنی کنارغه یازلوب ترجمه قیلنسه اوشانداق قرآن تفسیری ننگ لایقراقی
تلن کا ترجمه قیلنم تفسیری هر آیه ننگ اون توغرسینه مرتب یازلسه حتی ممکن قدری کلام الله عبارتندن
ترجمه سنی هیچ آرتد رمیچه کیمو تمیچه آرتد لر لغان سوز لر نی جبه اچینه یازب ترجمه قیلنسه بیک قولای
بولور ایدی حتی نمازده قراة کا شول ترجمه نی او قورغه علما فتوی بیرر ایدی چونکه مسجد
طولوسی امی لر من بار که قرآن معناسین آنکلاب متأثر بولو قاید اچیه یل لر عذابلنسه ده عربی عباره سیله
قراة تنی تلی ادا قیلا آلماین حیران زار سرگردان بوری در آنی عربیچه او قورغه کوچلاؤ تکلیفی بمالایطاق
بولادر اوشبو سبب دن نماز او قونی بیک اولوغ هم چیتن اش کا صایب نماز یولندن بیرب بالکلیه نماز سن
قالورغه سبب بولادر نه اوچون بولای دیساننگ باصم باصدر غان حیوان قدریده قیلنه فایدا اورناشماغانلقنی
اوچون دیو جواب بیرر من ودخی جهه وعید خطبه لر نی او قودن کوب کوب محله لر ده مقصود و مرام
فوت بولادر چونکه خطبه او قودن اهم بولغان مقصود وعظ ملک عذاب الله دن تهدید قیلنق و تقوالتیغه
تخریض قیلنق ایدی اما مسجد طولی خلق آراسینه برکله عرب سوزین آنکلاماغان تاتار بالالار بنه
ایمال الناس ! اعلوا ! دیم قچقر و باغاناغه قچقر غان قیلدن یا که چمن ننگ دزن بز ز دینلد کانی قیلدن
بولوب قالدر اما شول خطبه شول وعظ تاتار چه او قولسه بولای جان سر حیوان لر کبی بلکه جهاد قیلندن
اولطرماس لر ایدی آنکلاب کو بوسی وعظ بله متأثر بولوب مسجد ننگ تور لو کنارندن آه دیکان طاش لر
ایشتمور ایدی هم بعض ننگ خدا دن قیلش اش لر نندن قورق ب یغلاغانی کوز نور ایدی خلق جمله
عدالة و توفیق یونندن کوب آلدن بولور ایدی هم مسجد ده بولغان آدم خطبه ده ایشتمک و عطنی ایویته

فایده تاج اهل عیالنه سویلاب و عظیم ادب و تقوالق یولنه آنلرنی هم یوللار ایدی حاضرده اورامده کورلش بالالار کبی ایده صوغوشیق دیب اورام بوینه آواز صالاب اوروش چقرشنی سویه تورغان یرتقچ جانوار بولماس لر ایدی بتونلای باشقه تورلی ادبلی ذات بولور لر ایدی روایتیه کوره حتی یول صوغوچی بدوی عرب لر بعض وقتده مرم شریف کا کرب قرآن خطبه ایشتم کلرنده و عظمی آنکلادقندن یاش لری سیل کبی قبولغاچیه یغلائی لاریهش آنکلانا تورغان اورمننک تله او قولغان صورتده بز ننگ آراده هم شوندا این متعظ بولور دای قلب لر باردر هر کم ننگ قلبی طاش توکل بز ننگ یغلاؤلر یغلاؤننگ فایداسی یوق کون کمالک یاننه بارغاچیه قالسه نه حسران ونه اوکونچ در بوسور لر یاط صومباق طیولسه ده مملکه بزده اولان علمای کرام تیزماننده وجدان غه کلوب انشاءالله بومسکک اتقاغه کلسه لر کرک (بعد معلوم اولونه در بو مختصر الوقایه کتابی وقایه کتابندن قصه قلمش کتابدر طالب العلم لر ننگ مدرسه ده کوب وقت طوررغه فرصتی یوق لری اوچون قصه قلمش در (وقایه کتابنی هجرتدن یدی بوز یلار چاماسنده بخاری نابعه سنک کرمان شهرک عندالکل مقبول علمالرنندن عهود بن عبید الله بن عهود تالیف ایلمشدر بوعهود بن عبید الله شریعه علمنده متبحر عالم بولد قندن برهان الشریعه دیولقب آلمشدر (بس مختصر الوقایه کتابی اوشبو ذات شریف تصنیف قیلدیقی وقایه کتابندن قصه قلمش در تورلش کتابدر قصه قلمش تصنیف قیلوچی ایسه وقایه تصنیف قیلوچی عهود ننگ تاج الشریعه لقبیه ملقب اوغلی عه ننگ مسعود اسملی اوغلی ننگ اوغلی عبید الله در بوعبود الله صدر الشریعه لقبیه ملقب در (علمای حنفیه ننگ مختاری در (تنقیح (تعديل (توضیح (مختصر الوقایه کتابنی تالیف ایلمشدر وقایه کتابنه شرح هم ایتمشدر اول شرح ایتمکچ وقایه کتابی شرح وقایه دیب آنالا باشلمشدر هجرتدن ۷۴۷ ده وفات ایتمشدر زعمه الله علیه (عبید الله ننگ آتاسی مسعود ننگ آتاسی عه وقایه اییه سی عهود ننگ اوغلی در زماننده علمای متبحرین ننگ برنجیسی اولد قندن تاج الشریعه لقبیه ملقب اولمشدر مختصر الوقایه مصنفی ننگ باباسی بولادر (عه هدایه شرحی نهاییه الکفایه تالیف ایلمشدر بس نسلماری بیله در : مختصر اییه سی عبید الله آننگ آتاسی مسعود آننگ آتاسی عه آننگ آتاسی عهود وقایه تالیف اوشبو عهود تصنیف قیلمشدر عهود ننگ آتاسی عبید الله آننگ آتاسی عهود هجرتی در .

(مختصر الوقایه کتابی ننگ عربی العبارة اولان بش شرحی باردر (شهنی (ابوالکرم (برجنندی (جامع الرموز (علی القاری اوشبو شرح لر آراسندن جامع الرموز هر دیارده خصوصاً ماوراء النهر خوارزم بلغار قاشغار هند سند علمالری قاشنده محبوب و مرغوب تولمشدر علم فقه ده اهم مسائلنی قصه لقی اورزه بیان ایلمشدر (جامع الرموزنی بخاراده یکر می یل لر چاماسی مفتی بولوب تورغان شمس الدین محمد القسستانی حضرتی ۹۵۰ هجری یل لر اثناسنده تالیف ایلمشدر وفاتی ۹۹۰ ده واقع اولمشدر حفظی قوتلی لکی سببندن ایشکانن اونطه اوبله مشهور ایکن (قوهستان نیسا بولر بله هرات آراسنده برقریه ننگ اسمی در کرمان شهرینه تابع در هجرتدن ۵۰ هجری سنده حضرت معاویه رضی الله عنه زماننده فتح ایلمشدر (جامع الرموز ننگ غواص البحر بن اسملی کوزل حاشیه سی باردر جامع الرموز ننگ مشکاچه مسائلن کوزلجه مل قیلادر علمای اوچون بیک لازم کتاب در اوشبو سنه لرده جامع الرموز ایله برکا قراننده طبع ایلدی . .

ابیات تاریخیه لترجمه مختصر الوقایه

ترجمه ننگ تاریخی چون گر نلارسانک هاتفات
 او شبودمده تین طابار سن یعنی فی ابیات آت
 او قو اسم آتام اسمن (بن) لفظیله ایکی قات
 یا که آتی بر او قو غاچ (رحمة جدا) فی قات
 هجری تاریخ موندن مقصود باشقه سننی توندده آت
 یعنی بنک او چبوراون ایکی اتمام ایتمدن ترجمه ات
 لیکن یتدی بر سوز دیورمن آتی ده سن صانمه یات
 خیر اولسی صنکره کلور حاضرندده قیل سکا
 (شهاب الدین) بو فقیرنک (عبد العزیز) پدره آت
 یا ش قرق غه یتد کلندی قیلدم هیچ تفعات
 یعنی او شو عمر اچنده باری بولدی سیئات
 یا الهی بار چه جریم تبدیل ایست بر حسنات
 ایندکو عمل قیلدم یا کتوره نم باری آت
 یعنی مسلم لکده کلدییم صالحینه بنی قات
 یوم دین ده قو طم الهی جننه توغری اوزان
 ذریاتم بار چا مرنی قیل فی جنات عالیات
 جنه اهلی قیل الهی بار چه موعمن موعمنات
 موعمنی هیچ قویمه ربم بر در نار سعرات
 (وقتبله هم رحمة ایتمدنک ربنا ای پاک ذات
 اتمان قیلدنک مصادق لیلته الغدره بتات
 صایماغه قادر دکلمز کوبلکنندن نعمتک
 دنیاده بوچه ویزب سن کیف یکنون یوم آت
 نیچه شکر ایتمیه لم تنکریمنک ویرمشینه
 ذلتیه باقماین اول ایتمدی انزال برکات
 ایتمدی دیکاچ بوسوز منی آنکلا یخشنی باقی قازاب
 الله دیکاچ بیزدی سننی کوتدی یغمه صوقغالات
 چونکه او شبو کچه فی حق کیچ مبارک دیب آتاب
 دوستنی محمد نبی کا ایتمدی انزال صور کتاب
 موندن آرتق نه کرک بس قول بله بولدی یا صاب
 بار چه الله امریدر یا اول اوزی قیلور خطاب

(وعمل قیلمش سوز بار ایدی آنیده دیبهم سنکا
 قیل تناول بار چه سندن او خشتاین یا بر کباب
 سوز شول ایتمدی رومی تاریخ استار ایسانک باقی حساب
 چونکه هر بر یرده اول صان مقبول اهل حساب
 او شبودن صونکغی نظم فی بار مغنکه باقی صاناب
 لیلته القدر من ۱۹۶۰ رحمة الجهد شهاب ۹۹۹
 یعنی توقسان بش یلندنه بنک سکر یوز بعد یتده
 مارت آبی ننگ او نی ایدی جمعه کونی مستطاب
 شول کون او تکاچ وقت سحره لیلی حین انصراف
 حق تعالی ایتمدی نصیب بو کتابی استیعاب
 موندن آری فی کرک بس بار چاشنی خوب کونی یاز
 هم مبارک هم چمنک اوزی قیلدی ایچ استطاب
 موندن آری بر مرادم خالندی دیب یوق عالم
 تا که صنکره ایتمدم دین بولمسون ندم اضطراب
 یعنی یاران بار چامرنک آلدن و مرده کون کبی
 کوچه ک او شبودن یاز آنده بار غاچ احتساب
 اول سوز مننک معناسین یا بار چانکرده بیله سن
 آندک بار غاچ آلدن صوراش توزمغایدک آبدراب
 صالحاتم یوق ایتمدیکن دیهش ایتمدم بالاده
 شوننک او چون سرنکا عرضم دعانکر طورام صوراب
 کله چاکده بر وقتده بو کتابم قالیسر
 اوزم آنده قبر اچنده دعا کونیب یالتیسر
 شول وقتده بو کتابی کر توتار سنک قیل دعا
 اوزنک او چون هم بهم چون مؤمنینه فاتحنا
 (مونی آتی غه یاز و دخی بتدی جمعه کونی ده
 حمد لله هر جهتدن بولدی کتاب مستطاب
 آندن آری بیک مطابق آتی اتمام اشیتنه
 آنده یال ایتمک موافق آغان اول خولقنده آت

دېلك مال ساينات للترجمات

همد لله بتدي كتاب	كوب وقت لر بغداده	بعد اتمام ترجمه مختصر الوقاية	ديما كوز فايداسن بل	فايدالير در ترجمهات
باري قالدني برچه سوز	اخوانه قيلام خطاب	ترجمه لر	ماهر اينه ترجمه لر	قيلورا ايرسالك بل چينن
يارغان ايديم بوندن اول	برچه لب ترجمهات	ترجمهات	فايدا الور بارچه تاتار	بسن بازكور ترجمهات
بري تحفه ايرى منيه	بر سى منيهات	منيهات	بوسون مني صانمه بوقغه	هيج شكوك بوق باري چن
آندن آرى بعض كتاب	ترجمه قيلغا لاديم	ترجمه قيلغا لاديم	چونكه بارچه تايدى لر قن	قيلوق ايله ترجمهات
بعضى صبيان اوچوندى	بعضى لاصبيان	بعضى لاصبيان	هيج قايدون دن لولوش سوز	اورس ايله بل عرب
علم حال دن علم سال دن	هم ينه علم حساب	هم ينه علم حساب	الدى لر هم آنلر اولوش	قيلدر ب كوب ترجمهات
بارچه سوز تيز آنكلامق چون	اوتمه سين چون وقتى ذات	اوتمه سين چون وقتى ذات	معرفة اهلى كيريك لر	چاقرلدى بغير داده
بارچه سى آنلر يازلدى	قيلارى تاتار چالاب	قيلارى تاتار چالاب	كوب مصارف توتدى قازنا	قيلدر چون ترجمهات
چونكه بز كاشده كرك	اوز نلمز نيكايات	اوز نلمز نيكايات	خليفه لر بلكه بارچه	اهل اسلام هب قوب ب
اى بارانلر ياردم ايتونك	بولسون او قورغه آصات	بولسون او قورغه آصات	حلب ايديب اهل علومى	قيلدرى لر ترجمهات
فايداسر عمر اوتمه سين دني	قيلو شغيز ترجمهات	قيلو شغيز ترجمهات	هر قايدو مسلم سين ندى	كوب فنون كرا ك لكن
توت قلمك قولو نكاده	دوانكنى آغه قيوى	دوانكنى آغه قيوى	بس لابد ترجمه ديب	قيلدى لر كوب ترجمهات
باشلا بسم الله ايله سين	باز مق اوچون ترجمهات	باز مق اوچون ترجمهات	بركاده باشقه طريق بوق	المق اوچون كوب فنون
چونكه بز مسكن تاتار نك	بوق قولنده هيج علم	بوق قولنده هيج علم	اجتهاد قيل باشقه نلده	صكره قيل كوب ترجمهات
شول سبب محتاج در زمز	قيلماغه كوب ترجمهات	قيلماغه كوب ترجمهات	باشده ميينك بولسه بر سالك	دينيانى كير فكريله
باشقه قلدن علم آغان	بيك نادردر معلومك	بيك نادردر معلومك	بارمى دغى بز دى جاهل	بلكه بيك مورث يكا ذات
بس بز شول اينك كراكى	اوز مز چله ترجمهات	اوز مز چله ترجمهات	يومى اوراق لرني باقساق	هتر اهلى طوب طولو
بوعسه علم قايدان اليق	وجى اينه ايج بله سين	وجى اينه ايج بله سين	بر تاتاردن بارمى اشم	كويه كتكان آخرت
بس بولاي بولسه بيلنكز	بز كاضرور ترجمهات	بز كاضرور ترجمهات	قار او يلاب بارمى بز ده	بخشى بر شىء يا صاغان
شولاي ايمش بولاي ايمش	ديوور كاچه آيدنر اب	ديوور كاچه آيدنر اب	قرو همت قير و هوا	اولسى چونكه بيك آصات
قولغه توت او قور اينك	چن غيرلى ترجمهات	چن غيرلى ترجمهات	اما غير نا تشسيادن	بنار اظنا كيمبا كير
هر بزايش نيك اصلنى سين	بله سنك بيك كاله ايج	بله سنك بيك كاله ايج	بعض لرى ماشينى ستدر	بعض لرى اينر نير
آلاي ايسه بورمه بى هوش	او قور بخشى ترجمهات	او قور بخشى ترجمهات	بعضى ساعه ياپار لر	بعضى ياپار واپور
علم ايسه نوشمى كو كيان	ياغمى اوسكا از دولاب	ياغمى اوسكا از دولاب	بعضى ديبش قيلمون	بعضى شمين ده فز
علم آغار بولنى بلكل	او قوماق كوب ترجمهات	او قوماق كوب ترجمهات	بز دن ايسه بز دن ايسه	نيه ياپار لر ايت ده بهر
دنياده تورلوك خلق ياز	نوسه عرب انكليز	نوسه عرب انكليز	بوق ايسه وبعده قايتيه	كرك ديكن ترجمهات
بار چاسندن بز غافل راك	بز كا لازم ترجمهات	بز كا لازم ترجمهات	او قوماق چون ترخهاتك	بخشى لرى بيك كرك
بر عجب اش كور رسالك	هاى بو عجب اش ايكان	هاى بو عجب اش ايكان	بخشى توكل تر سنده بوق	بس قيلايى ترجمهات

ژاپور پراخوط
شمن ده فر
تيمور بول
معنا سنده

ای برادر سن بله سن عربی هم فارسی نی
 آئنده ده کوب فنی علم بس قبلا کور ترجمات
 دخی سننک بر خویشنک باره اسمی شاکر جان بوغای
 اول بله ایچ روسیو بخشش اوتن ایتسون ترجمات
 دخی سننک دوستلر نکلن برکشی هم بار ایدی
 اول قر فکجه بله آندن ایلستدی ترجمات

یوسوزم کار کرکسه برسند
 قلم اهلی عیلامه منی پایشنا
 دیدتی مکتب اهلیته ده بیک کرک
 علم کیتی عصره موافق کرک
 جایی کلکچ کلتر ب من اول تبرک سوزینی
 ینه قایتام اوز سوزیه بیک کرک دیب ترجمات
 یعنی شولای سوز کونکله بر لک ایدیب قوبسه لر
 بعضی باز سه بعض او قوسه بعضی قیلسه ترجمات
 ایچ گمان یوق اهل علم بولماق هم تانارنک
 یعنی بز مسکین تانار هم او قوساق کوب ترجمات
 انشاء الله قالیاس ایدیک بارچه ملة اهلیدن
 قایولر فی الیدی لر هم فن لری از ترجمات
 ترجمه سز ممکن ایوملخ بلکه فن آلمق محال
 کر تلاز ساک علم آلمق ایمنی حاجه ترجمات
 گرچه بز دن آن آئسده اهل فنون ای اخی
 مهد لله یوق توکل ایچ باری کرک ترجمات
 فن لر اهلیتی یشار آتیش ایتسه ایینی
 هر قایوسن بز علمدن قیلسه ایندی ترجمات

آنکلامجه منکا تورتمه سین سنک
 دیدی بونده برسوزی اول عالی ذات
 اخذ علم هم بنه ده خوش سیرت
 بوخسه فوت اولیسردر فائدات
 چونکه دارو آچی بولا بوخسه بولمی فائدات
 ناطق سوزدن رخوش اولوب اوتکارب مز کوب وقت
 خلق اورغان بز قالبین کور خمالیک مسافات
 بوی دیدم چونکه بعضی شونندی لر بار ایتلر
 بیک حقاره قیلغان اول دین آنکلامین فائدات
 طبعی خفیف مایهوی کس جورنای ایله بیودر
 آیومیسکین کبر و طور سه بیلکاسینه شایده شایپ
 بونلن آری نه دیبه لم مقصود منی آنکلادنک
 ناشه سندن وار کپوبن قیلساغتر لا ترجمات
 یعنی بتدی بساورنده هت دیبه چک سوزلرم
 یاری امیدایته قالدیم دعانکیزله فیاتحات
 یا الهی قیلمه بز صالین یودعایه جمله بز آمین
 و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

۵۵
 ۶۵
 ۷۵
 ۸۵
 ۹۵
 ۱۰۵
 ۱۱۵
 ۱۲۵
 ۱۳۵
 ۱۴۵
 ۱۵۵
 ۱۶۵
 ۱۷۵
 ۱۸۵
 ۱۹۵
 ۲۰۵
 ۲۱۵
 ۲۲۵
 ۲۳۵
 ۲۴۵
 ۲۵۵
 ۲۶۵
 ۲۷۵
 ۲۸۵
 ۲۹۵
 ۳۰۵

٥٨	فصل التيمم	٧٢	فصل القرآن والتمتع	١٣٨	فصل خبار العيب
٩	فصل المسح	٧٣	فصل الجنائز	١٥١	فصل بيع الباطل والفاقد
١١	فصل الحيض	٧٦	فصل الأحصار	١٥٤	فصل الأمانة
١٣	فصل يطهر الشيء	٧٨	كتاب النكاح	١٥٥	فصل القولية والمزاجية
١٤	كتاب الطهارة	٨٢	فصل الأولياء والأكفاء	١٥٦	فصل الرينا
١٦	فصل الأذان	٨٥	فصل المهور	١٥٨	فصل لا يجوز بيع مشتري
١٨	فصل شروط الصلوة	٨٨	فصل نكاح القربى	١٦١	فصل السلم
٢٥	فصل في صفة الصلوة	٩٥	كتاب الرضاع	١٦٢	فصل صح بيع للكلب
٢٥	فصل يجوز الأمام	٩١	كتاب الطلاق	١٦٣	فصل الضرف
٢٧	فصل فصل سبقه الحدان	٩٥	فصل نفويض الطلاق	١٦٤	كتاب الشفعة
٢٨	فصل ما يقصد الصلوة	٩٧	فصل التعليق	١٦٩	كتاب القسمة
٣٥	فصل في النوتر	٩٩	فصل طلاق المهر يقرب	٢٧٢	كتاب اليمين
٣٤	فصل في الإنكسوف	١٥١	فصل الرجعة	١٧٥	كتاب الإجارة
٣٥	فصل ادراك الفريضة	١٥٢	فصل الإيلاء	١٧٧	فصل الإجارة الفاسدة
٣٦	فصل في قضاء الفوائت	١٥٣	فصل الخلع	١٧٩	فصل اجير المشترك والخاص
٣٧	فصل سجود السهو	١٥٥	فصل الظواهر	١٨٥	فصل فسخ الإجارة
٣٨	فصل سجدة التلاوة	١٥٧	فصل اللعان	١٨٢	كتاب العارية
٤٥	فصل صلاة المزميض	١٥٨	فصل العينين	١٨٥	كتاب الوديعة
٤٦	فصل المسافر	١٥٩	فصل العدة	١٨٧	كتاب الغصب
٤٧	فصل بالجمعة	١١٢	فصل الحضائقة	١٩٤	كتاب الرهن
٤٨	فصل العديدين	١١٣	فصل الحمل	١٩٣	فصل ما يجوز ارتهاقه
٤٩	فصل سن الاحتضار	١١٤	فصل النفقة	١٩٥	وما لا يجوز
٤٨	فصل الشهيد	١١٨	كتاب العتاق	١٩٥	فصل التصرف والجنابة
٤٩	فصل صلاة الخوف	١١٩	فصل عتق البعض	٢٥٥	في الرهن
٥٥	فصل الصلوة في الكعبة	١٢١	فصل الخلق بالعتق	٢٥٥	كتاب التكفالة
٥٥	كتاب الزكاة	١٢٢	فصل التدبير والاستيلاء	٢٥٦	كتاب الحوالة
٥٤	فصل نصب العاشر	١٢٣	فصل الولاء	٢٥٧	كتاب الوكالة
٥٧	مصرف الزكاة	١٢٤	كتاب المكاتب	٢١٥	فصل لا يصح بيع الوكيل
٥٨	فصل الفطرة	١٢٩	كتاب الايمان	٨١٣	فصل للوكيل بالخصوصية القبض
٥٩	كتاب الصوم	١٢٨	فصل الخلق بالفعل	٢١٤	كتاب الشركة
٩١	فصل ما يفسد الصوم	١٣٥	فصل الخلق بالقول	٢١٨	كتاب المضاربة
٩٤	فصل الاعتكاف	١٤٢	كتاب البيوع	٢٢٣	كتاب المزارعة
٩٤	كتاب الحج	١٤٥	فصل خبار الشرط	٢٢٦	كتاب المساقات
		١٤٧	فصل خبار الرؤية	٢٢٨	كتاب احياء الموات

كتاب السرقة	٣٥٣	فصل الشرب	٢٢٩
كتاب الجهاد	٣٥٦	كتاب الوقي	٢٣١
فصل في الغنمية والجزية والخراج	٣٥٨	كتاب الكراهية	٢٣٣
فصل يملك بعض الكفار بعضا	٣١٥	كتاب الأشربة	٢٤١
كتاب الجنابات	٣١٥	كتاب الذبايح	٢٤٣
كتاب الديات	٣٢١	كتاب الاضحية	٢٤٥
فصل امدان شىء في طيبين العامة	٣٢٥	كتاب الصيد	٢٤٩
فصل ضمن الزاحب	٣٢٦	كتاب اللقيط واللقطة والابق	٢٥٢
فصل بنية العبد	٣٢٨	كتاب المفقود	٢٥٥
فصل القسامة	٣٢٩	كتاب القضاء	٢٥٦
فصل العاقلة	٣٣٢	كتاب الشهادة	٢٦٤
كتاب الاكراه	٣٣٣	فصل من تقبل شهادته ومن لا تقبل	٢٦٦
كتاب الحجر	٣٣٤	فصل في الرجوع عن الشهادة	٢٧١
فصل الماذون	٣٣٧	كتاب الاقرار	٢٧٣
كتاب الوصايات	٣٤٥	كتاب الدعوى	٢٧٧
فصل جاره من لصق به	٣٤٤	فصل في التحالف	٢٨٤
فصل الوصي	٣٤٦	فصل المبيعة التي ولدت	٢٩١
كتاب الكفنى	٣٤٨	كتاب الصاح	٢٩١
مسائل شتى	٣٤٩	كتاب الحدود	٢٩٩